

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

61.on5mart2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

61. sayı 15 mart 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

Tayyib Atmaca/ Atmaca Şiir

Muzaffer Uslu/ Yetmedi mi?

Sadık Kemal Tural/ Deyişme

Turgut Günay/Deyişme

Necibe Çetinkaya/Keşke

İbrahim Sağır/Gazel

Tacettin Şimşek/

Aruz Az mı Çok mu Lazım

Rukiye Aydın/Hicrân Güncesi

Mustafa Ayvalı/Gül Dalı

Halit Yıldırım/Şimdi

Ali Rıza Kaşıkçı/Vuslat Mektubu

Bünyamin Durali /

Şiir Heveslilerine Mektuplar/
Bireyci Şiir Başka, Bireysel Şiir Başka

Mehmet Baş/Dua

Ali İhsan Kekeç/

Bir Mürüvvetsiz Güzele Gazel

M. Nihat Malkoç/

Yorgun Düş(ünce)ler

Niyazi Karabulut/İhanet

Metin Mert/

Dil ve Gönül Ustası: Yunus

Tayyib Atmaca/dOkunan Şiirler-17-

Mehmet Osmanoğlu/

Sonsuzluk Sevdalısı Bir Yiğit

● Tayyib Atmaca

Atmaca Şiir

Ağzımda bir bomba pimi gümüşten, yanaşan cennette yer kiralsın, azgın bir ırmaktan bezgin şafaklar, karanlığın ortasından kükresin, altını çıkarsın öküz başlılar, bağırsın lezbiyen karanlıklarda, ufukları mor arzular bürüsün, mazgallarda cinnet aksın durmadan, yansın dudakları repten kaçanın, soyunsun rüyalar asma katlarda, bir çiçek köküne kurşun döktürsün, bir mânâ haykırınsın ayrılıkları, yansın gözbebeği sisli havada, kuşlar kuşkulardan muska taksınlar, uçsunlar denizden sahraya kadar.

Nereye kaçalım çıldırmak için, kimin gözlerinde ayna parlıyor, sesimiz çapraz bir ateşe düşmüş, aklımızda karabulutlar uçar, kanadı kırıldı sarp yokuşların, dilinde bir kanca sorun taşıyor, yoksulluk küheylan kişner durmadan, yarışlardan kopar yaralı ceylan, yıkılır kirpikler kaşın üstüne, zülfünden bir kırbaç şaklar kalbime, bakışlarım donar boşluk yurdunda, acı diken gibi batır ruhuma, dişlerim çatırdar damağım çöker, uzaklardan sesler çatlar durmadan, yalnızlık gizlenir yumruklarımda.

Sen giderken artçı depremle oldu, ırmaklar suyunu küle savurdu, sarı sıcaklarda dondu insanlar, susku başkaldırdı ayaklar sustu, sevdâ bir denizde çöl düşü gördü, mecnun tavernada leyla aradı, bir barda barbarlar tabak kırarken, sirtaki oynadı ellilik kızlar, döndü etrafında kelep duygular, sevgi aç bıraktı sokakta aşkı, magandalar tuttu bıraktı derdi, yumruklar havanda dondurma yaptı, aç özlemler dehlizlere gizlendi, bir gitar uzun bir türküyâ çöktü, kalpleri kırıldı mor tutkuların, geçti bulutların içi içine.

Yara derin ama ankara serin, nefes alıyorum altında yerin, ağzımda bir bıçak kavis çiziyor, yangından kaçarım çiçek açarım, dünya sağır duvar sesimi yutar, gönlüm sende kulaç vurur her gece, beklemek astarsız bir ceket gibi, üşütür işsizlik dar sokaklarda, akşam yaralanmış martıya bakar, turnalar sahilde dalga toplarlar, karakış saldırır yokluk çıldırır, alın teri bıyıklardan dökülür, yorgun bir derbeder masaya vurur, kükreler özlemlerin köşe taşları, on kartalı bir atmaca kaldırır, çok şair dilini çeker karnına.

● Muzaffer Uslu

Yetmedi mi?

Bir müebbet mahkûmu sorgular gibi bakıp
Gözlerinle sualler sorduğun yetmedi mi?
Azatsız köle gibi boynuma zincir takıp
Senelerdir peşinden yorduğun yetmedi mi?

Ne hayallerim vardı karşıma çıkmasaydın
Yol bulmuş su misali gönlüme akmasaydın
Harabeye dönmezdim sen yakıp yıkmasaydın
Bahtımı alev alev sardığın yetmedi mi?

Ben böyle istemedim, bu değildi emelim
Birbirine uymadı niyetimle amelim
Her sarsıntı sonrası yara aldı temelim
Hayatımın hattını yardığın yetmedi mi?

Bitir diye bekledim belki günün birinde
Merhamete gelirdi kim olsaydı yerinde
Ben şefkat bekledikçe, senin her seferinde
En umulmadık yerden vurduğun yetmedi mi?

Her gün bir başka derdi atıp gittin önüme
Şahit olan var mıdır tek bir mutlu günüme?
Müselman olsa bari, ta'n eyleyen dinime!
Günahlarımı sayıp durduğun yetmedi mi?

Kar yağdırdın başıma, tam güneş açacakken
Taş koydun yollarıma tam senden kaçacakken
Göç mevsimi sanıp ta, bikarar uçacakken
Kanamımı kırk yerden kırdığın yetmedi mi?

Bırak artık gideyim, senin olsun şeref şan
Al zafer kaftanını, gururla giyin kuşan
Beni böyle yenilmiş, beni böyle perişan
Karşında iki büklüm gördüğün yetmedi mi?

● **Kemaloğlu**

● **Yetik Ozan**

Sadık Kemal Tural (Kemaloğlu) Turgut Günay (Yetik Ozan) Deyişmesi

Kemaloğlu

Kime yettin söyle hey Yetik Ozan
Sual açsam sana susar kalırsın
Verdin mi âşıkça tellere düzen
Sual açsam sana susar kalırsın

Yetik Ozan

Kara günde bir ak ülküye yettik;
Çıksa tana çıkar yolumuz bizim,
Dokuz ant üstüne bir düzen tuttuk;
Sazı kılıç bilir kolumuz bizim.

Kemaloğlu

Yettik dersin lâkin henüz yetmedin
Ben gibi güllere karşı ötmedin
Her limanda bir yâr koyup gitmedin
Sual açsam sana susar kalırsın.

Yetik Ozan

Bencileyin güle yetmek dilersin;
Gel gör ki, bir yanlış yerde çilersin,,
Bu bağa hiç girme, çabuk yıgarsın;
Diken içindedir gülümüz bizim.

Kemaloğlu

Kimdir aşkın piri kim verir bâde
Neden dolar ömür denilen vâde
İstersen ustanı çağır imdâde
Sual açsam sana susar kalırsın.

Yetik Ozan

Erenler elinden dolu içmişiz,
Güzeller içinden yurdu seçmişiz,
Ölümlü dünyada candan geçmişiz;
Bu yüzden diridir, ölümüz bizim.

Kemaloğlu

Erzurum eline selâmım söyle
Oku tarihimi taaccüp eyle
Bu millet kurtulur kiminle, neyle
Sual açsam sana susar kalırsın.

Yetik Ozan

Erzurum'a selâm kolay, gelmek zor,,
Tarihi kâğıttan değil, taştan sor,
Türk'ün ocağından eksilir mi kor;
Yangınlar çıkarır külümüz bizim.

Kemaloğlu

Niye bozulmuştur Türk'ün Töre'si
Dost mu olmuş şimdi Kuzey yöresi
Ötüken, Semerkant, Kaşkar neresi
Sual açsam sana susar kalırsın.

Yetik Ozan

Töre bozulmadı; bozulan düzen,
Kör, sağır çekmiş de yabana özen,
O yerlerde bugün bey gibi gezen,
Ne acıdır, dünkü kulumuz bizim.

Kemaloğlu

Yetik Ozan sözün gönlüme yakın
Kemaloğlu yaman kendini sakın
Ne zaman olacak kâfire akın
Sual açsam sana susar kalırsın

Yetik Ozan

Hoş gördü de Yetik Ozan sözünü
Söz ile yakmadı senin özünü,
Yamansan, akına çevir yüzünü;
Umut dizgininde elimiz bizim.

● Necibe Çetinkaya

Keşke

İblisi can kuşundan atabilseydik keşke.
Ol nefs-i emmâreye çatabilseydik keşke.

Fıtrattaki gerçeğe zıtlaşmayı bırakıp,
Levh-i mahfuz sırrına yetebilseydik keşke.

Kalpler iman zikriyle selameti bulup da,
Şol Rahman deryasına batabilseydik keşke.

Ervah ikrar eyledi Rabb`i bezm-i eleste,
Ruhlar verdi sözünü tutabilseydik keşke.

Çekilen cefalara “hayhay!” demeyi bilip,
Her gece tefekkürle yatabilseydik keşke.

Sönmez yürek yangını yollar açık değilse,
Tevhidin manasını yutabilseydik keşke.

Merhamet teknesinde “ol!” deyince olduran,
Sonsuz derunî aşkı tadabilseydik keşke.

● İbrahim Sağır

Gazel

Gitmez oldu başımdan bir an efkârım benim.
Vuslata meyli yok ah nidem nigârım benim.

Visal-i yâr görünmez nicedir remillerde,
Gece gündüz eksilmez bir türlü zarım benim.

Geleceği beklerken geçmişin faydası ne,
Teselli vermez artık yazım, baharım benim

Ayine-i hayalim devranı dolaşırken,
Gitti elden neyleyim sabr-ı kararım benim.

Mevsimler gelir gider bu gurbet zindanında,
Sönmez asla içimde kaynayan narım benim.

Usandım bu hayatın çözülmeyen fendinden.
Gündüzler sizin olsun geceler yârim benim.

Dost diye bellediğim vefasızlar yüzünden,
Gün günden ağırlaştı omzumda barım benim.

Boşunaymış bilmedim bunca gayret ve caba,
Yanlış yerde kurmuşum kesat pazarım benim.

Ey İbrahim bekleme kimsenin himmetini,
Kucaklar şefkat ile belki mezarım benim.

Geleneğe bağlılığın ya da gelenek denilen büyük ırmağa eklenmenin doğal sonucu olarak ses, ritim, ahenk gibi şiir unsurları daima ilgi alanımıza girer. Bu unsurların hepsi tabiattan insana yansıyan değerlerdir.

Aristo, Poetika'sında sanat eserinin 'mimesis'ten ('taklit'ten) doğduğunu söyler. Bazı sanatların renk ve figürler aracılığıyla, bazı sanatların da ses aracılığıyla tabiatı taklit ettiklerini düşünür. Taklidin ritim, söz ya da armoni aracılığıyla gerçekleştirildiğini belirtirken, şiirde veznin varlığını, ritmi, melodiyi ve mısra ölçüsünü de 'taklit' problemine bağlar. Şiirdeki vezni ritmin bir çeşidi olarak görür. Yine Aristo'ya göre dans, sadece ritmi kullanırken şiir sözü, ritmi, melodiyi ve armoniyi birlikte kullanır (Aristoteles, 2002, s. 11-15).

Öyleyse taklide bağlı olarak vezin, MÖ 300'lü yıllardan bugüne, şiire ait bir unsur olarak teorisi geliştirilen bir kavramdır. Buna göre vezin konusu, düşünce tarihi içinde bir problem olarak ele alınmış olmaktadır. Şiir geleneği kadar, düşünce tarihi geleneği de vezni bir problem olarak görmüştür.

Şiirin başlangıçta dansla iç içe olduğu düşünülürse Orhan Veli'nin Garip ön sözünde şiddetle karşı çıktığı, sanatlar arasındaki alış verişin ne kadar uzak bir geçmişe sahip olduğu anlaşılır.

Kimi şairler, gelenekten beslenmediklerini söylemekte belki mazurdurlar. Ama dünyada olduğu gibi, Türk şiirinde de bir gelenek problemi vardır ve şiirimizin son bin yıllık serüveni içinde aruz ölçüsü de bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Yahya Kemal'in büyüklüğü, biraz da, bu enstrümanı bir kültür ve medeniyet dairesinin sesi hâline yeniden dönüştürebilmesinde aranmalıdır.

20. yüzyılın ortalarında aruzu kullanmayı gerilik sayanlar ve Yahya Kemal'i aruzla şiir yazdığı için eleştirenler olmuştur. Suut Kemal Yetkin, "Bundan daha yanlış bir yargı gösterilemez." dedikten sonra, şu cümleleri ilâve eder. "Ölçü, ölü bir kalıptan başka bir şey değildir. Süleymaniye'de Bayram Sabahı ile Mehmed Âkif'in Süleymaniye Kürsüsü adlı şiirini okuyunuz,

kulak veriniz. Her ikisi de aynı feilâtün feilâtün feilâtün feilün ölçüsü ile yazılmış olduğu hâlde uyumca birbirinden ne kadar uzaktırlar. Çünkü bu cansız kalıbı canlandıran soluklar başkadır." (Yetkin, 1969, s. 63).

Ziya Gökalp (1876-1924), 'Aruz sizin olsun, hece bizimdir' derken vezin aracılığıyla Türk milletine mensup olma duygusunu seslendirir. Bu, 20. yüzyılın eşiğinde Servetifünun şiirinin sergilediği o 'marazî kişiliğe' ve olumsuz dil tecrübesine bir tepki olarak yorumlanabilir. Gökalp'ın tavrı, bir bilincin uyandırılmasına yöneliktir. Nitekim Gökalp, hece vezniyle sade lisan arasında bir akrabalık bulunduğunu ve Türkçülerin bunu keşfettiğini kaydeder (Ziya Gökalp, 1990, s. 135).

Aruzla yazılmış aşağıdaki şiir parçaları Ziya Gökalp'a aittir:

Kardeşlerim, çabuk yetişin, ihtimâm edin,
Buhran içinde validemiz kanlar ağlıyor.
Kardeşlerim, vatan gidiyor, azm-i tâm edin
Şimşir-i zulm ile nice insanlar ağlıyor. (Tansel, 1989, s. 235).

*

İdare eylemekten kendini âciz midir millet
Neden rüçhânı bir nefsin bütün vicdana bil-
mem ki (Tansel, 1989, s. 237).

*

Varlığın kırdım bütün zencir-i meyliyyatını
Meyl-i diğerle beni âhir yine sayd eyledi
Herkesi bir kayd ile bend eyleyen dâm-ı hayat
Gönlümü zencir-i hürriyyetle der-kayd eyledi.
(Tansel, 1989, s. 239).

Hece veznine geçiş, dönemin şartları gereği edebiyatta yeni bir solunumun sağlanabilmesi için atılan samimî bir adımdır. Bu duyarlık sayesinde Türk şairi, "memleket" in varlığını hatırlayabilmiş ve millî bir edebiyatın örneklerini vermeye başlamıştır.

Yaşadığı coğrafyadan, mensup olduğu kültür ve medeniyet dairesinden, oluşturduğu tarihî ve ananevî terkipten kendini soyutlamış bir şiir düşünülebilir mi? Ziya Gökalp'ın, ona bağlı olarak Beş Hececilerin ve genelde bütün Millî Edebiyat Dönemi şairlerinin temel kaygısı bu bilin-

ci ayağa kaldırmaktı. Tartışmayı “Aruz Arap’ın, hece Türk’ündür, öyleyse Arap’ın vezninden bize ne?” cümlesine hapsedmek doğru olmaz. Zira aruz, Türk şiirinde klasik dönemi temsil eden divan şiirinin temel ritim aracı durumundadır (Aksan, 1993, s. 238). Eskileri bir kenara bırakıp 20. yüzyılda bu ritim aracını kullanan şairleri hatırlayalım.

“Ok” dışında bütün şiirlerini aruzla yazan ve İstanbul Türkçesiyle aruzu taçlandıran Yahya Kemal’i Türk edebiyatı tarihinden kovmak mümkün müdür? Konuşma dilinin rahatlığını aruza yükleyen ve aruzla kaleme aldığı İstiklal Marşı’mızla göğsümüzü kabartan Mehmet Âkif’i kim inkâr edebilir? Saf şiirin müstesna sesi Ahmet Haşim’in bırakacağı boşluk doldurulabilir mi? Heceyi de aruzu da aynı başarıyla kullanan ve aruza ninelerimizin ninnilerini ifade edebilecek bir incelik kazandıran Faruk Nafiz’le Arif Nihat’ın kaybını Türk şiir tarihi kabul eder mi? Türk’ün Şehnamesini yazarken Türk’e has hamasî sesi aruzun ritmiyle ifade eden Mithat Cemal Kuntay’a ne diyeceğiz? Yüzden fazla şiir kitabıyla işlediği temaya en uygun sesi ararken zaman zaman aruza başvuran Fazıl Hüsnü’yü nereye atacağız?

Ya Orhan Veli? Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “aruz Hayyam rubaîsini tercüme edecek kadar hâkim” (Tanpınar, 1977, s. 115) dediği “Garip” şair Orhan Veli... İşte Tanpınar’ın sözünü ettiği iki Hayyam rubaîsinden biri:

Geçmiş günü beyhûde yere yâd etme
Bir gelmemiş ân için de feryâd etme
Geçmiş gelecek masal bütün bunlar hep
Eğlenmene bak ömrünü berbâd etme (Tercüme Dergisi, Şiir Özel Sayısı, Sayı: 34-36, s. 132)

Garip ön sözünde şiirin müzikten yararlanmasına şiddetle karşı çıkan Orhan Veli’nin aruzla kaleme aldığı ürünler, yalnızca iki rubaî çevirisi değildir. Şair, Rubaî, Efsane başlıklı şiirlerle iki adet Şarkı’yı ([Kanık], 1994, s. 132, 169, 172) da aruzla yazmıştır.

İcat ettiği aruz kalıpları, aruzla kaleme aldığı arı duru şiirleri ve özellikle rubaîleriyle Bekir Sıtkı Erdoğan’ı; bir kitap dolusu rubaîsiyle Ümit Yaşar Oğuzcan’ı nereye koyacağız? Bu kadar da değil. Asaf Hâlet Çelebi, Mehmet Çınarlı, Abdullah Öztemiz Hacıtahtiroğlu, Cemal Yeşil, Fuat Bayramoğlu, Ali Ulvi Kurucu, Feyzi Halıcı, Talât

Sait Halman, Veysel Öksüz, Hüseyin Hatemi, Bedri Gürsoy, Yılmaz Karakoyunlu, Ekrem Kılıç, Nevin Emgen, Beşir Ayvazoğlu, Yağmur Tunalı, Ali Günvar, Seyhan Erözçelik, Harun Öğmüş ve daha pek çok şairi edebiyat dünyasından silecek miyiz?

478’i tuyuğ, rubai ve kıta olmak üzere aruzla yüzlerce manzume kaleme alan Talât Sait Halman, Ümit Harmanı adlı toplu şiir kitabının ön sözünde bir iddiayı da dillendirir: “Türk aruzunun sekiz yüzyıla yaklaşan tarihinde hiçbir şair ‘Ümit Harmanı’ndaki kadar çok sayıda değişik vezin kullanmış değildir ve bunların hiçbirinde Türkçeye aykırı düşen imale ve zihaf gibi kusurlar yoktur. Sanırım, günümüz Türkçesiyle aruzun kıvraklığını birleştirmeye çalışan bu yüzlerce şiir, aruzun çok elverişli olarak yaşamakta olduğunun bir kanıtıdır.” (Halman, 2008, s. VI)

Şimdi can alıcı soruya geliyoruz: Aruz çok mu lazım? Meseleye “O neye lazım, bunu bilmek şart mı, ötekinin ne faydası var, beriki ne işe yarayacak?” mantığıyla yaklaşmak, zihnî tembelliğimizi örtbas etmenin en kestirme yoludur.

Bazı Türkçe/edebiyat öğretmenleri adaylarında bile aynı mantığı görmek şaşırtıcıdır. Osmanlıca ne işe yarayacak? Belâğatin devri bitmedi mi? Eski Türk Dili’ni nerede kullanacağız? Yabancı dil nemize lazım? Estetik çok mu gerekli?

Bilenle bilmeyeni birbirinden kesin çizgilerle ayıran bir kültür ve medeniyetin mensupları, bilgiyi üstün değer kabul etmek zorundadırlar. Aksi hâlde temel kaynaklarıyla aralarında sağlıklı bir bağ kurmaları güçleşir.

Sahi, biraz felsefe bilsek, biraz psikolojiden anlasak, biraz tarih okusak fena mı olur? Bestesi Kemanî Tatyos Efendi’ye, sözleri Ahmet Rasim’e ait “Bu akşam gün batarken gel / Sakın geç kalma erken gel” dizeleriyle başlayan o güzel uşşak şarkıyı yazılış ve besteleniş hikâyesini bilerek dinlemek insana daha büyük bir haz vermez mi? Dört işlemin ötesinde biraz matematik bilsek (Muhakemeyi ve soyut düşünme yeteneğini geliştirir.), bir enstrüman çalabilsek (Ruhu eğitir.), ezbere iki şiir okuyabilsek (Hafızayı güçlendirir ve dil zevki kazandırır.) fena mı olur? Şair Hayyam matematikçi değil miydi?

Aruz elbette şart değildir. Müzik kulağımızı yoklamamız ve içimizdeki ritmi yakalamamız için küçük bir fırsattır; ilgi çekici bir ses dene-

yidir sadece.

Bundan sonrası, daha ziyade edebiyatı meslek edinenleri ve özellikle şiiri ciddî bir uğraş alanı olarak benimseyenleri ilgilendiriyor.

Herkesin uğraştığı alanı iyi bilme sorumluluğu vardır ve bu konuda öne sürülecek mazeretlerin geçerliliği yoktur. Alanımızla ilgili herhangi bir bilgi ya da kavramı gereksiz görme lüksüne sahip değiliz.

Şiirle ileri derecede uğraşan her insan, Türk şiirinin yaşadığı tarihî macerayı ve sahip olduğu imkânları bilmek durumundadır. Hem şiir yazarak ve yayınlayarak bir iddianın sahibi olacaksınız hem de “Aprınçur Tigin’i tanımak zorunda mıyım? Uygurca metinlerden bana ne? Divan şiiri, halk şiiri, aruz, hece, gazel, sone, rubaî, tuyuğ, kalenderî, koçaklama, varsağı, semaî, lebdeğmez, ebcet... beni ilgilendirmiyor. Ben bugünün ve yarının şiirini yazıyorum.” diyeceksiniz Bunları bilmek zorunda olmadığınızı iddia ederek sorumluluktan kaçacaksınız.

Elbette Türk şiirinin bugün ulaştığı dil güzelliğini ve söyleyiş imkânlarını kullanacaksınız. Bugün Osmanlı Türkçesine benzer bir sözlükle şiirler kaleme almak en azından gülünçtür. Ancak imparatorluk diliyle kurulmuş divan şiirini de, sözlü kültürün kaynaklık ettiği halk şiirini de, zengin bir ruhsal derinlik taşıyan tekke şiirini de, farklı bir dünyaya açılmak bakımından Batı şiirini de yakından tanımak zorundayız. Fuzulî’nin “...ilimsiz şiir esası yok [temelsiz] divar gibi olur ve esassız divar gayette bî-itibar [değersiz] olur.” (Akyüz vd, 1990, s. 14) sözünü yabana atamayız.

Elbette bugünün şiirini yazacaksınız. Elbette ebcet hesabını kullanmayacaksınız; tanık olduğunuz herhangi bir olaya tarih düşürmeyeceksiniz. Belki aruzu ve heceyi de kullanmayacaksınız. Ama ebcet hesabı, tarih düşürmek, aruz, hece gibi kavramları bilmenin kime ne zararı vardır?

Alan bilgisiyle ilgili detayları gerekli gereksiz diye ayıklama işini, söz konusu alanı en iyi bilenlere bırakmak gerekir.

Biz de öyle yapalım ve yeri gelmişken Fazıl Hüsni Dağlarca’nın kendi yaşadığı vezin tecrübesiyle ilgili söylediklerini dinleyelim:

“Şiire başladığım yıllarda, büyük bir açlıkla, bütün yazınımızı gözden geçirdim. Divan Şiiri’ni,

ondan sonraki evrelerini, Halk Şiiri’ni, Tekke Şiiri’ni okudum. Ozanların özelliklerini saptadım. 35’i aruz, 15’i hece, bütün vezinleri ellerimden, parmaklarımdan geçirdim. Hepsinin kendi içindeki ayrıcalıklarını saptamaya çalıştım. Yazdıklarımı ayrı ayrı defterlerde topladım. Bu defterlerin sayısı 30’u aşmıştır. Son defterimi -lise son sınıfta yazdıklarımdır- o günlerin ünlü yazarlarına sundum. Elden ele dolaştı bu defter. Bir gün Kuleli Askeri Lisesi adresime Ankara’dan Ulus gazeteleri geldi. Bilemediğim bir rastlantıyla kitabı okuyan, o günlerin en ünlü ozanı Faruk Nafiz Çamlıbel’in gönderdiği anlaşılan gazetelerde, yine Çamlıbel’in yazdığı uzun bir yazıyla karşılaştım. Çok övücü, yüreklendirici bir eleştiriydi. (...) Yaptığım şiir incelemeleri, araştırdığım, bulduğum, uyguladığım şiir çalışmaları, ne güç bir işe başladığımı bana sezdiriyordu. Yılmadan, bir demiri bir bilezik yaparcasına, bir tek sözcüğü kapsamlı bir yapıt yapmaya çalışıyordum. Uzun süren çalışmalarımı bugün de bu ilk sevincimle sürdürmekteyim.” (Özen, 1998, s. 106).

Görüldüğü gibi Dağlarca, vezin konusunda şair adaylarına şiirin önce dille hesaplaşma olduğunu hatırlatmakta; şairin vezin araştırmaları yoluyla ses ve ritim eğitime tabi tutulması, elin vezin eğitiminden geçmesi gerektiğini söylemekte; şiire uzun ve yorucu bir çabadan sonra ulaşılabileceğini sezdirmektedir. Dağlarca’nın bu konudaki tavsiyelerine uymak, günümüz şair adayları için çok zor, hatta imkânsız gözükabilir. Dinlemeye devam edelim:

“Bana zaman zaman ozanlar gelir, defterlerini getirirler. Okurlar, düşüncelerimi alır, giderler. Belki bu bin kez olmuştur. Onlara hep şunu söylerim: “Arkadaş, elli tane kalın defter alacaksın, bu defterlerin her birinin üstüne Türkçemizde en çok kullanılan 15 heceyi, 35 de aruz vezni yazacaksın. En az yüz sayfalık olan defteri o vezinle dolduracaksın, her dizeyi gömüt taşına yazar gibi, özene bezene yazacaksın. O defteri buraya getireceksin. Denetleyeceğim; her defter vezin ve başka yanlışlıklar yapılmadan doldurulmuş mu? Doldurulmamışsa, git bir daha dene diyeceğim. Doldurulmuşsa, bu elli defteri yakacaksın, istediğin gibi şiir yazmaya şimdi başlayacaksın. ‘Vezinsiz ve kafiyesiz yazacağımıza göre, niçin bu kadar büyük çaba göstereyim’ diyorlar. Bu kez diyorum ki, ‘bunlar senin

elinin sertliğini, dile karşı olan yabancılığını, uzaklığını alacak. ' Ondan sonra sözcüklerin gerçek ağırlıklarını parmaklarında duyacaksın. Yazarken, serbest şiirde de, vezinsiz şiirde de, bir başka ölçü olduğunu göreceksin. Ben bugün birçok serbest şiirime bir tek sözcük, bir tek harf katamam, katacak yer bulamam. Örneğin, Kızılrmak Kıyıları'na hiçbir sözcük, hiçbir ses katamam, çıkaramam da. Evet vezinsizdir, yine de o dizelerde sesin ölçüsü vardır. İşte buna erişmek için, ozanların, geçtiğim bu çileden geçmesi gerekir. Gördüğüm bir gerçektir: Aruzu bilmeyen, heceyi bilmeyen biri, şiire yakın olamaz." (Dağlarca, 1999, s. 47-48).

Attilâ İlhan da, Dağlarca'nın son cümlesindeki yargıya yakın bir anlayışla her şairin aruz ve heceyi kullanabilecek seviyede bir ses eğitimin-den geçmiş olması gerektiğini düşünür. Getirdiği teklif, nükte üslubuyla bir gerçeğin ifadesidir: "Benim düşüncem şu: Şairlerimizi birer aruz ve hece şiiri yazmaya mahkûm edelim, doğru düzgün yazamayanları ihraç edelim." (İlhan, 1999, s. 40).

Şiir dünyasından kimseyi kovmak gerekmiyor. Ama fiziğin, müziğin, estetiğin ve matematiğin zor olduğu yerde şiirin kolay olması tuhaftır. Bale, resim, heykel, tiyatro, mimarî de zordur. Hatta hikâye, roman, deneme de zordur. Öyleyse şiir kolay olmamalıdır.

Dağlarca aruzu öğrenme konusundaki ısrarını şu cümlelerle de ortaya koyar: "Şiirin geçmişi ölçülerle doludur. Bütün dillerde şiir ölçülerle başlamıştır. Toplumların özgürleşmesinde öncülük eden şiir, kendi kurallarından da çıkarak yeni soluklara başlangıç olmuştur. Aruzu, öteki şiir ölçülerini öğrenmek, şiiri gram gram yaşamının okuludur. Bir kalem, bu şiir geçmişini yaşamışsa yeni geleceklere, yeni adımlara kolaylık sağlar. Aruzu öğrenmek bu bakıma yararlıdır. İçinde kalmak için değil." (Dağlarca, 2003, s. 14).

Özetle, işin 'bilgi' ve 'kültür' boyutunu ihmal etme hakkımız yoktur. Felsefede böyle değil midir? Çağdaş bir felsefeci, başlangıçtan bugüne bütün düşünce tarihini bilmek ve hiçbir bilgiyi göz ardı etmemek zorunda değil midir? Bir pozitif bilimci uğraştığı bilim dalının tarihî serüvenini öğrenirken, "Bu bilgi gereksiz, bunu bilmesem de olur." diyebilir mi? Başlangıçtan itibaren tıp alanındaki bütün gelişmeleri takip etmek bir

tıp adamının sorumluluk alanına girmez mi?

Öyleyse şair de Türk ve dünya şiirini öğrenirken konu ile ilgili hiçbir bilgiyi lüzumsuz görme hakkına sahip değildir. Aksi hâlde Erasmus'un "Deliliğe Methiye"sine, biz de "Cahilliğe Methiye" ile nazire yapmış oluruz.

Kaynakça

Aksan, Doğan (1993). Şiir Dili ve Türk Şiir Dili. Ankara.

Akyüz, Kenan, Beken, Süheyl, Yüksel, Sedit, Cunbur, Müjgan (haz.) (1990). Fuzûlî Dîvânı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Aristoteles (2002). Poetika, (çev.: İsmail Tunalı), 10. baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü (1999). Türkçem Benim Ses Bayrağım/Türk Dil Kurumu Koçaklaması, İstanbul: Doğan Kitap.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü (2003). "90 Yaşında Olmasam, Yürümesiz Kalmasam, Yakındı Irak Bana". (Söyleşi-Fotoğraf: Murat Yalçın), Kitaplık, Sayı: 61, Mayıs.

Halman, Talât Sait (2008). Ümit Harmanı. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

İlhan, Attilâ (1999). Türk Şiiri Söylenir; Yazılmaz, Yapılmaz. (Konuşanlar: Adnan Özer, Uğur Aktaş), E Dergisi, S. 3, Haziran, s. 40.

[Kanık], Orhan Veli (1994). Bütün Şiirleri. 22. baskı, İstanbul: Adam Yayınları.

Özen, Hayati (1998). Dağlarca ile Söyleşi. Tömer Çeviri, Sayı: 9, Güz.

Tanpınar, Ahmet Hamdi (1977). Edebiyat Üzerine Makaleler. 2. Baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tansel, Fevziye Abdullah (1989), Ziya Gökalp Külliyyatı 1: Şiirler ve Halk Masalları. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Tercüme Dergisi, Şiir Özel Sayısı. Sayı: 34-36.

Yetkin, Suut Kemal (1969). Şiir Üzerine Düşünceler. İstanbul: Varlık Yayınları.

Ziya Gökalp (1990). Türkçülüğün Esasları. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

● Rukiye Aydın

Hicrân Güncesi

Susadığım ne varsa, benden önce sana yâr
Seyrederken vâ'r'ını, yoğu gömdüm tana yâr!

Dillendir şu zamanı anlatsın hicrânımı
Dillendir ki anlatsın, hârlasın nirânımı

Göze bakan ne varsa dâvet ederken sana
Yollar içimde yürür, izler giderken sana

Gidip geldim yıllarca ezel ebed arası
Göz görmeyen yollarda izler zindan karası

Sana çıkan bu yollar söyle ne zaman biter
Kıvrım kıvrım yollar ki her an içimde yiter

Dün çoktan unutuldu bu gün ise geçmekte
Her geçen gün ruhumdan, benden ân'ı seçmekte

Ân ki yakar mı yakar ruhumu alazlarda
Çekip beni içine yakarken alazlar da;

Gözlerimde yaş kurur gökte bulut kudurur
Çıkıp benden dışarı nerden bakış kondurur (!)

Sana bakan ne varsa tek tek güldürür zaman
Senden uzak ne varsa tek tek öldürür zaman

● Mustafa Ayvalı

Gül Dalı

Gül dalım bilir misin, b lb l y m bu bağın
Dalına konmak için yıllar yılı bekleyen.
Cemre düşmez bahçenin balmumu toprağında,
Kolu kanadı kırık dizüstü emekleyen.

Ey  mr n dilr bası! Şafak s kmezden evvel
Hep sınırdı sabrımı kırbacıyla karayel.
 ilenin ırgatıyken sırtımda koca bir el,
Aşermiş rüyalarda g lleri yasaklayan.

K klerinle tutunup kavrulsa için, dışın.
Bildik kaç rüzgâr varsa esip dursa da kışın,
 ığlıktan payandalar, bir de mahzun bakışın,
Bende fay kırılması depremi tetikleyen.

Şiirlere tutunan yalnızlığın yolunda,
Bir sen varsın g l dalı yanağımın alında.
Suskuyla yatmış dilin, yosun tutmaz dalında
Bildiğim kaç renk varsa sinesinde saklayan.

● Halit Yıldırım

Şimdi

Sen gidince hasretin, özlemin bana kaldı
Yaktığın bu yangının sefasını sür şimdi
Ben yenildim, pes ettim bu meydan sana kaldı
Dilediğin dala kon, kalbin artık hür şimdi

Sen kam al sevdalardan, gam çekerken bu gönül
O aşktan bana kalan gözyaşlarım kâr şimdi
Bana Mecnun desinler, sen Leyla diye anıl
Bülbül sana şakırken güller bana har şimdi

Hercai gönlün artık bayram etsin sevinsin
Önünde elvan elvan açan güller var şimdi
Varsın âşıkların hep için için dövünsün
Sen gönlünce yaşa, boş ver, felek sana yar şimdi

Beni merak etme sen, ölüler de yaşarmış
Mutluluk şansa kaldı, hep yek gelen zar şimdi
Kaderde ne varsa o payımıza düşermiş
Dört mevsimde kıştayım, gönül dağı kar şimdi

Üç günlük dünya için kimseleri kıramam
Sana ne kadar kızsam küsmek bana ar şimdi
Ben kalender meşrebim asla yüze vuramam
Ömür bitti bitecek zaman artık dar şimdi

Geldi geçti bir anlık hevesti bitti dersin
Sen beni unutsan da sevdan ben de ur şimdi
Gönlün aşkın seyyahı, Rabbim merhamet versin
Her köşede bir âşık, dilediğinde dur şimdi

Sen de o baygın gözler, o yalancı dil varken
Ateşine düşen çok, etrafında sur şimdi
Bu devran böyle gitmez bir, iki, üç, dört derken
Bir gün eyvah edersin... Son oyunu kur şimdi

● Ali Rıza Kaşıkçı

Vuslat Mektubu

Mektubuma başlarken selam, kelâm ederim,
Daha kalem tutmadan gözlerim pınar oldu.
Yârim gittin gideli, her gün hasret güderim,
Dilimde yara yokken sözlerim kanar oldu.

Tükenmedi bir türlü gönlümde sen telâşı,
Bende hep sen telâşı, sende hep ten telâşı...
Sevda denen meydanda kazandıkça savaşı,
Çaresizlik kılıcı bağrımı sınar oldu.

Ekmek ufağı bekler, cam önünde aç kuşlar,
Benim de her günüm yâr, cam önünde aç başlar.
Yeşertmedi içimi, gözümde düşen yaşlar,
Yüreğim beş bin yıllık kurumuş çınar oldu.

Açmasın istemem yâr, goncalar da güller de,
Çalmasın kapımı yâr, dostlarım da eller de;
Hep serap görürüm yâr, aklım kayıp çöllerde,
Kalp gözüm köreldikçe, idrakim bunar oldu.

Güvercin ayağına bağlamışım canımı,
Mektup diye koyarım, sökerek sol yanımı,
Sarhoş gönül çıldırdı, sebil etti kanımı;
Her gelene geçene, testiyle sunar oldu.

Vuslat mektubu yine özlemle bitiyor yâr,
Can tutuştu ucundan dumanlar tütüyor yâr,
Şu sevda tezgâhında servetim bitiyor yâr,
Cümle âlem Rıza'yı, sebepsiz kınar oldu.

Şiir Heveslilerine Mektuplar/ Bireyci Şiir Başka, Bireysel Şiir Başka

● Bünyamin Duralı

Can,
Merhaba,

Baştan, bir belirleme: Şiir anlayışın, benim şiir anlayışım ile pek bağdaşmıyor. Pek demek bile fazladan, nerdeyse hiç bağdaşmıyor. Bağdaşmasın, üstünde durmayı hak eden bir durum değil bu. Dolayısıyla önemli değil. Geçelim.

Önemli ve kıymetli olan şu: Bizim şiir pencere-remizden farklı şiir pencereleri olan kişilerin/öznelerin verimleri, bize şiir sanatının aslî unsurlarını, kendine has yazılmamış anayasasını, o anayasanın olmazsa olmaz maddelerini gösterebiliyor, duyumsatabilmiyor mu? Meselenin püf noktası burasıdır.

Buradan devinerek, ilk kez tam on şiirine (birinin şiirce belli bir şiir düzeyi yakalayıp yakalamadığına bakmak için, on şiir yeter bence) baktıkta, görece sevindirici bir sonuçla karşılaştığımı söylemeliyim.

On şiirden beşinin (“altı kez”, “her gece”, “küçük saat”, “sıkılğan”, “üniformasına ketçap döken asker” başlıklılar) iyi şiir olduğu kanısındayım. Bu, vurgulamak bile gerekmez, bana göre böyle. Ne kadar nesnel olmaya çalışırsam çalışayım, benim öznelliğim. İsâbetlidir, isâbet-sizdir; o başka. Oraları, tartışmaya açıktır, tartışılır.

Dil-Gramer Yönünden

Şiirler; sözcükler ekseninden baktığımızda: anlaşılır, yalın bir dille örgülenmiş. “Dolaşımdaki dil”den (kullanmalık/ günlük dilden) sapsamalara rastlanmıyor. (Bunu, övücü ya da yeric bağlamda değil, bir belirleme olarak söylüyorum). Tabi, sözcüklere şiirsel içerik kazandırma aşamalarında, anlam katmanları görece çetinleşiyor ama bütün bunlar şiir uğraşısını, getirip getirip “anlaşılmazlık duvarı”na dayamıyor gene de. Poetik bilinçle estetik sezgiyi harmanlamadaki becerikliliğin, dikkat çekici. Şiir bilgisi/ görgüsü olan hemen herkesin, algılamaya çalışırken “kök sökmek” zorunda kalmayacağı metinler çoğunca. Ne var ki, pek belirgin yazım yanlışları da gözden kaçmıyor. Örnekliyorum:

“sağlıcakla kalınız” şiirindeki, doğru yazılışı “pürüz” olan sözcük, iki ayrı dizede de “pürüs” diye yazılmış: “gölgede her şey pürüssüzdür bir nebze/ emzirmekten sarkan meme aynı böyle pürüssüzdür”

Türkçemizde “belkim” sözcüğü var mı? O sözcüğün aslı, “belki” değil mi? Orada “yerel bir kullanım”dan söz edeceksin belki. Gelgelelim, yerelliğin öylesinin şiire getirdiği bir olanak yok. “belkim yetmiş kim bilsin” ve “belkim yetmiş ya bunu kim bilsin” (“merdivene dayanan yetmiş” şiirinden)

“sağlıcakla kalınız” başlıklı şiirinde şöyle bir dize var: “ürkek ve yine ürkek yanaşmak kim bilir kime”. Dize seçkin, fakat şiirdeki konumu gereği “kim bilir”in “kimbilir” diye yazılması gerekir; çünkü: “belirsizlik, bilinmezlik” bildiren birleşik bir sözcüktür o. “Kim” ile “bilir”in ayrı yazılması, onu “soru kipi”nden kılar.

“altı kez” şiirindeki “bu benim ki başka bir basitliktir eteği taşlı” dizesindeki “benim ki”nin “ki”si iyelik eki olduğundan, doğru yazılışı “benimki” olmalıdır. “sıkılğan” başlıklı şiirde ise, bunun tersi bir yanlışlık söz konusu: “heleki”. Oradaki “ki”, iyelik eki ya da durum eki olmayıp “bağlaç” görevindedir. Dolayısıyla “hele ki” diye yazılmalıdır.

“küçük saat” adlı şiirdeki “uyumayıp âşık olunur ya uyuyarak yaşamaz insan” dizesinin “âşık” sözcüğündeki “a” harfinin üstüne düzeltme imi (ona şapka diyenler var, yanlış; inceltme/ uzatma imi demeli) konmalıdır. Yoksa, “birisiyle yarışmak, boy ölçüşmek” anlamındaki “âşık atma”yla “âşık olma”yı birbirine birbirine karıştırmış oluruz ki, şiirde olsun, yazıda olsun fecaattir bu.

Bir-iki yerde de “lakin” (“lâkin” diye yazılmalı) sözcüğüne rastladım. Şık bir sözcük değil bence, fazlasıyla yaşlı. Onun yerine, “ama”, “fakat”, gelgelelim”, gelgörelim”, “oysa” sözcüklerinden birini seçersek, daha bir yerinde olmaz mı?

Biçim Yönünden

Özel bir biçim yaratma kaygısı göremedim. Hemen diyeyim: Böylesi bir çaba, şart da değil. İçeriğin dolayladığı/ kıvamlandırdığı (doğrusu da budur), nasıl desem, “kendiliğinden” (spon-tane) gelişen biçim(ler) egemen genelde. Oku-yucuyu yadırgatmayan, gereksiz buluşçuluk numaralarına yatmayan, geleneksel (gelenekçi değil!) biçim kalıplarını zorlamayan bir biçim tutumu gözledim ben.

İçerik Yönünden

Şiirlerin, toplumsalcı öğelerle bireyselci (bi-reyci demiyorum) öğeleri birlikte barındırıyor. Ayır ayrı ele alındıkları çalışmalarda da, biri-nin öbürünü yadsıdığını, sevinerek görmüyo-ruz. Olumlu bir yöndür. Şu sebeptendir böyle değişim: Kendini toplumcu, toplumsalcı, sos-yal gerçekçi, sosyalist gören birçok şair; şiirde kendinden yâhut tek tek bireylerden söz açma-yı ayıp görme hastalığına yakalanmış durumda. Öyle ki, daha ileri giderek, bu noktada yasakçı bir tavır takınanlar bile var. Oysa, sosyolojinin bize öğrettiği bir şey var ki: (moleküller nasıl atomlardan ibâretse) toplum da bireylerden oluşur. Bireyliğimizi inşâ etmeden, toplumsal varlığa dönüşemeyiz. Bireyci (çıkarıcı, benmer-kezci) olmakla bireysel (özne, özgür, özerk) davranmak arasındaki taban tabana ters oran-tıdan bîhaber toplumsalcılara (!) bunu anlata-bilmek, deveye hendek anlatmaktan bin beter olmuştur hep.

Son iki cümle olsun: Şiir yolun açık. Senin yaşında olsam, şiirde ve şiiri besleyen bütün alanlarda canla-başla çalışmayı sürdürürdüm.

● Mehmet Baş

Dua

Sen koru Allah'ım düşerim dara
Elimden dilimden belimden beni
Münafık hilesi açıyor yara
Sakındır dikenli gülümden beni

Düşürüp riyanın kirli ağına
Sesimi solduran yankı dağına
Ağlasın ölümler gayri sağına
Ömrümü sürüyen selimden beni

Hayale karışır benim düşlerim
Gönülsüz ekmeği kesmez dişlerim
Saklanır iç içe garip işlerim
Durmadan değişen halimden beni

Başı dik yaşamak en büyük hüner
Atılan her kurşun kendine döner
Yârin bir gülüşü cihana değer
Sakındır yaşarken ölümünden beni

Namert olanlardan mertlik gözlemem
Çöllerin bağrında suyu özlemem
Cananın uğruna canı gizlemem
Sakındır Allah'ım zulümünden beni

Yükünü yüklesin artık kervanım
Benden bana yürür benim fermanım
Gelmesin yâdlardan bir tek dermanım
Gurbete dönüşen ilimden beni

● Ali İhsan Kekeç

Bir Mürüvvetsiz Güzele Gazel

Bir ebru bakışınla aşışın, taze canlar buluyor
Senden gelen cefayı cana minnet biliyor.

Bir sam yeli apansız kavururken gülşeni
Bir tek gülün aşkına, yine bülbül ölüyor.

Vakitsiz sevdalarla serseri gezen kim ki
Şu yaralı yolcu acep Bağdat'tan mı geliyor?

Ter-ü taze dudaklar bir güle nazire mi?
Neden gül simadan önce gözler gülüyor?

Yüzünde gülücüklerle kıvrılan gamze
Hangi kara sevdalının kalemini kırıyor?

Bir hummalı bakışın tuğrası mıdır ki,
Kaç masum aşk cürmüne mühür vuruyor?

Dün onunla geçen gece sefasından sonra
Bugün, bülbül yine bir gül hikâyesi anlatıyor.

Sakındığım duygulara dal satır olup dalıp,
Gül doğrayıp, kanından bir damla kan katıyor.

Nazenin bakışlarda çiçek mi açıyor ne?
Bir narin kelebeğin gönlüm, saçlarının teline.

Oturmuşsun güzelliğinin gurur tahtına
Ebedi köle miyim sana, be hey güzel zalime!...

Bir ahu bakışla çarpılıp yanan ruhum, sana;
Çifte badem sığmaz ağız yasemin mi soluyor?

Mürüvvetsiz bir güzelin gök çekimine mi girdin?
Uyan kalbim yeryüzünde sabah oluyor.

● M. Nihat Malkoç

Yorgun Düş(ünce)ler

BBir (z)amansız efkâr çöktü yüreğe
Gece yorgun düştü, tan yorgun düştü
Gözlerim kanlı yaş döktü yüreğe
Mâzi yorgun düştü, ân yorgun düştü

Dem vurma ey gönül niçin, nedenden!
Sual olunur mu geçip gidenden?
Seneler intikam aldı bedenden
Beden yorgun düştü, can yorgun düştü

Önce nazar, sonra el ettin gülüm!
Bir ömür kendine kul ettin gülüm!
Bir girdin bir çıktın, yol ettin gülüm!
Yolcu yorgun düştü, han yorgun düştü

Sevda tohumları yandı, çürüdü
Yürek küle döndü, ateş bürüdü
Deli aktı kanım, beyne yürüdü
Damar yorgun düştü, kan yorgun düştü

Damlanın içinde ummanı gördüm
Yanmayan ırada dumanı gördüm
Kanayan yarada dermanı gördüm
İffet yorgun düştü, şan yorgun düştü

Düştüm ey vefasız, düştüm diline!
Gönlümü bağladım zülfün teline
Kapıldı hakikat zannın seline
Gerçek yorgun düştü, zan yorgun düştü

● Niyazi Karabulut

İhanet

Mehtapta yıkanırken gönlüm sularda ıssız
Bir denizkızı oldum denizler arasında

Hayatın sarp yanından bir rüya ile geçtim
Yeniden doğuverdim bir gülün yarasında

Kırılan dallar gibi çılgılık attı karanlık
Bir hayat heba oldu gecenin karasında

Vebalı bir kent gibi terkedilmiş ve yalnız
Bırakmışım kendimi bir dağın arkasında

Zamansız Gurup

Bir sevda iklimine beni attı gözlerin
Kalbimi pazarlarda alıp sattı gözlerin

Işık saçan fenerdi kararan günlerime
Yeknesak hayatıma neşe kattı gözlerin.

Gözlerin ki dünyamı aydınlatan güneşti
Yorgun ufuklarımda neden battı gözlerin.

Dil ve Gönül Ustası: Yunus

● Metin Mert

Anadolu'nun sancılarla kıvrıldığı, istila, isyan, kıtlık ve karışıklıkların ruhlarda derin izler bıraktığı, gönülleri dağladığı, oldukça kırılgan, bir çağdır 13. yüzyıl. Yunus Emre bu çağın ve çevrenin erenlerinden, bağı başlı, gözü yaşlı bir koca âşıktır. Sezai Karakoç'un deyimiyle o, 'mayalanma asrı'nda Mevlana, Hacı Bektaş Veli, Taptuk ve daha niceleriyle birlikte gönüller yapmaya gelir. Kalpleri aşka ayarlar, ılık olur, hoş görür, sevgi karar toprağına Anadolu'nun:

*Ben gelmedim davi için,/ Benim işim sevi için/
Dostun evi gönüllerdir,/ Gönüller yapmaya geldim* diyerek, hedefini sevginin tahtı (tecelligâhı) olan gönüllerin inşası olarak belirler. O kapıyı açacak, oraya ilahi güzellikleri taşıyacak araçsa 'Yunus Türkçesi' de diyebileceğimiz Eski Anadolu Türkçesidir. İşte o, Allah aşkını, vahdetivücut inancını, insan sevgisini, hoşgörüyü, kalplere, yüzyıllardır aka aka durulmuş, durularak incelmış, geçtiği her topraktan bünyesine aldığı anlamlarla zenginleşmiş bu güzel dille, Anadolu Türkçesiyle taşımıştır. Tasavvuf gibi girift ve başka bir dil kalıbı içinde doğmuş bir disiplinin Türkçe içinde eritilerek bu yaralı coğrafyanın yanık gönüllerine merhem gibi sürülmesi onun eliyle, onun diliyledir. Nihat Sami'ye göre o, 'Öz Türkçeyi değil medeniyet dilini kullanan bir dehadır.' Avrupalıların eski Yunan ve Latin dillerinden alarak millileştirdiklerini ve adına hümanizm dediklerini Yunus, Türkçe için yapmıştır. Anadolu insanı için hümanizm, İslamiyet'le karşılaştıktan sonra kendi dillerini İslami medeniyet çevresindeki bazı kelime ve kavramlarla birleştirmek, o kelime ve kavramların taşıdığı anlamlarla doldurmak demektir.

Yunus'un bu şifalı terkininin canı 'aşk'tır. Aşk, onun şiir evreninde cazibe merkezidir. Her şeyi etrafında döndürür; hayat, ölüm, ilim, insan sevgisi, hoşgörü, acı ve mutluluk renklerini cazibesine kapıldıkları bu denizin boyasından alırlar.

*Girdim aşk denizine bahrileyin yüzer oldum
Geşt idüben denizleri hızırleyin gezer oldum*

Irmak olup denize karışmak, damla olup onda erimek, balıklar gibi onda yitmek, onunla nefes almak, fenafillâha ermek... Aşk denizine dalıp da mana iklimlerinde yüzmekten başka ne görünür ki aşığın gözüne.

Aşkla birlikte ölüm gerçeği de Yunus'un ilahilerine rengini veren duygulardandır. Ölümün çok anılması (rabıtayı mevt); dünyanın gelip geçiciliğini hatırdan çıkarmamak, hayatı ona göre tanzim etmek ve kalbin diriliği içindir. Böylece mal ve mülk endişesinden, ikilikten kurtulan insan, aşk ile tecellilere açık hale gelir. Ötesine inanan için ölümün berisi yoktur. Yunus yokluğun bilinmesi için insanı elinden

tutup sinler (mezar) arasında dolaştırır. Kırpikleri kaşları dökülmüş, nazik tenleri toprağına karışmış, yedisinde veya yetmişinde, taçlı veya taçsız her yaş ve seviyeden insanın öyküsünü anlatır. Benzetmelerindeki doğallık, çarçabuk çizilen resimler, apansız gelen ölüm gerçeğini ifadede öylesine etkilidir ki:

*Su dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm/
Yiğit iken ölenlere göğ ekini biçmiş gibi*

Bu tabloyu böylesine hemen çizivermek çok az şaire nasip olmuştur. Hem ölümü dile getirmek başka, bir yiğidin ölümünü dile getirmek daha başkadır. Hangi kelimeleri kullanmalıdır şair böyle bir acı için? Orta Anadolu'da hele Yunus'un yaşadığı zaman ve coğrafyada göğ ekinin ne büyük bir umut olduğunu ondan daha iyi kim bilebilir? Hacı Bektaş Veli'nin tekkesine varıp, evde çocukları aç bekledikleri için 'Nasip' demek yerine hep buğday istemesi 13. yüzyıl Anadolu gerçeğinin menkıbesidir. Bir yiğidin ölümündeki acı, göğ ekini biçilmesindeki acıdır işte. Yunus yaşadıklarını söylemiştir. Yaşadıklarını süzmüş şiirine aktarmıştır. Duygularını çevresindeki insanların dili, duyarlılığı ve kültürü etrafında örmüştür. Acıyan yüreği gerçeği anlayamayan insanlar için Rabbiyle konuşurken de aynı doğallık ve güzelliğindedir:

Yarattın cümle milleti bi-şek seni bilmek için.

Halk eyreği eyle sanur oynayuban gülmek için.

"Allah'ım sen bütün milleti seni bilmeleri için yarattın; fakat halk eyreği (su kenarını, gölgeliği) oynayıp gülmek için sanıyor." Muhteşem bir Yunus sehlümtenisi. Dinlenmek, öğlen sıcağından korunmak için durulan su kenarı veya ağaç gölgesine 'eyrek' denir halk dilinde. Sıradan bir kelimenin, dünyanın bir gölgelik olduğu fikrini işleyecek derecede güzel ve estetik bir bağlam içinde kullanılması karşısında heyecanlanmamak, bu dile sevdalanmamak mümkün müdür? Denizden, ırmaktan, balıktan, gökten, buluttan, dağdan taştan, topraktan, ağaçtan, kuştan, seher vakitlerinden, oldukça doğal malzemelerden kurulmuş bu ses içinde bazen bir cümle, bir dize, kulakları dolduran bir nağmeyle başka hiçbir şey duyulmaz. İnsan bu coşkun ırmağın çağlayanlarla dolu olduğunu fark eder, o ahenge bırakır kendini:

Taşkın yine deli gönül sular gibi çağlar mısın?

Aktın yine kanlı yaşım yollarımı bağlar mısın?

Soyutun somutlaştırılması, resme dönüştürülmesi kalıcılığı sağlamak içindir. Duyguların şoklanması, saklanması, diri kalması içindir yani. Mesajın açık, görüntünün net oluşu, ilahilerdeki öğretici hayat resimlerinin halk hafızasında yüzyıllarca yaşamasını sağlamıştır. Anadolu'nun Yunus dolu olması bundandır biraz da.

Sosyal medyada kitabın kapağı ile birlikte muhatapların kendisine imzalanan sayfanın fotoğraflarını da alarak yaptıkları paylaşımlar bir kaç saat sonra çöpe giden paylaşım olmaktan öteye gidiyor mu gitmiyor mu orasını bilmiyorum.

Bir şairin, bir yazarın “kitabım çıktı” haberinden sonra o şairin/yazarın dostları “bana ne zaman gönderecek acaba” düşüncesini bir kaç gün besleyip büyüttükten sonra yatışa geçer. Kitabı almayı hatta en az beş tane sipariş vererek dostlarının da bu kitabı okumasına katkıda bulunmayı aklının ucuna getirmezler. İçinizden “istisnalar kaideyi bozar” diye geçirenler varsa sözüm elbette onlara degildir.

Hâlbuki beğendiğimiz/beğenmediğimiz bir kitap hakkında en azından derkenara ya da kitabın arka sayfasına kitapla ilgili düşüncelerimizi yazmamız gerektiğini düşünüyorum. Hele adımıza, bizzat şair/yazarı tarafından imzalanıp gönderilen kitap için mutlaka geri dönüş yapılmalı. Bu geri dönüşte sadece kuru bir teşekkür olmamalı. Her şair/yazar yazdıklarının bir karşılığı olup olmadığını okurunda görmeye çalışır. Hele de bu kitap adınıza özel imzalanıp gönderilen bir kitapsa şair/yazar size bir sorumluluk yüklemiş ve siz de bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek zorundasınız. Çünkü şair/yazar size bu kitabı gönderirken aynı zamanda size bir değer atfetmiştir. Sorumluluğunu sosyal medya aracılığıyla paylaşmak ne kadar doğru orasına bir şey diyemem ama gerçek sorumluluk kitapla ilgili düşüncelerin bir yayın organında yazıya dökülmesi kitap ve şair/yazar için önemlidir.

Bu düşüncelerin arasına elbette başkaları “şeyh uçmaz müritleri uçurur” sözlerini koyabilirler. Edebiyat dünyasında herkes birbirini iyi tanıyor, kim kimle dans ediyor, kim kimin ayağına basıyor, kim kimi cilalıyor, kim kimi parlatıyor asıl meselemiz elbette bu değil. Bir şair/yazarının kalıcı olup olmadığına karar verecek olan da elbette kaliteli okuyucularla birlikte zamandır. Kitapla ilgili yazılar yazıların samimiyetini de aynı zamanda okuyucu test eder. İşte bu test sonucunda katiteli kitaplar nesilden nesile okunmaya aday kitaplar arasına girer.

Zaman zaman bizi gönlüne yakın bulan dostlar dergilerini, kitaplarını gönderirler. Gelen her kitabı, dergiyi mutlaka okumaya çalışırım. Gönül her sayıda kitaplar ile ilgili düşünceleri sizlerle paylaşmak istiyor ama bir koltukta bir kaç karpuz taşıyarak edebiyat yolculuğumu sürdürdüğümünden kendimize fazla zaman kalmıyor. İşte kendimize ayırdığımız zamanlarda okuduğumuz, okurken altını çizdiğimiz ya da okurken kalbimize dokunan şiirler arasında yolculuk yapmaya çalışıyorum.

Bazı şairler çok üretir, çok yayımlar. Bazı şairler ise hem az yazar hem az yayımlar. Kimilerine göre çok yazmak verimi düşürür, kimilerine göre ise “pınar akarken testi doldurmak” düşüncesi öne çıkarak sürekli yazarlar.

Faruk Uysal ağabey, ben beni bildim bileli edebiyat dünyasında içine dönük bir hayatın kulvarlarında koşusunu sürdüren bir şair. Onun yaşındaki şairlerin onlarca şiir kitabı varken o, bu güne kadar üç şiir kitabıyla yetindi. *Kayıp Konuşmacı* kitabını okumadım. *Kırılmalar*’ı okumuş bununla ilgili düşüncelerimi bir dergide paylaşmıştım. *Beyaz Yürüyüş*¹ şairin ilk kitabının adı. Aradan on yıl geçtikten sonra ikinci baskısını yapmış ve bu kitabı geçen yıldan beri masamın üzerinde neden beklettim bilmiyorum. Kitabı iki günde bazı yerlerin altını çizerek okudum. *Kırılmalar* ile karşılaştırdıktan sonra şairin şiirlerinde inişler çıkışlar olmaması, yani şiirinin mayasında bozulma olmaması, şairin şiirlerini yetirmeden okura sunmadığı kanısını oluşturdu bende.

*“gözlerin görmüyor telaşından
nereye gidiyorsun böyle koşa koşa
başın bahar rüzgârıyla belada mı
yoksa aklın hep Leyla’da mı*

*kar mı bahçelere yağan
yıldızlar mı gönlümüze dolan
tutuşunca arzuların savrulunca saçların
bir beyaz rüzgârdır esen” (s. 9)*

Uysal’ın *Beyaz Yürüyüş*’ü böyle başlıyor.

¹ Faruk Uysal, *Beyaz Yürüyüş*, Hece Yayınları, Ankara 2018.

*"bilmediğim bir yerlerde
bir kuş kanatlanıyor maviden
ah herkes kendi düşünüyüyor
biliyorum uzak iklimlerde
bir gazete haberini en çok
benimle paylaşıyor babam
bir rukiye kızın bir zeynep kızın
düşünüyor annem"* (s. 21)

*"sana sularla varıldığını biliyorum
suyun suyla arındığını
insanın sudan ve sudan yaratıldığını
senin sularla geldiğini biliyorum"* (s. 39)

Faruk Uysal, şiirin ne olup olmadığını iyece kavrayıp kendi sesini bulduğu anda ilk şiir kitabıyla okurunu selamlıyor. Böyle olunca da darası alınmış saf şiirle yolculuğunu sürdürüyor.

Onun şiirlerini okurken kelime fazlalıkları görmezsiniz. Şiirleri bir gözeden kaynakayan pınar gibi gönül rahatlığıyla içebileceğiniz bir su gibidir, gönlünüzün susuzluğunu giderebilirsiniz.

Şiirleri arasında bir kopukluk ya da bir iyi bir kötü şiirine rastlayamazsınız. Bu da şairin gönül bahçesinde misafirlere güzel meyvelerden ikram ettiğinin bendeki karşılığıdır...

Yıllardır okunmasını bekleyen bir başka kitap ise Şenol Korkut'un *İrade*²'si.

Eskişehir'de yaşadığım zamanlarda imzalamış olduğu bu kitabı o zamanlar, zaman bulup ya okuyamadım ya da diğer kitaplar arasında kaybolup gitti. Nasip aynı kitabın ikinci baskını okumakmış. Kitabın ilk üç şiirini okuyup geçtim. Üçüncü şiire gelince şair beni Büklerde Yalnız Melodi şiirine buyur eyledi. Doğrusu bük ve melodi kelimelerinin birbirleriyle bir bağının nasıl kurulacağını üzerinde düşünürken şairin halk şiiri geleneğinden de haberdar olduğu düşüncesiyle şiirin kapısından girdim içeri.

*"Yoktur zeytin gölgesi uzun uzun bakındım
Sarı tüllerden öte bol çıyanlı dev sini
Bu duman ordusuna ben körpeyken yazıldım
Elekçi'de sürmeden dokuztaşın keyfini"* (s. 13)

Sini, körpe, elekçi, dokuztaş (çocuk oyunu) şehirde büyüyen şairlerin çoğunun şiirlerinde geçmeyen kelimeler olunca Şenol Korkut'un şiirlerini daha dikkatli okumam gerektiğine inan-
2 Şenol Korkut, *İrade*, Hece Yayınları, 2. Baskı Ankara 2019.

dım. *Güneşe Horoz Karıştı* şiirinde de şair şehirlerde aklımıza düşmeyen kelimeleri tekrar şiire taşıyarak geleneği sürdürme gayreti içindedir.

*"Münkir cinler koştu davul sesi kayada
Evlekledi yüzümü sessiz ekim tınısı
Eteğinde höllükle şuh kadınlar yazıda
Bir rüyadan buğuya geçti sözün aynası"* (s. 15)

Günümüzde yayınlanan birçok şiir kitabı ya da dergilerde yayınlanan ve adına "modern" şiir denen serbest şiir çemberinden çıkarak kendine özgü bir serbest hece şiiri yazma yolunu seçmiş. Okuduğumuz iki şiirde de kafiye düzeni a,b,a,b şeklinde olsa da günümüz dilini geleneksel şiirle harmanlayarak aslında hece şiiri yazıyor. Kitabı basan yayınevi, Şenol Korkut'un çaktırmadan serbest hece şiiri yazdığını bilmeden kitabı basmıştır diye düşünmeden de edemiyorum. Korkut, kitabın arasına serbest şiirler serpiştirse de işin doğrusu bu şiirleri okudum geçtim. Çünkü Korkut'un serbest hece şiirlerindeki yenilik diğer şiirlerinin önünü kapatıyor.

*"Bak bu dağ aşar da atılırım boşluğa
Gelme öyle üstüme O'nsuz dünya hayatı
Tabyasında azizim saplanınca karlığa
Ezan olup çağladı o çınlayan sızıntı*

... ..
*Elbet hatır sorulur firar yüzyıl olunca
Dipçik imam tahtamda var olsun öyle olsun
Namludan düşer ibliz hazır olur içtima
Vukuat yok defterde Rabbimize hamdolsun"*
(s. 44)

Şenol Korkut, hecenin 14lü ölçüsüyle her kıtada (a,b,a,b) şeklinde yazan bir şairdir.

*"Feryat figan derbeder şer zamanı sarardım
Öz yurduma uzanıp göz göz olup kağşamak
Kuz kentlerde uğuldar çatı katı rüzgârdım
Demet demek evlerde hiç kırarak boğulmak"*
(s. 52)

Şenol Korkut' serbest heceye kapı aralayan şairler arasına yazalım ama Koca Yunus'un şu dizelerini de yabana atmayalım:

*"Taş gönülde ne biter dilinde ağu tüter
Nice yumuşak söylese sözü savaşa benzer."*

● Mehmet Osmanoglu

Sonsuzluk Sevdalısi Bir Yiğit

Bir zamanlar bir yiğit vardı memleketimde,
Duruşu Elif gibi, eğilip bükülmeyen.
Gözlerinde, çağlara meydan okuyan bakış,
Bin mikyaslı elekten, geçse de dökülmeyen.

Yüzünde, içimizi ısıtan bir tebessüm,
Yüreklerle bıraktı, elemli bir kördüğüm,
Ufuklara mihlanmış gözlerinde gördüğüm,
Asırlık çınar gibi, mâverâyı düşleyen.

Nereden bir haksızlık, zulüm haberi gelir
Kartal bakışlarıyla, bir yay gibi gerilir.
Nasıl böyle bir yiğit, kalleşçe katledilir
Zalimin karşısında, arslan gibi kükreyen.

Mukaddes bir davanın, yıldızdan bir neferi,
Zulmete baş kaldıran, korkusuz cengâveri,
Bir edep ölçeğinde, zarif bir gönül eri,
Bütün hissiyâtıyla, Rahman'ına yönelen.

“Üşüyorum” dediğin, zamanlar çok önceydi,
Mevsimler ne sonbahar, ne kış, ne zemheriydi,
Lâkin Keş dağı puslu, sonsuz kar deniziydi,
Dağ gibi bir yiğidi, üsüterek deviren...

Derin bakışlarında, bir sonsuzluk sevdâsı,
Sonsuzluk sahibine iletmişti duâsı,
Kabûl edildi lâkin yürek dağladı yası,
Alıp da koç yiğidi, uzaklara götüren.

Şavkı göz kamaştırır gecenin siyâhında,
Güneşten önce doğar Ankara sabâhında,
Bir ulu çınar yatar, Tacettin Dergâhında,
Kirli dünyadan çıkıp, sonsuz huzûra eren.

Şimdi kırık yürekler, semâyâya açılıyor,
Bir yıldız gökyüzünden, kehkeşâna kayıyor,
Vuslata ermek için, vakitleri sayıyor,
Şehitlik makamında, bir güzîde Alperen...

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

62.on5nisan2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

62. sayı 15 nisan 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Firkatî (Yetik Ozan) / Ters Ayak Deyişme
- Âşık Yaşar Reyhanî / Ters Ayak Deyişme
- Hümeysra Yargıcı / Bahar
- Tacettin Şimşek / Tayyib Atmaca'nın
Gelirim Redifli Şiirini Tahmis
- Ali Kemal Mutlu / Gölgeden Bir İzdir Aşk
- Erdoğan Erbay / Kalemin Kaseminden
Kelâmın Kemâline: Tayyib Atmaca Şiiri
- Mukadder Uçar / Ah
- İbrahim Baz/Bilmez
- Emine Savaş / Kader
- Sündüs Arslan Akça / Yazboz Tahtası
- Osman Fermanoğlu / Çəkirəm
- Sövdəyar Zəngilanlı / Olaydım
- Recep Şen / Hecenin Virtüözü:
Ahmet Hamdi Tanpınar
- Nazire Güney/Alfabe / Zihdan-ı Hece
- Nihat Yücel / Rubailer
- Ömer Ekinci Micingirt / Hicaz Mevsimi
- İlkay Coşkun / Sanırım
- Məmmədov Eşqin / Son Ümid
- Metin Özarslan / Karamsar

● Tayyib Atmaca

“Allah’a her şeyi anlatacağım”

Dar geliyor artık sana yeryüzü, ne karnın doyuyor ne de aç gözün, sefanın dibini bulmak uğruna, uyduya göçmeye hazırlanırsın, dünya saltanatı dünyada kalır, mezara kadardır karunluk namın, sana seni anlatırken yeniden, üç maymunu oynayarak baktınız, nereye kaçarsan orada bulur, ölüm her adresi ezbere bilir, burda hazırlarsın gül bahçesini, kendi ateşini kendin taşırsın, iki bin on dörtte ölmeden önce, gözünün içine bakıp dünyanın, Allah’a her şeyi anlatacağım, demiştim de kimse inanmamıştı.

Önünüze düşen bir kılavuz yok, herkes birbirinin kıyametini, bekliyor ne zaman kopacak diye, geçmiyor saatler günler haftalar, gökyüzünde kanat vurur azrail, korkusundan havalanmaz uçaklar, caddeler meydanlar in/cin alanı, stadyumlar artık çayır çimenlik, vatikan meydanı sinek avlıyor, aradan çekildi papa fransis, misafir giden yok efendimize, hacrül esvet’e dokunmak için, birbirini çiğneyenler yok artık, işe yaramıyor para ve hasret, uğruna can feda olan kabeyi, eabil kuşları tavaf ediyor.

Sizin bildiğiniz işte bu kadar, hani nerde nemrut karun firavun, sultan süleyman’a kalmayan dünya, rothschildlere kalmaz gören görececek, arkasından rockefeller nalları, havaya dikecek bunu da yazın, dünyada ne kadar dünyaya tapan, zengin varsa malı girer gözüne, yalvarmak yakarmak saati geçti, hele yavaş yavaş başa geleni, bir yandan izleyin gerisi gelir, pencerenin kenarına oturun, dolarlarınızdan kâğıttan uçak, yaparak çocukluk günlere gidin, yanınıza ziyaretçi gelmesin, doyunca yaşayın sanal dünyada.

Sözlerim ulaştı kulağınıza, yalnız kalbinize çarparak döndü, merhamet içinden uzaklaşınca, mermere dönüşür insanın kalbi, zulmü alkışlayan ve sessiz kalan, kim varsa kim yoksa buyursun gelsin, imf’nin gözü radar gibidir, olacak olanı önceden gördü, ocakları söndürür bu kafirler, şimdiden kuyruğa girdi ülkeler, kurtuba’da ezan gökleri vurdu, ve Kur’an okundu beyaz sarayda, yalan dünya tekrar şekillenirken, ey yerin ve göğün mutlak sahibi, mazlumların ahı yerden kalkmadan, geri çekmiyorum şikâyetimi.

● Firkatî (Yetik Ozan)

● Âşık Yaşar Reyhanî

Ters Ayak Deyişme

Firkatî

Kimin kılıcıdır sivrisi iki
Zulüme uğramış yavrusu iki
Şu deli gönlümün ağrısı iki
Neyleyim dermanı bir bile değil

Reyhanî

Ali'nin kılıcı sivrisi iki
Hasan'la Hüseyin yavrusu iki
Hakikî, mecazî ağrısı iki
Tabipten ihsanı bir bile değil

Firkatî

Şeytanın oyunu üç der eskiler
Yiğidin düğünü üç der eskiler
Herkesin öğünü üç der eskiler
Soframın devranı bir bile değil

Reyhanî

Gusülün adedi üç der sofular
Sofranın nöbeti üç der sofular
Hayatın müddeti üç der sofular
Ölüm kabristanı bir bile değil

Firkatî

Korkağın kösteği dörttür bilesin
Yiğidin desteği dörttür bilesin
Gönlümün isteği dörttür bilesin
Güzele fermanı bir bile değil

Reyhanî

Abdestin farzıyla erkânı dörttür
Dünyanın köşesi dört yanı dörttür
Mü'minin mezhepte erkânı dörttür
Münkirin imanı bir bile değil

Firkatî

İslâm'ın şartını beş koymuş koyan
Elin kerratını beş koymuş koyan
Aşkın sıratını beş koymuş koyan
Gönlümün gümanı bir bile değil

Reyhanî

Mübarek kandilin ervahı beştir
Beş vakit namazın mubahı beştir
Erenler şahının izahı beştir
Cahillere yanı bir bile değil

Firkatî

Yaz ile baharın ayları altı
Her ayı bir oktur yayları altı
Şu deli gönlümün vayları altı
Neyleyim duyanı bir bile değil

Reyhanî

Amentü billâhın mânâsı altı
Süphaneke kefin hânesi altı
Besmelenin saydım esresi altı
İçinde p hani bir bile değil

Firkatî

İnsan başı süzek deliği yedi
Ulu gökyüzünü bölüğü yedi
Firkatî kısmetin oluğu yedi
Testine dolanı bir bile değil

Reyhanî

Şiddet-i cehennem âlemi yedi
Peygamber ordusu âlemi yedi
Firkatî vazoda kalemi yedi
Aradı Reyhanî bir bile değil

● Hümeyra Yargıcı

Bahar

bir kitap belli ki çokça okunmuş
yağmur ki dolmuştur gülle sadağı
yarada kurşundur yürekte tortu
belki de oynatır yerinden dağı

şuara kaygısı binitsiz mısra
öylece duruyor karşımda şimdi
gelmesin çökmesin çadırlarıma
obalar tarumar kayıp ikindi

çınlıyor çınlıyor bir leylak rengi
portakal çiçeği aylardan nisan
sokaklar hep öyle koksaydı keşke
yaşadıkça her şey hep biraz noksan

● Tacettin Şimşek

Tayyib Atmaca'nın *Gelirim* Redifli Şiirini Tahmis

Sesin akar gelir rüya nehrinden
Şiir çıkar gözlerinin sihrinden
Pay aldığım yeter veda zehrinden
*Boşa azatlama gönül şehrinde,
bir yolunu bulur, döner gelirim.*

Güller açtırırsın gülendamınla
Bin mısra boy atar bir ilhamınla
Nefes şenliğine ses bayramınla
*Tutuşur içerim bir selamınla,
kavrulur dışarım, yanar gelirim.*

Kaknusla semender eski efsane
Yanmayı nereden bilsin zamane
Yanmak kaderimdir ateş bahane
*Sen bir mum ışığı bense pervane,
geleyle ateşin, kanar gelirim.*

Gülümser bahtıma mavi umutlar
Silinir ufkumdan uzak hudutlar
Açılır önümde yeni boyutlar
*Çekilir gözümde kara bulutlar,
içime yağarım, diner gelirim.*

● Ali Kemal Mutlu

Gölgeden Bir İzdir Aşk

Gözyaşım âb-ı hayattır gül bağına, görmedin
Nefesim bâd-ı sabahtır yatağına, görmedin

Sâyenin sabrıyla sevdim sırtlayıp sevdânı ben
Sana vuslat diye çıktım Kafdağı'na, görmedin

Gûlîzârın sen gülüne vermiş idim gönlümü
Amma düştüm aşk nedir bilmez ağına, görmedin

Seni dünyam bilip etrafını tavaf eyledim
Ay'ın oldum bir soluna bir sağına, görmedin

Semtinin her katresinden topladım gül kokunu
Gece gündüz bülbül oldum sokağına, görmedin

Bastığın yerlerde bendim pâyine yüzün süren
Ne'yleyeydim toprak oldum ayağına, görmedin

Bir serâbın gölgesiydin hissedem deyip senin
Gül teninde ağda oldum yanağına, görmedin

Gökyüzünden cümle âşıkların âhın toplayıp
Yağdım âhir bir seherde yaprağına, görmedin

Bunca gayret yetmedi âh yandım aşk odunla ben
Kör gecende âteş oldum çerağına, görmedin

(-.-/-.-/-.-/-.-)

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kalemin Kaseminden Kelâmın Kemâline: Tayyib Atmaca Şiiri

●Erdoğan Erbay*

Giriş

Şiir, bir nizamdır. Nizam, nâzımın ruhunda sırlanmışın, sorumluluk gereği hayata dâhil olmasıdır. Nizamın nâzımı da, kelâmın sahilik ayarına hükmetme imkânına sahip bir fitratın temsilcisidir. Şiir, agâh ruhlar semeresidir. Deh-lizin karanlık kuytularında korkuyla uçuşuruma tekerlenen körelmiş vicdanlara inat, şair, uyanıktır ve dirilik telkin etmenin peşindedir. Özellikle, dini ile örfü esas olmak üzere, varlık yürüyüşünü adımlamaya başladığı andan itibaren, iyilik, güzellik ve ahlâk adına icat ettiği abidevî kıymetleri, hikmet ve irfan ocağında pişirip şiirin halis ve samimi ameleliğine emanet etmiş bir milletin ferdi olarak şair, 'kaleme ve yazdıklarına' bağlılık yeminiyle meydanda durmaktadır.

Bir Belirleme

Tayyib Atmaca şiiri, insanın kelâma ilk muhatap olduğu yerden yola çıkar. Böyle bir başlangıç, kalem ve yazdıklarının belirleyici kaidele-rine teslimiyetin hazzına imtisalın imtiyazına vukuf kesp etmiş olma halidir. Kelâm ile kemâl-deki münasebeti, lam ile mim müşterekliğinde keşfeden Atmaca, kemâlin, kelâma dayanacak hassas bir kulağın işittiklerinin gönle misafirliği sayesinde hakikate ereceğini de bilmektedir. Kelâma ve kaleme inancın sonsuz emniyeti ile hürriyetin zirvesine taşınan şairin ruhu, İslâm'ın yüceltici nefesini çekerek Pir-i Türkistan'ın mayaladığı Anadolu irfanına ulaşır. Selefin peşinde samimi bir sorumlulukla irfana kavuşan şair, bâtılın saptırmasına göz kırpmadan, hakikatin teslimiyetine baş eğer.

Bir Teslimiyet Belgesi:

Temize Çekilmez Ömür Defteri

Atmaca'nın şiir ırmağı, insanın Allah katında-ki değerini ortaya koyan ölçü ile akmaya başlar. Şairin ilk sözü, dua makamındaki kulun teslimiyetini tasvirle mükellef bir söyleyişle ulaşır, okuyucuya. Sanatkâr, bir taraftan, sözünün hakikat elbisesiyle süslenmesini arzularken, diğer taraftan, söz kudretinin yeterince etkili olması

için, dilindeki düğümün çözülmesini ister. Söylemekten kasıt, söyleteni bilmektir. Hayırlı işe, en güzelin adını anarak başlamanın, safını belirlemiş bir mü'min tavrı olduğunu bilen Atmaca, 'kalemi ve kelâmı' öğretene zikrederek ilk görevini yerine getirir. Dolayısıyla, söz diyarının kapıları sonuna kadar açık, mana ve mefhumlar, hakikat meydanında harman olmak için hazırdırlar. Çünkü, Atmaca, ezeli ve ebedi ilahî nefhanın, çağlar üstü ve ötesi ilkeleri üzerine bina edilmiş bir medeniyetin ferdidir. *Duasında:*

Aklımızdan geçeni

Ve geçecek olanı

Bilen ve işiten sensin Allah'ım.

Bu yüzden, şiire giden yola hâkimiyet imkânı bulunduğu gibi, şiirin izleyeceği çağırısı irfan aynasında seyretme imtiyazına doğru da taşınmaktadır. Söz meydanında, kelimelere mana elbisesi biçen ustanın yola çıkan şiir kervanı, Ken'an ilinde bir süreliğine 'hüzün kulübesine' uğrasa da, kutlu yolcusunu Mısır'a muhakkak ulaştıracaktır. Mevlana Celaleddin-i Rumî'nin *La Tahzen* şiirinde, hüzün sahiplerine nasihatle birlikte müjdeler ulaştırılır:

Kuyu dibinde kaldın diye üzülme!

Yusuf kuyudan çıktı da Mısır'a sultan oldu, unutma!

İstedğin bir şey; olursa bir hayır

Olmazsa bin hayır ara!..

Duanın devamında, şairin hüznü mısralara dökülür:

Gam başıma toplandı

Dert içime saplandı

Derman sensin tabip sensin Allah'ım.

Atmaca'nın şiir kapısı, hüzün mahzenine açılır. Ancak, bu hüznün sebebi, bir çaresizlik ve ümitsizlik değildir. Kelâm kervanı kemâl yolunda sabır ve metanetle ilerlerken ruhun tattığı acıların bir çileye, çilenin bir dava lezzetine dönüşme anının tipik hüznüdür.

* Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Şark-İslâm medeniyetinin varisi Atmaca, ruhun hükümdar olup hükümrânlığını yürüttüğü zaman dilimlerinin hatıra havale edilmesine hayıflanır. Şiirlerindeki hüznün, insan fitratındaki merhamet cevherinden yola çıkarak insanın yaratılışına işaretle iktifa etmez, şiiri, dahası sözü, metafizik bir ağa bağlamanın bahtiyarlığını da göstermiş olur. Şiire ruh veren hüznün örgüsü, İslâm tarihindeki bir hadiseyi de ihata eder. Davası adına kıyama kalkan Peygamber Efendimiz (a.s) için, yâr-ı gârı Hazret-i Ebubekir (r.a)'ın duyduğu hüznüdür. Sıddık'ın hüznü, Allah'ın elçisine ve davasına bir zarar gelmesin hüznüdür. Ancak, dava sahibinin mübarek dudğından dökülen "Mahzun olma! Allah, bizimle beraberdir" ilahî emri, hüznü heyecana dönüştürüvermiştir. İşte, Atmaca'nın hüznü, nesilden nesile devredilen kutlu bir davanın neferi olmak şerefini temellükün gereğini hakkıyla ifa edip edememenin hüznüdür. Necip Fazıl'ın mısralarına dökülen hüznün, hakikati derinden hissetmenin hüznüdür:

*Üzülme! Davanın sahibi Hakk'tır
Hak olan davada zafer muhakkaktır.*

Zira, dava hak ise, hak yolda sefer Atmaca'ya azık, zafer ise, mutlak surette Hakk'ındır.

Hüznün Söz Hâli: Şiir

Hüznün, sözün ritmik sükûnetinde öze özgün kılındıktan sonra, Atmaca'nın şiiri, hayata müdahale hakkını yakalamış demektir.

Onun şiiri, kaostaki düzen fikrinin hakikat eşğinde varlığa bürünmesidir. Şiir, insanın günlük alışkanlıkları arasında yitip giden hayatı ayakta tutan dinamiklerin mimarısıdır.

Dedem Korkut, Ahmet Yesevî, Yunus Emre, Hacı Bayram-ı Veli gibi, milletin ve medeniyetin taşıyıcı alp-dervişlerinin üslubuna yaslanan Atmaca, *Anlarsında* şöyle ünler:

*Dil yarası kapanmaz konuştuğca kaşınır
Sözü yersiz söylersen kelimeler aşınır
Hayat denen mühlette acı tatlı yaşanır
Hal bilmezsin halini düştüğünde anlarsın.*

'Sözün gümüş, sükûnun altın' makamına ika-me nedenini kültür ve terbiyesinden talimle

yola çıkan şair, söz ile varlık arasındaki hikmete hürmette -küçük de olsa- kusura düşülmesine rıza göstermeyeceğini başta ilan eder. Kırık gö-nülden şikâyet etmez. Bilir ki, Allah, gönlü kırıkların gönlündedir. Bu yüzden, mahzun gönlüde ırmaklar merhametle akar, hüznün damlaları ferahlık taşıyan çağlayanlar gibi rahmet olup ortalığa yayılırlar. Şair, gönlünde derdi olanın, dilinde sözün tükenmeyeceğini de bilir. Atmaca, sözün yerli yerince ve bir ölçü dâhilinde söylenmesine dair sırrı ifşa ederken, şiirin poetik varlığını temellendiren bir hükmü de belirlemiş olur. Söz, sorumluluktur. Sözün yükünden söyleyen de muhatap da sorumludur. Usta, sözün gönle mi göze mi düşeceğini kestirebilmelidir. İlahî feyzin bereketinden beslenen gönlüde yeşerip boy atan söz, somuta takılıp kalınca kuruyup yok olur. Hayat, zıtlar üzerine kurulmuşsa, zıtlar arasındaki dengeyi gözetmelidir. Kıymet bilmek, varlığın kıymetine vakıf olma marifetidir. Bu yüzden ki, şiirin vücudu mevcudundan ibaret değildir. Atmaca'da hal bilmek, şimdiyi şuurla kavramaktır.

Hayat, Şiire Dâhildir

Temize Çekilmez Ömür Defteri, zıtların kavgaya tutuştuğu alandır. Hayat ise, yüze bakanla içi görenin birlikte dem sürdüğü, bıçak sırtı sürecin adıdır. Her bakanın değil, görmesini bilen fark ettiği şey, tercih iradesine sahip olmaktır. Sosyal ve ferdî gerçeklikler, gündelik hayatın içinde yer alan her şeyi somutluğa mahkûm eder. Bu realitenin ortaya çıkardığı sonuç, zincirin halkaları gibi birbirine bağlı bulunan insan, eşya ve hadiseleri metafizik manalarından koparıp hikmetsiz sığılıklar kalabalığında zatî sırlarından arındırır. İşte bu noktada, işaretçi kimliği ile Atmaca devreye girer. Somutla soyut, fizikle metafizik arasında kopan bağlantıyı yeniden kurmak, onun görevidir. Zira, realitenin, renklerinden tecride zorladığı hayat, sanatkarın ruh âleminde fişkıracak bereketle beslenecektir. Alp-dervişlerin ocağında pişmiş, hikmet pınarından ab-ı hayatı içmiş, nihayet, daha önce sözün kilidini açmaya ömür feda etmiş erenlerin dergâhından kemâl yolunun zarafetini tahsilde diz çökmüş Atmaca, sanatla hayat tecrübesinin keşiştiği noktayı mısralara taşır:

*Dış karanlık olsa da asıl içte ışımak
Işıktaki ziyayı ziyasızla taşımak
Nasıl ince bir duygu, asıl şiir yaşamak
Gözlerinde inciler saçtığında anlarsın.*

Dışla için, karanlıkla aydınlığın, kötülükle iyiliğin, maddeyle mananın karşılaştığı yerde, kurucu ruh olarak şairin sırtlandığı yük, güzel ve iyinin safında mücadelede kahramanlıktır. Atmaca, poetik anlayışı ile insanın hayat serüvenini yan yana getiren belirleyici bir ilkeyi de meydana koymuş olur. Hayatın bir nizamı vardır, dolayısıyla, şiirin de bir nizamı vardır. Nizamı ve ölçüleri çerçevesinde sürülen hayat, manasına erilen hayattır. Şiiri diğer güzel sanatlardan farklı kılıp öne çıkaran da, kalabalık ve kabalıkları varlık alanının dışında tutan incelikleridir.

Atmaca'nın şiiri, hayatın bizatihi kendisidir. Olayları ve olguları dışarıda bırakan şiir değil, gerçeğin tüm görüntülerini içine alan istiflerdir. Şiirin sihir-kâr bir tesiri olduğu gibi, şairin de, aciz bırakan icazı vardır. Ancak, Atmaca, hayal alıp hava satan bir tüccar değil; Yunus'un dilinle 'bezirgânım metaim çok, alana satmaya geldim' şeklinde hükme bağlanan sorumluluğun nefesidir. Atmaca, şiir dilini kurarken gereksiz bir romantizmin ağına yakalanmaz. Şairin bu ağa düşmesi her zaman mümkündür. Çünkü, şiirin varlık bulduğu alanda saptırıcılar ve ayartıcı akıl çeliciler pusuda beklerler. Ancak, kurucu şiirin şahsiyetine çelik sağlamlığı bahşeden ocağın çifte suyu, sağa sola meyletme arzusunun ortadan kaldırmıştır. Zira, selefin örsünde dövülüp Pir-i Türkistan'dan el alan, Divan'ın Hikmet'ine inkiyada samimiyetle söz çatmış Atmaca, şahsî meselelerini hakikatin potasında eritip yok eder.

*Âşıklıkta maharettir, bağlı olan sözü çözmek
Zarfı nasıl yazarsan yaz, aslolan mazrufu yazmak*

mısralarında ebedî sadakata dönüşen hislerini Yunus Emre'nin berrak ve tertemiz Türkçesine tutunarak sükûnete erdiren Atmaca; aynı zamanda, vücûdu fenâyâ satan Eşrefoğlu dergâhında talim ettiği aşktan aldığı feyizle *Gerçek yol ehli olanlar koşarak menzile vardı* mısraında karar makamına erer.

● Mukadder Uçar

Ah

Dokundun tenimde yaralar pul pul
Sen bu günahların bedeli oldun
Ne uzaktan bak ne yanıma sokul
Sen bir hastalığın izinde kaldın

Mevsimler geçtikçe yüzüm hep soldu
Zamandan çaldığım gönlüme doldu
Rüzgâr yaprak değil saçımı yoldu
Göçmen kuşlar gibi bahara daldın

Çocuktuk yüreğim sende büyüdü
Kahrından ne yazık ömrüm çürüdü
En körpe duygular bende ölüydü
Sen benim gönlümden sevinci aldın

Soluğumda tüten acı yeminim
Dönüşü imkânsız bundan eminim
Ömründe tek leke zararın benim
Elimden giderken kârımı çaldın

Şimdi bilmem neler geçer içinden
Belki bîhabersin kendi suçundan
Görebilsem beni senin açından
Sen benim aklımı meçhule saldın

● İbrahim Baz

Bilmez

Ahir zaman mıdır bilmem bu günler
Ben Mecnun'um diyen Leyla'yı bilmez
Aşkın kitabını yazdım diyenler
Canından geçmeyi sevdayı bilmez

Elinde tesbihi hırka giyenler
Dergâhta bir kaptan yemek yiyenler
Adını sorana derviş diyenler
Zikreder andığı Mevla'yı bilmez

Benlik kana dönmüş akar damarda
Rıza rafa kalkmış düşler hep kârda
Ne oldu insana, vicdanlar darda
Katrede kaybolmuş deryayı bilmez

Nefsi perde olmuş gafil gözüne
Ar uğramaz olmuş kara yüzüne
Allâme sanırsın baksan sözüne
İlimden dem vuran seydâyı bilmez

Kâbe'yi kaldırmış kible yönünde
Dağlar cüce kalmış kibir önünde
Yarın vardığında mahşer gününde
Korkarım lâ der de illâyı bilmez

Sinesi yanardağ yanar figânî
Bir tek yâri ile kanar figâni
Adı azığıdır anar figânî
Başka bir hayali hülyayı bilmez

● Emine Savaş

Kader

Yollar yıllara mecbur, yıllar yollara hasret
Ben de sana mecburum, alın yazımsın kader
Heybesinde muradın, safiyâne bir gayret
Ben sana tutunmuşken, bana hasımsın kader

Bir şarkı ki dilimde, hep acıdan ibaret
Mahpusunda korkunun, kabul etmez kefareti
Yazık naciz bedene nasıl dayanmış hayret
İllâ sen illâ senle, bana lâzımsın kader

Şavkı düşer önüme, bir anlamsız cesaret
Ebu cehil ediyor, şu kör akla nezaret
Yetişmezse vay cana, sonda ilâhi kudret
Dünya ahret nefsim, türlü yıkımsın kader

Kendime varmam için, bilmediğimden hicret
Alsa şu aklım nolur, düştüğü yerden ibret
Diyorsun çare elden gittiğinde çok sabret
Zor günüm de ukbadan gelen yardımsın kader

Her güneş doğduğunda, senden bize işaret
Güllerin tebessümü, cennetlerden ziyaret
Son demine faslımın, beni tahtından seyret
Neftî'ye Hakka giden, her bir adımsın kader

● Sündüs Arslan Akça

Yazboz Tahtası

Garip bir hikâye yersiz, zamansız
Gözlerim gün boyu, ufuk ötesi
Dalıp gitmelerim ondandır ansız
Bekler hep pusuda hüsrân çetesi

Bilincim direyip durur ayağı
Alıp vermelerim sırtıma hançer
Yavanlığın şimdi iktidar çağı
Sanki dört bir yanımda çıldırdı, mahşer...

Çehrelerde zılgıt çaldıkça ölüm
Umarsızlık şimdi oldu baş tacı
Kaynıyor kum gibi kaynıyor zulüm
Değil miydik hani burda kiracı

Yazboz tahtasıydı karşımda duvar
Dudağımda dua bile üşüyor
Haydi geç kalmadan secde et, yalvar
Ömürden bir yaprak daha düşüyor

Gitme vakti artık gözden ırağa
Ağrı eşigimi zorluyor düzen
Ayak uydurmak güç serseri çağa
Söndüm sanıyorken harlıyor düzen

Garip bir öyküden kalan parçalar
Dağılmış hüzünden, suskun, biçare
Her biri bir yerde paramparçalar
Ufuk ötesi de olmadı çare

● Osman Fermanoğlu

Çəkirəm

Qoca ömrü şum etmişəm
Eniş enir, dik çəkirəm.
Baxır gəlmişə, getmişə
Dörd yana örtük çəkirəm.

Çəndi gələn Qaraqaş
Çətin yalı ağarışa
Olmuşam qara qarışqa
Dağdan ağır yük çəkirəm.

Fikrim azır yüz tərəfdə
Qatır satıram Ələfdə
Gözümdəki tirlər kefdə
Özgə gözdən tük çəkirəm.

Dolansam da qazı-qazı
Qulağım almaz avazı
Çatmır könlümün havası
Yalandan körük çəkirəm.

Osman, günüm ilin yemi
Dərd içindən gəlir dəmi
İçi boş nağara kimi
Özümü böyük çəkirəm

● Sövdəyar Zəngilanlı

Olaydım

Ayrı düşməyəydim səndən bircə an,
Sənəndə çırpınan ürək olaydın
Beş gün yox, on gün yox həyatım boyu
Kaş sənə əzizim, gərək olaydım.

Təbəsum quşu, üzümə qonub,
Xoş gülüş olaydım gözüne qonub.
Min nəğmə olaydım sözünə qonub
Ömrünə-gününə bəzək olaydım.

Canda can qalmayıb, ay nazlı afət,
Ağlını başımdan alıb məhəbbət.
Kölnünə təsəlli qoluna quvvət,
Əyilməz dizinə dirək olaydım.

Kaşki ayrılığı görməyəydim mən,
Həmişə qarşıma sən çıxaydın sən.
Bir anda bu kənddən o kəndə əsən
Dəlisov xasiyyətli külək olaydım.

Könlümdə iz salıb, dərindən dərin,
Hər bir xasiyyəti ötən günlərin.
Bicarə Sövdəyarım könlümdə şirin,
Xoş arzu olaydım dilək olaydım.

Hecenin Virtüözü: Ahmet Hamdi Tanpınar

● Recep Şen

Ahmet Hamdi Tanpınar, hem Türk edebiyatına kazandırdığı eserlerle fikir ve sanat hayatımızın zenginleşmesine katkı sağlamış, hem de kendisinden sonra gelen nesilleri derinden etkilemiş önemli bir edebi şahsiyettir.

Edebiyatın birçok türünde kalem oynatarak özgün eserler ortaya koymuştur. Çok yönlü bir fikir ve duygu işçisidir. Roman, deneme, öykü, edebiyat tarihi, şiir alanlarında eserler veren Ahmet Hamdi Tanpınar'ın aslında onun önemli yanı şairliğidir. Bu güne kadar hâlâ şairlik damarının yeterince keşfedilmediğini düşünüyorum. Tanpınar'ın bu güçlü yönü diğer edebi türlerde verdiği eserlerine de yansımıştır. Biz bu yazımızda onun şair kimliği üzerinde durmaya çalışacağız.

Tanpınar, şiirlerini her okuyuşumda farklı lezzet hissettiğim şairlerdendir. Yazımızda her ne kadar kendi düşüncelerimize ve onun hakkında yazılanlara yer vermeye çalışsakta aslında esas gayemiz Tanpınar üstadı konuşturarak, onu genç nesillerle buluşturaktır.

Onu okumadan, bilmeden, anlamadan şiir yazmaya çalışmak eksik olacaktır diye düşünüyorum. Tanpınar, yolu şiirden geçenler, şiire gönül verenlerin dönüp dönüp okuyacakları zengin, berrak ve gür bir gözedir.

Tanpınar, köklü ve zengin şiir geleneğimizden beslenen ancak orada çakılıp kalmayan, hecenin imkânlarından yararlanarak yeni tarz ve yeni yol açabilecek kudrette şairdir. Bizzat kendisinin seçerek kitabına aldığı şiirlerinin tamamı hece vezniyle yazılmıştır. Özellikle hece bitti, tükendi, artık modası geçti, aynı şeyleri tekrar edip duruyor bu hececiler diyen serbestçilere Tanpınar şiirleriyle en güzel cevabı vermiştir.

Şiirlerini okuduğunuzda sanki serbest şiir gibidir ama iyi bakıp incelediğinizde musiki, ses, ahenk ve duyguyu bütün halinde bize sunan hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerdir bunlar.

Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Muhip Dırnas, Ahmet Kutsi Tecer gibi şairlerle birlikte hece şiirine altın devrini yaşatmıştır.

Serbest şiirin moda olduğu bir dönemde hece şiirine taze nefes olmuştur.

Son dönemlerinde serbest tarzda şiirlerde yazmıştır. Yani kısaca hece şiirinin de serbest şiirinde ne olduğunu verdiği kalıcı eserlerde açıklıkla göstermiştir.

Batı tarzı şiire evet ama batılılaşmadan; kendi medeniyet dünyamızın tertemiz şiirinin mirasçısı olduğunun farkındaydı Ahmet Hamdi Tanpınar. Mesela vezin, kafiye, mısra konusunda serbest şiir anlayışına mensup olanlara karşı şunları söyler: "Güç ve az bulunan kafiye, beklentilerimizin seyrine mutlu ve yakışır bir yol açar; vezin çıkardığı zorluklarla bizi tesadüflerin gecesini zorlamaya mecbur eder. Şekil, lisan denen kaosu içinde varmamız gereken mükemmeliyetin hudutlarını çizer, dolduracağımız boşlukları gösterir." Yani gelenekten kopmadan, orada donuklaşıp kalmadan şiir yolculuğuna devam etmek... Zaman içerisinde insan hayatı da değişiyor, geliyor. Şiirde de değişim ve gelişimin normal olduğunu savunur. Değişim ve gelişimin şiirin esas membaından kopmadan olması gerektiğini söyler. Değişim ve gelişim reddi miras değildir. Evrensellikse istenen, önce milli olunması icap eder. Milli olmadan evrenseli yakalamak mümkün değildir. Şair milli lisanını ve duygusunu kendi öz benliğinde hissetmeli ve yaşamalıdır.

Tanpınar, ömrünü sanat, edebiyat ve şiire adanmıştır. Onun şiirlerinde çok titiz davrandığını biliyoruz. Bu nedenle az sayıda fakat öz şiirler yazmış ve bir tane şiir kitabı yayınlamıştır. Az ve öz şiir yazmasının sebebi, belki de hayatının en saf ve mükemmel şiirini yazmak, kendisinden geriye sonsuza kadar okunacak bir şiir bırakmaktır.

Farklı mecralarda yazdığı şiirlerinde zaman zaman değişiklikler yapmıştır. Bu da bize onun şiir konusuna ne kadar ihtimam gösterdiğini ve dikkat ettiğini göstermektedir. Saf şiir anlayışına sahip olan Tanpınar, şiiri ruhun şimşek çakması olarak görür. Türkçeyi özenle kullanır; yalın bir dili tercih eder, kelimeleri sarraf edasıyla arayıp bulur ve kendi ruh dünyasında işler, kendine özgü söyleyişle mısralarına yansıtır. Şiire gösterdiği dikkat ve ihtiramdır bu.

Onun şiirlerinde kelimeler bir musiki bestesi-
nin notalarıdır adeta. “Çünkü benim için şiir dili
plâstik bir şeydir. Şiirden bahsedilirken müzika-
lite dediğimiz şey, haddizatında bilhassa göz ve
kulağa ait bütün unsurların form endişesinde
kullanılması, plâstik bir madde gibi yoğrulması,
konuşma lisanından ayrılmasıdır.”¹

“Bizim şiirden anladığımız mana, kelimelerin
terkibinden doğan ritim, ahenk vs. vasıtalar-
la alelade lisanla ifadesi kabil olmayan deruni
hâletlerimizi, heyecanlarımızı, istîğraklarımızı,
neşe ve kederimizi ifade eden ve bu suretle biz-
de bedii alaka dediğimiz büyüğü tesis eden bir
sanat olmasıdır.

Zahiri bir bakış bununla vezin, kafiye ve şekil
dediğimiz kayıtların arasında hiçbir münase-
bet bulamaz. Bunları sonradan gelme, hakiki
bir bünye ile alakası olmayan bir takım ilaveler,
lüzumsuz kayıtlar gibi görür; fakat biraz sonra
daha yakından gören bir göz, bütün bu sonra-
dan gelme lüzumsuz ilavelerde şiirin nizamını,
mükemmeliyet dediğimiz kıvılcımı çıkartmak
için zekânın madde ile mücadelesini temin eden
esaslı bir madde sayar.”²

Her şairin kendine has şiir dünyası, şiir anla-
yışı vardır. Türk edebiyatında tezkirelerden mo-
dern anlamda yazılan poetikalara kadar ortaya
konan eserlerde biz bunu görmekte ve okumak-
tayız. Bu eserler sayesinde şairi, şiirini ve onun
dünyasını daha yakından tanıma imkânına sa-
hip olmaktayız. Yahya Kemal Beyatlı’nın “Kökü
mazide olan âtiyim” sözü belki de en güzel te-
cellisini Tanpınar’da bulmuştur. Zaten Tanpı-
nar’ın hem hocasıdır hem de en yakın dostudur
Yahya Kemal.

Varlık Dergisi’nde Şahap Sıtkı’nın onunla yap-
tığı röportajda şiirle tanışmasını şöyle anlatır:
“Modem Türk şiiri, Yahya Kemal’le başlar. Yâni
sokak ve ev konuşmasını nazım diline getiren
ilk adamımızla. Türkçülük cereyanının met ve
cezirlerinden kurtulan, Serveti Fünun nâzenin-
liğinden şiiri sıyıran odur. Bizde bu adamın rolü,
Fransız lisanının dünya ölçüsünü gözönünde
tutarak Valery’ninkine çok benzer. Yâni şiiri bir

takım hurafelerden temizlemeğe çalışmış ve
muvaffak da olmuştur. Ben şiiri bu iki adamın
zaviyesinden tanıdım.”³

Tanpınar’ın şiir macerasını Antalyalı bir öğ-
rencisine yazdığı mektuptan okuyalım isterse-
niz: “Şiirde ve fikirde ilk ve galiba yüzünü gördü-
ğüm son hocam Yahya Kemal oldu. Haşim’i daha
evvel okumuştum ve sevmiştim. Bu iki şair bana
kendilerinden evvelkileri unutturdular. Yahya
Kemal’in derslerinden –fakültede hocamdı- ay-
rıca eski şiirin lezzetini tattım. Yahya Kemal’in
üzerimdeki asıl tesiri şiirlerindeki mükemme-
liyet fikri ile dil güzelliğidir. Dilin kapısını bize
o açtı. Bazıları bu tesiri başka türlü görüyorlar.
Hakikatte estetiğimiz aynıdır. Yalnız millet ve
tarih hakkındaki fikirlerimde bu büyük adamın
mutlak denecek tesirleri vardır.”⁴

Duygu ve hayal dünyası çok zengin olan, saf ve
mükemmel şiirin izini süren şairin şiir üzerine
yazdığı yazıları da dikkatle okunmalıdır. Tan-
pınar’ın şiir dünyasında üç ana unsur görürüz:
Zaman, rüya ve musiki. Musikiye dayalı bir şiir
ortaya koymasında Ahmet Haşim’in etkili oldu-
ğunu söyleyebiliriz. Mehmet Kaplan’ın ifadesi-
yle şiirlerinde en çok insan kaderinin derin me-
seleleri, kâinat ile insan varlığı arasındaki derin
münasebet, aşk, ölüm, zaman ve sanat konuları-
nı işlemiştir. O bahsettiğimiz bu özellikler saye-
sinde dönemindeki hececilerden kendine özgü
sanat anlayışıyla ayrılmıştır.

“Tanpınar, divan şiirinin ve aruzun terkedil-
diği bir ortamda henüz emekleme döneminde
olan hece şiirini canlandırmaya gayret eden,
poetika meseleleri üzerinde kafa yoran, mizaç
bakımından metafizik ve mistik eğilimlere sa-
hip bir nesle mensuptur. Fakültedeki öğrenimi
sırasında kendisinden büyük bir minnet duygu-
suyla bahsettiği Yahya Kemal onun Batı edebi-
yatı ve divan şiiri zevki, bir şiir dilinin oluşumu
yanında millet ve tarih hakkındaki görüşlerinin
gelişmesinde rol oynamıştır. Dönem arkadaşla-
rının birçoğu ileriki yıllarda edebiyat ve kültür
alanlarında önemli eserler vermiştir. Özellikle
Necip Fazıl (Kısakürek) ve Ahmet Kutsi (Tecer)
ile derslerin dışında, hatta geceleri yatakha-

1 Şahap Sıtkı, 1947, “Ahmet Hamdi Tanpınar’la Konuştum”,
Varlık, S. 319 ([https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205344/
varlik-dergisi-sayi-319---yil-1947-ahmet-hamdi-tanpinar-.
html](https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205344/varlik-dergisi-sayi-319---yil-1947-ahmet-hamdi-tanpinar-.html))

2 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Bütün Şiirleri*, (Hazırlayan: İnci
Enginün), 22. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2018.

3 Şahap Sıtkı, agy. ([https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205344/
varlik-dergisi-sayi-319---yil-1947-ahmet-hamdi-tan-
pinar-.html](https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205344/varlik-dergisi-sayi-319---yil-1947-ahmet-hamdi-tanpinar-.html))

4 Mehmet Kaplan, *Tanpınar’ın Şiir Dünyası*, 2. Baskı, Dergâh
Yayınları, İstanbul, 1982.

nelerinde bile estetik bir heyecanla yaptıkları sohbetlerde kendilerini şiirin büyüüne kaptırmışlardı. Yahya Kemal'in gözetiminde Mustafa Nihat'ın (Özön) Dergâh dergisini yayımlamaya başlaması diğer gençlerle beraber onun da hayatında yeni bir ufuk açar.⁵

Serbest şiir provokatif bir dil geliştirebilme adına genç kuşağı daha çabuk içine çekebilmektedir ve daha çok taraftar bulabilmektedir.

Bu bir bakıma yenilik gibi görünse de günümüz şairlerinin kahır ekseriyeti geleneksel şiiri adeta tarihin derinliklerinde kalmış, modası geçmiş şiir gibi görmektedir.

Kullandıkları imgelerle adeta şiiri anlaşılabilir hale getirerek metafizikten uzak, gönüllere dokunmayan, manası sezilenemeyen, okurken insanı yoran, ses akışından uzak monoton bir şiir dili geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Bundan dolayı da şairler kendi seslerini yakalayamadığından üslupsuzluğu bir üslup haline getirerek şiir vadilerinde şaşkın şaşkın dolaşmaya başladılar.

Özellikle genç şairlerin yayınlanan şiirlerine baktığımızda şairinin ismini kapatıp başka şiirleri de şiirin altına eklediğimizde üç aşağı beş yukarı şiirleri birbirinin devamı gibi görmek mümkün. Hece şiiri yazdığını zanneden serbest şiirden, serbest şiir yazdığını zanneden şairler de hece şiirinden bihaber halde maalesef.

Tanpınar bu konuda şunları söyler: "Bakın bu vesile ile söyleyeyim ki şiirimizin belli başlı meselesi bu vezin meselesidir. Türk vezni ne olacaktır? Gençlerimiz vezinle alâkalarını kesmiş gibidir ve hiç olmaksa istidatlıları..."

Hâlbuki Avrupa şiiri vezni hiç bırakmadı. Sazsız bir millet olmaz. Bence şiirin kendi asli kıymetlerine dönmesi devri gelmiştir. Bizde de öyle olacaktır. Fakat daha evvel içinde bulunduğumuz kültür buhranından çıkmamız lâzımdır. Çünkü biz, bugün san'ata -halvete girer gibi- çırpıplak giriyoruz. Sade kültürsüz değil, kültüre dargınız.

Harcıâlem fikirlerin sanat için kâfi geldiğini sanıyoruz. İnsan, san'atta ne ile gelirse onu bulur."⁶

5 M. Orhan Okay, "Tanpınar, Ahmet Hamdi (1901-1962)", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, 2010, C. 39, s. 567.

6 Yıldırım Keskin, 1950, "Ahmet Hamdi Tanpınar'la Bir Konuşma", *Varlık*, S. 365. (<https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205407/varlik-dergisi-sayi-365---yil-1950-ahmet-hamdi-tanpinar-.html>)

"Hâlbuki şiir sosyaldır. Geleneğe bağlıdır. Şair asırlık şekillerin ve kaidelerin içinde kendini daha emniyette hisseder. Daha şahsî olur. Düşünün bir kere! Bir veznin etrafında başlayan o ilk mısra, onun içinizde kımıldanışı.

O veznin, yani sesin birden size ait bir ritm oluşu, onu benimseyerek emrine girmeniz. Ka-fiyelerimi tuttuğu ışıktaki, onların uyandırdığı dikkatle adım adım yürüyüşünüz... Birden dilin içine düşersiniz. Her kelimeyi ayrı ayrı bulmak, ayırmak, birbirine kaynaştırmak lâzım. Yavaş yavaş kıt'alar veya büyük ritm cümleleri başlar. Temler birbirlerine karşılaşır, gelişir. Nihayet son mısra, büyük, geniş, bütün tecrübeyi içine alan yahut tamamlayan yahut o zannı veren o son işaret veya çılgılık.

Bu başlama, bu yürüyüş, bu bitişte şiirin, yani insanın yahut dilin - zaten bu noktada aralarında fark yoktur, - sırrı teşekkül eder. Dünya yeniden kurulur. Evet, her şiirde dünya yeni baştan kurulur.

Musikinin bir başka eşi. Bunu yalnız şiirin ahengini, ritmini düşünerek söylemiyorum.

Şiirdeki konuşmanın şekli musikîye benzediği için söylüyorum.

Şiir bir ikameler sanatıdır. O da musikî gibi kendi maddesini kendi şartları ile yaratır."⁷

Tanpınar şiirinden bugün yaşadığımız dünyaya baktığımızda şiir, bizi modern dünyadan çok daha farklı bir hayata çağırır; hayat otobanında bizim için cankurtaran kaçış rampasıdır, şu geçici ve ölümlü dünyada sonsuzluğa ulaşmanın yollarını gösterir.

7 Mustafa Baydar, 1955, "Her Ay Bir Konuşma: Ahmet Hamdi Tanpınar Anlatıyor", *Varlık*, S. 421. (<https://ahtem.kutuphane.gov.tr/TR-205435/varlik-dergisi-sayi-421---yil-1955-her-ay-bir-konusma-a-.html>)

● Nazire Güney

Alfabe/Zihdan-ı Hece

Alfabe

Bırak beni alfabe yazma beni bir yere
Yüreğimdeki derdin bağı delik bir kere
Esbabım dikiş tutmaz, ismim dilde dolaşmaz
Hatır koyma araya kalemim çare yazmaz.

Güneşli günler diye gördüklerim hatırdadır
Kalemim bir dehlizin bulunmaz çukurunda
Hayal perdem karardı sessizlik duvarında
Yazma beni alfabe sayfalarım sularda.

Zindan-ı Hece

Gözlerinin bağrından haber salıp canıma,
Zindan hecelerimi nur-ı vuslat eyledin.
Kirpiğinin ucundan damlayan selamınla,
Kalbimi Aşkullah'a yalvaran yol eyledin.

Sensizlik yarasından yüreğim buz tutunca,
Bismillah'a sarılıp sabr-ı sükûn eyledim.
Adımların kâfirin tuzağına varınca,
Kubbe kubbe duama seni yoldaş eyledim.

Bahtımızın kışına mil çeksin alev atlar,
Teker teker kırılınsın kalpte dikili putlar,
Vuslata yemin eden tevbe kokulu güller,
Gönlünün kuyusuna beni turâb eylesin.

● Nihat Yücel

Rubailer

Güç

Ben bir şiir işçisiyim usta değil
Hep kendime yalnız zararım dosta değil
İnsan beyninden alır ancak gücünü
Varsılda değil güç ve kalın kasta değil

Tolunay

Söz dinlemiyor sanki zaman bir deli tay
Geçmişte geçen günleri sen dopdolu say
Dostlar görünüz bir-mavinin en hasını
Emzirmededir-gök memesinden tolunay

Rubai Şair oluş

Efkâr dağıtır saçlarının sivruluşu
Aşktandır gönlümün yanıp kavruluşu
Aruz - hece - serbest seni söyler yalnız
Şair sana borçlu bil ki şair oluşu

Türkçe Ses Bayrağım

Bak Türkeli'min üç yanı çepçevre deniz
Dünyada bulunmaz bu güzel yer elimiz
Kurbanlar olsun sana elbet yaşayan
Ses bayrağımız türkçe bizim öz dilimiz

Yunus Gibi

İmbikten geçmiş arı bir bengi suyuz
Birdir içimiz hem dışımız işte buyuz
Yanlış ve yalan anlamasın kimse bizi
Yunus gibi biz aşk yolunun yolcusuyuz

● Ömer Ekinci Micingirt

Hicaz Mevsimi

Bu gün takvimlerden hicâz mevsimi
İçim alev alev üter beynimi
Sahile yaklaştı o eşsiz gemi
Bayram arafesi gözlerde yosun
Hakk'ın habîbine gelmiyor musun?

Müjdeli belde hem büyülu durak
Hüznün coşkunluğu çöktü yine bak
Hak ferman eylemiş öteyi bırak
Ezânlar sahici gözlerde yosun
Bilâl-i Habeş'e gelmiyor musun?

Mîkat dilencisi ölesiye ben
Mübârek beldeye gel der var eden
Ümit bavullayıp kavuşsak tezden
Hilal'in sadâsı gözlerde yosun
Huzuru İslam'a gelmiyor musun?

Turnalar misali gülü hecele
Gül yoksa gün öksüz ağla gecele
İsmi cezbele ruhun yucele
Cennet bahçesi âh gözlerde yosun
“En sevgiliye” sen gelmiyor musun?

İnsanlık şurası pek uhuvveti
Ümmetin sevdası samimiyeti
İbrahim dedemin son emâneti
Hacerü'l-Esved âh gözlerde yosun
Mekan-ı mahşere gelmiyor musun?

Ulvi sabırsızlık yolculuk başlar
Her renkten her ırktan Arap Habeşler
Bir araya gelir cümle kardeşler
Seyri seyreylerler gözlerde yosun
Nebiler şahına gelmiyor musun?

Sırat-ı müstakim ahval-i beşer
Nihayetsiz sofra âdeti işâr
Diriliş şehâdet hayra koşar şer
Keşke sayfaları gözlerde yosun
Nur yüzlü diyara gelmiyor musun?

Mekke hem Medine hikmet hâlesi
İlalebed yanan vecd meş'alesi
Ümmetin kurtuluş mücadelesi
Lebbeyk nağmeleri gözlerde yosun
“Ashabı güzîn”e gelmiyor musun?

Mihrap minber kütür hârım orada
Çokluğum yokluğum varım orada
Hasretim gurbetim zârım orada
Aşkî hüzzamlarlar gözlerde yosun
Mukaddes beldeye gelmiyor musun?

Sıddıklar diyârı mânevi yarış
Sırat-ı müstakim imâna varış
Tılsımlı bereket secde yakarış
İblise taarruz gözlerde yosun
Tâif'e Hayber'e gelmiyor musun?

Ne büyük bir mânâ sadâlara ses
Yârine koşuyor çılgılla herkes
Aşkî sahibine mesteyleyen his
Kalplerde kor ateş gözlerde yosun
Cebel-i Arafat gelmiyor musun

“Lebbeyk allahümme lebbeyk” âşk yeri
Âşkî coğrafyası ezelden beri
Âlemin mukaddes arzuhâlleri
Dillerde âşk olur gözlerde yosun
O eşsiz diyara gelmiyor musun?

Sanırım

seziverse bir şair
aşk sızı
ocaklanır sanırım

oluverse bir muştu
yor sözü
bergüzar sanırım

doğuisse bir rahmet
yer düzü
saçaklanır sanırım

bağlanıverse şeytan
taş hızı
yaktı sanırım

doluverse bir gülücük
duy sesi
baktı sanırım

geliverse bir sevda
dağ cızı
bacaklanır sanırım

yürüyüverse aşk
gör özü
kucaklanır sanırım

● Məmmədov Eşqin

Son Ümid

Payız məni darıxdırır İlahi!
Qəribliyim sanki yenə qalıbdır.
Sevinc addım -addım ötür yanımdan
Arzularım çiskin çənə qalıbdır.

Nə zalınmış bu ömrümü düzəldən
Bir ömür ki, düz çıxmayıb yüz əldən
Mənim bəxtim belə gətirib əzəldən
Sabahlarım min dünənə qalıdır.

Axı necə çıxım gedim xoş yerə
Bəsdı ruhum, bəsdı, məndən düş yerə
Ümidlərimi xərcləmişəm boş yerə
O ümiddən bircə dənə qalıbdır.

Uzaqlaşdın məndən yenə yüz qarış
Bu taleyim, vallah mənə qışdı-qış
Gâh borandı, gâh tufandı, gâh yağış
Son ümidim sönə -sönə qalıbdır.

● Metin Özarslan

Karamsar

Sustum sıra bana gelmedi sustum
Teyelledim bir sükûtu kendime
Dağa bir tavşanca edayla küstüm
Bağlayıp ruhumu kıl kemendime

Yere de göğe de sığmayan başım
Ne kovuğa ne boşluğa uymadı
Asırlardır sessiz duran bir taşım
Kimseler dilimden kelam duymadı

Kaynadı içimde zehir kazanı
Fokurtularında kayboldu özüm
Bozuldu dilimin şaşmaz mizanı
Darasından eksik geldi her sözüm

Şu altıncı ayın yedinci günü
Demedim derken de görün ne dedim
Boş verdim bugünü yarını dünü
Kalbimin en kuytu yerini yedim

[sıfıraltı-sıfıryedi]

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

63.on5mayıs2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

63 sayı 15 mayıs 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Tacettin Şimşek / Vefa Perdesi
- Osman Fermanoğlu / Değişme / Məni
- Metin Özarslan / Değişme / Beni
- Şenel Korkut / Er Meydanı
- Aslan Avşarbey / Baharı Sordum
- Ertan Özdemir / Kalmışım
- Ali Emre / Şiir ve Gelenek Üzerine

Konaşmalar/25

- Mustafa Sarı / Gazel
- Metin Mert / Gizli Dil
- Abdullah Gülcemal /

Ağustosta Yüreğime Kar Düşer

- Bünyamin Duralı / Heveslilerine

Mektuplar/Şiir İşi İşlerden

Herhangi Bir İş Değildir

- Hatice Ayşe Hasan / Yeşil Gözlerin
- Fatih Kandemir / Neyleyim
- Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-18-
- Mustafa Sade / Bir Hicran Senfonisi

Vefa Perdesi

*Vefatının 18. Yıl Dönümünde
Hüseyin Alacatlı'nın Şiirini Tahmis*

Mevsimi Dost Bilmek

Kara bir zemheriydi çıkıp geldim
Göğün göğsünde bir ayna buldum
İçimi yıldızlara kubbe kıldım
Sınırları sildim sınırsız kaldım
upuzun uykudan nasıl uyandım

Doğruydu yıllar yılı esrik gezdiğim
Vehim iplerine bin bir rüya dizdiğim
Işıkla gölge arasında usulca sezdiğim
Geceler boyu ürperip resmini çizdiğim
masmavi denize düştüm kana boyandım

Bengisular akıtsam gönül testimden
Leylaklar büyütürdüm şiir sütümünden
Mısrarlarımı esirgemeyip dostumdan
Sırları örten elbiseyi çekip üstümünden
çıktım meydanlara sana aldandım

Gölgesinde baygın erik ağaçlarının
Taşrasında bir ömür kirpik uçlarının
Bulut ellerinin yağmur avuçlarının
Hasretinden ölümler kurduğum saçlarının
kapıldım rüzgârına çöle dayandım

Bir gök yığılır başıma yalın ve berrak
Dağ sırtı deniz koynu bir avuç toprak
Unuttum bir çırpıda ne varsa yakın ırak
Alevden yelesi uçuşan atlara bakarak
mevsimi dost bildim geceye kandım

Tek harfe indirdim altın alfabeyi
Muştulara sardım içime düşen cemreyi
Sözün duldasında gördüm her şeyi
Çaldım kapıları yıktım perdeyi
bir suya yazı yazdım duyacak sandım

Bir ateşti dünya inadına alazlı
Payıma düştü ne varsa açık gizli
Gök gözlü ay yüzlü saz benizli
Gül salınırken bahçelerde nazlı nazlı
bülbül utancından yanacak sandım

Kara bir zemheriydi çıkıp geldim
Göğün göğsünde bir ayna buldum
İçimi yıldızlara kubbe kıldım
Sınırları sildim sınırsız kaldım
upuzun uykudan nasıl uyandım

(öl. 23 Mayıs 2002)

● Osman Fermanoğlu ● Metin Özarslan

Deyişme Məni / Beni

Osman Fermanoğlu

Paşam ömür suallı görən, kim anlar məni,
Dörd yol ayrıcındayam, üzər yalanlar məni.
Gözüm işıq axtarar, işığı qapayarlar,--
Ləçək-- ləçək yollarlar falabaxanlar məni

Metin Özarslan

Toplamaya zorlarlar tasımı tarağımı
Terk etməye iterler derilmemiş bağımı
Dar ederler gönlüme yurdumu otağımı
Su içər iken bile sokar yılanlar beni

Metin Özarslan

Ağam hayat merdiven kocaltır “an”lar beni
Yol içinde yollar var her yol talanlar beni
Gönül gözümü bile bin bir hileyle kapar
Ümitsizliyə sokar remiz atanlar beni

Osman Fermanoğlu

Keçər başım üstündən buludlar əlçim-əlçim,
Bir qarışqa yükündə yedəklənər son gücüm.
Əlimdə qalanlarım bir heçimdi, bir köçüm,
Yarıtmaz uşaq kimi hər yetən danlar məni

Osman Fermanoğlu

Bu tutqun havalarda içim çölüm “Zarıncı”,
Yolum qapıda bitər çəkər dərdlər qırmancı.
Əzib ümidlərimi edərlər xıncım-- xıncım,--
Qul yerinə sayarlar ağalar, xanlar məni.

Metin Özarslan

Eser başımda rüzgâr kara ile ak ile
Yürürüm boş dağarcık, yalıncık ayak ile
Elimdekine bakıp bir varmış bir yok ile
Kandırır çocuk gibi denən yalanlar beni

Metin Özarslan

Karamsarlıqla çalar nağmələri kemancı
Kapısını kapatır yolumdaki her hancı
İstemeyiz diyerek benden gelen kazancı
Zararına satarlar şahlar sultanlar beni

Osman Fermanoğlu

Osman, daha qar yağar sözün yaraşığına,
Xəyallar çəkirlər qarın qar işığına...
İllər kül daşıyarlər ömrün qırıışığına,--
Çəkib çıxarmaz oddan, oda salanlar məni

Osman Fermanoğlu

Qoparmaq istəyərlər torpaqdan ayağımı,
Piltələrə sıxarlar ürək-- ürək yağımı...
Cəhətləri səhv salar, çaşaram sol-- sağımı,
Divara dırmaşırdır əfi ilanlar məni...

Metin Özarslan

Gark ederler *Metin*’i karın karışığına
Dondururlar karlarda tünün kör işığına
Seneler küllerimden od alır kaşığına
Körükler ateşimi narda tutanlar beni

● Şenol Korkut

Er Meydanı

Sanal haçlı borsası Moğol boşluğu sürsek
Paramparça boğumda estetize ölümler
Profilden bakıyor andavalla öğürsek
Sarsılmayan Mikâil Allah diyen spiker

Edilgin babalarda moleküler yorgunluk
Besmelesiz ütopya cinayet şeritleri
Erzurum kahvesinde göstergeyle mutluluk
Her çocuğa göz kırpan Disneyland çizgileri

Domuzuna bulaşan ayartmanın zilleti
Keşfedilen bedenler tasarlanmış malumat
Tanzimat makyajında hep kanıyor milleti
Berzahta bir randevu sevgilime talimat

Omzumda bir kelime ekrana düşen yaprak
Oyunlarda çürümüş ciğerimde sanatlar
Peşreve çıkardım ben açık alnımda toprak
Postmodern kiblelerde yağmalanan yunuslar

Müzelere sığınmış yöntemleri haince
Zehirlenmiş Atlantis bağırmayan şairler
Kuşevimden habire açıklanan pencere
Saat başı durmadan göklerden gelen haber

● Aslan Avşarbey

Dağlarda Baharı Sordum

Baharda uyanıp tabiat ana
Göğsüne bereket saçtı mı dağlar
Memleket kokusu salın bu yana
Çiğdemler nevrüzlar açtı mı dağlar

Sevinçle fırlayıp tatlı bir düştün
Kekliğin ceylanın seker mi taştan
Eteğini saran yeşil kumaştan
Yaylalar gelinlik biçti mi dağlar

Laleden desenler gülden nakışlar
Bezendi mi acep düzler yokuşlar
Turnalar turaçlar alıcı kuşlar
Bir daldan bir dala uçtu mu dağlar

Çimen kaplayınca Elbizeli'ni
Coşar Beypınarı salar selini
Helkesi kolunda Avşar gelini
Eğilip suyundan içti mi dağlar

Çoban kavalıyla âşık sazıyla
Yarenlik ederek komşu kızıyla
Kuruçay'ı geçip koyun kuzuyla
Araplar yaylaya göçtü mü dağlar

Bu yıl da kavuşmak olmadı nasip
Ah çekerim böyle yakama küsüp
Artık gelmez diye umudu kesip
Sevdiği *Mülki*'den geçti mi dağlar

● Ertan Özdemir

Kalmışım

Münzevi bir hayatın en bilinmez yerinde,
Karanlıklar içinde bir kenarda kalmışım.
Yeryüzünde arama, benim yerim derinde,
Huzurundan kovulmuş hep dışarda kalmışım.

Kemirse de beynimi tüm cevapsız sorular,
Kolay soru aramam, kolayın da zoru var.
Korkuyorum yüzüme, kapanacak kapılar,
İçim her gün daralır ah u zarda kalmışım.

Tut elimden sevgili, gel beraber olalım,
Hayatın dehlizinde birlikte kaybolalım,
Dönülmez bir meçhule birlikte yol alalım,
Kervan geçmez kuş uçmaz bir diyarda kalmışım.

Bu aşkın deryasında bir damlacık olan ben,
Şifa diye ballara zehirleri katan ben,
Aşılmaz kalelerin zindanında yatan ben,
Kilitlenmiş kapılar sanki surda kalmışım.

Bilinmez bilmeceyim, kolay ise çöz beni,
Satır satır okuyup ister isen yaz beni,
Sırların âleminde göz ucuyla süz beni,
Geçip gitti kaç bahar bense güzde kalmışım.

İhtimal dâhilinde sadece bir noktayım,
Ya varlar âleminde ya derin bir yoktayım,
Azda görme sakın sen, belki de ben çoktayım,
Yokluğunda her gece hep ayazda kalmışım.

Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmi beş

● Ali Emre

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Şiirle ilk tanıştığınız günden bu güne doğru makarayı başa sararak muhabbet etmek istiyorum. Şiirle nasıl tanış oldunuz? Bu yolculuğunuzda kimlerle yolunuz kesişti, kimlerin şiirinden polenler toplayarak kendi peteğinizi yapmaya başladınız?

Şiirle ilgim, temasım Kastamonu'da, 70'li yılların ortalarında daha ilkokuldayken başlamıştı. İlkokulda, öğretmenlerim sesimi güzel bulurlardı ve bazı metinleri seslendirmemden memnuniyet duyarlardı. Annem babam da okuma yazma bilmeyen insanlardı. Benim okumamı çok istiyorlardı bu yüzden. Evde onlara yüksek sesle şiirler, yazılar, mektuplar okurdum. Yaz tatillerinde ve hafta sonlarında çalışırdım, elime geçen parayla kitap alırdım. Tatil kitapları vardı o zaman, birkaç günde yutarcasına okurdum onları. İçindeki şiirleri okuya okuya ezberlerdim. Hafızam güçlüydü. Kısmen müziğe ve özellikle de türkülere yakın durmanın etkisiyle, kulağım çok küçük yaşlarda kendini terbiye etmeye başlamıştı. Zamanla bu okuma isteği, iştiağı yazmaya da dönüştü. Lisedeyken bazı yarışmalara katıldım, ödüller aldım. Farklı dünya görüşlerine sahip öğretmenlerim de kitap getirirlerdi bana. İlk ve ortaöğretim yıllarında, halk şiiri antolojilerindeki çok sayıda şiiri ezberlediğimi hatırlıyorum söz gelimi. Hem Mehmed Âkif, Necip Fazıl, Nihal Atsız ve Arif Nihat Asya'ya hem de Attilâ İlhan, Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Necatigil, Ahmed Arif ve Edip Cansever'e ait kitaplar vardı elimde.

Ticaret Lisesi mezunu olmama rağmen, İstanbul'da bir edebiyat bölümünü tercih ettim bu ilgiler eşliğinde. Üniversite yıllarında daha bilinçli okumalar ve yazma çabaları... İkinci Yeni şiiriyle daha yakın temaslar... İsmet Özel ve Turgut Uyar... Memet Fuat'ın hazırladığı Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi'ni okuya okuya ezberlemiştim neredeyse. Üniversitenin çok fazla katkısının olduğunu söyleyemem ama yazdığım şiirleri bir taraftan, üniversitemizde hocalık yapan Mustafa Miyasoğlu ve Turan Alptekin'e, diğer

taraftan da Hilmi Yavuz'a gösterdiğimi hatırlıyorum. Yaş olarak benden biraz daha büyük genç şairlerle tanışma ve konuşma fırsatım oldu. Hüseyin Atlansoy, Necat Çavuş gibi. Günümüz şiirini ve dergileri takip etmenin önemini kavradım bu sayede.

Ben Allah'ın bana bahşettiği ömür küpünü olabildiğince güzel şeylerle doldurmaya; onu okumalarla, duygu ve düşünce ırmaklarıyla, arayış ve çırpınışlardan edindiklerimle, insanlarla göz hizasını yitirmeyen temasların bana kazandırdıklarıyla işlemeye gayret ettim.

Hem tahsilim gereği şiir geleneğimizden, divan ve halk şiirinden haberdar oldum hem de dergiler ve dostluklar sayesinde modern şiiri iyi kötü izlemeye çalıştım. Tema kadar, içerik kadar biçim ve ritim konusunda da bana bir dikkat eşiği kazandırdığını düşünüyorum bu iki ayrı okuma ve özümseme çabasının. Küp, zamanla içinde büyüüp biriken süzgeçten geçirerek çeşitli türler ve hâllerle dışarı sızdırdı. Dergilere gönderdiğim hiçbir şiir geri çevrilmedi, onu da belirtmiş olayım. Kitaplaştırmada geç kaldığım söylenebilir elbette. İlk kitabım Kıyamet Mevsimleri, yirmili yaşların sonlarına doğru buluştu okuyucuyla. En son, 2019 Kasım'ında Çeyizime Bir Kefen adlı kitabım yayımlandı. Altı şiir kitabım oldu böylece.

Kayıtlar ve Dergâh'ta şiirlerinizin yayınlandığı zamanları hatırlıyorum. Yaşça benden büyük olduğunu zannediyordum. İstanbul hem şairi yetiriyor hem şiiri olgunlaştırıyor. Sivas'a öğretmen olarak geldiğinizde Edebi Pankart isimli bir dergi çıkardınız uzun süre. Bu dergi ne yaptı; kimler yazdı, kimler kaldı bugüne?

Evet. Daha önce, Kastamonu'daki bazı gazete-lerde ve şimdi adını hatırlayamadığım bazı dergilerde çıkan az sayıdaki örneği saymazsak, ilk adres Dergâh olmuştur. Bir hocamla gitmiştim Dergâh'a, elimde bir tomar şiir. Mustafa Kutlu onlara göz attı, birkaçını seçip ayırdı. Bir ara, peş peşe şiirlerim çıktı Dergâh'ta. Bazıları kapakta yayımlandı hatta.

Öğretmen olarak Sivas'ın İmranlı ilçesine tayinim çıktı bu arada. Dersime giren, beni dinleyen ve seven bir bakanlık müfettişinin önerisiyle Cumhuriyet Üniversitesi'nde yüksek lisans imtihanına girdim. Kazandım. Yeni evlenmiştim. O zamanlar, öğrenim durumu, tayinlerde özür grubuna dâhildi. Sivas merkeze taşındık bu vesileyle.

On yıl yaşadım Sivas'ta. Zorlu bir sürece denk geldi, 90'lı yıllardı. Buna rağmen çok güzel insanlarla tanıştım. Kitabevleri, kitap kulüpleri, ders halkaları... Benim ismimle de epeyce anıldı fakat Edebi Pankart, aslında, benim öğrencilerimin; ilgilendiğim, beraber çalışıp koşturduğum gençlerin çıkardığı bir yayındı. Sinan ve Süleyman Ceran kardeşlerdi asıl emektarları. Sahibi Burhan Gökçe ağabeyimizdi. Hem Kur'an ve Sünnet çalışmaları yapan; ıslah merkezli bir düşünce hattı inşa etmeyi ve mesajı sosyalleştirmeyi önemseyen; hayatın, şahitliğin, direnişin, eylemlerin içinde duran hem de oradan edebiyata bir yol açmayı öneren, örnekleyen bir dergiydi. Ben önce, erken bulduğum için karşı çıktım fakat 3. sayıdan itibaren destek vermeye başladım. Graft denen geri dönüşümlü bir kâğıttan toprak rengi bir kapağı vardı. Epeyce ilgi gördü. Ara sıra yazan, bizi yazılarıyla destekleyen pek çok isim oldu. İbrahim Tenekeci, Hüseyin Akın, Ali Ayçıl, Ömer Mahir Alper, Ozan Ozanoğlu, Adem Özbay, İsmet Emre, Orhan Petek, Gökhan Akçiçek, Suavi Kemal Yazgıç, Ahmet Örs, Bülent Ata, Cevat Akkanat, Timur Çayır ve Selim Somuncu gibi birçok şair ve yazara yer verdi bünyesinde. Yaklaşık yüze yakın ismin ürünleri dergi sayfalarında göründü. Ziyaret eden, bizimle tanışmaya gelen dostlarımız, ağabeylerimiz oldu. Polis, jandarma ve istihbarat da yakından ilgilendi dergiyle.

Evet, o dönemler gerçekten hayatın her alanı için sıkıntılı dönemlerdi. Bir çay içimi derginin bürosunda arkadaşlarla birlikte oturmuştuk. Dergilerin güzel yanlarından birisi de bu olsa gerek. Bu vesile ile Edebi Pankart'ta yazan arkadaşların da hâlâ yazmayı sürdürdüklerini bu vesile ile öğrenmiş olduk. O dönemlerde çıkan dergiler etrafında samimi insanlar vardı. Martı, Rüzigâr, Sühan'dan şimdi de Aşkar dergisi ile Sivas'ta edebiyat ocağı tütmeye devam ediyor. Siz uzun süre

bu şehirde kaldığınızdan bu şehri daha yakından biliyorsunuz. Biraz da Sivas'ı ve edebiyatını konuşalım.

Hakkında konuşup yazmanın hem çok zor olduğu hem de insanın bir gönenç ve konuşkanlığa kapılıp gittiği, her yönüyle farklı ve münbit bir şehir Sivas. Bakınca içi görülen tiril tiril çocukların şehri. Onlar ki kendi aralarında sürekli dövüşürler fakat o dövüşü başkalarının ayırmasına da huylanırlar. Centilmendirler aynı zamanda. Ağzını burnunu kırdıkları adama bile "gardaş" diye seslenirler. Sivaslı olmadığım halde ve beni zorunlu olarak bağlayacak hiçbir neden yokken, başka şehirler beni çağırıp dururken gençliğimin, yetişkinlik dönemimin en az on yılını orada dolu dolu yaşadım. Şimdi hatırladıkça gözlerimi yaşartan sevinçler ve acılar tattım Sivas'ta. Bilgimi, görgümü, deneyimimi artırdım. Belki hiçbir yerde karşılaşamayacağım ağabeylerim, kardeşlerim oldu. Ablalarım oldu, bacılarım. Allah bana gözümün aydınlığı iki güzel çocuğu orada bağışladı. Eşimle birlikte hayatın zorluklarına orada direndim. Bin türlü cilvesiyle orada sınıadı beni hayat. Tadına doyulmaz dostluklarla yeğnilttim gücümü. Adam gibi adamlarla konuştum, çalıştım, saf tuttum. Gözyaşı döktüm, alın teri akıttım. Yüzlerce öğrenciyle kötülüğün surlarında gedikler açmanın mutluluğunu yaşadım, onlarca gençle iyiliğin ekmeğine güç kattım.

Çok boyutlu bir şiir gibiydi benim için Sivas. Lirik, epik, pastoral, satirik, didaktik ve dramatik özellikleri aynı bünyede birleştirip pekiştiren. O şiire halkalar ekleyen, nakaratlar düşüren dergileri ve öbeklenmeleri de bir o kadar önemliydi. Sadece son yirmi yılda bile çok sayıda dergi sökün etti, bozkırdaki bu bereketli çekirdeğin bünyesinden. Benim de ismimin geçtiği kimi dergilerde beraber çalıştığımız gençlerin heyecanı, sevinci, diriliği hâlâ gözümün önündedir söz gelimi. Sivas biraz da budur kuşkusuz; adama bulaşır, adamı söyletir. Ocağı söndürmez.

Şiiri biraz da hem şehir hem şair besler. Dışarıdan bakıldığında İstanbul şehir, onun dışındaki bütün şehirler taşra olarak hafızaların bir yerinde durur. Şair şairi, şiir şiiri tetikler. Sivas'ta yaşadığın güzel duyguları İstanbul'da da yaşaya-

biliyor musun yoksa kendine çekilip şiirin ve romanın dünyasında bir hayat mı yaşıyorsun?

İstanbul'u lise öğrencisiyken görmüş ve çok sevmiştim. Burada okumalı, mümkünse burada yaşamalıyım, demiştim. 80'li yıllarda ÖYS denen üniversiteye girişteki ikinci basamak sınavları bazı büyük illerde yapılıyordu sadece. Ben İstanbul'da girmiştim. Nitekim İstanbul'da okumak da hatta İstanbul'da doğup büyüyen bir kızla evlenmek de nasip oldu.

Daha önce söylediğim gibi Sivas'ta on yıl kaldım. Sonra Ankara'ya geldim, orada da on yılım geçti. On yıldır da İstanbul'da yaşıyorum. Doğduğum, doyduğum, olduğum yerler farklı farklı desek yeridir. Gençliğimde, doğduğum Kastamonu'dan kaçıyordum; şimdi en çok orayı özleyorum.

İstanbul dışındaki yerlerin taşra olduğuna dair vurgu ve çekişme, eskiden bir nebze anlamlıydı. Fakat şimdi öyle değil, o kadar değil. Her yer büyüdü artık, herkes büyüdü. İmkânların artmasının yanında mesafeler de azaldı. Hem yakın hem uzağız her yere. İnternetin ve diğer modern araç gereçlerin dolaşıma girmesiyle de birçok şey değişti hayatımızda.

Türkiye'nin bir ucundaki bir şehre, uçakla, İstanbul'un bir semtinden daha önce varabiliyoruz aynı zamanda.

Ben de birçok insan gibi değişimden etkilenirim, bazen hüzünlenirim, eski günleri yâd ederim. Fakat zamânenen yakınmam, sürekli yakınıp duranları da sevmem. Eski değerlerin, güzelliklerin, yaşanmışlıkların tadı şimdi yok elbette. İstanbul'da yaşamak da Kastamonu'da, Sivas'ta hatta Ankara'da yaşamak gibi değil. Fakat sonuç itibarıyla tabîî bir durum bu. Böyle bir zamana geldik nihayet.

İstanbul beni çok yoruyor, yıpratıyor, üzüyor belki. Evet, yaşıma da ilerliyor. Fakat aynı zamanda bana çok şey kattığını da söylemem lazım. Şiirim, daha genelde edebiyat nâmına yapıp ettiklerim hem hacim hem de vüs'at kazandı İstanbul'a yerleşmemle birlikte. Bana verdikleri, benden aldıklarından fazla oldu.

Önemli olan nasıl yaşadığınız aslında. Hayata nasıl baktığınız, nasıl bir çevreye sahip olduğunuz, nasıl bir enerji ve sinerji arzulaadığınız. Burada da çok sevdiğim, kendisinden çok şey öğ-

rendiğim, sohbetinden lezzet aldığım insanlar var. Beni etkileyen, canlandıran, yazmaya sevk eden kişiler, öbekler, çevreler var. Hastalığım ve yoğunluğum nedeniyle ben onlara ayak uyduramıyorum hatta. Yaşadığım, özlediğim diğer şehirlerle de irtibatımı kesmemeye çalışıyorum aynı zamanda.

Edebiyat yolculuğuna şiirle başladınız. Bu yaşıncınıza kadar sırasıyla Kıyamet Mevsimleri, Milyon Sesli Mızıka, Onarılmış Yas Bitiği, Yeryüzüne Dağılan, Şiirin Saçağı Altında, Şiirimizde Ortadoğu, Meryem'in Yokluğunda, Nureddin Zengi / Şark'ın Kandili, Selahaddin / Şark'ın Kartalı, Diz Çökmeyen, Namık Kemal / Selahaddin, Jules Verne'in Osmanlısı: İnatçı Keraban, Çeyizime Bir Kefen ve Acar Süvari Tutuk Arbalet adlı kitaplarınız yayımlandı. Türkiye Yazarlar Birliği, Nureddin Zengi'yi 2017'de yılın romanı seçti. Şiir mi önde gidiyor, nesir mi?

Şu an yayımlanmış toplam 14 kitabım var. Bunların 6'sı şiir kitabı, 2'si de şiirle ilgili yazılardan oluşuyor. Az değil. Tamamen bir kopuş olmaz şiirden. Şiir, edebiyat bahçesinin, sanat ormanının şah ağacı. Fakat eskisi kadar sık şiir yazabileceğimi de sanmıyorum. Belki tematik, modern mesnevi tarzında bir iki kitap daha gelebilir. Ben aslında gençliğimden beri, deneme ve hikâye türüne yatkın hissediyordum kendimi. Hikâye alanında da roman alanında da kismet olursa yazmak, yayımlamak istiyorum. Başka dosyalar da var uğraştığım. Şu sıralar on ayrı kitabı aynı anda yazmaya, bitirmeye çalışıyorum. Biyografi ve incelemeler, poetik yazılar var toparlamam gereken. Fakat roman, tarihî roman benim için de ilginç bir deneyim oldu. Çok şey öğretti bana, çok şey kattı. Edebî bilgimi, görgümü artırdığını, okumalarımı çeşitlendirdiğini de söyleyebilirim. Kırkından sonra bazı türler, bazı uğraşlar, bazı ilgiler daha fazla sarıyor insanı. Her yaşın, her dönemin ayrı bir nasibi, ayrı bir temayülü var. Gücüm ve imkânım yeterse, Allah izin verirse roman ve hikâye türünde yazmaya devam edeceğim. Bir de şu var: Bir alanda, belli bir türde yoğunlaşmayı, derinleşmeyi küçümsemiyorum ama hayat gibi edebiyata da bütünlüklü bakıyorum ben. Birikimi, cehdi, derdi olan birçok türde yazabilir. Aslolan daima okumaktır, iyi bir okuyucu olmaktır elbette.

Kendi pencereden baktığımda gerek dergilerde yayınlanan şiirler olsun gerekse yayınlanan şiir kitapları olsun şairin adını kaldırıp şiirleri okuduğumuzda şiirlerin bir kalemde yazılmış hissi verdiğini görüyorum. Şiirdeki bu ses falan şairin sesine benziyor diyemiyorum. Siz pencere-nizden baktığınızda benim gözümde ve algımda sıkıntılar olduğunu söyleyecek sözünüz var mı?

Şiir dünyadan, insanlık hâllerinden kopuk bir şey değil sonuçta. Önemli ve belirleyici olan sizin duruşunuz, bakışınız. Ne aradığınız, neyi tercih ettiğiniz. Bir tarafta durmadan tepinen, gürültü çıkaran, küçük burjuva kompleksiyle olmadık şaklabanlıkların peşine düşen bir şiir anlayışı var hem dünyada hem de Türkiye’de. Her tarafa hazcılığın ve günübürlük yaşayışın nesnelerini, görüntülerini, cinliklerini serpiştiren bir yöneliş söz konusu. Gerçek ve hak edilmiş bir zemini, süregelen bir nefesi, içimize kalıcı ışıklar düşüren bir aydınlığı yok bu şiirin. Kirli bir enerji yayıyor daha çok.

Gürültü patırtıdan geçilmeyen bir diskoda çalıyor adeta. Safrasını bile atmaya kıyamıyor üstelik. Sürekli yatay, enlemesine geliyor. Sık sık soluğanlaşsa da sosyal medyadaki gevezelik marazının içinde yeni bir kimya edinmekte zorlanmıyor.

Özetle yılışık, sırnaşık, gürültülü, eklektik bir şiir bu. Kimlikten, büyük anlatılardan, doğru dürüst bir yaşama üslubundan kopuk günümüz insanının durumuna denk düşüyor birçok noktada. Aynı zamanda içinde şeytanlar dolaşan Batılı paradigmaya da fazlasıyla boyun eğmiş durumda. Taraftarı çok fazla olmasa da bunun dışında kalan, başka bir şiirin, eleştirinin, edebiyatın hâlâ mümkün olduğunu öngören bir vadi, bir istikamet de var elbette.

Her ay, okunabilecek hatta zihnimizi tutuşturup bizi de yazmaya sevk edecek dört beş şiir görüyorum ben. Çerçöpün, niteliksiz olanın çoğalması ve kolayca dolaşıma girmesi bazen yanıltıyor bizi. Bugünkü bazı yakınmaların aynısını otuz yıl önce, elli yıl önce, yüz yıl önce de görmemiz mümkün. Enseyi karartmaya gerek yok. 90 sonrası şiirimiz, birçok yönden çok güçlü, renkli ve zinde bir şiir. Bütün olumsuzluklara rağmen, şiir bizde en iyi zamanlarından birini yaşıyor kanaatimce.

Eskiden duyulan/yazılan güzel bir şiire nazireler yazılırmış. Bu aynı zamanda ben de bu şiirin ayarında yazabilirim anlamına gelir ve ona göre nazire yazacak şair haddini bilirdi. Günümüze dönecek olursak şairlerin kahir ekseriyeti nazirenin ne olduğunu bile bilmiyor ki nazire yazsın. Gelenekten kopuş bize biraz da salaş bir hayatı dayatıyor. Şair nasıl bir hayatı yaşıyor, nerelerden besleniyorsa oranın şiirini yazıyor. Cumhuriyet öncesi ve sonrası şiirini karşılaştırdığımda gördüklerim bu. Gelenekten geleceğe doğru bir yolculuktan sonra asıl şiir ortaya çıkıyor, yoksa geçmiş silerek geleceğe aynanın neresini tutacağız?

Her devrin bir tutumu, bir yaklaşım biçimi var. Halk edebiyatı başlığı altında toplanan birikimi ayrı tutarsak, eski şiirimiz yüzlerce yıl, okumuşların merkezde olduğu çok dar bir çevrede varlık gösterdi. Haberdar oluşun yanında gıptayla bakmayı ve rekabeti de içeren nazirecilik, bu edebî dairenin ürünüydü. Aslında Divan edebiyatı dediğimiz toplam da hiç değilse belli bir dönem, Arap ve özellikle de Fars şiirini taklitte, o birikimle yarışma cehdiyle gövdeleştirdi. Bütün iç hamlelerine rağmen genellikle alışkanlıkların, kalıpların içinde dönenen; belagatin üzerinde yükselen, bir mecaz ve istiare evreni kuran, doğası gereği tematik atlası sınırlı kalan bir şiirdi. Doygun ve durağan bir aydın zümresinin şiiri. Güncel, yerli ve somut olana fazla yüz vermeyen, taşraya iten bir şiir. Namık Kemal’in, “Lisân-ı Osmânînin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şâmildir” makalesi, yarı romantik ve insafsız kısımlarına rağmen, zamanında haklı ve gerçekçi hücumlar, benim de kısmen sıcak baktığım okkalı eleştiriler içermektedir. Bu bağlamda ben, “Kasdım budur şehre varam / Feryad ü figan koparam” diyen Yunus’a daha yakınım. Nef’i ve Nâbî’den Namık Kemal’e uzanan geleneği daha önemli buluyorum. Şehzade Mustafa için esaslı bir mersiye yazan Taşlıcalı Yahya, halkın söyleyişine, deyim ve atasözlerine yer veren Necatî, Alamut’tan haberdar olan, “Tahammül mülkünü yıktın Hülâgu Han mısın kâfir” diyen Nedim daha fazla heyecanlandırıyor beni. Ben bir şairde sürekli çağları aşan güzel sözler, sanat oyunları, aşk ve doğa tasvirleri değil; bir nebze de olsa, yaşadığı zamanın acı ve sevinçlerine, zih-

niyetine, gündelik hayatına, düşüş kalkışlarına, inanç ve mücadelesine, insan manzaralarına tanıklık eden şiirler görmekten mutluluk duyarım. Kendimi de bu gelen-eke eklerim. Kabaca söylersek; bizi kendimizden geçiren edebiyata değil, kendimize getiren edebiyata değer atfederim.

Yarım yamalak olmakla birlikte, divan ve halk edebiyatı ayrımlarını aşarak güncel, sorumluluk sahibi, somut ve insan merkezli bir edebiyat düşüncesiyle birinci dönem Tanzimatçılarındaki karşılaşırsınız ilk kez. Bir paradoks gibi görünmekle birlikte, Tanzimat döneminde ilk kez edebiyatın iki ucu, iki yakası bir araya gelmeye, bütünleşmeye başlar. Dil, kalıplarını kırarak yavaş yavaş silkinir, içerik ferdin ve toplumun gerçek sorunlarına ciddi anlamda temas etme isteği duyar. Bu dönem, bütün düşkünlük ve acemiliklerine rağmen, halka bütüncül ve ciddi bir yönelişi de işaret eder. Saray, sultan ya da onların özelliklerini, kudretini taşıyan hayali bir cânân değil; yavaş yavaş “halk” merkeze oturtulur. Bu da büyük ölçüde Batı’dan öğrenilmiş bir şey olsa da temelde doğru, gerçekçi ve yararlıdır. İnsan ve insana ait gerçeklikler başat bir rol üstlenir artık. Ne yazık ki bu yöneliş köklü ve süregelen bir boyut kazanamamış, düzgün temsilciler bularak iyi ve uyarıcı örnekler kavuşamamıştır. Kısa bir süre sonra yarım, eksik, uzak bir halk tasavvuruyla karşılaşmış okuyucu. Çarpık, bencil, taklitçi, halk olmaktan kurtulmak isteyen bir kesime seslenildiğini fark etmesi çok zaman almamıştır. Öncülleri de olmakla birlikte bu konuda barikatları aşan, gerçek halkı, gerçek insanı, asıl toplumsal merkezi muhatap almakta ısrar eden en büyük çehre Mehmed Âkif’tir. Âkif’i, sürgünde bırakan rejim, edebiyatın çok önemli bir istikametinin de önemli bir süre donmasına yol açmıştır. Şöyle toparlayalım: Gelenek, tarih gibi, daha önce yürünmüş kıymetli bir yoldur. Geleceğe yürümek isteyenlere de imkânlar sunar, yol gösterir, cesaret ve özgüven aşılar. Onu büsbütün yok saymak cahillik ve eksiklik, ona saplanıp kalmak ise donmak ve kötürümleşmektir. Hem biçim hem de içerik yönünden gelenekten birçok unsur, ilham verici birçok değer aktarabiliriz, öğrenebiliriz fakat şiirimiz temelde kendi zamanının çocuğu olmalıdır. Yararlanmak başka, yamanıp kalmak

başka bir şeydir. Bugünkü salaşlık, züppelik, hoyratlık; sadece geleneği olmamaktan kaynaklanan bir durum değildir. Öncelikle zamansızlık ve mekânsızlıktan, uyurgezer kişiliklerden, hancı bir toplum oluşturma özentisi ve dayatmasından kaynaklanan bir uçuşkanlıktır. Bu nedenle ki yolcu çokmuş gibi görünse de yolun bizzat kendisi kaybedilmiştir. Göğsümüzdeki sıkıntıyı azaltan güç; bunu aşma cehdi gösteren, dünyayı dolaşırken bile ikameti ve istikameti belli olan insanlardır.

Şiirlerinizde zaman zaman hece şiirinin sularına giriyor gibi yapıp kenara çekildiğinizi görürken bir gelenek damarınız olduğunu şiirlerinizde zaten ele veriyorsunuz. Mesela Çeyizime Bir Kefen kitabınızdan üç beş şiiri çıkarın tamamı gazellerden oluşan bir kitap diyesim geliyor fakat her ne kadar da şiirlerinizin yazılışı ilk okuyuşta divan şiirinin günümüz diliyle yazılışını çağrışırsa da kalıplardan ve ölçülerden kaçarak maksada hasıl şiirler yazdığınızı gördüm. Bu yeteneğinizi hece ve divan şiirinde ölçü ve kalıpları da kullanarak sürdürseydiniz geleneği tekrar etmiş mi olurdu?

Cevaba şöyle başlayalım: Bir şiiri iyi, sıkı, güzel, etkili yapan temel bazı özellikler var. Benim için bunların ilki, en önemlisi, belirgin bir yazılış gerekçesinin, açık seçik bir temasının olması. Bütünlük, taze bir söz dağarı, akıcılığı sağlayan bir iç müzik, anlatılana uygun bir biçim ve yenilik / özgünlük de diğer özellikler. Bunları benim kuşağımın birçok şairi de yazılarında, söyleşilerinde dile getirmiştir. Bir şiirde bu özelliklere ne kadar çok dikkat edersek, bu nitelikleri ne kadar çok bir araya getirebilirsek yazdığımız şiir de o kadar değer ve etki kazanır.

Çeyizime Bir Kefen dışında, benim diğer kitaplarımda da gazel ve koşma tarzında yazılmış şiirler vardır. Hatta hece ölçüsüyle yazılmış çok sayıda örneğe de rastlanır. Önemsiz demiyorum fakat biçim sonuçta bir kaptır, bir giysidir. Sürekli değişebilir. Eski kapları, kıyafetleri kullanılabilir. Yeni biçimler, görünüşler, dışlaştırma formları icat edebilir. Ben, daha çok, içeriğine, iletmeye çalıştığı duygu ve düşünce açıklamasına, meselesine, derdine dikkat kesilirim.

Biçimin biraz da yaşanan zamanın gerekleriy-

le ve şairin iç dünyasıyla, zihin dünyasıyla ilgili olduğunu düşünüyorum. Daha önceki zamanlarda işlevsel olan bir kalıp; yeni, farklı, karmaşık zamanları karşılamakta yeterince etkili olmayabiliyor. Servet-i Fünûn döneminde, serbest müstezatın yaygınlaşması bu konuda bir örnek olarak anılabilir. Hayat eskisine göre daha fazla parçalanmış, iç dünyanın şirazesi iyice bozulmuş, kalp grafiği gibi inişli çıkışlı bir duygu ve düşünce dünyası öne çıkmıştır zira. Ölçsüz bir dünyanın, ölçsüz / serbest şiire kucak açması da bu bağlamda düşünülebilir. Necip Fazıl gibi birkaç isim; tam tersi bir tavır takınarak bir nizam, bir ölçü, oturaklı bir kaideler bütünü arıyordu ama genel eğilim bunun tam tersiydi.

Asıl ölçü; yazılan metnin, tartma becerisine, sezgisine, deneyimine sahip insanların da kabul edeceği şekilde, iyi ve sıkı bir şiir katına yükselmesi elbette. Şair bunu yapsın da nasıl yaparsa yapsın. Geleneksel biçim ve kalıplar, unutmayalım ki, kendi düzeni ve kadrosu ile gelir. Gelmek ister. Dikkat edilmesi gereken nokta budur.

Diyeğim, hece ölçüsüne içeriği tamamen teslim etmeden ne söyleyebileceksiniz, taze ve etkili olanı ne kadar söyleyebileceksiniz? Hemen aklınıza üşüşen o bildik kafiye ve redif baskısından zihninizi ne kadar azade tutacaksınız? Kolay ve konvansiyonel olandan ne kadar kaçınabileceksiniz? Defalarca söylenmiş, denenmiş olanı yazarken ne ölçüde geriletebileceksiniz?

Hece ölçüsüyle yazan, yeni bir hece şiiri getirdiği kabul edilen önemli isimlerin bile bugün ilk şiirlerinden, ilk kitaplarından daha geriye düşüklerini görüyorum açıkçası. İşte bu yüzden içerik önemli. Günceli büsbütün boşlamamak önemli. Dahası, kelime çalışmak, geniş ve taze bir söz dağarına sahip olmak önemli. Böyle bakınca, ölçülü / kalıplı şiir yazmak, en azından günümüz şairi için, sanıldığının aksine daha zor aslında. Çok iyi örneklerle ulaşmak istiyorsak elbette.

Diğer şiir kitaplarını okumadan gelenek damarınız olduğunu Çeyizime Bir Kefen’de hissettim ve okuduğum şiirlerin çoğunun altını çizdim. Evet, geleneği biliyorsunuz ama serbest şiir yazıyorsunuz. Gayemiz elbette şiiri bir kalıba hapsetmek değil. Türk şiirini dünden bugüne tanımadan da yolculuğa çıkmak, bilmediğiniz büyük bir şehirde navigasyonsuz araç kullanmak gibi bir şeydir.

Kimilerine farklı hatta ters gelebilir ama navigasyon bu konuda iyi bir örnek, güzel bir benzetme. İlk kez kim kullanmış hatırlayamadım ama saat ve pusula örneğini de hatırlattı bu bana. Şiir, bir saat gibi içinde yaşanan zamanı, aynı zamanda, bir pusula gibi gidilecek istikameti göstermelidir. Her tanım, her yakıştırma eksiktir, yetersizdir elbette. Navigasyon, ana hatları, asıl ve tali yolları gösterir evet. Şehri tanımamıza ve aradığımızı daha kolay ve hızlı bulmamıza yardımcı olur. Fakat, bu aşamadan önce, içinde dolaşabileceğimiz, adresler arayabileceğimiz bir şehir, bir yerleşim, bir belde olmalıdır. Yolların bağlandığı bir meydan yahut bir merkez... Bunu da göz ardı etmemek gerekir. Bu bağlamda ben “gününün şiiri”, “vaktin çocuğu” gibi basit fakat işlevsel çıkmaları da önemli buluyorum. Biçimi, içeriğin ardına koyuyorum. Daha önce de söyledim; sadece çağları aşan değil çağının tanığı, göstereni olan şiire ayrı bir değer atfediyorum. Hünerleri bitmeyen, farklı yataklardan akarak gelen yahut geniş bir alana sürülmüş cevval bir süvari gibi sağa sola koşturmaya doymayan bir şiirimiz var bizim. Evet. Son yıllarda, çok genel ve bulanık anlatılara râm olmuş, gerekçesini ve çerçevesini kaybetmiş parça güzelliklere, minimize edilmiş içdökümlerine boğulmuş durumda biraz. Bünyesini genişletecek, dilini çözecek ve yaralarını sağaltacak enstrümanlarla nasıl bir ilişki kurması gerektiğini çok az örnekle gösterebiliyor. Ya ses verecek esaslı bir duygu, düşünce, izlenim, hikâye bulmakta zorlanıyor ya da bulduğunu anlatmakta, etkili bir biçime dökmekte aciz kalıyor. Ya hemencecik destan ve efsane döneminin sert, aşınmış, çekim gücünü yitirmiş kalıplarına gidiyor akli ya da başı sonu belirsiz sayıklamalara, laf kalabalığı içinde eriyip giden kesitler cümbüşüne. Fakat bizi hiçbir zaman ölümcül bir yıkıma götürmüyor, ye’s’e düşürmüyor. Geleneğin diri taraflarından güç alan, zamanından haberdar olan ve geleceğe işaret fişekleri gönderebilen temsilcileri de var çünkü.

Güzel bir sohbet oldu, teşekkür ederim.

Benim için de güzel, uyarıcı, öğretici bir sohbet oldu. Ben de çok teşekkür ederim. Sağ olun, var olun.

● Mustafa Sarı

Gazel*

Zülf-i ham-âsâ deġem serbest düşüp gerdânına
Az mıdır yüz sürse dil sermest düşüp gerdânına

Yâr-ı dilârâ peşinden kat'iyen ayrılmazam
Cânı versem gam yemem şikest düşüp gerdânına

Leblerinden nuş edip tenden çekilsin derd ü gam
Şâd u handan olsa can derdest düşüp gerdânına

Dâr-ı yârdan vaz geçilmez seg misüllü subh u şam
Ar sayılmaz beklesin dil pest düşüp gerdânına

Okşamak ister gönül incitmeden kâküllerin
Çok mudur el sürse benden mest düşüp gerdânına

Bîkesâ tutmaz mıyım yâr dâmeninden haşre dek
Tan deġildir diz çökersem süst düşüp gerdânına

(fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün)

* Agâh'ın 'düşüp gerdanına' redifli gazeline nazire

● Metin Mert

Gizli Dil

Çocuklar zillere ansızın basıp
Serçeler misali uçar efendim
Rüzgârlar vakitli vakitsiz esip
Kalbine dokunup geçer efendim

Kalbinde çırpınır musikâr kuşu
Kulağı seslerde, gözünde düşü
Kafesli camlarda mahzun bakışı
Teleği dağılır göçer efendim.

Zamana kurulu saattir hüzün
Hasreti içinden uzak bir yazın
Düşer de teline kırık bir sazın
Sarıp sarıp efkâr içer efendim

Meçhul denizlere akıp yoruldu
Bazen bulanıktın bazen duruldu
Sonunda ben gibi sen de sır oldun
Efendim efendim naçar efendim

● Abdullah Gülcemal

Ağustosta Yüreğime Kar Düşer

Bu günüme, yarınıma, dünüme,
Baktığımda aklıma hep “bir” düşer..
Garibim, yol bilmem, hemen önüme,
Vuslat için bir kılavuz “nur” düşer...

Hakk’ın boyasıyla boyanamazsam,
Zulmün kapısına dayanamazsam,
Gaflet uykusundan uyanamazsam,
Hem bedene, hem ruhuma “kor” düşer...

Tuzaklar kurulur yolun üstüne,
Sevda borç değil mi kulun üstüne!
Diken arasında gülün üstüne,
Seher vakti damla damla ter düşer...

Hesaplar gün günü geçer kayıda,
Ben rahmet beklerim karşı kıyıda.
İbrahim ateşte, Yusuf kuyuda,
Bayram eder, hatırına “yâr” düşer.

Dosta hasret bir uykusuz pınarım,
Sitem etme ben kendimi kınarım..
Zemheride cayır cayır yanarım,
Ağustosta yüreğime “kar” düşer...

Heveslilerine Mektuplar/Şiir İşi İşlerden Herhangi Bir İş Değildir

● Bünyamin Durali

Merhaba Şiirsel Işın,

Sana Şiirsel Işın diye seslendiklerinde, yaşama sevincin artıyormuş. Öyle demiştin. Bak unutmamışım.

Ne güzel ki, sanaldan değil, kâğıt ve mürekkep kokularının harman olduğu bir ortamdan yazıyoruz seninle. Tartışıyoruz, uzlaştığımız/ayrıştığımız alanları ayrıntılarıyla birlikte belirlemekle kalmıyor; bunlardan nice şiirsel kıvılcıklar, salınımlar üretiyoruz. Seni bilmem ama bu yazışmalardan ben katar katar duyulanmalar devşiriyorum.

Yurtsamalar yaşıyorum bir güzel: Çocukluğumun, çocukluğumla gençliğim arasında daracık bir kavşak olan ilkençliğimin hatıraları, paslanmaz güvercinlere dönüyor birden. Dupduru birer ırmak kıvamında gürüyor yer yer... Gündöndü tarlalarının güneşli görünüşleri, sonsuzluğa sevdalı çayırliklar, parmak kalınlığında kara dutlar; ısızlılığıyla güzel, çıkarsızlılığıyla iyi, kuralsızlılığıyla doğru zamanlardan damlalar birikiyor yazılanlara... Sokakları akasyalarla, avluları incir ve ıhlamur ağaçlarıyla yüklü o zamanki kasabamızın “kumral vakitler”ine tutkulu bir “tenhâ çocuk” oluyorum yeniden. Berber dükânlarının limon kolonyalı, mis gibi sabun kokulu sohbetlerini demleyen, alınları derin çizgili o kırsal adamların yoksul ama çok nâmuslu bakışlarını özlüyorum oralarda. Annemin, annelerin, dibek taşlarında hüznlerle karışık buğdaylar tokaçlayan emekçi ellerini. Burcu burcu sabah selâmlarını. Gömütlük duvarlarında titreyen temmuz öğlelerini. İnsanın kalbini ermişlik hisleriyle doldurup taşıran, ikinci gölgelerini. Çavdar benizli delikanlıların yazlık sinemalara hazırlanan akşamüstü gezintilerini. Ablalarımın, hayâllerleriyle akrân sevililerinden sızan mahcûbiyet ve işmarla karışık göz süzüşlerini, usuldan usuldan. Yatsı namazından dönen ihtiyarların, serçe kanadından hafif, fısıltılı yürüyüşlerini... Neleri, kimleri daha, saysam hangi birini!

Filozofların “zeitgeist” dedikleri “zamanın ruhu” var ya, onu yaşamışım ben meğerse çocukluğumda: Şimdi şimdi varıyorum farkına... Bunların etkisiyle/ esintisiyle önemsiyorumdur belki hâlâ şiiri ve önünde-sonunda şiire teyellenen tüm bilişsel/ duyarlıksal devinimleri? Olamaz mı?

Ya sen, Şiirsel Işın? Senin yaşam dağarında neler oluyor bu mektuplarla? Duyumsanır bir değişime, derinlerden tetiklenen bir dönüşüme yol açıyor mu bu muhabbetler? Bedensel gençliğinin yanına, kültürel-düşünsel eksenli bir gençleşmeyi de katıyor mu?

Hazine talancısı sosyal-bürokrat asalakların pratiklerini, onların devletçi/ seçkinci ve elbette milliyetçi siyâsetlerini arkaladıkları hâlde, göğüslerinde ilerici rozetleriyle dolaşanların, “özgürlükçü-demokratsan, neden öz-Türkçe konuşmuyorsun” vezninden sataşmalarını hiç iplemeden, “muhabbet” diyorum bak; kasten ve bilinçle böyle diyorum. Ben öylelerinin sandalye yapar gibi “söyleşi yapma”larını, kişiliklerini incitmeksizin ve tamamen edebiyat-dil pedagojisi içinde kalarak eleştirirken, onlar benim “muhabbet etme”mi neden erginlikle karşılamıyor peki? Diyelim, İngilizcenin hâricinde, öz-İngilizce de var mı? Japoncadan başka, öz-Japonca? Arapların kimileri, öz-Arapça mı konuşuyor? öz-Türkçe, boz-Türkçe diye bir şey yok, Türkçe var: Burada anlaşabilsek ilkin onlarla! Sonrasında da, dil(ler)in, yaşayan bir(er) organizma olarak, târihsel-toplumsal art-alan(lar) ı olduğunda uzlaşabilsek! Atasözleri, özdeyişler, tekerlemeler, deyimler, bilmeceler, nükteler, masallar, fıkralar, ağıtlar, destanlar, mâniler, türküler.. halkların binlerce yıllık acılarını ve sevinçlerini, ayrılıklarını ve kavuşmalarını, üretimlerini ve eğlenmelerini.. binbir desenli serüvenlerini, folklorik renklerini yansıta yansıta, birbirini besleye besleye akışan ve sonunda “dil denizi”nde toplanan “dilsel dirimler”dir. Bütün bu devâsa capcanlılığı bir kenara iterek, dil olgusunu yalnızca bir “çağdaş sözcükler galerisi”ne, “eskisini at, yenisini al” kolaylığına indirgemek; Türkçeye, Türkçe’nin olanca varsıllığına hürmetsizlik etmektir kanımca. Sözcükler, eski veya yeni olmalarıyla değil; hayatlarımızda karşılığı olup olmadıklarıyla, ufuk genişletici çağrışımlarıyla anlam taşırlar. Onları, cansız ve soğuk, biçimsel/ matematiksel birer simge/ kod gibi görerek değil de, dünyanın sonsuz dolamlı diyalektiği içinde soluk alıp veren, insanın târihsel-kültürel boyutlarıyla yaşıt bir “toplumsal değerler manzûmesi” içinden eritmeliyiz benliğimizde. Aksi hâlde, Türkçenin, kesintisiz etki-

leşimlerle ilerleyen sağaltıcı iksirini, görkemli şiirini hafifsemiş oluruz.

Geldik şiire dayandık mı gene... Feridüddin-i Attar, her şeyini yitirmişlerin işi olarak görürmüş şiiri. Bunun üstünde durmuştuk seninle. Çok sevmiştin Attar'ın o sözünü ve bana Muhammed Peygamber'e ilgili, belki bir hayat deneyimi, belki de bir rivâyet aktarmıştın, o söze bağlayarak: Müslümanların son peygamberi, günlerden bir gün gene, karısından yemek yapmasını istediğinde, karısı onu, alışılmışın dışında, "Yemeklik bir şeycik yok ki, ne yapayım" diye cevaplamış. Bunun üzerine Muhammed, "Çok şükür", demiş, "evimiz nihayet peygamber evine döndü"... Doğal ki, benim Attar'dan aktardığım şiir yaklaşımıyla, senin Muhammed'ten taşıdığın deyiş, birbirine yakışmış, kaynaşmışlardı.

Haklı bulmuştum seni, iki yönden haklı bulmuştum: Mânevi (tinsel) düzlemde hacimleşen benzerliği yakalamaktaki basîretin sebebiyle, bir. Bir de, şairlerle peygamberlerin yaşamsal dalga-boylarındaki benzer yansımaları çektiğin dikkat yüzünden. İkisini art arda vurgulaman, anlağında şimşek parıltısını andırır çakımlara yol açmıştı. Saptamalarındaki kültürel varsıllık, görülemeyecek gibi değildi ki. Üstelik, ikimizin de öteden beri savunageldiği: şiirin şiir olmaktan çok daha fazla bir şey; şairin de, bir takım "estetik yapılar kurucusu" olmasının yanı sıra, bir "tavır insanı" olduğu tezine, tâzecik kanlar pompalıyordun böylece. Ortak paydamızın kimyâsı, kimyâsıyla sarmaşarak simyâsı da genleşiyordu. Ne tanımsız sevinmiştik.

Sevgideğer Şiirsel Işın. Biliyorsun, bunları lâf olsun torba dolsun diye dillendirmiyoruz. İçtenlikle tomurcuklanan, yapıp-etmelerimizin dallarında budaklanan her cümlemin çeperlerinde, "yaşamdan-doğru" bir damar arıyoruz: şiire yaşıyan yaşamsal bir uzantı, yaşamla bütünleşen şiirsel bir kıpırtı da tabii ki. İkisi birbirinin "mütemmim cüz"üdür, ayırdındayız.

Günümüzün yaşamsız şairlerini, sözcüklerin canına okumayı mârifet zanneden, ama kıyımlarla/ kırımlarla ve yokluklarla/ yoksulluklara çarpışa-çatışa, güç-belâ ayakta kalmaya didinen insanlarını, şiirinin "kozmetik ve sentetik aura"sına dünya yansa yaklaştırmayan "fason şuarâ"nın, bilinçleri egemen zümrelerce dumura uğratılmış halk katmanlarının algısal görüngülerinde duyum ve duygu aldanmasına yol açan kalın cilâsını kazımak cinsinden bir görevimiz de var bu arada. Unutmamalı.

"Bitti dedin, bittim..

Git dedin, gittim..

Sus dedin, sustum..

Beni iyi ezberlemiş misin söyle bakalım!

Midemi bozan seni bil bakalım sevgilim, ben nereye kustum?"

Şaşırdın mı, "ne diyor gene bu adam, durduk yerde neler yumurtluyor" mu dedin, bu "şiir safrası"nı okuyunca?

Şimdi internet zamanları ya, bir yerlerden bir ekran, bir klavye uydurup, tt.net'e bağlanmak kadar kolay şairlik. Sanal edebiyat siteleri adı altında yüzlerce şiir çöplüğünden onbinlerce şiir ifrâzâtı fışkır(tıl)ıyor yüzümüze-gözümüze, beynimize-kalbimize! Yukarıdaki altı çırpıntı satır da, o çöplüklerden üstümüze boca edilenlerden sâdece biri. Nasıl ama, Ümit Besen'in "Nikâh Masası"ndaki "duygusallık katsayısı tavana vurmuş parametreler" mi, daha estetik sence, bunlar mı? Kıyaslamaya, neden bir şair üstünden değil de, bir fantezi şarkıcı üstünden gittiğimi ise, senin engin ve bir o kadar ironik kavrayışlar coğrafyana bırakıyorum artık.

Değerbilmezlik mi ediyorum sanal-manik şairimize, ne dersin? Sevgilisi bitti demiş, bitmiş; git demiş, gitmiş; sus demiş, susmuş...ve kusmuş nihayet! Bütün bu pratiklerden, bir de şiir fışkırtmış. Daha kötüsünü yap deseymiş, yapmayacağını mı sanıyorsun?

Şunu düşünmeni isterim: Beyninin kabuğuna ilk çarpanları, hiçbir rasyonel-imgelemsel süzgeçten geçirmeksizin, alt alta yazdıktan sonra, onları bir de herhangi bir sanal sitede, artistik pozlarla takviye ederek (amaç: hiçbir vakit şiir değil; "görünmek", "hey bakın, ben de varım" demek) şiir diye yayımlayan bu ve benzeri kültür(süzlük) tabakalarından dizim dizim, süzüm süzüm gelen bu insan(cık)lar, dünya şiirinin, Türk(iye) şiirinin üç-beş has şairinden ikişer dizicik okumuş ve estetik beğenilerini birazcık geliştirmiş olsalardı; aynı davranışları sergilemeyi sürdürürler miydi? Ben düşündüm. Sürdürürdü çoğu. Nerden mi biliyorum: Üniversite öğretim üyesi olduğu hâlde, şiir bilgisi, yukarıda gösterdiğim altı satırın yazıcısından yek parmak önde olmayan insanlara rastladım da, oradan.

Şiiristanımız, kalp karartıcı tablolar sunuyor bize, ne yazık ki! Acıtıyor, kanatıyor, gündemdeki gerçeklik; ama Pollyannacılığa karnımız tok, nesnel olmaktan özge seçeneğimiz de yok.

Geçende, roman ve öykü çalışmaları olan, bir dönem iyi birkaç şiire de imzâ atmış, bu alanlarda epey birikimli bir arkadaşıyla konuşuyoruz. Tilkinin kırk masalı varmış, kırkı da kürkü

üstüneymiş ya, bizimki de o hesap: Söz, döndü-dolaştı şiire geldi. Arkadaş, “şairin bir dolma süreci vardır, dolar ve patlar; fakat, romancının-öykücünün işi daha başka seyrediyor, orada matematiksel bir ciddiyet var” demeye getirdi. O daha dağınık söyledi ya, üç aşağı-beş yukarı bunlar paralelindeydi dedikleri.

Yukarıda, arkadaş için, özellikle “birikimli” demiştim: Şimdi diyeceklerimdeki yazıklanmayı daha net görebilmen için. Ne diyordu arkadaş: “Şair, dolar ve patlar”...

İyi, dolsun ve patlasın da, bu yaklaşımın, şairi “balon”la özdeşleştirmekten bir farkı var mı sence? Hem de, “şiir işi”ni (şiir işi, işlerden herhangi bir iş değildir öyle; uzay geometri, parçacıklar fiziği çalışmak kadar ciddi bir iştir) dozu fazlasıyla kaçırılmış bir hafiflik derekesine düşürmek değil midir? Şair, sanki duygusal bir yaratık sâdece. Onun mantıksal dizgeleri, bilimsel kültürü, siyâsal-toplumsal endişeleri, madî-manevî sıkıntıları, cinsel dürtüleri, psiko-pedagojik eğilimleri, vesairesi yok. Derisi de balon derisi gibi bir şey ya nasılsa, basarsın havayı içine, duygusal olarak patlar! Alın size bir şiir!

Farkındadır yâhut değildir, bilemem. Ancak, arkadaşın şiire bakışındaki çoraklıkta, şiiri küçümseme tavrının yanı sıra, romanı ve matematiği de şiire oranla, biraz utangaçça bir yüceltme eğilimi (bir parça “romandan yana pozitif ayrımcılık”, eh, azıcık da “bilimci” görünme telâş!) sezinlemiştim. İzlenimimi kendisine söyleyince, “yanlış anlama!” gibisinden birkaç söz mırıldandı. Fakat, konuştuğumuz müddetçe de, beni iknâ edebilecek bir yönelim değişikliğine, ne yalan söyleyeyim, gitmedi.

Şuraya geliyorum şimdi: Bizim, kültürce, ama az ama çok, bir zemin tutturabilmiş aydınlarımızın şiir anlayışları bile böyleyse, yukarıda naklettiğim zırvallıkları döktüren türünden insanlara diyeceğimiz ne kalıyor? İki de, şairi, dolunları gerçekleşir-gerçekleşmez patlamaya aday birer balon; şiiri de, o balonun etrafa yaydığı patlama sesiyle eşitliyor sonuçta. Posta gazetesinin Yurdumun Şairleri köşesindeki doküzyüzdoksandokuzuncu sınıf “şair cürufırları”ndan bir arpa boyu ileride görünmüyor ki, o romancı arkadaşın şiir görüşü. Hüzünlensem iyi, üzülüyorum. Tekrarlıyorum: Şiir işi, işlerden herhangi bir iş değildir, gözünü-gönlünü sevdiğim Şiirsel Işın. İnsan katmanlarına hiç zarsız, bu yüce gönüllü-savsız doğruyu, bu yalın gerçeği, yıllardır anlatamadık, en aydınlık kafalı bildiklerimize bile. Bir de “şair millet” olduğu-

muzla övünürüz, bol keseden. Mâdem şair milletiz, “edebiyat yapma!” lâfı seviyesizliğinde bir buyruk önermesi, öyleyse neden yalnızca ortalama halk kütüphanelerinde yaygınlaşmakla kalmaz da, oralardan bile fazla, bu ülkenin kültür-sanat salonlarında rağbet görür daha ziyâde? (Hadi, “felsefe yapma!”yı alabildiğine olağan görüyoruz bu noktada; filozoflarımız da “öğrenilmiş/öğretilmiş bir umarsızlık”ın rehâvetine gömül-müşler, anlamaya savaşıyorum.)

Son mektubunda, ödüller ve şiir/ şair yarışmalarına, neden bu kadar tepkili olduğumu sormuşsun. Her yerde, herkese söylüyorum. Sana da söyleyeyim: Şiirle sınırlı değil bu celâllenmem. Sanatsal olan her eylemde karşıyım yarışmalara. Sanat, doğası gereği, yarışmaz; yaşar ve yaşatır. Bu yaşama/ yaşatma gücünü, “biricikliği”ne yapışık olan “estetik-etik folluk”tan alır. Sanatsallık mertebesine erişmiş yapıtların her biri, ayrı ayrı “birer biriciklik” taşıyorlarsa, kimler onları hangi cüretle ve ne hakla yarıştı-rabilir? Benzetmemi hoşgörmeni dilerim: Greko-Romen güreşçisi mi şairler? Ağır sıklet, orta sıklet, hafif sıklet şairler diye bölümlesinler de oldu olacak, biz de bilelim ki, bundan böyle biraz daha daha hakkaniyetli davranılacaktır bu kapış(tır)malarda. Şairler/ yazarlar başta olmak üzere, her renkten sanat eylemcileri arasına nifak tohumları saçmak için, bundan daha etik-dışı, kuşkusuz estetik-dışı, bundan daha kurnazca bir “metodoloji” icat edilebilir miydi, sanmıyorum. Acep, “iyi saatte olsunlar”ımız, “militer, siyâsal, akademik, yargısal, ekonomik.. hepsi birbirinden alımlı, hepsi birbirinden besili güç odaklarımız, oilgarşik kurumlarımız var; bir sanat oligarşimiz eksikti” diye düşünmüşlerdir de, ondan mı uydurmuşlardır bu yarıştı/ karıştı dalaverelerini? Düşünmeye, o da olmazsa, kaşınmaya değmez mi? Yazışmaya malzeme çok. Yaz yaz bitmez. Düzenli bir iletişim sürecimiz olacaksa, daha çok dertleşeceğiz. Edebiyatistamız bizim, kendisine yaşam adayanlar için, iş-neden ipliğe dert yumağı!

Tabi, mesele, sızım sızım sızılanmanın çok ötesinde. Önümüze yığılan molozlara, edebiyat yapıtı diye “kakalanan” nesnelere seçenek oluşturabilecek, hakikatli çalışmalarda yoğunlaşmalıyız daha çok. Kötüyü, çirkinini işâretleyelim de, orada tıkanmayalım. Kiraz beni kadarcık da olsa, edebiyatın ve edebiyatçının da iyisi, güzeli var. İyinin ve güzelin niteliği, kötünün ve çirkinin niceliğine galebe çalmalıdır, çalacaktır.

Şiirsel Işın’ların hiç eksilmesin.

● Hatice Ayşe Hasan

Yeşil Gözlerin

Ve harflerim tükenir cümlelerim kurulmaz
Kâinata ışığı sunar yeşil gözlerin
Senden bir başkasında şu yüreğim durulmaz
Sanki hep sensizlikle sınırar yeşil gözlerin

Yüreğin kıskançlıkla her yerde beni arar
Gülüşünle gözlerin inan aklıma zarar
Kaderin kaleminden sensin ömrüme karar
Yabani bakışımı kınar yeşil gözlerin

Süresiz süküttayım vâv'ın nasibi edep
Âmâ oluşumu yâr belle sevdana sebep
Var olduğum sürece kalbime kıblesin hep
Bir damla gözyaşıma yanar yeşil gözlerin

Ömrüm desem az gelir cennete eşiksin sen
Karanlığımı bölen o nurlu ışıksın sen
Bana delice vurgun meçhul bir âşıkısın sen
Sevdayı minnet ile anar yeşil gözlerin

● **Fatih Kandemir**

Ne'yleyim

Bu dünya bağına ne tohum atsam
Ya kuruyor ya çürüyor ne'yleyim
Aşkın kervanına beş deve katsam
Ya duruyor ya yürüyor ne'yleyim

Faydasızım verimsizim cahilim
Ne sanattan anlarım ben ne bilim
Tane tane inci dolsa sahilim
Esen rüzgâr savuruyor ne'yleyim

Zamansız işlerim vardır hep benim
Yoktur hiçbir işimde sevap benim
Kalbim kırılmaktan hep harap benim
Ya atıyor ya duruyor ne'yleyim

Yumurta deliğin ağzına gelsin
Bu zavallı yine son deme kalsın
Nerde kıymet bulsun nerde şan alsın
Ya arıyor ya soruyor ne'yleyim

Kemahlı işini vakitlice yap
Ölmüş koçu kesmez Müslüman kasap
Ne kadar ölçüp de eylesen hesap
Seni terse çeviriyor ne'yleyim

Bir şairi şiirlerinden tanımak bir yerde karşılaşp selam vermek ya da merhaba demek gibi bir şeydir. Dergilerde şiirlerine rastladığınızda da ilk selam verecekleriniz arasında yerini alır. Bir şairi kitabıyla ya da kitaplarıyla birlikte tanımak ise o şairle karşılıklı muhabbet etmek, çayını kahvesini içmek, şiirleriyle gönlünüzü gıdalandırmak gibi bir şeydir.

Bu şair şiir kitabıyla vaktinize konuk olmuşsa onu en güzel şekilde ağırlamak istersiniz. Hatta misafirliğinden hoşnut kalırsanız başka kitaplarıyla birlikte tekrar davet edersiniz.

Şairlerin ruh emeği gönül teri şiir kitapları çıktığında sosyal medya ortamında paylaşarak şiir okuyucusuna bir nevi parlak çekerler. Şairin kitabını okuması gerekenlerin birinci derecede dostları olması gerekirken ne hikmetse adına imzalanarak gönderilmesini isterler. Adına imzalı geldikten sonra da nasıl olsa bir gün okurum deyip kitaplık-taki kitapların arasına karıştırır, belki de okuyamadan okunmayan kitaplar arasında kitabı kaybeder.

Sosyal medyada kapağı paylaşılan bir kitap için kimisi sosyal medyadaki konuşma dillerini yansıtan adına emoji mi denir ne denir ha işte adı neyse oradan bir kaç hareket çeker ya da “okuru bol olsun”, “gönlünüze sağlık”, “bize de ulaşır inşallah” ilâ-âhir.

Peki, okuduğumuz şiir kitabındaki bazı şiirlerin altını çiziyor derkenara notlar düşüyor ya da kitabı bitirdikten sonra kitap ile ilgili düşüncelerimizi kısaca da olsa kitabın uygun bir yerine yazıyor muyuz? Ya okuduğumuz bu kitap adımıza imzalanıp gönderilmiş bir kitap ise, bir okur olarak şair dostumuzu arayıp kitabı ile ilgili düşüncelerimizi söyleyebiliyor ya da kitabın bizdeki karşılığını yazarak bir dergide yayınlatabilecek bile şairine ulaştırabiliyor muyuz? () Bu iki tırnak arasını doldurmakta size kalsın.

Gönül istiyor ki gönderilen ya da aldığım her şiir kitabı için okuduktan sonra bir şeyler yazmak istiyorum ama dergimizin sayfaları müsait olmuyor. Başka dergiler de kendi şair/yazarları ile ilgili yazılan yazıları önceliyorlar ya da körler ile sağırılar birbirini ağırlar meseli üzerinden gidiyorlar.

Bana geçen yıl dokunan bu yıl da tekrar okuyup dokunan yerleri çizdiğim iki şiir kitabında bende karşılık bulan dizeleri yazıma katık edeceğim. Yerin yüzünde bir kez karşılaştığım ama yaklaşık 40

yıldır tanıdığım bir şair Adem Turan ağabey. Yayınevine talimat vermiş olmalı ki *Bin Türlü Yama*¹ bir gün çıkageldi.

*“Bir varmış bir yokmuş gibidir aslında dünya
Ömür dediğin geçip gider de, ne sen kalırsın ne de mâsivâ!”* s. 9

Burada bir dakika duralım (çünkü ben bu iki dizenin altını çizmişim) ondan sonra sözü sürdür-relim değil mi? Evet, duracak kadar durduk. şair burada bir kelimeyi bir tespihin imamesi yerine koyarak buyurun şiirin kapısı burdan açılır diyor. Şair aslında *mâsivâyı* iki dizenin arasına serpiştirmiş ama isterseniz siz daha fazlasını sözlükte bulabilirsiniz.

“Ömrümüzün nehirler gibi akıp gittiğine bakma öyle

Dört yanımda da çevrilmiş, dünya bu denli yaslan-ma!” s. 11

Her şiirin dokunma şiddeti elbette farklıdır. Kimisi tüy hafifliğinde dokunur geçer, kimisinin dokunduğunun hiç farkına varmazsınız, kimisi de dokunduğu zaman sizi sarsar. Eğer bir şiir sizi sarsıyorsa kendinizi o şiirin içinde bulursunuz. Şair sizin duygularınıza tercüman olmuştur ya da sizin sızınızın bir başka çeşidini yaşayanların da olduğu düşüncesi size yalnız olmadığınızı gösterir.

*“Aklıma mukayyet ol Rabbim, çok kötüyüm
Çaresizliğimi bağışla*

*Yaslanıp kalıyorum işte öyle, âh ile
Kardeşlerim diyerek evimin soğuk duvarlarına”*
s. 16

Bu şiir elbette bu kadar değil. Bu şairin Halep Duâsıdır. Adem Turan ağabey, yüreğimizin bam tellerine dokunmaya devam ediyor.

*“Bir insan şeytanı niye tercih eder Mustafa ağbi
Eteğindeki taşları şeytana değil de bize atar niçin
Biz ki şu aşağıdaki ırmağa aşk ile gireriz her gün
Aşk ateşiyle yanar dururuz, döner dururuz..”* s. 18

¹ Adem Turan, *Bin Türlü Yama*, Hece Yayınları, Ankara 2019.

Şairin bize dokunan şiirlerini buraya almaya çalışsam bir sonraki bahsedeceğim şaire yer kalmayacak. Adem Turan ağabey aslında yazımızın başında alıntıladığım dizelerle şimdiki alacağım dizeler arasında “var biraz da sen oyalan” hesabı bizi oyalamış. Kitabı şöyle bitiriyor:

“Bir varmış bir yokmuş; geçip gitti işte bir ömür
Gözümü kapadım kalbimi açtım; bir hiçmiş meğerse dünya...” s. 64

Bazı şairler vardır takibe alırsınız, hangi dergide şiiri yayınlanmışsa o şiiri kendi şiirinizmiş gibi özel okursunuz. Vural Kaya da beni takibe aldığım şairler arasındadır.

İlk şiir kitabı *Renga*’yı sevmiştim. Daha sonraki yıllarda *Cezbede Bir Narsis* ve *Arınma Festivali* çıkmış ama bunları arada görmemişim herhalde. Son yıllarda moda mı oldu yoksa şairin ya da yayıncının tercihi midir nedir bilmeyiz ama şairin hangi dergilerde şiirlerinin yayınlandığı atlanarak sadece yayınladığı kitaplarının adı yazılır oldu. Kaya’nın hangi dergilerde yazdığını ve hangi dergileri çıkardığını biliyorum ama bilmeyenleri de düşünerek şairler ilgili bilgiler biraz daha derli toplu verilebilirdi.

Vural Kaya yıllar sonra Kahramanmaraş Kitap Fuarında imza günü için gelmiş *Uçurumlar Bestecisi*² kitabını imzalayıp takdim etmişti. Kitabı aldıktan bir ay sonra okudum ve kitap ile ilgili beğenilerimi kendisini arayarak söyledim. Bana dokunan şiirlerin de altını çizdim. Söz uçar yazı kalır düşüncesinden hareketle bize dokunan yerler size de dokunur mu orasını bilmiyorum.

Şairin şiirlerinden etkilendiği şairlere gönül borcu vardır. Bu borçta ancak o şairi hayırlarla yâd ederek onun şiirlerine göndermelerde bulunularak ödenmeye çalışılır.

Vural, Cahit Zarifoğlu’nu uzun ve akıncı bir şiirle yad etmek ister. Ben o şiirin ortasından ruhunuza tadımlık bölümünü aktarayım.

“Kasabaya çerçiler gelir çerçiler geçer
Tahta Bacak, hayattadır belki de
Çocukluğumu getirir bana, inanmam
Hadi çocukluğum hadi hatırlasana beni
Şimdi göğsümüzde bir kuş geçer hafifleriz
Şimdi birkaç şiir okuruz senden Cahit abi” s. 20

Vural Kaya’nın şiirlerinde dikkatimi çeken, benim adına atmaca şiir dediğim bazılarının ise çok müthiş imgeler dediği, okunduğunda güzelmiş his-

2 Vural Kaya, *Uçurumlar Bestecisi*, Hece Yayınları, Ankara 2017.

si veren ama insanın ruhuna dokunmayan dizelerden kaçınır. Onun şiirlerini okurken karın gurultusunu andıran dizelerle karşılaşmazsınız.

“Aklımı eskiciye verecektim almadı, geçenlerde
Birkaç genç şair vardı masada, hepsi de pırıl pırıl
ve iyi
Fakat çare sunmazsa sayın modern Türk şiiri
Toptan verecekler hurdaya şimdiyi; öteyi beriyi.” s. 23

Bu şiirin adı *Öte Beri*. Aslında bu kelime birleştirilerek söylendiğinde ‘alınması gereken şeyleri aldım’ manasındadır. Şair burada bilinçli bir tercihle genç şairlerin önceki ve sonrayı takmadıklarına gönderme yapıyor.

Hani Mehmet Emin Yurdakul yıllar yıllar önce *Bırak Beni Haykırayım* şiirinde şairlerin kalplerinin kapısına diktiği:

“Bırak beni haykırayım, susarsam sen mâtem et;
Unutma ki şâirleri haykırmayan bir millet,
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir”
mısraları (canına yandığım hece de nasıl akıyor öyle) insansan ve bir kalp taşıyorsan gelir seni bir şekilde bulur ve sen yaşadığın çağın tanıkları olarak dünya tutanaklarına geçecek sözler söylemelisin. İşte Vural Kaya da yaşadığı çağı geleceğe şöyle aktarır:

“Bu mevsim hatırlayamadıkların için üzgünüm
Gelecek mevsimler için de üzgün olabilirim
Bu mevsim araya Ahmet girdi canım acıdı
Hatırlayamayacağım kadar Bağdat girdi
Batı girdi insanlığın hayatına bir uzun ara
Bu mevsim araya Şam’da ölümler girdi
Bir çocuk girdi araya Şamlı, Mağripli, Kudüslü
Ölürken şöyle diyordu “Her şeyi söyleyeceğim Allah’a”

Bu mevsim nereye baksam baharla baktım
Baharlara kan karıştıran kuzgunlarla
Çiçekler açtı açacak bu mevsim yine de
Hiç kimsenin başkası olacak bir atlı bir umut
Umut uzun, ömür kısa böyle bir mesel girdi
Çiğdem, sümbül, menekşe belki biraz” s. 25

Vural Kaya’nın bize dokunan şiirleri elbette bu kadar değil. Biz sadece gönlümüzün bam t ellerine dokunan şiirlerden tadımlık alıntılar yapmaya çalıştık, gerisini okumak size kalmış. Bu kitap bu yıl içinde okuduğum kitaplar içinde iyi kitaplar arasına aldığım bir kitap oldu. Bestelerini kendinden sonraki nesiller de dinler inşallah.

● Mustafa Sade

Bir Hicran Senfonisi

Sureti kırbaç olup göklerden indiği ân
Gün biter, güneş söner; çekilir hüzne kura
Yasaklı bir ritüel dehlizdeki bu nirân
Yürek kof, umut kızıl, mavilik alabora!
Ey içimdeki gölge, ruhumu benden kus, at!
Müteessir hâleden erişilir mi nura?
Ay/kırı bir heyula, yıldızlar kanlı pusat!

Uyku tutmaz kederi, çığlığa gelmez acı
Usumun rahlesinde hercai gökyüzü var
Fikrimin gergefine kurulmuş darağacı
Mahzenimin çehresi küf kokulu bir duvar
Hasta benizli gönlüm infazına müptela
Yüreğim ölü doğmuş can evinde bir mezar
Soluduğum cesetten yükselir arşa selâ!

Hicran ki; vahada çöl, serapta bir okyanus
Ayaklarımda visâl külünün prangası
Umudum şem'e muhtaç kifayetsiz bir fanus
Vâveylâ senfonisi çölünün prangası
Raks ederken zihnimin burgacında gölgesi
Ruhumda milyonlarca ölünün prangası!
Hayali mağrur kâbus, hasreti gam ülkesi...

Usul usul intizar yüklenirken omuza
Bahara hazan düşer zemheri gölgesinde
Çığlık atan gözlerim çiy olur yakamoza
Martılar kanat çırpır sükûtumun sesinde
Düş yangını göklerden boşalırken karanlık
Şamdandaki güllerim bir alevin ye'sinde
Her nefesim bir Eylöl ve her Eylöl bir ânlık...

Lisanım vehm içinde, yâre gitmez hitabım
Gövdemi sürüyorum kızılca tan yerine
Azılı bir firakın pençesinde bîtabım
Sineye tahammülü koydum kalkan yerine
Yazılmamış varlığım âsude sayfasına
Mahzun hâtırâtların el yazması kitabım
Ruhum amâde olmuş bir hicran tayfasına...

Bir siluet su taşır lebiderya gözümden
Kırpıklarım çarmıhta... Pusuda puslu bir âh!
Siyah tüller gerilir geceye, gündüzümden
Düş melâl, kalp münkesir, gülün şebnemi eyvah!
Beynim akkor deryası, şakağım boncuk boncuk
Kırağımsı nefesi şah damarımda silah!
Kül döker ellerimden dokunduğum tomurcuk...

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

64.on5haziran2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

Muhammet Doğan

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

64 sayı 15 haziran 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Tayyib Atmaca / Herkes Kendi İçinde Kaçak Kazı Yapıyor
- Metin Önal Mengüşoğlu / Son Şahit
- Ertuğrul Çoban/ Kolay Değilmiş
- Mehmet Durmaz/ Musibet Çağı
- Tacettin Şimşek / Ritim de Bir Taklittir
- Cahit Can / Bizdedir
- Mehmet Gözükkara / Hüzün
- Süleyman Abdulla / Kirpiyimden
- Recep Şen / Faruk Nafiz Çamlıbel'in Şiirlerinde Memleket Kokusu
- Erhan Çamurcu / Münacaat
- Hüseyin K. Ece / Bir Kapı Önünde
- Mevlüt Yavuz/ Liza
- Bircan Kayacan/ Şuurun Demi Şiir ve Aczin Sultanı Şair
- Arif Bilgin/ Aşk Kokusu
- Ali Daşgın / Bana Giden Gölge
- Hüseyin Kaya / Kıyısız Bir Denizin Küçük Masalı

● Tayyib Atmaca

Herkes Kendi İçinde Kaçak Kazı Yapıyor

Geçtik yalan dünyadan girdik sanal dünyaya, hatır gönül işine dönüp bakan kalmadı, karnından konuşanlar birbiriyle anlaşır, hal diliyle konuşan bedviden sayılır, yazarlar ne yazıyor okuyan ne anlıyor, çatırtıya sıkıanlar vurduğunu sanıyor, herkes nefesine köle kendi kentinde kral, her gün yeni bir bela kapımıza dayanır, ne yapalım erenler akli başa derenler, bunca insan içinde gönlümüze dokunan, arı duru türkçeyle dilinde söz pişiren, gönül eri nerdeyse orayı yurt yapalım.

Daralınca kalbimiz kalkar dosta giderdik, sarılınca rahatlar kendimize gelirdik, nerde o eski dostlar eskimeyen dostluklar, herkes bir yere gitti adresini terk etti, yitiğini ararken gittiği yerde yitti, herkes kendi içinde kaçak kazı yapıyor, kimi kendinden sapıp aklını put yapıyor, kimisi de kendini şeyhülislam atıyor, sosyal medyada ahkam kese kese batıyor, ar nerede başlıyor namus nerde bitiyor, herkes herkesten memnun din kültürel bir değer, helal haram sembolik kutsalımız kalmadı.

Biz mi devirden düştük devirler mi değişti, törpülenip duruyor her gün duygularımız, demek insan ikinci kırkını çıkarınca, akli ile kalbini bir terazi bellermiş, önce darayı alıp sonra safiyi koyup, sonra da terazinin ibiğini tutarmış, kendisinden geçen hak hiç çıkmazmış aklından, kendisinden geçene helal hoş olsun dermiş, bir gün olsun darlığın saklanmazmış ardına, hem gözüyle gönlüyle paylaşmış durmadan, şükür anahtarıyla açar kapar günleri, her gün bin bereketle kapatmış dükkânı.

Bu korona günleri gelir geçer yakında, insanoğlu bu sefer belki tulpara biner, göğün üstünde gezip yeryüzüne hükmeder, başkasının canını cehenneme postalar, yeni köleler doğar yeni karunlar türer, ay'ı parselleyenler imara da açarlar, herkese bir çip takıp akli tutsak ederler, konuşurum kendimle siz kusura kalmayın, bu karamsar tabloyu alın asın kenara, belki günün birinde bakarsınız gülerken, bu *atmaca* ne manyak avcı imiş dersiniz, gelince sizin devrin belki ahir zamanı.

● Metin Önal Mengüşoğlu

Son Şahit

“Ve senin Rabbin ne zaman Âdemoğulları’nın sulblerinden onların soylarını çıkaracak olsa, onları kendileri hakkında şahitlik etmeye çağırır: ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ Onlar cevaben: ‘Elbette’ derler, ‘Buna şahitlik ederiz!’ (Bunu böylece hatırlatıyoruz ki) Kıyamet Günü’nde ‘Doğrusu bizim bundan haberimiz yoktu’ demeyesiniz.” (Araf Suresi: 172)

Eğilip de kulak verdiğin zaman
Yazarlar ismini tutanaklara.
Uykuda kâfidir sesini duyman
Gömülen ölünün dünkü mezara

Ölü öksürür mü; sen düşüne dur
Okyanus çağlasın kulaklarında.
Ötelerden kalbe ayan olmuştur
Çok mucize yatar yerin altında.

Şu fani dünyaya bir daha gelsem
Uçurtmasız koymam, hiçbir çocuğu
Hiçbir aydınlığı kesmesin gölgem
İkinci hayatta alsam soluğu

Kaf dağından geldim; esvabım tozlu
Çehremde toprağın derin izleri,
Su içtim çeşmeden hem iki gözlü
Gönlüm bu sofraya bekler sizleri.

Nasipsiz tüccarı bu kervanların
Gözlerinde uyku açlığı vardı;
Heybesinde zaman, bugün ve yarın
Kalbini unutuş kaygısı sardı.

Bir yetime selam da mı vermedin?
Evde iki canlı kadının yok mu?
Yok mu okşamayı bekler bir kedin?
Bir tebessüm göster ölmezsün; çok mu?

Tarlandaki kuşu kovaladın mı?
Bir kurbağa taşladın mı göllerde?
Denize girerken hiç susadın mı?
Dostun şerbetine su katan nerde?

Baharda canlanan tomurcuklarla
Beraber canlanır sanma ruhunu;
O gümüş çiçekler bezense karla
Ebedi ölüme benzetme bunu.

Okun on ikiye saplandı ama
Kalbine felaket maraz bulaşmış;
Saçını başını boş yere yolma
Saat beklediğin zamanı aşmış.

Konduğun istasyon ıssız, kimsesiz
Şehir surlarının çok uzağında;
Kovulmuş güvercin kadar mı aciz,
Bir korku oturmuş üst dudağında.

Kampanalar çaldı, tren kalkacak
Kanatsız uçmayı ezberlediysen,
Düşünürsen kurtulursun sen ancak,
Boğulmazsın; eğer yüzmeyi bilsen

Açlığına fiske at; gitsin gemi
İftar saatidir büyük tatminin,
Teçhizat zayıftı, kaptan acemi
Meleklerle ihtiyacın var senin.

Haritanı düzgün katla, doğru bak
Dursun kulağında kurşun kalemin;
Öteler elbette beriden uzak
Bütün derdi budur cümle âlemin.

En doğru pusula kalbin, unutma!
Kılavuz da odur, rehber de odur.
Başka yol gösteren kimseyi tutma
Son şahit! Kendini şimdi yola vur.

Hazineler biter, herkes çekilir
Muhkem kasalarda fare deliği,
Devlet mührü kor ateşte zor erir,
Suya versen sağaltırsın çeliği.

Ekmek kıymetini yitirdi belki
Orman uğultusu işitilmiyor;
Ulu rüzgârların susması ne ki,
Deniz çağıltısı bile gelmiyor.

Gece yok, gündüz yok ve zaman durmuş
Akıllı evlerin kapısı açık;
Kapının ağzında ölümcül bir kuş,
Tüyleri turuncu, ağzı ufacak

Gömdüğü cevizi orda unutan
Hırsız kargaları unuttur muyum?
Zamanı şaşırp gündüzün yatan
Köpeğe bağırmak benim de huyum.

Arza son fidanı diken sen ol ki,
Son şahit yazılsın ismin deftere.
Arzda son cefayı çeken sen ol ki,
Mahkemede ceza alma yok yere.

● Ertuğrul Çoban

Kolay Değilmiş

Her gece yolun düşer bir hüznün mahfiline
Duyarsın şarkıların dinmeyen sancısını
Yuvalanırken hüzzam sazendenin teline
Damıtır kirpiklerin günlerin acısını...
Ve hicran ateşinde demlenirken ufuklar
Anlarsın, yanıp yanıp soğmak kolay değilmiş.

Her gece bir gülendam dolaşır düşlerinde
Ruhunu sızım sızım ayırır bedeninden
Bir gül ki katmer katmer solar gülüşlerinde
Bir gül ki benliğini sıyrır bedeninden...
Ve çökerken sam yeli rayihalar üstüne
Anlarsın, bulut bulut yağmak kolay değilmiş.

Her gece aralarsın zamanın perdesini
Sararmış hatıralar bir takvim yaprağında
Mâzi içine ağlar, âti kısar sesini
Kalem yeşermez olur kâğıdın toprağında...
Ve takılır sözcükler turna kanatlarına
Anlarsın, hece hece yığmak kolay değilmiş.

Her gece hükmü başlar kasvetli karanlığın
Taşar hafakanların, sonra yıkılır bendi
Çözülür kâbus kâbus uykularla can bağın
Okşar korkularını bir heyûlâ kemendi...
Ve vakarlı bir sabrın yaşlı avuçlarına
Anlarsın, tespih tespih sığmak kolay değilmiş.

Her gece zincirlenir bir mazgala havsalan
Soğuk rüzgârlar alır dimağının terini
Kulağında çınlarken yangından geri kalan
Gözlerindeki sızı emzirir yüreğini...
Ve çekip sinесinden merhametin sütünü
Anlarsın, ıgıl ıgıl sağmak kolay değilmiş.

Her gece bir hummanın döşegindeyken tenin
Bıçak sırtı acılar çöreklenir yanına
Süzüp şafağa kadar ağusunu akrebin
Yelkovan her saniye zerk ederken kanına...
Ve sen her gece tutup bir ölümün elinden
Anlarsın, mahşer mahşer doğmak kolay değilmiş.

● Mehmet Durmaz

Musibet Çağı

Cehaletin otu sardı tarlayı
N'oluyoruz diye soran var mıdır?
Musibet ağacı meyveye durdu
Nasihat çiçeği deren var mıdır?

Dil ucu dostluklar, -mış gibi hâller
Sahtekâr yolcular, hilebaz yollar...
Dikenler yaralar, suçlanır güller
Adalet kayboldu, gören var mıdır?

Töre, kanun, tüzük bekle ha bekle!
Ömür maçı bitti, sen süre ekle
Hakem şike yapar, yan hakem kukla
İşinin hakkını veren var mıdır?

Haram, helal demez fütûrsuz yutar
Sular bulandıkça o, balık tutar
“İkra”dan nasipsiz slogan atar
Akledip beynini yoran var mıdır?

Spor niyetine namazı kılan
Cami kapısında dünyaya dalan
İhale kotarıp beytülmal çalan
İmamın kalbinde Kuran var mıdır?

Oruç oruç değil perhiz ve diyet
Erdem öldü firar etti hamiyet
Kurban, et bayramı nerde kurbiyet
Nedendir bir hükme varan var mıdır?

Gerçek mümin var ya başımın tacı
Amma münafığın yoktur ilacı
Kul hakkını bilmez turistik hacı
İçinde bir yara saran var mıdır?

Ritim, müziğe ait bir terim olduğu hâlde, güzel sanatların bütün dallarında kullanılır. Ses, hece, biçim, görüntü, renk gibi öğelerin art arda düzenli olarak dizilişi ritmi oluşturur.

Şiirde ritimden söz edilirken, hecelerin belli bir düzen içinde vurgulu vurgusuz, uzun kısa olarak dizilişi kastedilir. T. S. Eliot, şiirin önce ritmik bir yapı olarak gerçekleştiğini, sonra da bu ritmik yapının kelimelerde ifadesini bularak fikir ve imajları doğurduğunu söyler (1983, s. 47).

Şiirde ritmi inceleyen ve metrik adı verilen alan, dizeleri oluşturan sözcükleri hece sayıları, süreleri ve vurguları bakımından inceler ve dizeye hâkim olan ses yapısını aydınlatmaya çalışır (Aksan, 1995, s. 233).

Yahya Kemal'in "Şiir muhakkak vezin ve kafiyeyle vücuda gelir. Şiir mûsikînin hemşiresidir, âletsiz teganni edilemez." (Beyatlı, 1990, s. 135) cümlelerinde sözü edilen "âlet", ritimden başka bir şey değildir.

Sırası gelmişken eskilerin "taklidi âhenk" dedikleri ses olayından da söz etmek gerekir. "Taklidi âhenk" duygu, düşünce ve hayali, kelimelerin çıkardığı, hecelerin duyurduğu sesler yardımıyla ifade etmek demektir. Çocukluk yıllarımızdan kulağımızda kalan bir okul şarkısı buna örnek verilebilir:

"Fış fış kayıkçı/Kayıkçının küreği/Hop hop eder yüreği."

Burada "fış fış" yinelemesi, kayık hareket ederken küreklerin çıkardığı sesi, "hop hop" ise kalbin heyecanla çarpmasını ifade etmektedir.

Namık Kemal'in Vatan Mersiyesi'nden alınan şu bendi okuyalım:

İşte can verdi vatan dînine, hürriyyetine
Buyurun kanlı musallâya Huda hürmetine
Hakk'a karşı duralım er kişi niyyetine
Vatanın bağına düşman dayanmış hançerini
Yoğmuş kurtaracak bahtı kara mâderini (Göçgün, 1999, s. 349).

Bentte geçen "er kişi niyyetine" söz gurubu, müezzinin cemaati cenaze namazına çağırırken namazı kılınacak kişinin cinsiyetini duyurmak amacıyla seslenişidir. Vezin gereği "er" sözcüğü bir buçuk hece değerinde düşünülmüştür. İbare, "eër kişi niyyetine" şeklinde okunmalıdır. Aslında şair bir vezin hatası (imale) yapıyor, ancak bunu bilerek ve isteyerek yapıyor. Müezzinin topluluğu cenaze namazına çağırın seslenişini duyuyor muyuz?

Tevfik Fikret, taklit ahengi konusunda en parlak örneklerden biri olarak Abdülhak Hamid'in şu dizisini verir:

Döner vâdîde dūrâdûr bir ses, rûdlar çağlar (Par-

latır, 2000, s. 115).

Dizedeki "döner" kelimesindeki "d" ve "r" sesleriyle "dūrâdûr" (uzaktan uzağa) ve "rûdlar" (ırmaklar, çaylar) biçiminde uzatarak okuduğumuz hecelerde tabiata ait sesleri duyurmaya yönelik taklidi âhenk vardır.

Sadettin Akatay'ın Bar şiirinden birkaç dizeye kulak verelim:

Dinle davul ne diyor? Dan! Dan! Dan!..

Ben bu sese vurgunam: Can! Can! Can!

Canlar yurdundur elbet, her can vatana kurban.

Bu dizelerde de aynı taklit eğilimi fark edilir. "Davul, dan, dan, can, can, vatan, kurban" kelimelerin tekrarlandığında bir davul sesi duyulur.

Eski Türk şiiri örneklerinden Tan Tanrı İlâhisi'ni Reşit Rahmeti Arat'ın çevirisinden okuyalım.

Tan tanrı geldi

Tan tanrı kendisi geldi

Tan tanrı geldi

Tan tanrı kendisi geldi.

Tan tanrı

güzel kokulu misk kokulu

parıltılı ışıltılı

Tan tanrı 5

Tan Tanrı 5

Tan tanrı

güzel kokulu, misk kokulu

parıltılı, ışıltılı

Tan tanrı (Arat, 1991, s. 9)

Bu şiirin bütününe hâkim olan ses, bir ayın atmosferini sezdirir. Muhtemelen, Mani dinine ait bir mabette yüksek sesle ve topluca söylenen bu şiir, bir ibadet ve zikir ortamını düşündürür.

Reşit Rahmeti Arat'ın mabette zikir esnasında çalınan davulların sesini duyurmasıyla "davul senfonisi" (1991, s. 3) dediği, Tunca Kortantamer'in "cemaati ayağa kaldırmak için seslenme" (1993, s. 303) olarak değerlendirdiği şiirde "tan tanrı" kelime grubunun yirmi dizede on bir defa tekrarlanması, dikkati dinî törene yoğunlaştırma konusunda bir telkin işlevi görür.

Dördüncü bölümde "tan tanrı" kelime grubunun karşısında yer alan 5 rakamı bu mısraların beşer defa tekrarlanacağını gösterir. Bu kelime grubu yüksek sesle beş defa tekrarlandığında, ayın sırasında Uygur mabetlerinde çalınan davulların sesi rahatlıkla duyulabilir. (Belki rastlantıdır ama "Tan Tanrı geldi" ve "Allahü Ekber" cümlelerinin hece sayısı aynıdır.)

Thomson'un "ilkel insan" ve ritim ilişkisi üzerine söylediklerini hatırlayalım. Thomson, ilkel insan-

ların ezginin eşliğinde birlikte iş gördüklerini iddia eder. Zamanla insanlar ustalaştığı için ezgi olmadan da iş görmeyi öğrendiler. Ancak toplu davranma alışkanlığı ortadan kalkmamış, konuşmanın gelişmesiyle de dil doğmuştur. Ancak birlikte yaşama ve iş görme alışkanlığından kalma yansılama (taklit/mimetik) dansı varlığını sürdürmüştür. Söz, dansla bütünleşmiş ve büyü görevi yüklenmiştir. Böylece iki konuşma biçimi ortaya çıkmıştır: Biri insanlar arasında iletişimi sağlayan günlük konuşma, diğeri toplu olarak törenlerde kullanılan daha yoğun, olağan dışı, ritimli ve büyü şiiresel konuşma. Şiir dili genel olarak ritim, müzik ve düş niteliğini daha çok korumaktadır (Thomson, 1984, s. 10-11).

Aragon'un "Şiirin gizemi ezgidedir." cümlesini de aynı doğrultuda yorumlamak mümkündür. Aragon der ki: "Başka hiçbir şeye indirgenemeyecek olan yalnızca ezgidir. Ezgi şiirin hem saygınlığını sağlar hem de başarısının göstergesi olur. Ezgi, şiirin iletişimini sağlayan ve onda mündemiç biricik nesnelliktir." (Aragon, 1994, s. 53)

Orhan Veli'nin Garip ön sözünde şiirden müziği kovmak isterken ne yapmaya çalıştığını bir kez daha düşünelim.

Sonra da Asaf Hâlet Çelebi'nin He adlı şiirini okuyalım:

vurma kazmayı
ferhâaad
he'nin iki gözü iki çeşme
âaahhh
dağın içinde ne var ki
güm güm öter
ye senin içinde ne var
ferhâd
ejderha bakışlı he'nin
İki gözü iki çeşme
ve ayaklar altında yamyassı
kasrında şirin de böyle ağlıyor
ferhâaad (Çelebi, 1991, s. 8)

Ah çekişler, Ferhad'a seslenişler, dağın güm güm ötmesi taklit ahenginin örnekleridir. Bunlar, şiirin bütününe hâkim olan ve çaresizliği ifade eden sese de uygundur.

Modelimiz tabiat olduğuna göre, tabiatla ilgili her şey sesiyle, ritmiyle, ahengiyle ifade alanımıza girecektir. İlk anda akla gelebilen birkaç örnek sıralayalım:

Yine Asaf Hâlet Çelebi'nin bu kez *Sidharta* adlı şiirinden iki mısra:

Ne ağaç ne tohum
Om mani padme hum (3 kere) (1991, s. 49)

Şiirin iki bölümünde üçer kez tekrarlanan "Om mani padme hum" söz grubu, Budist mabedlerinde yapılan bir dinî âyini ve dua törenini sezdirir. Sesli

olarak üç kez tekrarlayın. Bir de televizyon ekranlarından seyrettiğiniz Budist rahiplerinin dua törenlerini düşünün. Şüphesiz aynı sesi duyacaksınız.

Aynı şairden bir başka örnek:

nûrusiyâha ağladığım zaman
annem süzidilâra idi
ve babam bir tambur
annem sustu
babam küstü
ama ben niçin hâlâ nûrusiyâha ağlarım
nûrusiyâaah

nûrusiyâaahhh (Çelebi, 1991, s. 22)

Son mısralardaki derin, acılı, ciğerden kopup gelen feryadı duyabiliyor muyuz? Kaybedilen bir değerinden uçsuz bucaksız boşluğa salınmış bir feryat yankılanıp durmaktadır.

Fazıl Hüsnü'nün, Batının sömürgeci olan ve ezilen Afrika insanının çaresizliğini anlattığı *Fransa Afrikası* adlı şiirinde, üç kez tekrarlanan bir mısra vardır: *Hapitiki Hapitakü Tâkü*. Şiirden bir bölüm alalım.

İşte cıncık boncukların
Fransa Afrikası
Ver portakallarını, ver muzunu, canını ver
Toprağın güneşin bağışlamasında
Çalışmak Eyfel'e doğru
İşte, sana yeni Tanrının duası
İnsan derisinden davulların
Hapitiki Hapitakü Tâkü (Dağlarca, 1998, s. 30)

Batı'nın kıyasıya sömürdüğü Afrika insanının içler acısı hâlini tasavvur edebiliyor muyuz? Anlamsız bir ibare olan son mısrayı üç kere tekrarladığınızda Afrika tamtamlarının sesini duyarsınız.

Tevfik Fikret'in Yağmur şiirine bakalım: Vezne göre durak yerlerini belirlediğimizde mısralar aşağıdaki gibi 3 hece+3 hece+3 hece+2 hece şeklinde bölünür:

Küçük mut / tarid muh / teriz dar / beler
Kafesler / de camlar / da pür-ih / tizaz
Olur dem / bedem nev / hager, nağ / mesâz
Kafesler / de camlar / da pür-ih / tizaz
Küçük mut / tarid muh / teriz dar / beler

Sokaklar / da seylâ / beler ağ / laşır
Ufuk yak / laşır yak / laşır yak / laşır. (Tevfik Fikret, 1985, s. 107)

Mısraları bölünmüş yerlerinden keserek okuduğunuzda, yağmur tanelerinin ellerinize, alnınıza pıt pıt diye düştüğünü duyarsınız. Küçük yağmur taneleri, hızlı hızlı inmektedir. Şair, hecelere yüklediği ses değerleriyle yağmurun yağışını taklit etmektedir.

(Yağmuru anlatan bir şiirde kelimeleri yukarıdan

aşağıya damlalar gibi dizerek bir yağış görüntüsü oluşturmaya yönelik görsel fanteziler konumuzun dışındadır.)

Aynı kalıbın yine Fikret'in İzler adlı şiirinde de kullanıldığını ve bu kez ritmik bir yürüyüşün sesini duyurduğunu hatırlayalım.

Yürürdüm / biraz güç, / biraz bî- / huzûr
Dikenlik, / çetin, taş / lı bir sâ / hadan;
Önüm bir / yokuş, hep / çakıl, hep / diken;
Yürürdüm / fakat ben / muannid, / sabûr. (Tevfik Fikret, 1985, s. 272)

"Hürriyet yolunda" alt başlığıyla sunulan bu şiirin ritmini tekrarlayalım: *Sekiz beş / sekiz beş / sekiz beş / sekiz*. Her üçlük bir adım olarak düşünüldüğünde, mısra sonundaki ikilik duraklama olacak ve bu ritim tamı tamına mehter yürüyüşünün sesini duyuracaktır. Şiirde anlatılan eylemin "yürümek" oluşu, bu yoruma imkân verir.

Yağmur şiirinin ritmini unutmadan bir de Necip Fazıl'ın *Bu Yağmur*'undan bir dördlük okuyalım:

Bu yağmur bu yağmur bu kıldan ince
Nefesten yumuşak yağın bu yağmur
Bu yağmur bu yağmur bir gün dinince
Aynalar yüzümü tanımaz olur. (Kısakürek, 2001, s. 300)

Burada daha ağır, uzun süreli, kesinlikle ısıtıcı, hatta sırılıkam eden bir yağış söz konusu değil mi?

Bizde bu izlenimleri uyandırmak isteyen şair, tabiata ait bir yağış şeklini, yağmurun yağış temposunu da ihmal etmeyerek heceler yardımıyla taklit etmektedir.

Bütün bunları şairin vezin yoluyla yaptığını elbette iddia etmeyeceğiz. Vezin dediğimiz şey, ritmi, ahengi sağlayan unsurlardan sadece biridir. Seslerin, harflerin, heceler, kelimelerin oluşturduğu terkibe vücut veren bir büyü vardır ki, onu veznin mahareti olarak görmek aldatıcı olur. Sırası gelmişken benzer izlenimlere müzikten çok çarpıcı örnekler verilebilir. Mozart'ın Türk Marşı'nı dinlerken gözlerimizi kapadığımızda nal sesleri duyar, Yahya Kemal'in sözünü ettiği "doğudan batıya bir koşu"yu hissederiz. Bazen hızlanarak bazen yavaşlayarak Türk'ün mekân üzerinde yaşadığı tarihi serüveni seyrediyoruz. Tıpkı şiirdeki gibi sesler ve notalar yardımıyla bir etki oluşturulmaktadır.

Burada Suut Kemal Yetkin'in bir dikkatine kulak verelim: "Canınız kahve mi istiyor, bunu türlü türlü söyleyebilirsiniz, anlam birdir. Şiire gelince iş değişir. Şiir olan bir mısra kelimelerin yerlerini değiştirdi-niz mi şiirden iz bile kalmaz. Fuzulî'nin:

Gözüm, cânım efendim, sevdiğim, devletlû sul-tanım mısraını okurken şair gibi içimizin derin bir sevgi, büyük bir saygı ile titrediğini duyarız. İşte şiir,

bu titreyiştir. Şimdi kelimelerin yerlerini değiştirerek şöyle okuyunuz:

Efendim, sevdiğim, devletlû sultanım, gözüm, cânım. Vezin bozulmamış ama şiir yok olup gitmiştir. Niçin? Çünkü yerleri değişmekle, birbiriyle uyuşan kelimeler ayrı düşmüş, şiir akımı kesilmiştir. Böylece içi titreten şiir Choc'u (şok) kalmamıştır." (1969, s. 51-52).

Benzetmek mümkünse şiir bir ses ırmağıdır; dil aracılığıyla geleceğe taşınır ve her yüzyılın şairi bu sesle beslenir.

Kaynakça

Aksan, Doğan (1995). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara: Engin Yayınları.

Aragon, Louis (1994). *Şiirin Gizemi* Ezgidedir, *Saf Şiir Yoktur* (Mayakovski, Eluard, Aragon, Brecht, Neruda), 2.Baskı, İstanbul: Broy Yay.

Arat, Reşid Rahmeti (1991). *Eski Türk Şiiri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Bayatlı, Yahya Kemal (1990). *Edebiyata Dair*, 3.Baskı, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.

Çelebi, Asaf Hâlet (1991). *Om Mani Padme Hum*, İstanbul: Adam Yayınları.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü (1998). *Batı Acısı/Akdeniz/Aç Yazı*, İstanbul: Milliyet Yayınları.

Eliot, T(homas) S(taernes) (1983). *Edebiyat Üzerine Düşünceler* (çev.: Sevim Kantarcıoğlu), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Göçgün, Önder (1999). *Namık Kemal'in Şairliği ve Bütün Şiirleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Kısakürek, Necip Fazıl (2001). *Çile*, 44.Baskı, İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Kortantamer, Tunca (1993). *Türk Şiirinde Ses Konusunda ve Ses Gelişmesinin Devamlılığı Üzerine Genel Bazı Düşünceler 1*, Eski Türk Edebiyatı Makaleler, Ankara: Akçağ Yayınları.

Parlatır, İsmail (2000). *Tevfik Fikret-Dil ve Edebiyat Yazıları*, 3.Baskı, Ankara: TDK Yayınları

Tekin, Şinasi (1965). *Uygur Edebiyatının Meseleleri (Şekiller-Vezinler)*, *Türk Kültürü Araştırmaları*, Sayı: 1-1, Ankara.

Tevfik Fikret (1985). *Rübâb-ı Şikeste*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi

Thomson, George (1984). *Şiir Sanatı* (Çev.: Cevat Çapan), 2. Baskı, İstanbul: Üç Çiçek Yayınları.

Yetkin, Suut Kemal (1969). *Şiir Üzerine Düşünceler*, İstanbul: Varlık Yayınları.

● Cahit Can

Bizdedir

Bizim bağda baykuş ötmez
Bülbül bizde, gül bizdedir.
İtikat tam, gayret bitmez
Hakka giden yol bizdedir.

Gündüz, güneş; gece, ayız
Oka temren, hem de yayız
Her birimiz bir Leyla'yız
Mecnun bizde, çöl bizdedir.

Gözlerimiz gönle bakar
Bakışlardan sevgi akar
Avazımız dostluk kokar
Muhabbetli dil bizdedir.

Dostluk nerde, orda varız
Sevgiye dost, dosta yarız
Türk'üz, türkü çığırırız
Mızrap biziz, tel bizdedir.

Sanılmasın darlanırsız
Yoklukta da varlanırsız
Tam sönmüşken harlanırsız
Alev bizde, kül bizdedir.

Bu toprağın evlatları
Ülke kovan, bizler arı
Milletinin hizmetkârı
Vatanına kul bizdedir.

Yakına gel, öyle tanı
Bak, göresin şöhret, şanı
Toprağında şehit kanı
Cennet gibi il bizdedir.

Zaman akar, durmaz heyhat!
Vuslat için kopar feryat
Aşk deryadır, sevgi Fırat
Coşkun akan sel bizdedir.

Gönül mülke tamah etmez
Dünya malı derdi gütmez
Var bitse de şükür bitmez
Yok, bulunmaz; bol bizdedir.

● Mehmet Gözükara

Hüzün

Hüzün dağ başında göçebe bulut
Dumanı tüketir közü tüketir
Saçlarını acı saz sak savurur
Her kaçamak bakış gözü tüketir

Yüreğı kanatan acı bir çığlık
İnsanı bu ince sızı tüketir
Kedere boyanır hoyrat türküler
Eriyen tezene sazı tüketir

Dudaklarda donan buruk tebessüm
Gelini tüketir kızı tüketir
Karabulut çöker bakışlarına
Çöreklenen acı yüzü tüketir

Boşluğa açılan kapı pencere
Biberi tüketir tuzu tüketir
Duvarı nem insanı gam öldürür
Hisseden yüreğı sızı tüketir

Takvimi kemiren akrep yelkovan
Baharı tüketir yazı tüketir
Mülteci bakışlı anne yüzünde
Çaresiz suskunluk bizi tüketir

Hüzün kaşydıkça kanayan yara
Damlayan her damla özü tüketir
Kınalı her kuzu Gözükara'dır
Toprağı düşenler sözü tüketir

● Süleyman Abdulla

Kirpiyimdən

Bir çimir yuxudur səni aparan,
Mən də asa bilsəm daş kirpiyimdən.
Arada min illik bir göz qırpmı,
Belə qoçaqsansa, aş, kirpiyimdən.

Nə vaxtdan uyuyub yolu boş səki,
Burda çoxdan itib cazibə, çəki...
Hərdən eynəyimi taxıb çəpəki,
Hərdən gözüm baxar çaş kirpiyimdən.

Mən ümid deyirəm adına, sən,- tum,
Bir dərdi boy verən yuxudur ağ şum.
Yox ey, ağlamır ki, gözə düşüb qum,
Dəniz də nəmlənər yaş kirpiyimdən.

Uzun-qıyası, sözüm tən keçər,
Başımın bəlası desəm, sən,- keçər.
Bu həyat dediyin gözümdən keçər,
Bir ölüm uzaqdır qaş kirpiyimdən.

Faruk Nafiz Çamlıbel'in Şiirlerinde Memleket Kokusu

● Recep Şen

Bir yazıyı başlamadan önce o yazı ile ilgili düşünce egzersizleri yaparsanız. Hatıralarınızda neler yakmış, neler silinmiş, hangi olay hatıralarınız arasında sizi alıp o yıllara götürür bütün bunları hesap edersiniz. Evet, yıllar öncesi ve bir edebiyat dersi... Hocamız, Faruk Nafiz Çamlıbel'in adeta Anadolu'yla konuştuğu o muhteşem Han Duvarları şiirini okuyor:

*Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı,
Bir dakika araba yerinde durakladı.
Neden sonra sarsıldı altımda demir yaylar,
Gözlerimin önünden geçti kervansaraylar...
Gidiyordum, gurbeti gönlümde duya duya,
Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya. (Çamlıbel, 2018: 15)*

Edebiyat hocamızın okuduğu bu muazzam şiiri dinlerken meşin kırbaçın yağız atların sırtında şaklamasıyla, o yaylı denilen at arabasının içinde kendimi Faruk Nafiz Çamlıbel'le beraber yolculuğa çıkmış gibi hissettiğimi hatırlıyorum. O an sınıfta değildim ben, şiir beni alıp götürmüştü, Ulukışla yolunda şairle birlikte ilerliyordum sanki. Yolumuzun üstünde kervansaraylar, önümüzde uzayan ıssız bozkır, olabildiğince haşmetle yükselen Toros dağları, içimizi inceden burkan gurbet duygusu...

"Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı..."

Buram buram Anadolu kokan bir coğrafya... Beni böyle alıp götüren tabii ki şiirin kudreti ve şairin şiir sanatındaki maharetiydi...

*Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyarımızda bin bir baharı saklar!
Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek,
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar. (Çamlıbel, 2018: 95)*

Okuduğunuz bu mısralar Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait *Sanat* şiirinin ilk kıtasıdır. Hecenin 14'lü ölçüsüyle yazılmış, kelimeleri özenle seçilmiş, çapraz kafiye şemasıyla örülmüş, hece şiirimizin şahika eserlerinden birisidir bu şiir. Peki, ne der Sanat şiiri bize? Sanat şiiri, onun şiir yolculuğundaki yol haritasıdır adeta. Okuyucuya kendi elleriyle kurduğu dünyanın kapılarını aralar bu şiirde. Bizi baştan

sona memleket kokan bir dünyaya davet eder. Faruk Nafiz Çamlıbel, Sanat şiirinde bu toprakların değerlerine bağlı yerli ve milli bir şair olarak bu değerlerden çok uzak yaşayan, kendi kültürüne yabancı, Batı hayranı kozmopolit zümrenin karşısına çıkar. Ayrıca bu zihniyetin temsilcilerine karşı da bizim değerlerimizi cesurca müdafaa eder. Bir meydan okuma, bir hesaplaşma vardır burada o yoz anlayışla. Kültürel değerlerimizi, Türk İslam sanatının üstünlüğünü ve bunlara gönülden bağlılığı savunur. Bizdeki aydın geçinen zümrenin Batı hayranlığına karşıdır o. Yoksa Batı'nın bilimiyle, teknolojiyle bir derdi yoktur.

Anadolu, bahçesinde eşsiz zenginlik ve güzellikler barındırır. Şair bu gerçeği Batı hayranı, kendi kültürüne yabancı kozmopolit aydın tipinin yüzüne en sert ifadelerle haykırır:

*"Yalnız senin gezdiğin bahçede açmaz çiçek,
Bizim diyarımızda bin bir baharı saklar!"*

Onu içinde bulunduğu aşağılık kompleksinden dolayı ikaz eder. Ona el bahçesinde kendini bulamayacağını söyler. Çünkü her canlı kendi doğal ortamında serpilip büyüdüğü gibi her insan da kendi kültürel havzasında gelişir ve milli kimliğine kavuşur. Onun için

*"Kolumuzdan tutarak sen istersen bizi çek,
İncinir düz caddede dağda gezen ayaklar."*

der. Sanatın sadece Batı'da üretildiğini sanan milli kültürüne yabancı, Batı hayranı kozmopolit aydın tipini eleştirerek

*"Sen kubbesinde ince bir mozayik arar da
Gezersin kırk asırlık bir mabedin içini,"*

yaptığın bu. Yüzyıllar öncesine ait Hristiyan mabetlerini gezer, içindeki sanat eserleriyle ilgilenir, bunlardan heyecan duyarsın ama bize ait Türk İslam eserlerine ilgi duymazsın der. Evet, Batıcılar için hiçbir şey ifade etmez bizim Türk İslam eserlerimiz. İlgi duymadıkları gibi durup da incelemeler bile. Devamında ise;

*"Bizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,
Bize heyecan verir bir parça yeşil çini..."*

seslenişiyle kendi sanat ve şiir anlayışının beslendiği kaynağı anlatır. Türk İslam sanatlarına ait sülüs yazı ve yeşil çini öğelerini kullanarak biz Türk Milleti olarak bu kaynaktan beslenmekteyiz der.

Bizdeki aşâğılık kompleksine tutulmuş bu Batıcı aydın tipine şair, şiirin devamında şöyle seslenir:

*“Sen raksına dalarken için titrer derinden
Çiçekli bir sahnede bir beyaz kelebeğin,”*

Yani Batı sahne sanatlarına ait balede beyaz bir kelebek gibi dans eden balerinlerin gösterilerini ilgiyle izlersin, hatta o gösteriler senin içini titretebilir. Biz zevk almayız senin o çiçekli sahnede izlediğin bale gösterisinden.

*“Bizim de kalbimizi kımlıdattır yerinden
Toprağa diz vuruşu dağ gibi bir zeybeğin.”*

Bizi heyecanlandıran şey başkadır. Halk oyunlarımızı her seyredişte, özellikle Ege Bölgemizde oynanan mertlik ve yiğitliğin sembolü zeybek oyunumuzu her seyredişte yüreğimiz yerinden oynar bizim! Biz bunlardan zevk alırız, bunlar doyurur bizim ruhumuzu.

Senin klasik müzik konserlerinde dinlediğin, o çok zevk aldığın Batı müziğinin

*“Fırtınayı andıran orkestra sesleri
Bir ürperiş getirir senin sinirlerine,”*

Evet bu müziğe hayranlık duyarsın. Lakin o müzik de bizi tam olarak ifade edemez, asla bizim sesimiz olamaz! Bizim musikimiz çok farklıdır:

*“İstirap çekenlerin acıklı nefesleri
Bizde geçer en hazine bir musiki yerine!”*

İşte bizim sesimiz, bizim musikimiz budur! Söyle, bir aydın olarak sen bundan bir şey duyabiliyor musun?

*“Sen anlayan bir gözle süzersin uzun uzun
Yabancı bir şehirde bir kadın heykelini,”*

Sendeki bu yabancı hayranlığı var ya, Batı şehirlerinde gezerken o cansız, donuk, ruhtan yoksun kadın heykelini anlayan gözlerle inceler süzersin. Biz bundan çok zevk duymayız doğrusu.

*“Biz duyuyoruz en büyük zevkini ruhumuzun
Görünce bir köylünün kıvrılmayan belini...”*

Biz, karşımızda bir sanat eseri gibi duran Anadolu insanının eşsiz ruh güzelliğini, yüksek şahsiyetini, namus ve iffet timsali o dimdik duruşunu severiz, ruhumuz bundan zevk alır.

Anadolu, tarihin derinliklerinden gelen bütün zenginliğiyle karşımızda duruyor, bizim böyle bir gerçeğimiz var. O zaman

*“Başka sanat bilmeyiz, karşımızda dururken
Yazılmamış bir destan gibi Anadolu’muz.”*

Biz buyuz ve bizim şiirimiz, sanatımız ilhamını buradan, Anadolu’dan alır. Bizim sanat anlayışımız buradan doğar. Bir sanatçı için, bir şair için bu milli duruş çok önemlidir. Batı’yı taklit ederek bir yere varamayız. Bize uymayan Batı’nın sanatı yerine, kendi milli sanatımızı yaşatmalı ve geliştirmeliyiz. Anadolu önümüzde bakir vaziyette ilham kaynağı olarak bizim kendisinden feyiz almamızı bekliyor. Bu, bir milletin tarih sahnesinde geçmişten geleceğe doğru yürüyüşüdür. Biz bu yürüyüşte kendimizi bulur, aynı zamanda bu kutlu iklimde milli kimlik kazanırız. Bu yürüyüş bu topraklardaki varlığımızın teminatıdır. İşte ayrıldığımız nokta burası:

*“Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!”*

Biz bu şekilde türkülerimizi söyleyerek yolumuza devam ederiz ve edeceğiz de... Sen bizim kültürümüze yabancısın, anlamak istemiyorsun. O zaman

“Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!”

Faruk Nafiz Çamlıbel, II. Meşrutiyet’in ilanından sonra şiirlerini hece vezni kullanarak yazan Beş Hececiler’in en güçlü şairidir. Yaşı çok genç olmasına rağmen diğerleri arasında en fazla o tanınır. “1911’de Selânik’te yayımlanmaya başlayan *Genç Kalemler* dergisi ile dilde ve edebiyatta milliyetçilik cereyanı da başlamış oldu ve böylece Türkçülüğün edebiyatta ilk tezahürü sade Türkçe ile yazmak ve hece veznini kullanmak şeklinde kendini gösterdi.

Beş Hececiler şiire Balkan Savaşı yıllarında (1911-1912) ve Servet-i Fünûncular’ın etkisiyle başlamışlardı. Bunların aruz vezniyle yazdıkları ilk şiirleri *Hıyâbân* (Orhan Seyfi, 1910), *Rûbâb* (Halit Fahri, 1912), *Şehbâl* (Enis Behiç, 1912), *Peyâm-ı Edebî* (Faruk Nafiz, 1913) ve *Kehkeşan* (Yusuf Ziya, 1914) gibi dergilerde yayımlandı. Bu sırada on sekiz-yirmi yaşlarında bulunan bu beş genci hece vezniyle şiir yazmaya teşvik edenler, millî edebiyat davasını daha Selânik’te bulundukları yıllarda başlatan Ziya

Gökalp ile Ömer Seyfeddin oldu.

Beş Hececiler, şiirde sade ve özentisiz olmanın en doğru yol olduğunu kabul ettiler. Ziya Gökalp'in, konuşma dilinin edebiyat dili olması gerektiği prensibini başarıyla uyguladılar. Millî edebiyat, millî vezin ve millî dil davası etrafında birleşmiş olan bu şairler hece veznine bütün ömürleri boyunca bağlanmadılarsa da ona kullandıkları dille daha ahenkli, daha kıvrak bir biçim verdiler. Hece şiiri, vezinden ziyade dille bir güzellik kazandı ve böylece konuşulan Türkçe yazı diline geçirilmiş oldu. Bu yeni zevkle Beş Hececiler ferdî duyarlıkları, yurt köşelerini, Anadolu gerçeklerini şiirlerinde dile getirdiler. Yerli-millî sanat ve tarih motifleriyle ve yaşanan hayatla örülü bir memleket edebiyatı kurmaya çalıştılar." (Uçman, 1993: 544)

İlk başlarda özellikle Yahya Kemal'in etkisiyle aruz veznini kullanan Faruk Nafiz Çamlıbel daha sonra hece ölçüsüyle yazmaya başlar. Şiirlerinde memleket sevgisi, Anadolu'ya ait motifler, Anadolu'daki insan hayatından kesitler, insanımızın duygu ve düşünceleri ön plana çıkar. Evet, o kendine mahsus ses ve telaffuzuyla "milli edebiyat cereyanı" içinde özgün bir yere sahiptir.

*O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi,
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi!*

...

*Ne şair yaş döker, ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar:
Beyhude seslenir, beyhude çağlar
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi!..*
(Çamlıbel, 2018: 217)

Anadolu'da bir çeşmenin başında buz gibi suyun-
dan içerken kaçımız duyarız bu mısralardaki içten
duyguları? Hani derler ya, şairlik hamurunda var-
dır diye, o da doğarken şair doğanlardandır.

Şiirlerindeki ahenk, anlam, musiki ve duygu çok
güçlüdür. Güzel Türkçemizle dupduru, tertemiz,
sade şiirler yazmıştır. Kelimelerini özenle seçmiş,
şiirlerine asla yabancı kelimeleri sokmamıştır.

*El gibi dolaşma Anadolu'nda,
Arkadaş, yurdunu içinden tanı:
Dinle bir yosmayı pınar yolunda,
Dinle bir yaylada garip çobanı.*
(Çamlıbel, 2018: 122)

Bize Anadolu'yu dinlememizi hatırlatan şair mek-
tepte hoca, Mecliste milletvekilidir. Aynı zamanda

'memleket edebiyatı' akımı içerisinde önemli bir
yere sahiptir. "Şairin bu anlayış doğrultusunda
yazdığı en meşhur şiiri Han Duvarları'dır. Bu şiir-
le, daha önce itibarî bir tarzda ele alınan Anadolu
gerçekçi ve sade bir bakışla anlatılmıştır.

Faruk Nafiz bilhassa müdürlüğünü yaptığı Hayat
mecmuasında Anadolu'yu, coğrafyasını, tabiatını
ve Anadolu insanını, onun meselelerini anlatan,
halk edebiyatı kaynaklarıyla da beslenmiş şiir-
ler yazmıştır. Bu şiirlerle birlikte edebiyatımızda
"memleket edebiyatı" denilen bir cereyan başlar."
(Bulut, 1993: 195)

*İçinden tanırım ben o elleri,
Onlar ki zahirde viran olurlar,
Ardıçlı dağları, çamlı belleri
Aşanlar şîrine hayran olurlar. (Çamlıbel, 2018:
117)*

Onun şiirlerinde memleket sevgisi böyle yürek-
ten ve samimidir. Özellikle Yahya Kemal'den etkile-
nerek aruz ölçüsüyle yazdığı ilk şiirlerinden sonra
daha çok heceyi kullanmıştır. Onun şiirinde gözü-
müze çarpan bir diğer özellik de şudur: Evet hece
vezniyle şiirler yazar ama bildiğimiz âşık tarzı şiir-
ler gibi değildir bunlar, heceyi daha modern, daha
farklı bir hale getirir. Yani âşık tarzı şiirin tekrarına
düşmemiş, oradan beslenerek hece şiirini yepyeni
bir mecraya taşımıştır. İşte bu açıdan baktığımız-
da Faruk Nafiz Çamlıbel, Türk şiirinin kilometre
taşlarından birisidir. Kendinden sonra gelen şa-
irleri etkilemiş, şiir pınarına berrak ve duru bir
yol açmıştır. Şairlik de böyle bir meziyettir zaten.
Geleneğin zengin birikiminden beslenerek yeni
eserler ortaya koyabilmek, çığır açabilmektir. Genç
şairlerin Faruk Nafiz Çamlıbel'deki bu özelliği iyi
görmesi gerekir. Burada şu hakikati tekraren söyle-
memiz gerekir ki, hece şiirini tanımadan, bilmeden
bu topraklardaki bin yıllık kültür ve medeniyet da-
vamızın gür sesi büyük Türk Şiirini tam manasıyla
anlamamız mümkün değildir.

Kaynakça:

Faruk Nafiz Çamlıbel, *Han Duvarları-Toplu Şiir-
ler*, 26. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2018.

Abdullah Uçman, "Beş Hececiler" TDV İslam An-
siklopedisi, İstanbul, 1993.

● Erhan amurcu

Münacaat

Senden İkbâl istemem, mihnetine talibim;
Kazanç değil muradım, kaybedince galibim.

Eller alsın varlığım, hem bozulsun dirliğim;
İkiden büyüktür bir, birlik olsun nasibim.

Mahlûkat lisanınca her dem seni anınca;
Cümle sana kanınca, ben ondan da garibim.

Aşka pazar kurulsa, alan var mı sorulsa;
Alanım bulunmasın, sensin benim sahibim.

Şaşkın dilim ne dersin, bilir de mi söylersin;
Nice tövbe edersin, duam olsun tabibim.

● Hüseyin K. Ece

Bir Kapı Önünde Düş Görmek

Durdum kilidi paslı bir kapının önünde
İn misin, cin misin sen kimsin, nesin dediler

Derdimi diyemeden kimliğimi sordular
Söyledim; duyulmuyor, ama, sesin dediler

Evim barkım adresim vardır zannediyorken
Evi adresi bırak, sen nerdesin dediler

Cevap alabilir misin feryadına, bilmeyiz
Belâlara uğramak mı, bu kesin dediler

Burda sır içinde sır, kapı arkası kapı
Burda rumuz ya Kaf'tır, ya da Yâsîn dediler

Sanmam aklın dayansın bu esrara, meçhûle
Yüreğin mâverâya hiç değmesin dediler

Bulmak istersen kızıl elmayı bu diyarda
Sabrın otuz yıl, elli yıl beklesin dediler

Burası zannettiğin dünya değil, be adam
Burada "çile çekmek" gerçek besin dediler

Bu meydanda görünmek isteyen yiğit varsa
Önce "zehirle pişmiş aşı" yesin dediler

Sonra da sınırlasın canın emellerini
Yüreğini yalnızca aşk beslesin dediler

Kovulursa, buraya layık olmadığından
Feryad u figan etsin, hem inlesin dediler

Kesmesin hiç umudu, perişan olmasın hiç
Düşünde vefâlı bir yâr beslesin dediler.

● Mevlüt Yavuz

Liza

Zaafımız var dediysek güzele
Çiğneye çiğneye, yol et mi dedik?
Divanında, teslim olmuş yüz ile
Durduysak, kendine kul et mi dedik?

Nereye çekersen, çek, gelir diye
Bu mahlûk her yükü, taşır mı dedik?
Ne değer biçersen, biç, olur diye
Ayaklar altına, düşür mü dedik?

Ayrılmaz peşinden, gelir bir ömür
Dilediğin zaman, tut at mı dedik?
Kullandığın kadar, kullanıp sömür
Eline geçmiş bir, fırsat mı dedik?

Adına adanmış, bu uysal koyun
Derisini yüz de, soy at mı dedik?
Önünde saygıyla eğilen boyun
Kibrine karşılık, fiyat mı dedik?

Aşkımı koyduysam, gönül vazona
Sıkılınca fırlat, kır at mı dedik?
Su gibi azizdir, iç kana kana
Dediysek, tükenmez, Fırat mı dedik?

Ne sermayem varsa, senindir harca
Gönül eğlencene, pul et mi dedik?
Keyfince çevirip, gir sen her borca
Kalbim ellerinde, rulet mi dedik?

Bir güzel seferde, olduk ganimet
Zimmetine geçir, zulmet mi dedik?
Hizmetin görmekten, çekmem de zahmet
Yirmi dört saat yaz nöbet mi dedik?

Şuurun Demi Şiir ve Aczin Sultanı Şair

● Bircan Kayacan

Hakikat ehline bin selam.

Şiir, Cahiliye dönemi Arapları için oldukça önemli bir yere sahipti. Âdeta, atalarının cemiyet hayatını, adet ve inançlarını aksettiren tek güvenilir ayna idi. Cemiyette şairler, büyük değer sahibi idiler ve büyük hürmet görürlerdi. Öyle ki, kabilelerinden güçlü bir kahraman yerine, bir şairin çıkmasını her zaman tercih ederlerdi ve kabileler savaşmaya önce şiirle başlar, sonra kılıçla devam ederlerdi. Yine muayyen zamanlarda kurulan panayırlar şiirin gelişmesinde büyük rol oynuyordu. Kurulan bu panayırlar bir nevi edebiyat şöleni idi. Panayırlarda, hakem huzurunda şiir ve hitabet müsabakaları düzenlenirdi. Çeşitli yerlerden gelen şairler ve hatipler, burada şiirler okur, hitabelerde bulunurlar, birbirlerine üstün gelmek için bütün güçlerini ortaya koyarlardı. Üstünlük sağlamakla da son derece iftihar ederlerdi. Sonunda, hakem tarafından birinci seçilen şiir, keten bez üzerine altın yaldızla yazılarak Kâbe duvarına asılırdı.

Şairlerin gücü, yalnız söz sanatındaki ustalıklarından değil, aynı zamanda kâhinlik niteliğini taşımalarından da geliyordu. Arap toplumunda çok eskilerden beri şairlerin kendileriyle ilişki kurduğu, bilgi ve ilham aldığı bir cine sahip olduğuna inanılıyordu. Şairler de bu inancı canlı tutmaya özen gösteriyorlardı. Örneğin El-Hatay cinlerinden bir arkadaşı bulunduğunu; El-Ferazdak gerektiği zaman cini ile görüştüğünü, Kusayyir şiire bir cinin yardımı ile başladığını söylüyordu. Bu inanç, hem ilham kaynağını insanüstü sihirli bir âleme bağlayarak şairde doğaüstü güçler bulunduğu zannını güçlendiriyor hem de bunun sonucu olarak şiirlerinin etki gücünü artırıyor ve ona kâhinlik niteliği kazandırıyor.

Şiirin ve şairin bu denli önemli olduğu bir topluma inmeye başlayan Kur'an'ın da o gün karşılaştırılabileceği ve rakibi olabileceği tek sanat şiirdi ve şiir bu dönemde din dışı ve hatta din karşıtı bir hâle gelmişti. Söz çok incelmış, Arap şairler kelimelerin dip manalarından manalar çıkarmaya başlamış ve bir zaman sonra öyle tasvirler yapmışlardı ki misal meramın önüne geçmiş ve orada teşhir doğmuştu. Cahiliye insanı da, Kur'an nazil olmaya başlayınca, bu gibi etkileyici sözleri ancak şairlerin söyleyebileceğini düşünerek Peygamberimize hemen şair ve kâhin yakıştırmaları yapmışlar ve Kur'an'a da şiir demişlerdi. Bu sebeple şiir ve şairler Kur'an'ın konuları arasına girdi. Altı yerde şiire ve şaire temas edildi. Ayrıca yüz on dört sureden birinin adı da Şuara (Şairler) suresiydi.

Kur'an'da geçen ayetler vahiy ve ilham ile yazılan şiir arasında temel bir farklılık olduğunu belirtmiş

ve insanları, bu iki sözü birbirine karıştırmamaları konusunda mütemadiyen uyarıyordu. Vahiy dikkate almayan şairleri ise bir nevi kâhinler ve büyücüler grubu içerisinde yer alan kimseler olarak tanımlamış, şiiri de onların büyü sözleri olarak görmüş ve kategorik olarak da batıl ve yalan saymıştı.

“Şairlere gelince onlara sadece sapıklar uyarlar. Görüyor musun onlar her vadide şaşkın şaşkın dolaşırlar ve yapmadıkları şeyleri söylerler” (Şuara, 224-226).

Hatta bu yalancı şairler Fuzûlî gibi usta bir şairi, Şi're heves etme kim yalandır
Yahşi deseler ana yamandır
Ger derse Fuzûlî var güzellerde vefâ
Aldanma ki şair sözü elbette yalandır
dedirtecek kadar bezdirmişti.

Ancak bütün şairler bir değildi: *“İman edip salih ameller işleyen, Allah'ı çokça anan ve haksızlığa uğratıldıktan sonra öçlerini alanlar müstesna. Zulmedenler hangi dönüş yerine döneceklerini yakında bilecekler.”* Mealindeki ayetten anlaşıldığı üzere, kendilerini ve şiirlerini vahiy doğrularına tabi kılanlar müstesnadır. Şuara suresinin muhatabı İbn-i Zaberî, Hübeyre, Müsâfî ve Ümeyye es-Sakâfî gibi saldırgan müşrik şairlerdir.

Yine Kur'an'da belirtildiğine göre, Mekkeli müşriklerin Peygamberimizi yalanlamak için kullandıkları ithamlardan birisi de bahsettiğimiz üzere onun şair olduğu idi. Allahu Teâlâ'nın bu iddiaya vahiy ile yanıttı; *“Bizim ona öğrettiğimiz şiir değil onun buna ihtiyacı yok”* (Yasin,69) ayetidir. Çünkü peygamber açıklayıcı (mübeyyin) ve açıcı (mufassıl) olarak gönderilmiştir. Oysa şiir icmal yeridir, sembollerle anlatma yeridir. İbn-i Arâbî'nin de şiiri beyanın karşısına koyduğu bilinir yani şiir beyanın muhalifidir. Nitekim Fars şairleri de; *“Onun avucu Kur'an cevheriyle doludur ve parmağı şiire bulaşmamıştır. Bunun nedeni halkın bu iki cevher aynı madenden midir diye düşünmelerini engellemek içindir.”* demişlerdir. Yoksa bilgi ve olgunlukların kendisinde toplandığı Peygamberimiz, şiiri kötü bir iş, şairleri de onu dile getirenler olarak azarlayıp kınamış, vezinli sözlerden çekinip kaçınmış değildir bilakis şiirin olumlusuna kapı aralamıştır. *“Şiirin hikmetli olanları vardır, beyanda da büyü”* buyurmuşlardır. Yani Peygamberimize göre; kaynağı ilham-ı Rabbani olan şiir hikmet taşıırken, kaynağı nefساني olan şiirde sihir özelliği vardır. İnsanların gözlerini boyar ve onları hakikate götürmez. Yine *“Ben en fasih söyleyenim”* diyerek de fesahat konusuna ve belagatlı şiire rağbet göstermiş ve huzurunda ashabının şair ve beliglerinin vezinli sözler, manzum

övgüler söylemesine müsaade buyurmuşlardır. Hiç birine, “*Gidin, bu yasaktır yahut şiir okumayın, meşru değildir*” dememiştir. O yüce Peygamber ki, “*Niçin şiir söylemiyorsun? Diye sorulduğunda “Kur’an’ı görünce dilim tutuldu.”* cevabını veren Hassan Bin Sabit gibi Hak sözü söyleyen nice şairi şiire teşvik etmiştir. Ashabının da, Hz. Peygamber gibi, genel anlamda şiire olumlu yaklaştığı, hatta büyük önem verdiği bilinmektedir. Hz. Ali’den rivayet edilen şiirler bir divan oluşturacak kadardır. Bu nedenle ilgili ayetler bu bağlamda anlamlandırılmalı, şiire ve şairlere ilişkin teori ve çözümlemelerin kaynak metinleri gibi değerlendirilmemeli; bu ayetlere dayanılarak şiir ve şairler hakkında genel hükümler verilmemelidir.

Görüldüğü üzere şiire yönelik bütün bu yaklaşımlar tarihi süreç içerisinde şiirin tarifinin yapılmasını da zorunlu hale getirmiştir. Edebiyatta, kısaca vezinli ve kafiyeli söz olarak tanımlanan şiir, İbn Haldun’a göre şiirin gerçeğini anlatmaz ve o daha ayrıntılı bir tarif yapar; “*Şiir, istiare ve belli vasıfları temeline dayanan, vezin ve kafiye bakımından birbirine eşit olan parçalara bölünmüş, her parçası kendi başına önündeki ve sonundaki parçalara muhtaç olmadan maksadı ve manayı remzlerle anlatan belagath sözüdür.*” Arap lügatinde ki kelime manası da şiirin ehemmiyetini bizlere bildirmektedir. Şiir lügatte saç kılı anlamındadır. Yani şiir o incelikte söz söyleme sanatının adıdır. Bir yandan da şiir; şiar ve şuurla alakalıdır. Şiar; iz ve belirti anlamındayken, şuur; iki kıl arasındaki ince farkı görebilecek kadar gözü pek olmak demektir. Kelimenin taşıdığı bu anlam mirasının kültür tarihimizde de zaman zaman “*Bize şiiriyundan ziyade şuuriyun lazım.*” gibi serzenişlere de yansımış olması şiirin hakikisini aramanın yüzyıllar boyu her yerde önemli bir konu olduğunu gösterir. Şiiri dile getiren şair de nesneler âlemi ve kavramlar âleminde tenzih, teşbih ve temsil içerisinde dönerek kelimeleri cem eden yahut fark eden ve hakikatin dayanılmazlığı karşısında, sözünü doğurma sancısı çeken ve acz ile mecaza başvuran söz işçisidir. Yani hikmeti dile getiren şairin, mecazı kullanması söz ustalığı ile değil acz iledir ve onlara göre şiiri şiir yapan son kertede taşıdığı anlam yükü, manadır. Meşhur “*El-ma’na fi batnîş-şair*” sözünden de anlaşılacağı üzere mana da şairin iç âleminde, batınındadır ve şair Vasfî’nin de dediği gibi şiir yoluyla dışa vurulmaktadır.

Vasfî’yem kim câme-i eşar çâk etsem gerek

Gerçi kim âlemde eşârım zuhûrumdur benim

Şair sözünü zuhura getirirken de hakikat dilinin sıradan gündelik dil ile yetersiz olacağını düşünür ve mecazın hakikatin mahremi olduğunu bilir ve

teşhire düşmek istemez. Hakikatler münkeşif olunca temkin diline geçer ve gerçeği ifşa etmez. Çünkü bilinir ki, kim bilgiyi hak edene vermezse o kişiye zulmetmiş olur; kim bilgiyi hak etmeyene verirse bilgiye zulmetmiş olur (Hz. Ali).

Belagat kitaplarında bahsi sıkça geçer: Hakikat esasen pek güzel ve alımlı lakin çıplak bir kızdır. Bütün kötü niyetliler bu kızı elde etmeye çabalarlar ve kendisine fenalık geleceğini düşünen hakikat yollara vurur kendini, bir mağaraya varır. Burası mecazın mağarasıdır. Mecaz yaşlı, çirkin bir ihtiyardır. Hakikat mecaza derdini anlatır ve mecaz hakikate “*Sen bana güzelliğini ver ben de sana şu kötü libaslarımı, yaşlılığımı ve çirkinliğimi vereyim*” der. Hakikat verir güzelliğini mecaza ve bürünür çirkin libasa gittiği her yerde ihtiram görür. Bu durumda şairleri, mecazi şiir örtüleri ve gerçeği iltibaslarında meyhane, şarap, kadeh, saki, sevgiliyi gösteren ibare ve istiareler gibi gelse de görünüşe bakıp bunları meyhane, şarap, sevgili övgüsü olarak düşünmemek lazımdır. Nabi tam bu manada şunları söyler: “*Ham şairin sözüne baksan, zülf, sümbül, gül, bülbül, şarap, kadehten geçilmez. O tür şairler sevgilinin çevresinden, boy, yanak, dudak, göz ve sineden dışarı çıkamaz. Bazan bahara, bazan da bahçeye uğrar, servi, gül, yasemene ilişir. Gidilmemiş yolda dolaşmaz, sapa vadileri gezinemez. Yüce manaları elde edemez, gayp avına kement atamaz.*” Latifi de bu konuda ki görüşlerini Tezkire’sinin mukaddimesinde açık seçik belirtir: “*Şairlerin def, ney, maşuk ve mey gibi kullandıkları ibare ve istiareleri görüp de bunların şarap ve güzeli tavsif ettikleri zannolunmasın. Hakikati bilenler nezdinde her lafzın bir manası, her ismin bir müsemması, her sözün bir tevilî ve her tevilin bir temsili vardır.*” Esas itibarıyla Mevlana da aynı hakikatleri bir başka biçimde dile getirdiğini söylemektedir.

*“Her nereye başım koysam secde ettiğim mescûd O
Altı cihette de, altı cihetin dışında da ma’bûd hep O
Bağ, gül, bülbül, sevgili, semâ*

Hepsi bahanedir maksûd ancak O’dur O.”

Hâlid-i Bağdâdî’nin şiirini okuduğumuzda da arifler arasındaki fikir birliğini hissederiz:

“Senin yüzünü vâsıtasız ve açık olarak

Anlatmak ne mümkün

Ben de güzel yüzlüleri methederim

Fakat bunlarla senin yüzünü kastederim.”

Şimdi sorarım sana ey okuyucu; şuur olmasaydı şiirin, şiir olmasaydı şairin ne işi vardı şu melamet vadisinde? Elbette şiir, size dünyanın tüm hakikatlerini öğretmeyecek, fakat hakikati hisseder ve algılar hâle gelmesi için yüreğinizi yumuşatacaktır.

Az şey mi bu?

● Arif Bilgin

Aşk Kokusu

Aşk kokar uzanan elinde senin
Ellerinde senin gözyaşı vardır
O bakışların ki, şavkı Zühre'nin
Gözlerinde gurur savaşı vardır.

Bahar şakıması dilinde sözler
Benim kara bahtım gülüşün özler
Sevda savaşında can alır gözler
Ve aşk çibânının dik başı vardır

Sevgili

Bulunur bu şehrin elbet çıkışı
Ayaklar yorulsa bitmez sokaklar
Kalbine dolmadan bu çağın kışı
Yürü ey sevgili kurtulmaya bak

Kaldırım ter kokar vitrinler kadın
Ruhundan yakalar kalmaz takatin
Bakmışsın kırılmış kolun kanadın
Ölümden zor gelir gayri yaşamak

● Ali Daşgın

Bana Giden Gölge

Gözlerini öğrettim gözlerime
Başkasına bakacağın kalmasın.
Seni yağdım saçlarımın ağına
Başımın üstünü bulut almasın.

Baka kaldım bana giden gölgene
Yandım saçlarından doğan ateşe
Mevsim gibi kesip durdum kapını
Yanmadın gövdeyi saran ateşe.

Seni diktim gözümdeki bahçeye
Gülü senin olsun, yaprağı benim.
Bu yurt ikimizin ölüm yerimiz
Taşı seninkidir, toprağı benim.

Her gün boylanırsın ömrüme doğru
Günümü översin ilime sap-sap
Her gün süzülürsün dudaklarıma
İçime içilir varlığın kap-kap

Sert bir kayaydın, bodur bir çınar
O zarif gönlüne nasıl da hoptum
İpek duman gibi göçtün üstüme
Bin yıllık kayanın koynundan koptum

● Hüseyin Kaya

Kıyısız Bir Denizin Küçük Masalı

gidersin yüreğim elimde kalır
kıyısız bir deniz yiter peşinde
seni yağmur tutar beni kor alır
görmezsün gözlerim tüter peşinde
gidersin yüreğim elimde kalır

her sonbahar biraz saçların olur
her ırmakta akar gözlerin biraz
hayat ellerimden uçar kurtulur
bir hüzne boyanır içim bembeyaz
her sonbahar biraz saçların olur

bir bulut acıyı ağlar içimde
bir gemi kalbimde arar ülkeni
mecnun etme beni dağ var içimde
kaç kafdağı canım sarar ülkeni
bir bulut acıyı ağlar içimde

kırgın çiçeklerde gizlenir yüzün
ölüm şarkıları söyler hatıran
yakar devletimi kül eder közün
bulutlarım matem topraklarım kan
kırgın çiçeklerde gizlenir yüzün

dönersin yalnızca ellerin gelir
monna rosa akar parmaklarından
bir çocuk vurulur bir dev can verir
yıldızlar dökülür dudaklarından
dönersin yalnızca ellerin gelir

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

65.on5temmuz2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasin mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

65 sayı 15 temmuz 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

● Metin Önal Mengüşoğlu /

Temmuz Meydanı

● Temur Melik Dedekurt / Gençliğe Vedâ

● Yaşar Bayar / Hû

● Halil Karabulut / Deyişme

● İbrahim Karalı / Deyişme

● Hakan Hadi Kadioğlu / Yol

● H. Hüseyin Cesur / Kayıp Şehrin Masalı

● Dr. Halil Atılgan/ “İşte Gidiyorum

Çeşmi Sihahım”

● Ahmet Yıldırımtepe/ Mısralarda

Gizli Adım

● Ömer Mücahit Halis / Yanar Gâye

Ahitap

● Lütfi Şehsuvaroğlu / Rubailer/1

● Köksal Cengiz / Sen Varsın

● Abdulkadir Doğan/ Öğretmen

● Mustafa Işık / En Güzel Masal

● Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-19-

● Metin Özarslan / Resim

● Metin Önal Mengüşoğlu

Temmuz Meydanı

I.

Esirgeyen, bağışlayan Allah'ım
Sen görensın, Sen bilensın, işiten
Düşünmeden oturmaktı günahım
Bu darbede ayaktaım işte ben

Namlunun ucuyla evi yıkılan
Mamaklı Mehmet'in boyu kıaldı
Tankın egzozuna gömleği tıkan
Kazanlı Yusuf'la cepheye daldı

Bir uçak ansızın patladı geçti
İkinciye fırsat vermedi Kerim
Kenardan en koca kayayı seçti
Dedi: "yakınıma gel ki göreyim!"

Rütbesiz er şaşkın, emir kuluydu
Çevirdi tüfeğin ucunu yere
Baktı karşısında, amcaoğluydu
Gömüldü yüreği sonsuz kedere

Arzı silkeleyen bomba patladı
Bastonlu ninenin ayakucunda
Kadın: "Allah" dedi, tanka atladı
Gördük; çok cevher var insanoğlunda.

II.

Genç bir kızı gördüm, yumruk havada
Ben ayrıldım, orda, telaşım kaldı
Ulvi hayatına ederken veda
Dedi ki: "asfaltta naaşım kaldı!"

Demir tanklar sıra sıra dizildi
Genç kızın cesedi böyle ezildi
Katil, rütbeliydi, insan değildi
Yüzüne atmaya bir taşım kaldı.

Geldiler taşradan, köyden, ilçeden
Ölüler farksızdı demir külçeden
Bebekleri bomba ile linç eden
Zalime verecek bir başım kaldı

Yüreğini silah gibi kullanan
Kendisinden önce dostuna yanan
Her dakika yalnız Allah'ı anan
Kim bilir kaç mümin kardeşim kaldı.

Halkın türküsüne eşlik ederken
Hepimiz bir anda "ya Allah!" derken
Üstümüze kızıl ateş inerken
Temmuz meydanında gözyaşım kaldı.

● Temur Melik Dedekurt

Gençliğe Vedâ

Haydi artık haydi gençlik
Sen yoluna ben yoluma
Beraberce yedik içtik
Sen yoluna ben yoluma

Sen ağladın ben avuttum
Seni çok nazlı büyüttüm
Elinden tuttum yürüttüm
Sen yoluna, ben yoluma

Dağlar aşkın, beller aşkın
Gün oldu yolundan şaşkın
Yeter artık çok dolaştın
Sen yoluna, ben yoluma

Gün oldu gördük, görüştük
Derdi, neşeyi bölüştük
Şimdi artık ayrı düştük
Sen yoluna, ben yoluma

Koştum bir ömür peşine
Aklım ermedi işine
Ah çeksem de gidişine
Sen yoluna ben yoluma

Çok eyledin az eyledin
Kimi zaman naz eyledin
Döşüm' döğdün saz eyledin
Sen yoluna, ben yoluma

Ayrılacak da durma üzgün
Hang'işin var sonu düzgün
Bakma öyle süzgün süzgün
Sen yoluna, ben yoluma

O gem almaz çağın bitti
Rüzgâr oldu esti gitti
Dalında meyveler yetti
Sen yoluna, ben yoluma

Dedekurt kocadı böyle
İşin doğrusunu söyle
Gel hakkını helâl eyle
Sen yoluna ben yoluma

● Yaşar Bayar

Hû

/göğsümün çukurunda boğulan
bu doksandokuz lâl ü ebkem yakarışım sanadır;
ey sebeplerin müsebbibi! ey misilsiz! ey benzersiz olan!../

I/

İçimden huruç eden bir ricat telâşı var
Lisan-i hafî ile buzdağını deliyor
Ölüm bir hafriyat mı: Kilitlenmiş kapılar
Hayy'ın içdenizinden ardım sıra meliyor
Hep'le hiç'e bürünmüş, ayna içinde esir
Her ân'ım med ve cezir; çetrefilli, münkesir
O 'belki', belki benim! çöllerde yorgun atım
Bir hurdalık gölgesi, bin yıl uzar sıratım
Arzularım rakkâse, her ân'ım bir cehennem
Gölgeme ters düşüyor bir yazgı gibi gövdem
Âh, bir sırlı imâyım, çöldeki çölüm üşür
Hâkim-i Mutlak Sensin, hücreme ışık düşür
Belâ'ya hüküm giymiş hevesten geldim sana
Çatallı yolağzından kafesten geldim sana

II/

Güz: benim benzerimdir hep alaca-bulaca
Kulağımın dibinde, yokluk: şaklayan kırbaç
Hırkasız kamburumla yürüdüm defalarca
Maktulüm dilsiz çıktı, ecrim sanki çığırtmaç
Geceye çeviririm bir bakışta gündüzü
Kuşkumun yangınıyla aydınlanır gökyüzü
Tin'imde ayak izi, anlaşılmaz bir giz var
Ayna: mecaz-serencam, 'hâl' dilinden ne anlar
Bir yitik hayâl midir hayat denen paragraf
Eğ(il)dim rahlesinde mütehammil bir sarraf
Yönelmişim 'rahm'ine, zimmetimde onca yük
Kırık, kemter bir fay'ım; objesi şaşkın höyük
Zakkumdan eczalarla, bîçâre geldim sana
Bir çöksem hiç kalkamam mekkâre geldim sana

III/

S/öz libasım kargaşa; sabun köpüğü küre
Hadd-ı müntehadayım, kıyl ü kâl'dir dört yanım
Bir sonsuzluk muhâli, örselenmiş mefkûre
Garibim, muzdaribim; kuşatılmış yankıyım
Tecellîzâr sır olmuş, s/imge sanki var gibi
Tevhit perde ardında, kesret taş duvar gibi
Ne yıldızlar ışıkl, ne esen yeller ılık
Durgun derin ruhuma demir atmış karanlık
Tutuşmuş can kandilim, kapımı çalmaz bahar
Kıymık gibi saplanıp, gayp sırrını fısıldar
Dilenciyim heybem boş; el senin, nusret senin
Şevk-i affındır sebep, yön senin, himmet senin
Tel örgüler aşarak uzaktan geldim sana
Yalancı fecirlerden, tuzaktan geldim sana

IV/

İmkânsız kurcalanmaz... Kader: açılmaz kilit
Şifre kalbimdi kırdım, içimdeki bir yok'ta
Sorguçlu gök ekindir çöl mahlâslı kartvizit
Hınzır bir tûti olmuş, az'ın sancısı çok'ta
Kılıç kınımdan uzak, tirkeşte oklar yetim
Çağın vehmine isyan, zevk sıtması cinnetim
Dirensen yeniliyor, boyun eğsem hep galip
Sarılsam yumağına: renk-buğusu titrek ip
Emel: düzensiz sarkaç; bahaneler adası
Ahşap gözyaşlarımın, bitmez heyamolası
Bir gedâ-yı âcizim... Topal bir deve kuşu
Hidâyet eyle aşır, bu aşılmaz yokuşu
Oluşlar tufanından, doruktan geldim sana
Sabırla pişirilmiş koruktan geldim sana

V/

Umut emziren takvim: çark ölüsü, zemberek
Cebimde kırık zaman, hep tantana, curcuna
Gül taşır mı ağzında hiç zehirli engerek
Şaşırdım, mat olunca şah bir cılız piyona
Bir veba salgınıdır; yoğun, nevrotik nazar
Bulutlara yükselip, göğü aşarak uzar
Zaaf: dur-durak bilmez; dört-yanım sahra kumu
Kayboldum bir tufanda, kâbus böler uykumu
Kuşlar gibi dallara tüner mi nâzenin tin
Dilimin dermanıdır, o sınırsız şefkâtin
Sen Kakhâr-ı Zü'l-Celâl, sen Gafûrsun, Azîzsın
Herşeyim sana âyân, bu kalp ağrım bir dinsin
Beton bariyerleri delerek geldim sana
Kör nefsimi kılıçla çelerek geldim sana

VI/

Siyah karbon kâğıtlı dünya sihirli kuğu
Menzil rüyadan öte, heyecan dizginsiz at
İçim bir garip buzul, her damla suyum ağı
Çâresizlik bir kemend, çevremdekiler sırat
Yeşil otlar sararıp toprak rengini aldı
Kavruk dallar yapraksız, kuşlar yuvasız kaldı
Yarı yoldan ziyâde yarım kaldı erbain
Vesvese vehimlerle hem divâne hem gezgin
Akkor kar risalesi, bir seraptır ırmaklar
Ömrüm: bitkisel rüya; kırılmış oyuncaklar
Secdelerim sanadır, ma'rûzâtım çok sana
Küllî irade sensin, amennâ ve saddakna
G/iz'lenmiş mecazlardan, yamaçtan geldim sana
Rahmet inmez çöllerden, kıraçtan geldim sana

VII/

Âhir kelam böyledir: el gider, ben kalırım
Bu tazarru'-nâmede alınyazım okunur
Kendime imdat eder, kendime saklanırım
Kemirgen merakıma 'hiçlik tadı' dokunur
Geçti gül zamanlarım gün yanığı bir güzle
Rüzgâr esti, sert esti; matem rengi bir yüzle
Umarsız bir tenhâyım, hani bende eski haz
Sıcak mı, soğuk mudur mevsimler de oyunbaz
Hep aynı bağlaç; yeis... Keven dalı bir kemer
Gam yüklü keder yüklü, yular vurulmuş semer
Ey Kadîr-i Zülcelâl! bu tayf'da ben neyim ki
Paslı gölge, hırpani; bir mücrim, bir çelişki
Zihnim kör, aklım tutuk; dermana geldim sana
İki büklüm, kefenle amân'a geldim sana

Mezatta bir çulsuzum gölgem bile yok belki

● Halil Karabulut ● İbrahim Karalı

Deyişme

Halil Karabulut:

Yine bir kaç sual sorsam zatına
Gülünür mü ne dersiniz Karalı?
Cevapları bendenizin katına
Salınır mı ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Bin bir sual sordun ey Karabulut
Âcizane cevap vermek gerekir
Bizim bilgimizden ne gezer umut
İlmin ötesine ermek gerekir.

Halil Karabulut:

İnsanoğlu Mevlâsını arıyor
Her birisi başka yolda yürüyor
İlmü Ledün pekçe derin duruyor
Dalınır mı ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Aslına rücûdur Mevlâ aramak
Metot çeşidinde yoktur yıramak
İlmü Ledün bence huzura varmak
Bunun üzerine durmak gerekir.

Halil Karabulut:

Mansur sözü “Enelhakka” ne dersin
Vahdet Vücut sırrın tastik medersin
Senden bir cevabı bu mühim dersin
Alınır mı, ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Altıncı duygudur Mansur’un sözü,
O anda Hak görür herkesin gözü,
Zahirî burdadır, Rabbında özü,
Bur sırrın aslına varmak gerekir.

Halil Karabulut:

Bir hikmektir kâinatın çatısı,
Bilinir mi evvel ile âtisi
İlim ile bu bilmece kutusu,
Delinir mi, ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Ustalar ustası bir çatı kurmuş,
Her varlığa özgü resmini vurmuş,
Kendi bu çatının içinde durmuş,
Hikmet gözü ile görmek gerekir.

Halil Karabulut:

Nasıldır dünyanın teşekkül faslı?
Toprak mı maymun mu insanın aslı?
Bir gün gelip, bunca mahlûkun nesli
Silinir mi ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Arzın aslı ateş desek çok haktır
İnsan maymun olsa b ile topraktır,
Mevcut varlık hiç yok olmayacaktır
Şphenin defterin dürmek gerektir.

Halil Karabulut:

Kaza, kader nedir senin fehminde?
Herkes bulunuyor başka tahminde,
Cenin cinsiyeti ana rahminde,
Bilinir mi, ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Tedbirin ötesi kadere gider,
Onun için başka başkadır kader,
İlim bu meçhulü mutlak fetheder,
Sabret o asıra girmek gerektir.

Halil Karabulut:

Bin yaşasan, olsan piri ihtiyar,
Edilir mi Azrail'e intizar?
Akıl başta iken edip intihar
Ölünür mü, ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

O kadar tatlıdır bu garip dünya,
Her türlü nimete edilmez feda,
Son pişmanlık ele geçmez bir defa,
Dirilip, bir kere sormak gerekir.

Halil Karabulut:

Bir gün vücut olsa bile kırk pare,
Yapılıyor, yamanyor her yâre
Bu gidişle bir gün ölüme çare
Bulunur mu ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Tıp ilmi ileri inkâr olunmaz,
Daha yükselecek, geri kalınmaz,
Fakat ölüme hiç çare bulunmaz,
Ölmeden bir devran sürmek gerektir

Halil Karabulut:

Karabulut gibi bak işte âyan
Nerden yiyor birbirini bu hayvan?
Yediren kim yiyen yenen kim beyan
Olunur mu, ne dersiniz Karalı?

İbrahim Karalı:

Yaşamak istersen yemek lazımdır
Tabiatın hükmü demek lazımdır
Ancak, oturmak yok, emek lazımdır
Bu fikri meydana sermek gerekir.

Ara sıra mektubunu sal Halil
Apık sapık cevabımı al Halil
Karalı da der ki hoşça kal Halil
Dostlarla irtibat kurmak gerekir

**Mehmet Avşar'a yazılan bir mektup (03-08-1974) Mehmet Avşar'ın arşivinden alınmıştır.*

*Ziya Düşdi seferiüm diyar-ı derde
Kimdür mana yâr bu seferde*

Akşam, uzun yaz günlerinde bile kuytu koyaklarda erkenden iniveriyor. Yüksek bir yerden bakınca rutubetin aşağılara lök diye oturduğu görülüyor. Ne boğucu, ne bunaltıcıdır o saatler kentte. Nem ve şehirle kirlenmiş ufkun pusları arasında gündüğusundan uç veren ay kana batmışçasına kıpkızıl. Yükselince gökkubbeye doğru, puslu mülevves kent ufkundan kurtulup gümüşü saçlarını savuruyor, Selene.

Yavaşça inen karanlık, kentin yapay ışıklarıyla mücadelede. Şehrin dışında tepelerdeyse ay ve yıldızlar karanlıkla eski, ama çok eski bir zamanda başlayan sonunu hâlâ getiremedikleri sohbetin kim bilir kaçınıcı faslındalar?

Düzgün sıralı, kıpık ışıklarla seyirgâhları çizilen yollar bir yerleri bir diğerine ulaştırıyor, hem de uzaklaştırıyor. Bir bakışa göre canlılık emaresi de; gidilen gelinen, varılan ayrılan. Ama hemen önümdeki tepede ay bin yıldan daha evvelinin şaşaalı bir kentinin harabelerine can katmaya çalışıyor, beyhude. Harabelerin bulunduğu tepenin eteklerinde günümüzde 'ticari' kaygıyla dile getirilen antik yol beklenen ilgiden uzak, kimsesiz, terk edilmişliği ile baş başa. Oysa yola yolcu gerek.

Buna mukabil ay kaybolmaya yüz tuttukça belirlenleşen bir yol var karşımda. Ama bu yol antik değil, çağdaş hiç değil. Yıldızlardan, binlerce yıldızdan oluşan bir yol bu; yıldız yolu, Samanyolu. Bu yolak kimi kime ya da kimi nereye ulaştırıyor bilmiyorum, lâkin Samanyolu şarkısı beni alıp çocukluğuma götürüyor. Ömür boyu süren ve dudaklarımdan hiç düşmeyen şarkı Samanyolu; Metin Bükey ve Teoman Alpay'ın eseri. Şarkıyı ilk işittiğim ses ise Berkant'ın. Yolları ne güzel, sözleri ne güzel nağmelerin ve nağme yolcularının.

Ne büyük bir şey bir yüreğe mehtap, bir kalbe güneş olabilmek; ne eşsiz bir şey bir cana can olabilmek. Yoldaş olabilmek ömür yolunda. Yol var, can var...

Yol var, yol var!..

Yol var Şirine gider, dağlar deldiren

Yol var Şah'a gider, başlar kestiren

Yol var Tapduk'a gider, eğriyi düz eder

Yol var Leyla'ya gider, Kays'ı del eder

Yol var, yol var...

Yol var, can var; can verilen yol var...

Yola çıkınca irak yakın olur, gide gide. Irak yerden haber getiren argıştır, yol; vuslatın menzil bağı, aşığın zünnarıdır. Yol gurbet, yol ayrılık, yol hasrettir denilse de sıla, murat ve vuslattır, yol.

Yoldur biri dörde, altıya, yediye, dokuza ayıran; yoldur dokuzu, yediye, dördü bir eden.

Gâh göçler dizilir yola, göç olur; gâh göç yol olur, mor sümbüllü dağlar aşar, yayla geçer yâr olur, bül-bül olur. Can düşer yollara bül-bül bilir, gül bilmez; birin bilir birin bilmez. Sitem yol olur arşa çıkar, birin bilir birin bilmez.

Adaptır, erkândır canlar için yol; can kısmının maksadına ermesi pir yolu üzere olmakladır, bunun için yolsuz olmamak gerek. Hem sıradan kişi de yolsuz olmamalı; yol örf demek, töre demek. Töre ahlak demek. Millet olmak için töreli olmak; töresi olmayan halkın yolu karadır. Töreli olmak akyolda olmaktır. Akyol dilektir, alkıştır; karayol ilenç, kargış. Hakikat yolunda dervişin ak saçı yoldur, akyoldur, Bir'e. Topraktan gögedir ağacın gezisi, hücreden hücreyedir canınki. Kendinden kendisinedir aslında kişinin seyahati, başı sonu hem besbelli hem meçhul.

Meçhul zamandan gelen gezginin yüzü kıssalarla doludur; tılsımlı ve de esrik. Kızıl yangınlardan, dert diyarından asude gülistandan ardına bakmadan geçilmiş yolların hikâyeleridir, ne yolcunun eylendiği ne yolun incindiği.

Yola çıkmak bir yerden, bir şey/ler/den ayrılmak, kopmak demektir. Ayrılışlar bu yüzden buruktur, ama bu burukluğun içinde hep menzile vuslatın sevinci gizlidir. Yolcunun süluku bunun için sabırdır. Günler ulanır mevsim olur, yıl olur. Kaç hüznü teşrin bitirir yolcu gönül gergefini nakışlarken. İşte kimi buna ömür der, kimi şiir. Daha ayak izleri silinmeden bir yenisine başlanır yolculuğun. Her yol için hareketlenişte azalır etraftaki aşına simalar, yüreklerde sıla. Yoldan gide gide bir yol açarız sonunda kendimize, zerreden kâinata uzanan; her şeyin hiçbir şeye; hiçbir şeyin bir şeye seyrettiği.

Sevda yüklü yürek taşır yolcu, iltica etmek için geldiği yere. Yer ki orda yolcunun müsterih, mütebessim yüzünde, gözleri yarına aralı olacak. Kimse bilmez artık garibi; defteri kim bilir, kim kapayacak? Yol, yolcusuyla son seferdedir artık; mana nedir? Sefer nereye? Yâr nerede?

*"Geçmiş Zaman Karalamaları"ndan

● Hasan Hüseyin Cesur

Kayıp Şehrin Masalı

Şehir biter her gün biter bir yerde
Irmaklar rahmine gece göç eyler
Masallar okunur bom boş evlerde
Koşturmada solgun yüzlü bireyler

Gökten düşen elmalara ne oldu
Saklandılar mı yoksa düşler gibi
Hani şehre giden o yol bu yoldu
Düştüler mi suya gölgeler gibi

Yol bitti ışıklar söndü şehirde
Deyin yine kimin kalbi karardı
Bir isli lamba kaldı elimizde
Ay çıktı yoluna sular kabardı

Koşturu koşturu çağın ardınca
Sağrısına yapışıyor her insan
Işıklar vitrinler bizi sarsınca
Ha gözyaşı akar ha ırmaklar kan

Çarşı pazar yangın yeri azizim
Şehir terkimizde böyle yük olur
Pencerede kalır parmak izlerim
Irmakların aşkı çok büyük olur

“İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım”

● Dr. Halil Atılğan

1940 yılında Kahraman Maraş'ın Afşin ilçesinin Berçenek köyünde doğdu. (Dostları onun 1938 yılında doğduğunu ifade etmektedirler.) Babası Zeynel, Barginekli Ağuçan Türkmenlerinden, nine tarafı Varto / Hormekan Aşiretinden Razeye'e (Irazca Hatun) mensuptur. Köyünde okul olmadığı için Elbistan'ın Âlembey köyünde Lütfi Efendi Medresesine devam eden Mahzunî burada Kuran eğitimi aldı, Eski Türkçeyi öğrendi.

1956 yılında köyündeki ilkokuldan mezun oldu. İlkokulu bitirdikten sonra Mersin Astsubay Okuluna giren Mahzunî, 1960 yılında Ankara Ordu Donatım Teknik Okulunu bitirdi. Başarılı oluşu Kuleli Askeri Lisesine girmesini sağladı. Düşüncesi, halk edebiyatıyla yekinen ilgilenmesi ve sair sebepler okuldan ihraç edilmesine vesile oldu. Kuleli Askeri Lisesinden ihraç edilmesi Âşık Mahzunî'nin hayatında yeni bir dönemin başlamasını sağladı. O günden bu yana geleneğin içinde yoğrulan Mahzunî gün oldu ağladı, gün oldu güldü. Ama geçmişini hiç unutmadı. “Benim söylediklerim neyse ben oyum” diye haykırdı. Bağlamasını sevgi için inletti.

12 yaşındayken amcası Âşık Fezali'den (Behlül Baba) bağlama çalmasını öğrenen Mahzunî: türküler söyledi yâr üstüne, gurbet üstüne, türkü üstüne.

Hasletlerini, anasını, Suna'sını, köyünün çakırdikenli yollarını türkülerle dile getirdi. Bir türkü duydu yüreği cız etti. Tüyleri diken diken oldu. Yaşadığını hatırladı. Bendini döven ırmaklar gibi taşıtı, çağıladı. Karlı dağların ardındaki hasretler destan oldu türkülerinde. Her bir hasrette ayrı bir tat buldu. İfade edemediği duygularının pınarı oldu türküler. Deli gönlü abdal etti düştü yollara. Gün oldu Suna'nın peşinde gezdi, bazen da tabansız çarık giydi. Bazen yaz aylarında türlü çiçekler açtırdı, bazen de:

“İşte gidiyorum çeşmi siyahım / Kanadım değdi sevdaya / Sanki ömrüm bir bilmece/ Dumanlı dumanlı oy bizim eller / Dom dom kurşunu / Seher vakti evinize - Girdim gelmez olayıdım” diyerek sazıyla sevişti. “Al kadeh ver kadeh” doldurdu içti. Türkülerini telli duvaklı gelin etti Anadolu'ya. Şiir, türkü, insan sevgisi gönlünde kurduğu duygu yumağının en yücresi oldu. O duygu yumağı; gün oldu bülbül için, turna, seher yeli ve toplum için çözüldü. Bazen de:

*“Beni merak edip şüphe duyanlar
Kendi bilmezlerin telaşım ben
Aslım Horasan'dan toprağım Afşin
Elbistan düziünün bir taşım ben*

*Bir gün âşıkların kara gününde
Ah çekip dolaştım sevda yönünde
Kuran'da okudum mürşit önünde
Saz çalıp söyleyen Bektaşî'im ben*

*Mahzunî Şerif'im yaş oldu elli
Dolaştım elinde beş altı telli
Ne küstüğüm belli ne neşem belli
Bunca âşıkların bir hoşuyum ben”*

diyerek kendini tarif etti. O, gerçekten de bunca âşıkların bir hoşuydu. Çünkü yaşanmış duygularını, Berçenek'in çakırdikenli yollarını Ankara'ya, İstanbul'a Gazi Antep'e taşıdı. Kısaca o; hep kendisini yeniledi. Âşıklık geleneğini şehre taşıyan ustaların öncüsü oldu. Kendisini zamana uydurdu. 1989 yılının Şubat ayında Stockholm'da İsveç Merkez Radyoda yaptığı bir söyleşide Sermin Özürcüt'ün: “Son zamanlarda yaygın biçimde dinlenen değişik türküleriniz var. Dom Dom Kurşunu, Hidayet, Sarhoş gibi... Tıpkı 70'li yıllarda sevilerek dinlenen Nem Kaldı, Yiğitler, Erim Erim Eriyesin gibi... 70'lerle 80 sonrası türküleriniz arasında biçim ve içerik açısından fark var mı”? Sorusuna: “Var tabii... Onu şöyle itiraf etmek durumundayım. 70'li yıllarda güncel konuları işleyen sosyal içerikli türküler yapıyordum. Yine öyledir ama biçim değişikliği yaptım. Eski çalışmalarına tek sazlı dönem denilebilir. Âşık Veysel türü dönem. Toplumun bugünkü beklentileri farklıydı. Bugün yeni kuşaklar farklı şekilde bilinçli olarak yönlendiriliyor” diye cevap veriyordu. Gerçekten de Mahzunî zamana uymasını bilen, yeniliklere açık toplumcu bir halk ozanı olarak zihinlerde yer etti. Uzun müddet kendini yeteri kadar anlatamayışının sıkıntısını yaşadı.

O kendini anlatamayacağı çileli hayatın yolunda her gün biraz daha ilerlerken biz ve bizim kuşak onun türkülerıyla bağlama çalmaya başladı. Bağlamanın telleri onun türkülerini çalarken koptu.

Onun türkülerıyla ilk tanışanlardan biri de ben oldum. Adını Türkiye'ye duyurmadan köylüsü, dostu, akrabası Paşa Kul'un Düziçi İlk Öğretmen Okulunda çaldığı Mahzunî türkülerıyla tanıdım onu. Nasıl mı?

Kader: Adana'nın Karaisalı ilçesinin İncirgediği köyünden aldı götürdü bizi Düziçi İlk Öğretmen Okuluna. 1959 – 1960 öğretim yılında (Haruniye Hacılar Kasabasıyla birleşerek Düziçi ilçesi oldu. Şimdi Osmaniye'ye bağlıdır.) Düziçi İlk Öğretmen Okulunun birinci sınıfında öğrenci idim. Adana Tepebağ Ortaokulunda okurken, ikinci sınıfa geçmeme rağmen, öğretmen okulunun birinci sınıfına yeniden kayıt yaptıran türkü sevdalısı biriydim. Türkü sevdam; Karaisalı'nın İncirgediği köyünün tozlu yollarında üzüm çekerken, dağlarında inek güderken, palaz kovalarken başlamıştı. İşte bu seveda ile ilkokul son sınıftayken (1955–56) düğünlerde halay çekiyor, Karacaoğlan türküleri söylüyordum. İlk söylediğim Karacaoğlan türküsü; “Ela gözlüm ben bu ilden gidersem” adlı türkü idi. Zaten Düziçi İlk Öğretmen Okulunu tercihim de bendeki türkü sevdasından kaynaklanmış, sınavını da türkü söyleyerek kazanmıştım. Öğretmen okulu 1. sınıfta Adil İmer Marka 37,5 TL'ye aldığı mandolini kısa zamanda öğrenmiş sınıfın ve öğretmenlerimin dikkatini çekmiştim. (1959–60 ders yılı) İkinci sınıftayken de okulun halk oyunları ekibinde mandolin, sonra da bağlama ve keman çalmaya başladım. Bu faaliyetim mezun oluncaya kadar devam etti.

O zaman Düziçi İlk Öğretmen Okuluna Adana, Kahraman Maraş, Hatay ve Gazi Antep illerinden öğrenciler alınıyordu. Okulun en iyi mandolin ve bağlama çalanlarından biri Kahraman Maraş'ın Elbistan ilçesinin Berçenek köyünden Paşa Kul'du. Ben, mandolin çalma sevdasıyla benden büyük olmasına rağmen Paşa Kul'u tanımıştım. Paşa: Okula geç gelmiş, okumayı, okuma yaşının son zamanlarında yakalayanlardan biri idi. O 4., bense 1. sınıfta idim. Buna rağmen müziğe olan merakım Paşa ile Ağabey kardeş olmamızı sağladı. Ben, ondan öğrendiklerimi mandoline aktarıyor, bağlamasını verirse mandolinle çaldıklarımı da bağlamayla çalmaya çalışıyordum. Günler ayları, aylar yılı kovaladı. Ben ikinci sınıfına geçtim. Yıl 1962. Paşa Kul 4. sınıfta kaldı. Çok esmer olduğu için akranları ona Kara Dayı lakabını takmışlardı.

İkinci sınıftayken müzik hanedeki sazları öğretmenimiz Paşa'ya ve bana teslim etmişti. Paşa ile birlikte fırsat buldukça bağlama çalışıyorduk. Artık ben de okulun iyi mandolin çalanları arasında yerimi almıştım. Müzik öğretmenim de keman öğretiyordu. Boş zamanlarımız müzik hanede geçiyor, yeni parçalar çalmak için sürekli çalışıyor, birbirimizi bütünlüyorduk. O zaman Ahmet Sezgin'in

okuduğu Turnamın kanadı al yeşil telden, Yıldırım Çınar'ın okuduğu *Badı Saba Selâm Söylen O Yâre ve Aman Dünya Ne Darımuş*, Muzaffer Akgün'ün okuduğu *Bebeğin Beşiği Çamdan* dönemin popüler türküleriydi. Bu türküler çıkacak biz de öğreneceğiz, sözlerini defterimize yazacağız diye hoparlörün dibinde saatlerce beklerdik. İkimizin de türkü defteri vardı. Popüler türkülerin sözlerini radyodan dinlerken sözlerin hepsini yazabilmek için dizeleri bölüşür, 1. dizeyi Paşa, 2. dizeyi ben, 3. dizeyi Paşa, 4. dizeyi yine ben yazar türkünün sözlerini tamamlardık. Türkü sevdamız gün be gün yoğunlaştı. İhtisas sahibi olmadıysak da bilinmeyen türkülerin sözlerini diğer öğrenciler ve müzik öğretmenleri bizden öğrenmeye başladı. Okul müsamerelerinde de birlikte saz çalardık. Aşk bizim için ikinci plânda gelirdi. Saz çalıp türkü söylediğimiz için okul öğretmenleri ve öğrencilerinin hepsi bizi tanırdı.

O zaman öğretmen okullarında On Kasım Atatürk'ün ölüm yıl dönümünde unutulmayacak törenler düzenlenirdi. Bütün sınıflar genel kutlamanın yanında özel kutlamalar yapar, anma köşeleri hazırlarlardı. Okul öğrencileri ve personel bütün sınıfları dolaşarak hazırlanan 10 Kasım Programlarını, Atatürk Köşelerini görür en iyi hazırlayan sınıf Atatürk Köşesi birincisi seçilir, okul idaresi tarafından da ödüllendirildi. Ben ve Paşa Kul birlikte bütün On Kasım günlerinde perde arkasında bağlamayla fon müziği yapar, okunan şiirlere eşlik ederdik.

Günler yel gibi geçiyordu. Bağlama en iyi dostumuz olmuştu. Arkadaştı. Hasreti bağlama çalmayla giderir, güne bağlama çalarak başlardık. Sıla hasretini bağlama çalarak giderirdik. Özel çalışmalarımızın birinde Paşa, kendi memleketinden bir türkü çaldı. Türkü çok hoşuma gitti. Paşa'ya; türküyü tekrar çalıp okumasını söyledim. Nazlanmadan aynı türküyü tekrar tekrar çalıp okudu. Türkü, Paşa'nın sesinde bile yürek dağlıyor, dörtlükler arka arkaya sıralanıyordu.

*“İşte gidiyorum çeşmi siyahım
Önümüze dağlar sıralansa da
Sermayem derdimdir servetim ahım
Karardıkça bahtım karalansa da*

*Haydi dolaşalım yüce dağlarda
Dost beni bıraktı ah ile zarda
Ötmek istiyorum viran bağlarda
Ayağıma cennet kiralansa da*

*Bağladım canımı zülfün teline
Sen beni bıraktın elin diline
Güldün Mahzunî'nin garip hâline
Mervan'ın elinde parelense de"*

Paşa Kul söylüyor, bense öğrenmek için çırpınıyordum. Ama ne Çeşmi siyahı, ne Mervan'ı, ne de Mahzunî'yi biliyordum. Paşa: "Türkü bizim köylü ve de akrabam olan Mahzunî'nindir. Çalıp söylediğim türküyü sevdiği kıza yaktı. Bizim köyde saz çalan, şiir söyleyen çoktur. Mahzunî'de Berçenek'lidir. Saz çalar şiir söyler. Besteler yapar. Beni de çok sever. Köye gittiğimde, muhakkak birlikte çalar söyleriz" dedikten sonra uzun uzun Berçenek'i ve Mahzunî'yi anlattı. Yaz tatilinde Berçenek'e gidersek beni Mahzunî ile tanıştıracığını söyledi. İşte ben Mahzunî adını 1960'lı yılların başında Düziçi İlk Öğretmen Okulu'nda öğrenci iken Berçenekli okul arkadaşım Paşa Kul'dan duydum. "İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım" adlı türküsüyle bağlamam o yıllarda tanıştı. Sonra da dilimize tespih oldu. Söyleye söyleye meşhur ettik türküyü.

Günler aylara, aylar yıllara eklendi. Benden bir yıl önce Paşa mezun oldu. Kötü yokluğun derdinden Berçenek'e gidemedik. Kader Paşa ile yollarımızı ayırdı bir daha da kesiştirmede. Paşadan bana Mahzunî'nin "İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım" adlı türküsüyle hâlâ sakladığım kiraz kabuğundan yapılmış tezenesi kaldı.

Zaman seli önüne kattı aldı götürdü bizi. Hayatımın en güzel günlerini geçirdiğim, şimdi abide olarak düşündüğüm Düziçi İlk Öğretmen Okulundan 1964-65 ders yılında mezun oldum. Çapa Müzik Eğitimi'ni kazanmama rağmen kötü yokluk yine önümüze bent oldu. Karlı dağ oldu geçit vermedi. Sonuç da Kastamonu Azdavay Çengel köyünde ilkokul öğretmeni olarak 27 Temmuz 1965 tarihinde göreve başladım. İlkokul öğretmenliğim sırasında müzik eğitimimi tamamladım. Zaman içinde de Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdim. Bu zaman içerisinde hiç müzikten kopmadım. Müzik benim için 1960'lı yıllarda temelini attığım Düziçi İlk Öğretmen Okulu'nun bir yadigarıydı. Onu nasıl bırakabilirdim. Ben onu bıraksam o beni bırakmayacaktı. Çok iyi biliyordum. Hâsılı müzik benim için bir yaşam biçimi oldu. Çengel gecelerimin süsü, yalnız gecelerimin yıldızıydı. Ekmekti, aştı. Uzağımı yakın eden, sevdiğime beste yaptıran, ucu püsküllü bağlama idi. İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım adlı türküyü de hiç unutmadı. Her mecliste onu çaldı.

Mahzunî; bu türküsüyle efsaneleşti. Plâkları kapış kapış. "Kanadım Değdi Sevdaya, Hani Bizim Mahzunî'miz Derler Oy, Muhtar Anamı Kaçırdı, Duy Babo Duy Duy" tellerde nağmeleşen Mahzunî türküleriydi.

Adana 1960'lı yıllarda sanırım 300 bin nüfusa sahipti. Küçük bir vilayet olmasına rağmen yine Türkiye'nin dördüncü büyük şehriydi. İnönü Caddesinde plâk, müzik aletleri, nota, vb. satan bir Solfej Plâk vardı. Sahibi Kastamonulu Hasan Sariaslan'dı. Solfej Hasan namıyla ünlendi. Önceleri bağlama tamir eden, satan eski Adana Müzesinin karşısında Özeltinler İş Merkezinin bulunduğu yerde derme çatma bir dükkânı vardı. İş ilerlettikten sonra İnönü Caddesine taşındı. (Şimdiki Dörtüol Kavşağında Sabancı İş Merkezinin karşı köşesindeydi. Sanırım şimdi Duygu Otelı var.) Solfej Hasan mahalli sanatçılara kendi adına plâk yapar, yaptığı plakların afişini de en görünür yere asardı.

Kastamonu'da (Azdavay Çengel köyü) öğretmenken (1965 - 66 yılının yazı.) gurbetin getirdiği hasreti yenmek için Adana'ya gelmiştim. Solfej Hasan'ın dükkânına da uğradım. Dükkânın kapısında büyük bir afiş. Afiş: Toroslar'ın, Binboğa'nın, ekin biçen, pamuk toplayan, kekliklerin uçamadığı, yılanların kaçamadığı, suların kandırmadığı Çukurova sıcaklığında buram buram terlemiş, yaka bağır açık; ben emeğin temsilcisiyim diye haykırıyordu. Evet, bu afiş, öğretmen okulundayken Paşa Kul'un anlattığı Berçenekli Âşık Mahsunî'ye aitti. Yıllardır türküsünü çaldığım, köyüne gidemediğim, İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım diye türkü yakan Âşık Mahzunî Şerif'ti. Evet oydu. O afiş Solfej Hasan'ın dükkânında ben Âşık Mahzunî Şerif'im diye haykırıyordu. (Mahzunî'yi takip edenler o afişini çok iyi hatırlayacaklardır.) Şimdi ne zaman o caddeden geçsem Solfej Hasan ve Mahzunî'nin o afiş gelir aklıma.

Saatler günleri, günler ayları, aylar yılları kovaladı. 1962 yılında adını duyup türküsünü söylediğim Mahzunî Ustayla 2000 yılında Ankara'da Mülkiyeliler Birliğinde verilen bir kabul töreninde aradan 38 yıl geçtikten sonra tanıştık. Kültür Bakanlığı Koro şeflerinden Mehmet Özbek, TRT Ankara Radyosu sanatçılarından Kubilay Dökmetaş da vardı. Hâl hatır ettik. Çok kalabalık olduğundan konuşamadık. Sonra Çankaya Belediye Başkanının verdiği yemekte Âşık Mahzunî ile yine birlikte olduk. Musa Eroğlu, Mehmet Özbek, Yavuz Top, DSP Adana Milletvekili İbrahim Yavuz Bildik, TRT Ankara Radyosu'ndan Nurullah Akçayır. Tesadüf bu

ya Mahzunî ile ben yan yana oturdum. Uzun uzun sohbet ettik. 1960'lı yıllarda ismini duyduğumu, türküsünü çalıp söylediğimizi konuştuk. Paşa Kul'u yâd ettik. Gözleri dolu dolu oldu. Çok duygulandı. Paşa Kul'un felç olduğunu, sağlığının iyi olmadığını söyledi. Telefonla da olsa benimle görüştüreceğine söz verdi. Ama maalesef ömrü yetmedi.

Ankara Dikmen'de, İsmail Görer'in saz atölyesinde Mahmut Makal'ın da katıldığı meşklerde merhumla müteakip defalar birlikte olduk. Çaldık söyledik. Meşkin birinde söylediğim Öksüz Ali Bozlağı pek hoşuna gitmişti. "Hocam bu bozlağın altını çiziyorum. Beraber olduğumuzda yine çalıp okursunuz değil mi?" dedi. Sonraki meşklerimizden birinde de Ceyhanlı Âşık Ferrahî'nin *İstemem Dünyada Süsü Ziyneti* adlı türküsü çok etkilemişti onu. Ferrahî ile 60'lı yıllarda birlikte konserler verdiğini, ilgili bir de hatırasını anlattı. O gece sonunda arabayla evine bıraktım. "Hocam arayı uzatmayalım. En kısa zamanda yeniden birlikte olalım" diyerek vedalaştık.

Ben arayı uzatmadım. Ama ölüm dediğimiz gerçek onu çekti çıkardı. Hem de Öksüz Ali Bozlağı'nı dinlemeden. Tekrar birlikte olamadık. Çünkü o; 23 Mayıs 2002 tarihinde türkülerıyla, şiirleriyle, deyişleriyle gönüllerimizde yaşayacak bir Mahzunî Usta bırakarak aramızdan ayrıldı.

O usta ki şiirlerinde toplumun duygularını dile getiren, Köroğlu gibi haykıran Karacaoğlu gibi güzeli seven, gönlü insan sevgisiyle dolu bir Mahzunî. O usta ki Atatürk'ü milletimiz için Allah'ın bir lütfu olarak gören, şiirlerinde:

*"Sana hasret sana hayran gönlümüz
Sarı saçlım mavi gözlüm neredesin
Bu gemi bu Karadeniz
Sarı saçlım mavi gözlüm neredesin*

*Kara peçe yakışmıyor kullara
Kurban olam şu gittiğin yollara
Hele uyan bir bak bizim hallara
Sarı saçlım mavi gözlüm neredesin*

*Bulutlar terinden dağlar kokundan
Sarhoştur Mahzunî senin kokundan
Bir daha gel gel ha Samsun'dan
Sarı saçlım mavi gözlüm neredesin"*

diyerek avazı çıktığı kadar bağırarak Mahzunî.

O usta ki "Ben doğada bulunan her canlının içinde seçkin bir yeri olan insan sıfatında dünyaya geldiğim için, hep bununla gurur duydum",

"(...) Somut olarak söyleyebilirim ki, insan sevgisi benim öz dinim oldu. Hiçbir mezhebi kendime yön olarak tayin etmedim. Zira mezhepler benim indimde tarihi hikâyeciliklerden öteye gitmedi. Ancak Ehli Beyte gönül verdiğim ve Ali Evlâdına bel bağladığım doğrudur. Bu da sadece tarihe verdiğim önemden ileri gelmektedir", "(...) Ben insanları sevmekten hiç fire vermedim. Zaman zaman sevilmememe rağmen dünyanın altı da üstü de bir olduğuna inandığım için ne dünyaya ne de sevdiklerime hoşça kal demek içimden gelmiyor¹" diyen Mahzunî.

Yolun sonunda adlı şiirinde:

*"Bu bahçeden gün gelince giderim
Ardım sıra dedikodu olmasın
Yaşadığım değil benim kaderim
Gönül kalsın fakat yollar kalmasın"*

diyen Mahzunî.

O usta ki şiirin hasını tıptırtısından bilen, Öksüz Ali Bozlağı'nı dinleyip sözlerini tekrar tekrar okutan, şiirdeki ayağa hayran olan, benimle kavilleştiği hâlde Öksüz Ali Bozlağı'nı tekrar dinleyemeden aramızdan ayrılan Mahzunî.

O, Türk olduğunu unutmayan, şöenist olmayan, vatanperver, Atatürk'ü Allah'ın bir lütfü olarak kabul eden ve de "Benim yolum Atatürk yoludur" diye haykıran bir Mahzunî idi. O toplumların hayatında türkü kültürünün önemine inanmış, türkülerle bütünleşmiş, sevincini, kederini, kara gününü türkülerle dile getirmiş, türkü üstüne türkü yakan bir Mahzunî.

O öleceğini bilen, onun için de:

*"Yine bahar geldi nedir yaradan
Bilmem neden yaprak açmaz güller oy
Karlı dağlar kalkmadıkça aradan
Korkarım ki dosta ermez yollar oy*

*Ne dağı var ne ormanı çınarı
Ne bağı var ne bostanı pınarı
Kimse bilmez gizli gizli yanarı
Ah derdini dökemeyen diller oy*

*Kimi murat almış gezer salınır
Kimi yaralanmış bağı delinir
Bir gün şu dünyadan adım silinir
Hani bizim Mahzunî'miz derler oy"*

1 Süleyman Zaman, *Âşık Mahzunî Şerif. Yaşamı - Dünya Görüşü - Şiirleri*, Başkent Matbaacılık, Ankara, 1999.

diyen bir Mahzunî.

Evet, biz “Hani bizim Mahzunî’miz” demiyoruz. Çünkü o, cismi giden, eserleriyle ilelebet Türk milletinin gönlünde yaşayacak olan bir Mahzunî...

O usta ki “Bir ülkenin türkülerini yapanlar, kanunlarını yapanlardan daha güçlüdür” özdeyişine sadakat duyan, bu özdeyişi diline pelesenk eden bir Mahzunî. İşte o: Bu özdeyişi söyleye söyleye göçüp gitti dünyadan. Ölüm dediğimiz gerçek onu bizden aldı, kara toprağa gelin etti. Ona Tanrı’dan rahmet diliyor, tekrar dinleyemeden aramızdan ayrıldığı için, çok sevdiği Öksüz Ali Bozlağı’nın sözlerini onun için yayımlıyor, ruhu şad olsun diyorum.

*“Yüzünü sevdiğim gül yüzlü döndü
Sen gülünü kime sundun evvela
Kırpiklerin can almaya kasteder
Kele nölur uçlarını iğele*

*Sizde ne derler de güzel sevene
Kaşların benzettim gümüş çövene
Yapalağı yaralatman doğana
Şahin gelir pençe vurup avala*

*Cırnağını yedin mi bu çayanın
Bak ağzına tavus kuşu sevenin
Sahibi olamaz o sen mayanın
Teslim etme dost kendini oyala*

*Leyla’nın bekçisi mecnun ben oldum-
Gark oldu gemim de deryaya daldım
Esefetme kömür gözüm ben geldim
Sen ağlama yak kınanı ağ ele*

*Aslım Reyhanlı da gurbette yârim
Sevdiğim yoluna veririm serim
Vuslat bu güneymiş Mevlâ’mız kerim
Teslim olma bu davayı oyala*

*Zarbını yedin mi bozdan sayanın
Sahibi olaman sen bu mayanın
Bak ağzına tavus kuşu sevenin
Yağar yağmur püsem püsem cığala*

*Öksüz Ali’m avluğunda avında
Kahpe düşman gaybetinde govunda
Sultan Kırşehirin Mucur elinde
Yeni buldum bir gözleri Göğala”*

● Ahmet Yıldırımtepe

Mısralarda Gizli Adım

İşte sana bir bilmece
Tek kelime, tek bir hece
Ne gündüzüm, ne de gece
Ufuklarda tanım bazen

Üç harfliyim cin değilim
Yürekteyim, kin değilim
Elif lam ve mim değilim
Hep dik durmam, yanım bazen

Benden soğuk kar nimeti
Bensiz bir hiç, yâr nimeti
Bana benzer, nar nimeti
Bir görünür binim bazen

Davudî bir ses olurum
Şifalı nefes olurum
Bülbüle kafes olurum
Genişçe bir hanım bazen

Kimisi bal deyip yutar
Kimisi kuyuya atar
Kimisi zindanda tutar
Mısır’a sultanım bazen

Kâh rüzgârlarla konuşan
Kâh hayvanata danışan
Belkıs ile çok tanışan
Nebi Süleyman’ım bazen

Uçar iken sürünürüm
Her surete bürünürüm
Bazı geda görünürüm
Sarayda hakanım bazen

Şehitlik için can atan
Bilir o kefensiz yatan
Benimle yoğrulur vatan
Bayraklarda kanım bazen

Her an Hakk-ı anımsayan
Buyruğunu önemseyen
Azrail’e gülümseyen
Sahipsiz bir canım bazen

● Ömer Mücahit Halis

Yanar Gâye

Muhterem Hüseyin Kaya Hocama...

Işığ1 Doğı'dan, gölgesi Sivas'tan gelen Alperenler var
Bana burda leyalı gurbet, ona üç Şems'in birisi uğrar
Bunca yaş1mda âvare âvare yolları karıştırmışken
Kadim bozkırlarda gördüğüm, gümrah gümrah filizlenenler var

Tüccar da kim, onun gibi olasın, mebrur mahalde bir edip
Bunca yıldır bir hiçliğe koşar adım gittiğini fark edip
Heveskâr rahlelerin muştusunu suhuletle bir edip
Kocaman zarif yüreğine, muhabbetle alabilenler var

Kayadır dağ, bağdır koruk, bir kalem sillesiyle yanar gâye
Nökerlik zorda değil, hürmetle eğilerek alınan paye
Boşalttım bî-karar hararını, verdim şükür sabit bir karar
Varlık azap, his çile, Hüseyini makamlarda buldum sıhhati.

Ahitap

Dorseler sızdırıyor mıcırları yollara
Duraksama sen güzel gözlü canım silindir
Sürünüp ulaştığın kimindir bu daire
Farz et bir carettanın yahut bir yetimindir

Horasan harcı gerek som berrak şoselere
İhale sana kaldı malan hazır mı dülger
Buyurgan peteklerle yol versen muhacire
Çilingir bir gül açar, bin şafak diker köşker.

● Lütfi Şehsuvaroğlu

Rubailer/1

Gül açan dudağında ismim bir buse gibidir
El ele uçtuğumuz gök sanki deniz dibidir
Hasrettir ötekine senle geçen her saniye
Ucalır göğsümden ruhum, ya Uhud'dur ya Bedir

Gemi varınca limana hüsrân nusret görünür
O limanlar sana vuslat bana hasret görünür
Olmaz asla ve kat'a kin ile din bir arada
Kine meftun göze sevda bile nefret görünür

Anamın yüreğinde yeniden doğar mıyım?
Damlayken buhar olup bir daha yağar mıyım?
Gönül arşa doyunca gözü âsumandadır
Yıldızlarla birlikte kabrine ağar mıyım?

Ne bulmuş ki mürüvvet yolunda her dem güzelim
Fedâdır bu can ülfet yolunda her dem güzelim
Kırılın kapılar, tekrar başa sarsın şu devrân
Dirilsin yine külfet yolunda her dem güzelim

Bir muhabbet kuralım sağları dilşad edelim
Yıkalım surları hep çağları dilşad edelim
Dönüp idrâkine asrın güzellik nakşederek
Şehsuvar; çağları yâd, dağları dilşad edelim

● Köksal Cengiz

Sen Varsın

Rabb'imın ödölü, gönlümün süsü,
Hayâlimde, her düşümde sen varsın.
Emsâlsiz bir aşkın eşsiz öyküsü,
Yüreğimde, sol döşümde sen varsın.

Güneş senle doğar, ay senle parlar,
Gülüşünle cana gelir nevbahar,
İçimde sönmeyen bir volkan kaynar,
Günü beşe bölüşümde sen varsın.

Kanatlanır senle gökçek duygular,
Peri masalına döner uykular,
Senle diner endişeler, korkular,
Hüzünleri silişimde sen varsın.

Kader aramıza gerse hicrânı,
Hasretin efkârla sürse zamanı,
Ecel gelse bile almaya cânı,
Allah deyip ölüşümde sen varsın.

Neyleyim ki hem varımsın, hem yoksun,
Her nîmetten azîz, çoklardan çoksun,
Mevlâ'm Niyazkâr'la Firdevs'e soksun
Ebediyen gülüşümde sen varsın

● Abdulkadir Doğar

Öğretmen

Sarı inek satıldı oku diye Ayşe'ye
Atandı yıllar sonra çok ücra bir köşeye
Sarıldı anasına sevinçle gözü yaşlı
Bilmezdi ki yolları hem yokuş hem de taşlı
Öğretmendi artık o aç kalsa da gözü tok
Günler sürdü yolculuk köyü buldu okul yok
Söz verdi anasına zorlukları yenecek
Geri dönse evine katıkla ne yenecek
Eliyle tuttu başın çömeldi hava soğuk
Üşüdü birden bire gösterdiler bir koğuk
Toprak damdı tüm evler yanıyordu ocağı
Titriyordu öğretmen kucakladı sıcağı
İki şeyden biriydi ana kızı ayıran
Görevdi gönlünde ki uzaklara savuran
Öğretmekti amacı bu yola koydu başı
Bulursa yiyecekti bir kaşık bulgur aşısı
Takmıştı kafasına okulsuz ne olacak
Yaptırsa da binayı içi kimle dolacak
Sıra sıra çocuklar ısınırlar ocakta
Sırtları buz tutuyor yüzleriyse sıcakta
Gezdirdi gözlerini baktı tüm çocuklara
Hüzünlendi bir anda düşündü kara kara
Akşam oldu serdiler üst odaya bir minder
Düşünceli öğretmen sabahı sabah eder
Uyanmıştı ilk günden güne ala şafaktan
Amacı bıkmamak tı sabır diledi haktan
Verdi muhtar muştuyu bulmuştu bir ahırını
Yapmıştı köylüsüne temizliğe çağırını
Doldurdular içini iskemle tahta sıra
Dediler öğretmene n'olur kalma kusura
Topladı çocukları açtılar ya okulu
Çok mutluydu öğretmen okul biraz kokulu
Dert etmedi kendine yerindeydi neşesi
Görev yeri ydi ona vatanın her köşesi
Yarı aç yarı toktu geçiyordu günleri
Bir lamba ışığında bitiyordu tünleri
Aylar oldu geleli az kaldı yarıyla
Tüttü burnunda onun ana baba yar sıra
Uzun uzun hasretle düğün günü bekledi
Katlandı acılara günü güne ekledi
Elinden geldi yâri düğün dernek kuruldu
Bir serseri kurşunla gül öğretmen vuruldu

● Mustafa Işık

En Güzel Masal

annem için
annem gülistanda tutam rayiha
kuyuda yusuf'tur, kalpte züleyha

nur topu yaradır, özlem nefesi
gece ateş içer semender sesi

camdan peri kızı pabucu ab-ak
eteği takvimler eskisi yaprak

duvarda şahmeran nadide eser
binlerce turnayı kanatsız öper

mutfakta bereket komşu tasıdır
ağrı'nın başında nebi yasıdır

tufan yağmurudur, yağdı yağacak
baharda kardelen açtı açacak

ağaçta tüner kuş, parıldar güneş
acem kilimidir bin masala eş

ağladıkça uzar selvi ağacı
yaraya kabuktur, lokman ilacı

akşamları yorgun masal dilidir
hızır'a yoldaştır, mahmur elidir

kınalıdır zülfü, ceylan bakışlı
burnunda hızması kilim nakışlı

af dileyip döndüm gönül haneme
yeniden doğursan dedim anneme

andıkça ismini sararıp soldum
külünden doğacak bir anka oldum.

dOkunan Şiirler-19-

●Tayyib Atmaca

Her insan yaşadığı çağın tanıdığıdır. Dili döndüğünce hafızasında canlı kalan olayları geleceğe aktarmak zorundadır. Bunu yaparken de sözü uçurmak yerine kâğıda dökerek bir nevi belge haline getirmesi gerekir. Bu belgeler de geleceğe kalan sözün sahilliğinin ispatı yerine geçer.

Her devirde işini iyi yapanlar, kötü yapanlar, iyi şiir yazarlar, kötü şiir yazarlar olmuştur. İyi şiiri iyi yazan hem yazıldığı zamanlarda hem de daha sonraki zamanlardaki gönüllerdeki dolaşa mıdır?!

Hele iyi şiiri yazan şair ile bir de gönül bağınız varsa, aradan onlarca mevsim geçtiği halde bu bağ hâlâ ilk günkü bağlılığında kalmışsa şairin şiirini biraz da kendi şiirinizmiş gibi okursunuz.

İbrahim Yolalan, çeyrek asırdır tanıdığım, kimliğini, kişiliğini şiirinin ayarını bozmadan yaşayan/yazan bir şairdir. Fazla ortalıkta görünmez. Yaşar ama yaşamıyormuş gibi münzevi bir hayatı sever. Kedi yaşlıtlarının onlarca kitabı olmasına rağmen o 2016 yılında *Göç Defteri* ve 2020 yılında *Teslim* ile şiir ülkesinde bayrağını dalgalandırıyor.

-İki buçuk satırlık biyografisinde şiirlerinin sadece "Dergâh ve Hece gibi dergilerde yayımlandı" yazmasını hoş karşılamamakla birlikte bunun şairin tasarrufu olmadığını zannediyorum. Oysa Yolalan'ın şiirlerinin yayınlandığı ciddi dergi olarak kabul edeceğimiz onlarca dergi varken sadece bu iki derginin adının yazılması diğer dergileri yok sayma bencilliği olarak algılanabilir. Bunu söylemenin aynı zamanda şairi ve yayınevini iplememek anlamına gelmediği de bilinmelidir.-

Bu ara paragraftan sonra kitaba yüzümüzü dönelim ve Yolalan'ın gönlümüze dokunan şiirlerinden dizeler kopararak ikram etmeye çalışalım.

*kefaretiniz hangi ikrara mim
her suda arınan kalbiniz kanamaz mı hiç
kasım toprak rengine bürününce
kar ne ki dar ne ki yâr ne ki (s. 11)*

*ne kırlangıç geri döner
ne dudaklarımız kiraza çalar artık
ne yağmur şefkat suyuudur
ne çocukların yüreğinde büyür badem tüyü (s. 13)*

*daha deniz daha ırmak bitmeden
kızıla yürüyen yaprak
yaprağa sinen ahı duymadan
alıp gittin yükünü (s. 19)*

*iyilik garipmiş
sözün çıraqları öğrenecek bunu da
ortasında başlanılmış bir şiir kadar
feri yok ömrün (s. 22)*

*ah ne karanlıktı
her gün yeni bir destandan öğreniyor
her kuyudan yeni Yusuf'lar çıkarıyordun (s. 29)*

*dağın arkası dağ
ötesi herkesin şehri
ar perdesi yırtılıyor
yolluk yevmiye hesapları (s. 52)*

*rahmet üstünden geçerken kirleniyor
meleklerin sabrını sınıyor bir adam
bir adam
oğullarını tıraş ediyor
y a ğ m a d a n ö n c e (s. 54)*

*geçip gittiler
aynı olan her şehrin göğünün altında
bazı şarkıların
açık kalan kapılarına
b a k ı p g i t t i l e r (s. 63)*

Bir şairin kitabından bu kadar dokunan şiir mi olur diyorsunuz belki de. Evet, şiir olarak baştan sona dokunan şiirler olduğu gibi bazı şiirlerden dokunan bölümlerin sadece bir bölümünü sizlerle paylaşmak istedim.

İbrahim Yolalan'ın *Göç Defteri* ile *Teslim*¹'i karşılaştırma yaptığımda ilk kitabının beni daha çok sardığını söyleyebilirim. İlk kitaptaki duygu ağırlığı ve metafizik boyut bu kitapta o kadar kendini hissettirmiyor. Buna rağmen genel olarak kitap 2020 yılında çıkan kitaplar arasında özel bir yere sahip kitaplar arasında olması gerekirken bu kitap ile ilgili bildiğim kadarıyla sadece Ömer Yalçınova bir şeyler yazdı.

Kitap ne kadar ilgi gördü bilmiyorum. Önemli olan kitap ile ilgili yazıların çokluğu değil kitabın saklanacak kitaplar arasında olup olmadığıdır.

Bazı kitaplar devamlı vitrinde herkesin görebileceği yerde durur ama herkes bakar geçer.

İbrahim Yolalan'ın *Teslim*'i bakılıp geçilecek değil okunacak kitaplar arasına alınmak için kitapçıları da okurunu bekliyor.

¹ İbrahim Yolalan, *Teslim*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020.

Orhan Tepebaş'ın *Eski Liman*² kitabını bu ikinci okuyuşum. İlk okuduğum beğenmiş bir kenara ayırmıştım. Kitapta bana dokunan şiirlerin altını ikinci okumamda çizdim. Bu vesile ile insan kitabın içine biraz daha dalmış oluyor.

Orhan Tepebaş ile İbrahim Yolalan hem birbirlerine akran şairler hem anı üniversiteden mezunlar hem de ikisinin de ikinci kitabı. Benzerliğin bu kadarını pes geçemeyiz elbette. İkisi de az şiir yazıyor, ikisi de ortalıkta fazla görünmemeye çalışıyor ama Tepebaş, Yolalan'dan görünme bakımından biraz daha önde bir şair. Yolalan'ın münzeviliği Tepebaş'ta yok. Yolalan sadece şiir yazar ve sosyal medya kullanmaz, Tepebaş, şiirin yanında şiir ve şairler üzüne yazar, Şiar'ın şiir editörlüğünü yapar. Dergilerde çok az görünür ama yaklaşık çeyrek asırdır takip ettiğim bir şairdir.

Tepebaş 2010 yılında *Kadim Kapı* ile şiir okuyucusunun vaktine konuk oldu. İkinci kitabı *Eski Liman* ile arasında dokuz yaş fark var. Bu kadar titizlik, ince işçilik gelecekte bu bir Orhan Tepebaş şiiri dedirtecek mi orasını zaman gösterecek. Biz sadece bize dokunan dizelerle yolculuk yapıp kendi beğenilerimizi tadımlıkta olsa sizlere tattırmaya çalışacağız. İki şairin de ortak özelliği geleneksel şiirden beslenmediği gibi geleneğe de yakın durmamayı yenilik olarak kabul ediyor olsalar gerek. Yalnız Orhan Tepebaş biraz değişiklik yaparak kitabının kapısının münacat'la açılmasını önceler.

*özleyeceğim sessizlikler bağışladın bana
sarışın yazlar başaklardan savrulan sonbahar
kırıktı kalbim uzun susmalar için
bazı mevsimleri beklettin biliyorum*

*kalabalıklardaki yalnızlığı bağışladın bana
bir oğul bir ocak bağışladın
güvenden emanet ettin sevdiklerini sevdim (s. 9)*

*bakma ara sıra kanımın köpürdüğüne
şiir de yazmasan
okunaklı bir adamım aslında
deniz çalkalanınca
kara da karışır
deniz de yüzen gemileri karada yaparlar da
gemiler nereye gömülür (s. 17)*

*cenaze sonrası cami avlusunda
yunus'tan kalan gökçe şiirler gibi
elleri tespihli bastonları bile şahsiyetli
mevtayı konuşuyor dostları (s. 21)*

*bakışan selviler arasında
sırlarından çözülmüş
ağlayan bir kadının
avuçladığı toprak
hem ölüm kokar hem hayat (s. 27)*

*sessizce aralarında anlaşıp
ağaçtan birden kalkan kuşların
ateşlerden yeni çıkmış
yanmayan yerleri var
yeniden ateşlere girmek için*

*fırtınadan kurtulan gemilerin
güneşli günleri gibi
yalı camii avlusunda
kaldırıp gözlerini bulutlara
allah'ım herkes kendine sarhoş
izin ver sana ayık kalayım (s. 36-37)*

*ben bu sesle dünyanın
çeperine astar dikmez miyim
tanrı'nın sessiz harfleriyle düşünmez miyim
içtiğim çayı
çektığım tütünü
sarf ettiğim mürekkebi
bilmez miyim (s. 70)*

*gece rüzgârlı bahçede sönmesin diye
siper olduğum bu mumu
dibinde biriken gölgeleri
mevsiminde açan çiçekleri
kokunun hafızayla vaktin unutuluşla
sözün anlamla kardeşliği
o gizemli matematiği
size teslim ediyorum bunca yıl taşıdım
külde saklı ateşti (s. 71)*

Bir şiir kitabında bu kadar dokunan şiir varsa bu kitabı da iyi kitaplar arasına almak gerek. Kitabı ilk okuduğumdaki heyecanı ikinci okuyuşumda duyamadım. Belki de biraz daha eleştirel gözle okuduğumda bu hisse kapıldım.

Kitapta yer alan şiirlerin genelinde bir akıcılık var ama bazı yerlerinde bu akış sağlanamıyor. Şiir bazı yerlerde kayalara çarpıyor sonra ortaya bir şelale çıksın istiyorum ama çıkmıyor. Bu benim bakış açım mutlak doğru bakış açısı da olmayabilir. Bir başkası başka bir açıdan bakar kitap daha da güzelleşir. Bir daldaki bütün meyvelerin aynı büyüklükte olmasını arzu ederiz ama bu maalesef mümkün olmuyor. *Eski Liman*'a yeni okuyucular yanaştığında bize dokunan şiirlerden daha fazlası onlara kalbine dokunacaktır inşallah.

² Orhan Tepebaş, *Eski Liman*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2019.

● Metin Özarslan

Resim

Resim çizdim gece hayal tahtama
Yarısı belirsiz tuhaf bir resim
Bakana sıradan manzara ama
Detayında göz kırpardı adresim

Çizgilerle dile geldi resimde
Çoğu senden yana az bana dair
Karmaşık ve içkin bu merasimde
Aşk, ayrılık, acı, keder ve sair

Görmedi kimseler hiç esamimi
Olanı gizledim kendimden yana
Hayalî de olsa çizdim samimi
Her şeyi açıkça anlattım sana

Resim çizdim hayal tahtama gece
Gönlümden gözüme gizli vasımdı
Ressam olmasam da çizdim öylece
Değil mi dedemin adı Râsim'di...

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

66.on5ağustos2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

66 sayı 15 ağustos 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Mehmet Durmaz / Razi Değilim
- Mehmet Toygar Özdemir / Beni
- Vezn-i Âher Ne Ola ki? / Tacettin Şimşek
- Yılmaz Öksüz / Len terânî
- Ali İhsan Kekeç / Memleket Düşleri
- Sebahattin Karadaş / Dört Cinaz
- Pervane Zengezurlu / Dünya
- Recep Şen / Bayaz Şiirin Şairi:

Ziya Osman Saba

- İsmail Aydoğ / Kara Gözlü Bir Adam
- Aslan Avşarbey/ Kaygı Duruşu
- Sündüs Aslan Akça / Ahvalim
- İlqar İmamverdiyev/ Bağışla Məni
- Vahid Aslan / İndi
- İbrahim Sağır / Anafor Sağanağı

● Mehmet Durmaz

Razı Değilim

Bir Leyla'ya ben bir ömür adadım
Vahasız çöllerden razı değilim
Yağmur olup yağdım yârin bağına
Goncasız güllerden razı değilim

İçime sığındım maziden kaçtım
Ne bir dal yeşerttim ne çiçek açtım
Aşk ettim hasatta ayrılık bıçtım
Meyvesiz dallardan razı değilim

Hasret bulutları sardı göğümü
Sonunda çözüldü sükût düğümü
Yangın sardı yangın gönül dağımı
Odlardan küllerden razı değilim

Dediler ki geçer sabreyle hele
Geçmedi arttıkça arttı bu çile
Birikti çığlığım dökmedim dile
Aylardan yıllardan razı değilim

Yara yârdan ise geçmezmiş meğer
Can aynamı kırdı camdaki keder
Bu sevda benimle mezara gider
Sözlerden dillerden razı değilim

Bilmem haberdar mı şimdi sızımdan
Yağmurlu türküler kalkar gözümde
Bana uygun nağme çıkmaz sazımdan
Akortsuz tellerden razı değilim

Razı değilim bu yönsüz yellerden
Her mevsim boşalan kanlı sellerden
Vuslatı mahşere atan hâllerden
Yolcusuz yollardan razı değilim

● Mehmet Toygar Özdemir

Beni

-Dertli'nin koşmasına nazire-

Naz eder sevgili dudağı şarap
Eyler öpücüğü mestane beni
Çöldeki Mecnun'un Leylası serap
Yeniden doğurur efsane beni

Dağın yamacında gördüğüm rüya
Eteğı belinde akseder suya
Siması düşerse güneşe aya
Döndürür aşkına pervane beni

Derdini kadehe dökerse eğer
Diline hüznünü ekerse eğer
Şafak da dizinde sökerse eğer
O zaman avutur meyhane beni

Gül gül dediğim o günden beri
İçimi kanatır akşam üzeri
Aklımı başımdan alır o peri
Gösterir âleme divane beni

Vezen-i Âher Ne Ola ki?

● Tacettin Şimşek

Giriş

Duyduk ki vezn-i âher diye bir nazım şekli varmış. Yapacağımız ilk iş, bir edebiyat terimleri sözlüğünü ya da halk edebiyatı ile ilgili bir kitabı karıştırmaktır. Kitaplığımızda bu tür kaynak eserler yoksa ya da onlara ulaşmak çok zor geliyorsa genel ağ (internet) elimizin altında ve birkaç tuş yakınıımızdadır.

Küçük araştırmamızın amacını vezn-i âher terimiyle ilgili doğru bilgilere ulaşmak, sınırlılığımızı da genel ağda kayıtlı bilgiler olarak belirledikten sonra problem cümlelerimizi sıralayalım:

1. Genel ağ bilgi kaynağı olarak yeterli midir?
 2. Genel ağda doğru bilgiye ulaşmak mümkün müdür?
- Şimdi yolculuğumuz başlayabilir.

Vezen-i Aher Nedir?

Yolculuk bu temel soru çevresinde ve bütünüyle sanal ortamda gerçekleşecektir. Beş menzilden oluşması düşünülmektedir.

Eskiler yol arkadaşlığını yoldan üstün tutup “önce refik sonra tarık” demişler. Fakiri yol arkadaşlığınızla onurlandırır mısınız?

Yolumuz da bahtımız da açık olsun.

I

Önce ege-edebiyat.org’dan Hikmet Dizdaroğlu’na ait bir cümleyi alıntılalım: “Saz şairlerinin, aruzun müstef’ilâtun kalıbında yazdıkları şiirlere vezn-i aher denilir.”

Bu cümleyi kılavuz olarak alalım, sonra da *Vikipedi*’nin kapısını çalalım. Şunları söyleyecektir bize:

Vezen-i Âhar ya da Vezni Aher, halk şiiri nazım şeklidir. Aruzun müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün müstef’ilâtün kalıbıyla murabba şeklinde yazılır. Her mısra bir müstef’ilâtün cüzüne sığacak şekilde dört kelime veya kelime grubuna bölünür. Birinci mısranın 2. cüzü ikinci mısranın başına, ikinci mısranın 2. cüzü üçüncü mısranın başına, üçüncü mısranın 2. cüzü dördüncü mısranın başına getirilir ve bu cüzlerden sonra gelen cüzler birbirlerini izler.

Örnek

Sanma şâhım / herkesi sen / sâdıkâne / yâr olur

Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur

Sâdıkâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur

Yâr olur / ağyâr olur / dildâr olur / serdâr olur (Yavuz Sultan Selim)

Bu ifadeleri harflendirirsek

a / b / c / d

b / c / d / e

c / d / e / f

d / e / f / g

Vezen-i âherin murabba biçiminde, müstef’ilâtün kalıbıyla yazılışı ve cüzlerin sıralanışıyla ilgili doğru bilgiler verilmiş. Yanış var mı? Hadi bir işgüzarlık yapalım ve bu ansiklopedi maddesindeki yanlışları düzeltelim.

1. Bir nazım şeklinin adı olduğu için terim küçük harflerle “vezn-i âher” biçiminde yazılmalıdır. (Kelime, Türk Dil Kurumunun resmî sitesi sozluk.gov.tr’de yer almadığı için geleneksel yazımı tercih ediyoruz. Belki de mantık yürüterek tdk.gov.tr’nin Yazım Kılavuzu’nda “Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler” sayfasının 24. maddesinde geçen “Servetifünun” örneğinde olduğu gibi bu tamlamayı da “vezniaher” biçiminde yazmalıyız.)

2. Vezen-i âher halk şiirine değil, âşık tarzı şiire ait nazım şekillerinden biridir. “Kalem şuarası” olarak tanımlanan bazı âşıklar tarafından kullanılmıştır. (“Halk şiiri” tabirini mânî ve türkû gibi anonim ürünler için kullanmak daha isabetli olur.)

3. Vezn-i âher “müstef’îlâtün müstef’îlâtün müstef’îlâtün müstef’îlâtün” vezniyle söyleniyorsa/yazılıyorsa Yavuz Sultan Selim’e (Selimî’ye) ait dörtlük vezn-i âher nazım şekline örnek olamaz. Çünkü dörtlüğün vezni “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün”dür. (Doğan Kaya’nın verdiği bilgiye göre söz konusu dörtlük, içlerinde bu kalıbın da bulunduğu altı farklı aruz kalıbıyla söylenebilen satranç nazım şeklidir. dogankaya.com)

4. Vezn-i âher “murabba” (dört dizeli bentlerden oluşan şiir) şeklinde yazılıyorsa Yavuz Sultan Selim’e ait metin yine vezn-i âher değildir, çünkü tek dörtlükten oluşmaktadır. (Yine Doğan Kaya’ya göre müstakil dörtlük olarak da yazılabilen bir nazım şekli olan satrançtır. dogankaya.com)

5. Üçüncü dizinin vezni bozuktur. Dize “Sâdıkâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur” biçiminde değil, vezin gereği “Sâdikane / belki ol / âlemde bir / dildâr olur” söz dizimiyle yazılmalı ve okunmalıdır.

Maddeyi yazan kişi vezin bilmiyorsa bu tür yanlışlıkların olması doğaldır diyelim ve yolumuza devam edelim. Ancak yolculuğun bu ilk durağında dogankaya.com’dan Âsaf Yahya’nın (1880-1971) bir satrançcını aktaralım:

Âdem oldur / cümle halka / her zamanda / dâd eder
Cümle halka / cân ü dilden / rahm edip / imdâd eder
Her zamanda / rahm edip / bî-kesleri / dilşâd eder
Dâd eder / imdâd eder / dilşâd eder / irşâd eder

Ardından bir dost meclisi kurup Facebook’taki 5 Nisan 2020 tarihli paylaşımıyla Mehmet Toygar Özdemir’den bir satrançcı da meşk edelim:

Dem bu demdir / lütfedip bir / gül açarsan / yaz gelir
Lütfedip bir / gül açarsan / gülşene / dilbaz gelir
Gül açarsan / gülşene / bin beldeden / bin haz gelir
Yaz gelir / dilbaz gelir / bin haz gelir / şahnaz gelir

Arada “O kadar biliyorsan bir satranç yaz da görelim.” diyen çıkar mı bilmeyiz ama şuracığı bir satranç denemesi de iliştiirelim:

Kirpiğinden / say ki yağmur / düşlerinden / kar düşer
Say ki yağmur / düşlerinden / yol bulur / ağlar düşer
Düşlerinden / yol bulur / dünyaya bir / efkâr düşer
Kar düşer / ağlar düşer / efkâr düşer / tekrar düşer (Tacettin Şimşek)

II

“Vezn-i âher” terimi için bu kez ilimvemedeniye.com adresine başvuralım. O da 25 Ekim 2017 tarihinde kaydedilmiş şu bilgilerle karşılayacak bizi:

Sanma şâhım / herkesi sen / sâdıkâne / yâr olur
Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur
Sâdıkâne / belki ol / bu âlemde / dildâr olur
Yâr olur / ağyâr olur / dildâr olur / serdâr olur

Yavuz Sultan Selim’in yazdığı bu şiirin özelliği; soldan sağa ve yukarıdan aşağı okunduğunda mısraların aynı olmasıdır. Yani dizelerin ilk kelimeleri birinci dizeyi, ikinci kelimeleri ikinci dizeyi verir... (gibi)

Ayrıca divan edebiyatında vezni âher denilen tarzda yazılan ilk beyit olduğu söylenmektedir.

Şarkılara, türkülere konu olan dâhiyane beyit’in hikâyesi de en az kendisi kadar güzel ve dâhiyanedir.

Hikâyeye geçmeden önce buradaki yanlışları da düzeltelim mi?

1. Metin, *Vikipedi*’deki gibi yanlış yazılmış. Üçüncü dizede “bu âlemde” tamlamasında “bu” sıfatı olmalı; devamındaki “dildar olur” söz gurubunun önüne “bir” sıfatı eklenmelidir. Yukarıda I. bölümün 4. maddesinde düzeltildiği gibi “Sâdikane belki ol âlemde bir dildâr olur” biçiminde yazılmalıdır.

2. Vezin belirtilmemiş, ancak “vezn-i âher” dendiğine göre dörtlüğün kalıbı “müstef’îlâtün, müstef’îlâtün, müstef’îlâtün” olmalıdır. Vezin bu olmadığına göre dörtlük vezn-i âher değildir.

3. Divan edebiyatında vezn-i âher diye bir nazım şekli yoktur.

4. Terimin doğru yazımı “vezni âher” değil, “vezn-i âher”dir.

5. Yavuz Sultan Selim’e ait metin beyit değil, dörtlüktür.

6. “Dâhiyane beyit’in” ifadesindeki “beyit’in” kelimesi de “beytin” biçiminde yazılmalıdır.

Şimdi bir hikâye molası verebiliriz. Çünkü başvurduğumuz kaynak bize dörtlükle ilgili bir hikâye anlatmak istiyor. (Gerçi o “hikaye” demiş ama biz onu da düzeltelim. Düzeltmelerimizi köşeli yay ayraç içinde gösterelim.)

Hikayenin [Hikâyenin] şu şekilde tezahür ettiği rivayet edilmektedir:

Dokuzuncu Osmanlı hükümdarı olan Yavuz Sultan Selim, devlet-i aliyenin [Devlet-i Aliyye'nin] başına geçmeden önce -şehzadelik- yıllarında [-şehzadelik yıllarında-] satrançla yakından ilgilenirdi. Satranca merak salan Şehzade Selim diğer alanlarda olduğu gibi satranç alanında da kendini bir hayli geliştirir.

Şehzade Selim bu oyunda ustalaşırken İran bölgesinde de satrancın revaçta olduğunu öğrenir. Satranç adına kendisinde olan meziyetlerin Şah İsmail'de de var olduğunu öğrendiğinde bir yolunu bulup Şah İsmail'le oynamayı ve Şah'ın meziyetlerinden faydalanmayı kafasına takar.

Şehzade Selim[,] Şah İsmail'le oynamayı kafasına koyduktan sonra işi gücü bırakıp tebdil-i kıyafetle [tebdil-i kıyafet] (gezgin bir abdal kılığında) İran'a gider. İran'a varır varmaz hanlarda, kervansaraylarda satranç oynamaya başlar ve önüne geleni yener. Oynadığı herkesi yenerek bayağı ün salan Şehzade Selim'in ünü kısa bir sürede Şah İsmail'e kadar gider.

Şah bu ünlü satranç ustası dervişi duyunca, [, yok] çağırın bir de benimle oynasın [“Çağırın bir de benimle oynasın.”] der. Böylece Şehzade Selim[,] Şah'ın huzuruna çıkar ve düello başlar.

İlk oyunda; [, yok.] Şah'ın oyun tarzını öğrenmek isteyen Şehzade Selim kısa bir sürede yenilir. Tabi [Tabii] Şah buna çok şaşırır. Saraya kadar herkesi yenip ün salarak gelen bir derviş nasıl olurda [olur da] böyle basit hataları göremez diye düşünür, bunda bir iş olduğunu anlar ve bir oyun daha ister.

Şah İsmail'in oyun tarzını görmek için ilk oyunda bilerek yenilen Şehzade Selim, ikinci oyunda çok kısa bir sürede Şah İsmail'i mat eder.

Mat olan Şah İsmail sinirlenir ve: [: değil ,]

-Bre derviş! Hiç şahlar mat edilir mi? [? değil ,] der.

Genç şehzade hemen cevabı yapıştırır:

-Şahların mat edilmeyeceği danişıklı dövüşünü bilseydim, [, yok.] elbette benim de tavrım ona göre olurdu.

Bunun üzerine Şah İsmail iyice sinirlenir[,] Şehzade Selime [Selim'e] bir tokat atar. Fakat karşısındakinin yarım akıllı bir derviş olduğunu düşünerek bir kese altın verip yollanmasını emreder.

İşte tam da huzurdan ayrılacakken bu beyit [dörtlük] dökülür Şehzade Selimin dudaklarından:

Sanma şahım herkesi sen sâdikâne yâr olur

Herkesi sen dost mu sandın belki ol ağyâr olur

Sâdikâne belki ol bu âlemde dildâr olur [Sâdikane belki ol âlemde bir dildâr olur]

Yâr olur ağyâr olur dildâr olur serdâr olur

(Bazı rivayetlerde üçüncü dizenin sonundaki “dildar olur” ile dördüncü dizenin sonundaki “serdâr olur”un yer değiştirdiği söylenmektedir.)

Şehzade Selim yediği tokadın acısını unutmaz ve Sultan olarak Çaldıran'da Şah'ın karşısında [karşısına] tekrar çıkar. Şehzade iken satrançta yendiği Şah'ı, Sultan olup Çaldıran'da tekrar yenen Yavuz Sultan Selim savaştan sonra Şah'a bir mektup gönderir. Mektupta şehzade iken yediği tokadın acısını aldığını söyleyip ekler: Atacaksan tokadı, böyle atacaksın.

Aslında Yavuz bütün olanları Şah'ın huzurundan kovulduğu gün şiirinde anlatmış ancak Şah anlayamamıştır. Herkesin dost olmayacağını, bir gün böyle kişilerin karşısına serdar olarak ta [da] çıkabileceğini söylemiştir:

(Şahım sen herkesi kendine sadık dost sanma

Sen herkesi dost sanma belki o düşmanın olur

Belki o kişi âlemlerde sözü geçen olur [âlemde]

Dost olur düşman olur sözü geçen olur hükümdar olur.

III

Bu durakta dilforum.com'da Avalord nickiyle yapılmış bir paylaşımı okuyalım. (Sanal dünyada küçük harf büyük harf ayrımı kaybolduğu için metnin bu yönüne bakmayalım şimdilik.)

Şimdi size hoşuma giden, [Bağlaçtan önce virgül yok.] ve Türkçemizin gücünü gösterdiğini düşündüğüm

bir hikayecikten [hikâyecikten] bahsedeceğim. Her ne kadar içinde Farsça-Arapça kelimeler de bulunsa... [kelimeler bulunsa da...]

“Sanma şâhım / herkesi sen / sadıkane / yar [yâr] olur
Herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyar olur
Sadıkane / belki ol / âlemde [âlemde] bir / serdar olur
Yar [Yâr] olur / ağyar olur / serdar olur / didar [dildar] olur”

sadıkâne: sadık olana yaraşır biçimde, sadıkça.

ağyâr: yabancılar, rakipler manasına gelse de yar dışında kalan herşey [her şey] manasına da geldiği olur.
yâr ile ilgisi olmayan her şey ağyardır.

serdâr: kumandan.

didâr [dîdâr]: yüz, çehre. [dildar: Sevgili]

Aruz vezni = müstef’îlâtün / müstef’îlâtün / müstef’îlâtün / müstafilâtü [müstef’îlâtün] kalıbı.

Yavuz Sultan Selim Han’a ait bir kıt’a [kıta]. dizelerin ilk kelimeleri yukarıdan aşağıya okunduğunda aynı dizeyi verir. Bu tarzda yazılan ilk kıt’a [kıta] olduğu söylenmektedir. Divan edebiyatında [Âşık edebiyatında] bu özelliğe [nazım şekline] vezni aher [vezni-i âher] denir.

Avalord da bize bir hikâye anlatacak. Ancak dörtlüğün vezninin “müstef’îlâtün müstef’îlâtün müstef’îlâtün müstef’îlâtün” olmadığı, bu nedenle vezni-i âher örneği sayılamayacağı ve divan edebiyatında böyle bir nazım şeklinin bulunmadığı notlarımızı hatırlayalım.

Hikâye ilimvemedeniye.com’da aktarılanla üç aşağı beş yukarı aynı. Tekrar olacak ama okuyalım.

Yavuz Sultan Selim Han bu şiiri Şah İsmail’e yazmıştır. Hikayesi [Hikâyesi] şöyledir:

Yavuz şiire, edebiyata ve satranç oynamaya meraklı biridir. Aynı şekilde Şah İsmail’de de bu özellikler vardır. Sarayında ünlü şairleri barındırır ve çok iyi satranç oynar. Bunu bilen Yavuz[,] şahın bu özelliğinden yararlanmak ister. Tebdili kıyafetle [Tebdil-i kıyafet] (gezgin bir abdal kılığında) şahın ülkesine gider. Hanlarda, kervansaraylarda satranç oynayarak önüne geleni yener. Haber şaha ulaşır. Şah der ki çağırın birde benimle oynasın. [Şah der ki: “Çağırın bir de benimle oynasın.”] Yavuz[,] Şah’ı da yener. Şah sinirlenir ve Yavuz’a der ki: “Sen edep nedir bilmez misin? Hiç şahlar mat edilir mi?” Elinin tersiyle Yavuz’a [Yavuz’a] bir tokat atar. Şahın kızdığını anlayan Yavuz onu yücelten şiirler okumaya başlar. İşte şahın huzurundan ayrılırken de bu şiiri okur. Ancak Şah İsmail hala [Şah İsmail, babamızın kız kardeşi değilse, hâlâ] onun Yavuz Sultan Selim olduğunu anlamamıştır.

Yavuz yediği tokatın [tokadın] acısını unutmaz. Birkaç sene sonra Çaldıran’da Şah İsmail’i yener ve ona bir mektup gönderir. Mektupta o günkü tokadın acısını aldığını söyler ve ilave eder: “Atacaksın tokadı böyle atacaksın.”

dibe [?] not: Şiirin Yavuz Sultan Selim tarafından yazıldığı şaibeli olup, [, yok.] başka türlü rivayetler de vardır. Ancak Selim satrançta çok iyidir.

IV

Şimdi de edebiyatatesi.blogspot.com’a uğrayalım. 23 Kasım 2012 tarihli paylaşımda büyük harflerle kavgalı arkadaşımızın kaleminden şunları okuyalım:

vezni-i aher; şiiri okuduğunuzda soldan sağa ve yukarıdan aşağıya aynı dizeler çıkıyor. bulmaca gibi.
yavuz sultan selim’in şah ismail’e söyleyerek kaynaklara göre ilk örneğini verdiği şiir:

sanma şâhım / herkesi sen / sadıkâne / yâr olur
herkesi sen / dost mu sandın / belki ol / ağyâr olur.
Sadıkâne / belki ol / âlemde / serdâr olur
yâr olur / ağyâr olur / serdâr olur / dildâr olur...

ayrıca Sagopa kajmer’in gölge haramileri adlı parçasının son kısmında geçer.

Dörtlüğün altında dilforum.com’da olduğu gibi bir sözlük yer almış. Bir farkla: Orada dördüncü dize “didar olur” biçiminde tamamlandığı için “didar” sözcüğü açıklanmıştı, burada “dildâr olur” diye yazıldığı için “dildâr”ın “sevgili, maşuk” anlamları verilmiş.

Yukarıda ilimvemedeniye.com’da sözü edilen rivayetlerin burada dikkate alındığı; üçüncü dizenin sonundaki “dildar olur” ile dördüncü dizenin sonundaki “serdar olur”un yer değiştirdiği görülüyor.

Yetinmiyor arkadaşımız. Şunu da ilave ediyor notlarına:

bir örneği daha :

*bir tohum saç / yüreğine / belki bir gün / dal olur.
Yüreğine / sevda düşer / hak aşkıyla / tutuşur.
belki bir gün / hak aşkıyla / bülbül bile / lal olur.
dal olur / tutuşur / lal olur / kızıdır.*

Yavuz Sultan Selim

Dörtlüğün altındaki imza elbette dikkatinizden kaçmamıştır. Zira *edebiyatatesi.blogspot.com*'a göre bu dörtlük de Yavuz Sultan Selim'e aittir. Biz bir dörtlüğün içinden çıkamazken bir dörtlük daha mı? Neyse ki bu dörtlük aruzla yazılmamış; dolayısıyla Yavuz Sultan Selim'e ait olamaz. Belki de Hatayi mahlasıyla şiirler yazan Şah İsmail'e aittir ve Yavuz Sultan Selim'e cevap olarak yazılmıştır. Şah İsmail'in yalın bir Türkçeyle yazdığı şiirlerden bir divan oluşturduğu biliniyor.

V

Genel ağda yolculuk da yoruyor insanı. Bir de “edebiyat meraklılarının sitesi” olan *liseedebiyat.com*'a varalım ve görelim ne diyor:

VEZN-İ ÂHAR ve ÖRNEĞİ

VEZN-İ ÂHAR

Halk şiiri nazım şekli. Aruzun müstef'ilâtün müstef'ilâtün müstef'ilâtün müstef'ilâtün kalıbıyla murabba şeklinde yazılır. Her mısra bir müstef'ilâtün cüzüne sığacak şekilde dört kelime veya kelime grubuna bölünür. Birinci mısranın 2. cüzü ikinci mısranın başına, ikinci mısranın 2. cüzü üçüncü mısranın başına, üçüncü mısranın 2. cüzü dördüncü mısranın başına getirilir ve bu cüzlerden sonra gelen cüzler birbirlerini izler. Örnek:

*Ey vaslı cennet/kıl cânâ minnet/vay serv-i kamet/cân içre cansın
Kıl cânâ minnet/vay serv-i kamet/cân içre cansın/nev-res fidansın
Vay serv-i kamet/cân içre cansın/nev-res fidansın/şûh-ı cihansın
Cân içre cansın/nev-res fidansın/şûh-ı cihansın/gözden nihansın.
Tokatlı Nurî (öl. 1882)*

Tanım doğru, vezin doğru, açıklama doğru. Eksik olan ne? “Murabba şeklinde yazılır.” demişsek şiirin tamamını vermemiz gerekmez mi?

Aslında Hikmet Dizdaroğlu'nun *Halk Şiirinde Türler* (Ankara 1969, s.144-145), Ahmet Talât Onay'ın *Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i* (Ankara 1996, s.161, yay. haz. Cemal Kurnaz), Doğan Kaya'nın *Halk Edebiyatı Araştırmaları* (İstanbul 2000, s.103-104) kitaplarında var ama biz araştırmamızı genel ağda sürdürmeye kararlıyız, öyleyse metni de *edebiyatvesanatakademisi.com*'dan tamamlayalım.

*Üftâden oldum gül gibi soldum sor bana n'oldum cevrinle cânân
Gül gibi soldum sor bana n'oldum cevrinle cânân oldum perîşân
Sor bana n'oldum cevrinle cânân oldum perîşân ey fitne devrân
Cevrinle cânân oldum perîşân ey fitne devrân ahir zamansın*

*Bir hûb edâsın pek dil-rübâsın lik pür-cefâsın sırrın bilinmez
Pek dil-rübâsın lik pür-cefâsın sırrın bilinmez nakşın alınmaz
Lik pür-cefâsın sırrın bilinmez nakşın alınmaz mislin bulunmaz
Sırrın bilinmez nakşın alınmaz mislin bulunmaz bir nev-civansın*

*Âşüfte hâlim ref'et melâlim gel beri zâlim lutfet ne dersem
Ref'et melâlim gel beri zâlim lutfet ne dersem ol bana hem-dem
Gel beri zâlim lutfet ne dersem ol bana hem-dem gönlümde her dem
Lutfet ne dersem ol bana hem-dem gönlümde her dem günden ayansın*

*Ettimse âhı fethetti mâhı aşk-ı ilâhî var sende gayet
Fethetti mâhı aşk-ı ilâhî var sende gayet Hak'tan hidâyet
Aşk-ı ilâhî var sende gayet Hak'tan hidâyet NÛRÎ nihâyet
Var sende gayet Hak'tan hidâyet NÛRÎ nihâyet sahip-divansın*

Yolculuğumuz sona ermeden buyurun, kendimizi ödüllendirmek için ilki antoloji.com'dan 15 Kasım 2003, ikincisi edebiyatvesanatakademisi.com'dan 23 Kasım 2012, üçüncüsü de sahibinden 20 Nisan 2020 tarihli üç vezn-i âher örneğini birlikte okuyalım. (Son örnek, okurun yüzünde tebessüm çiçeği açtırmak amacıyla bu yazı için kaleme alındı.)

MURABBA BİÇİMİNDE VEZN-İ AHER

*El vurma el çek / dert oldu pürçek / dert var ki gerçek / derman yalanmış
Dert oldu pürçek / dert var ki gerçek / derman yalanmış / lokman yalanmış
Dert var ki gerçek / derman yalanmış / lokman yalanmış / insan yalanmış
Derman yalanmış lokman yalanmış / insan yalanmış / her can yalanmış*

*Can aldı toprak / tez soldu yaprak / yok oldu gör bak / bahçemde bülbül
Tez soldu yaprak / yok oldu gör bak / bahçemde bülbül / bağımda sümbül
Yok oldu gör bak / bahçemde bülbül / bağımda sümbül / tarlamda mahsül
Bahçemde bülbül / bağımda sümbül / tarlamda mahsül / harman yalanmış*

*Hep geldi haktan / var oldu yoktan / baksan uzaktan / görmez mi gözler
Var oldu yoktan / baksan uzaktan / görmez mi gözler / çok canlı gizler
Baksan uzaktan / görmez mi gözler / çok canlı gizler / cansız denizler
Görmez mi gözler / çok canlı gizler / cansız denizler / umman yalanmış*

*Mevla'm yaratmış / eşsiz sanatmış / yapmış donatmış / bin bir cisimden
Eşsiz sanatmış / yapmış donatmış / bin bir cisimden / farksız resimden
Yapmış donatmış / bin bir cisimden / farksız resimden / duydum Rasim'den
Bin bir cisimden / farksız resimden / duydum Rasim'den / devran yalanmış
Rasim Köroğlu (1953-2014)*

VEZN-İ AHER (MURABBA)

*Sarsın alevler / kalpler uyansın / gülsün dudaklar / coşsun gönüller.
Kalpler uyansın / aşkınla yansın / yaz geldi sansın / açsın şu güller.
Gülsün dudaklar / yaz geldi sansın / gülzar yeşersin / koksun yadeller.
Coşsun gönüller / açsın şu güller / koksun yadeller / lal oldu diller.*

*Üzgünse dildar / hâller yamandır / başlarsa ahlar / dağlar borandır.
Hâller yamandır / gözlerde yaşlar / közdür bağrılar / bağlar virandır.
Başlarsa ahlar / közdür bağrılar / duymaz sağrılar / kurban cerandır.
Dağlar borandır / bağlar virandır / kurban cerandır / savruldu küller.*

*Olmaz mı sandın / başlarda karlar / hiç kimse bilmez / Taşkın'da aklar.
Başlarda karlar / yıllarda aşk var / efsunlu gözler / çok sırrı saklar.
Hiç kimse bilmez / efsunlu gözler / söz verdi bir kez / ömrünce bekler.
Taşkın'da aklar / çok sırrı saklar / ömrünce bekler / düş olsa yıllar.
Necibe (Taşkın) Çetinkaya*

ZAMANEYE MURABBA

(Vezn-i âher)

Oldukça mahir / reklamcı zahir / çok sahte şair / etrafı sarmış
Reklamcı zahir / çok sahte şair / etrafı sarmış / çingar çıkarmış
Çok sahte şair / etrafı sarmış / çingar çıkarmış / çığlık koparmış
Etrafı sarmış / çingar çıkarmış / çığlık koparmış / bir hıncı varmış

İrfanı bilmez / divanı bilmez / mizanı bilmez / cahil mi cahil
Divanı bilmez / mizanı bilmez / cahil mi cahil / bir hayli bencil
Mizanı bilmez / cahil mi cahil / bir hayli bencil / sırtında zembil
Cahil mi cahil / bir hayli bencil / sırtında zembil / dünyası darmış

Bir tür masaldır / rastlantısaldır / dilsiz kavalıdır / imzası parlak
Rastlantısaldır / dilsiz kavalıdır / imzası parlak / sevdası parlak
Dilsiz kavalıdır / sevdası parlak / davası parlak / mısrası parlak
İmzası parlak / sevdası parlak / mısrası parlak / yıldız kadarmış

Uçtukça yer yer / medyayla kükrer / hep saygı bekler / çağdaşlarından
Medyayla kükrer / hep saygı bekler / çağdaşlarından / yandaşlarından
Hep saygı bekler / çağdaşlarından / yandaşlarından / ayyaşlarından
Çağdaşlarından / yandaşlarından / ayyaşlarından / küskün yaşarmış
Tacettin Şimşek

Sonuç

Vezn-i âher konusunda sanal âlemde gerçekleştirdiğimiz bilgilenme yolculuğu burada sona eriyor. Bir kavrama ışık tutmuşsa yolculuk hedefine ulaşmış demektir.

Araştırmanın problem cümleleri doğrultusunda genel ağın bilgi kaynağı olarak tek başına yeterli olmadığı ve ancak ısrarlı aramalarla doğru bilgiye ulaşılabileceği sonucuna varabiliriz.

Önerilerimizi genel ağda kayıtlı bilgilere eleştirel gözle yaklaşılmalıdır ve satrançla vezn-i âher birbirine karıştırılmamalıdır biçiminde özetleyebiliriz.

Bilgi edinme amaçlı yolculuğa gelince kural hep aynı: Her arayan bulamasa da aramakla bulunuyor ve bulanlar hep arayanlar arasından çıkıyor. Yeter ki bulma çabamız olsun.

● Yılmaz Öksüz

Len terânî

Âşık isen pür süveydâ kalbi beyzâ eyle sen
Len terânî gice gündüz çölde sevdâ eylesen

Ol güzelin gözlerinde reng-i vahdet gizlidir
Len terânî sürme çeksen cümle cilâ eylesen

Dost ilinde sevgi mumu yıkmayınca putları
Len terânî nâr içinde nûru dîbâ eylesen

Mevsiminde bâğbâna cânı kurbân etmedin
Len terânî gonca olsan gül-i rânâ eylesen

Mâh isen de varmadın sen ol nigârın kûyına
Len terânî terk-i kuyu şerh-i rü'yâ eylesen

Aşk seyli nevbaharda yarmayınca sîneyi
Len terânî bir değil bin tûr-ı sînâ eylesen.

● Ali İhsan Kekeç

Memleket Düşleri

İhlamurun çiçeğini bilirim
Kokusundan sarhoş olur kuşlar hey...
Toprağına her yıl kurban olurum
Yatar kalkar gönlüm seni düşler hey...

Elazığ'da çoban armut taşıyor
Malatya'lı kayısıya başlıyor
Erzurum'da iliklere işliyor
Dadaşımı üşütüyor kışlar hey...

Tarsus'ta üzümler koruk olunca
Silifke'de badem firik olunca
Ermenek'de yollar yörük olunca
Çoban göç yollarında ne işler hey...

Elbistan'da dut yaprağın dökmeden
Afşin'liler pancarını sökmeden
Binboğ'a da çadırları yıkmadan
Deli rüzgâr usul usul başlar hey...

Çukur'da karpuzun bağı kırınca
Ormanımı yaz yangını sarınca
Ben yurdumu çırıl çıplak görünce
Süzülüyor gözündeki yaşlar ey...

Can verilir namus şeref gününde
Dün de öyle idi öyle bu günde
Dünya için bir soysuzun önünde
Eğilir mi bu meydanda başlar hey...

Kurduk amma Atatürk'ü Keban'ı
Kurt kapıyor dağlardaki çobanı
Soyulur yurdumun yazı yabanı
Durmuyor ki koyduğumuz taşlar ey...

Coğrafyamız için için kanıyor
Düşman kancıklığı biz de deniyor
Kalbimin sağ alt köşesi yanıyor(?)
Dinmiyor ki gözümdeki yaşlar hey...

Nasip kesilip ömür bitti mi
Gölgeler uzayıp güneş battı mı
Yoksa ayrılıklar gelip çattı mı
Başımızda döner durur kuşlar hey...

● Sebahattin Karadaş

Dört Cinas

Yara Bende

Yara bende yara bende
Bende oldum yâr'a ben de
Çok sevdim de diyemedim
Sevdamı o yâr'a ben de
Sevdiğimin kem sözleri
Sağalmaz bu yara bende.

Yar Sînemi

Yâr sînemi yar sînemi
Yâr sendeki de sîne mi?
Kalbim ettin param parça
İnanmazsan yar sînemi
Hasretinden ölünce ben
Yar başına kaz sinemi

Yara Vardır

Yara vardır, Yâr'a vardır
Yâr'dan kalan yara vardır
Yâr kalbimi yarsa bile
Ey Yaradan! yâr'a vardır.

Yaradan

Yaradan bilir Yaradan
Acılarım hep yaradan
Kan damlıyor, yâr yaradan
Olayım kurban, yâr adan
Yaralarım ey etmeye
Deva gönder ey Yaradan.

● Pervane Zengezurlu

Dünya

Doğma ana kimi öz qucagını,
Açdın neçə qıza, oğula, dünya.
Baş açan olmadı nə sirlərin var,
Döndün əfsanəyə, nağıla dünya.

Çoxu unudaraq öz viçdanını,
Söküb uçurdular kəhkəşanını.
Oğul tökəcəkdi ata qanını,
Söylə, gələrdimi ağıla dünya?

Çox cənnət guşəndə bayquş uladı,
Namərdlər köksündə ocaq qaladı.
Hərə bir tərəfdən soydu, taladı,
Sovruldun sağıla-sağıla dünya.

Səndə günah gördü kim çəkdi cəfa,
Gah zalım dedilər, gah da bivəfa,
Kimi ac, kimi də sürərək səfa,
Aldandı şəkərə, noğula dünya.

Açıldı güllələr, susdu vicdanlar,
Sinəni boyadı çox nahaq qanlar,
Pərvanə yalvarır, siz ey insanlar,
Amandır qoymayın dağıla dünya.

Beyaz Şiirlerin Şairi: Ziya Osman Saba

● Recep Şen

Ziya Osman Saba, Cumhuriyet dönemi edebiyatımızın derviş yürekli, Yunus nefesli, naif, beyefendi kişiliğe sahip şairlerindendir. Henüz sekiz yaşındayken annesini kaybetmiş, ardından kardeşini... Babası Paris'te askeri ateşe olduğu için ondan da uzak kalmış, bu yüzden eğitim hayatını yatılı okumuştur. Hayatındaki bütün bu olumsuzluklar onu ve şiirini derinden etkilemiştir. Daha küçük yaşlarda şiir ve edebiyatla kendini avutmaya başlamıştır. Ziya imzasıyla *Servet-i Fünun*'da *Sönen Gözler* adlı ilk şiirini yayımlandığında henüz on yedi yaşında bir gençti. Galatasaray Lisesi'nde okurken arkadaşlarıyla *Yedi Meşale* topluluğunu kurar. Yusuf Ziya Ortaç'ın öncülüğünde sekiz sayı olarak *Meşale* dergisini çıkarırlar. Şiirlerini burada ve daha sonra farklı dergilerde yayımlar. 1943 yılında 66 şiirden oluşan *Sebiller ve Güvercinler* adlı ilk şiir kitabını çıkarır. Üç yıl sonra *Geçen Zaman* adlı şiir kitabını yayımlar. En son olarak da 1947-1957 yılları arasındaki şiirleri *Nefes Almak* isimli kitabında toplanmıştır. Bu kitap kendi isteğiyle *Varlık* yayınlarından çıktığında şair 29 Ocak 1957'de hayatını kaybetmişti.

Ziya Osman Saba, küçük hikâye türünde eserler yazmışsa da daha çok şair kimliğiyle ön plana çıkmış, bu kimliğiyle ün kazanmıştır. “*Şiir yazmak benim için bir eğlence olmak şöyle dursun bir ihtiyaç, bir zaruret, âdeta yaşamamın sebep ve hikmetidir. ‘Bugün, yarın öleceksin’ deseler, yegâne üzüntüm, dünyada bırakacağım sevdiklerimle yazamadığım eserlerimdir.*” Ona ait şu mısralar ne kadar da içtendir:

*Rabbim! Beni yaratmışsın,
İnsan şeklinde görünürüm,
Terlerim yazın, üşürüm kışın,
Düşünürüm, düşünürüm...*
(Ziya Osman Saba Cümlemiz Bütün Şiirleri, s.18)

*Kulların arasında ben yaşadım sessizce,
Hiç ağzımı açmadım, verdim bütün yünümü.
En geniş bir sabahı düşünerek her gece,
Ben, Tanrım, şuracıkta bekliyorum günümü.* (s.35)

Hayatı boyunca şiire aşk derecesinde bağlı olan Ziya Osman Saba, 1934-1940 yılları arasındaki şiirlerini kafiyeli ve hece ölçüsü kullanarak yazmıştır.

Hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde Batı nazım türlerini de kullanarak şiirine yenilik getirmiştir. Ama muhtevada yerli ve milli olmaktan asla vazgeçmemiştir. 1940'lı yıllardan sonra *Garip* akımının tesirinde kalarak serbest şiirler de yazmıştır.

“Türk şiirinde sosyal gerçekçiliğin ön plana çıktığı 1940'lı yıllarda âdeta bir derviş tevekkülü ile daha çok kendi iç dünyasında huzurlu bir hava oluşturmaya çalışan Ziya Osman yaşama sevinciyle insan sevgisini, ev hayatını, fakirlere acıma duygusu ile kadere boyun eğme ve âhiret özlemine işler. Sıradan insanların günlük yaşayışı, acı ve sevinciyle teslimiyet, Tanrı'nın rahmet ve merhametine sığınma onun şiir dünyasının vazgeçilmez unsurları arasında yer alır. Hayatı boyunca yapmacıktan uzak bir sanat anlayışından ayrılmayan Ziya Osman kendi devrinde görülen yeni modalara kapılmamış, edebî sanatlara, süs unsurlarına hiçbir zaman rağbet etmemiş, hayatı ve dünya görüşü gibi son derece sade ve tutarlı bir şiir ortaya koymuştur.”¹

Onun şiiri derinliği olan, kendisinden sonra gelen şairleri de etkileyen pürüzsüz, incelikli, samimi, iman dolu, münzevi, yalın ve tertemiz bir şiirdir. Türkçe'yi duru, sade, dağdağalı anlatımdan uzak, estetik bir duyarlılıkla kullanmıştır. Şu mısralara da yansıyan bembeyaz bir şiirdir onun şiiri:

*Bir bademin altına, yorgun, oturmak biraz,
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı.
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı:
Beyaz işte, aylardır gözümde tüten beyaz.* (s.73)

Onun şiirlerinde ölüm, aşk, Allah'a iman ve tevekkül, ahiret, İstanbul, çocukluk yıllarına özlem, hayata bağlılık, yaşama sevinci, ümit, iyilik, hatıralar, hasret, mutluluk, ev, yuva sevinci, aile bağları, başlıca temalardandır. Ziya Osman Saba ince duyarlılıkla söylenmiş içli, hüznü, lirik şiirlerini bıraktı kendisinden geriye.

*İlk defa bakıyorum, Rabbim her şeye!
Yeryüzünü yeniden görür gibiyim.
Bakıyorum, renkler var: mavi, yeşil, mor...*

¹ Abdullah Uçman, SABA, Ziya Osman, TDV İslâm Ansiklopedisi, cilt:35, s.330 İstanbul, 2008.

Gökyüzünde bulutlar uçup gidiyor.
Yollarda insanları, kuşu, köpeği,
Öğreniyorum yeni baştan sevmeyi.
Şu âlem âyân ettiğin bize,
Ağaç, dal, yaprak, meğer her şey mûcize. (s.92)

Ama şu dünya hali, bin türlü kaza, belâ,
Ama bunca hastalık, gıdasızlık, verem;
Tabutçu, ölçünü büyük tut, büyük!
Çocukların öldüğünü istemem... (s.151)

Kuşlar sanki yaralı, benzin sararmış gamla,
Duymak güneşin, rengin bizi bıraktığını,
Günler günü vefasız leyleklerin akını.
-Ah uzak palmyeler... Kaçmak, seninle, yazla.

Çardak altları bitti, bitti üzümün tadı,
Artık ihtiyar çamlar, selviler saltanatı,
İşte bir kere daha haraboldu bahçeler. (s.72)

Mustafa Miyasoğlu onun şiirini “küçük adamın ve orta halli vatandaşın günlük hayatından yola çıkarak çocukluk dünyasına özlemi, Tanrı ve ahiret düşüncesini ele alan”² bir şiir olarak değerlendirir.

Mehmet Kaplan onun hakkında şu değerlendirmelerde bulunur: “Ziya Osman Saba, arkadaşlarının şehadetine göre, hayatında olduğu gibi, eserlerinde de, sesini fazla çıkarmayan, son derece mütevazı bir insan.

Hayat ve eserleri ile uçak veya fabrika gürültüsü çıkaran Nazım Hikmet tipinde meydan veya sahne şairinin tam zıddı.

Cahit Sıtkı'da hatta Orhan Veli'de, Ziya Osman Saba'ninkine benzeyen bir kendi kendine yetiş, hayatın mânâsını ve saadeti, yaşanan hayatın teferuatında arayış ve buluş vardır.

Cahit Sıtkı ile Orhan Veli'nin dünyaya bakış tarzları Saba'nın bakışından biraz daha geniş ve derindir. Ziya Osman Saba, belki mizacı dolayısıyla onlardan daha az cesur ve siliktir. Saba'yı en iyi anlayanlardan Behçet Necatigil, onunla Yunus arasında bir yakınlık bulur.

Gerçekten de, kendisini daima ölüm ve Allah karşısında hissettiği için benliğinde gururu ve gösteriyi yenen, tevazuu en yüksek rütbe sayan Saba, küçük insanlarla Yunus arasında bir münasebet bulur. Sakin, içe dönük hayatı benimseyiş bakımından bu doğrudur.

Yalnız Yunus'un içe dönüşünde, mistik felsefenin,

Allah'ı kendinde buluşun büyük rolü vardır.

Dıştan içe dönen Yunus, kendinde Allah'ı bulduktan sonra, dışa döner, bütün kâinatı ve insanları kucaklar. Ziya Osman da bazı şiirlerinde varlığı ve Allah'ı yüceltir. Fakat o, bir mistik değil, *Düşümde* isimli şiirinde görüldüğü üzere, kendi halinde bir büro adamıdır. Fakat bu büro adamının içinde seven bir ruh vardır. Saba, belki de bu derin ve insanî sevgisi ile Yunus'a yaklaşır. Onda aile ve dost çevresinde bütün insanlık ve kâinata yayılan sevgiye ait bazı örnekleri görmekteyiz.”³

Her Akşamki Yolumda adlı şiirinde daha iyi tanıyız onu. Hayatının ipuçları vardır orada. Aslında biraz da bizim hayatımız vardır o mısralarda. Bizi sükûnet dolu bir dünyaya, arınmaya ve durup kendimizi dinlemeye davet eder. Samimidir çünkü yaşadığı hayatın şiirini yazmıştır mısralarında. Ve şöyle mırıldanır bütün içtenliğiyle:

*Her akşamki yoluma koyulmuş gidiyorum.
Her akşamdan vücudum bu akşam daha yorgun.
Öyle istiyorum ki bu akşam biraz sükûn,
Bir cami eşiğine yatıversem diyorum*

*-Rabbim, şuracıkta sen bari gözlerimi yum!
Sen, bana en son kalan, ben senin en son kulun;
Bu akşam, artık seni anmayan İstanbul'un
Bomboş bir camiinde uyumak istiyorum.*

*Sonsuz sessizliğini dinlemek istiyorum.
Bilirim ki taşlığın bir döşek kadar ılık,
Sana az daha yakın yaşamak için artık,
Rabbim, ben yalnız zeytin ve ekmek istiyorum.* (s.38)

Cemal Süreya onun için şöyle demişti: “Hep be-yazı söyledi Ziya Osman Saba, hiç terlemedi şiirinde.” Çok erken denecek yaşlarda kaybettiğimiz şair, İstanbul'da kalmak için “kapıcı olmaya razıyım” diyecek kadar bu şehre âşıktı. Onun şiirlerinde Boğaziçi, Kızkulesi, İstanbul'un denizi, gemileri, minareleri, capcanlı durur. Aşağıdaki mısralarda olduğu gibi şiirinde denizin sesi ve meltemi adeta yüzünüze çarpar:

*Seni görüyorum yine İstanbul
Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan
Minare minare, ev ev,
Yol, meydan.*

2 Mustafa Miyasoğlu, *Ziya Osman Saba*, MEB Yayınları, Ankara, 1987.

3 Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1996.

Geliyor Boğaziçi'nden doğru
Bir iskeleden kalkan vapurun sesi,
Mavi sular üstünde yine
Bembeyaz Kızkulesi.

...

Bulut geçer üstünden,
Gemi gelir yanaşır
Bir eski türküdür, kulağıma fısıldar,
"İçi dolu çamaşır."

Göğünde tanıdım ayın on dördünü.
Kırlarında bilirim baharı,
Her şey içimde, her şey,
İstanbul yadigarı.

Bir daha görüyorum seni dünya gözüyle,
Göğün hep üstümde, havan ciğerlerimdedir.
Ey doğup yaşadığım yerde her taşı
Öpüp başıma koymak istediğim şehir! (s.116)

Galatasaray Lisesi'nden sıra arkadaşları Cahit Sıtkı Tarancı ile. Burada başlayan dostlukları ömür boyu sürer. Birbirlerini pek çekemeyen edebiyat dünyasının şairlerine örnek olacak bir dostluktur bu. İşte bu dostluğun meyvesi olarak Türk Edebiyatı "Ziya'ya mektuplar" adlı unutulmaz eseri kazanmıştır. O da "Düşümde gördüm Cahit'i" diye başlayan şiiriyle dostluğunun bir nişanesi olarak onu gönlüne konuk ettiği gibi şiirine de konuk etmiştir. Bu dostluk şöyle dile gelir Ziya Osman Saba'nın şiirinde:

Cahit bu, dayanamadı, boynuma atıldı.
Gözyaşlarını duydum yüzümde bir ara.
O, düşümde ağladı.
Bense uyandıktan sonra. (s.142)

Gayet mütevazı, sıradan, doğal, ihtiraslardan uzak bir karakter yapısı yansır bize şiirlerinden. Çocukluk günlerine özlem duyar, zaman zaman içine düştüğü melankolik durum ve bu durumdan kurtulmak için Allah'a sığınır... Ev, onun yurdudur. Mutluluğun tezahür ettiği, geçmişi yaşatan, hayata tutunmamızı sağlayan bir mekân olarak karşımıza çıkar onun şiirlerinde ev.

Bir yer düşünüyorum, yemyeşil,
Bilmem, neresinde yurdun?
Bir ev, günlük güneşlik,
Çiçekler içinde memnun.

...

Haydi çocuklar haydi,
Salıncakları kurun!
Başka dallarsa, eğilmiş;
Yemişlerimizden buyurun! (s.121)

Misakımilli sokağı! Senin
Esen rüzgar, yağan karını sevdim.
Camın önüne her oturuşta seyrettiğim,
Arnavut kaldırımlarını sevdim.

Bir çocukluk oyunu mu oynadık orada?
Sen gelin olmuştun, ben güvey.
Sen öyle güzel; ben daha genç,
Yepyeni, taptazeydi her şey. (s.126)

Bir yeşil yer bilirim ormanların içinde,
Bütün gün mavi bir gök, bir rüzgâr, akşam esen.
Dedikodusuz bir köy, herkes kendi içinde,
Bahçeli, küçük bir ev, kapıyı çalınca: sen! (s.28)

Ölüm teması onun şiirlerinde diğer şairlerden çok daha farklı bir şekilde işlenmiştir. O, ölüm temasını işlerken Allah'a teslimiyet, yakarış içerisindedir, ölümle barışıktır. Allah'ın merhametine sığınır, bir mümin tevekkülü vardır şiirinde. Ölümünden çekinmeyip ona dostça yaklaşır. Ölüm karşısında isyan yoktur, ümit ve bekleyişle ölüm korkusunu aşmak istemiştir.

Nasıl öldü Ya Rabbim, nasıl öleceğiz!
Hangi sonsuz geceler, iklimler geçeceğiz,
Bundan sonra aynı gün aynı sofrada
Oturacak mıyız bir daha! (s.26)
....

Rabbim, nihayet sana itaat edeceğiz...
Artık ne kin, ne haset, ne de yaşamak hırsı,
Belki bir sabah vakti, belki gece yarısı,
Artık nefes almayı bırakıp gideceğiz... (s.27)

Geç kaldık, Ya Rab, geç kaldık!
Şu hayat işte, gök, dallar, gün,
Bizi sardı, Ya Rab, geç kaldık...
Bırakıp fazlasını ömrün
Koşup süikûnuna ermeye,
Koşup sana hesap vermeye,
Geç kaldık Ya Rab, geç kaldık... (s.58)

● İsmail Aydoğdu

Kara Gözlü Bir Adam

- Üstad Abdurrahim Karakoç'un Aziz Hatırasına-
Rahim'in abidi, Rahman'ın kulu
Adam gibi adam, koç gibi adam.
Gözünde değildi dünyanın pulu
Buğday tenli, kara gözlü bir adam.

Mihriban merdiven, Hakk'a erdiren
Leyla'dan Mevlâ'ya yolu vardiyan.
Dünya gurbetinde cennet bulduran
Dili derviş, güzel sözlü bir adam.

Adam mı olurmuş aşka düşmeyen
Aşkın ateşinde yanıp pişmeyen
Karakoç'a baksın aşka şaşmayan
Gönlü kırık, kalbi közlü bir adam.

Zülfikar elinde yürek dilinde,
Kalemi cihatta, Allah yolunda,
Bilirdi melekler sağ-ı solunda,
Sağlam sözlü,yiğit özlü bir adam.

Maraş'ın merdi, Vatan'dı hep derdi
Gönlünü dilini vatana verdi
Bu canı vatana adadım derdi
Ömür boyu seferyaz'lı bir adam.

Aç gezdi harama el uzatmadı
Üç kuruşa şiir, vatan satmadı
Keçede yattı da köşkte yatmadı
Fakirhane birkaç gözlü bir adam.

Yoktu hiç bir işi mevki - makamdan
Hâkimden, savcıdan, kaim makamdan
Uşşak'tan, Saba'dan her tür makamdan
Şiirden türküden hazlı bir adam.

Dalmadı dünyaya, düşmedi mala
İsterse bir yerde hazine bula
Eğilmez yerdeki altını ala
Dünyanın meylane nazlı bir adam.

Aydoğdu'm koçtur da kara değildir,
Ta küçükten Karakoç'a meyildir
Koç olacak kuzu baştan bellidir
Yoldaşı çoktur, çok kuz'lu bir adam.

● Aslan Avşarbey

Kaygı Duruşu

Dünyaya gözümü açalı beri
Devrana yetişme yarışındayım
Bugün dön desinler dönerim geri
Zaten Cehennem'in girişindeyim

Felek çocukluktan tutmuş yakamı
Hırpalar savurur bozar cakamı
Sürünsün demiş ki karar makamı
Yazgının çileli her işindeyim

Yeltensem ufukta ışık görmeye
Kader ağlarını başlar örmeye
Hiç uğruna hayat denen sermaye
Tükendi artık son kuruşundayım

Bir baykuş selamlar her seherimi
Yandırıp kavurur od ciğerimi
İp yaptılar canlı yüzüp derimi
Feleğin yayının kirisindeyim

Gönül tarlasına hüznün ekili
Bağrıma aşk denen kazık çakılı
Ellerim koynumda boynum bükülü
Bir ömürlük kaygı duruşundayım

Ne tadı gözümde ne malı mülkü
Çıkalı çok oldu dünyanın cılkı
Fikrin nedir diye sorarsan *Mülkî*
Gitme vakti gelmiş görüşüneyim

● Sündüs Arslan Akça

Ahvalim

Akşam saatine inen sessizlik
Tatsız tuzsuz bir hal, çehreler silik
Hüzün tezgahımda hep belik belik
Firari keyfimi var mı görenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Alıp veriyorum kendi kendimle
Bir başıma kaldım artık derdimle
“Derdiyle hoş” şair deyip de imle
Gözlerim deli çay, taştı erenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Gönül penceresi buğulandı bak
Uykunun gözleri ki çakmak çakmak
Arsızlık başımda avare, ahmak
Ey konu komşuya dönüp soranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Kalem bile küstü yüzünü döndü
İlham halesinin ışığı söndü
İçimdeki umut yine dövündü
Hevesimi bir çırpıda kıranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Şehrin üzerine heva sinince
Girdabın içine çeker düşünce
İçlenir yüreğim yağmur inince
Yüzüme gülüp de dönüp yerenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Tutuştı eteğim tutuştı gülüm
Dalımda ötmüyor artık bülbülüm
Çılgılığımı anca bastırır ölüm
Üzerimde biten otu derenler
Ahvalim bu işte bilin yarenler

Vuslata ne kaldı şunun şurası
Zamane insanı kaçın kurası
Birkaç şiir işte ömrün darası
Melal bakışımı düşe yoranlar
Ahvalim bu işte bilin yarenler

● İlqar İmamverdiyev

Bağışla Məni

Anam Firuzə Paşaqızının əziz xatirəsinə

Ömrün qürub çağı səni küsdürtdüm,
Bağışla ay ana, bağışla məni.
Başının üstündə tufan əsdirdim,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Mən ki, səni sağaltmaq çün edirdim,
Dayanıb pusquda hər gün güdürdüm.
Qəbahəti bilə-bilə edirdim,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Ağrılar çox idi dözə bilmirdin,
Yerində, yüyürüb, gəzə bilmirdin.
Balıq tək çırpınır, üzə bilmirdin,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Səbr etməkdən səbrimiz də qalmadı,
Fələk bizə xoş bir hava çalmadı.
Gedən-getdi, qalanlar da qalmadı,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Əbəs yerə hey xətrinə dəydim mən,
Elə bilki dəli idim, səydim mən.
Sən öləndə öz-özümə söydüm mən,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

İnanmırdım bu köçünə heç zaman,
Düşünürdüm, sağalacaq çox asan,
Bilməzdim oxunar Quran, ya azan,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Gecə-gündüz keşiyini çəkirdim.
Yaranın fikrini bircə çəkirdim,
Quzğun kimi üzərinə çökürdüm,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Od-ocaqsız məni yaman yandırdın,
Gedişinlə həm üşütdün, dondurdun.
Ruh quşunu qəbrin üstə qondurdun,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Ömrüm boyu təqsirkaram qarşında,
Məğlub oldun ölüm-qal savaşında.
Oğlun qəhər çəkər altmış yaşında,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

Günaha batmışam məni bağışla,
İlqar indi döy başına, "alqışla".
Gözyaşını leysan edib, yağışla,
Bağışla ay ana, bağışla məni.

● Vahid Aslan

İndi

Mənə düşmənimdən “dost” düzəltdilər
“Kırvəlik” adında “tost” düzəltdilər
Axırda silsilə yas düzəltdilər
Hisində boğulan çırağam, indi.

Çox yatdım, yad oldum təməlim ilə
Sözüm uyuşmadı əməlim ilə
Öz sözüm, öz qanım, öz əlim ilə
Yazılmaq istəyən varacağam, indi.

Şirin nağıllara uyan çağında,
Bükdülər belini Qarabağın da
Kəlbəcər adında, Laçın adında
Bağrı şaqqalanan torpağam, indi.

Gözəl Xocalını etdilər talan
Dolandı boynuna bir əfi ilan
Bulağı ağlayan, gülləri solan
Elatdan ayrılan yaylağam, indi.

Qəzəbi çatlasın Türk oğlu, Türkün
Gəlsin qisas adlı gözlədiyim gün
Şuşa qalasına sancılmaq üçün
Şəhidlər suvaran, bayrağam, indi.

● İbrahim Sağır

Anafor Sağanağı (Cinas Kafiyesi)

İstiyorsan şayet vurmak hedefi,
Silahta arpacık, yiv, set, gez ara...
Bir inciye feda et bin sedefi,
Kara deme, deniz deme gez, ara...

Hak güçlünün hukuk mukuk laf ola,
Dense de: Sezar'ın hakkı Sezar'a,
Sürçü lisan ettik ise af ola,
Doğruları vicdanında sez, ara...

Beyaz itten zarar gelir sürüye,
Tartta söyle, etme lafı düz ara.
Yokuşlarda atın nal mı sürüye,
Şaha kalsın ona uygun düz ara...

Doruklarda işin nedir ey avcı,
Ovaya in göletlerde kaz ara.
Güçlüden yanaysa yasa ve savcı,
Yanarsın eline düşme kazara...

Madem gözü fezalarda insanın,
Yıldızları geçmek için hız ara.
Öyle kavi olmalı ki imanın,
Çelik ne ki, suyu kestir hızara...

İffetin, hayanın, ismetin burcu,
Kadın odur ardan yüzü kızara.
İsimler mimoza, İremcik, burcu,
Gel de Ayşe, Fatma adlı kız ara...

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

67.on5eylül2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi
sosyal yardım müdürlüğü
kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

67 sayı 15 eylül 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

● Tayyib Atmaca/ Biz Bize Biz Gibi

Batar Dururuz

● Metin Özarıslan / Terbi

● Avni Doğan / Düşer

● Arif Ay / Şiir ve Gelenek Üzerine

Konuşmalar / Yirmibeş

● Mücahit Şahin / Âbıhayat

● Mustafa Sade / Aşk Makamı

● Hakan Hadi Kadioğlu / Aşıkların

Gözü Çeşme

● Səxavət İzzəti Əndəlib / Bəlkə də

Ölülər Bizə Gülürlər

● Ali Kemal Mutlu / Bir Perinin Esiriyim

● Ertuğrul Çoban / Tövbekâr Dizeler

● Metin Mert / Güz Yağmuru

● Âşık Cemal Divani / Haber Vermeden

● Doç.Dr. İrfan Görkaş / Germiyanogulları Şair-Düşünürü Kadı Ahmet Dâî'nin Poetik Hikmeti

● Lütfü Şehsuvaroğlu / Gazel

● Mehmet Osmanoğlu / Döngü

● Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-19-

● Yasın Mortaş / Kepenek

● Tayyib Atmaca

Biz Bize Biz Gibi Batar Dururuz

Ben beni ararım bende bulamam, nereye kayboldum bir gören var mı, daha dün gönlümün kuz bahçesinde, bir ağacın gölgesine oturup, bir türküden bir türküye geçiyor, efkâr soluyordum gam çekiyordum, hatıralar albümüne bakıyor, kim yerinde kalmış kim kime gitmiş, kim kimin sırtına hançer saplamış, kim kime gidiyor kimden geliyor, kimsesizler kimsesini bilenler, böyle birden bire nasıl oldu da, kendini kaybetti insan içinde, kelimeler dokunmuyor kalbime, hangi yana dönsem korkum çoğalır, ben beni ararım bende bulamam.

Sen senden uzağı göremiyorsun, dışından içine nasıl gömüldün, kaba ardıc ağacı bir tabuttan, uzun yola hüküm giymek istersin, yalnız aradığın eline geçmez, eline geçenler gönlüne uymaz, gönlünden geçene sen uzaktasın, el sallar durursun kendi kendine, gölgene basarak gezdiğin kadar, bir kere nefsinini çiğneyemedin, burnunun ucunda benin büyüdü, baktığın aynada başkası güldü, sen bıyık altında sırttın durdun, tebessümün oldu yapma bir çiçek, sağın solun gül bahçesi belledin, dikenlerden bir çit ördün kendine, sen senden uzağı göremiyorsun.

O başka bir dünya arar durmadan, yerin üzerinde bir başka yerde, bir başka dünyayı bulan olmadı, aradığı dünya içinde saklı, bunu diyenlere kulak asmadı, konuşurken sesi kendine döndü, herkes kendisini dinliyor sandı, yürürken burnuyla buluta çarptı, yer kayarak gitti ayaklarından, uzaklara uçtu gönül turnası, yakınları göz ucuyla izledi, nefsin yoldaş etti gayrıyı köle, her seferde galip dönme düşüyle, sözü kılıç gibi savurdu durdu, her darbede kesti kendi kendini, canına düşecek ateşten korkup, o başka bir dünya arar durmadan.

Biz bize biz gibi batar dururuz, ha bire kaçırız birbirimizden, aramızda dikenli tel örgüler, ben sana gidemem sen gelemezsin, onlar ile zaten işimiz olmaz, biz bize biz deriz onlar çuvaldız, arada bir kıyık diyenler de var, herkes herkes ile kuzu sarması, içi boş sözlerle sohbet ederler, besmelesiz kurularlar sofraya, ne karınları doyar ne de gözleri, elleri uzanmaz hamd makamına, kafa dağında yazın kayak yaparlar, düşlerinde yem atarlar ankaya, birbirine ayna gibi bakarlar, yüzlerinde solar tebessümleri, bu gidişle yer tükenir arafta, biz bize biz gibi batar dururuz.

● Metin Özarslan

Terbi

-Merhum Refik Fersan ve Necmi Nurettin Güngörmüş'e ihtiram ile-

Yokluğun kurudu göz bebeğinden
Soluverdi aydınlığı gündüzün
Süzüldü damlalar gözeneğinden
“Düştü enginlere bir ince hüznün”

El ele diz dize nasıl da şendin
Ruhları ısıtan kor alevdendin
Esti hazan yeli önünde sendin
“Soldu güller gibi sevdalı yüznün”

Aynı suyla cennete aktığımız
Mutluluğun bendini yıktığımız
Sevda ile birlikte çıktığımız
“Nerde mehtabı hazin gönlümüzün”

İçinde binlerce cevapsız soru
Nedir kaderinle ruhunun zoru
Şimdi dalı kırık yaprağı kuru
“Soldu güller gibi sevdalı yüznün”

[...nden sonra]

● Avni Doğan

Düşer

Yorulur gökyüzü toprağa kan düşer
Bahçeler dağılır bağlara figan düşer

Solar gülleri bahçenin bülbüller susar
Güz gelir bir gece ansızın mihrican düşer

Toprağa sert basmaktan takati kalmayanlar
Bakarsın o an gelir toprağa yaman düşer

Bir ezan sadalanır gönül minaresinden
Gökte yıldızlar titrer kiliseden çan düşer

Zaman geçip giderken biz farkına varmadan
Kimine gül kokusu kimine ziyan düşer

Sevgilim ah sevgilim bir inayet eylesen
Şu zavallı yolcuya cennette mekân düşer

Bir kez dokunuverse kubbesine adalet
Zalimlerin kurduğu nice kahkeşan düşer

Karanlık dayanamaz minik bir muma bile
Gecenin ortasına ölümsüz bir tan düşer.

Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmi beş

● Arif Ay

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

İlk şiirini 1975 yılında Denizi Giyinmek, Edebiyat dergisinde yayınlandı ve siz 22 yaşınızdasınız. Aradan üç yıl geçiyor ve 1978 yılında ilk şiir kitabınız Hıra yayınlanıyor. Bu zamanlardan önceye giderek şiirle nasıl tanış oldunuz, edebiyat yolculuğunda yolunuza ışık tutan, gönlünüzü aydınlatan şairleri, yazarları hem yâd edelim hem de onların gönlünüze saçtığı edebiyat tohumlarının başak vermesine doğru bir yolcuğa çıkalım istiyorum.

Çocukluğumun kışlarında daha 7-8 yaşlarında penceremizin buğulanan camlarına parmağımın yazdığım ama şimdi içeriğinin ne olduğunu hatırlamadığım yazılarla başlar şiirle tanışmam. Ardından şiir dünyamı besleyen iki önemli kaynaktan söz edebilirim. Biri rahmetli annem ve onun geceler boyu anlattığı masallar. Öteki ise, evimizde bulunan dini hikâyeler ve âşık hikâyeleri (Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Sevdakâr, Leyla ile Mecnun vb.) Battalgazi ve Kesikbaş hikâyeleri... Boz eşeğimizi köyün yamacındaki tepelerde yayarken (otlatırken) tabiata ilişkin gözlemlerim de şiir dünyamı zenginleştiren unsurlardır. Ortaokul yıllarım Tommiks Teksas, Kinova vs. çizgi romanlarla geçti. Lise yıllarımda, İslami kitaplar okumaya başladım. Bunlar, İmam Gazali'nin İhyau Ulumiddin, Muhiddin Arabi, Peygamberimizin Hayatı, Ömer Nasuhi Bilmen, Seyyid Kutup, Mevdudi tefsirleri...

Yine lise birinci sınıfta, Üstad Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç'un şiirleriyle tanıştım. Bediüzzaman'ın risalelerini okudum. Behçet Necatigil'in şiirlerini okudum ve şiirde sözcük tasarrufunun şiirlerinden öğrendim. Üniversite yıllarımda klasik şiirimizi (Divan, Halk) okudum. Nef'i, Baki, Necati Bey, Nedim, Naili, Fuzuli, Nabi, Şeyh Galib, Karacaoğlu, Dadaloğlu, Pir Sultan, Seyrani, Emrah, Zihni hepsi benim ustalarım oldu. Yine aynı yıllarda Alaeddin Özdenören, Erdem Bayazıt, Akif İnan, Cahit Zarifoğlu şiirlerinden beslendiğim şairler oldu. İlk şiirlerim mahalli gazete ve dergilerde yayımlandı. Edebiyat dünyasına Edebiyat'ta yayımlanan Denizi Giyinmek başlıklı şiirimle adım attım (1975).

25 yaşınızdasınız ve Hıra kitabınızla okur karşısı-

na çıkıyorsunuz. Bunun öncesinde de geleneksel şiirden günümüz şiirine yaptığınız yolculuklarda şiirlerinden esinlendiğiniz usta şairleri, günümüzde 25 yaşını doldurmuş birçok şair belki de sadece isimlerini duyup geçmişlerdir. Önce geçmişle gelecek arasına köprü yapmaya aday şairler için olmazsa olmaz okumalar ne olmalıdır. Sonra da genç bir şair olarak çıkardığınız ilk kitabınız o zaman nasıl karşılandı. Günümüzde bırakın genç şairleri, yüzlerce şair arasından –istisnaları dışında tutuyorum- bir kitabında 11 şiirini çok beğendiğim fazla şair kalmadı. Buradan hareketle şöyle demek istiyorum: Şiir günümüz için mi yazılır gelecek için mi?

Günümüz gençliğinin en büyük eksikliği kendi kültürümüzle ilgili ciddi okumalar yapmamalarıdır. Öncelikle Kur'an'ı anlayarak okumalıdır. Birkaç mealden, birkaç tefsirden sürekli okumaları gerekir. İslam tarihini ve Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını yine birçok kaynaktan sular seller gibi öğrenmeliler. Ardından da İslam edebiyatını okumalıdır. Klasik edebiyatımızı iyi etüt etmeden ciddi eserler ortaya koyamayız. Batının aklıyla, Batının değerleriyle değil, kendi aklımızla ve kendi değerlerimizle düşünmeliyiz. Aruz şiirini, hece şiirini bilmeden kendimize ait bir şiir ortaya koyamayız.

İlk kitabım Hıra çıktığında ilgiyle karşılandı. Sözelimi İlhan Berk mektup yazmıştı Arif Ay kaç yaşında diye. Konur Ertop 'dinci' bir şair nasıl olur da Gerilla şiiri yazar diye hayıflanmıştı. Bununla ilgili Nuri Pakdil'in Biat III kitabında cevabi bir yazı var.

Şiir sanat olarak, zamanla sınırlı değildir. Bugüne de seslenir, geleceğe de... Bu, şiirin estetik gücüyle, poetik yapısıyla ilgilidir. Bakarsınız günümüzde ses getiren bir şiir, yarının insanına bir şey söylemeye-bilir. Bunun tersi de mümkün. Asıl olan, şiiri süflü duyguların değil, asil duyguların sesi yapmaktır. İnsanlığın ortak acılarını, umutlarını dile getirmek gerekir. Bu ortak hallerde Kur'an'da ortaya konmuştur. İnsanı Kur'an'ın dışında hiçbir kaynaktan tam olarak öğrenemezsiniz. Kur'an, insana insanı anlatan bir kitaptır. İyi şair Kur'an'ı bilmek zorunda. Günümüz şiiri Kur'an'dan beslenmediği için cılız ve anlamsız.

Üniversite yıllarında Divan ve Halk şairlerini okuduğunuzu söylediniz ama bu güne kadar ölçülü bir şiir yayımlamadınız. “saçların hangi ülkelere ırmaklarında ıslanır/ikinci gölgesi oralarda da uzun mu/oralarda da seven horlanır/sevilen vurulur mu” Mesela bu “Sucul Şiir”inizi o gençlik çağlarınızda yazmışsınız ama bugün bile birçok şairin ezberinde bu kısa bir şiir. Bu şiirinizdeki iç kafiye ile birlikte geleneğe göndermeler var. Yolunuzun klasik şiirler kesiştiği bir zaman dilimi hiç olmadı mı?

Evet, kesişmedi. Hece ve aruz vezniyle yazdığım şiirlerim oldu fakat yayımlamadım. Ben gelenekle bağı salt biçimle sınırlandırmıyorum. Üstelik dize yapısı, iç uyak, ritim gibi unsurlar geleneğin mirasıdır. Gelenekle irtibatla asıl olan düşünce ve his dünyamızı oluşturan değerlerin bize ait kadim değerler olup olmadığıdır. Şiir çizgimi klasik (Divan/Halk) şiir okumalarım oluşturdu. Bu çizginin değişik renkleri Sucul Şiir’de de var Dosyalar’da da var. Gelenekle irtibat bir iklim meselesidir. İçinde yaşadığınız hayat geleneğin değerlerini yaşatan bir hayat mı yoksa gelenek dışı, din dışı bir hayat mı? Buna bakmak gerekir. Günümüz Türkiye’sinde yüz yıldan beri gelenek dışı, gayri İslami bir hayat yaşanıyor. Şayet kendi çabası yoksa kendi arayışı ve direnmesi yoksa bu hayatın şekillendirdiği şairden, yazardan gelenekle bağı olan bir eser ortaya çıkar mı? Bugün iktidardaki edebiyat Batıcı, seküler, laik, din dışı, gelenekle uzaktan yakından irtibatı olmayan bir edebiyattır. Tıpkı, iktidarın da laik düzenin iktidarı olması gibi...

Edebiyat dergilere çoğaldı. Dergiler artık bir okuldan ziyade pazar yerine açılmış bir tezgâh gibi ne ürettirirse onu pazarlandığı semt pazarlarına döndü. Günümüz genç şairleri gelenekten uzak, günümüz şairlerinin ağzını çemkirerek şiirler yazmaya çalışıyorlar.

Özellikle sizin kuşaktan şairlerin çoğu gelenekten haberdar ve geleneğin kaynağından beslenerek kendi üslubunu oluşturdular. Günümüz gençlerinin şiiri de “çala çala bir havaya” mı dönecek yoksa sizin gibi usta şairlerin beslendiği kaynaklardan beslenerek kendi ayakları üzerinde durmayı mı öğrenecekler?

Gençleri kötülemekle bir yere varamayız. Çünkü onlar yaşadıkları hayattan esinleniyorlar. Onlara miras olarak bırakılan hayat saçma ve gayri insani

bir hayat. Ne yapsınlar? Anaokulundan üniversiteye kadar beyinleri “saçma” ile yıkıyor. Beslenecekleri bir kültür ortamı yok. Elbette “çala çala bir havayı” bulacaklar dediğiniz gibi. Geleneğinden kopartılmış bizim gibi toplumlarda bu böyle oluyor. Dediğiniz gibi edebiyat dergileri şair, yazar yetiştirme işlevini kaybetti. Herkesin kendini göstermeye çalıştığı yerler oldu adeta. Dolayısıyla, usta-çırak ilişkisi eskilerde kaldı.

Her şeye karşın, bir yazarın, bir şairin kendini yetiştirmesi için pek çok imkân var. Bunları iyi değerlendirmek ve emek vermek gerekiyor. “Ben oldum” dediğiniz an işiniz bitmiştir. Öylelerini biliyorum ki elli kitap okumadan doktora sahibi, on şair külliyyatı okumadan beş şiir kitabı sahibi olmuşlar

Edebiyat dergilerinde yeni çıkan kitaplar ya da bir başka dergide yayımlanan bir şiir/hikâye/denemeler için dergilerin sadece arka sayfalarında kısa değiniler yok denecek kadar az yazılıyor. Sizin yıllar öne Kayıtlar’da “Okurken” başlığı altında kaleme aldığınız yazıları kısmen de olsa daha sonra Ede’te sürdürdünüz. Sizin o zamanlar yol gösterici eleştirileriniz kimileri tarafından hakaret olarak algılandı ve karşı yazılar yazarak sizi hem kırdılar hem de siz “Okurken”i yazmaktan soğudunuz. İsterseniz biraz da o zamanlara gidelim. Eleştiri nedir, nasıl olmalıdır, bunu konuşalım?

“Okurken”i yazmaktan vazgeçmem karşı yazılardan ya da kırgınlıktan dolayı değil. Çok vaktimi alıyordu. Ayrıca, yazdıklarım kimsenin umurunda değildi. Çünkü herkes usta ve herkes üstad... Kimse burnundan kıl aldırıyor. Hemen her şey ayağa düşüyor. Bayağılaşıyor.

Eleştirinin pek çok yöntemi vardır. Daha doğrusu her eleştirmen kendine has bir yöntemle eleştiri yapar. Ben bir eleştirmen değilim. Genellikle okuduğum kitapların, şiirlerin, yazıların bende bıraktığı intibaları yazıya dökerim. Bunu yaparken de tecrübelerimi, kazanımlarımı okurla paylaşıyorum.

Eleştiri doğrudan eser üzerinden yapılmalı. Eserin dili, kurgusu, estetik yapısı, düşünsel yapısı üzerinde kafa yormak gerekir. Şahsiyet saldırısından, karşı tarafı rencide edecek tutumlardan kaçınmak lazım. Adamın biri benim şiirimi eleştirecek ya, ilk cümlesi şu: “Emekli şair tatilde.” Bu cümleyle başlayan bir eleştiri, eleştiri olmaz. Buna soytarılık denir. Bilmem anlatabildim mi?

Şiir yazmaya başladığımız 1970’li yıllarda usta şairler şiirlerimiz hakkında görüşlerini yazarlar-

dı dergilerde, yıllıklarda. Biz onların görüşlerine değer verir ve yanlışlarımızı, eksiklerimizi düzeltmeye çalışırdık. Söz gelimi Behçet Necatigil, İlhan Berk, Vedat Günyol, Muzaffer Uyguner, Rauf Mutluay gençlerin yazdıklarına ilgi duyan insanlardı.

Zaman zaman sizin serzenişlerde bulunduğunuz hususlarda ben de sizin gibi düşünüyorum ama her şair/yazar üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiği müddetçe ilerde hayırla yâd edilecekler arasındadır. Yazdıklarınızdan ders çıkaracak çok geniş kitleler olması gerekirken maalesef bu olmuyor. Varsın olmasın. Biz biliyoruz ki seferdeyiz, bununla yükümlüyüz. Sizin öngörüleriniz, tespitleriniz kendini bilen üç beş şair/yazar için önemlidir diye düşünüyorum.

Yazdıklarınız bir değer ifade etmese zaten bunları yazmazsınız. Sorumluluk bilincini kuşanmak isteyen genç ya da kendilerini genç hissedenler için bir şeyler söylemeniz gerektiğine inanıyorum. Bu aynı zamanda sizin bir ağabey olarak sorumluluğunuzdur desem sınırları aşmış olmam inşallah?

Edebiyatın bir işlevi olduğuna inananlardanım. Türkiye özelinde bunun önemi daha da artıyor. Biz yüz yıldan beri bize dayatılan bir hayatı yaşıyoruz. Bu hayatın inancımızla, kültürümüzle, tarihimize hiçbir alakası yok. Zihnimizdeki kavramlardan düşünme biçimimize, davranışlarımıza har şey bize dayatılan Batıcılık dediğimiz olguya ait. Değerlerimizi, doğru ve yanlışlarımızı inancımız belirlemiyor. Çünkü inancımızdan ve onun oluşturduğu değerlerden, davranışlardan kopartıldık.

Bugünün Türkiye'sinde Müslüman yazara ve şaire önemli görevler. Önemli sorumluluklar düşmektedir. Öncelikle kendi medeniyet değerlerimiz ciddi bir biçimde etüt etmemiz gerekir. Medeniyetimiz üzerine düşünmüş, yazmış çizmiş yazarlarımızın eserlerini ciddi biçimde okumalıyız. Sözgelimi Sezai Karakoç, Necip Fazıl, Nuri Pakdil, Rasim Özdenören, M. Akif İnan ilk akla geliverenler.

Okumadan, birikim sahibi olmadan yazar olunmaz. Türkiye'nin en önemli problemi zihniyet dönüşümüdür. Bunu da yapacak olanlar yazarlardır. Yazarlığı, şairliği şöhretin, statünün, şunun bunun basmağı yapmadan büyük bir özveri ve tevazu ile sürdürmek gerekir. Yazarlığın zor ve çetin bir uğraş olduğunu bilmek gerek. Mevlana'nın pergel metaforu rehberimiz olmalı. Önce kendi inancımıza ve değerlerimize sabitleneceğiz, sonra da tüm dünyada olup bitenleri takip edeceğiz.

Sözlerinizi “Kendi inancımıza ve değerlerimize sahip çıkacağız” derken önce kendi değerlerimizi tanıyıp ondan sonra da batının değerlerini tanıyalım şeklinde algılıyorum. Buradan hareketle önemli olanın okumak, bir düşünce bir eylem adımı olmak, yazmak daha sonraki mesele diyebilir miyiz?

Öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Biz bize ait bir kültür ortamında yaşamıyoruz. Okuduğumuz bütün okulların, buna üniversite de dahil bize öğretmeye çalıştıkları, bize dayattıkları bilgilerin, davranış biçimlerinin hiç biri İslâmî değildir. Bütün okullar laik, maddeci, din dışı insanlar yetiştirmek için planlanmıştır. Bugün yazar adayı bir genç bu okullardan öğrendikleriyle düşünmeye ve yazmaya kalkışırsa onun yazdıklarından bizim insanımıza bir fayda gelmez. Önce o öğretilenleri sorgulayacak, kafasını o virüslerden temizleyecek, bunun çilesini yani fikir çilesini çekecek sonra da hakikatin kaynağına yönelerek yazmaya koyulacak.

Biz kültürü, medeniyet değerleri yerle yeksan edilmiş bir milletin çocuklarıyız. Binlerce yıllık değerlerimize ulaşabilmek için yeni bir alfabe öğrenmek durumunda bırakıldık. Dünyanın hiç bir ülkesi yüz yıl önce bizim yaşadığımız felaketi yaşamadı. Cemil Meriç bakınız ne diyor harf devrimine ilişkin: “Altı yüz yılı rafa kaldırmak ve tarihsiz bir ülke ibda etmektir yapılan.” (Mağaradakiler)

Biz inancıyla örtüşen, kendi hayat düzenini kurmuş bir toplumun yazarı değiliz. Bu yüzden işimiz zor ve yolumuz uzundur. Hiçbir siyasi hareketin yandaşı olmadan önce kendi zihniyetimizi değiştireceğiz, sonra da yaşadığımız toplumun.

O zaman şöyle diyebilir miyiz: Bizler bizden önceki devirlerde yaşamış edebi ve estetik değerlere sahip şahsiyetlerin eserlerinden beslenerek onlardan aldığımız ilhamla bizden sonraki nesillere güzel örnekler bırakmalıyız. Bir şair/yazarın yola çıkmadan önce Sezai Karakoç'un Edebiyat Yazıları 1,2,3 bunları okuyup içselleştirdiğinde mi edebiyat yolculuğa başlamalı?

Değerli kardeşim, Sezai Karakoç'u da okumalı, Necip Fazıl'ı da, Nuri Pakdil'i de, Rasim Özdenören'i de, Akif İnan'ı da, Alaeddin Özdenören'i de, Nurettin Topçu'yu da, Cemil Meriç'i de, Erol Güngör'ü de, Cahit Zarifoğlu'nu da okumalı, Nef'i'yi de, Baki'yi de, Fuzulî'yi de, Nedim'i de, Seyranî'yi de, Abdurrahim Karakoç'u da, Pir Sultan Abdal'ı da, Mevlana'yı da, Yunus'u da Şeyh Bedrettin'i de

Karl Marks'ı da, Nazım Hikmet'i de, Yahya Kemal'i de, Arif Nihat Asya'yı da, Hitler'i de, Nihal Atsız'ı da, Ahmet Hamdi Tanpınar'ı da Dostoyevski'yi de, Tolstoy'u da, Balzac'ı da, Sabahattin Ali'yi de, Sait Faik'i de, Mustafa Kutlu'yu da. Gazal'i'yi de, Aristoy'u da, Niyazi Mısıri'yi de, Nesimi'yi de, Mehmet Akif'i de, Tevfik Fikret'i de, İsmet Özel'i de, Ataul Behramoğlu'nu da, Behçet Necatigil'i de okuyacak, Erdem Bayazıt'ı da, Tarık Buğra'yı da, Kemal Tahir'i de, Marquez'i de, Yaşar Kemal'i de, Şeyh Şirazi'yi de, Rilke'yi de, İlyada ve Odyssea'yı, Oğuz Kağan Destanı'nı da, Köroğlu Destanı'nı da...

Okuyacak oğlu okuyacak... Bunun Ahmet'i Mehmet'i yok... Gâvuru da okuyacak, Müslümanı da... Hakikati aramaya talip olacak... Bir ayağını kendi inancına sabitleyecek, öteki ayağı ile de dünyayı tarayacak. Yüce Kur'an ve Hazreti Peygamber (s.a.v) rehber edinilecek; bunlarsız yola çıkan yolunu bulamaz.

Şair/yazar adayının uzun okumalardan sonra Sezai Karakoç'un özellikle Edebiyat Yazıları I'de "Evet, şair milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerekirse yol gösterenidir. Şair, milletin kalbidir. Atan nabızı, çarpan yüreğidir. Şiir sanatı kadar millet sanatı olan bir sanat yoktur. Resim, musiki, mimari ve edebi sanatlardan roman da milli çizgiler ve karakterler görülür kaçınılmaz bir şekilde. Ama şiirde, milli damga, zorunludur.

Evet, şiir evrensel olduğu ölçüde milli, milli olduğu ölçüde evrenseldir. Dil ve kelimeler, onu dolaysız millet malı yapar. Şair, milletine kafasıyla, gönlüyle ve ruhuyla yapışıktır. Alın yazısı, milletin alınyazısıdır. Kendi alınyazısını da milletin alınyazısı yapar.

Bir milletin ihtişamını, duyarlılığını, öfkesini, mutluluğunu, inceliğini anlamak istiyorsanız şairlerine, özellikle şairlerine bakınız. Bizim şiirimizde işçiliğiyle Fuzuli, ihtişam ve tantanasıyla Baki, şaşaa, mübalağa ve öfkesiyle Nef'i, incelik ve sevecenliğiyle Nedim, bilgeliğiyle Nabi, ruh musikisiyle Şeyh Galip, bizzat milletimizin mizaç ve karakterleri, milletimizin ta kendisidir..." diyor.

Ben buradan hareketle şair/yazarın bir sorumluluk kuşanması gerektiğini söylemeye çalıştım. Evet, doğru söylüyorsunuz, isimlerini zikrettiğiniz değerlerimizi okumadan, özellikle Kur'an ve Peygamber önderliğinde yolculuğa çıkmalıyız diyorsunuz. Bu bağlamda Sezai Karakoç ve Nuri Pakdil'in Arif Ay'da karşılığı ne oldu?

Sezai Karakoç da Nuri Pakdil de yüzyılımızın iki önemli sanat ve fikir adamlarıdır. Bu iki insanın eserlerini dikkatle okumadan günümüzü doğru anlayamayız. Doğru anlamadığımız için de doğru değerlendirmeler, yarına ilişkin doğru öngörüler, doğru öneriler ortaya koyamayız.

Bu iki yazarın eserleri, geçmişini yani medeniyetimizi özetleyen eserlerdir. Onların beslendiği kaynakların çoğuna gençlerin ulaşması hayli güç. Gençler eksikliklerini onların eserlerini titizlikle okuyarak giderebilirler. Sezai Karakoç'un yüze yakın, Nuri Pakdil'in elliye yakın eserleri okunmayı bekliyor. Her eser insanı bilinçlendirmez. Bazı eserler sadece bilgi verir. Bazıları da hem bilgi verir, hem de bilinçlendirir. Sezai Karakoç'un ve Nuri Pakdil'in eserleri hem bilgi hem de bilinç veren eserlerdir.

Ayrıca, iki yazarın da çıkardıkları dergiler (Diriliş, Edebiyat) pek çok genç şair ve yazarın yetişmelerinde, edebiyat dünyasına girmelerinde okul işlevi görmüştür.

Her şairin yanında özel yeri olan bir kitabı, okurun da o şairin kitapları içinde kendi özeli vardır. İşte *Dokuz Kandil* de benim özel kitaplarım arasında bulunan bir kitap. Bu kitabın önsüzünde: "Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Nuri Pakdil, Cahit Zarifoğlu, dünya görüşümün ve şiirim oluşmasında beslendiğim kaynaklardır." diyorsunuz. *Dokuz Kandil*deki özel şiirim ise *Sezai Karakoç'a Dair* şiirinizdir.

Bu şiiri okuyunca bende şöyle bir kanaat oluştu Arif Ay, Nuri Pakdil ile Sezai Karakoç arasında bir yerde duruyor ama Sezai Karakoç şiir ikliminden gönül topraklarını ekip biçen bir şair. Şiir kişiliğinin oluşmasında Sezai Karakoç etkisi yadsınamaz. Çünkü söz konusu şiiri okurken adeta Sezai Karakoç'un bir otobiyografik şiirini okuyormuşum gibi hissettim kendimi. Bu şiiri okurken bazen Sezai Karakoç'un dili ile onu anlatıyorsunuz bazen de onun hayat yolculuğunda yanındaki bir yoldaşı gibi neler yaptığından bahsediyorsunuz. Bu şiir Sezai Karakoç'un edebiyat önsüzü gibi geldi bana.

Buradan hareketle *Dokuz Kandil* üzerine biraz konuşalım. Mesela Halis Altındağ ve İlhami Çiçek sizin akranlarınız biraz da bunlardan bahseder misiniz?

Dokuz Kandil'in bende de özel bir yeri var. Her şeyden önce, öteki şiir kitaplarımdan bağımsız... "Portre şiir" diyebileceğimiz tarzda kişiler üzerine

yazılmış şiirlerden oluşuyor. Hayatlarına yakından ve uzaktan tanık olduğum insanların en tabii oluşum ve oluş hâlinde şiirimde yer aldıkları bir kitap “Dokuz Kandil”. Kitabın içeriğine ilişkin önsözde şunları demiştim:

“Bu insanlar, misyonları itibariyle, toplumun çeşitli kesimlerine ışık tutmuş, onlar üzerinde sevgi ve umut hâlesi oluşturmuşlardır. 1923 devrimiyle ayağı kayan, kalbi kararan, belleği körelen toplumu, sözleriyle, yazılarıyla, eserleriyle, duruşlarıyla sırat-ı müstakime çağıran, bu yola hayatlarını koyan, bin bir güçlüğe göğüs geren, ufuk insanlardır.

Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Nuri Pakdil, Cahit Zarifoğlu, dünya görüşümün ve şiirimizin oluşumunda beslendiğim kaynaklardır.

Halis Altıdağ, İlhami Çiçek, Hasan Aycın, akranlarım olarak birlikte yola çıktığımız sanatçı kardeşlerim, arkadaşlarım ve dostlarımdır.

Fethi Gemuhluoğlu, sohbetlerinde bulunduğum, onu dinleme mutluluğuna eriştiğim, herkesin olduğu gibi benim de gönül ağabeyimdir.

Gönenli Mehmed Efendi ise, vaazlarını dinleyen, cemaatinden insanların anlattıklarından tanıdığım gerçek bir Bediüzzaman yoldaşı.

Ebediyete göçenlere Allah’tan rahmet, yaşayanlara MERHABA!”

Bu kitaptaki şiirlerin ritmi, edası, söylemi, dil yapısı, kişilerin mizaçlarını yansıtan poetik bir yapı oluşturur. Sözelimi Sezai Karakoç’a dair şiir, sizin de belirttiğiniz gibi, Sezai Karakoç’un şiir diline yakın bir söyleyiştedir. Keza, diğerleri de öyle.

Burada şunu belirtmekte yarar görüyorum: Bu şiirler oturayım da filanca için şiir yazayım şeklinde ortaya çıkmadı. Her biri kendiliğinden zuhur etti ve bir çırpıda yazıldı. Tabii her biri değişik zaman dilimlerinde ve değişik ruh halleri içinde ortaya çıktı. Aslında, bu şiirleri, başka isimlerle de sürer diye kitaplaştırmayı düşünmüyordum. Yedigece Kitapları’ndan dostların yayın teklifini geri çeviremedim ve dokuz isim olduğu için “Dokuz Kandil” olarak yayınlandı. Şiirlerin yanı sıra, kişiler hakkında kısa porteler de yer aldı kitapta.

Elimde, otuza yakın yazılmış portre var. Bunları ayrı yayınlamayı düşünüyorum. “Dokuz Kandil” kendi içinde bütünlüğü olan bir kitap. Eklèmeler yapmak doğru olmaz kanaatindeyim.

● Mücahit Şahin

Âbıhayat

Uzak da olsa gözlerin
Taşırlar bahar muştusu.
Bir cemrenle ışıklanır,
Gönlümün sağır kuytusı.

Avuç içi ırmakların
Saatlerin kaynağıdır.
Titrek ve ürkek kuşların
Sonsuz, sükûn konağıdır.

Abıhayattan ellerin
Döker ufka gül kurusu.
Gözlerinin oluğundan
Akar suyun en durusu.

Güvercin kanadı gibi
Umut yüklü gülüşlerin
Bitmeyecek dalgalarıdır
Aynalara gelişlerin.

Siyah tavanlı evrenin
Ey elmaştan avizesi!
Güzelliğınle yıkanır,
Gökte yıldızlar dizesi.

Sokağımın ayazından
Yar eşiğine gelmişim.
Anladım ki ben kendime
Sensiz garip bir elmişim.

● Mustafa Sade

Aşk Makamı

Gözlerin mey kâsesi, bakışın kıvıll şarap
Çöle cemre düşürür dilinden söz makamın
Göğsümün ortasında kutsanmış bir ıstırap
Ebedî yastık olur ruhumda diz makamın.

Benim siyah-ı bahtım, siyah zülfünle adaş
Berzâhımın çukuru gamzen ile arkadaş
Zelzeleye sebeptir kirpiğine değen yaş
Gönlümdeki depremin fay hattı göz makamın.

Her sabah pencereden şafak söker aşk ile
Gözün buluta değse yağmur döker aşk ile
Gül rayihanı alsa boyun büker aşk ile
Aşk gölüne çiy düşer yaktıkça köz makamın.

Ben; beninde yitirdim, beni bulamaz kimse
Cürmüne râm olmuşum, velev cürmü benimse
Senin için lav döken yüreğimi benimse
Aralansın bir lahza gönülde haz makamın.

Akıldan ve izandan sâlib oldum eyvallah
Her gece gözlerime galib oldum eyvallah
Gündüz vakti cilvene talib oldum eyvallah
Bari rüyalarımda kapansın naz makamın.

Ben göğünde bir serçe, sen göğsümde sapansın
Efsunlu hallerinle ömrü viran yapansın
Bir Fatiha kâfidir oku öyle kapansın
Terk-i diyar edince ardımdan cüz makamın.

Âşıkların Gözü: Çeşme*

● Hakan Hadi Kadioğlu

*Ne şair yaş döker, ne âşık ağlar...
Tarihe karıştı eski sevdalar
Beyhude seslenir, beyhude çağlar
Bir sola bir sağa çoban çeşmesi..."*

F. Nafiz

Gökten inen suyun arınıp, durulup can olarak toprak yüzüne çıktığı yerdir, çeşme. Suyla tamamlanan-dır. Cana, suya hürmeten kutsanır da.

Farsça "çaşma"dan Türkçeleştirilmiştir. Dilimizdeki karşılığı gözdür. Göz çok doğurgan bir sözcüktür. Göz kadar eski iki sözcüğümüz daha var, aynı anlama sahip: pınar ve bulak... Hepsi suyun kaynadığı, yeryüzüne doğduğu yeri adlandırır. Suyun topraktan toprak dışına çıktığı ve belki ilk defa baktığı yer olarak "göz"ün ilişkisi ilginç olsa gerek.

Sanırım kendi evreninden gün yüzüne çıkışı dikkate alarak suyun günü ilk gör/kör/düğü yeri ifade ediyor. Suyun ve ayrıldığı evrenin dünyaya açıldığı, dünyanın ve günün görüldüğünün anlatımıdır.

Metaforik olarak talihsizliği anlatan günden, güneşten, Tanrı'dan, Tanrı nimetinden uzak, mahrum kalmayı betimleyen bir de sözümüz vardır. Gün görmemiş diye...

Belki canın, canlılığın içindedir ve belki canın aslî unsurudur, su. Canın güne, Tanrı'sına koşusunda bir kapıdır, göze.

Toprağın cana rahim olması suya ve güne muhtaçtır. Ve belki can olmak, can vermek için gün ile su, toprağın sinesini, vuslat yeri yapmadan delik deşik, göz göz yaralar. Göze toprağın ağlayan, yaşaran yaralarıdır.

Herhalde bundandır, çeşme halden, gurbetten, sevdadan, vuslattan anlar. Âşıkla maşuk, suyla gün, canın özü, canlılığın zatı ve belki bu yüzden su da, gün de kutsaldır.

İki özü, iki sevgiliyi kavuşturandır, göze. Suyun güne doğduğu, salah bulduğu yerdir, çeşme. Sevgililerin, canların, suyla günün, suyla susayanın visal yeridir.

Su ile gün arasında topraktan can bulan insan, bu aşkın tecessümü. Suyu, güne, toprağa tutkusu bundan canın, insanın.

Toprağı, suyu, günü kutsadığından bunlara hürmeten, kışioğlu mabet addettiği pınarlar, çeşmeler dikmiş; canlara suyu ulaştırarak ebediyen anılmanın yolunu aramıştır.

Öyle ya... çeşme hasretten yanan yürek, ağlamaktan kuruyan göz, ayrılıktan kavrulan dudağa su taşır, can taşır, hayat taşır.

Yerin, sevdanın, tutkunun, özlemin sesini bürünür de yürür göze, şırl şırl ya da gürül gürül. Bu ses şaire ilham, yaraya melhem (merhem) olur; dağlara söyler, bağlarla söyler; taş deler, ozana ses olur çobana haldaş...

Heyhat! Gözeler körlendi, sular boruda mahpus. Çeşmeler tassız, çeşmeler susuz. Suyun ulaşacağı yürek, dokunacağı dudak, serinleteceği gönül yok artık.

*"Geçmiş Zaman Karalamaları"ndan

● Səxavət İzzəti Əndəlib

Bəlkə də Ölülər Bizə Gülürlər

Sevgini, sevinci büküb qəmlərə,
Həyatda bir gülüb, yüz ağlayanda,
Dirilər üstünə mərmilər töküb,
Ölülər dalınca göz ağlayanda,
Hər gün qucaqlayıb qəbir daşların,
Yanıqlı- yanıqlı biz ağlayanda,
Bəlkə də, ölülər bizə gülürlər.

Dünya şirinləşir bizə günbəgün,
Bu bal bar dağından doyan tapılmaz,
“Dünya vəfasızdır, ömürlər fanı” –
Deyən tapılsa da duyan tapılmaz,
Baxıb bərkümüzdə belə deyəndə:
“Bir zaman səni də qoyan tapılmaz”
Bəlkə də ölülər bizə gülürlər.

Hələ də bilmirik bu nədir belə,
Yaradır min dərdi, min ahı bizdə,
Bizikmi dünyanın günah çeşməsi?
Ya dünya yaradır günahı bizdə.
Halalı, haramı qatışıq salıb,
Görəndə yüyənsiz tamahı bizdə,
Bəlkə də ölülər bizə gülürlər.

Haçansa şeytanın üzünə gülüb,
Uçur nəfsimizin havası uçur.
Fəlakət divinin əlində əsir,
Dünyanın səadət binası uçur.
Haçansa insanın toxunub əli,
Bir gunahsız qüşün yuvası uçur.
Sular zəhərlənir nəfəsimizdən,
Meşədən meşəlik cəlalı uçur.
Uçurdub bu qədər gözəllikləri,
Sonra matəm tütüb, yas saxlayanda,
Bəlkə də ölülər bizə gülürlər.

Qudrət kürsüsündən, güc kürsüsündən
Gəlir siyasətin gophagop səsi,
Vurhavur çağırən səslər çoxalır
Burda eşidilmir “dayan”, “hop” səsi,
Bəlkə ölülərin şivən səsidir.
Iyrənc tufəng səsi, qorxunc top səsi,
Səs səsə veriblər top tufəng ilə
Bəlkə də ölülər bizə gülürlər.

Ölülər gülürlər onlardan niyə,
İbrət götürmədik, maya dərmədik?
Ölülər gülürlər, – onlardan qalan
Dağılmış yurdları niyə görmədik?
Yüz min həsrətilə söyləyəndə biz;
“Dünya gülşənində səfa görmədik”
Bəlkə də ölülər bizə gülürlər.

● Ali Kemal Mutlu

Bir Perinin Esiriyim Çok Zaman

Gözlerinde geceleri gizleyen
Bir perinin esiriyim çok zaman
Sanki beni masallardan izleyen
Bir perinin esiriyim çok zaman

Dudağında aşka kıyamdır sesler
Kulağında erir türlü nefesler
Kucağında bin bir hayvanı besler
Bir perinin esiriyim çok zaman

Saçlarında yıldızları sayarım
Uçlarında rüzgârları duyarım
Dolunayı çehresine koyarım
Bir perinin esiriyim çok zaman

Az da gitsem uz da gitsem... ona hep
Nere konsam bahtım ondan yana hep
Bu çileyi felek yazmış bana hep
Bir perinin esiriyim çok zaman

Evvel zaman kalbur saman içinde
Gönül yanar böyle aman içinde
Derem, tepem gayri güman içinde
Bir perinin esiriyim çok zaman

● Ertuğrul Çoban

Tövbekâr Dizeler

Güzler göçüp gitmişti, kışlar içimde yara
Kırılmış kanatları dönmeyen umutların.
Baharım matem yüklü, yazım ondan da kara
Saçları çözülecek gözümde bulutların.

Ben hiç şiir yazmadım say ki hepsi bir düştü,
Bu yüzden gözlerimi yurt edindi karanlık.
Yeryüzü parsellendi payıma kabir düştü,
Mutluluk zannettiğim serap imiş bir anlık.

Harut ile Marut'tan kalma bir bahçedeyim
Babil gecelerinde Zühre'dir beklediğim.
Sen, sihrini çok görme ben canım bahşedeyim,
Her nefeste bin ahtır ömrüme eklediğim.

İstirapmış anladım gülün bülbüle nazı,
Elbette batmak için doğarmış her gün güneş.
Her kulun başka imiş bildim Aşk'a niyazı,
Her gönüle bir başka yağarmış her gün güneş.

Göklerin gözyaşıyla temizlensin şehirler,
Artık, tadın gezmesin günahkâr mezelerde.
Adına yazılmasın kuytularda şiirler,
Gel, şafak söksün artık tövbekâr dizelerde.

● Metin Mert

Güz Yağmuru

Güz yağmuru derim solgun ve yaşlı
Bir dostum var benim dal gibi ince
Yüzü çizgi çizgi bağı da başlı
Tutuşur elleri beni görünce

Arayı uzatsam gözleri yolda
Sitemkâr sözleri döşenip durur.
Unutmak olur mu seven bir kulda
Deyip iç geçirir bana duyurur.

Güz akşamlarında dinlerken onu
Usul usul, ince yağmurlar yağar
Uzak denizlerde her günün sonu
Sesine dokunur eski rüzgârlar.

Hâlini sormaya uğradım geçen
Onulmaz dertleri bükmüş belini
Bir ömür çileden gömlekler biçen
Yalnızlık titretti gönül telini.

Ne bahçe ne bu ev, artık yok aram
Damlayan musluklar, senelerce yas
Şu çatı altında kalsın hatıram
Kalmadı içimde dünyaya heves.

Ekildik biçilmez göremem belki
Günlerim sayılı, menzilim yakın
Ertesi sabaha eremem belki
Hakkını helal et unutma sakın

● Âşık Cemal Divanî

Haber Vermeden

Bir Leyla yüzünden düştüm gurbete
Yatıyorum çöle haber vermeden
Gönlümün zehrini şeker şerbete
Katıyorum dile haber vermeden

Beklerim üstüme bir rahmet yağa
Yaslanmışım canlar yakan bıçağa
Şeyda bülbül gibi uğradım bağa
Ötüyorum güle haber vermeden

Aklar mesken tuttu siyah saçımda
Gören sorar ya bu âşık kaçında
Elli senem geçti ocak içinde
Tütüyorum küle haber vermeden

Usandım canımdan dert çeke çeke
Âşık ona derim gözyaşı döke
Dükkâna yığmıştım birkaç teneke
Satıyorum ele haber vermeden

Cemal Divanî'yim gün saya saya
Her can veda eder yalan dünyaya
Umut dedikleri derin deryaya
Batıyorum sala haber vermeden

Germiyanogulları Şair-Düşünürü Kadı Ahmet Dâî'nin Poetik Hikmeti

● Doç.Dr. İrfan Görkaş

Germiyan Şairi Ahmet Dâî

Ahmet Dâî, Germiyanogulları şair ve düşünürlerindendir. On dördüncü yüzyılın sonu ile on beşinci yüzyılın başında yaşadığı, 824/1421'den sonra vefat ettiği belirtilmektedir. Germiyan'da ve Kütahya'da kadılık yaptığı, Germiyanoglu Emîr Süleyman'ın 1410 yılında öldürülmesi üzerine Çelebi Mehmed'in himayesine girdiği, Çelebi Mehmed'in oğlu Murad'a hocalık yapmak üzere sarayda görevlendirildiği bilinmektedir.

Şair Dâî velûd bir isimdir. Bir biyografi yazısında on dört eser ismine yer verilmektedir. Eserleri içerisinde *Tercüme-i Tefsîr-i Ebû'l-Leys es-Semerkandî*, *Miftâhu'l-cenne*, *Tercüme-i Kitâbü't-Ta'bîr-nâme*, *Tercüme-i Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî* (*Tercüme-i Sî fasl fi't-takvîm*), *Teressül*, *Tercüme-i Tezkiretül-evliyâ*, *Tercüme-i Tıbb-ı Nebevî*, *Vesîletü'l-mülûk fi ehli's-sülûk*, *Farsça Divân*, *Ukudü'l-cevâhir*, *Câmasbnâme*, *Türkçe Divanı ve Çeng-nâme*, *Vasiyyet-i Nûşirevân-ı Âdil be-Pusereş Hürmüz-i Tâcdâr* yer almaktadır (Bk.Günay Kut, Ahmed-i Dâî, TDVİA, İstanbul 1989, c.2, s.56-58). Eserlerinden birincisi ünlü bir tefsirin tercümesi, ikincisi akaid, üçüncüsü hikmetin bir bölümü olan rüya yorumu, dördüncüsü ünlü filozof, astronom, Nasireddin Tusî'nin astronomi ve astrolojiye dair eserinin çevirisi, beşincisi inşa, altıncısı Feridüddin Attar'ın tezkiresinin çevirisi, yedincisi Nebevî tıb, sekizincisi Ayetelkürsi tefsiri, dokuzuncusu Arapça-Farsça manzum bir sözlük, onuncusu Dânyâl peygamberin oğlu Câmasb'ın hayatı, on ikincisi olan Çeng-name ise çeng adı verilen Türklere has bir mûsikî âletinin yapısını alegorik ve mistik bir biçimde anlatmaktadır. Bizim yazımızın temel aldığı eseri ise ünlü İran hükümdarlarından Nûşirevan'ın oğlu Hürmüz'e olan nasihatlerini anlattığı eseridir. Eser, 115 beyitten oluşan Türkçe bir mesnevidir, yani manzum bir eserdir. Tek nüshası, Burdur Vakıf ve Halkevi Kitaplığındaki (Nu:735) Ahmed-i Dâî Külliyyatı içinde yer almaktadır. Emine Yeniterzi tarafından Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi'nde (2006, Sayı 19, s. 1-25) *Ahmed-i Dâî Vasiyyet-i Nûşirevân-ı Âdil be-Püsereş Hürmüz-i Tâcdâr* adıyla yayınlanmıştır.

Poetik İslam Hikmeti Geleneği

Poetik sözcüğü, poet (şair, ozan), poem (şiir, biçim, manzume), poetika (şiir felsefesi) sözcükleri-

nin bir türevidir. Biz onu, “şiirsel ve manzum” karşılığı kullanıyoruz. Başlığımızdaki poetik-hikmet terimi ise ‘manzum felsefemiz’ anlamına gelmektedir. Bu deyimle kastettiğimiz şey, İslam düşünce tarihinde var olan ‘şiirsel düşünme biçimi’ yahut ‘şiir biçimli düşünc/m/e’ geleneği ile bu gelenekte üretilen eserler ve bu eserlerde ortaya konulan ‘felsefe ilintili düşüncedir’.

Bir felsefecimiz bu geleneği başlatan kişinin Yunus Emre olduğunu söylemektedir (Burhanettin Tatar, “Doğumunun 770.Yıldönümünde Yunus Emre’de Şiirsel Düşünme Biçimi”, *Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu*, Ed.H.Bayram Başer, İstanbul 2010, ss.68-71.). Yunus Emre’nin ise Yesevî hikmet çevresine mensup bir şair-düşünür olduğunu, dolayısıyla geleneğin kurucusunun Yesevî olduğunu söyleyebiliriz. Bilindiği gibi Ahmet Yesevî şiirlerine Hikmet adını vermişti. İster Yesevî olsun, ister Yunus Emre olsun, geleneğin ortaya koyduğu poetik hikmetin birinci özelliği, İslam temelli hikmet olmasıdır.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü hikmetin, bir isim olarak bilgelik, amaç, sebep, öğüt verici söz, fizik ve felsefe olmak üzere altı anlamını kaydetmektedir. Poetik İslam hikmeti yahut poetik felsefe geleneğimizin biri İslam, diğeri felsefe olmak üzere iki arka planı vardır.

İslam Hz. Muhammed’e gelen vahyi ve vahyin açıklanması olan hadisleri, felsefe Grek felsefesini, etkin isimleri bakımından öncelikle Aristoteles’i ve hocası Platon’u imlemektedir. Öyleyse poetik felsefemizde, ayetleri ve hadisleri bulmak, felsefeden izler görmek olasıdır. Yani geleneğimiz öncelikle onları içerecek veya atıfta bulunacaktır. İkinci olarak İslam poetik felsefesi daha çok pratik ve didaktik amaçlı Türk dilinde bir gelenektir.

O nedenle poetik hikmette ya felsefenin (hikmet) kendisi veya disiplinleri üzerine düşünmek söz konusudur. Hikmetin kendisi üzerine düşünme, aşağıda Dâî örneğinde ele alınacaktır. Felsefe disiplinleri ise varlık (kozmooloji, ontoloji), bilgi, ahlak, siyaset veya bilimleri sınıflayıp tanıtmaktır. Bir şair-düşünür olarak Ahmet Dâî'nin *Vasiyyet-i Nûşirevân-ı Âdil*’inde her iki tür hikmeti birlikte bulmak mümkündür. Biz bu yazımızda şairin ikincisinden daha çok birinci tür poetik hikmetine yer vereceğiz.

Dâî'nin Poetik Hikmeti

Ahmet Dâî'nin ilk beyti, poetik hikmete bir çağrıdır. Dâî daha ilk beytinde okuyucudan hikmete nazar etmesini, hikmet sözünden ibret almasını istemektedir. “Gel iy hikmet nasihat işidenler/Nasihat hikmet ile iş idenler. Nazar kıl ‘ibret al hikmet sözinden/Ne assı âdemün hikmetsüzinden.” Ahmet Dâî'nin çağrısı, nasihat/öğüt hikmetini işitenlerle hikmet nasihatıyla iş görenlerdir. O, hikmetsiz âdemlerle ilgilenmez. Beyitlerinde cevher diğer adıyla mücevher ve söz karşılaştırması yapan Ahmet Dâî, sözün mücevherden daha değerli olduğunu, bu ölçüye kulak verirse incinin kıymetine ulaşacağını belirtmektedir. Peki, söze kulak tutmak ne anlama gelmektedir? Ahmet Dâî'ye göre söze kulak tutmak, sözü öğrenmek; sözü öğrenmek manasını bilmektir. Sözün manası ise okuyucunun kendi varlığındadır.

Ahmet Dâî'nin işaret ettiği kıymetli söz, anlamlı söz, anlamlı söz ise tahmin edileceği gibi genel anlamda şiir, özel anlamda poetik hikmet anlamına gelmektedir. Eserinin adından ve ilk beyitten anlaşılacağı gibi Dâî'nin hikmeti, bir vasiyet veya nasihat hikmetidir. Nasihat hikmetini içeren şiiri kim öğrenirse öğrensin, nasihat hikmetini kim söylerse söylesin, onu bilen kimse akıllı kimsedir. Çünkü poetik hikmetin neşri, bizatihi cevherdir, onun nazmı/biçimi incidir. Yine Ahmet Dâî'ye göre poetik hikmeti bilen kimse Çin'de ilmi bulandır, hakikati ortaya koyandır (muhakkik), özetle o bilen (bilülü) kimsedir. Ahmet Dâî poetik hikmeti bilen kimseyi şöyle ifade etmektedir.

“Kimün kim ilm ile hikmet işidür
Dükeli halk anuñ sözün işidür.
Şu kim istedi buldı ilmi Çin'de
Bugün oldur muhakkik ilm içinde.
Bilenle bilmeyenler bir olur mı?
Bilüsüz hiç işe tedbir olur mı?”

Son dizede yer alan “tedbir”, idare ve yönetim demektir. İslam hikmetinde üç tür yönetim vardır. Bedenin yani nefsin yönetimi, ailenin yönetimi, devletin diğer adıyla şehrin yönetimi. Ahmet Dâî'ye göre bunların yönetimi olan siyaset, bilgisiz (bilüsüz) yapılamaz. O halde ey okuyucu, iyi adın olmasını istiyorsan bilgisiz olma (Eyü ad isteseñ olma bilüsüz), ki cihanda bilinmeyen belirsiz bir adın olmasın (Cihānda olmasun aduñ belüsüz).

Ahmet Dâî otuz dokuzuncu beytinde, sözleri değeri bakımından değerlendirir ve İslam tasavvufunun “kendözü” felsefesine atıf yapar. Ona göre sözlerin beyi, beyler sözüdür. Ancak beyler sözü bir incidir, ama poetik hikmete sahip şairin kendi özü

cevherdir, mücevherdir. O bakımdan şairin dili insanların cevherinin tercümanıdır, hikmet sahibi şair gönlünde ne varsa onu keşf eyleyen kimsedir.

Akıllı Adamın Nefs Yönetimi

Ahmet Dâî insan için âdem ismini kullanır, insanın iki kulağı ama bir dilinin olduğunu, o nedenle okuyucunun gelip bu hikmet üzerine düşünmesini ister. İnsanda iki kulak bir dil olmasının hikmeti, akıllı olan uslu kişinin, sözü bir söylemesi, iki işitmesi içindir. Bu kimse, ilkin işin önünü ve sonunu düşünmeli sonra konuşmalıdır ki sonunda ayıp etmesin. Yani iyi bir yönetici uslu yöneticidir. Şairimiz “uslu” yöneticinin niteliklerini sayar. Buna göre uslu nefis yöneticisi, başladığı işi tamamlamalı, yaptığı ve yapacağı işi iyi olmalı, iyilik etmeli, ağırbaşlı olmalıdır. Şaire göre ağırbaşlı, beyninde akıllı olan ve akıllı işyendir.

Ne iş kim başlasañ anı tamam it
Ki işler yüz duta saña tamāmet
Eyü olsun işiñ çün sen eyüsin
Eyüler her işiñ işler eyüsin
Sen eylük it suya sal kim eyüdür
Zirā eylük iden bulmuş eyüdür
Kimün kim ‘aklı var baş beynisinde
Ağır başlıdur işler beyni sinde

Ahmet Dâî'ye göre poetik hikmeti bilen akıllı kimse, nefis yönetiminde öfkelenmez. Öfke (gazab) anında sabreder, yumuşak huylu (halîm) ve sabırlı olur. Heva İskender'ine sınırını, heves Ye'cüc'üne seddini geçirmez. Çünkü o “er”dir. Şairimiz nefis yönetiminde “er” olana şu tavsiyede bulunur.

Er iseñ nefsiñe hey di birer de
Ki kırk aslan güci vardur bir erde
Erenler nefse meyl eyler degüldür
Şu kim nefse ider meyl er degüldür

Nefis yönetiminde “er” olanın erdemlerinde ayıbı yoktur. Er, er deminde erdemini belirten kimsedir. O, esirgeyendir, Hâlık'ın halkına rahmet edendir. “Er”, gönül evi yıkmaz, çünkü gönül Tanrı evidir. Eserinin sonunda şairimiz kendisi üzerinden okuyucuya seslenir, nasihattan nasib alınmasını öğütler. Çünkü nasihat tutan kimse bahtlıdır, yaşta küçük olsa da nefis yönetme yolunda uludur.

Eyā Dā'î nasihatden nasib al
Nasihat ağudur evvel soñ bal
Nasihat kim dutarsa bahtlıdur
Eğer yaşda kiçi yolda uludur

İlk beyitle ifade etmemiz gerekirse, özetle akıllı er kişi, hikmet nasihati işitenler ile nasihat hikmetiyle iş edenlerdir.

● Lütfü Şehsuvaroğlu

Gazel

Dil harâb olmuş gezerken sayrı Leylâsından
Bil ki heyhat gayrı gönlüm bir karanlık zindan

Kim bilir kimlerle eyler gönlü Leylâ şimdi
Ayrılık yazmış yazan, sevdâya çökmüş hicrân

Akrebin ardında bekler yelkovan beyhûde
Tüm saatler hep dururken hiç döner mi devrân

Ben ki Atlas'larda gezdirdim büyük Ülkü'ler
Her terakkî mağlubîyyet, her zafer bir hüsrân

Bir sevip bir terkeden gönlün nümâyîşlerini
Âşık eyler kâh içerden kâh dışardan seyrân

Şahsuvar nîçin ararsın dostta diğergamlık
Kaç zamandır ki lügatlerden silinmiş vicdân

fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'lün

● Mehmet Osmanoglu

Döngü

Bilinmez nasıl döngü, ne türlü bir demdir bu
Maziden istikbale, belki bir kademdir bu

Şu ihtiyar dünyanın alnına nakşedilen
Akışı yönlendiren, kaderdir, kalemdir bu

Belki en latif, zarif, en derin mana saklı
Belki de bir boşlukta sancılı ademdir bu

Varlığa sinen çile, imtihandır göklerden
Belki muştuya gebe, kederdir, matemdir bu

Sislenir perde perde hüznün çökmüş yürekler
Yağmurun habercisi gözlerdeki nemdir bu

Gecenin gölgesinde gündüzün sekeratı
Müşfik dokunuşlardan süzülen elemdir bu

Öteler ikliminden esrarengiz dokunuş
Her akılla bilinmez ilahi gizemdir bu

Kimi anlar hikmeti yüreğini sağaltır
Kimi çöker batağa, çetin ikilemdir bu

Kâh tutar bir meleğin ipeksi kanadından
Kâh şeytanı şaşırtır bak işte âdemdir bu

Kol kola acı tatlı, bal ile tuz iç içe
Cennet değil burası, bir fani âlemdir bu...

Bazı şairler vardır uzun süre ortalıkta görünmediklerinden ya kendileriyle ya da şiirle arasına mesafe koymuş, şiirlerini içlerine yazıyorlar diye düşünürüm. Bu zaman sarfında da bir dergi yönetmeni arayıp “yahu uzun zamandır senden haber alamıyoruz, şiiri mi bıraktın, şiir mi seni bıraktı. Şiire küsmediysen şiirlerini gönder de yayınlayalım” diyecek kaç tane yayın yönetmeni var orasını bilmiyorum. İyi şiir nerede yayınlanırsa yayınlansın eninde sonunda bir okurun yüreğine dokunur. Bu vesile ile iyi şiirden başka dostları da haberdar olmuş olurlar. İyi şiir yazıp da kendine kapanan ya da yazmak istediği dergiyi bulamayan onlarca şair olduğunu da ayrıca biliyorum. Diğer taraftan bazı şairlerin hangi dergiyi açsanız arada ya bir şiiri ya da yazısı ile karşılaştığınızda içinizden ya “maşallah ne kadar velut bir şair” ya da “bu dergide de karşıma çıkmasan olmaz mıydı” diyeceğiniz onlarca şair olduğunu da tahmin ediyorum.

Her şair yaşadığı çağın tanığıdır. Yazdıkları, yayınlattıkları ise kendisinden sonra tartıya çıkar ne kadar safisi ve ne kadar darası var, o zaman belli olur. Hiç bir kuyumcu işlemiş olduğu altınları satmak için bağırmasın. İşte iyi şair de böyledir. Ona okur ulaşmak zorundadır. Okuru ulaşınsın ulaşmasına da dükkânı nerde onu da bilmek lazım gelir diyorsanız doğru diyorsunuz. Bir şair yazdıklarını ustalarla karşılaştırdığında üç aşağı beş yukarı yazdığının bir kıymeti olur. Yazdığının insan yüreğinde bir karşılığı olduğunu düşünen şairin de yazdıklarını kendisinde saklama hakkı yoktur.

Allah insanın kalbine güzel ilhamlar vermiş ve bu durumdan vazife çıkarıp yazması gerekeni yazmıyorsa şair, kendinden sonra gelecek nesillere iyi örnek olamayanların defterine yazılacak demektir. Bu yeteneğini kullanmadığından dolayı belki de hesaba çekilecekler arasında da yerini alabilir.

Bazen insanlar bir araya geldiklerinde “iki çift laf atak” ya da “iki lafın belini kırak” derler. Biz buradan “laf olsun torba dolsun” anlamını çıkarırız. Hâlbuki “Ya hayır konuş ya sus” hadisini, “Konuşmak gümüşse, sükût altındır” atasözünü kulağımızda küpe gibi taşırız. Herhalde laf ile sözü birbirine karıştırıyoruz. Laf sözün posasıdır. Kötü şiir de işte böyle bir şeydir. Hatta, dolmadan boşalmak, koruk olmadan üzüm suyu, yetmeden bir meyveyi dalında koparmak gibidir. Zaman zaman gerek dergilerde olsun gerek yeni çıkan şiir kitaplarında bize dokunan şiirin azlığından yakındığımız olmuştur.

Bazen anlatacağımız mevzuyu anlatabilmek için yetkin sözlere ihtiyaç duyarız. Biz bu arayışa içinde olmaya başladığımız andan itibaren sanki kitaplıkta bir kitap arıyormuşuz gibi sözümüzü temellendirecek kaynakları da aramaya başlarız.

Bir taraftan beynimiz jimnastik yapmaya başlar, diğer taraftan da “Bir dirhem bal için bir çeki odun yenmez” atasözü ben de buradayım der.

Bir şair meşhur olma hastalığına karşı aşılammışsa zaman içinde hastalık bütün egosunu sarar, yüzü eskimeye başlar. Öyle şairler vardır ki pek sağda solda gözükmez yazarsa bir kaç dergide o da arada sırada yazar. Ne burnunu buluta yaslayarak yazdığının farkında olur ne de yazdığını da sosyal medya hesaplarında paylaşarak bu sayıda şu dergide yazdım demez, yazdığı da en az kendisi kadar mütevazı olur. İşte uzun yıllardır kendine kapanan şiiri bıraktığını zannettiğimiz Yaşar Akgül ağabey de hem şahsiyet olarak hem şair olarak bu mütevazılığı ile şiire dönüş yaptı. 1975 yılında başlamış olduğu yazma serüveni 1996 yılına kadar devam etti ve Kırığı da şiirleri yayınlanırken kaybolan şairler arasına katıldı. Yaklaşık 25 yıl sonra tekrar şiirleriyle karşılaşmak beni heyecanlandı.

Dergilerde ve kitaplarda okuduğumuz şiirlerin çoğu bazen bir kaç dörtlük bazen de her şiirde bir kaç dize olarak okuruna dokunur. Yaşar Akgül ağabeyin nedense bir şiirinin tamamı bana dokundu. Yaşar ağabey okumak için gittiği ilk gençlik yıllarının vizöründen bakarak gönümüze doğru İstanbul’dan kareler çekiyor.

Her şairin hayalini süsleyen İstanbul’u fotoğraflarken yapmış olduğu göndermelerle okuru da şiirin içine çekiyor. Şiirde aynı zamanda bir ülkü birliğinden bahsederken hayattan nasıl savrulduğumuza da ince ince dokunuyor.

Bir dönem İstanbul’da yaşamış ve İstanbul hasretinden kurtulmak istemeyenler için de panoramik bir fotoğraf gibi hayallerimizin duvarına İstanbul’u asıyor. İstanbul Hatırası şiirini aynı zamanda belli bir süre İstanbul’a yaşamının gündükümleri olarak da kabul edebiliriz. Yaşar Akgül ağabey, iyi ki kendine ve şiire yüzünü döndü. Şimdilik sadece bir dergide yazıyor bu da bize yeter. Şiire yüzünü döndü ya gerisi gelecek, ondan darası alınmış safi şiirler okuyacağız inşallah. Keçi boynuzu çiğneye çiğneye çenelerimiz ağrımaya başladı.

Peteğinden çıkarıp dilimlediğimiz şiirine buyurun.

İstanbul Hatırası*

Bizim çocuklar yürüyordu Allah'ın emri ile
Peygamberin kalbiyle, her akşam İstiklal'de
Hepsi de abdestli namazlı çocuklardı
Acıları harikaydı bin dokuz yüz yetmişlerde

Anneleri kurşun döktürmüştü, kurşun yola çıkmazdan önce
Okunmuş su içmişlerdi, okunmamış kitaplardan
İlim irfan yuvası İmam-Hatipler için
Öksüzler, yetimler, garipler için
Her gördükleri kıza aşık olmasınlar diye

Sen Beyoğlu'sun bilirsin, şişede durduğu gibi durmuyor dünya
Pırıl pırıl fahişeler dökülürdü afişlerden, Atlas Sinemasında
Peçeleri mecazidir, gölgeleri cırlıçıplak, öğlen karanlığında
Bakmayın siz perdelerin süt beyaz olduğuna
Ben kendimden biliyorum, kırmızı ve siyahtım, ışıklar yandığında

.....

Cihangir'den bir yar aldım, ne bileyim yara aldım
Gitmediğim hoca kalmadı, soluğu Eyüp Sultan'da aldım
İskelede oturmuştu, Hüsn ü Aşk'ı bekliyordu Üsküdar
Caiz değil diyordu böyle aşklar, hayırsever vatandaşlar
Başımıza taş yağacak "Ayrılık Çeşmesi"ne kadar

Bir elimde Fuzuli, bir elimde Sezai, umurumda mı Leyla
Şimdi ashabı keyfe selamını yollasak
Kaç tane leyla gelir elimizi sallasak
Şeyh Galib'in dükkanından
Bir sarıkla bir cübbe bir tesbih kaldı bize
Bir teşbih kaldı bize, dili geçmiş zamandan
Bana öyle geliyor ki
Martılar çok hayırsız, güvercinler müslüman

Biz İskenderpaşa'nın kirlenmemiş gülleriydik
Efendi Hazretlerinin bülbülleriydik
Camdan cama sevenlerdik, cennetle müjdelendik
Yalnızlığı büyük almıştık Tahtakale'den, seneye de giyerdik
Sen yine de bırakma beni güzelsiz
Tamamen ölmeye sonra gidersin
Bir gün yolumuz düşerse Karacaahmet'e
Işıklar içinde uyuyalım mı ne dersin

.....

Bir filmin daha sonuna geldik Harem otogarında
Emanet mi duruyoruz biz hatıra fotoğrafında
Gurbet otogarda başlar bunu biliyor musun
Seninle vedalaştığımız o tarihsiz günden beri
İki yakası bir araya gelmiyor İstanbul'un

* Yaşar Akgül, "İstanbul Hatırası", *Edebiyat Ortamı*, 77, s. 9, 10.

● Yasin Mortaş

Kepenek

1.

Ateş ki:

Külden

Bu sarsı titretmesin seni büyülemesin
Sokak bir taranıştır melekli sokaklarda
Sirk sahibi palyaço HIÇKIRIKLA gülmesin
Allah tutsun elinden virüsler öldürmesin

Çağım aşk olsun sana
Nefs od'u sürdün kana

2.

Gam ki:

Sevinçten

Kuş gökte korna duymaz duymaz oynayan çocuk
Sıradan bir yalnızlık değil bu caddelerin
Su uyur uyuklarmış terlermiş yatağında
Alınan bir gelgittir aşk körfezinde ellerin

Vaktim aşk olsun sana
Gam bulaştırdın bana

3.

Sürme ki:

Gözyaşından

Aşk kepengi kapatma gıcırdar bu sessizlik
İşte bir sürme aldım gözyaşını gölgele
Gözlerime kaçtı çağ /sildim kaç yalnızlığı
Ah akşam kepeneği kanadını düğmele

Aşkım aşk olsun sana
Kuş kanı sürdün cana

4.

Göç ki:

Gelmekten

Bahar elimde bir kül /ah savruldu düşlerim
Sükût ettim rüzgârla teni ruha sığdırdım
İçime çekildi göç çekildi gülüşlerim
Güneş döktüm içime "ben"i aşka ığdırdım

"Ben"im aşk olsun sana
Sarmaladın dünyana

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

68.on5ekim2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi

kültür müdürlüğü

kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

68 sayı 15 Ekim 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Tayyib Atmaca/ Ruh Yarası
- Tacettin Şimşek / Işığa Güzelleme
- Dədə Şəmşir / Altındayam
- Mehmet Durmaz / Aşk Taşkını
- Cemalettin Gündoğan / Gizlidir
- Mustafa Özçelik / Şiir ve Gelenek

Üzerine Konuşmalar

- Turan Çakmak / Canın İsterse
- Hatice Ayşe Hasan / Fütâde
- Erhan Çamurcu / Korkuyorum Allah'ım
- Hüseyin Zarar / Suskun
- Kadir Karaman / Türküm Dilim

Türkçe Benim

- Vahid Aslan / İndi
- Süleyman Aydemir / Şair Ölümlüdür
- Zərəngiz Dəmirçi Qayalı / Qarşıla
- Mehmet Baş / Dağlar
- Fatih Kandemir / Yunus Çeşmesine

Susamış Gönüllere

- Metin Özarslan / İnatçı Şiir

● Tayyib Atmaca

Ruh Yarası

Anne neredesin ruhum kanıyor, babam da gelmiyor rüyalarım, yaşadığım ömrün çeyreği kadar, bir hayata dayanamaz bu kalbim, her gün korkum biraz daha büyüyor, çile tezgahında gam dokuyorum, gözümde küçülüp duruyor dünya, baktığımı tanımıyor gözlerim, yoksulluk günlerim bundan güzeldi, avcumun içinde kuşları yemler, yerin göğün sahibine salardım, yatarken tadına varırdım şükrün, yarınların hesabını yapmazdım, her sabah kuşlarla birlikte kalkar, nasibin peşinde kanat vururdum.

Annen baban bacıların yok artık, uzaktaki ağabeyin de aramaz, sen ona ulaşmak istediğinde, bir karaçalıya takılır sesin, gözün ufukların ardına bakar, gönlünün önünden çocuklar geçer, torunların el sallarlar uzaktan, koca evde tek başına yaşarsın, ağzında bir ağıt tutuşur bazen, gözlerine çöker karabulutlar, herkes yatağına çekildiğinde, pencereye konar yağmur kuşları, ikide bir telefona bakarsın, sen ararsın seni aramayanı, ağzının içinde dolaşır kahr, sesinde bir sitem çiçeği açar, toprağın rengine yaklaşır yüzün.

Ben mi serzenişte bulunuyorum, yoksa yaşlananlar çok mu konuşur, susarak ne kadar çılgılık kopardım, kaç kere çığların altında kaldım, bağırdım sesimi yüreğin duydu, donmak üzereyken sevgin yetişt, böyle böyle savdım kaç kara kışı, kaç bahar yaşadım aklımda değil, ben mi hızlı koşuyorum ruhum mu, kim kimi geçiyor bilemiyorum, her gün biraz daha hayatın yükü, ağırlaşır ama yollar kısalmaz, erdemlerimizin içi boşalır, söz cevize benzer içi bahtıma, herkes beni kırar sen kıramazsın, kemirir dururum kendi kendimi.

Anne benden önce bu gezegeni, terk edip gitmeyi aklına koyma, *sen gidersen kendim berdar ederim*, yakama asılır kimsesizliğim, kaşıyıp dururlar yaralarımı, kaldıramam acıların yükünü, her gece körkütük sarhoş olurum, ayaklarım birbirine dolaşır, pencereden bakan camdan dostların, kahrını çekecek gücüm tükenir, sessizliğe gömülürüm gidersen, içim nasıl daralıyor bir bilsen, gece namazına beni de kaldır, avcumuzda uçurunca kuşları, başımı sinene koyduğum zaman, sancılarım akıp gitsin toprağa.

● Tacettin Şimşek

Işığa Güzelleme

Vefatının 2. Yıl Dönümünde Ustam Bahaettin Karakoç'un Şiirini Tahmis

Sen gözlerinde yıldızları taşıyan mihrace
Al sevgini eline yürü sonsuza gönlünce
Zaman bahtın ellerinde sihirli dönence
Deli-beyaz dişi, ey sürekli balkıyan ece
Gündüz bahar güneşiydin, dolunaysın bu gece

Sözün altın cevheri belli ki hayli derinde
Farz et ki bugün şiir olmak varmış kaderinde
Kuş resimleri çizer kim olsa senin yerinde
Yeşeren raksındır, kuş ve ceylan figürlerinde
Yayladan yaylaya bir diri çığlık devrilince

Gökler bir şehrayine hazırlanır hayal bu ya
Başlar denizler ufkunda rüya içinde rüya
Bir senfonik ezgiler sahnesine döner dünya
Mavi bir sağnak gibi bastırır müzik ve hülya
Çağ seni yorumlar her sanatta, erdemli yüce

Soylu renk odur ki en sevdiği renge boyana
Işık denir mi renklerinden birine kıyana
Kimi gün el çeker çağdan çekilir aşiyana
Atlarla, balıklarla, bütün kuşlarla yan yana
Ruhun doruk doruk hicreti, bir soylu imece

Hayalim seninle her zaman düğünde dernekte
Bir gün yıldızlara ulaşmak mümkün mü demekte
Seni özlemekte sadece seni özlemekte
Has ekmekte, ak duvakta, gülde, düşte, emekte
Sensin onurlu zaferleri yansıtan bilmece

Can uğruna can vermek oyunsa ne büyük oyun
Aşk özüdür rüzgârın toprağın ateşin suyun
Ey sevgili ruhun bana bir otağ-ı hümayun
Delim, tatlım, kurban olayım, yüreğime soyun
Gündüz bahar güneşiydin, dolunaysın bu gece

(öl. 17 Ekim 2018)

● Dədə Şəmşir

Altındayam

Dostlar, bağışlayın, dura bilmirəm
Yan üstə qalmışam, daş altındayam.
Üstündə gəzdiyim qara torpağın,
İndi də mən onun baş altındayam.

Qəbrimi bel, düşər, qazıb çox dərin
Mərd necə göstərsin burda hünərin
Çökmüşəm altına elə bir nərin
Tərpənməz bir dağın döş altındayam.

Cananım hardadır, mən isə harda
Aşırıq məxsus qalıb belə diyarda
Bir quru qəfəsəm dar bir məzarda
Kəfənə qəm yağıb, yaş altındayam.

De hanı qələmim, hanı dəftərim
Nə yazım dünyadan, nə var xəbərim
Yetişsin dadıma Kərrari-Kərim
Suala cavabsız iş altındayam.

Qardaş yox burda əlimdən tuta
Nə anam, nə bacım, tapılmaz ata
Gəlib çatdım bu qaranlıq zulmata
Bala uçurmayan quş altındayam.

Görünmür oylaqlar, gəzdiyim dağlar
Axtarıb hey məni yarım qan ağlar
Gözündən içdiyim sərin bulaqlar
Bilin, köksünüzün tuş altındayam.

Toylarda çaldığım sədəfli sazım
Ellərə yadigâr qaldı avazım
Məzar zimistandır, açılmaz yazım
Boranı səngiməz qış altındayam.

Qeyb oldum gözündən dayı, əminin
Vəfalı dostların, söz həmdəminin
Mənə çörək verən qızıl zəminin
Kübrəsi olmuşam, xış altındayam.

Oğul hayandadır, qız hayandadır
Dağlara baxdığım göz hayandadır
Şəmşir hayandadır, saz hayandadır
Fikrə qərq olmuşam, huş altındayam.

Aşk Taşkını

Gösteren, gönlüm değildir
Gözdür, göz ile yetinmem
Kelam değil dilimdeki
Sözdür, söz ile yetinmem

Ben susarım bazı bazı
Dillenir ruhumun sazı
Bütün olmaktır niyazı
Cüzdür, cüz ile yetinmem

Sükûtum yâr işitse
Kuşum sığmazdı kafese
Bin can versem bir nefese
Azdır, az ile yetinmem

Hâl dili olursa dilim
Anlatır dosta ahvalim
Sessizce yanan kandilim
Közdür, köz ile yetinmem

Ne cehennem ne de cennet
Ne usluluk ne de cinnet
Her mihnete ettim minnet
Nazdır, naz ile yetinmem

Dünya durağında durdum
Bu pazarda dostu gördüm
Atımı bir yola sürdüm
Düzdür, düz ile yetinmem

Tabipler baksa bin defa
Yaram azar bulmaz şifa
Bu cefadır cana sefa
Hazdır, haz ile yetinmem

Ben yürürüm, giden sensin
Varımı var eden sensin
Kışı bahar eden sensin
Yazdır, yaz ile yetinmem

Parça parça yarık yarık
Yaprağı yok, dalı kırık
Kârım, şimdi özü çürük
Kozdur, koz ile yetinmem

Can dokumakilmekilmek
Varlık dağlarını delmek
Cananın yolunda ölmek
Azdır, az ile yetinmem

● Cemalettin Gündoğan

Gizlidir

Aşkı tarif etmek zor ama şunu derim ki,
Sevenin sevdiğine bakışında gizlidir.
İnsanların düştüğü öyle farklı durum ki,
Ferhat'ın o dağlara çıkışında gizlidir.

Beklemediğin anda gelir anında bulur.
Kendi bitmiş olsa da derinde izi kalır.
Yeri gelir haz olur, yeri gelir köz olur.
Yüreği alev alev yakışında gizlidir.

Ondan başka hiçbir şey barınmaz ki serinde.
Uyku tutmaz düşünüp her gecenin köründe.
Yürekleri hoplatır durdurmaz hiç yerinde.
Mecnun'un çöle doğru akışında gizlidir.

Köle ve esir olmak inan onun yüzünden.
Artık vazgeçemezsin baharından, yazından.
Onu andığın anda sel olarak gözünden.
Damla damla gözyaşı döküşünde gizlidir.

Ayırt etmez kavurur önüne gelenleri.
Zaman geçer belki de ağlatır gülenleri.
Bin bir çeşit çiçekten toplayıp polenleri.
Arının peteğe balı döküşünde gizlidir.

Çiçeklerin sultanı odur böyle biline.
Bakmaya doyum olmaz beyazına, alına.
Sabahleyin erkenden açarak bülbülüne.
Güllerin miski amber kokuşunda gizlidir.

Ne dersen de boşuna hiçbir şeyden anlamaz.
Bu gönül yarasıdır ilaç, merhem önlemez.
Sultanmış, hükümdarmış, padişahmış dinlemez.
Çaresizce boynunu büküşünde gizlidir.

Hepsi aynı değil ki, birçok çeşidi vardır.
Bazen hidayet yolu, bazen ise bir şerdir.
Gerçeğini bulunca ulaşması çok zordur.
Yolların daima hep yokuşunda gizlidir.

Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmidokuz

●Mustafa Özçelik

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde dövülmüş bir anahtar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül iççiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Şiirin kapısına hepimizin yolu mutlaka düşer. Ama o kapıyı çalıp çalmadığımız, içeri girip girmediğimiz konusu herkese göre değişir. Ben, şiirin kapısını yaşım gereği tam bir bilinç hali içinde olmasam bile meğerki çok erken çalmışım. Daha ilkokula bile gitmeyen bir çocuk iken ninemin söylediği Yunus Emre ilahileri, annemin ve ablamın özellikle bir işle uğraşırken söyledikleri türkü ve maniler bende derin bir etki bırakmış ve şiir- şiiriyet adına meğerse ilk tohumları ekmiş yüreğime. Ben şuuraltımdaki o geleneksel şiir algım dolayısıyla şiirde de düşüncede de bir kişinin, derginin, çevrenin etki alanı içinde olmayı hiçbir zaman tercih etmedim. Bu yüzden mesela lise yıllarında diyelim Nuri Pakdil'in Edebiyat dergisi ile Ahmet Kabaklı'nın Türk Edebiyatı dergisini birlikte okurdum. Bir yeni tarz şiir örneklerinin diğeri ise geleceği şekil ve ruh olarak sürdüren şiir örneklerinin yer aldığı dergilerdi. Hatta Yeni A, Yansıma gibi sol dergiler de vardı okuduklarım arasında. Diyeceğim şu ki, şiir anlayışım itibarıyla Türk edebiyatının bütün eğilimlerine açık oldum. Ama şuuraltım beni her zaman gelenekle irtibatlı halde tuttu. Yazmaya çalıştığım şiirin de gelenekten kopmayan ama kendi zamanının ruhunu da ıskalamayan bir şiir olduğunu düşünüyorum. Yol rehberlerim de buna göre oldu. En başta mektuplarıyla kişisel olarak ilgilenen ve şiirde yol önderliği yapan Cahit Zarifoğlu'nu rahmetle anıyorum. Ama ondan ruh olarak ondan beslensem de dil ve biçim olarak farklı bir güzergâhta yürüdüm. Mesela Sezai Karakoç'u, Erdem Beyazıt'ı, M. Atilla Maraş'ı kendime daha yakın gördüm. Yine Cahit Zarifoğlu'nu okurken aynı anda Bahattin Karakoç da okuyordum. Necip Fazıl, Ahmet Muhip Dranas, Atilla İlhan, Behçet Necatigil, Ziya Osman Saba çok önemsedğim isimler oldu. Gülten Akın'ı, Ahmet Oktay'ı sayabilirim bu isimler arasında. Daha gerilere gidersek Fuzuli ve

Şeyh Galip isimlerini anabiliriz. Halk şiiri ise tercihler elbette değişebilir ama benim için Karacaoğlu, Dertli ve Seyranî demektir. Tabi hep var olan isim ise Yunus Emre'dir.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak "ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?" dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Böyle örneklerle elbette karşılaşıyoruz. Böyle bir durumda öncelikle o kişide ve yazdıklarında şair ve şiir kumaşı var mı ona bakıyorum. Şiir kumaşından kastım ise, bana gelen arkadaşın gönül ve zihin dünyasında olmasının gerekliliğini düşündüğüm şeylerdir. Çünkü şairlik, hayata, hakikate, kâinata vb. herhangi bir insandan farklı bakmayı gerektirir. Bu tabi, "farklı bakayım", "farklı yaşayayım" diyerek olmaz. Bu hem bir fitrat meselesidir hem de o güne kadar okudukları, kazandığı değerler, aldığı eğitim gibi hususlarla ilgilidir. İşte bu yüzden o arkadaşta bir şiir kumaşının var olduğuna kanaat getirirsem onun için faydalı olabileceğini düşündüğüm önerilerimi söylüyorum. Önemsedğim bir husus da o arkadaşın bu işe bir heves olarak mı giriştiği yoksa şiirin onda o henüz bunun farkında olmasa bile vazgeçilemeyecek bir durum olup olmadığıdır. Çünkü "aşk olmadan meşk olmaz." İşte heves dediğimiz o husus, bu aşkın başlangıç noktası demektir.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çıgırlardan geçmemiz gerekir?

Bu tarz bir geçiş söz konusu olamaz. Hiç kimse çıkmasa Bir Deli Dumrul çıkar ve geçmeniz için akçe ister. Çünkü gelenekten, geçmişten geleceğe gidiyorsak heybemizde nelerin olduğu hem kendi şairlik hikâyemiz açısından hem de yazdığımız şiirlerle bu milletin kültürüne, edebiyatına ne kattı-

ğımız bakımından önemlidir. Bir kere geçmiş, iyice okunmalı ve özümsemeli. Hiç ağaç, kökü olmadan çiçek açıp meyve veremez. Verir dersiniz bir yerde gördüğüm şu trajik komik durum orta çıkar. Kesilen bir ağaç kütüğü –tabi kurumuş üzerine yapma çiçekler, meyveler işitilmiş. İşte o yapma çiçek ve meyveler ne ise kösüz bir şiir, edebiyat da odur. Ortada adına şiir denilen bir metin vardır. Ne var ki canlı, tabii değil yapaydır. Ne çiçeği ne meyvesi bir fayda sağlamaz kimseye. Bir önemli husus da şairin milletin diliyle kurduğu bilgi ilişkisine duygu da katmasıdır. Bu durum, dili kullanma konusunda şairi dikkatli ve bilinçli yapacaktır.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Ben, yazılamayacağı kanaatindeyim. Zira “ben gelenekten beslenmedim” diyen modern bir şairin bile mutlaka beslendiği bir yer/kaynak vardır. Mesela bizim geleneğimizden bir şey okumamıştır ama önemseydiği, örnek aldığı yabancı bir şair mutlaka olmuştur. Ama işte o yabancı şair, bizim hatalarımıza düşmemiştir. Kendi şiirinin inşasında mutlak gelenekle, özellikle de kutsal kitapla kesinlikle bağ kurmuş, ondan beslenmiştir. Bu bakımdan beslendiğiniz kaynak kendi şiir geleneğiniz olmasa da bu şekilde başka bir dünyanın şairi aracılığıyla onun geleneğine bağlanmış olursunuz. Diyelim Fuzuli okumazsınız ama Rilke okursunuz, o zaman belendiğiniz kaynak, onun beslendiği kaynak/lar olur. Ama Rilke’yi diyelim Fuzûlî ile birlikte okursanız doğru bir yoldasınız demektir. Mevlâna’nın pergel metaforunda söylediği gibi, sabit ayağınız kendi kültürünüz, değişken ayağınız bütün dünya kültürleri olmalıdır. Kısacası gelenek bir annedir ve sütüyle bizi besler/beslemelidir.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Gelenekle ilişki, bir “şekil meselesi” değil bir “ruh meselesi”dir, “anlam”la ilgili bir konudur. Diyelim ölçü, kafiye gibi şekil özellikleriyle yazmak, mutlaka manada gelenekle irtibatı göstermez. Tamam, bunlar da bilinmeli ama asıl olan geleneğin ruhudur. Yunus Emre, ölüm ve hayat üzerine söylediği “Ölür ise tenler ölür, canlar ölesi değil” mısraındaki

yaklaşımı bu konuyla ilgili olarak da düşünebiliriz. Geleneksel olanın teni (şekil), ölebilir ama ruhu ölmez. Bunu bir ağaç gibi düşünecek olursak ölmesine, kurummasına da izin vermemeliyiz. Çünkü millet hayatındaki devamlılığın sağlıklı oluşu dilinin, kültürünün de sağlıklı gelişmesine bağlıdır. Düşünün Osmanlı’nın kuruluş sürecindeki Türkçe hassasiyetinin korunamayıp Arapça-Farsçanın olması gerektiğinden fazla bizi etkilemesi ne tür durumlara düşürmüştür. Keza Tanzimat’tan sonra bu defa aynı durumu batı dilleri bağlamında yaşadık. Ama en kötüsü dil devrimi ile gerçekleşti.

Köksüz ve öksüz bir hale geldik. Bu olay, Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak gibi bir gerekçe ile yapılsa bile asıl hedefin bu olmadığını, bizi Arapça-Farsça kanalıyla gelen İslam kültüründen uzaklaştırmak olduğunu biliyoruz. Kısacası dil devrimi şairin şiirini yazarken karşılaştığı en büyük engeldir.

Mesela burada da sadece kelime meselesi değildir. Mesele başta da söylediğim gibi o kelimenin/kelimelerin zihniyet dünyaları, anlamlarıdır. Onlarla irtibatın kesilmesidir. Bunun için kelime ve kavramlar açısından çok zengin olan Osmanlı Türkçesini iyi bilmeliyiz.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazının karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Bu, az önceki zorunun cevabında da söylediğim gibi yazılı kültür dönemindeki pek çok olayla ama en çok da kelimelerle onların zihniyet dünyalarıyla ilgilidir. Bir de şaire biçilen toplumsal rol, sözlü kültürdeki gibi olmamış yahut olamamıştır. Şairler de aydın yabancılaştırmanın bir başka kesimini oluşturmuşlardır. İstisnai örnekler elbette var. İyi ki de var. Ne var ki duygu, duyarlık yabancılaştırması, yabancılaştırmanın en kötü şeklidir. Yeni şair tipi hakikatten koptuğu için hayattan ve insandan da kopmuştur. Hatta bu uzaklaşma bizzat kendi öz varlığı için de geçerlidir. Böyle olunca da yani bu uzaklaşma yahut yabancılaştırma okurla bir mana, gönül bağı kurulmasına imkân vermemektedir. O zamanda şair, o ruh ve anlamdan uzaklaştığı için bize içi boş bal kovanlarını bize şiir diye sunmuş olmaktadır.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir, kalbin sesidir. İçimizdeki hakikatin kelimeler aracılığı ile dile getirilmesidir. Şiir, bizi bütün yaratılmışların sırrı üzerinde tefekküre ve tahassüse sevk eder. Böylece bütün varlıklarla şiir aracılığıyla bir münasebet kurma imkânı buluruz. İnsanın kendini bilmesi ve bulması da şiir sayesinde mümkün olur. Şayet kalp kanalları açıksa buraya Rabbani ilhamlar dolar. Onların verdiği nasiple duygular, kelimeler vasıtasıyla ete kemiğe bürünür. Bu yüzden şiir, öncelikle kelimedir ama biz şiirle kelimenin/kelimelerin ötesine yolculuk yaparız. Bu yolculukta mecaz hakikate, hakikat mecaza dönüşür. Çünkü hakikatle doğrudan münasebet kurmak insanın kaldıracabileceği bir şey değildir. Bu yüzden O'ndan gelen tecellileri gönül aynasında görür ve bunları bize tek imkân olarak sunulan kelimelerle dile getiririz. Hakikatle bu bağ, mutlak vuslat hali olmayacağı için de şiir, ney'in inlemesine, dertli dolabın feryadına, hasrete dönüşür. Vuslat gerçekleşinceye kadar şiir bunu dile getirir. Nasip olup bulduğunda ise dil susar. Artık şiir, bizi götüreceği yere götürmüş orada pervane misali kendimizi aleve teslim etmiş oluruz.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Varlığından yokluğundan önce böyle bir ilişki gerekli midir diye sormak gerekir. Ben, bunun mutlak gerekli olduğunu düşünüyorum. Zanaat da sanat da hocasız olmaz. Ama bu eğitimin mutlaka bir kurumsal yapıda, şairle doğrudan ilişki içinde olması gerekmez. Okuma, anlama yoluyla da bir şaire çırak olunur. Şair, ustalaştığında ise helalleşerek kendi şiir dükkânını açar yani kendi şiirini ortaya koyar. Diğer yandan usta-çırak ilişkisi ister doğrudan isterse dolaylı olsun, şair adayına sadece şiirin ne olduğunu öğretmez, bir anlayış, bir tavır ve eda kazandırır. Ben bunu çok önemli görüyorum. Anlayış ve tavır olarak sahip olduğumu düşündüğüm pek çok iyi hali böyle ustalara borçluyum. “Bugün böyle bir ilişki var mıdır?” sorusuna ise “vardır” şeklinde cevap veremiyorum. Yeni nesil şairlerin çoğu kendi tarihlerini bırakın asırlar önce yaşamış bir şairle, kendinden bir kuşak öncesiyle bile başlatmıyorlar. Çoğunun şairlik hikâyeleri kendileriyle başlıyor. Bir silsile anlayışından uzaklar. İşte bu köksüzlük, onların tarihlerini de kendi sonlarıyla

bitireceği için kendi zamanına sığmayan başka zamanlara ulaşan şiir örnekleriyle karşılaşmıyoruz. Şiir, bir tüketim nesnesine dönüşüyor. Böylece olunca da şair çok ama şiir az görünüyor. Çünkü şiirini Türkçe ile yazmak bir şairi Türk şairi yapmaz. Mesela zihniyet meselesidir. Tekrar söylemek isterim ki mesele kelimeyle, şekille değil ruhla, anlamla ilgilidir.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Allah, her birimizi çok özel ve çok güzel yaratmıştır. Bu özel kılınma imkânı şairin de anlatımında şahsi bir üslup sahibi olmasını sağlıyor. Bu elbette ve öncelikle okumalarla, tefekkürle, hayret ve hayranlıkla başlar. İşin başında taklit, etkilenme ve bir örneğe/örneklere bakarak şiir söylemeyi getirirse de ardından taklit, tahkike dönüşür ve kendi türkümüzü söyleme durağına gelmiş oluruz. Bu da her bir kelimeye şahsi olarak ruh katmak, dili kendimize ait bir dile dönüştürmekle mümkün olur. Bu gayret gösterilir ve bu aşamalar geçilirse buğday, şairin değirmeninde una, ardından gönül ateşinde ekmeğe dönüşür. İşte bu şiirdir.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıırız?

Gelenekten habersiz şekilde geleceğe ulaşma imkânı söz konusu olmaz. Şairin kanatlarını açıp geleceğin semasına ulaşması, yuvasında yani gelenekte uçmayı öğrenmesiyle mümkün olabilir. Gelenek, bir annedir. Suyumuz aldığımız bereketli bir pınardır. Oradan beslenerek bir ırmak misali geleceğe akarız. Şayet bu canlılık, hareketlilik olmazsa su yosun tutar. Gelenekten yani kaynaktan aldığını geleceğe taşıyamaz. Bu yüzden bütün büyük şairler, geleneğin kucağında büyürler ama orada kalmazlar. Emekleme ve yürümeyi öğrenip kendileri olarak geleceğe ulaşırlar.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Modern şiir, adına modern dediğimiz hayatın bir sonucudur. Bu hayat ise fitrata aykırı, insani olmayan, yaşamak istediğimiz değil yaşamak zorunda bırakıldığımız hayatın adıdır. Bu yüzden böyle bir hayatın şiir de zorlama ama daha da fecisi ruhsuz ve manadan yoksun bir şiirdir. İstisnaları elbette

vardır ama onlar, modernizme direnen, geleneği ıskalamayan şairlerdir. Şiir, tek başına kelimeler üzerinde tasarruf yaparak gerçekleşen bir inşa faaliyeti değildir. Yani şiir, öncelikle kalbin rahminde döllendir, vakti geldiğinde hayata çıkar. Bu yüzden şiir “yazılan” değil öncelikle “söylenen” bir metindir. Sadece yazılan bir metin ise yapma bebelere yahut çiçeklere benzer. Rengi vardır ama canlı değildir. Kokusu ise hiç yoktur.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Günümüz edebiyat dergileri gerçekten de tıka basa adına şiir denilen metinlerle doludur. Bunu hiç de hayra alamet bir durum olarak görmüyorum. Zira kemiyet, keyfiyeti öldürmüşse benziyor. Ama sayıca fazla olmasa da güzel örnekler de yok değil elbette. Fakat şiire olan ilgisizlikte hayatın şiiriyetine yabancı kalışımızın da rolü büyüktür. Bugün bir duyarlılık ve anlam kaybı söz konusudur Metafizik olanla irtibat zayıflayınca yahut kopunca şiir de hayatımızdan çıkmış olmaktadır. Bu elbette geçici bir durumdur. İnsan önünde sonunda kendiyle yüzleşecek ve şiirle, şairle buluşacaktır bir gün. Ama şimdilik durum, dediğiniz gibi maalesef. Şiir dolgu malzemesi olmanın, tüketim nesnesi olmanın ötesine geçemiyor.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Millî Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Sorun genel ve çok yönlü. Ne var ki bu şiiriyetsiz iklimden çıkmak için hepimize düşen şeyler var. İnsanlar, şiirler, şairle elbette eğitim süreçlerinde tanışıyorlar. Bu yüzden okullara, öğretmenlere düşen pek çok görev var. Her öğretmen eline bir şiir, şiir kitabı alarak sınıfa girse, derse başlamadan örnek bir metin okusa, ardından kısa bir değerlendirme yapsa eminim bir şeyler değişmeye başlayacaktır. Şiir ezberletmenin, şiir defteri hazırlatmanın da şahsen faydalı olacağını kendi öğretmenlik

tecrübelerimden biliyorum. Ama tekrar belirtmek gerekirse hepsinden daha önemlisi zihniyet meselesidir. Biz, şiiri merkeze alan bir dünyadan koştuk. Bu dünyada şiiri, sadece bir edebî metin değil bir anlayış, duruş, kavrayış meselesi idi. İşte bu dünyaya aidiyetimiz var desek bile bu derinlikli bir ilişki değil. Eğer öyle olsa idi mimariden musikiye kadar her sanat dalında estetik ve fayda, mutlak hakikat ve güzellik isteği ve kaygısı sözümüzde, işimizde ve hayatımızda tezahür ederdi. Kısacası şiiriyeti kaybettik. O yüzden geçici olarak işe yarayan, geçiştirici teklifler de tedbirler de yeterli sonucu veremeyecektir.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Osmanlı bir rüyadan doğan bir devlettir. Dolayısıyla bir şiir medeniyetidir. Bu devletin inşasında Mevlâna, Yunus Emre, Âşık Paşa, Hoca Dehhanî gibi büyük şairlerin harcı vardır. Padişahların şiir yazmaları, şairlere verdikleri kıymet ve gösterdikleri ilgi de şüphesiz çok önemlidir. Bu bakımdan günümüzde de devlet yöneticileri ve mülki makamlar, bu konuda isterlerse elbette çok şey yapabilirler. Mesela yerel yöneticiler, hiç değilse kendi şehirlerindeki medfun şairleri aynı şekilde yaşayanları da tanıtmaya, hatıralarını yaşatmaya, yaşayanlara destek olma şeklinde bir tutum içerisinde olabilirler. İnsanın ihtiyacı sadece yol, su, elektrik değildir. Manevi ihtiyaçları karşılanmayanlar maddi hizmetleri de takdir edecek anlayıştan uzak kalırlar. Ama tekrar belirtirim ki bunlar da geçici çözümlerdir. İş, bu konuda da zihniyete gelip dayanmaktadır. Eğitim anlayışı pozitivizme göre şekillenmiş bir ülkede ne yaparsanız yapın bu konulara köklü ve kalıcı çözüm bulunamaz. Çünkü biz zihniyeti eğitim sürecinde kazanıyoruz. Bu yüzden bize reçeteden önce ihtiyaç duyulan o reçeteyi yazacak ehliyet sahibi yöneticilere, eğitimcilere, sanatkârlara ihtiyaç vardır.

● Turan akmak

Canın İsterse

Pişmanlık korkusuyla artık doluysa için
Niyet edip tövbeye sarıl canın isterse
Aslını anladıysan o koşturduğun için
Feleğe kahrederek darıl canın isterse

Mantığa çalım atıp gerçeğe ermesen de
Ağarmış saçlarını bir daha örmesen de
O perişan halini aynada görmesen de
Hicranın kollarına seril canın isterse

Tefekkür gömleğini kullanmadan eskittin
Tutmasan da hepsini binlerce yemin ettin
Hayırdan yüz çevirip şer olana meylettin
Gamsızlık sofrasına kurul canın isterse

Pamuk gibi elini hep tutmayı umarken
Senden gelen dertlere bilerek göz yumarken
Mutluluğun resmini hayalinle yamarken
Ortada bırakana yar ol canın isterse

Kaderin sillesine alışır cesaretim
Çile meskenim olur beklemek inayetim
Bir merhabanla biter ebedi esaretim
Sadece düşlerimde diril canın isterse

Müsamere örneği acemice her tavrın
Vefa testine tabi yaşattığın bu cevrin
Sanki çöküş zamanım nefes aldığın devrin
Ben öldükten sonrası var ol canın isterse

Mana dolu iklimin kokusu duyulurken
Ömür denen uykudan ruhumuz ayılırken
Sevgi çekirdeğine hakikat koyulurken
Bir yalanın peşinde yorul canın isterse

● Hatice Ayşe Hasan

Fütâde

Bu bir yürek dökümü insafsız iyi dinle!
Kaderin hükmü ise karşı gelmek imkânsız
Serçe parmağımızdan görünmez bir iplikle
Tığlamıştık sevdayı gönlümüze ilmekle
Daldığın her uykuyu kâbusum bölsün ansız
‘Yusuf’ ol kuyuya düş fakat yâr diye inle!
Yokluğumda dalsan da sonu gelmeyen gama
Bil, vuslat nâfiledir geri dönüş yok ama.

Kâh gamzeyim yüzünde, kâh o hüznün gölgesi
İnceden bir sızıyım yüreğine süzülen
Ciğerine işlenen merhemsiz bir yarayım
Gecene, doğsam bile göğe sadık yâr! Ayım
Cân-fersa derler bana sen hasreten ezilen
İhanetin banaydı hercainin bilgesi
Dilerim ki vefasız sen yandıkça yanasın
Efsûnlu gülüşüme dalıp dalıp donasın

Cerahat-ı meçhuldür yüreğine açtığım
Geçse de günler, aylar, hatta yıllar, yüzyıllar.
Hep âdilâne oldum gördüm ya ne haldesin,
Âfet peşinde koşan belirsiz bir yoldasın
Ah... Çivisiyle içe bırakırken iz, yıllar
Gönlünün kafesinden çok oluyor göçtüğüm
Bilirim kalp tavlânır yüreğinde saklıyım
Haramzade birine ölsem de yasaklıyım

Hâk değil miydi âcep bahtıma bekâm olmak
Caydın verdiğin sözden kıydın âhûnigah’a
Aman dilenme benden ve geri dönme sakın
Uzak dur benden uzak! Var git Allah’a yakın
Tövbe dedim adına girmem daha günâh’a
Nasip oldu sonunda içimden seni silmek
Nakışladım sevdami firkâtına cangüdağ!
Harcadığın emekler, Züleyha’na elbet az!

Fütâde! Bana değil sığın desem ahına
‘Ah’ bile ezber bozup dâdüferyâd ederdi
Kalbi beyni gönlüyle huzura erdi şair
Kalmadı tek hâtıran inan mâziye dâir
Vazgeçtim bu sevdadan ve buraya kadardı
Hıçkırıklar dolacak hicrân giyen ruhuna
Hoş geldin demiştim ya şefkatle ağırladım
Değer bilmeyen yâri gönlümden uğurladım

● Erhan Çamurcu

Korkuyorum Allah'ım

Aczimin eseriym neyim varsa korkumdan
Bir ben vardı içimde görünmüyor kürkümden
Ellerimle besledim şeytan benim şeytanım
Kovmanın mümkünü yok ne evim ne barkımdan

Sözümle dövdüğümü gönülden seven benim
Dilimin arasında boş lafı geven benim
Kurulmuş bir saltanat hüküm Hakk'tan bihaber
Hakk sözüyle iblisi cumhura öven benim

Şüphesiz ziyandayım zulmederim kendime
Dünya bir gölgeliktir ben yanarım derdime
Sırtlanmışım yükümü taşıyım ateşimi
Sadık kalamadım ben ezeldeki ahdime

Beni benle aldatır beni bana yererim
İki günde olurum üçüncü gün ererim
Tevazu gömleğiyle gizlerim tüm kibrimi
Hakk katında gizlimi göz önüne sererim

İbadetim açıktan küfrüm gizli kapaklı
Yoldaşlarım var benim hepsi kanlı bıçaklı
Ben ıslah ediciyim budur bütün iddiam
Taşıdığım odunlar hem eğri hem budaklı

Korkuyorum Allah'ım ayaklarım kayıyor
Kendi elim kendimin kuyusunu oyuyor
Gaflet sarmış her yanı bu ne tatlı bir uyku
Ben cennet düşündeyim cehennem gün sayıyor

● Hüseyin Zarar

Suskun

Hat safhaya ulaştı sol yanımda ki sızı
Toprağa bakar oldum yaş kemale ermeden
Boşuna çabalarım kesildi ömrün hızı
Fırtınalar duruldu rüzgâr esmez yel suskun.

Yüreğim kan ağlıyor cemalim ise gülmez
Sesim soluğum kesik nedeni kimse bilmez
Heceler düğümlendi maniler dile gelmez
Konuşan saz kırıldı tezene küs tel suskun

Nefsime muhalefet parmağımı emerim
Karın bele yapıştı sıkıştırdı kemerim
İstifi çoğaldıkça ağırlaştı semerim
Arzdan arşa varıldı omuzda yük bel suskun.

Gayrimüslim bir yargı kalemim kırılacak
Yafta boyna asılır can kime darılacak
Ne ana var ne baba kim kaldı sarılacak
Beden taş sarıldı kollar kırık el suskun.

Katlim vacip olunca dileğim sorulmazsa
Kelime-i şahadet en son sözüm olmazsa
Yarenlerim dediğim namazımı kılmazsa
Başta imam darıldı taşıyacak sal suskun.

●Kadir Karaman

Türküm, Dilim Türkçe Benim

Anlayıp beni anlatır
Güldürür hem de ağlatır
Cümle cümle, satır satır
Türküm, dilim Türkçe benim.

Şölende; hanımlar, beyler
Türkü okur, şarkı söyler
Dinleyeni gönenç eyler.
Türküm, dilim Türkçe benim.

Dağda, ovada, denizde
Gülen gözde, mutlu yüzde,
Hasret özde, dua sözde
Türküm, dilim Türkçe benim.

Hamd olsun ki, dinim İslam
Bildirir ne? Helal, haram
Sana sonsuz şükür Mevla'm
Türküm, dilim Türkçe benim.

Kilimde var halıda var
Al bayrağın alında var
Çiçeklerin balında var
Türküm, dilim Türkçe benim.

Dünden bugüne ulaşır
Bugünü yarına taşır
Düşmanla ilk o savaşır
Türküm, dilim Türkçe benim.

Dünün bugüne hamalı
Çalar çobanın kavalı
Tarihin enfes masalı
Türküm, dilim Türkçe benim.

Nöbet tutan taşlardan sor,
Uçan, uçmaz kuşlardan sor,
Gözden taşan yaşlardan sor
Türküm, dilim Türkçe benim.

Gördüğü, sevdiği gözün
Gülüp, ağlaması yüzün
Otağıdır sevinç, hüznün
Türküm, dilim Türkçe benim.

Günbatımı, seher yeli
Tezene inleyen teli
Anadolu Türk'ün eli
Türküm, dilim Türkçe benim.

Asgari atlı ya yaya
Hakkı haykıran, dünyaya
Hükmeden kim, üç kıtaya
Mührü vuran mülke, benim!

Türküm, dilim Türkçe benim.

● Vahid Aslan

İndi

Mənə düşmənimdən “dost” düzəltdilər
“Kırvəlik” adında “tost” düzəltdilər
Axırda silsilə yas düzəltdilər
Hisində boğulan çırağam, indi.

Çox yatdım, yad oldum təməlim ilə
Sözüm uyuşmadı əməlim ilə
Öz sözüm, öz qanım, öz əlim ilə
Yazılmaq istəyən varağam, indi.

Şirin nağıllara uyan çağında,
Bükdülər belini Qarabağın da
Kəlbəcər adında, Laçın adında
Bağrı şaqqalanan torpağam, indi.

Gözəl Xocalını etdilər talan
Dolandı boynuna bir əfi ilan
Bulağı ağlayan, gülləri solan
Elatdan ayrılan yaylağam, indi.

Qəzəbi çatlasın Türk oğlu, Türkün
Gəlsin qisas adlı gözlədiyim gün
Şuşa qalasına sancılmaq üçün
Şəhidlər suvaran, bayrağam, indi.

Şair Ölümlüdür

● Süleyman Aydemir

Ölümü, bir manifesto olarak düşünürsek onun en fazla şairlere yakıştığı söylenebilir. Oysaki ölümlü şairler dâhil insan kisvesini taşıyan hiç kimseye konduramayız.

Şair ölür, kimi şiiriyle beraber kimi şiirinden önce. Kimi ise şiirinin ölümsüzlüğü ile bâki kalır Yunus gibi. Ölen sadece bedendir. Şiirler ise nice sağ bedene şifa olur. Bazen kelimeler yeni bir hüviyet kazanır şiirle. Şiirler okunur. Şiir, bedenden sıyrılarak ruha dokunur. Ruhun ölümsüzlüğüne ne kadar yaklaşırsa o kadar kalıcıdır şiir.

Tanıdığınız ve sevdiğiniz bir şairin şiirini o hayatayken okursanız hüzünlü bir şiir dahi olsa size bir mutluluk, bir coşkunluk hâli verir. Gelin görün ki şairi öldükten sonra yetim kalır şiir. Sevdiğiniz şairin şen şakrak bir şiirini mırıldanırsınız ve şiir bir sala havasına bürünür. Ta ki şairin ölümünü kabullenip şiirini sahiplenene kadar.

Yakinen tanıdığım şair, Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde ve hayatında "ölüm"ün tuttuğu yere gelmek istiyorum. Ölümle ilgili yüzlerce şiir okumuştur Karakoç, bir o kadar da yazmıştır. Ölümünden sonra da birçok şiir yazıldı.

Kelimelerin ve zamanın da ölümlü olduğunu düşünürsek ölümün hayatımızda ne kadar yer tuttuğunu kestirebiliriz. Kestiremediğimiz tek şey, ölümle yolumuzun ne zaman kesişeceği. Karakoç, ziyaretine gittiğim bir sıra "Bir önceki gün şekerim çok yükseldi. Ölüyordum az kalsın." demişti. Başka bir muhabbette de "Akşam yine rahatsızlandım. Bu sefer kesin gidiyorum derken yine gidemedim" demişti. Evinin merdivenlerinden düşüp ameliyat olmuştu bir seferinde. Beyinden ciddi bir ameliyat. Taburcu olduktan sonra yanına uğradığımda "Yine ölmeyi beceremedim Süleyman" diye karşılık vermişti gülerek. Bunlar benim bildiklerim.

Ölümü birçok kez talim eden bir şairin hâlâ lirizmle dolu aşk şiirleri yazmasına şaşırılmışım. Korkmuyordu ölümden. Ölümle ilgili konuştuğumuz zaman, ölümün de hayat gibi doğal bir şey olduğunu söyler; pek aldırmazdı. Ölümüne meydan okumadı, kabullendi.

Karakoç'un sözleri, Yunus'un Tapduk Emre'nin dergâhına taşıdığı odunlar gibidir. Karşısındakini makamına, görünüşüne bakmaz lafı bir iskambil kâğıdı gibi ortaya sererdi.

Beni, şairliğinden daha çok etkileyen bu durudur. Her insanın bir duruşu olmalıdır elbette. Ama şairin duruşu insanlara örnek olmalıdır. Karakoç'un lafını budaktan sakınmayan bu esaslı duruşundaki sır da ölüme karşı aldığı tavırda aranmalıdır. Ölümü, sıradan bir eylem olarak gören, ondan korkmayan, onu yaradan dışında sığınak arayışında olmayan bir şairden başka bir tavır da beklenemezdi.

Bir gün Karakoç'la beraber İstanbul Kağıthâne'de bir markete gittik alışveriş yapmaya. Dönüşte laf açıldı ölümden. "Türk şiirinin Dede Korkut'u"nun ölüm karşısında aldığı tavrı merak etmiştim. Durdu, gözlerini gözlerime sabitledi. Ciddi, vakur bir tavırla "Kartal gibi yaşadım, kartal gibi de öleceğim. Mesele insan olmakta, insan kalabilmekte" dedi. Bu çizgisinden de hayatı boyunca sapmadı. Bu çizgi üzerinde bir ömür tökezlemeden durabilmek en büyük şiir değil mi zaten?

"Bir Mum Işığının Fotoğrafı" adlı bir şiiri var Karakoç'un ölüme senfonik anlamlar kattığı. Belki de gerçek hayatta şahit olduğu olayları kurguyla anlattığı bir gizemin adıdır bu. "Mum Işığının Fotoğrafı" esasen ölümün fotoğrafıdır. Gaibi bilmeyen şair, gaibi anlatmak için mum ışığını tercih etmiş. Ölüm, acıdır; yakar ama aynı ölüm Hakka gidilen bir yoldur, aydınlıktır, ışıktır. Şair, şair dedesini anarak yürütür şiir vagonunun mısralarını:

"Boylu boyunca uzanmış yatan dedemin
Ne kaşları, ne gözleri oynuyordu
Kehribar rengi almıştı çehresi
Ne soluğu çıkıyordu, ne sesi
Ninem, annem, teyzelerim
Hıçkırır hıçkırır ağlıyorlardı
İçeri, dışarı insan kaynıyordu
Kimse ilgilenmiyordu benimle"

Karakoç, dedesinin boylu boyunca uzanması tabirini kullanırken şaşkındır. Çünkü Anadolu insanı edebinden herkesin içinde boylu boyunca uzanmaz. Bu şaşkınlık şairin çocukluğunu anlattığı ve bir çocuk gibi büyüttüğü mahcup bir şaşkınlıktır. Dedesini hiç böyle görmemiştir. Bunca insan topluluğunun ve feryadın bir çocuktaki(kendindeki) izlenimini tahkiye üslubuyla anlatan şair, şiiri de

tahtiyeyi de bir kenara bırakıp ölümle yüzleşmeye çalışır. Bu yüzleşmede ölüm anında da tadacağı yalnızlığın provasını yapmaktadır. Kalabalıklar arasındaki yalnızlık şairlerin kaderidir. Evet. Ortak zeminde yeryüzü sakinlerinin hepsi yalnızlıkla aşılanmıştır. Başı da sonu da yalnızlıktır hayatın. İnsana kalan ise ortalarda oylanmak...

Şiirin ortalarından devam edelim. Dedesinin yıkanmasını, kefenlenip tabuta sarılmasını ve gömülmesini tasvir eden Karakoç, mısralarını tabuta çakılan tahtalardan biri gibi kurar. Cilas ve verniği olan tahtalar:

*“Bütün bunlar bir kitabın dibâcesi
Ne zaman bir salâ okunsa minarelerden
Yine bir can kütüğü devrilmiş derdim ben
Babam hep ölüme hazırlardı kendini
Kelime-i şehâdet getirerek öldü bir cum'a gecesı”*

Mezardaki hayat ve sonrası hakkındaki belirsizlik bir kitap olarak tasarlanır. Gördükleri ise bu kitabın ön sözüdür. Minareler bu kitaptan haber verirler. Her can birer kütüktür, devrilir. Şair, ölenlerin kimliğini, kişiliğini hesaba katmaz; devrilen her ağacın gümbürtüsünü hisseder canında. Her can başka bir canın üstüne devrilir. Dede, baba ve Karakoç. İnsandan insana ölüm miras kalır...

Cahit Sıtkı'nın yaşama dair şiirlerini okurken ölümü çokça yâd ederiz. Çünkü yaşamı anlamlı kılan ölümün varlığıdır. Karakoç'ta ölümü anmadığı zamanları yine “ölüm” metaforuyla anlatır:

*“Otuz Beş Yaş şiirini okuduğumda Cahit'ten
Ne Azrail'in varlığı, ne ölüm gündemdeydi
Hiç toprağa basmıyor göklerde yaşıyordum
Hep şiir esansı damıtıyordum gördüklerimden”*

İnsan, topraktan yaratılmıştır. “Toprağa basmıyor göklerde yaşıyorum” diyen şair, ölümden uzaklaşmak ister. Has şiiri arar; bulur ve ruhlara sunar şiirin esans kokusunu. Sonunda her fani gibi toprağa adım atar. Adımı ne kadar ağır olursa ölüme o kadar yaklaşır ve beden adım atamayacak hâle geldiğinde ruh koşmaya başlar.

Ne zaman ölüm aklıma gelse kendi ölümümü anımsarım. Faniliğin kısılcığında ne kadar daha ömür tüketeceğimi düşünürüm. Aklıma Necip Fazıl'ın ölümle ilgili şu mısraları gelir:

*“Sarkık dudaklarının ucunda bir çizgi var;
Küçük bir çizgi, küçük, titreyen bir an kadar.
Sarkık dudaklarında asılı titrek bir an;
Belli ki, birdenbire gitmiş çırpınamadan.
Bu benim kendi ölüm, bu benim kendi ölüm;
Bana geldiği zaman, böyle gelecek ölüm”*

Necip Fazıl'ın vefat tarihi 25 Mayıs 1983'tür. Ba-haettin Karakoç, Ekim 1983'te Kar Sesi adlı kitabında aynı yıl, sıcağı sıcağına Necip Fazıl'ı andığı bir şiir yazar. “Yeni Selâmlar Besteleriz Yeni Sevdalara” adını taşıyan bu şiir, bir veda edıştır Necip Fazıl'a. “Yeni selam bestelemek” yeni bir şiirdir şair için. Yeni sevda ise, Müslüman kimliği ile Allah'a kavuşmak. Ayetten, Necip Fazıl'ın eserlerinden alıntı ve anıştırma yoluyla bahseden Karakoç, mısralarını ölüme giden bir insanı yolcu eder gibi şöyle sürdürür:

*“Dünya ki sır yüklü bir otel odası
Ne kaderler sergilenmiş çivi yaralarında
Unutulmuş eşya gibi göz ve parmak izleri
Geçmişlerini sayıklarlar tavan aralarında”*

Karakoç, Necip Fazıl'ın ölümünü şiirle anlatır ve her ölümlü gibi başını ölümün kauçuktan yastığına koyar. Onu anlatan şiirler yazılır şairlerce. Şairin ölümünü, ölümlü olan şairlerin anlattığı şiirler... Şöyle bir düşünceye kapılırım bazen: İnsan kelimelerden mi ibaret?

İnsan; belli bir yaşa gelip, sevdiklerinin çoğunu kaybedince ölümün hayatında yaşamdan daha fazla yer kapladığı izlenimine kapılır. Ailesini, dostlarını, değer verdiklerini, sevdiklerini anar ölmüş olsalar bile. Bu da kişiyi zihinde yaşatıp ruhu teselli etmek değil midir, teselliden gayrı neyimiz kaldı ki ölmüşlerimizle aramızda?

● Zərəngiz Dəmirçi Qayalı

Qarşıla

Ucu şiş qayalı uca dağları,
Görməyə gəlmişəm, ana, qarşıla!
Mən səni içimdə ürək bilərdim,
İndi can bilmişəm, sona, qarşıla!

Dünya nə şirinmiş keçə bilmirsən?
Göz yaşı acıdır, içə bilmirsən....
Yaxçını-yamanı seçə bilmirsən,
Ürək, sən də yana-yana, qarşıla!

Əzəldən: "Can!"-dedi, bu dünya mənə,
Sonradan bürüdü dumanı, çənə,
Atamı, anamı istəmə yenə,
Bəlkə, yuxularda dönə, qarşıla!

Dünya sirr qazanı tökülsə dolmaz,
Hər düşünən kimsə ağıllı olmaz,
Cavanlıq keçəndi, axıra qalmaz,
Qocalıq gəlsə də, yenə qarşıla!

Zərəngiz, ədalət dəvə bonunda,
Yaxşı da, yaman da oynar oyununda!
Beşcə qarış yer ver, ana qoynunda,
Ey vətən, sığındım sənə, qarşıla!

● Mehmet Baş

Dağlar

Bu dağlar bizim dağlar
Kalmadı izim dağlar
Sarpa sardı yollarım
Kırıldı dizim dağlar

Bu dağlar ala dağlar
Ruhumda kala dağlar
Sabahın seherinde
Düşerim yola dağlar

Bu dağlar kara dağlar
İçimde yara dağlar
Sığınırım gölgene
Düşürme dara dağlar

Bu dağlar taşlı dağlar
Gözleri yaşlı dağlar
Kırpiklerin ok durur
Oy hilal kaşlı dağlar

Bu dağlar karlı dağlar
Eteği narlı dağlar
Tutuşur ateş olur
Gecesi zarlı dağlar

Bu dağlar gülüm dağlar
Yokluğu ölüm dağlar
Konuşamam bir türlü
Lal olmuş dilim dağlar

Yunus Çeşmesine Susamış Gönüllere

●Fatih Kandemir

(Arzuhâl niyetine...)

Pîrimiz Yunus Emre (selam olsun sana üstadımız), ağlayan yüreklerimize çeşmeden bir yudum ikram eylesen de nurundan içsek kana kana yahut kanaya kanaya...

*Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni*

Aman Allah'ım ne aşktır bu... Ne yüce bir aşktır bu. Ne büyük şükür sana ne sınırsız mutluluk Yunus Can'a ki "Bana seni gerek, seni" buyurmuş. Artık buyurmuş demektir biz aciz kullarına düşen...

Aşkın kıyısından geçerken gönlüne büyük yara almış garip bir kulun olarak Yüce Yunus'a "aşk"ta lütfettiğin bu "NASİBE" –ki o aşkla Yunusça bir mısra söyleyecek kudrete sahip olsam bu dünyadaki en büyük servetim olurdu o mısra benim-gıpta etmek de bizim nasibimize düştü.

Âh Yunus... Âh...

*Cennet Cennet dedikleri birkaç köşkle birkaç huri
İsteyene ver sen anı bana seni gerek seni*

Üstadım, ne derin bir deniz var sende... Nerede bu anlam bu mana şimdi bizde...

Neyi niçin istediğini fark edensin... Neyin güzel olduğunu ve sana niçin güzel göründüğünü bilen...

"Her şeyden" geçip de sevgilinin aşkında huzura erensin. Aşk öğret bize... Aşk unutan yüreklerimize hatırlat aşkın güzelliğini. Gurbetteyiz bu dünyada... Hüzün ve özlemle doluyuz dar-ı fenâda...

Kimse merhem olamadı, olmaz da aşk yarasına... "Aşk ki vardır, gerisi vesairedir." diye yazıyor bizim okuduğumuz kitaplarda...

Fakir gönlümüz aşkın gölgesinden bile geçememiş şu vakte kadar.

Gölge varlıkta bile huzura erememiş türlü mısraın saf durduğu naçar yüreğimiz. "Aşkta huzur değil, hüznün vardır." diyesim geldi ansızın. Üze-

rimi karanlık örtüsüyle örten gecenin sonsuz derinliklerine gizliyorum hüznümü. Neden hüznülyüm... Bunu sormak da hüzn veriyor şimdi bana. Yoksa sormamalı mıydım? Kaldı ki hüzn değil midir şiirin en kıdemli ve sadık sevgilisi? Hüzn değil midir selvi boyu sevgililerden şaire kalan dert yüklü miras? Belki de şairin (Hilmi Yavuz) meşhur dizesi özetliyor söze ve şiire müptelâ olmuş gönüllerimizin hâlini: "Hüzn ki en çok yakışandır bize"

Yunus Can'ım... Pîrim ben hâlâ sözümdeyim... Hâlâ yıllar önce bir bahar akşamı sana ithaf ettiğim mısraların cevabını bekliyorum senden ve senin gibi gönül dostlarından:

Ben diyorum:

*Söyle bana Pîrim ey Yunus Emre
Yanıp yanıp sönmek benim hakkım mı
Üç yerin üçüne düşünce cemre
İlkbahara dönmek benim hakkım mı*

Sen bana gönlümün ta içinden sesleniyorsun:

*Ben yürürüm yana yana
Aşk boyadı beni kana
Ne âkilem ne divâne
Gel gör beni aşk ne'yledi*

Sözüne kurbanım senin, şiirine hayranım senin... Şiirinin her bir harfiyle mühürlüdür kalbim! Sonra bir cesaretle dönüyorum suskun mısralarıma:

*Tutacağım eller bana uymuyor
Çalacağım teller bana uymuyor
Sevdiğim güzeller bana uymuyor
Bu aşk ile yanmak benim hakkım mı*

Sesini duyuyorum yine gönül aynamın seni gösteren gül bahçelerinde:

*Benzim sarı gözlerim yaş
Bağrım pare ciğerim baş
Hâlden bilen dertli kardaş
Gel gör beni aşk ne'yledi*

Çağır beni Yunus'um, çağır bizi Yunus'um! Göster bize aşkı... Göster ki görelim güzelliğini sevgilimizin! Göster ki görelim güzelliğini "Sevgililer Sevgilisi"nin... (s.a.v.) Bizim de gönlümüzün tek çaresi olsun "biçarelik"...

Biz de sen gibi diyelim:

*Miskin Yunus biçareyim
Baştan ayağa yâreyim
Dost elinden avareyim
Gel gör beni aşk ne'yledi*

Kimi davet edelim ki yüreğimize, yüreğimizi aşka senin gibi hazırlamadan? Senin gibi gönlümüzü "Kanla boyamadan, Mecnun oluben yürümeden..."

Sen yârin için ağlarken, biz yâri için için ağlatmaktan başka ne yapıyoruz ki...

Sen sevgilinin kendisini gördüğün için ağlıyorsun, biz de sevgilinin sadece gölgesinin güzelliğinde serinletiyoruz (!) aşk ateşine hasret yüreklerimizi. En acısı da gölgenin gerçek suretini bilmeden, gölgenin karanlıklarında boğularak...

Yıkık gönlümüzü senin mısralarınla yeniden inşa ediyoruz. Senin çeşmenden su serpiyoruz sızlayan yaralarımıza...

*Sensin kerim sensin rahim Allah sana sundum elim
Senden artık yoktur emin Allah sana sundum elim*

Senden güç alarak sesleniyoruz gül kokulu yâre... Senin sözlerinle doldurup sesleniyoruz adını bile anarken O'nun aşkından kızaran dudaklarımızı birbirine sımsıkı kavuşturarak...

*Canım kurban olsun senin yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed
Şefâat eyle bu kemter kuluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed*

Ne var ki aşkı arayan dillerimize, gönüllerimize bir hicran yağmuru çiseliyor.

Öyle bir yağmur ki her damlası bir ateş... Öyle bir yağmur ki her damlası bir hasret parıltısı...

Söz ki nihayet bulmuyor yârdan bahsedince. Şiir ki bırakmıyor peşini elest bezminden beri sevgiliyi arayan haykırırlarımızın...

Şiirce söylüyoruz derdimizi, şairce yürüyoruz bizi aşkın vuslata götürecek çöllerinde...

Dervişçe dönüyoruz ellerimizi "Hakk'tan alıp halka sunarak"...

Pervane gibi dönüyoruz aşk ateşinin çevresinde... Her dönüşte aşka biraz daha yaklaşıyoruz. Yaklaştıkça yakıyoruz kanadımızı bu ateşin hararetiyle... Yanamıyoruz Yunus'um! Yanamıyoruz sen gibi...

Sen gibi söyleyemiyoruz sözü, sen gibi yaşayamıyoruz aşkı...

Ne kadar söylesek de yazsak da senin engin denizlerine düşemiyor bir damlası ne gözyaşımızın ne şiirimizin ne de hayallerimizin...

Aşka hasret olduğumuz kadar hasretiz Yunus çeşmene... Belki de çeşmene hasret kaldığımızdan uzak bize aşk...

Bir zerre anlama gayreti gösterse yüreğimiz bu hasretin sebebini; çeşmenden, aşktan ve "Sevgililer Sevgilisi"nden neden ayrı düştüğümüzü... Sorsa niçin "aşk çeşmene hasret kaldığını dudaklarımızın" Yine bir dizeden (Şemseddin Sivasî) alıyor dersini bu yoldaki çiğ yüreklerimiz:

Pâdişâh konmaz saraya, hâne mamûr olmadan

Ve kalem de ayrılıyor, sözde ve şiirde gücü kesilen zayıf parmaklarımızdan... Susuz dillerimizden dökülen hüznün satırları da susuyor:

*Toprağa gark olmuş nazik tenleri
Söylemeden kalmış tatlı dilleri*

dercesine... Gel duadan unutma bizi Yunus'um...

İnatçı Şiir

Nicedir zihnimde dolaşır durur
Bir türlü dilime gelmez o şiir
Sözlerimi suskunluğa savurur
Neyi desem asla olmaz o şiir

Arasam bulamam o şuur ben
Yazamam şuursuz bu şiiri ben
Derdine sığınan her şairi ben
Görüp gözyaşımı silmez o şiir

Ne cümleye izin verir yazılsın
Ne mısraa imkân tanır dizilsin
Yeter ona, söyleyeni üzülsün
Beni de kaale almaz o şiir

Kelimeler ardı sıra dolandır
İmaj mazmun birbirine belenir
Ona muhtaç olduğumu kullanır
Hatır gönül nedir bilmez o şiir

Yaralı gönlümü yandırıp yakıp
Söz mülkünde tek ü تنها bırakıp
Şu üç beş dörtlüğe yan gözle bakıp
Küser de yüzüme gülmez o şiir

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

69.on5kasım2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

yasin mortaş

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi

kültür müdürlüğü

kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

69 sayı 15 Kasım 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Mehmet Fatih Köksal / Muharremiye
- Ali Parlak / Bir Garibin Arzuhalı
- Ahmet Yıldırımtepe / Uzaktaki Sevdam
- Recep Şen / Bir Uslup Ustası:
Yusuf Ziya Ortaç
- Hakan Hadi Kadioğlu / Siz 'O'sunuz,
'O' Sizsiniz
- Cemal Karsavran / Mutluluk Bir Parça
Ekmek Arası
- Mustafa Kütüçkü / Diyemedim
- Halit Yıldırım / Evlat
- Erdoğan Erbay / Muhsin İlyas Subaşı
Şiiri İçin
- İzzet Kocadağ / O Şiir
- Sabahaddin Karadaş / Görürsün
- Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-20-
- Mustafa Asım Küçükaşçı / Dedim Dedi

● Mehmet Fatih Köksal

Muharremiye

Muharrem... Muharrem... bugün Kerbelâ
Muharrem ayı bu, olur mu safâ

Muharrem... Muharrem... günüm Kerbelâ
Önüm arkam, altı yönüm Kerbelâ

Muharrem... Muharrem... dayanmaz yürek
Tahammül edende gönül taş gerek

Suçun neydi atşân kodular Hüseyin?
Kanını kan ile yudular Hüseyin

Hüseyinâ resûlün gözü nûrusun
Hüseyinâ sana kalkan el kurusun

Resûl'e reyâhîn kokardın Hüseyin
Civânân-ı cennetle yardım Hüseyin

Kızıl kan suladı ovayı, dağı
Kızılırmak oldu Fırat ırmağı

Geçeydin yarılıp yedi kat yere
Nasıl kıydın ahfâd-ı peygambere

Yıkılsın Yezîd'in evi ocağı
Yok olsun, kurusun soyu soyağı

Hüseyin oldu râh-ı Hüseyin'i güden
Yezîd'in izinden Yezîd'dir giden

(fe'ûlün / fe'ûlün / fe'ûlün / fe'ûl)

● Ali Parlak

Bir Garibin Arzuhali

Garip bir haldeyim, her şeyim garip.
Dilimin ucunda... “Şey” istiyorum.
Bir deli neyzenin yanına varıp
Yürekten süzülen “ney” istiyorum.

Dipsiz kuyudayım say bu şehirde
Bir saniye sanki ay bu şehirde
Yüreğim daralır oy bu şehirde
Şöyle dağ başında köy istiyorum.

Yastığım kütükten, yorganım çalı
Taşlardan sedirim, topraktan halı
Uzatsın kolunu menengiç dalı
Mutluluktan ben de pay istiyorum.

Ardıç gölgesinde, çeşme başında
Düşüne sevdanın közü düşende
Semaverde hem de köz ateşinde
Demini tam almış çay istiyorum.

Tuşlara tutsaklık gider gücüme
Kuşlar eşlik etsin gönül göçüme
Gölgesinde huzur dolsun içime
Yıldızın yanında ay istiyorum.

Say ki gülistanda güllerden ada
Gürül gürül akan çağlayan ya da
Sis çöken dağlarda puslu havada
Dört mevsim sürecektir toy istiyorum.

Türk'ün öz yurdunda vuslata vasıl
Merhamet timsali bir altın nesil
Bakışı yiğitçe, duruşu asil
Ceddinden feyz almış soy istiyorum.

Kabuktan sıyrılan öze sarılan
Toynağından aşk iksiri sağılan
Kısrak yeleleri göğşe savrulan
Dörtnala koşacak tay istiyorum.

Hakkı düşünmeyen “ser”i neyleyim
Yorulmadan akan teri neyleyim
Gayesi olmayan eri neyleyim
Hedefe gerilmiş yay istiyorum

● Ahmet Yıldırımtepe

Uzaktaki Sevdam

Ey atamın nam salıp, otağ kurduğu diyar
Asya'nın ortasında ağlayan duvaklı yâr
Çin seddine takılmaz semadaki dualar
Sabret bitecek elbet bu amansız imtihan
Bekle garip çiçeğim, bekle Doğu Türkistan

Sen, bizim gurbetteki çekik gözlü sevdamız
Aslını yitirmeyip, yitirilen cüdamız
Bozkırda şaha kalkıp, yankılanan sedamız
Ebediyen kalamaz, yaşadıkların nihan
Bekle garip çiçeğim, bekle Doğu Türkistan

Gülmezmiş derler artık, güneş yanığı yüzün
Bir yitiğı beklermiş, yola perçinli gözün
Tek mevsim peyda olmuş, derler ki adı hüznün
Yadımdan çıkmıyorsun ne dakika ne bir an
Bekle garip çiçeğim, bekle Doğu Türkistan

Dayan desem de sana, bilirim yükün ağır
Bağır ki kopsun tufan, yer yarılsın sen bağır
Dünya denen ihtiyar, Türk'e gelince sağır
Türlü lisanlar ile kardeşini çağırın
Bekle garip çiçeğim, bekle Doğu Türkistan

Vefasız soydaşına mektup mu yazıyorsun
Öz elinle kendine mezar mı kazıyorsun
Nedir bu akan kanlar, bayrak mı çiziyorsun
Anası hayattayken, yetim ve öksüz kalan
Bekle garip çiçeğim, bekle Doğu Türkistan

Bir Üslup Ustası: Yusuf Ziya Ortaç

● Recep Şen

Yaratılıştan hamuruna şairlik mayası koyulan özel insanların bir vesileyle bu özellikleri gün yüzüne çıkıyor. Düşünün babanız sizin iyi bir mühendis olmanızı istiyor, size böyle bir yol haritası çiziyor, siz de bu yolda ilerlerken bir şiir yazıyorsunuz günün birinde:

*Zerre kadar kalmadı bende takat
Gece gündüz ağlatıyor bak hasret
Yetiş imdadıma benim ey afet
Hicranınla ağlıyorum merhamet.*

Âşık olduğunuz komşunuzun kızına yazıyorsunuz bu şiiri. Şiir, bir akrostiş şiiri ve akrostişte Osmanlı Türkçesi harfleriyle ‘Zekiye’ yazıyor. Bu şiiri yazdığında daha on üç yaşındadır Yusuf Ziya Ortaç ve bu hayatının tatlı bir anısı olarak kalacaktır.

Babasından bahsederken şöyle der: “Yalnız çizgi adamı, rakam adamı değildi, kafa ve kalp adamı idi de... Ne güzel bir kalemi vardı.

Yusuf Ziya, babasından bahsederken, babasına olan hasretinin hissi telkini ile çok hassaslaşır ve sözlerini şöyle bitirir: “Bir kere eli kalkmadı bana. Bir kere öfke ile bakmadı gözlerime... Bir kere kaşları çatılmadı dargın dargın. Babasının bu yumuşaklığı, şairin sanat hayatında oldukça etkili olmaktadır.¹

Âşık olduğunuz komşunuzun kızına yazıyorsunuz bu şiiri. Şiir, bir akrostiş şiiri ve akrostişte Osmanlı Türkçesi harfleriyle ‘Zekiye’ yazıyor. Bu şiiri yazdığında daha on üç yaşındadır Yusuf Ziya Ortaç ve bu hayatının tatlı bir anısı olarak kalacaktır.

Babasından bahsederken şöyle der: “Yalnız çizgi adamı, rakam adamı değildi, kafa ve kalp adamı idi de... Ne güzel bir kalemi vardı.

Yusuf Ziya, babasından bahsederken, babasına olan hasretinin hissi telkini ile çok hassaslaşır ve sözlerini şöyle bitirir: “Bir kere eli kalkmadı bana. Bir kere öfke ile bakmadı gözlerime... Bir kere kaşları çatılmadı dargın dargın. Babasının bu yumuşaklığı, şairin sanat hayatında oldukça etkili olmaktadır.

Her ne kadar sayısal zekâyâ sahip olsa da Yusuf Ziya Ortaç’ın içindeki şairlik ruhu böylece ortaya

1 Mehmet Önal, *Yusuf Ziya Ortaç Hayatı ve Eserleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

çıkmaya başlar. Vefa İdadisi (Lisesi)’nde öğrenciyken edebiyat derslerine bir iddia uğruna çok çalışır ve hocasının gözüne girmeyi başarır, sınıf birinciliğini arkadaşının elinden alır. Bu dönemden iki önemli arkadaşı vardır: Peyami Safa ve Hasan Âli Yücel... Daha sonraki yıllarda bu arkadaşlarıyla ilişkileri devam edecek ve onların şiirlerini *Akbaba*, *Çınaraltı* ve *Aydabir* dergilerinde yayımlayacaktır.

O yıllarda ‘Elhan-ı Şita’ şiirini dilinden düşürmez, aynı zamanda Cenab Şehabettin onun hayran olduğu şairler arasındadır. Dedik ya içindeki cevherin ortaya çıkmasına bazı olaylar vesile olacaktı diye. Ve devam etti bu olaylar. Cenab Şehabettin’i *Servet-i Fünun* dergisi vasıtasıyla tanımış ve okumaya başlamıştı. Dergiler hem dün hem de bugün edebiyat camiası için bir mektep olmuştur, bunun örneğini Yusuf Ziya Ortaç’ın hayatında da görmekteyiz. Hür tefekkürün kalelerini yaşatmak ve ayakta tutmak gerekir.

Dergilerin de bu mektep olma özelliklerini kaybetmemeleri gerektiğini burada tekraren belirtim. Hayatında yeni bir safha açılıyordu adeta Ortaç’ın. Bu derginin de tesiriyle aruz ölçüsü kullanılarak ilk şiirlerini yazmaya ve şiir sevdasına yelken açmaya başladı. *Servet-i Fünun* yanında *Rûbab*, *Genç Kalemler* ve *Şehbal* dergilerini de takip ediyor böylece edebiyat dünyasına ilk adımlarını atmaya çalışıyordu.

Yıl 1914, Halid Fahri’nin de ekibinde olduğu Kehkeşan dergisi bir şiir yarışması düzenler ve bu yarışmada Yusuf Ziya Ortaç’ın ‘Gün’ (başka bir yazısında da kış geçer) isimli şiiri birinci seçilir. “Yusuf Ziya’nın 1936 yılında *Aydabir* dergisinde yayınladığı yazıda şöyle denilmektedir: “Derken yeni bir mecmua daha doğuyor: Kehkeşan... Başında Halid Fahri, Hakkı Tahsin, Ali Nad var. Bir edebiyat müsabakası açmış. ‘Gün’ isimli bir şiirle müsabakaya giriyorum. Son mısra hatıramda kalmış: “Saray-ı ufka ayak bastı bir ziya kralı.” Şair, aynı olayı, Bizim Yokuş’ta şöyle anlatır: “Kehkeşan ilk sayısında bir şiir müsabakası açmış. Hemen o gün bir manzumemle bu yarışmaya katıldım. Adı: Kış’tı²

Yusuf Ziya Ortaç artık edebiyat camiasının içinde bir şairdir. Bu arada *İctihad* dergisinin sahibi Dr. Abdullah Cevdet’le de ilişkilerini sürdürür. Aynı

şekilde bu dergide de şiirlerini yayımlamaya başlar. Yine aruz vezniyle yazılan şiirlerdir bunlar. Mesela ‘Tekke-i Şita’ bunlardan en dikkat çekenidir.

Şiir yolculuğunda farklı bir evreye girer Yusuf Ziya Ortaç yine farklı bir vesileyle. Bebek’te Rıza Tevfik ile komşu olurlar. Böylece bu komşuluk ilişkisi onu şiir yolculuğunda gerçek çizgisini bulmasına vesile olacak olan Ziya Gökalp’e götürür.

Ziya Gökalp’in de tesiriyle artık şiirlerini hece vezni ile yazmaya başlar. Hece ile yazdığı ilk şiiri ‘Gecenin Hamamı’ adlı şiirdir. *Türk Yurdu* dergisinde yayınlanan bu şiir ödül de almıştır.

*Ayın beyaz eli soyar esvabını karanlığın
Çıplak kalır bahçelerde gam gömlekli koruluklar.
Gece yıkar saçlarını deresinde bir ışığın
Ufku sarar bir sırmalı peştamala esen rüzgâr...*

*Parlar, gümüş bir tas gibi semalarda yanan kamer.
Bu kubbede pencereler ılıdayan rüzgârlardır!
Esatiri havuzlarda çıplak, pembe kızlar yüzer;
Ak saçından sonra kamer köpüklere nur akıtır.*

*Sahillerin kucağında fıkırdayan deniz yatar.
Kayaların kurnasında şarkı söyler bazen rüzgâr.
Sonra koşar ayağında yıldızların nalınlar
Küçük çapkın dalgacıklar bir aşağı, bir yukarı.³*

Hece yolculuğunda Orhan Seyfi Orhon, Enis Be-
hiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy ve Faruk Nafiz
Çamlıbel ile “Beş Hececiler (Hecenin Beş Şairi)”
olarak edebiyat tarihimize geçerler. Şiirlerini ko-
şma, semai, türkü, sone, şarkı gibi nazım biçimleri-
ni kullanarak çoğunlukla beyit ve kıtalar şeklinde
yazmıştır.

“*Seyranî, Nedim, Halk Edebiyatı Antolojisi* gibi
bir aralık neşrettiği eserlerinden başka son zaman-
larda çıkan ‘Sebilci’, ‘Öyle Bir Günde’, ‘Eski Ev’ gibi
mazideki içtimaî hayatımızdan mevzuunu aldığı
müttekâmil şiirleriyle de Yusuf Ziya Ortaç’ın çok
bariz olan mizahî faaliyetinin hariminde sanatkar
ve içli kalbinin hâlâ genç derebanı duyulmaktadır.”⁴

I. Dünya Savaşı yıllarıdır. Takvimler 1916’yı gös-
termektedir. Yusuf Ziya Ortaç *Akından Akına* adlı
ilk şiir kitabını yayımlar. Yirmi iki şiirden oluşan
bu kitabın bir özelliği vardır: Devrin Harbiye Na-
zırı Enver Paşa tarafından cephedeki askerlerimi-

zin moralini yükseltmek için yazılması istenmiştir.
Bir yıl sonra *Cenk Ufukları* adlı ikinci şiir kitabını
yayımlar. Bu kitabında da hem askerlerimize hem
de milletimize manevi yönden destek olmaya çalış-
mıştır. Yusuf Ziya Ortaç, Türk dergicilik tarihinde
önemli bir isimdir. Onun dergicilik macerası Şair
ile başlamıştır. 1918 yılıdır bu derginin çıkışı. Bu
arada Diken dergisinde çıkan şiir ve yazılarında
‘Çimdik’ mahlasını kullanmıştır. Şair 1919 yılında
daha çok hiciv ve mizah içeren şiirlerini Şen Kitap
adı altında yayımladı. 20 şiirden oluşan 44 sayfalık
bir kitaptır bu. Yaşadığı dönemin sosyal olayları-
nı mizah ve hiciv penceresinden şiirine taşımıştır.
Aynı yıl 20 şiirden oluşan Aşk Yolu isimli bir şiir ki-
tabı daha yayımlar. Bu arada Şair dergisi ekonomik
sıkıntılar nedeniyle yayınına son verir (20 Mart
1919). Bu aşamadan sonra bir süre İnci ve Büyük
Mecmua dergilerinde şiirlerini yayımlamaya de-
vam eder.

Onun edebiyat yolculuğunda önemli bir aşama
da bacanağı olan Beş Hececilerden Orhan Seyfi
Orhan ile ‘Akbaba’ dergisini çıkarır. Akbaba, Türk
edebiyatının en uzun soluklu siyasi kara mizah
dergisidir. Burada ‘izci’ mahlasını kullanır. “Cum-
huriyet devrinin başlangıcındaki mizahi dergi ge-
leneğinin temel taşlarından sayılan Akbaba, Yusuf
Ziya’nın sanatkarlığını törpülemiştir. Yusuf Ziya,
ümit vaat eden bir şair iken, zekasını ve hayallerini,
mizahi yazıların birikim kaynağı olarak kullanmış;
böylece, şairlik mesleğinde ileri gidememiştir.”⁵

Bu araya 8 sayılık, on beş günde bir çıkan ‘Meşale’
dergisini de sığdıralım unutmadan. 1928 yılında
içerisinde 40 şiiri bulunan ‘Yanardağ’ adlı şiir ki-
tabını yayımlar. Daha önce farklı yerlerde yayımladı-
ğı şiirlerini bu kitabına alır. İkdâm ve Cumhuriyet
gazetelerinde yazılarına devam eder. Yine bacanağı
Orhan Seyfi ile 1935-1937 yılları arasında *Aydabir*
ve *Heray* dergilerini çıkarır. Şiirlerinin çoğu ede-
biyat otoritelerince sanat değeri bakımından zayıf
bulunmuştur. “Yusuf Ziya, sade Türkçe ile yazma-
sına ve hece veznini ustalıkla kullanmasına rağmen
eserleri şiir için gerekli hissî ve fikrî derinliğe sahip
değildir. I. Dünya Savaşı yıllarında şiire başlayan
pek çok şair gibi onun manzumelerinde de vatan
ve millet sevgisi, kahramanlık, savaş gibi millî duy-
guları işleyen temalar geniş yer tutar. Bunun yanı
sıra aşk, tabiat, bohem hayatı, aile ve ölüm temala-
rını işlemiştir.

3 a.g.e.

4 *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları, Ankara 2007, C. 7, s. 55.

5 a.g.e.

Aşk şiirlerinin çoğunda, dönemin mizah dergilerindeki şiirlerde de sıkça rastlanan uçarı ve çapkınların espri yüklü gönül maceralarını dile getirmiştir. Mütareke yıllarından itibaren mizah dergilerinde yazmaya başlayan şair zamanla tamamen mizah ve hiciv alanına kaymış, edebiyatımızda özellikle Akbaba'da yayımlanan manzum hicivleri ve mizahî tarzdaki yazılarıyla tanınmıştır. Yusuf Ziya, Türkçe'yi ustalıkla kullanmıştır.”⁶

*Bulsam, bir sihirli anahtar bulsam,
Toprak kilidini açsam dünyanın,
Çözsem düğüm düğüm muammasını
Ölüm denen sonsuz, büyük rüyanın!*

*Gelse bahçe bahçe mevsimler dile,
Ağaçlar, çiçekler konuşsa biraz:
Kimdir şu dallarda kızıl gülleri
Böyle alev alev yakan sihirbaz!*

*Bulsam, bir sihirli anahtar bulsam,
Ne yıldızlar için ne güller için!
Alnı eşiğinde bekleyenlere
Açılmak bilmeyen gönüller için!*

Eserlerinde açık, yalın, sade bir dil kullanan Yusuf Ziya Ortaç, İstanbul Türkçesini başarıyla kullanan yazar ve şairler arasında yer alır. Kıvrak ve akıcı üslubuyla edebiyat camiasında kendisinden söz ettirmiştir. Adeta bir üslup ustasıdır o. Aynı zamanda Türk Edebiyatının en önemli mizah yazarları arasında yer alır. Ortaya koyduğu eserlerinde daha çok aşk, doğa, kadın, ölüm, aile, kahramanlık, vatan ve millet sevgisi konularına yer verir. Ziya Gökalp'in telkiniyle aruzdan hece ölçüsüne geçen Yusuf Ziya Ortaç'ta Faruk Nafiz Çamlıbel'in etkilerini görürüz. Lale Devri'ni konu alan 'Binnaz' isimli tiyatro eserini de hece ölçüsüyle yazmıştır. Darülbeyti sahnelerinde oynanan bu üç perdelik tiyatro oyunu edebiyatımızda ve Türk tiyatro tarihinde hece ölçüsüyle yazılmış ilk manzum tiyatro eseri olarak kabul edilmiştir. Beş Hececi, şair, yazar, mizahçı, öğretmen, gazeteci, yayımcı, milletvekili kimlikleriyle karşımıza çıkan Yusuf Ziya Ortaç hikâye, roman türünde de eserler vermiştir. O, Millî Edebiyat Akımı içerisindeki önemli isimlerden birisidir.

6 Alaattin Karaca, “Ortaç Yusuf Ziya”, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 33, İstanbul 2007, s. 402-403.

Siz 'O'sunuz, 'O' Sizsiniz

● Hakan Hadi Kadioğlu

*Feryat ve figanımdan beni şair sandınız
Oysa gül meclisinde duada, mağşuşum ben*

En kederli anında insanın başını koymak için uzatılan omuz olur ya... Hani kederinizle birlikte ağlamak ister, hatta sizinle ağlar ya... İçinizi ısıtan ve ümitlerinize kapılar açan sınırsız gözlerle bakar ya...

Bazen işler ters gider, istediğiniz gibi olmaz. Her şeyin sonunun geldiğini düşünür, hepsi buraya kadarmış dersiniz. İşte tam o anda 'O' çıkagelir. Elini uzatır, gönlünüzü açar; hadi tekrar, yeniden başlayalım der ya...

Saat kimi zaman hiç ilerlemez, vakit bir türlü geçmez olur. Uzakıkça uzar, bir türlü sonu gelmez, sanırsın. Bazen de kısalır, bir türlü yetmez olur sana. Anlamak mümkün değildir. Birisi senin için zamanı daraltıp genişletir; seni her halde rahatlatır.

Gecenin bir vakti apansız uyanırsınız. Evde iseniz ev arkadaşınızın, yurttan ise oda arkadaşınızın sırtını örtersiniz ya... ya da eşinizin, çocuklarınızın, kardeşlerinizin...

Onlar selamette olsunlar, muhafazada olsunlar istersiniz ya... 'O'nun gibi...

İşte 'O' sizsiniz, siz 'O'sunuz!

● Cemal Karsavran

Mutluluk Bir Parça Ekmek Arası

Toprak kokusunu özlediğimde
Ata yurdu deyip köyüme vardım
Gezdiğim yerlerde ayak izlerim
Aktı gözlerimden geçti yıllarım

Durakta karşılar gelen gideni
Muhabbet ederler yabancı yerli
Çay ve kahvenin kırk yıllık hatırı
Akılda kalır hep bir ömür boyu

Çobanlık yaptığım ovalar kırlar
Ruhum soğuk akan suyla ferahlar
Gelin gibi süzülürken tarlalar
Doğanın gizemi renklerde ağlar

Değirmen deresi kaçamak yeri
Değirmenci uyurken kuşluk vakti
Arada kontrol ederken çevreyi
Sarmaş dolaş gençler durmaz dilleri

Bostanların suyu kanaldan gelir
Bir sevenim var ki korkudan ölür
Gamzesi yüzün de ok olur deler
Salınır saçları beline değer

Baharla ısınır toprak yeşerir
Ekinler ağaçlar meyveye durur
Lezzeti dudak burkan çağlaları
Misafire tadımlık ikram olur

Cemalim yüreğim çocuk sevinci
Kuzular danalar taylar misali
Yağmurdan sonra çıkar gökkuşağı
Mutluluk bir parça ekmek arası

● Mustafa Kütükü

Diyemedim

Çıktığım yollardan dönemem geri
Sılamda sevdiğim var diyemedim
Kaybettim mekânı oldum serseri
Hasret zincirini kır diyemedim.

Uzaktan uzağa saldım avazı
Özledim üstünde o süt beyazı
Levh-i Mahfuz'daki yazılan yazı
Sana da bana da sır diyemedim.

Uzandım çardağa gölgeler serin
Yürekte açılan yara çok derin
Dolmuyor bir türlü, dolmuyor yerin
Senden gayrısına yâr diyemedim.

Bilseydin içimde yanan ateşi
Ne sebep arardın ne üçü-beşi
Karanlık gecemin sabah güneşi
Olmaya koşana fer diyemedim.

Kabardı içimden isyan duygusu
Kalmadı sanki hiç kanun korkusu
En ücra yerlerde ahlâk, namusu
Bir Allah kulundan sor diyemedim.

Aktığın yeterli, gel artık durul
Hayatın keyifli yerine kurul
Muhacir yaşadın, mekâna sarıl
Kabrine çağırır Sûr diyemedim.

● Halit Yıldırım

Nasihat

Baba yüreğime taştandır deme
O taşı bir bakış deler de geçer
Nasihat etmeme yaştandır deme
Seneler sana da güler de geçer

Sözlerimi gülden ağırdır sanma
Sessizsem kör, cahil, sağırdır sanma
Yolunu en yeni çığırdır sanma
Her düşü bir gerçek siler de geçer

Gençsin; boyun, posun yerinde şükür
Nefsine yenilme, yürüme vakur
Akıl denen yoza gerekir fikir
Kibir bela okun biler de geçer

Belki seni yakan bir peri vardır
Lakin bu çağlarda kalp gözün kördür
Unutma onun da namusu vardır
Şehvetin aklını çeler de geçer

Oku da adam ol, cehalet kötü
Hayat müşküllerle dolu bir kutu
Helal bir eş, bir iş, başında çatı
Her baba bunları diler de geçer

Hayat oyun değil oynayıp dursan
Neler var içinde gerçeği görsen
Keşke o nefsine bir yular vursan
O seni taşlara çalar da geçer

Belki kulak çektim, vurdum bir sille
Bil ki doldu kalbim ateşle külle
İsterim ki yolun bezensin gülle
Dikenler ayağın deler de geçer

Ben acı söylerim kırılсан bile
Kulak ver sözüme darılсан bile
Çalış gece gündüz yorulсан bile
Hayat koşmayanı eler de geçer

Sen de baba olur anlarsın beni
Maziyi hatırlar dinlersin beni
Ben belki göremem o zaman seni
Gözyaşın kabrimi sular da geçer

Muhsin İlyas Subaşı Şiiri İçin

●Erdoğan Erbay*

Yola Çıkış

Sanatkârlık, içine düşülen şeydir. Zira, fitrîdir. Dolayısıyla, şiir iptilâ, şair de, müptelâdır. Her sanatkâr, maharetini tabiatında taşıdığına göre, şairin peşine koyulduğu, durup dinlenmeden ardı sıra koştuğu, ruh sızısı sestir. Ruh sızısının sesine, iradeyi refakatçi kılan bir serdengeçtidir, şair. Şair, kâinatın tüm ses, renk, koku, tat ve varlığına duyarlı, en küçük titreşimi bile hissedecek istasyona ayarlı, kalbinin sesi ile kafasının nesnesi arasında çadırını kurmuş, usta bir avcıdır. Subaşı, dertlenmek üzere doğanlardandır. Yeryüzüne düşmüştür. Düşüş, bir taraftan çıkış imkânını da hazırlamıştır. Zira, iniş, çıkışı gerektirir. Düştüm, bir itirafıdır. İtiraf ise, işlediği fiilin sebep ve hikmetini açıkça beyana azmetmektir. Azmetmiş ve tevekkül de etmiştir.

Tohum şairi, hakiki şiirin sırrını ötelere fısıldayan şiir tahtının pîrinin çağrısına kulak verir. Zira, şair, şiir hamurunu, asıl ve aşına olduğu maya ile yoğurmalıdır. İşaret edilen ipuçlarını ihmale uğratmadan yüzyılının kâline nazmının çizgilerini işler. Geçmişin aydınlık rüyasında sunulan badeyi, hakiki şiire bağlılık yemininin belgesi ve teminatı sayan Subaşı, bu imkânla, bir milletin söz gücü ve söyleme biçiminin zirvesi olan şiir mülkiyetinin tapusuna ortaklığı ilân ederken, şiir mülkiyetinin taşıyıcı neferliğine de soyunur. Yenilik etiketiyle meydan alan her gelişmenin öncelikli hedefi, millete aitlik damgası taşıyan değerlerdir. Tarihî zorunluluklar ve sosyal çalkantılarla birlikte değişime uğrayan kıymetler, yarına ulaşabilmek için, vefakâr çıraklar bekler. Çağların ilhamıyla şiirin çağrısına gönlü düşen şair, milletin âleme velvele salan avazına sonsuz bir gök olmak ister. Çünkü, âlemde her şey, kendi sesinin icracısı iken, Subaşı, şiire düşkünlük halinin keder verici acemiliğinde, bütün seslerin ritmik akışında büyük orkestranın şefliğini de talep eder. Bu hâl, kuş çağırdı bağlandım, dal çağırdı inandım mısraıyla somutlaşır. Şiir coğrafyasının kimliğini keşfin ilk adımının sancısını çeker. Şair, alp ile erenin aynı ruhta birleştiği Anadolu'nun oldurucu sihrine merakla bağlanır. Bu vesileyle hem Anadolu'ya erer hem Anadolu'ya erenlere erer, hem de Anadolu'dan erenlerin devranını temaşa etmiş olur:

Hamdım yola çıkarken, şükür piştim ve yandım

mısraı, şiir ile medeniyetin birbirini var kıldığı zamana işaret eder. Orta Asya'dan yola çıkan Türk milletinin, toprağı vatan, varlığı destan ve şiiri ferman kıldığı coğrafyada şiir medeniyeti, medeniyet de şiiri millî kimliğin esası haline getirir. İşte, Subaşı'nın şiiri, dilin medeniyet kurduğu zamana ve ruha bağlılıkla yola çıkar: Avuçladı gönlümü şiir tahtının pîri.

Onun şiiri, öncelikle kendini bilme bilgisi ve irfanı olarak gören mirasın ısraklığına yazgılıdır. Zahirde ve bîatında kahramanlar yetiştiren milletin ruh dünyasına âlem, iki kelimenin hikmetine ermek arzusundadır. Bu kelimeler, dinlemek ve söylemek. Dinlemenin asıl, söylemenin tali bir eylem olduğunun farkındadır. Dünyaya gelen insan, önce dinleyip, aylar belki yıllar sonra söyleyebiliyorsa o da önce dinlemeyi belleme ister. Dinlemeyi bilmek, tabiatıyla söylemeyi öğrenmektir.

Müslüman Doğu medeniyetinde sanattan edebiyata, musikiden mimariye, hayatın her alanına nüfuzu ve tesiri aşıkâr olan tasavvufî neşvenin ilk ve temel şartı “dinle”yi Mevlânâ dergâhında meşke koyulur. Subaşı, daha ilk adımda bilir ki, aşk olmadan, meşk olmaz.

Söz, bir kudret olarak şiir formuna sığmasa da sözün derinliğini, arınmış halini ve ağırlığı alınmış duruşunu taşıma cesaretine sahiptir. Tohum şairinin mısraları, forma mahkûm olmak yerine, çağrışım zenginliği ile sürekli öncülük etmektedir.

Kalbim Ona Defter Oldu şiirinde, Mevlânâ çağrılmış, süslenip gitti Ona derken, aşk ehlinin, şiir nehirlerini besledikleri kaynağı görmüş olmaktan dolayı son derece bahtiyardır. Subaşı şiirinin sırrı, Platon'un Devlet için tehlikeli gördüğü, toplumu ve ferdi hayalî âlemlere sürükleyen değil; aksine, Erdemli Şehir'in fazilet ve ahlâkını kucaklayıp sahiplenilen, O'na doğru daimî bir akışın sorumluluğunu idrâke ermişliğidir. Aşka düşmek, ilahî bir lütuftur. Bu lütfâ mazhariyet, yola düşmeyi de zarurî kılar. Subaşı da şimdi aşk dergâhı için koşudadır. Aynı zamanda, artık meyvesi çile olan bir yola düşmüşlerdendir.

Şair, Kalbim Ona Defter Oldu şiirinde Mevlânâ'dan Yunus Emre'ye uzanır. Şiir tahtının pîrinden aşkı talim eden aşk eri, bu kez, Yunus'un sözüne kulak verir. Aşkın suskun hayretinden sözün yalın haline taşınır. Aşk oluş, söz varlığı doğuştur.

* Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Oluşunun hikmetini kavrayan şair, kendinden önce dergâh eşiğinde kulluk nezaketiyle bekleyenlerin fısıldadıkları kilidin peşindedir.

Zira, Mevlânâ aşkla dönerken, Yunus aşkla söyler. Mevlânâ'nın sırrı feryadından uzak değil iken Yunus'un ömrü yel gibi esip geçer. Aşk hâldir, hikmetine aşk ehli vakıf olur. Şeb-i Arus hakkı, Mevlânâ gibi yaşayanların nasibidir. Subaşı, bu hakkı teslimde tereddüt göstermez. Çünkü, aşk, çile bahçesinde filizlenir. Aşk dergâhına gül olmak, çile tapusunda kul hanesine kaydolmakla mümkündür. Aşkın aşkınlığına şahitlik eden Subaşı, varlığın bir diğer deliline bağlanır.

Bu delil, söz veya konuşmadır. Aşkın gizemin-den, sözün ve konuşmanın somutluğuna şahadet eden şair, Yunusla konuşur fakat o da seslenip gider Ona. Nihayet, Subaşı'nın kalbi de O'nun adıyla nakış nakıştır. İnananın üstünlüğüne şahit olarak, başka bir yol arayışına girmeden, sevgi ve muhabbetin asıl kaynağından feyizle beslenir. Ve şair, Sevdaya Gazel Gibide, hikmetin derinliğine vakıf olur. Beşer makamından insan olma makamına geçişine, kendi oluş sırrına da kavuşur.

*Gördüm, bir sihir gibiydin hasret akşamlarında
Ben seni Adem'den Muhsin'e geçer gördüm...*

Şahsî varlığının oluşum sürecini fark etmekle birlikte, iradeye bağlı adımlarla kendine alan açma imkânı da yakalar.

Aslında, Muhsin İlyas Subaşı'nın şiiri, bir milletin ve bir medeniyetin şiiridir, desek abartmış olmayız. Böyle bir yargının gerekçesi ise, şiirin altyapısını kuran kimliktir.

Kimlik bilgileri, bir takım işaret ve ipuçları sayesinde elde edilen parçalar değildir. İnsanın hüviyet kimliği gibi, Sevdakâr şairinin adı-soyadı, hane ve cilt numarası, köyü, ilçesi ve ilinin yazılı olduğu, tescilli şiir belgesi vardır. Ben şiiri, sıraladığımız ölçülerin ispatıdır. Zira, o, şiirinin kimlik bilgilerini başkasının değil, kendisinin onayıyla karşımıza çıkarır.

*Ben
İsyanlara açmadım yüreğimi
Yolculuğum
Yunus'un izindedir
Aşkım
Fuzulî teknesinde yoğrulur
Yurduma sevdam
Âkif kadar zindedir.*

Benin mısraları, Subaşı şiirinin karakteristiğini ifşa eder. İfşanın yankısı ve çağrışımı son derece samimidir. Onun şiirine dair okumalar, sanatın insana tanıdığı özgür ve iradî tercihlerin yanında; örfün ve geleneğin zamanla zamana karşı kazandığı varlık zaferinin belirleyici normları da gözetilerek yapılmalıdır.

Bu iki ölçüden özgür ve iradî tercih, şiire yönelik varsayım ve çıkarımların serbestisini sınırsız kılar; örfün ve geleneğin belirleyici normları ise, şiirin istikametine dair mutlak ve hakikî kural, 'ışittik ve itaat ettik' emri ile tartışılmaz bir zemine oturtulmuş olur.

'İştittigine itaatte sebat' gösteren şair, sözü, şiir makamına ikame görevini ve ölçülerini de belirlemiş olur. Subaşı, öncelikle, kendi şiiri için değişmez ve eskimez hakiki bir ölçü koyar.

Şiirinin kuşatıcı ölçüsü, şiirin asilik gibi bir nitelikte karar kılmamasıdır. Bu yüzden, şiir dili isyankârlık üretmez. Şiirlerinde kullandığı biçim ne olursa olsun, muhteva açısından 'ilk söze' muhalefete girecek bir tavır sergilemez.

Hakikatin tecellileri muhtelif, lâkin özü ve cevheri itibariyle tektir. Subaşı'nın şiiri de hayalî üretim ve meydan okumalara özlemin büyütülmediği bir şiirdir. Bu kuşatıcı ölçünün ardından şair, şiirinin üç ana damarına işaret eder. Bunlar, geçmişten günümüze Türk şiirini besleyen ruh dinamikleridir. Başlangıç, Yunus ve şiiridir. Şairin yolculuğu, Yunus biledir. Sözün hasını, sözün demini ve sözün özünü onun belirlediği üslûbun içinde kalarak, sade, samimi ve gösterişsiz yanıyla söyler. Aynı şekilde, sözün tüm çirkinlik ve kötülükleri, iyilik ve güzelliğe çevirebileceğini öğrenirken, kem ve deminde söylenmeyen söze rağbetin manasızlığını da ispat etmiş olur.

Subaşı şiirinin dinamik yapısını ayakta tutan ve tam ortasında yer bulan ikinci husus, Fuzulî'nin aşk tezgâhıdır. Şiirimizin aşk hamuru, onun teknesinde yoğrulur. Aşkistan'a üflenen aşk, âşıklıkta meydan eri Fuzulî'den istiaresidir.

Onun meydan okuyuşunu, bu kez, Subaşı devralır. Zira, aşk meydanı rekabeti, yüreklilik ve cesaret gerektirir. Şairin Aşkistan'da dâhil olduğu âlem, Fuzulî'nin aşk kandilleri ile süslediği şiir göğüsüdür. Onun şiirinin son dinamiği, Âkif'ten tevarüsle temellük ettiği vatan sevdasıdır.

Şiir hakikat, şiir aşk ve nihayetinde şiir, vatanın kendisidir. Çünkü, Âkif'in şiiri, bütün bir milletin dünü, âni ve yarınıdır. Subaşı şiiri, bu mirası üstlenen cesur ve kahramanca bir söyleme, bir üslûba sahiptir.

Toprağı, fazilet ve asaletinin rengine boyayarak vatan kılan Türk milletinin bir ferdi sıfatıyla vatan bekçiliği onun için bir sevdadır. Mısraları şiirden de öte, vatana sevdasının yanık türküleridir.

Subaşı, şiir kervanını yola hazırlarken üç temel değeri de rehber edinir. Bunlardan biri dinî, biri medenî ve biri de insanî konumdur. Arayışta motifler tek tek sıralanır.

*Derdi Yûsuf teyellemiş
Mecnûn hasrete aşk demiş
Yûnus sevgiye renk vermiş
Motif olmuş gazelime...*

Bu göndermelerle o, hem İslâm tarihini hem medeniyet tarihini hem de milletinin tarihini şiirinin birer parçası olarak, bir bütüne ulaştırır. Ayrıca, Haydi Kalemimde Yûnus'a bir kere daha döner. Zira, şair, mısralarını ütopya ayarlamamıştır. Bu yüzden, hayatı boyunca 'dava' değil 'sevi' için mücadeledede ısrar eden Yunus'un dünyasından yansıyacak ışığın peşindedir.

*Kâğıttan emerek gün ışığını
Ruhumu aydınlat haydi kalemim
Yûnus'un gönlünden al ışığını
Benimkine uzat haydi kalemim.*

Batı emperyalizminin bir türlü tatmine ermeyen, başka coğrafyalar işgaline geçirilen keşif kamuflajına inat, o, parlak geçmişinin aydınlığına uyanmak ister.

Üçgenin Açıları: Hayat, Eser ve Hüzün

Muhsin İlyas Subaşı, 'İlk Söz'de hem sanatkar hem insan olarak bir hüznü işaret eder. Bu hüznün, hayatın üzerine abanmış bir ümitsizliğin icadı değildir. Hayat esere dâhilse, davaya adanmış ruhun, davasını temsilde gösterdiği liyakatin memnuniyet verici hüznüdür. Şair, bir taraftan, fena çölünde, gözyaşı ırmağının dalgaları arasına daldırdığı fitrî salla varlığının kapısını aralayacak kemâli, huzurun en içteni ile dinlerken hüznülenir.

Bir taraftan da sosyal ve ahlâkî sorumluluğun ağır yükünü taşıma asalet ve cesaretine sahiplik imtiyazını, sonsuzluk çeşmesinde berrak su damlası gibi ruhuna akıtırken hüznülenir. Zira, İlk Söz'de hayat, eser ve hüznün olağanüstü seremonisi sonsuzluk çağrısına ayarlıdır. Bu hâl, hayatını aşkın değerler tezgâhında ilmek ilmek dokuyan dava insanlarının muhasebe makamıdır.

Bu bölümdeki fikir ve kanaatlerime yön verecek

olan, büyük ölçüde hislerimdir. Öyle ki, bu davranışı bilerek ortaya koyuyorum. Zira, Subaşı'nın, aşağıda göreceğimiz mısraları, bu cümleleri kurmayı bir zaruret hâline getirmiştir. Örfümüz ve kültürümüz, muhatabı methetme hususunda birtakım düsturlar vazetmiş, ancak insan, dava adamı ve sanatkar kimlikleriyle karşımızda duran Muhsin İlyas'a, 'gül bahçesine ektiği tohum' nedeniyle teşekkür borcumu bir nebze de olsa yerine getirmek arzusunda'yım. Çünkü, söz, ehline yakışır. Yakışan ortaya çıktığına göre, bize de ses vermek düşer. Tohumun toprakla buluştuğu yerde, köklerinin tutunduğu gönüllerin, dimağların, akılların ve iradelerin varlığından haberdar olsun ki, şair, sözünün yerde kalmadığını görsün.

*Bunca tohum ekim gül bahçesine
Tutarsa insanlık alkışlar bizi
Ses verin bu ömrün yorgun sesine
Gönlünüzde kalsın bir küçük izi.*

Hemen hemen bütün edebî türlerde eser veren Subaşı, ömrünü, yazının sermayesi kılmıştır. Bir tarafta, sanat ve edebiyatın gecelere dost sancılarını rüyalarına katık eder; diğer tarafta, vatan, millet, memleket ve bayrak gibi değerlerin müdafaası için haysiyet ve şerefiyle ayakta durur. Şairin dünyası bir gül bahçesidir. Öyleyse, tohumun güle/güllere döndüğünü bilme hakkı da vardır. Ey şair, ektiğin tohumlar fidan oldu ve çoktan meyveye durdu. Sözün ağır yükünü taşıyan yüreğinden yükselen çılgının aks-i sedası yüreğimize düştü. Sesin sesimize karıştı. Seni yoran emanetler, ardından gelenlerin uhdesine devredildi. Sesin yorgun olsa da şiirin ve sözün her daim diri, kuvvetli ve kıyamdadır. İzinini sürdüklerinin sende hatırı varsa, bizde de senin izinin hatıraları vardır. Şiirinde hatırladığın ve hatırlattıklarınla sen hem hatırşinas hem de kadirşinas bir insan oldun. Dolayısıyla, hatıraya hürmet yolunu izleyenlere, hatırımızda yer açarız. Hatıra hürmet, hatırlanmaya müstahak olmaktır. Sen ve şiirin, bir medeniyetin izini takip ettiğine göre, gönlümüzde izinin kalması da mukadderdir.

Şiir ve Sorumluluk

Milleti ve medeniyeti adına konuşan insanlar, en üst seviyede sorumluluk şuuruna ermiş olanlardır. Bu şuura erenlerin ünedikleri her şey, mensubu bulundukları milletin dolayısıyla medeniyetin ortak değerleridir. Bu değerlere, soyut ve somut ayırımı yapmadan, dinî, ahlâkî, örfî, tarihî ve kültürel bütün alanlar dâhildir. İşte, aidiyetin sorumluluğu

ile yola çıkan sözcüler, gereğini yerine getirmek için hazırlanmış ruhlardır. Söz vermişlerdir. Söz ise, bir ahittir. Ahdini yerine getirmek, şahsiyet sahibi insanın mutlak görevidir. Sözün yüklendiği görev emir, sözün yüklediği görev ise, uygulamadır. Emre itaatin sonucu asıl olandır. Zira, tutulmayan söz, muhatabın değersizliği ile yakından ilişkilidir. Bilmek, gereğini ifa ve icra edince mana kazanır. Gereği yapılmayan bilme, kuru bir gürültüdür, rahatsız etmekten başka bir şeye yaramaz. Gereğini her zaman yapan ise, şiiirdir.

Yirminci Yüzyıl Şiirimizin İki İşlevi

Yirminci yüzyıl şiirimizin varlık alanı birçok yönden sorgulanmış, bu sorgulamaların neticesinde farklı bakış açıları geliştirilmiştir. Yüzyılın şiiri, kabaca bir tasnifle hece-aruz, köy-şehir, Anadolu-İstanbul, içtimâî-şahsî, siyasî-tarihî, geleneksel-modern gibi, çoğaltılabileceğimiz meseleler etrafında şekillenir. Şiirle ilgili tartışmalara, yüzyılın şartlarından kaynaklanan, yeni bir pencere daha açmak, bir hareket noktası daha belirlemek, şiirimizin bize sağladığı zengin imkânlarla ulaşmada basamak teşkil edecektir. Şiirimizin tarihi boyunca üstlendiği işlev ve sorumluluk için çizilecek çerçeve, söz konusu imkânları ortaya koymada önemli ve belirleyici adım olacaktır. Belirlenecek bu imkânlarla, Muhsin İlyas Subaşı şiirinin hangi noktaya ve ne şekilde konumlanacağına dair fikir vermesi bakımından muhakkak ihtiyacımız olacaktır. Şiirimizin yirminci yüzyıldaki işlev ve sorumluluğunu iki başlık hâlinde ele almak, ortaya çıkacak fikirlerin yol göstericiliğinde hâli değerlendirmek, konumuzun işleniş açısından son derece faydalı olacaktır.

Yirminci yüzyılı yaşayan, bu yüzyılı idrâk eden ve şiirin, en dar zamanda çözüm üretici niteliğini kabullenip onaylayan şair/şairler, iki temel hareket noktasına zorunlu olarak mahkûm olmuşlardır. Zorunluluk diyorum, çünkü, bu zorunluluk çıkmazında siyasî, sosyal, tarihî, ailevî, ideolojik tercih ve şartlar belirleyici rol oynamıştır. Bu iki temel hareket noktasını şöyle adlandırmak mümkündür: 1. Yıkılış ya da Çöküş şiiri; 2. Kuruluş ya da Diriliş şiiri.

Yıkılış ya da Çöküş Şiiri

Yirminci yüzyılın başına doğanlar, yüzyıllardır medeniyet havzasını değer ve kıymetlerle besleyen bir ebedî devlet nizamının bozulup dağılma sürecine şahitlik etmişlerdir. Varlıktan yokluğa, zirveden zemine, güzelden çirkine, vakur duruştan baş eğmeye doğru giden bir süreci yaşamışlardır. Öncülük

etmeyi, belirleyici olmayı, yol göstericiliği, danışılır olmayı, yeri ve zamanı geldiğinde ilâhî yükümlülük icabı, güç kullanmayı vazife bilen bir medeniyetin evlatları, bütün bu vasıfların batışını gördüler. Varlıktan yokluğa evirilen süreci yaşayan insanın ruh hâli nasıl bir seyir takip ediyorsa, Osmanlı'nın yıkılıp tarih sahnesinden çekilişini görenler de benzer bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Tarihî çöküşün hazırladığı psikolojik ortamın, fert ve milletin davranış biçimine etki etmesi kaçınılmazdır. Hem fert hem de millet, geleceğini kurmak için canını fedaya ant içerken top, tüfek ve kılıç gibi silahların yanına, hikâyesini nakledecek başka bir silah daha koymuştur. Bu silahın adı, şiirdir.

Kılıç, top, tüfek ve kamanın tükendiği yerde devreye giren şiir, insan ruhunun derinliklerine kök salmış duyguların tamamını harekete geçirir. Bir yanda, şehitlik ve gazilik unvanının yüceliği övülürken, bir yanda, cesaret ve kahramanlığın tarihe sığmayacak büyüklüğü tasvir edilir. Bir yandan, gönüllere çöreklenen gurbet ve hüznü anlatan şiir, bir yandan, vatan, bayrak ve toprağın üstünde daha değerli bir şeyin bulunmadığı hakikatini abideleştirir. İşte, bu durumda şiir, yirminci yüzyılın yıkılış ve çöküş hâlini tasvire girer.

Yirminci yüzyıl psikolojisini yaşamış, ancak bu durumu ferdî bir mesele hâline getirip kendini anlatmak yerine, bu psikolojinin topluma nasıl yansıdığını gören isimlerin başında Mehmet Âkif gelir. Safahat'ın hem mukaddimesi hem de özü kabul edebileceğimiz şiirinde Âkif, yukarıda sözünü ettiğimiz ruh hâlinin çerçevesini çizirken, okura şöyle seslenir:

*Bana sor sevgili kârî' sana ben söyleyeyim
Ne hüviyyette şu karşında duran eşârım:
Bir yığın söz ki, samîmiyyeti ancak hüneri;
Ne tasannu' bilirim, çünkü, ne sanâtkârım.
Şi'r için "gözyaşı" derler, onu bilmem, yalnız,
Aczimin giryesidir bence bütün âsârım!
Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem;
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bîzârım!
Oku, şâyed sana bir hisli yürek lâzımsa;
Oku, zîrâ onu yazdım, iki söz yazdımsa.*

Poetik ve teorik açıklamalara ihtiyaç bırakmayan, samimî bir itiraf gibidir, Âkif'in söyleyişi. Öyle ki, saklayıp ima ederek sanatın mucizesiyle insanı büyülemek sevdasında da değildir. Kaleme dökülenler, dilden taşanlardır. Eğer şiirin kimliğinden söz edilecekse, yığınla savrulan kelimelerin tek bir özelliğinden bahis açılmalıdır. Sanatı da bilir, sa-

natçıyı da. Hatta, sanatçıların bulunduğu zirvenin de ortağıdır. Ancak, Âkif'in şahitlik ettikleri, kabiliyetlerini ve imkânlarını kullanmasına engeldir. Gözyaşı dökmek bir samimiyetse, onun şiiri de samimiyetinin somut göstergesidir. Yirminci yüzyılda, milletin ve medeniyetin başından geçenler, bir kişinin çare bulabileceği sıradan hadiseler değildir. Acziyet, varlığın ve varlığının şuurunda olanların hâlidir. Varlıkla varlığı arasındaki münasebeti, ebediyeti idrâkin tezahürü makamında şuura dönüştüren Âkifler, yıkılan ve çökenin neye karşılık geldiğinin de farkındadırlar. Cereyan eden hadiseleri şuura taşıyanlar, merhamet ağacının köklerinden beslenen işaretçilerdir. Safahat'ın varlığı, Âkif'in, hangi şuur makamından etrafı gözlemlediğinin delilidir. Ağlayıp ağlatamayan, hissedip söyleyemeyen gözcü Âkif, kalbinin tercümanlığını yapacak bir dile de sahip değildir. Dilin imkânları ne kadar geniş olursa olsun, kalbin hissettiklerine asla tercüman olamaz. Âkif ve yirminci yüzyılı yaşayanların karşılaştıkları olaylar ve maceralar, ancak duygulu yüreklerin sezebilecekleri derinliktedir.

Âkif şiirinin yerine getirdiği sorumluluk şahsî değil, bir coğrafyanın, bir milletin ve bir medeniyetin uğradığı yıkılış ve çöküş tablosudur. Bir felâket tablosunu şekillendiren siyah beyaz renkler, yıkılışın/çöküşün tüm sebep ve sonuçlarını açıkça yansıtmaktadır. Bütün bu olayları görüp yaşamak, ancak sonuca etki edecek bir çözüm üretememek, inanmış insanın ruhunda onulmaz yaralar açmaktadır. Âkif'in gözyaşları, millet adınadır. İnancın güzelliği, samimi davranış biçiminde tezahür etmektedir. Estetik bir örtme değil, alenî söyleyiştir.

Faruk Nafiz, Okuyanlara adlı şiirinde, sözünü ettiğimiz yıkılış ya da çöküş psikolojisini anlatırken, insan dâhil bütün nesneleri trajedinin heykelleri gibi tasvire girişir.

*Bir geniş bahçe gibi size açtıktı derdim,
Durdunuz, seyrettiniz sıra heykeller gibi,
Ruhunuzun çölünde bütün bir ömrü verdim,
Kireçli bir tarlayı sabanla beller gibi...*

Faruk Nafiz'in öznesi, kendisidir. Derdin tam ortasına yani merkeze yerleşen şairin dillendirdiği, kendi benidir.

Diri, canlı ve yemyeşil, hayat adına her türlü unsurun taşıyıcısı ruhu, dışarıdan bakanlar için sadece seyredilecek konumda bir bahçedir. Derdini anlamak yerine, hep aynı yere ve bir şeye bakan heykeller gibi kadit insanlar, onun ruhundan akan ırmakları somuran çöllerdir. Verimsiz, susuz ve

kıraç ruhlarını, biraz olsun hareketlendirmek hususunda ömür sermayesini tüketen Faruk Nafiz, okuyucu ile arasındaki bu ilişkiyi, saban vasıtasıyla kireçli bir tarlayı sürmeye, bereketli hâle getirmeye çalışmak gibi, beyhude bir gayrete benzetir.

Şairin duyduğu en büyük dert, kendi vatanında yaşadığı gurbet yasıdır. Şairin hayatına gidildiğinde görülür ki, İstanbul'dan Ankara'ya, Ankara'dan Kayseri'ye öğretmen olarak tayin edilmek, gurbet tasasının en büyük nedenidir. Çünkü, devrin Anadolu coğrafyası, sahipleri için gurbetin mekânıdır. Bu topraklarda var olan canlı ve cansız her şey hem maddî hem de manevî bir sürgünlüğün pençesindedir. Anadolu, ağlayan bir insandır.

Gidip de gelmeyen balalarına türkü yakan analar, hayatının baharında sevdiğini cepheye yollayıp arkasından "Dön gel ağam dön gel dayanamirem" diye feryat eden yavuklular, ağzı süt kokan yavrusunu "on beşliler" içinde savaşa gönderip hüznünü yasına katık yapıp sürgüne ömrünü feda edenlerdir. Onun kalbi, paramparça olmuş Anadolu coğrafyası gibi, mısralarının pençesindedir. Kan ve gözyaşı, ruhunun yegâne gıdasıdır, artık.

*Duyduğum en büyük dert yurdumda gurbet yası,
Gördüğüm en güzel yüz karşımda ağlayandı;
Her mısraın sonunda kalbimim bir parçası
Bir mızrağın ucundan sızan bir damla kandı!*

Şiirin devamında Faruk Nafiz, yaşadığı devrin sosyal hayatını panoramik fakat çok dramatik bir çerçevede canlandırarak anlatır.

*Derdime dert ekledim ellerin kederinden,
Tek ruhumun azabı değildi gördüğünüz...
Nasıl yalnız âhımla kımıldardı yerinden
Bin bir açık sesinden güç ürpereyen tüyünüz?*

İnsan, yaşadıklarının toplamıdır. Bu yüzden her insan, yetiştiği çevrenin ve içine doğduğu şartların sağladığı imkânların çocuğudur. Faruk Nafiz'in mısralarına sinen dert, kendi derdinden ibaret değildir. Azapta olan ruh, bir milletin ruhudur. Kaynağı ferdi görünse de karşılaştıklarından etkilenen bir sanatkâr olarak Çamlıbel, bir medeniyetin çöküşü esnasında, ferdin kaderine yazılmış kederin varlığını derin bir sezişle aktarır.

Şairin kaleminden dökülenler artık bir şiir olmaktan çıkmış, devrin ve devrin insanının hikâyesini anlatan bir mersiye-destan karakterine bürünmüştür.

Kuruluş ya da Diriliş Şiiri

Yirminci yüzyılı, neredeyse başından sonuna kadar yaşamış olan Necip Fazıl'ın Sakarya Türküsü, Kuruluş ya da Diriliş şiirinin en güzel örneklerinden biridir. Sakarya, bir sembol olarak Türk milletinin kaderini temsil eder.

Dirilişin gerçekleşmesi, Sakarya'nın ağır imtihanı başarmasına bağlıdır. Azmedip kararlı duruşunu teslimiyetle birleştiren bir dava adamının dilinden dökülen mısralar, tek başına ayağa kalkabilme ümidini beslemektedir.

*Sakarya, saf çocuğu, masum Anadolu'nun,
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!
Sen ve ben, gözyaşıyla ıslanmış hamurdanız;
Rengimize baksınlar, kandan ve çamurdanız!*

Sakarya, ayağa kalkmalıdır. Zira, davalar kahramanlar ister. Bu noktada kahraman sayısının az ya da çok olması önemli değildir. İnsanlık tarihi boyunca, ilâhî mesajların muhatabı peygamberler, bahsettiğimiz meselenin en büyük temsilcisidirler. Davalarını müdafaa edip karşı çıkanlarla mücadele ederken Allah'tan başka güvenip dayandıkları bir merci olmamıştır. 'Yalnızım, beni kimse desteklemiyor' diye, davadan vaz geçmeyi asla düşünmemişlerdir.

Davanın sahibi Allah'tır. Her şey O'nun mülküdür. Olan her şey, O'nun mülkünde cereyan etmektedir. Ayrıca, her şey O'na doğru gidiyorsa, endişe edilecek bir durumdan da söz edilemez. Eğer Sakarya ayağa kalkarsa -ki kalkmalı- gayretin ve çalışmanın mükâfatı da eksiksiz verilecektir.

*Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya;
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya!...*

Sezai Karakoç'un Diriliş inancı hem hayatının hem de sanatının esasıdır. Söz, diriliktir. İnsan sözle var olmuştur. Sonuçta, sözle yeniden ayağa kalkıp hesabına yürüyecektir. O hâlde, Karakoç için şair, bir 'ağıtçı' olmamalıdır. Oluş ve dirilişin hakikatini bilen, ölünün arkasından mersiyelememlidir. Zira, sözün kaynağını kavrayanlar, verdikleri sözü unutmazlar. Söz ahittir, ahde vefasızlık olmaz. Ah-dine sadakatte iradesini ortaya koyanlar, vaz geçilecek şeye de ümit bağlamazlar. İnsanın ve insanlığın tarihini anlatanlara verilen sıfatlar, zaman ve şartlara göre farklılık gösterse de, buluştukları ortak nokta, söze dirilik vermiş olmalarıdır. Bu şahısların yazdıkları bazen destan olur, bazen mersiye, bazen masal olur, bazen hikâye olur.

*Şair o büyük ağıtçı geldi dünyamıza
Günlerce gecelerce ağlattı bizi
İrili ufaklı ölenlerimizin ardından
Öldü ve kendi ağıtını yazmadan gitti*

Fakat Karakoç için şair, ölümü anlatmanın peşinde değildir. Söz, asıl sahibinden dolayı sürekli ve diridir. Ölüm, bir hakikat olarak, yaratılmışlar için kesinlikle değişmeyecek bir akıbetir. Zaten her şey için vuku bulacaktır. Ayrıca birtakım gayretlere gerek yoktur. Ancak, diri tutmak ve diriliğin süreklilik elde etmesini sağlamak olağanüstü çaba gerektirir. Allah'ın 'Hayy' sıfatının tecellisi olarak, insan ruhu diri, canlı ve sürekli. İşte, sözün diriliği/ dirilişi sağlaması bununla alâkalıdır. Ölümüne ağıt yapmak, insanın engelleyemediği bir duygu olsa da hadisenin gerçekleşmesini asla durduramaz. Kader rıza göstermek esastır. Ölmek, insanın iradesiyle vuku bulmaz. Bu nedenle şiir, ölmeyi değil, dirilişi telkin eden sözün kendisidir.

*Ben ağıt yazmayı sevmem
Ölümden değil dirilişten yanayım
Ölümden değil ölüm sonrasında yana
Ağıt yazmaktan değil mevlit yazmaktan yana*

Âdemoğlu için ölüm mukadderdir. Can tende iken ölümü öldürenler, asla değişmeyecek bir hakikatın şuuruna ermişlerdir. Bir de hayatta oldukları hâlde, ölenler vardır. İşte bu tip ölümlere sözün tesiri yoktur. Sözün tesiri, dirilişten yana saf tutanlaradır. İnanan ve dava sahipleri için ölmek, bir hâlden bir hâle, bir âlemden başka bir âleme geçmektir. İnsanın yeryüzündeki düzenleyici vasfı dikkate alınarak olursa, öldürmek kolay, zor ve asıl olansa, diriliği ve direnişi sağlamaktır.

Muhsin İlyas Subaşı şiirinin ana gövdesi ise, düşüncedir. Diğer bir ifade ile onun şiiri, kültür ve medeniyetimizin ana damarı olan hikmeti, hikmetle hikmetli söyler. Muhatabını uyarmak için ünleyen bir şiirdir. Subaşı, şâiri tanımlarken bu hakikate işaret etmektedir:

*Şâir, hayalinden geçen saf dilidir,
Şâir, yaşanan bin çilenin bülbülüdür,
Ondan açılır gönlümüzün nağmeleri;
Şâir, bize aşkın sunulan ak gülüdür...*

Aşk, varlığın başlangıcıdır. Başlangıç noktasına göndermede bulunan şair, hangi kaynaktan beslenip dilleneceğini de belirlemiş olur. Şairin meydan alması, sözle yola çıkan insanın hallerine tercü-

manlık içindir. Şiir hayalin katıksız dili, çile deryasının tek habercisi, gönlün nağmesi ve bize verilen en güzel duygunun, aşkın gülüdür. Şair, günlük hayatın kirletemediği bir dil kurucusudur. Dile dökülemeyenin duyurucusudur. Gönül ferahlatan nağmelerin bulucusudur. Var oluş esrarının çözücüsüdür.

Yirminci yüzyıl şiirimizin, yerli, millî ve özgün değerlerini şiirin sorumluluk alanına taşımayı, millet ve medeniyet için görev bilen isimlerden birisi de Muhsin İlyas Subaşı'dır. Onun şiiri, bu sorumluluğun meyvesidir. Subaşı'nın şiiri, düşünen şiirdir. Düşüncenin peşinde, çözüm geliştirir. Zira, Subaşı şiiri, gerçekte yaşanmamış, masa başında kurgulanmış, içi kof, ötesi olmayan dünyeviliğin kaotik çağdaşlığından damıtılmış, dramatik ve trajik saplantılar icat etmez. Açmazları ve çıkmaz sokakları yoktur. Şiir, insana bahşedilmiş en güzel ve mükemmel ifade biçimi olmasının yanında, hemen her zaman ânın dışında ve gelecek adına ümit taşıma görevi de üstlenmiştir. Çünkü şiir, ağıt değildir. Günlük hayatın zorunlu kılıp baskıladığı engelleri aşmada, çoğunlukla açılacak bir kapıdır. Subaşı'nın şiiri, işte tam bu nokta üzerinde karargâhını kurar. Ardından, gelip geçen hayat yolcularına, yolculuğun esrarını anlatır. İnsana ilişkin yol işaretlerini, gerekli yerlere dikme sorumluluğu öncelikli amacıdır. Subaşı'nın şiiri, fânîlik yolunu adımlayan âdemoğlunun var oluş serüvenini geçmişten bugüne devrettirirken çok önemli bir hususa da dikkat çeker. Onun şiiri, yarın için işe yaramayacakları güzergâhın dışına iter, peşinden menzil-i maksûda selâmetle ermenin yol göstericiliğini üstlenir. Şiir ümitse, ağlamaya ve bağırmaya gerek yoktur. Subaşı, "Benim Şiirim"de, şiirin tarihine yönelik değil, ancak, kendi şiirinin karakterini açıkça ortaya koyar. Bu şiire gökkuşağı rengini veren hususlar, herhangi bir gizliliğe sapsanmadan sıralanır.

*Oturup düşünsün benim şiirim,
Ne ağlasın ne de bağırsın.
Gurbet, Hikmet, Hasret pınarlarından,
Geçip son visâle sevgiyle ersin.*

Subaşı'nın şiiri, bütün hüviyeti ve heyetiyle ağırbaşlı bir duruştur. İnsan için tefekkür hâli, fizik ve metafizik âlemi kavramak bakımından zorunlu olduğu kadar, ferdi bir iradenin de yansımasıdır. İşte, şairin şiiri için çizdiği dairenin merkezinde yer alan nokta, düşünme eylemidir. Başkalarının ürettikleri üzerinde eşelenen bir söyleyişin, özgün ve belirleyicilik vasfından söz edilemez. Düşünme

eyleminin beslediği ruh, hakikatin peşinde koşmayı düstur edinir. Ödünç alınmış bir ağlamanın ardından yürüyeceklerin adımları boş; karşılaştığı meselelere çözüm üretmek yerine olur olmaz yerde dizleri üzerine yığılıp ağıta dönüşen çığlıklar gereksizdir. İşte, Subaşı'nın şiiri, bahsettiğimiz iki duruma da karşı bir direniş, bir başkaldırıdır. Bir medeniyetin ayrıcalıklı nehirlerinden varlık devşiren şiir, hasreti, gurbeti ve hikmeti mülk edinip yoldan sapmadan kendini bulur. Şiir dediğimiz söz varlığı, doğrudan doğruya insana dair olanı anlatır. İnsana has sevgi değerlerini mısralarına taşıyan şiir, bir aşamadan sonra bunları da geride bırakarak visâle ermelidir. Aslında insanın yaşadığı serüvende belirleyici konumda duran hallerin gerçek anlamları, Mutlak olanda saklıdır.

Subaşı'nın şiiri, bir taraftan da insanın sonsuz duygu denizinde rahata erer. Düşünce ile beraber duygunun da şiirin nefes alma kaynaklarından biri olduğu göz ardı edilmemelidir. Subaşı şiirinin vücut bulduğu, düşünce ve duygu alanı, Şark-İslâm medeniyetinin, insanı algılayış biçimine mutlak bir uygunluk ifade eder. Batı medeniyetinin insan algısı tek taraflı ve bütünüyle maddeden ibarettir. İki medeniyetin insan anlayışı farklılığı, şiir dâhil, diğer edebî türlerin insanı ele alış tarzına ve işleyişine de yansır. Şark-İslâm anlayışının insanı konumlandırıp yücelttiği yerde, Batı pozitivizmi, insanı, dünyevî olmak gibi bir sıradanlığa indirger. İşte, Subaşı, insan varlığının düşünce ve duygularına tercümanlıkta ilk sırayı alan, her zaman köşeyi tutan şiire, insanı bir bütün olarak yerleştirir. Bu anlayış, insanla ilişkili sanat ve edebiyat eserinin, insanın kendisi gibi, sonsuzluk yakalayabileceğinin de ispatıdır.

*İnsanın çok yönlü duygularında,
Buluversin o da bir küçük liman.
Geleceği dünyanın göğüslerinden,
Şiirimle emip büyüsün zaman.*

Muhsin İlyas Subaşı'nın şiiri, soylu bir şiirdir. Çünkü, mülk edinip sahiplendiği bir medeniyetin mirasçısıdır. O, bir mirasçının üstlenebileceği en büyük ve ağır yükü üzerine almıştır. Nedeni şudur: Soylu bir geçmişin bugüne söyleyeceği şeyler, her insanın taşıyabileceği sorumluluklar değildir. Zaman ve şartlara karşı, varlığını belirlemiş, insanlık için değerler üretmiş, tarihin yanında coğrafyaya mührünü vurmuş bir duruşun halefi olmak, iyi ve güzeli daha üst bir seviyeye çıkarma düşüncesini zorunlu kılar.

Subaşı bir kâşif, şiiri ise bir keşiftir. Yeni ve özgünü yakalayıp tekrardan kurtulabilmek, daha önce nelerin yapıldığını merak edip öğrenmeye bağlıdır. Batılılaşma süreci ile başlayan geçmişi inkâr zihniniyetini açıktan hedef almasa da o, ortada olanın görünmeyen sırrını derin bir sezile kavradığını hissettirir. Şark-İslâm medeniyetinin ortaya koyduğu ölçüler dairesinde teşekkül eden Osmanlı şiir kültürünü, oluşturduğu zemini yok saymaya başladıığımız tarihten bu tarafa, muhalif zihniyetin kadük anlayışında mahkûmiyete maruz bırakılmış olan şiir, Subaşı'nın keşiflerinde kapılar açıcı bir anahattır. Kendi şiirini kurmak adına, dünün edebî zevkini inkâra kalkışmaz. Şiiri, çift kanatlı bir kuş gibi, fikirle his ortaklığının ürünüdür. Şiiri, siyasî ve ideolojik bir saplantının akim bıraktığı köksüz ve dünyevî bir söylemin değil, yaratılışın sırrına ermek için yüreğinde yangınlar alevlenen bir kulun mısralarıdır.

*Soylu bir geçmişin mirasçısıyım;
Divan'lar keşfimde anahtar benim.
Fikirle hissime kucaklar dünyam,
Hilkatin sırrına teşne yüreğim.*

Subaşı şiirine, şiir tarihimizde bir yer belirlemek gerektiğinde, bir hususu özellikle göz önünde bulundurmak şarttır. Bu, şairin yirminci yüzyılın ürettiği felsefî, sosyolojik, psikolojik ve psikanalitik moda söylemlere asla dönüp bakmamış olmasıdır. Anadolu irfan coğrafyasını teşekkül ettiren, kaynağı ilâhî olan söz hediyesi, onun biricik rehberidir. Yüzyılın icadı kavramlar aracılığıyla şiirini bir yerlere taşımak, daha açık ifade etmek gerekirse, şöhret bulup şiirden nemalanmak aklına bile gelmemiştir.

*İçgüdü, dış tesir ve çılgın hayâl,
Kalemime şükür, belâ olmadı.
İlâhî idrâkin mevhibesine
Bunlarla şiirim yol da bulmadı.*

Subaşı'nın şiiri, fitratında var olan, kendini bilme heyecanının peşindedir. Öncelikle, varlık aynasına yansıyan 'ben'i çözmek, çözmenin zevkine ermek, bu zevkle sonsuza yürümek asıldır. Bu bakış açısı, bir hükme ulaşmayı mümkün kılmaktadır. Şiir, önce kendini bulmak, ardından var oluşun sırrına ermek için araçtır. Elbette, bu hususta birçok tanım ve teklifler yapılabilir. Ancak, Subaşı gibi, dava erlerinin söylemek ve yazmak adına bir mecburiyetleri yoktur. Türü ne olursa olsun, söze döktükleri her şey, hakikatin perde perde açılması içindir.

*Mayamda deryâdil bir heyecan var,
Öncelikle beni bana koşturur.
Kendimi buluşun yorgun zevkine,
Sonsuz bir koşunun kahrını vurur.*

Subaşı'nın şiiri, nihayetinde aşkın şiiridir. İnsan için aşk, kendini bilme makamıdır. Kendi oluş sırrını çözen insan, vusulün usulsüz olmayacağını da öğrenmiş demektir. Aşk, Tek'tir. Tek'e dâhil olan Subaşı, gayrın meşgul eden kesretinden de kurtulmuştur. Şiirinin kıymeti, söz söylemeyi öğretenin azamet ve lütfundan kaynaklanır; şiirinin gayesi, akıl ve gönül sahibi olarak, idrâk ehli olanlara yol göstermektir.

*Aşkında kendimi idrâk gayreti,
Bir terkinin mermerine renk olur.
Gönlümdeki sırrı remzeden Tevhid,
Telkin çizgisinde kendini bulur...*

Sonuç

Subaşı'nın şiiri, yeryüzü nizamının adalet üzere uygulanmasını sağlayan bir milletin mirasçısı bir şiirdir. Mülk edindiği değer ve kıymetleri, gelenekten sapmadan, yeniliğe söyleten şiirdir. Başkalarının ürettikleri yapmacık hayâl, iz ve yollar, bu şiirin dünyasına hiçbir zaman girememiştir. Kendi gündemini belirleyen, bu belirlemeden hareket ederek gündem oluşturan bir tefekkürün, bir irfanın ve bir marifetin şiiridir. Anadolu irfanının hikmet taşıyan sözlü kültürü, bu şiirin asıl kimliğini şekillendirir, mayasını oluşturur.

İlâhî öğretinin soylu söyleyicisidir. Zira bu şiir, asil olanın asaletini taşıma liyâkatini hak etmiş bir şiirdir. Saf, duru, tertemiz anlatışı ile hakikatin kendisi gibi dolaysızdır. Tek olan hakikatin, hakikatine yakışır tarzda ifadesini bulduğu bir şiirdir. Medeniyete rengini veren geleneğin bir parçası olmak şerefini, sözün izzetine tabi ruh ile belirleyen şiirin adıdır, Muhsin İlyas Subaşı şiiri. İnsan terkinine, âlemin özü mührünü vuran fermanın hizmetkârı bir şiirin adı, Subaşı şiiridir.

Subaşı şiirinin kederi yoktur. Çünkü, o, âşıktır. Âşıktaki da keder olmaz. Söz, sahibinin dilinde ise, kadehi elden bırakmamak gerekir. Hazret (Şeyh Galip) buyurmadı mı, "Âşıktaki keder neyler gam halk-ı cihânındır / Koyma kadehi elden söz pîr-i mugânındır." diye...

● İzzet Kocadağ

O Şiir

Metin Özarslan Hoca'nın "İnatçı Şiir"ine Nazire

Sen yaz Hocam yine, geçsin kitaba,
Tozlu sayfalarda, solmaz o şiir.
Bir gün sohbet olur dostla, ahhâba,
Sanma ki hatıra gelmez o şiir.

Aruz çıktı kimse kıymet bilmedi,
Serbest geldi yine yüzü gülmedi,
Sansınlar heceye rağbet kalmadı,
Hiçbirinden geri kalmaz o şiir.

Öz veznimiz budur bilenler bilir,
Bizimle var olmuş, bizimle ölür.
Âşığın sazında tele dizilir,
Türkülerde yaşar ölmez o şiir.

İzzetî, Hocam'a yazdı nazire,
Hesab-ı benânla geçti şiire.
Çerisinden tutun; sultan, vezire
Dillerinden eksik, olmaz o şiir.

● Sabahaddin Karadaş

Görürsün

Bel bağlama her insana
Yaklaşınca, var görürsün
Hele bir de dostum dersin
Uzaklaşır, zor görürsün

Yükü taşıyamaz bünyen
İsyan eder vakar, künyen
Tanıdıkça şaşar dünyan
Binbir çeşit sır görürsün

Âşık bâde içen tasta
Akan, sevda, ağıt, destan
Ömrü gurbet, kâh gülistan
Gül yanında hâr görürsün

Hayat geçmez zor dağında
Hayâl kursan tor çağında
Bağban olup kâr bağında
Fidan diler bâr görürsün

Ey *Hakkakul!* Hakka dayan
Mümin olmak asıl pâyân
İpine sarılmak gayen
Bırakırsan nâr görürsün

Yıllarca görmediğiniz bir arkadaşınız, akrabanız, ya da arkadaşınızın, akrabanızın çocuklarıyla karşılaştığınızda ilk bakışta tanımakta zorlanır, tanıma sınırını zorladığınız anda da kanınız kaynamaya başlar ve söz konusu kişiyi üç aşağı beş yukarı tahmin yürüterek tanırırsınız.

Arkadaşlık, dostluk, kardeşlik ve akrabalıkta bu kanın kaynamasıyla devamlılık arz eder. Kanın kaynamasını edebiyatla ilişkilendirdiğimizde de bir şair/yazar yazdıklarıyla gönlümüze dokunuyorsa o şair/yazar ile gönül dostluğu ya da akrabalık kurarız. Bu şair/yazar, zaman içinde ailemizden birisi gibi kabul görmeye başlar ve onun yazdıklarıyla gönlümüzü aydınlatmaya çalışırız.

Bazı şair/yazarlar edebiyat camiasında pek bilinmez ya da bu şair/yazar edebiyat dünyasındaki kirli ilişkiler içerisine girmediğinden kenarda ama edebiyatın içinde kalarak yazdıklarını bir şişeye koyup şişeyi de bir çaya bırakırlar. Eğer bu şişe çaydan, nehre, nehirden denize, denizden kıyıya, kıyıda da okuyacak bir ehil kişiye ulaşırsa bir kıymet-i harbiyesi olur.

Aslına bakacak olursak günümüzde yazılan binlerce hikâye, roman, şiir kitabı da bir bakıma kendisinden sonra gelecek okurlara ulaştırılmak üzere suya atılan cam şişeler gibidir. Kuma saplanan, akarken taşlara çırpıp kırılan ya da ağzı açılıp içine su dolan şişeler gibi her kitabın da bir kaderi vardır.

Bütün bunların yanında bir de her önüne gelen kitap çıkarınca ister istemez iyi kitapları da hurda kağıtların arasında seçmekte zorlanıyor insan. Varsın zorlanalım. Bir ton topraktan bir kilo altın elde edilemiyorsa yüzlerce kitabın arasında da bir tane kitabın çıkması elbette kolay olmayacaktır. Yüzlercesini geçelim, binlerce kitap arasında bir kitap bulmak ve o kitaptan bize dokunan yerlerin altını çizmek için elbette olağan üstü gayret göstermemiz gerekecektir. Bir şair/yazar nasıl bir hayat yaşıyorsa neticede yazdıklarında da yaşadığı hayatın ipuçlarını görmek mümkündür. Yazdıkları ile gönlümüze dokunmayan şair/yazar ilgimizi çekmez. İlgimizi çeken şair/yazar da yazdıklarıyla münafıklık yapıyorsa er geç pabucu dama atılır.

Tarihin her devrinde vitrinde olmayı önceleyen şairler/yazarlar olmuş ve bunların kitapları yüzbinlerce basılmış ama kendileri daha dünyayı terk etmeden yazdıkları ya sahafların tozlu rafları arasında kaybolup gitmiş ya da kitapları çoktan hurda kâğıt olarak işleme tabi tutulmuştur.

Nasrettin Hoca'mıza mal edilen "Bir dirhem bal için bir çeki keçiboynuzu çiğneyemem" özdeyişini bilmeyen olduğu gibi bir çekinin çeyrek ton odun, bir dirhem de ortalama üç gram olduğunu da elbette bilmiyordur. Günümüzde yayınlanan şiir kitaplarını da odundan kâğıda çevirip basılan şiir kitaplarıyla karşılaştığımızda da bu şiir kitaplarını keçiboynuzuna eşdeğer tutarak düşündüğümüzde, bala ulaşmanın ne kadar meşakkatli bir uğraş gerektirdiğini salık veririm. Bazı şair/yazarların yazdıkları Anzer Balı gibi kıymetlidir. Onlar gönül kovanlarını şehrin çöplüğünden, arıtma tesislerinden yapay parklarında uzak tutarak insan elinin dokunmadığı çiçek yurtlarına götürürler.

Yazımızın başında, gönül akrabalığından bahsetmiş, işte yıllar sonra gönlümle akraba olan bir şairle karşılaşmanın huzuruyla dolmanın sevincini yaşıyorum. Geçen yıl gönderdiği ancak bugün konsantre olarak okumaya başladığım Yaşar Bayar'ın *Aşkın Zimmet Vakti*¹ kitabıyla ilgili gönlüme şavkıyan duygular arasında dolaşarak şiirin bana dokunan yerleri belki de size de dokunur düşünceyle kitabın üzerinde durmaya çalışacağım.

Yaşar Bayar, kitabının dibacesinde yıllardır benim savunduğum fikirlerle eş değer düşüncelerle karşıma çıkınca, söyledikleri, benim düşüncelerimin farklı bir boyutu gibi geldi. Bu yüzden Yaşar Bayar'ın şiir ile ilgili düşüncelerini paylaşayım istedim: *"Şiir insana dokunur. Okur şiire nüfuz eder, insana dokunmayan şiir kusurlu, nüfuz edilmeyen şiir eksiktir. Şiirin eksikliğini tamamlayan okur, insanın kusurunu örten şiirdir. Şair; insan olmağıyla nakıs yanını, şair olmağıyla kusurlu halini bertaraf edebilir. Bu, şairin imtiyazıdır. Şairin insana dokunuşu tahattur, okurun şiire nüfuzu liyakat ile alakalıdır. Şiiri insana dokunur kılan, onun nevi şahsına münhasır dokusu; insanın şiire nüfuzunu mümkün kılan, onun haysiyetidir. Şiir insana dokunur; çünkü beşeriyetin kaygısından hem insan hem de eşya ıstırap halindedir. İnsan şiire nüfuz eder; çünkü durduğu yer kaygan ve duygulu, varacağı menzile nihayetinde kalmak istediği yerdir. Şiirin dokunuşu insanı tahrik eder, şairin muharriki ile insan kendine yol arar; yol aramaya basmamışsa şiirin menfezleri insana açılır. Şair dokusu, şairin, dili niçin ve nasıl ördüğüyle; insanın sıhhat alameti, onun dünyayı niçin nasıl gördüğü anlaşılabilir..."*

1 Yaşar Bayar, *Aşkın Zimmet Vakti*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları, Ağrı 2013.

Yaşar Bayar, yedi dergide sekiz şiiri, üç yazısı yayınlanan bir şair olmadığından dergilerde pek görünmez, dergiler de bizde yaz diye ısrar etmez. Edebiyat şehrinin تنها bir köşesinde kuyumcu dükkanını açmış tamamen kendine özgü işçiliklerle yapmış olduğu ürünlerini gönül zevkine uyacak müşterilere satmak için kendi efkariyle dolup taşan bir şairdir. Yaşar Bayar'ın Bir Ömrün Gizli Tarihi ve Boynu Bükük Niyazlar başlıklı iki şiir kitabının yanı sıra deneme ve oyun olarak on kitabının daha olduğunu öğrenince kendisini tanımakta geç kaldığıma hayıflandım.

Hani bir manava vardığınızda almak istediğiniz meyveyi seçmek istersiniz. Seçmek istediğiniz meyvelerin zaten seçilmiş olduğunu görünce de seçmekten vazgeçer her elinize aldığınızı poşete doldurursunuz. Ha işte ben de aşkın zimmet vakti kitabı için biraz böyle yapmayı uygun buldum.

Acizim

Ne kadar harfim saklıysa gecenin rahlesinde

Fiilsiz cümlelerle eşleniyor göğsümün kabaran toprağında

Ardımdan katran günlerin kırbası, sadağımda zifiri gün/ahlar

Masalını şaşırmış anka'm; hayat bilgim, birdirbir

Muhayyer bir suç gibi abanıyor üstüme geceler

Maskem yırtık, ay bedir (s. 13)

Senin yetim kalbini bir görse zulüm titrer

Yıldızlar parçalanır kuytuda ölüm titrer

Aşkın sıyırdı arzın simsiyah kaftanını

Yedi kat göğü geçip dolandım dört yanını

Bana güller getirdin güllerin tanımından

Ürperdim yola düştüm kıtmir gibi ardından (s. 28)

İçimizin bozkırından

Gün doğrarım aşım

Her zerrem intifada

Ay damlıyor başıma

Zaman güneşten bir ok

İç kanatan bir deli

İzine çiğler düşmüş

Ben peşinde gideli

Güneş yürür üstümden

Ben bir titrer telâşım

Devran derd dönencesi

Ona yastıktır başım (s. 48)

Bu gece hüznün var, mağrur bir hüznün

Ne sabah dökülür ne gök durulur
Uzanmış ufkuma batan gündüzün
Mâtemli bir gölge, efsunlu bir nur
Ufuklar ses duymaz; mecalsiz, sağır
Çıldırma vaktidir feryat et bağır

Bu duvar on katlı aşılmaz anne

Aşılıp da sana varılmaz anne (s. 58)

Müsaadenizle burada biraz soluklanalım. *Aklıma Bir Of Çeksem Karşığı Dağlar Yıkılır* türküsü geldi. Anne deyince akar sular durulmaya başlıyor. Dedim ya rast gele sayfalardan alınılıyorum bu şiirleri. Geçelim başka sayfalara.

Yangından geliyorum sırrı izhâr edemem
Kucağımda karanlık dizlerimde gölgen var
Solgun ay ışığında yollar ibrişim kadar
Bir dünya garibiyim gamı inkâr edemem
Kucağımda karanlık dizlerimde gölgen var
Her adım bir uçurum görüntüler hep tuzak
Ey aşkın gök sofrası menzilin çok mu uzak

Muradım, terki terktir hazar olduğum çağrına
Tarifsizim tarif et ya Hazreti Mevlânâ (s. 66)

Fıskırıyor göklerde, yerden kanayan toprak
Gazâbâ gelmiş sanki doğan batan her şafak

Kirpik kafeslerinde ruhum yaralı geyik
Bıçak gibi saplanır gözlerin gözlerime
Uçarı ellerin ki havalanmış üveyik
Nil'in kıyılarında ta'n ettin sözlerime
Kirpik kafeslerinde ruhum yaralı geyik
Bıçak gibi saplanır gözlerin gözlerime

Aşkın sözlükçesinde divânesin Züleyhâ
Çerâğan vakitlere bigânesin Züleyhâ (s. 91)

Saat Kulesi'nde üşürken zaman
Çifte Minare'de yara bir yakut
Akasya dalında bir minik serçe
Doksan üç Harbi'nde kalmış gibidir
Pusuda dolanır beyaz bir duman
Saat Kulesi'nde üşürken zaman (s. 137)

Yaşar Bayar'ın şiir kitapları inşallah bir gün sizin de elinize geçtiğinde inşallah siz de benim gibi dizelerin altını çizmekten yorulur her şiirin derkenarına boydan boya ters parantez işareti koyacaksınız. Ben böyle okudum böyle dedim gerisi sizin kitaplara ulaşmanıza kalsın vesselam.

● Mustafa Asım Küçükaşcı

Dedim Dedi

Abdürrahim Heyit'e

Bir nur gördüm, kıldı geceyi gündüz,
Dedim efsun musun dedi ki yok yok!..
Parıl parıl gözler, ıslıl ıslıl yüz,
Dedim altun musun dedi ki yok yok!..

Dedim adın nedir, dedi Habibe,
Dedim kimlerdensin, dedi gül oba,
Dedim yaşın nedir, dedi talebe,
Dedim mezun musun, dedi ki yok yok!..

Dedim hilâl nedir, dedi şu kaşım,
Dedim celâl nedir, dedi bakışım,
Dedim cemâl nedir, dedi gözyaşım,
Dedim meftun musun dedi ki yok yok!..

Dedim sen çağırdın, dedi yazımdır,
Dedim ne kaçarsın, dedi nazımdır,
Dedim kovalarsın, dedi hazzımdır,
Dedim mecnun musun, dedi ki yok yok!..

Dedim cürmüm nedir, dedi vurgundur,
Dedim delil nedir, dedi bozgundur,
Dedim hükmüm nedir, dedi sürgündür,
Dedim kanun musun dedi ki yok yok!..

Dedim ol cânânım, dedi ki peh peh!
Dedim yanar canım, dedi ki vah vah!
Dedim perişânım, dedi ki oh oh!
Dedim mahzun musun, dedi ki yok yok!..

Dedim âşığının dedi ki gülem,
Dedi yıkıl artık, dedim ki ölem,
Dedim Tâli kimdir, dedi ki kölem,
Dedim memnun musun, dedi ki yok yok!..

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

KARABAĞ G/ÖZEL SAYISI

70.on5aralık2020

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

xarı-bülbül

karabağ şehitleri sembolü

muhabbet yeri

on2şubat belediyesi

kültür müdürlüğü

kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

70 sayı 15 Aralık 2020

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

Tayyib Atmaca ● Bəxtiyar Vahabzadə
 Abdurrahim Karakoç ● Səməd Vurğun
 Ozan Arif ● Ali Akbaş ● Mehmet İsmayil
 Yavuz Bülent Bâkiler ● Məmməd Araz
 Yasin Mortaş ● Zəlimxan Yaqub
 Mehmet Durmaz ● Osman Fermanoğlu
 Tacettin Şimşek ● Süleyman Abdulla
 Muhammed Avşar ● Vaqif Osmanov
 Erdoğan Erbay ● Səxavət İzzəti
 Bayram Durbilmez ● Bəsti Berdeli
 Kenan Çarboğa ● Rövşən Xasayoğlu
 Nedim Yılmaz ● Nemət Tahir
 Yılmaz Türk ● Muradov Sövdəyar
 Ulvi Yürür ● Əzizə Ağahüseynqızı
 Haşim Kalender ● Səhər Xiyavi
 Emir Sıktaş ● Ədalət Duman
 Cemâl Divani ● Sıtkı Eminoğlu
 Ekrem Hacı ● Nafiz Nayır
 Əjdər Yunus Rza ● M. Nihat Malkoç
 Lüfəli Bərqə ● Mustafa Kütükçü
 Aliriza Ənbaz ● Famil Eloğlu
 Hüseyin Emin Öztürk ● Erhan Çapraz
 Aleddin Seyidzadə Elşən ● Doğan Kaya
 Musa Tektaş ● Ali Daşgın
 Cəmiləli İmamverdiyev
 Mehmet Osmanoglu ● Təranə Arıfçızı
 Ahmet Yıldırımtepe ● İbrahim Yusifoğlu
 Halit Yıldırım ● Musa Ələkbərli
 Âdem Oğuz ● Zərəngiz Mansurova
 Lütfü Kılıç ● Rovens Guliyev
 Kənan Hacı ● Ramiz Kərəm
 Cavanşir Abdullayev ● Elbariz Məmmədli
 Rafail Tağızadə ● Elman Tovuz
 Aysel Xanlarqızı Səfərli ● Vahit Aslan
 Nazim Əhmədli ● Mikayıl Bozalqanlı
 SehranAllahverdi ● Elvin Mütəliboğlu
 Ramiz Qusarçaylı ● Ayaz Arabacı
 İlqar Türkoğlu ● Cabbar Muhəmmədi
 Metin Özarslan

● Tayyib Atmaca

Kanımızda Deli Taylar, Karabağ'da Toynak Vurur

Sene bin dokuz yüz on dört, ahmet cevât'ın yüreği, dalgaların arasında, "çırpınırdı karadeniz, bakıp türkün bayrağına", aradan geçiyor dört yıl, mehmet emin resulzade, biz sizinle bir çınarın, ayrı yerde kökleriyiz, "bir defa yükselen bayrak, artık yere inmez" diyor, yeryüzüne nizam veren, osmanlı can çekişirken, nur topu gibi bir ülke, hilali göğe gererek, dikilirken yeryüzüne, "minlerce can qurban oldu, sinen herbe meydan oldu, hüququndan geçen asker here bir kahraman oldu."

Sene bin dokuz yüz doksan, yetmiş yıllık esaretin, zincirini kırmak için, önümüzde elçibey'im, mangal gibi bir yürekle, arslan gibi kükreyerek, elinde üç renkli bayrak, o yürüdü biz yürüdük, azadlık meydanı doldu, yandı hürriyet ateşi, sokaklardan caddelerden, sel yerine insan aktı, tanklar geldi üstümüzü, her taraf kızıl gül oldu, ölüm güldü yüzümüze, haziran'da doğan güneş, bir eylül'de battığında, boynunu büktü laleler, yüzde yirmi toprağımız, düştü yağının eline.

Sene iki bin yirmi de, resulzade'nin düşleri, elçibey'in hayelleri, gerçekleşmeye başladı, otuz yıldır ermeni'nin, işgal ettiği topraklar, türkiye'nin güftesiyle, azerbaycan bestesiyle, birer birer alınarak, yeniden yurt yapılırken, sesini yükselterek batı, bizi korkutmak istiyor, biz ölümü öldürelî, korkulardan azad olduk, varsın batı yüksek sesle, marş okusun ıslık çalsın, dünyanın her yerindeki, ermeniler ayaklansın, yel kayadan ne anlarsa, ödû olan karşımıza, çıksınlar da bir görelim.

Kalbim sizin ile çarpar, uyku girmez gözlerime, dünya bir kez daha gördü, sonra yumdu gözlerini, kulakları sağırlandı, ikiyüzlü devletlerin, anladıkki türkün türkten, başka dostu olmaz imiş, kanımızda deli taylar, karabağ'da toynak vurur, harı bülbül tekrar açar, azad oldu artık şuşa, bunun için otuz yıldır, sabrımızı bileyledik, zulmün duvarını yıktık, hilal doğmaya başladı, insanlıktan nasipsizler, nereye kaçarsa kaçsın, ölüm kartal gibi daldı, cırnaklarıyla çıkardı, maymunların gözlerini.

● Bəxtiyar Vahabzadə

Gülüstan-Qarabağ

Qarabağlı dostum, mərhum Xudu Məmmədovun əziz xatirəsinə

Qarabağ qəsb oldu, Qarabağ əhli
Yurdun hər yerinə səpələndilər.
Bu dərddən büküldü millətin beli,
Bu da başqa qəza, başqa bir qədər!
Gözləri yollarda, sinəsi dağ-dağ,
Bizdən imdad umdu o dərqli torpaq.
Naləsi, fəryadı aləmi sardı,
Torpaq dilə gəldi, fəryad qopardı:
- Kömək əlinizi uzadın mənə,
Həddini bildirin zalım düşməyə!
Başının üstündə yırtıq damları
Aranda yaşadı dağ adamları.
Qarabağ ləhcəsi, Qarabağ səsi
Aran бүркүсүндə dərbədər oldu.
Bulandı dağların büllur çeşməsi,
Tanrının qurduğu nizam pozuldu.
Bölünə-bölünə kiçildi Vətən.
Sinəsi dağlanan, gözü yol çəkən
Qarabağ gözləyir, gözləyir bizi -
Gözləyir dadına yetməyimizi.
İllər uzandıqca səbr qısaldı.
Qarabağın gözü yollarda qaldı,
Bu yerdə "Gülüstan" düşdü yadıma,
Ağır daş bağlandı qol-qanadıma.

Gülüstan sazişi bir qandal kimi,
Keçdi qolumuza, biz məhkum olduq.
Əsir Qarabağım köhnə dərdimi
Sızlatdı, biz təzə dərdə tutulduq.
Səfərə çıxmışdıq, Şəkidən birbaşa
Üzü Qarabağa sürdük maşını.
Gördüm ki, yol boyu sürücü qardaş
Gizlədə bilməyir öz təlaşını.
Yol boyu ağrıyla dünəni andıq.
Aşağı Qərvənddə gəlib dayandıq.
Halal torpağında burdan o yana
Keçməyə yox bizim ixtiyarımız.
Bizə həsrət qalib öz diyarımız,
Aşağı Qərvənddə durub yad kimi,
Yuxarı Qərvəndə boylanmış olduq.
Bizdən nicat uman əsir ananın
Halına uzaqdan biz yanan olduq.
Bir adlı bu kəndim o kəndə həsrət!
Bu bir həqiqətdir, acı həqiqət!
Amma hər həqiqət, hər doğru haqmı?
Bu acı gerçəklə barışmışıq biz.
Dədələrin ruhu barışacaq mı?
Bu ağır suala sabah yox, bu gün
Cavab verməlidir hər nəfərimiz.

● Abdurrahim Karakoç

Karabağ'a Mektup

Bahtına ağlayan Azeri kızı
Sen Karabağ dersin, ben karayazı
Boşlukta çırpınır Türk'ün avazı
Sanma ki dertlerin azı bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

'Gel gardaş' diyorsun gelecek yol yok
Şehitler kabrine koyacak gül yok
Çilesiz saat yok, kavgasız yıl yok
Kurşunlar sizdedir, sızı bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Türkmen'e mi, Kırgız'a mı yanmadım
Tatar'a mı, Çerkez'e mi yanmadım
İmdat diyen bir söze mi yanmadım
Uygur'un, Özbek'in gözü bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Müslüman, Türk olmak suçumuz bizim
Öfkeyle doludur içimiz bizim
Bir günde ağarır saçımız bizim
Yüz iki belanın yüzü bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir

Kendimizden koptu kendi bağrımız
Zulüm girdabında yandı bağrımız
Hedef tahtasına döndü bağrımız
Alevler sizdeyse közü bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Komünizm sağırdı, demokrasi kör
Batıdan beslenir her türlü terör
Haçlı mumyaları uyandı bak gör
Kaç asrın silinmez izi bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Birleşmiş milletler benzedi sirke
Sadistler musallat edildi şarka
İsrail Arap'a, Ermeni Türk'e
Kısmet bazı sizde, bazı bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Yeni bir oyun var burada şimdi
Üçüncü piyon da sırada şimdi
Mitterand, Bush, Yeltsin nerede şimdi
Katilin, kallesin pozu bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Böyle geldi, böyle gitmez bu oyun
Zalimleri iflah etmez bu oyun
Umdukları gibi bitmez bu oyun
Mazlumun ekmeği, tuzu bizdedir
Sizdeki yaranın özü bizdedir.

Müslüman'ız, Türk'üz haktan yanayız
Adaletle süt emziren anayız
Aşk harcıyla vücut bulmuş binayız
Âti bizde saklı, mâzi bizdedir
Sevginin, şefkatin özü bizdedir.

● Səməd Vurğun

Şuşa

Qoynuna girməyə qalmışdır bir az,
Könül fərəhlənib eylədi pərvaz;
Ölməyib görəydim seyrini hər yaz,
Səndə vardır başqa lətafət, Şuşa!

Dağlarından qopar havalı yellər,
Ah, o sərin yellər, səfalı yellər;
Dağıdıb huşumu divanə eylər,
Vüsalın hər kəsə səadət, Şuşa!

Xırdaca-xırdaca yağışın yağar,
Çən-çisək içindən günəşin doğar,
Bir ağız bir bulaq suyunu sorar,
Eyləyirsən yenə qiyamət, Şuşa!

Bir əcəb gülşəndir torpağın, daşın
Dumanlı dağlardır həyat yoldaşın,
Bir ağrı gördümü ömründə başın,
Ey fitrən xəlq olmuş təbabət, Şuşa!

● Ozan Arif

Ya Karabağ ya Ölüm

Dünya duysun bu sesi, bu ses şarkın sesidir
Peygamberin övdüğü, necip ırkın sesidir
Bu ses Azerbaycan'ın, bu ses Türk'ün sesidir
Bu Ermeni tak etti, canımıza tak artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Karabağ'da kan var kan, ağlıyor Azerbaycan
Karabağ'da karalar, ağlıyor Azerbaycan
Kanlar karı eritti, çağlıyor Azerbaycan
Vahşet bu, vahşet dünya, dön başını bak artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Dünya, göz yumamazsın bu insanlık suçuna
Gözünü kan bürümüş, bak Ermeni piçine
Benim diyor girmiş de hududumun içine
Ya bu işe bir dur de ya aradan çık artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

İşte dünya anlasın Karabağ Türk, bitmiştir!
AGİT de kararında bunu tasdik etmiştir
Ermeni vatanımı resmen gaspa gitmiştir
Kâinatın önünde benim alnım ak artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Azerbaycan bir gözdür, Karabağ'da bebeyi
Yani Azerbaycan'ın tam ortası göbeği
Gözüme mi göz dikti bu Ermeni köpeği?
Bu köpek senin dünya! Kapımızdan çek artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Ben zaten Ermeni'yi hallerinden tanırım
Bin dokuz yüz on sekiz yıllarından tanırım
Kanıma batırdığı ellerinden tanırım
Şart oldu o elleri kökünden kırmak artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Plan şu: Karabağ'a önce özerk denecek
Parlamento oylama, kahbelikler dönecek
Peşinden de Ermeni Karabağ'a konacak
Ondan sonra Ermeni kök salacak sök artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Dünyayı kandırıyor Ermeni lobileri
Amerika ve Moskof en büyük abileri
Lejyonerler yığıyor Fransa gibileri
Ankara da bu kadar olamaz... artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Karabağ'da kap-kara bir destan yazılırken
Savunmasız insanlar kurşuna dizilirken
Bebeklerin başları taşlarla ezilirken
Kimse bana diyemez dişlerini sık artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Genç, ihtiyar, kadın, kız, demeden kıyılmakta
Kolları kesilmekte, gözleri oyulmakta,
Dalqa-dalqa semaya feryatlar yayılmakta
Bir şehidin mezarı bir taneden çok artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Televizyon veriyor, verince bakılıyor
O mübarek mescitler, camiler yıkılıyor
Sofrada boğazıma lokmalar takılıyor
Gardaşlarım ölürken bana hayat yük artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Nerdesin ehli İslam? Ey Muhammet ümmeti!
Sende mi görmüyorsun bu zulmü, bu vahşeti?
İşte gün vahdet günü, gerçekleştir vahdeti!
Allahu Ekber deyip, tek yumruk ol tek artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Müslüman Türk her zaman vahdetin istekçisi
Ama şimdi mazlum Türk çok olur köstekçisi
Maalesef İran bile Ermeni destekçisi
İslami istismara benim karnım tok artık
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Türk'ün dostu Allah'tır İslam'a inanmıştır
İslam'da Hubbül Vatan, Minel İman denmiştir
Yani vatan aşkını İmanla bir anmıştır
Demedi deme dünya bana cihat hak artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Konuş, konuş dünya, konuş sesin duyulsun, sesin
Bir ateşkes tutturdun nerede ateşkesin?
Bundan sonra o ateş isterse kesilmesin
Ateşkesi münasip yerlerine sok artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Ermeni vampir gibi kanımızı içecek
Sonra bir ateşkesle acımız mı geçecek?
Bu rüzgârı ekenler fırtınayı biçecek
Ozan Arif diyor ki yaydan çıktı ok artık!
Ya Karabağ ya ölüm! Başka yolu yok artık!

Göygöl

Bir seher vaktinde vardım Göygöl'e
Burda kızlar gül takıyor kâküle
Alev alev bir gül attım su yandı
Sunam derin uykusundan uyandı
Yavaş yavaş araladı perdeyi
Gönlüm göle düşmüş yaban ördeği
Giyip kuşanmaya erinmiş Göygöl
İpekten tüllere bürünmüş Göygöl

Ne kadar özenmiş hilkâtin eli
Bir depremle doğan yayla güzeli
Ninniler dinlemiş deli rüzgârdan
Gıdasını almış yağmurdan kardan
Sonra canlar yakan bir âfet olmuş
Burdan su içiyor her sevdalı kuş
Sanki aynasını düşürmüş felek
Göygöl'den gayrısı bir kirli gölek

Gök mâvi, göl mâvi, her şey semâvî
Arşa çıkar Ateşgâh'ın alevi
Burası Kafdağı tezatlar evi
Çıkar her adımda bir masal devi
Dağlar deve olur, bulut güvercin
Bir gümüş sakallı keçi olur cin
Yanılıp Göygöl'ü su sanmasınlar
Bismillâh demeden yıkanmasınlar

Gece ipil ipil yıldız elenir
Ay ışığı düşer göl hârelenir
Asırlardır sevdâ çeken gönüller
Ateşgâh'ta yanar burda serinler
Göygöl menbâdır efsânelerin
Bu sulardan doğmuş Hüsrev'le Şirin
Dedem Korkut bu dağlara uğramış
Acıkmış suyuna ekmek doğramış

Bir sabah Göygöl'de peri kızları
Yıkanırken siper edip sazları
Üstlerine gelmiş bir deli çoban
Kır papaklı, sırtı heybeli çoban
Bakmış ki göl başı peri tüneği
Atmış üstlerine ak kepenegi
Bir anlık gafletten doğmuş Tepegöz
Oğuzu uykuda boğmuş Tepegöz

Bir gece yarısı ay suya düşer
Çöllerde bir ceylan pusuya düşer
Derinden derine hârelenir su
Sararken her yanı barut kokusu
Çimenler üstünde üç beş damla kan
Gözünü nefretle kapatır ceylan
Çırpınır ağzında bir demet kekik
Kör avcı, her şeye çekilmez tetik

Şimdi yaylaların sonbaharıdır
Dağları kaplayan süt buharıdır
Yapayalnız kalmış kuğulu Göygöl
Ağlayan göz gibi buğulu Göygöl
Uzar kıyısında bir sarı kamış
Kendini seyrederek sulara yaz kış
Şimâl küleğiyle kar geliyor, kar
Sunamı tûfandan koruyun dağlar

Dedim doruklarda açan menekşe
Dedi uçabilsem, kuş olsam keşke
Bilmem nasıl sığdım ben bu derbende
Merih'in, Zühre'nin derdi var bende
Yüzümü yalarken yayla meltemi
Her gece rüyamda bir beyaz gemi
Sularımı yara yara gidiyor
Özlediğim bir diyara gidiyor

Han Kepez çıkarır altın tacını
Her gün bu aynada tatar saçını
Köroğlu yol keser alır başını
Kaçak Nebi unuttur mu öcünü
Deli poyraz doruklarda tar çalar
Dal koparır, can aparır, nar çalar
Uçuşan yapraklar turna teleği
Bulutlar dağların ipek yeleği

Bir nevruz sabahı sökerken şafak
Bir şehzâde gelip uyandıracak
Nal sesleri duyacaksın derinden
Öpecek usulca göy gözlerinden
Açma duvağını sır verme ele
Şu fırtına dinsin, yaz gelsin hele
Uyu nâtevânım yaralım uyu
Uyu bahtı kara maralım uyu

Bir şiir bıraktım sana hediye
Bu garip yolcuyla unutma diye
Şahidimiz olsun ulu çınarlar
Gün gelir okuyup bizi anarlar
Çınar fısıldaşır pınara söyler
Pınar da üstadım Anar'a söyler
Bu sayede elden ele duyulur
Bizim de adımız şâir sayılır

Mesnevî okuyup geçtik Gence'den
İçime bir sızı düştü inceden
Elvedâ bağlarda üzüm derenler
Üzümü unutup hüznün derenler
Elvedâ adını unutan şehir
Elvedâ akmayı unutan nehir
Ata yâdigârı Gence elvedâ
Dalında kuruyan gonca elvedâ

● Mehmet İsmayil

Laçın'ım

Laçın'ım, Laçın'ım kesilen elim
Düşman pençesinde yetim güzelim.
Yol mu var yanına ne yandan gelim
Laçın'ım, Laçın'ım yaralı kuşum
Kimin var hâlimi kimden soruşum.

Derdinden okuyan “Ay Laçın” diyor
Kaldı o yerlerde ilacım diyor
Ya şimdi ben kime el açım d eyim
Laçın'ım, Laçın'ım yolu yokuşum
Kimim var hâlini kimden soruşum?

Laçın'ım, Laçın'ım Kesme Şikest'm
Gâh zile yükselir, gâh çalar pesten
Hevesi nefesi seki kafeste
Laçın'ım, Laçın'ım yaralı kuşum
Kimim var hâlimi kimden soruşum

Ömrümüz çürüyem ömr oldu niye
Tanrı'dan böyle mi emr oldu niye
Yolların bu şekil yumruldu niye
Yola yumrulmuşum, yaralı kuşum
Kimim var hâlini kimden soruşum?

● Yavuz Bülent Bâkiler

Azerbaycan Yüreğimde Bir Şahdamardır

“Aziz Dostum Bahtiyar Vahapzade’ye”

Kuşluk vaktine kadar geceler boyu
Savrularak okuduğum yine Şehriyar:
Ala ceylanlara benzer hep Azerî türküler
Dinlediğim tar:

Ayrılmaz başımdan, bırakmaz beni artık
Selâmsız sabahsız bir efkâr:
Ve yüreğim bin yıllık destanlarla tutuşur
Büyür Azerbaycan kadar:

Azerbaycan: Dedem Korkut şafağı...
Mübarek dilimi süt gibi sağar.
Bâzan rüzgâr olur iliklerimde
Bâzan yağmur gibi üstüme yağar.

Götür beni Aras! Al beni Hazar
Türk’ü Türk’ten başka şimdi kim anlar?
Yaram derin, merhemim yok, vaktim dar...
Bir destan yazar gibi yaz beni Anar!
Duy beni Bahtiyar! Duy beni Şahmar!

Geçen zaman üstüne, dökülen kan üstüne
Kılıç-kalkan üstüne
Ve ağzı köpüren, yeleli atlar üstüne
Benim bir yeminim var:

Azerbaycan yüreğimde bir şahdamardır
Ben Yâkub gibiyim uzun yıllardır
Onda Yusuf’umun kokusu vardır:
Ve hasreti, gönlümde, büyük Türkistan kadardır
Âyettir kitabımda, bayrağımda rüzgârdır
Azerbaycan yüreğimde bir şahdamardır.

Şimdi Azerbaycan’da mevsim bahardır
Ama türküleri yine, baştanbaşa efkârdır
Düşlerime yağan kardır
Boynu bükük bir diyardır
Yârdır...
Ağzı köpüren atlar üstüne yeminim vardır
Azerbaycan yüreğimde bir şahdamardır.

● Məmməd Araz

Qarabağ Düzü

Bu gün mənim dənizimdi Qarabağ düzü,
Kəhər atın tozanağı "Doqquzuncu bal".
Bu gün mənim söz düzümdü--
Qarabağ düzü.
Sonsuzluğun son xəttini gəzirdi xəyal.
Bu gün mənim çörəyimdi
Qarabağ düzü.

Hər əlimdə Kür çayından bir bıçaq arxım,
Yoğuracaq, yapacaqdım gecə-gündüzü.
Sonra halal süfrələrə doğrayacaqdım.
Bu gün mənim tariximdi
Qarabağ düzü.

Bu gün üfük bir üzükdü-Nizami qaşlı.
Geri fırlan, yer kürresi, zamandan küsüb
Nüşabənin kəcavəsi təpədən aşdı...
Qədim Bərdə Tərtər üstən yüz körpü atdı,
Xəyanətin adlaması böyük ar oldu.
Hanı tarix cünglərinə yubanmış atlı
Azərbaycan qadınından hökmdar oldu!
Bu gün mənim bir düz kürsüm
Qarabağ düzü.

Qanımdı qız alqışı, qadın alqışı.
Bu gün mənim bacım Gülsüm
Qarabağ düzü.
Doluxsunma, bir də gələr, şair qardaşın,
Bu gün bizə quzu kəsdi Hüseyn qağa,
Baxdım: sürü adaları göy düzdə üzür.
Bir dostluğa, bir süfrəyə, bir eşqə sığan,
Bir dənizdi yer üzünün
Qarabağ düzü...

● Yasin Mortaş

Azerbaycan Mahnısı

Har-ı Bülbul özgedir çekerim ben derdini
boyun bükse Karabağ unuturum derdimi
Uyku tutmaz nehirler
akar
kapım
önünden

Baküde gül siyeri açılır şebnemlerim
güneşi batmaz dağım acını ezberlerim
Turnageçidi göğüm
akar
yağmur
önünden

Gence'ye insin kervan su çekelim kuyudan
dudağımızda bin hû haber gelsin Yusuf'tan
İbriğimizde zemzem
akar
aşklar
önünden

Can'da bir Azerbaycan ayrılmaz mızrap telden
Mahnıyla maşuk olur meşk alırım Türküden
Yürekte aynı nota
akar
çağlar
önünden

Kalbim bir gül ağacı
her gün konsun bülbüller.

● Zəlimxan Yaqub

Məmləkətim!

Düşmən bilir, bu topağın altı nədir, üstü nə,
Onunçün də od yağıdır gecə-gündüz üstünə.
Qurban olum dumanına, qurban olum tüstünə,
Qılınca dön, həqiqətim, qalxana dön, qeyrətim!
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Şuşa, Laçın, Xocalı qovrulur öz yağında,
Yetmiş yeddi yara var sinələrin dağında.
Vaqif, Şəmşir, Ələsgər düşmənin tapdağında,
Dağ yandırar intizarım, daş yandırar həsrətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Məzarsızdır meşələrdə qaçqın olub ölənlər,
Kəfənsizdir son tikəni körpəsi ilə bölənlər.
Qismətimiz uçurumlar, aşırımlar, bələnlər,
İçərimi yedi-tökdü hirsim, kinim, nifrətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

İtkinlərin tapılsa da, ölənlərin dirilməz,
Baltalanıb budanmışam, budaqlarım gərilməz.
Ağac əkdim, meyvələri öz əlimlə dərilməz,
Yağılının pəncəsində cəhənnəmdir cənnətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Haqsız meydan suladıqca əlimizdən haqq gedir,
Gözümüzdən arx açılır, çay gedir, bulaq gedir.
Qarış-qarış, parça-parça yurd gedir, torpaq gedir,
Mən ki əsir olmamışam, nədir bu əsarətim?
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Nifrətini silah elə, gəl silahı gözləmə,
Sarıl bu inamına, gəl sabahı gözləmə.
Haqqa güvən, nə gədanı, nə də şahı gözləmə,
Ona-buna göz dikənə yoxdur mənim rəğbətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Torpağımız neçə dəfə tapdalanmış, talanmış,
Duru gözlü çeşmələrə qızıl qanlar calanmış.
Babəkim də, Köroğlum da Xətəim də yalanmış,
Haqqımızı qaytarmasaq, sən arxasız, mən yetim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Mənim qızıl üzüyümdə yaqut qaşdı Kəlbəcər,
Mənim ağlar gözlərimdə qanlı yaşdı Kəlbəcər,
Öz əlimlə, öz başıma dəyən daşdı Kəlbəcər,
Daha bəsdə yad əllərdə talan oldu sərvətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Nə Tərtərdə ləzzət qaldı, nə Qarqarda, Xaçında,
Oğul qanı xınalandı anaların saçında.
Şəhid oldum Xocalıda, şəhid oldum Laçında,
Bu yolların son ucunda şəhidlikdi qismətim,
Dur ayağa, məmləkətim, qalx ayağa, millətim!

Karabahtın Ağ Olsun

Karabağ'ım bahtı karam hardasın
Yıllar var ki esarete zordasın
Ehl-i insan, ehl-i İslam nerdesin
Kalk ayağa bir aydınlık çağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Aras ile selam saldım almadı
Dedi ben ölürken kimse gelmedi
Sandım Türk de Müslüman da kalmadı
Sitemin canıma kızgın çağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Vandallar, yamyamlar yolları kesti
Çoluğa çocuğa kinini kustu
Onu yalnız koydu dindaşı dostu
Yeter artık her yer Karabağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Karlı dağlarına yaz bahar olam
Karabağ'ım, bağlarında bar olam
Balaların ellerinde tar olam
Şuşa - Laçın şenlikli otağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Bulak bulak balaların gezerdi
Kurt balası çakalları ezerdi
Maziye andıkça yüzüm kızardı
Fuzuli – Nizami bir çerağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Otlakların Alp Er Tunga yurdudur
Ataların Kafkasların kurdudur
Türk insanı, insanlığın merdidir.
Kalleş düşman yurdundan uzağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Karabağ'ım çıksın artık bahara
Silinsin alnından bu kir bu kara
Sancın sayrın akıp gitsin Hazar'a
Sevincin yücelsin yüce dağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

Mahnı, bayat, türkü söyle gül artık
Yüreğimi tar eyleyip çal artık
Hoş avazı semalara sal artık
Türk her daim güçlü olsun sağ olsun
Karabağ'ım kara bahtın ağ olsun

● Osman Fermanoğlu

İki Şiir

Gəlirəm

Paşam, ağrıların belini qırıb,
Bataraq dumana, çənə gəlirəm.
Qibləyə aparan yolları yorub,
Qoyulan ərkanə, dinə gəlirəm.

Sidqini Tanrıyla düz tutan dərviş,
İnadə söykənib murada ərmiş...
Gözüqırıq olmaq nə ağır dərmiş,
Kölgədən çıxaraq günə gəlirəm.

Nə qədər gözlədim gün saya--saya,
Həsərlə boylandım bulanana çaya.
Qoşulub Şuşaya qoca dünyaya
Bir kərə gəlmişdim, yenə gəlirəm.

Osman, qəm yükünü daşımaq çətin;--
Üz qarasıylasan, dedin-- demədin...
Söykənib ruhuna Akif Səmədin
Gəlirəm, ay Şuşam, sənə gəlirəm.

Teyfur Çələbinin Zəngilanı

Bu gündən də şeir havası əsmir,
Abırdan pay almır yanağın alı...
Günün işığı da dərdləri kəsmir,
Çoxalır tinbaşı sorğu--sualı.

İçində yanırısan, Teyfur Çələbi,
Qurum əsir alıb tüstü bacanı.
İçinə damırısan, Teyfur Çələbi,--
Sel--suda boğursan ağrı- acını.

Şuşadan Laçına gedən yolların
Zəngilan qanadı yaxında imiş...
Hələ də buxovda qalan qolların
Tilsimdən çıxmağı asan deyilmiş.

Nə fərqi hayandan çıxıb gəlməyin,
Çinar meşəsindən, ya da Gəyəndən.
Çölündə qalmışığı deyib-- gülməyin,
Qılçıqda keçmişik vaxt ələyindən.

Nəsimi adıyla anırıq bu gün,
Qoca Nəsimini udan Hələbi.
Tükənən ümidtek tökülən gücün
Zəngilan deyərək inlər, Çələbi.

● Tacettin Şimşek

Bağlama

Orda sen burda ben kor ateş yedik
Hayat ilmeğini kora bağladık
An gelir yeniden gün doğar dedik
Umudu ilahi nura bağladık

Sabırla bekledi azatlık için
Cebrail Kubatlı Zengilan Laçın
Bahtigül Gülağa Gülnara Gülçin
Gönlümüzü tek bir sırta bağladık

Vatan diye yandı yıldız kurdumuz
İstiklal aradı hayal ordumuz
Lime lime oldu gönül yurdumuz
Karanfil toplayıp yara bağladık

Kan aktı gözyaşı ırmağımızdan
Acılar fışkırdı toprağımızdan
Gam sızdı yıllarca dudağımızdan
Keder nağmemizi tara bağladık

Dert yorgandı bize ızdırap yastık
Acıyı bal ettik matemî katık
Bu zifiri gece son bulsun artık
Otuz yıl boyunca kara bağladık

İstediği renge boyansın düşman
Kalbi yetiyorsa dayansın düşman
Duydukça ürpersin uyansın düşman
Topun namlusuna nara bağladık

İki Şiir

Zəfər Türküsü

Daha qaçaq deyil qələbə bizdən,
Hər gün bir zəfərə qol çəkir Ordu.
Keçir zirvələrə ürəyimizdən,
Sinə dağımızdan yol çəkir Ordu.

Dünyanın damarı üzülüb, ey Haqq,
Kim deyər “qara var qaşımız üstə”?!
Tanrı yardımçımız olub, olacaq,
Uğur ilahəsi başımız üstə!

Qarlı Ömər dağı dirənmir dizə,
Azmırıq Murovu dumanda, çəndə.
Döyüşən əsgərin qadası bizə,
Bayraqdan ucası var mı vətəndə?!

Ağ günə çıxmada Qarabağ eli,
Ötüşür üstündən qara şər belə.
Öpür alnımızdan Şuşanın yeli,
Görünür Laçından Kəlbəcər belə.

Biz igid ölməyi gətirdik dada,
Sevgidir qəmimiz mərdin xasına.
Hamı bir-birini satan dünyada,
Bizik torpaq alan qan bahasına.

Yazırıq tarixi qızılı zərlə,
Xoşdur döyüşlərdən ruhu sağ çıxmaq.
Gözəldir süsləmək yurdu zəfərlə,
Zaman qarşısına üzüağ çıxmaq.

Bir Fəsilli Qarabağ

Səni bu soyuq işıq çıxartmaz aydınlığa,
Küçə fanarlarını hovxurmağın adı yox.
Donmuş əlini qaldır yol keçən faralara,
Şaxta hamıya birdir,- doğması yox, yadı yox...

Burda yol bir səmtədir, get-getmə, xeyri yoxdur
Donmuş anı sayırdı vaxtın susqun qülləsi.
Barmağının ucunda ölümü üfür,sönsün,
Gözün kimi sozalır avtomatın lüləsi.

Nədənsə geri sayır qışın əsgər çəkməsi,
Bar vermədi inamın şaxta vuran tumları.
Gümanların fit səsi üzə yazı deyildi,
Yellərdi üzə çırpın üzə duran tumları.

Bir əsgər nəğməsidir çöllərin ulartısı,
Mərmə qutularında notlar dəyişik qalır.
Üzü Qarabağadır yerin-göyün dartısı,
Dərd uzanır yollara,yuxuları dik qalır.

Qara kölgələr düşür qar üstə qara qışda,
Gecənin ay işığı əriyib axmır barı.
İlahi,gör nə vaxtdır fəsilləri dəyişmir,
Bu il də qışda qaldı Qarabağın baharı.

Burda vaxt donub ölmüş yiyəsizlik ucundan,
Bir məzar sükutu var gözlərində, tez sığa.
Donmuş qədəmlərinə səpələnir işıltı,
Səni bu soyuq işıq çıxartmaz aydınlığa.

● Muhammed Avşar

Karabağ'ın Destanı

Yine sefer vaktidir, şaha kalkmış kır atlar
Türk yürekler bir olmuş vuruyor Karabağ'da
İntikamı yüklenmiş eabilce kanatlar
Ermeni'den hesabı soruyor Karabağ'da

Karabağ Türkiye'dir, Karabağ Azerbaycan
Hocalı'da ağıttır, Bakü'de yastır vatan
Tanrı Dağı'ndan doğup Tanrı Dağı'nda batan
Bir hilalin sevdası duruyor Karabağ'da

Mert yolundan vazgeçmez gönlü yara olsa da
Çizgiler kırmızıdır yazı kara olsa da
Birleşse tüm katiller sıra sıra olsa da
Türk ordusu düşmanı sürüyor Karabağ'da

Ya istiklal ya ölüm, yoktur başka çaresi
Hamiyetsiz yaşanmaz, böyledir Türk töresi
Erivan'ı sarsıyor korkunun ayak sesi
Azerbaycan zafere yürüyor Karabağ'da

Sonu geldi destursuz toprağa basanların,
Çoluk çocuk demeden kahpelik kusanların
Mazluma hırliyorsken zalime susanların
Defterini bozkurtlar dürüyor Karabağ'da

Gök kubbenin üstünden ses veriyor bulutlar
Kızıla boyanıyor mavi, yeşil hudutlar
Şehitlerin kanıyla sulanıyor umutlar
Koç yiğitler canını veriyor Karabağ'da

Hazar'dan essin rüzgâr, çırpınsın Karadeniz
Bayrak zafer bekliyor, olur mu bundan taviz
Yükselmiş toprağından Kürşat soylu Mübariz
İman dolu göğsünü geriyor Karabağ'da

Gömmek için tarihe otuz yıllık peşkeşi
Püskürüyor gözlerden istiklalin ateşi
Dağlarına düşerken kahramanlık güneşi
Buz tutmuş hatıralar eriyor Karabağ'da

Bir yanda er olmadan erkeklik taslayanlar
Bir yanda sinesini Allah'a yaslayanlar
Duysun ki bu millete düşmanlık besleyenler
Türkler kendi yurduna giriyor Karabağ'da

Gönüllere hasretin mührü vurulmuş kandan
Kinle sivrilmiş mızrak, pusatlar çıkmış kından
Özgürlük rüzgârıyla körüklenen yangından
Asumanı alevler sarıyor Karabağ'da

Artık geri dönüş yok bu mukaddes savaştan
Ya ölürüz beraber ya diriliriz baştan
Kuşlar bile umutlu önümüzdeki kıştan
Eski güzel günleri arıyor Karabağ'da

Avşar'ım canla başla bir destan yazılıyor
Zincirlere bağlanmış düğümler çözülüyor
Azerbaycan bayrağı göklerde süzülüyor
Ayla yıldız secdeye varıyor Karabağ'da

Qisas Günü

Yollar baxırsan, axtarır bizi,
Nigaran gözlərin, ay qarabağım.
Bərəkət, təmizlik, gəlinlik rəmzi
Qaradı qoynunda ağ qar, abağım.

Şəhid ruhlarımı? Duman, sis gəzir,
Yetim Topxanada, Cıdır düzündə.
Anlaya bilmirik, çox qərribə sirr,
Yalana bükülüb doğrun, düzün də.

Bizim biganəlik buzumuz qalın,
Taleyinə ona görə qar yağdı.
Gəliblər Bakıya yaralı alın,
Xurşud Banu, Bülbül, Cabbar Qaryağdı.

Qartal şahlıq edən ucalıqlarda,
İndi hakimliyi qarğa, sar alıb.
Ərənləri gözlər şaxtada, qarda,
Əsir çiçəklərin rəngi saralıb.

Hər gün qaysaqalayır Xocalı yaram,
Qisassız yaşamaq ölümdən betər.
Qisas qiyamətə qalsa üzqaram,
Namus ləkələnər, ləyaqət itər.

Düşmən caynağında Kəlbəcər, Laçın,
Ağdam, Ağdərənin rəngi ağ deyil.
İgidlər, qələbə yolunu açın,
Yursuz ömür sürmək yaşamaq deyil!

Muğam beşiyində bülbüllər ötsün,
Yazılsın tarixə mahnı, şikəstə.
Vətən oğulları loğmanlıq etsin,
Beşdə biri xəstə olan şikəstə.

Oğullar düşməndən intiqam alsın,
Azad olsun Şuşa dağlarım mənim.
Şahmar Əkbərzadə, o vaxt deyəcəm:
-Dediyin çin oldu, ruhun şad olsun,
“Dağlarda dağlandı dağlarım mənim”.

Qeyrətimizlə gedək düşmən üstünə,
Sevinsin yurdların qaralan baxtı.
Uzaqda deyildir, inanın mənə,
Kövrək arzuların çin olan vaxtı.

Salam, qisas günü, hünər anları!
Başları bəzəsin zəfər tacları.
Vətənin qeyrətli qəhrəmanları,
Qurun Qarabağda dar ağacları!

● Erdoğan Erbay

Karabağ'ın Ağ Bahtına

-Genceli'nin dilinden-

Karan kandil Dağın mahyâ göğün yıldız takar gardaş
Kurar kudret kader tahtın ümit bahçen döşer gardaş

Gözün aydır yüzün parlar düşer varlık zafer kaydın
Hakikat erlerin sancak diker bayrak yürür gardaş

Şehîdler cân verip gülsün fidanlar gök çınar olsun
Döner körpen alır virdin yaşarsın hep bahâr gardaş

Zaman haktır kerem eyler murâdından karar beller
Susan diller aman bekler kılıç kından çıkar gardaş

Fuzûlî Kelbecer Terter yeter kurtar otuz yıldır
Mühür Ağdam ve Cebrâyil tapundur Zengilan gardaş

Revandan al getir yârin dadaş bekler asırlar var
Ki Gökmesjid açar sırrın olur hemdem tanır gardaş

Sefer haktır sabır demdir bütün âlem sağır kördür
Çekilmiştir ezelden hat ebed hakkın bulur gardaş

mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

v _ _ _ / v _ _ _ / v _ _ _ / v _ _ _

● Səxavət İzzəti

Məəsum Uşaqlar

Xocalı da rəhmsiz ermənilər əlilə qırqına oğrayan uşaqlara

Cinayət yüvənsiz atını sürür
Hər yandan hər yerdən calad yügürür
Xocalı dağları ölüm püsgürür
Bumbalar altında qalıbdır ağlar
Günahsız uşaqlar məəsum uşaqlar

Dəmir silahlıdır şərfsiz tərəf
Tanklar dayanıb qarşıda səf -səf
Verdiyi canıdır aldığı şərəf
Şərəfdən özünə sərməyə bağlar
Günahsız uşaqlar məəsum uşaqlar

Qulaqlar eşitmir vicdanlar sağır
Yatanlar oyanmır yuxular ağır
Fayda yox eşitməz ha səslə, çağır
Bəşər huququndan gur çağlayanlar
Günahsız uşaqlar məəsum uşaqlar

Ölümүzdən ölüm şərəf qazansın
Qurxaqlar, alçaqlar özünü dansın
Xucalya baxsın dünya utansın
Ay həqqsiz ölümə gülən dodaqlar
Günahsız uşaqlar məəsum uşaqlar

Ay ürək qanından alan dəstəmaz
Qanızdan su içən güllər saralmaz
Heç zalım zülmükər əbədi qalmaz
Haqqın mükəfatı onuda dağlar
Günahsız uşaqlar məəsum uşaqlar

● Bayram Durbilmez

Azərbaycanın Şahlanış Dastanı!

İşğalçı vəxşilər yenə qudurdu!
Körpə qərənfil, gülü soldurdu...
Boz qurd ruhlu millət ayağa durdu,
Azərbaycan Türkü hər dəm var olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Kin qusub yeddidən yetmişə qədər,
Soyqırım eyləyib etdilər inkâr,
Xocalıda vəhşət oldu aşkar,
Vəxşi erməniyə dünya dar olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Azadlıq arzular Xankəndi, Şuşa...
Yaşa şanlı vətən, sən azad yaşa!
Çıxıb gəlir yenə bir Nuru Paşa,
Bütöv Azərbaycan bəxtiyar olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Füzuli, Cəbrayıl, Ağdərə, Tərtər...
Ağdam, Hadrut, Laçın, Türkün Kəlbəcər!
Bir bir azad olur yaxındır zəfər,
Əcdadların ruhu bayraqdar olsun
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Qarabağ Türkündür, İrəvan Türkün
Əsgəran, Qubadlı, Zəngilan Türkün
Ürəyində yara qəhrəman Türkün
Qarabağ huzurlu bir diyar olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Bu cənnət yurdlarda sonlanır vəhşət,
Zəngəzur, Naxçıvan birləşir əlbət,
Türk ədalət demək, Türk mədəniyyət...
Bütün Turan ellər payidar olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

Qədim bir Türk yurdu şanlı İrəvan,
Yenə sahib çıxar can Azərbaycan,
Turanda yenidən yazılır dastan
Bu da *Ozantürkdən* yadigâr olsun!
Tanrı kömək etsin, Türkə yar olsun!

● Bəsti Berdeli

İki Şiir

Qarabağım

Duyan qəlbim, təbəssümüm, həyəcanım,
Nəgmə deyən dil, dodağım qarabağım.
Qibləgahım, şeirləşən dörd bir yanı,ım,
Çiçəklənən arzu tağım, qarabağım.

Qara günə düşəcəkdi qəlbi qara,
Tarix özü çəkəcəkdi bi vaxt dara.
Parçalansın düşmən qəlbi para-para,
Çıngıl kimi dağım- dağım, qarabağım.

Könüllərin baharısan hardasansa,
İgidlərin nigarısan hardasansa.
Buxovlanar duyğularım dardasansa,
Açıqlarmı qaş, qabağım, qarabağım.

Qarabağın şikəstəsi, saz havası,
Dilqəməsi, kərəməsi dərt dəvası.
Ay xalqımın od ürəkli, od yuvası,
Alovlanan od, ocağım, qarabağım.

Qarabağ Türküdü

Zəfərlə, hünərlə çıxıb savaşıdan,
Günəşlə gəlirəm qalxıb o başdan.
Türkün əqidəsi qayadan, daşdan,
Qarabağ türküdü, türkün olacaq.

Uğurum tarixə fəxri ad olsun,
Bayrağım göylərdə qoy azad olsun.
Bütün şəhidlərin, ruhu şad olsun,
Qarabağ türküdü, türkün olacaq.

Basılmaz, bölünməz bu ulu yurdum,
Mən onu zəhmətlə, şərəflə qurdum.
Oxuyur ucadan müzəffər ordum,
Qarabağ türküdü, türkün olacaq.

Əzimli, qürurlu yaşam deyir ki,
Polat iradəli Paşam deyir ki.
Laçınım deyir ki, Şuşam deyir ki,
Qarabağ türküdü, türkün olacaq.

Alovun, ocağın, közün məkanı,
Şeirin, sənətin, sözün məkanı.
Haqqın, ədalətin, düzün məkanı,
Qarabağ türküdü, türkün olacaq.

● Kenan Çarboğa

Karabağ'a Azadlık Çağrısı

Ey Türkoğlu kalk doğrul yurdun yaban eldedir
Niye suskun durursun bu sendeki hal nedir
Türklüğünden hicap duy vatanın işgaldedir
Oyalanmak boşuna beklemek boşa bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

Bir uyuz kuduz köpek toprağını aparmış
Namusuna el atmış yüreğini koparmış
Bozkurtların yurdunda kurt payını kaparmış
Kurtluğunu hatırla kan değsin dişe bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

Oğuzhan'ın ordusu boyun eğmez kimseye
Dünya teslim olunca oku değmez kimseye
Biz izin vermedikçe güneş doğmaz kimseye
Buyruğumuz ulaşsın toprağa taşa bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

Gök bayrağın altında birleşerek Türk Eli
Bu ayıplı duruma bir anda söz vermeli
Türk'ün demir gücünü dünyaya göstermeli
Ulu Turan erleri koşsun savaşa bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

Eğer layık olursan ecdadına ismine
Rüzgâr bile korkuyla dokunamaz cismine
Beklemeden dörtnele saldırmalı hasmına
Düşmanların kalesi yıkılıp düşer bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

Bu uğurda erimiz, hânımız feda olsun
Kara yere dökülsün kanımız feda olsun
Var olsun da Türk yurdu canımız feda olsun
Şehit olma aşkıyla yiğitler coşa bugün
Azad olsun Karabağ hür olsun Şuşa bugün

● Rövşən Xasayovlu

İt Aslanla Döyüşməz ki

Səsimə səs verin dedim, Qarabağım əsarətdə,
Kar qulaqlar eşitmədi, kor vicdanlar xəyanətdə.
Sapı bizdən baltaların kəsiləndən əli-qolu,
Xalq güvəndi öz gücünə, işıqlandı haqqın yolu.

Güclərimiz birləşincə, Türkün gücü selə döndü,
Şəhidlərin al qanı ilə torpaq qızıl gülə döndü.
Döndüm artıq öz-özümə, boyun əydi xeyirə şər,
Türkün haqqı, ədaləti haqsızlığın önün kəsər.

“Zülüm çəkən” erməninin gerçək üzü çıxdı üzə,
Yalvarsa da, inanmayın dil çıxarır əfi, gürzə.
Boz qurdların qarşısında çaqqalların şansımı var?
Aslan kürkü geyən tülkü bil ki, yenə tülkü doğar.

Düşmən qaçır döyüşməyə, vuruşmağa cürəti yox,
Zəncirləyir əsgərini, zənciri var, qeyrəti yox.
Torpaq ona özgə, yaddır qəbul etməz varlığını,
İt aslanla döyüşməz ki, bağlasan da ayağını.

Bağla qaçan əsgərini, başqa yolun yoxdur sənin,
İgidlərim çoxdan biçib, bezdən hazırdır kəfənin.
Ya da gedin, qoy batmasın əlim kirli qanınıza,
Sizdə Vətən doyulan yer, əsirsiniz qarnınıza.

Gavurları Vətənimdən atdıq nəfəs aldı torpaq,
İllərdir ki, söyləyirik: “Ya şəhidlik, ya Qarabağ”.
Əsgərimin ayaq səsi duyulmaqda, Cıdır düzü,
Sağalacaq yaraların, silindi düşmənin izi.

Dünən meydan oxuyanlar bu gün yarpaq kimi əsir,
Ya qaçırılar ər meydandan, ya orduma düşür əsir.
Qarabağın adın çəkmə son uyarım budu sənə,
İrəvanı geri allam, gerçəkləri bir görsənə.

İndi sıra Zəngəzurda, Göyçədədir, ulu Turan,
Yetər artıq, yüz il keçdi, ayrı qaldım Naxçıvandan...
Gözün aydın, Azərbaycan, azad oldu Qarabağın,
Gözün aydın, ulu Turan, yandı qaralmış ocağın.
Gözün aydın, Türk millətim, alınıdakı qara getdi,
Gözün aydın, ana torpaq, əsarətin, zülmün bitdi!..

● Nedim Yılmaz

Şerâre

Dağlık Karabağ'a..

Bu bir figanın sesi anla beni şerâre
Biraz hâr biraz yitik biraz yalnızlık gibi
Ben gözdeki bir yaşım ben yakılan bir ağıt
Çokça *yalgızam* *yalgız* der içerim kalbimi

Dünya kötü şerâre dünya ki güzele dar
Biraz güz biraz bitik biraz yılgınlık gibi
Beni de bir ceyranın ah göğsünde vurdular
Çokça *küçe* çokça kan çokça boğar kalbimi

Dağlar başı dumandır dinle beni şerâre
Biraz kül biraz ateş biraz yanmışlık gibi
Atların da sabrı var ürüyen köpeklerle
Çokça yele çokça hız çokça *apar* kalbimi

Ben öfkemi nar misal yazlarda kundakladım
Biraz gün biraz gece biraz yorgunluk gibi
Rüzgârı yanına al ruhumdan tut şerâre
Çokça hilâl çokça tan çokça doğur kalbimi

● Nemət Tahir

Qisas

Otuz illik hicran vüsala dönüb,
Mübarizlər qisas almağa gəlir.
Boz qurd balaları aslana dönüb,
Mübarizlər qisas almağa gəlir!

Polad qalxanıdır qisasın adı.
Murov qartalıdır qisasın adı.
Albert, Canpoladdır qisasın adı.
Mübarizlər qisas almağa gəlir!

Kəfənsiz şəhidlər bizi səsleyir.
Qırxqızdan döyüşü Əlif izləyir.
Tikanlı zəmidə Əlyar gözləyir.
Mübarizlər qisas almağa gəlir!

Xudafərin üstə üçrəngli bayraq,
Bir bayraq altında birləşsin torpaq.
Gözün aydın olsun, anam Qarabağ,
Mübarizlər qisas almağa gəlir!

● Yılmaz Türk

Karabağ'da Bir Çocuk

Yanıyor Ağdam, Malıbeyli, Kuşçular, Hocalı
Karabağ'da bir çocuk, çatık kaşlı, kurt bakışlı.
Toprağı var vatansız, esirdir yurdu, bayraksız
Karabağ'da bir çocuk, öksüz yetim savunmasız

Şubat yirmi beş, yılki bin dokuz yüz doksan iki,
Çöktü Hocalı üzerine, gözü dönmüş, Ermeni
Toprak kızıl kan, başlar kesilmiş, oyulmuş gözler
Karabağ'da bir çocuk, bilmem ki size ne söyler

Köyler basılmış, evler yakılmış, ocaklar sönmüş
Kadın, çocuk, genç ihtiyar vurulmuş, matem çökmüş
Kan ağlıyor Hocavent, Şuşa, Kelbecer ve Ağdam
Karabağ'da bir çocuk, gözyaşı akar kan revan

Ateş oldu, köz oldu, söndü yüreği kül oldu
Sen yanıyorsun ama o ateşin bize doldu
Dilimiz bir, dinimiz bir, canda birdir ülkümüz
Karabağ'da bir çocuk, aç ve susuz, bitti sözümüz.

Dağlar suskun, ırmaklar kurumuş, akıyor yatık
Bunca sustuğun yeter, diril kalk ayağa artık
Gök kubbe hasret sana, göklerde al bayrak bekler
Karabağ'da bir çocuk, kılavuzdur sana söyler

Uyandı şehitler, bekler milleti, cephe vatan
İki bayrak tek millet, iki devlet tek yürek can.
Doğmasa güneş, bizimdir ay yıldız her zaman
Karabağ'da bir çocuk, cananda can, gözünde kan

Nice şehit verdin, toprağa aktı canda kanın
Kalk çocuk, çağırır kurtuluşa şimdi vatanın
Yadigârdır vatan, olmasa da bu bedende can
Karabağ'da bir çocuk, elde bayrak dilde kuran

Karabağ özgür, bayrak hür, kalk çocuk artık uyan
Sonsuza dek minnettar kalacak sana bu vatan.

● Muradov Sövdəyar

Göyçə

O dağların zirvəsinə çıxaydım,
Kəlbəcərdən Göyçə gölə baxaydım.
Şair olub ürəklərə axaydım,
Bir görəydim yenə Göyçə yaylağın
Bir olaydım o dağların qonağı.

Zirvələrin ağ örpəyi düşəndə,
Qoyun–quzu yaylaqlardan köçəndə,
Dostlarımla bardaş qurub çəməndə.
Bir olaydım Göyçə gölün qonağı
Gözəl olur bu- el oba yaz çağı.

Hər çeşməsi, hər bulağı bal dadır.
Aşıqlarda gözəlləri aldadır.
Nadanlardır doğmaları aldadır,
Əldən gedib yurd-yuvası, ocağı,
Cənnət olur yaylağıda Göyçənin.

Millətimin sənə dərdi, məlalı,
Bir məkansan, daim başı bəlalı,
Daşnaqlara qalıb sən cəlalın,
Ozamandan kəsilməşdir ayağı,
Zəngilandan sizə gələn qonağın.

Orda qalıb Sövdəyarın ürəyi
O gənc çağı sevdiyi bir gözəli,
Allah olsun bu xəlqimin köməyi,
Qarşıləsın bizi cənnət qucağı
Gözəl Göyçə, Ələsgərin torpağı.

● Ulvi Yürür

Karabağ

İsa bulağının ağlayan gözü,
Şuşa'nın hüznünlü yüzü Karabağ.
Nevruz otağıyla var Cıdır düzü,
Azerbaycanlının sözü Karabağ.

Çaylarla bereket dolar toprağı,
Zengilan' ın soğuk, buzlu bulağı,
Şükratez'dir büyük güzel yaylağı,
Hasret ateşinin közü Karabağ.

Ağdam sanayiyle alır nefesi,
İpek böceğinin duyulmaz sesi,
Qutlu Sarı Musa oğlu kubbesi,
Sevginin, şefkâtin özü Karabağ.

Qızılboğaz dağı, yüksekte ulu,
Laçın'dır burada tek geçiş yolu,
Dağlarla çevrilmiş sağ ile solu,
Mukaddes toprağın tozu Karabağ.

Ormanları güzel mesire yeri,
Molla Penah Vagf aşktır şiiri,
Kazak rayonunun ünlü şairi,
Azerbaycanlı'nın nazı Karabağ.

Cebrail'in acı dolu dünyası,
Ziyaret dağının hoştur sefası,
Âşık Qurbani'nin aşkı, sevdası,
Sevenlerin sözü, sazı Karabağ.

Karabağ Savaşı binlerce ölü,
Ruslarla birleşti Ermeni dölü,
Hocalı' da oldu büyük kan gölü,
Talihiyle kara yazı Karabağ.

Fuzuli' nin taşı, toprağı sulu,
Köndelençay'dadır Aras' ın kolu,
Bala Behmenli'de harabe dolu,
Tarihin silinmez izi Karabağ.

Düşmanın elinde perişan hali,
Ermeni zulmünden kaçtı ahali,
Qerbi Azerbaycan Göyce Mahali,
Vatanın bağrında sızı Karabağ.

Meşelerle dolu Hertizer dağı,
Bergüşad çayıyla sulanır bağı,
Qubadlı nın acı doludur çağı,
Vatanın talihsiz kızı Karabağ.

Toyların içinde Kelbeçer toyu,
Dertlere şifaydı madenli suyu,
Türklerin yurduydu asırlar boyu,
Bizim için şu an mazi Karabağ.

Ulvi'yim, yemyeşil dağ ile ova,
Bizimdir Karabağ kapansın dava,
Dağılsın bu duman, açılsın hava,
Yuvana kabul et, bizi Karabağ.

● Əzizə Ağahüseynqızı

Ağdam

Qönçə arzuları yarıda qaldı,
Yığvalı gəlmədi, qarıdı qaldı,
Qanlı yarasını sarıdı, qaldı,
Bu bahar açmadı gülü, Ağdamın.

İndi at oynadır üstündə yağı,
Ruhumda bar verir kədərini bağı,
De, necə unudum ana torpağı,
Param-parça oldu eli, Ağdamın.

Altı min şəhidi sinə dağladı,
Misram ağı dedi, bəndim ağladı,
Qarabağ yas tutdu, kədər bağladı,
Tutuldu, lal oldu dili, Ağdamın...

Əzizə, zamanın dəyişər donu,
Ağrımın, acımın yetişər sonu,
Yaxın zamanlarda bilirəm onu,
Çatacaq əlimə əli, Ağdamın.

● Haşim Kalender

Karabağ'ım Ak Bağla

Karabağ kara bağlar, benim yüzümde kara
Yirmi sekiz yıl oldu, içirimde yaradır
Öldüğümü seyretti, bekledim ki em sara
Alkış tutarken dünya, asıl yüzü karadır.

Hocalıyı düşünsem, gözümün yaşı durmaz
Vahşiden insan olamaz, hayvan böyle kudurmaz
Ermeni'den gayrisi, sabi çocuğu vurmaz
Geçen bu kadar zaman, zafer için aradır.

Günahsız keserken, düşmandın inancıyla
Tarihimde hep varsın, içindeki sancıyla
Sıka sıkı kırdığım, dişlerimin hıncıyla
Yiğit vatansız olmaz, denilen yer buradır.

İnsanlığın ayıbı, yeter ettiğin yetti
Rusya koltuk verince, gözlerini kör etti
Çağır dünyanı gelsin, gayri hesabın bitti
İman giymiş Türklere, çaresizlik çaredir.

Çağ değişti görmezsin, gözlerini silesin
Yiyen daha doğrulmaz, yığidimin sillesin
İki devlet tek millet, bilmiyorsan bilesin
Allah'a giden yolda, Türklüğümüz çıradır.

Ülkemde saklandınız, siper ederek Kürdü
Ayıktı aynı millet, yine el ele verdi
Türk dünyası yakındır, yalnızlık sona erdi
Bir avuçsun zavallı, gördüğünüz daradır.

Ne oldu? Sıkıştın mı? Dünyaya el açarsın
Ebabiller vurdukça, kanatlanmış uçarsın
Ben ölüme aşığım, sen cepheden kaçarsın
Vatan için Şehadet, ağzımızda şıradır.

Gayri gülme zamanı, can koymuşuz uğrunda
Dağlar engel olmuyor, ecdadımın çığrında
Ermeni tepindikçe, kanlar akar bağrında
Harabe minareler, soruyorum neredir?

Gökte yağın bombaya, görenin akli şaştı
Kalender Karabağ'la, ak günlerin yaklaştı
Şimdi kanı akıyor, şafak bile aklaştı
Unutmadım bu dere, kanım akan deredir.

● Səhər Xiyavi

Yaylığımın Baylayayım Yaranı

Qışda gəldin vətənə, cismidə qancıl gılanar
Qəlməyibdir anan olsun hələ bu yurda bahar

Nüqtə-nüqtə bədənindən tilit al qan tüklür
Nənə qurban bir bədəndə bu qədər ulduz olar?

Yaylığımın yaranı bağlayım hovlar bəbəyim
Əlimi cətr eləyim bəlkə sənə düşmədi qar

Çıxarım gül ayağından bu ağır çəkmələri
Gözlərimdən iraq oldu, ayaqın çaldı qabar

İnananmırdım oğul, o deyilən şum xəbəri
Ölümün xəbərini tər-tələsik gətirdi çapar

Yandı min arzu-dilək ax... toyunu tutmamışam
Caxnaşar içdə ürək, fırtınalar məndə qopar

Zəxmə vur köksümə min dəftər ağıt nalə edim
Etdi vaxtsız ölümün qəlbimi çün sineyi tar

Qarğalar gözlərinə ox kimi batdın mələyim
Qol-budaqsız sənə, qoy ağlayım ay tazə çınar

Ana qurban bilirəm indicə yol yorğunusan
Qoy öpüm gözlərini ucsun üzərində qubar

Bilirsən ayrılığa yoxdu düzüm day anada
Kəsilən qollarını bir kərə də boynuma sar

Gecələrdə yol azıb bəlkə gözümdən keçəsən
Qoymuşam kiprikimin hər telinə bircə fənar

Neynək olsun vətənə mən səni qurban verdim
San günəslərdə səni kim dana, allahidanar

Min bahar gəlsə də oğlum, payızam mən sənsiz
Tut əlimdən məni də sənsiz olan məndən apar

● Emir Sıktaş

Elim Ne Haldedi?

Garabağ'da uçan turna
Soruş elim ne haldedi?
Kelbecer'den köçen turnam
Göyçe gölüm ne haldedi?

Göyçe'dir turnam yolağın
O suya hasret dudağım
Âşık Elesger oymağım
Yolu bağlım ne haldedi?

Yüreğimi ver Gence'ye
Nizami ağlar bebeğe
De ki az kaldı gülmeğe
Şehit bağrım ne haldedi?

Şuşa'mın gözü yollarda
Laçın kendi ahvallarda
Hankendi'm de işgalda
Terter ağrım, ne haldedi?

Toplar susarsa sabaha
Ermeni saldırır daha
Ant iç Allah'a silaha
Ağdam çağrım ne haldedi?

İrevan Zengezur yurdum
Bağrıma taş basıp durdum
Gelene geçene sordum
Doğru uğrum ne haldedi?

Get karlı dağım Ağrı'ya
Turnam cevap ver çağrıya
Emircan yolun uğruna
Kalbi doğrum ne haldedi?

● Ədalət Duman

Bəs Nə olaydım?

Haqsızlıq oduna yurdum yananda
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?
Qarabağ dağlanıb, qaradağ yanır,
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Günəş də yaxmasın deyirdi Bəhmən
Doğma anamızdı, bu doğma vətən
Dağları həyalı söyləyərək mən
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Kül oldu Şücaət getdi o şəstdə
Bəhmən gözləyirdi axır nəfəsdə
Şəmşirin, Qəmkeşin yangısı üstə
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Alçaqlar, daşnaklar kəkələləndə
Xocalım üstünə od ələləndə
Ayazda millətim güllələləndə
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Kimsə eşitmədi nədən bəs niyə?
Qalxdı da naləmiz yeddinci göyə
Qaçqınım əllərə düşməsin diyə
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Məni öz ürəyim qınardı axı
Türklüyüm qururum sınırdı axı
Dumansız *Ədalət* yanardı axı
Duman olmayaydım bəs nə olaydım?

Karabağ Üzerine Deyişme

Cemâl Divanî

Otuz yıl önce kesildi imkânı Karabağ'ın
Meğerse Ermeni imiş düşmanı Karabağ'ın
Hocalı'dan nice canlar sürgün oldu yurdundan
Sefil sergerdan olmuştu insanı Karabağ'ın

Sıtkı Eminoğlu

Yıllar yılı sürüp gitti tufanı Karabağ'ın
Daha açmadan solmuştu gülşeni Karabağ'ın
Azerbaycanlı kardeşim senelerdir gam çekti
Allah deyip şaha kalktı her canı Karabağ'ın

Cemâl Divanî

O gün Rusya'ya yetmedi güçleri kuvvetleri
Daha yeni kurulmuştu zayıftı devletleri
Yardıma çağırılmışılar birleşmiş milletleri
Yok idi derdini saran lokmanı Karabağ'ın

Sıtkı Eminoğlu

Nihayeti bıçak gelip kemiğe dayanmıştı
Nice civan şehit olmuş nice ocak sönmüştü
Yeter deyip Türk milleti birlikte uyanmıştı
Aliyev kovdu itleri arslanı Karabağ'ın

Cemâl Divanî

Minsk üçlüsü diyerekten bir ittifak kuruldu
Ne bu derde çare oldu nede sular duruldu
Velhasılı Azerbaycan beklemekten yoruldu
Bitip tükenmek bilmedi zamanı Karabağ'ın

Sıtkı Eminoğlu

Demir yumruğu görünce Ermeniler çekildi
Geberen Ermeni'lerin kanı yere döküldü
İki devlet bir milletin bayrakları dikildi
Bayram sevincine döndü meydanı Karabağ'ın

Cemâl Divanî

Bülbülü hasret koydular o Şuşa'nın bağına
Zirveleri hasret kaldı şerefli bayrağına
Kaç bin yiğit şehit verdik vatanın toprağına
Âşık Cemâl Divanî'de kurbanı Karabağ'ın

Sıtkı Eminoğlu

Mehmetçikler düşmanları serdi yere yatırdı
Nikol Paşinyan korkarak anlaşmaya oturdu
Türk'ün ozanları gördü yazdı dile getirdi
Eminoğlu Divanî'den destanı Karabağ'ın

● Ekrem Hacî

Karabağ

Karabağ'da akan kanlar,
Karadağ'da coşup çağlar;
Paramparça olan yurdu,
Kızıl kan kol kola bağlar.

Şehadet verdi el, bir bir
Vatandan toprak eksilmez;
İnancı olmayan kimse,
Canından geçmeği bilmez

O toprak dil açıp şîrîn,
Dağın feth eyleyip ferhad,
Edip sevgiyle aşkıyle,
Kuran ayetlerin feryad.

Ölümden korkusu yoktur,
Bütün dünyâyê seslendi;
Vatan göğsünde yıllardır,
Yiğitler cenge beslendi.

Döğüş paltarlar eğninde,
Gözü yaşla boğulmuştu;
Dolansın bâşına gönlüm,
O âşık asker olmuştu.

● Nafiz Nayır

Karabağ'ı Düşününce

Karabağ'da karşılasak bu yazı
Budur milletimin Hak'tan niyazı
Hocalı'da kılıp Cuma namazı
Hankendi'ne gireceğiz bilinsin

Orduları karşı dağları tutsa
Toplar ejder olup, insanı yutsa
Kırılma silahlar mermimiz bitse
Yumruklarla vuracağız bilinsin

Unutmasın o insanlık kasabı
Hazır artık cezasının nisabı
Kapanmadı Hocalı'nın hesabı
Bu hesabı soracağız bilinsin

Kalbimizde yaktık yurt ateşini
Sürüp gideceğiz düşman peşini
Tuttuğumuz yerde üçü beşini
Teker teker kıracağız bilinsin

Çıkınca oradan kirli mahlûkat
Rahata erecek cümle tabiat
Şükür namazına ikişer rekât
Hep beraber duracağız bilinsin

● Əjdər Yunus Rza

Qarabağ Bayatıları

Əzizim Şuşam ağlar
Cıdırım Şuşam ağlar
Yuvası uçurulmuş
Diğərgin quşam ağlar

Əzizim Dədidəğdan
Əl üzmə Dəlidağdan
Əs külək gətir bizə
Ətirli gülü dağdan

Əzizim dağ Laçında
Məşəli dağ Laçında
Ölməyək garip eldə
Görüşək sağ Laçında

Əzizim Qubatlıya
El hasret Qubadlıya
Ər Nəbi yaydan çıxsa
Yağı bağı çatlaya

Əzizim Zəngilanım
Başına mən dolanım
Gözlərsən o vaxtacan
Doğular gan alanım

Əzizim Cəbrayıl
Zəhər baldı Cəbrayıl
Bəhtəvər o kəslər ki
Öldü qaldı Cəbrayıl.

Əzizim bağlı yollar
Tikanlı bağlı yollar
De nə vaxt Fizuliyə
Açıqlar bağlı yollar

Əzizim Xan ağlayar
Cabbarım Xan alayar
Ağdamın viran olmuş
Göz görsə gan ağlayar

Əzizim Xocalım vay
Meşəlim Xocalım vay
Qisasım çox gecikir
Qorxuram qocalım vay

Şuşa Muştusu

Pusatlanmış yiğitler yalçın dağları aştı
Tahammüller tükendi, sabır kabından taşı
Yarasanın gözleri aydınlıktan kamaştı
Kızılca kıyamette bir yel değdi Şuşa'ya
Her şeyi değiştiren bir el değdi Şuşa'ya

Kükredi yiğit erler, dağdan dağa koştular
Mavi, kırmızı, yeşil renk içinde coştular
Hıyabanın erleri sanki göçmen kuştular
Çeyrek asırdan sonra ayak bastık Şuşa'ya
Hürriyet nişanesi, bayrak astık Şuşa'ya

Kafkasya'nın öz halkı edilmişti yerinden
Esaret sancısını hissetmişti derinden
Çeyrek asır geçmişti tutsaklık üzerinden
Bir millet, iki devlet; şükür erdi Şuşa'ya
Arslan pençeli yiğit nefes verdi Şuşa'ya

Dindi bir şafak vakti, mazlumların yasları
Silindi bu muştuyla gönlümüzün pasları
Bozkurtlar yurt eyledi, güldürdü Kafkasları
Yiğit çıkarma yaptı kartal gözlü Şuşa'ya
Nice canlar verildi melek yüzlü Şuşa'ya

Düşmana yâr olmadı, toprağımız, taşımız
Zafere kanat çırpı Azeri kardaşımız
Bayrağın gölgesinde göğe değdi başımız
Toprağın yüzü güldü, rahmet yağdı Şuşa'ya
Dağıldı karanlıklar, güneş doğdu Şuşa'ya

Toprak tebessüm etti, bulutlar çiçek açtı
Namluların ucunda hudutlar çiçek açtı
Tuğların gölgesinde umutlar çiçek açtı
Hürriyetin aşkına kanlar aktı Şuşa'ya
Bayrağın hatırına canlar aktı Şuşa'ya

Derince kazılmıştır Ermeni'nin mezarı
Umutlara gebedir hürriyetin nazarı
Hiç böyle görmemiştik, böyle şirin Hazar'ı
Binlerce selâm olsun, selâm olsun Şuşa'ya
Dağılsın karanlıklar, huzur dolsun Şuşa'ya

Çiçeklerle bezenmiş, süslenmiş dallar bugün
Yeşile göz kırptıyor bayrakta allar bugün
Aziz yolcularını bekliyor yollar bugün
Cengâverler atıldı sel misali Şuşa'ya
Yaradan nasip etti bu visali Şuşa'ya

● Lüfəli Bərqə

Qarabağda Olaydım

Ey kaş bugün mən də qarabağda olaydım
Bülbül tək ağaclardakı yarpağda olaydım

Ey kaş çıxaydım çölə bu təng fəzadan
Aslan kimi o gəzməli daş dağda olaydım

Öz torpağını almaq üçün durdu qızılbaş
Ya rəb nola kim mən də o torpağda olaydım

Yurdumda aşıq barmağı bir misri çalanda
Bir nəğmə kimi mən də o barmağda olaydım

Sağdan sola ləşkər çəkilib keşgə ki mən də
Qah solda vurub düşmanı gâh sağda olaydım

Qol çırmayıban boş əl ilən olsa da olsun
Hər nəylən ola düşmanı vurmağda olaydım.

● Mustafa Kütükçü

Karabağ

Karış karış toprağında özüm var
Vatan senin hududunda gözüm var
Kan dökerim, can veririm, sözüm var
Vatanımsın ezel-ebed Karabağ.

Üzerinde yaşar soyum ezelden
Almalıyım seni geri, tez elden
Ayrı tuttum seni nice güzelden
Vatanımsın ezel-ebed Karabağ.

Sen var isen ben de varım acunda
Vermem seni ölüm olsa ucunda
Paydaşınım sevincinde, acında
Vatanımsın ezel-ebed Karabağ.

Tarih seni bana özel yâr etmiş
Beni sende seni bende var etmiş
Şu dünyayı sensiz bana dar etmiş
Vatanımsın ezel-ebed Karabağ.

Alacağım geri diye and içtim
Bütün dünya bilsin buna gün biçtim
Muhacir'im unvanımdan vaz geçtim
Vatanımsın ezel-ebed Karabağ.

● Aliriza Ənbaz

Qarabağ

İnsafdırki sən odların içində
Məndə muşul muşul yatm qarabağ?
Kədərli günündə qanlı günündə
Gərək ki matəmə batam qarabağ

Bəzənərdi yaylaqların bu çağlar
Çiçəkli meşələr meyvəli bağlar
Təpiklər altında o dilbər dağlar
Dözsəm gərək arı satam qarabağ

Yerdən gökdən sənə qurşun vururlar
Cavanların pər pər olub solurlar
Anaların saçlarını yolurlar
Bəs nı edim sənə çatım qarabağ

Erməni unudub yolu arkanı
Qırır müsəlmanı axıdır qanı
Şəriyyət fərmanı quran fərmanı
Əl atıb əlindən tutam qarabağ

Belə olmaz gərək məndə oyanam
Zülmün qarşısında duram dayanam
Qalanmış bu oda Ənbaz tək yanam
Qanımı qanına qatam qarabağ

● Famil Eloğlu

Şuşa

*“Bu gecə yuxumda Şuşanı gördüm
Cabbar ağlayırdı, Xan ağlayırdı”.*
Zəlimxan Yaqub

“Bu gecə yuxumda Şuşanı gördüm
Cabbar sevinirdi, Xan sevinirdi”.
Şuşa məzarında yatan Şəhidin
Köksünün üstündə qan sevinirdi.

Gördüm Pənah xanı qürur içində
Seyid xarı-bülbül tutub əlində.
Albert əl eyləyir tankın belində
Cıdırdan parlayan dan sevinirdi.

Düzülüb yollara Şəhid ruhları
Gülürdü, seyr edib mərd oğulları.
Görüb Şəhidliyə çatan yolları
Ruhundan ayrılan can sevinirdi.

Gördüm ki qəddini Şuşa düzəldib
Sinəsi üstünü güllə bəzədib.
Ömrün otuz ilin zaman gizlədib
Bu xoşbəxt günümə an sevinirdi.

● Hüseyin Emin Öztürk

Âzâd Karabağ

Yıllar yılı tutsak oldu toprağı,
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.
Mahzun oldu ay yıldızlı bayrağı,
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.

Öldürüldü Hocalı'da bacılar
Ağıtlarda yaşatıldı acılar
Uyutmadı geceleri sancılar
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.

Aslan gibi Azerbaycan askeri
Cebrayıl, Fuzûli onun zaferi
Alnından öpülsün herbir neferi
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.

Şahin gözlü Türkiye'nin "İha"sı
Kartal pençesiyle vurdu "Siha"sı
Cephede en önde yiğidin hası
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.

Azerbaycan bugün erdi bahara
Bayram yeri Bakü, Gence, Ankara
Yayılsın dünyaya bu kutlu nâra
Zafer Hakk'ın, âzâd artık Karabağ.

● Aleddin Seyidzadə Elşən

Qarabağda

Soruşmayın bağı yanan durnalardan ,
Gəlin deyim nələr qalıb Qarabağda.
Dolandıqca məlul-məlul quzu ceyran,
Minbir arzu mələr qalıb Qarabağda.

Torpaqlaşan əsgərlərə torpaq inlər,
Qara bağlar bənövşələr, yasəminlər,
Sarasına yas bəsləyən qız, gəlinlər,
Gözyaşını ələr qalıb Qarabağda.

Ürək sızlar Füzyliyə, Zəngəzura,
Xocalının, Kəlbəcərin bağı yara,
Qartalları yas saxlayar Laçınlara,
Tərhanları tülər qalıb Qarabağda.

Dərdlər bir az ara versə ayan, sayan,
Səslənərdim gözəl yurdum bir az dayan,
Pəncərəsi gözlərim tək yumulmayan,
Gözü yolda evlər qalıb Qarabağda.

Hələ közü küllənməyib ocaqların,
Qurumayıb gözyaşları bulaqların,
Bir gün dərdədən islanarsa yanaqların,
Gəl söyləyim nələr qalıb Qarabağda.

● Doğan Kaya

Azərbaycan-Türkiyə Sövdəsi

-Tecnis-

Odlu ürək yuxulardan oyandı
Gözlər ağlayanda nara o yandı
Könlüm iki yerdən vaz keçəbilməz
Birisi bu yandı biri o yandı

Xocalıda yaş tökənlər hardadı
Qaçqınların göyə çıxdı hər dadı
Bülbülün məkanı indi xardadı
Fələyin zərbəsi qəlbi oyandı

Vətən dərdi illərimdən il çaldı
Neçə aşiq türkü yaxdı tel çaldı
Mahcubî'nin yarasına əl çaldı
Hamısı da öz dərdinə uyandı

● Musa Tektaş

Karabağ'ın Kurtuluşu

Ağ güne erişti şükür
Karabağ'da Azerbaycan
Minareden ezan okur
Karabağ'da Azerbaycan

Haber gerçek ayan beyan
Sevindi okuyan, duyan
Sana "Ne oldu Paşinyan"
Karabağ'da Azerbaycan

Yenilgi düşünce dile
Ermeniler yedi sille
Hak yol açtı Cebrail'e
Karabağ'da Azerbaycan

Statü cehennem oldu
Ermeni nemenem oldu
Sevinçten gözde nem oldu
Karabağ'da Azerbaycan

Mazlum ahı kalmaz imiş
Hakk şehidi ölmez imiş
Türk'le şaka olmaz imiş
Karabağ'da Azerbaycan

Aliyev'den geldi müjde
Kurtuluş'la oldu müjde
Allah'a eyliyor secde
Karabağ'da Azerbaycan

İki Şiir

Doğma Qardaşım

Gəncədə nizami diksindi əgər
Yurduna qan verdi qəhrəman tərər
Vətənsiz yaşamaq ölməkdən betər
Xoş gördük dağlarım xoş gördük daşım
Arxanda durmuşam doğma qardaşım.

Şuşanın qolları qırır zinciri
İndi əsgər olmuş xalqın hər biri
Ölsün qatı düşmən qalmasın diri
Xoş gördük dağlarım xoş gördük daşım
Arxanda durmuşam doğma qardaşım.

Əsgərin qurşunu göylərdə şaxır
Ellərin boylanıb arazdan baxır
Azadlıq vədəsi doğruldu axır
Xoş gördük dağlarım xoş gördük daşım
Arxanda durmuşam doğma qardaşım.

Düşmənin əlləri bulaşdı qana
Xalqımın ordusu gəldi cövlana
Arzumdur ocağın hər dayım yana
Xoş gördük dağlarım xoş gördük daşım
Arxanda durmuşam doğma qardaşım.

Qarabağ şikəstəsin şikəstə çalmaram daha
Qarabağ alınmasa, vətəndə qalaram daha.
Mən elin fədaisi doğulmuşam doğan günü
Elimin gözəllərin bu dərdə salaram daha.

Gönlümdə duyğular daşqın dayanar
Gözümdə minlərcə əsgər oyanar
Bu yaz xarı-bülbül yaşıl boyanar
Xoş gördük dağlarım xoş gördük daşım
Arxanda durmuşam doğma qardaşım...

Qarabağ Şəhidi

Dağıtdın düşmən səngərin
Cənnət oldu sənə yerin
Alnım açıq, gönlüm sərin
Daha nə istər Qarabağ

Şöhrəti qaldırdın göyə
Düşmənləri döyə, döyə
Yerlidir xalq səni öyə
Daha nə istər Qarabağ

Qanını ovcuna aldın
Düşməni ayaqdan saldın
Ölmədin, əbədi qaldın
Daha nə istər Qarabağ

Babək sənə sağol dedi
Nəsimi dərdini yedi
Qolların zincir çeynədi
Daha nə istər Qarabağ

Daşqın ürəyin daşanda
Şuşa dağların aşanda
Gördüm qanını coşandan
Daha nə istər Qarabağ

● Erhan apraz

Karabağ

-Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu Bey'e-

Bayrağımız Karabağ'a asıldı
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber
Askerimiz iman ile asıldı
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Şuşa ile açtık bu kutlu yolu
Gözlerimiz aşkla şevk ile dolu
Bize artık birdir Karabağ Bolu
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Köroğlu'nu çağrın gelsin şölene
Şehit denir Hak yolunda ölene
Sahasını kardaşıyla bölene
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Dedem Korkut destanını soylasın
Hem okusun hem çağırsın boylasın
Bırak kâfir cehennemi boylasın
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Haber salın artık dört bir yana
Hak yolunda erdik bu kutlu ana
Tarihe bir daha verdiğimiz şana
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Dünya gayrı Türk'ün gücün bilecek
Mazlumların gözyaşını silecek
Ekmeğini fakirlerle dilecek
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

On Kasımda erdik kutlu zafere
Yalvarsın yakarsın bırak kefare
Allah'ın izniyle nice sefere
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Hak yolun yol bildik elhamdulillah
Mazlum yaşın sildik elhamdulillah
Köye karşı ildik elhamdulillah
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Şimdi düşman bir kez daha fikretsin
Türk'ün adın unutmasın zikretsin
Gece gündüz tanrısına şükretsin
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

Şanlı tarihinden gelen bir cüzsün
Fakîr âşık şimdi destanın düzsün
Dostun sevindirsin düşmanın üzsün
Ya Allah Ya Allah Allahu Ekber

● Cəmiləğlu İmamverdiyev

Azərbaycan Əsgəri

Qarabağın xilaskarı,
Azərbaycan əsgəri.
Səngərdə oyaq əsgəri,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Vətən uğrunda şəhidsən,
Şəhidliyinlə şahidsən.
Dünyada təksən, vahidsən,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Sən millətimin özüsən,
Sərhəddə baxan gözüsen.
Xalqımızın Haqq sözüsen,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Koroğlu tək qoşunu çək,
Yağının sinəsinə çök.
Gavurun başına od tök,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Qadan-bəlan mənə gəlsin,
Arzularım sənə gülsün.
Vur zərbəni, düşmən ölsün,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Qəvi düşmən alçaq, alçaq!
Al tufəngi, başına çax.
Şuşamdan sal onu qaçaq,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Sərrast vuran ələ qurban,
Doğru deyən dilə qurban.
Qələbəli ilə qurban,
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

Torpağında gül bitir sən,
Türk dünyasına yetir, sən.
Bu savaşı sən bitir, sən!
Azərbaycan əsgəri.
Türk oğlu, Türk əsgəri.

● Mehmet Osmanoglu

Karabağ Destanı

Zafer takı kurulsun masmavi göklerinde
Dalgalsın bayrağın, yıldızlar selam dursun
Her yiğit askerinin alnından öpsün güneş
Çatlasın düşmanların, bu zilletle kudursun

Nicedir gözlüyordu bu muştuyu yürekler
Göğsünü kabartarak zafer meydanına çık
Buğulu gözleriyle Karabağ seni bekler
Dillerde tekbir ile eller semaya açık

Her mevsim bahar oldu nazlı Karabağında
Dağlarında sümbüller ve özgürlük boy verir
Ne vakittir gizlenen her karış toprağında
Boynu bükük tohumlar, sürurla filizlenir

Yakışmamıştı zaten bu esaret gölgesi
Damarında akarken Türklüğün asil kanı
İşte bu, ilelebet şahlanışın belgesi
Mesrûr ettin kabrinde, cümle şanlı atanı

Dillerden düşmeyecek bir destandır bu zafer
Nesiller boyu sürer bu diriliş hamlesi
Cephenin gerisinde, dua dua muzaffer
Kanından gül damlayan şehidinin annesi

Bu özgürlük uğruna göz kırpmadan ser veren
Haykırır o şehitler: “Helâldir sana canım”
Açılsın şimdi güller, her yanda yedi veren
Sonsuzluğa yürüsün kardeş Azerbaycan'ım.

● Təranə Arıfqızı

Əziz Şuşa, Biz Qayıtdıq

Dağlarından qara duman çəkildi,
Gözlərimdən həsrət yaşla töküldü,
Ürəklərdə xarı-bülbül əkildi,
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Bütövləşdik ürəkdə yumruq kimi,
Xilas etdik biz səni Simurq kimi,
Kirs də bizim Murov kimi, Tuğ kimi,
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Koroğlu cəngisi çaldı Üzeyir
Xan qızım da vüsal nəğməsi deyir
Gəl Cıdır düzünə, biz edək seyr
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Yaralandıq, əyilmədik, sınımadıq
Otuz ildə Qarabağı danmadıq
Alov aldığımız, kül olmadıq, yanmadıq
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Sarınacaq yaraların təlimlə
Arınacaq hər qarışın əlimlə
Daranacaq bulaqların gülümlə
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Üçrəngli bayrağım Qala başında
Çöhrəm güldü gözlərimin yaşında
Əsgər tarix yazdı Qala daşında
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Havalanır Xan əminin gür səsi
Qəlb oxşayır Qarabağ şikəstəsi
Azərbaycan gülüb ürəkdən desin
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

Qarabağ bizimdir Nida Qayıtdıq
Sənsiz günə etdik vida, qayıtdıq
Birdəfəlik gözəl yurda qayıtdıq
Əziz Şuşa, biz qayıtdıq, qayıtdıq!

● Ahmet Yıldırımtepe

İki Beden Tek Ruh

Karındaş derler bizde, iki oğul bir ana
Türklük Rabb'imın bahşı değişmeyiz cihana
Öz gardaşız seninle gerek yok tercümana
El mi sandınız bizi, az değişince şive
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

Korkut atam ne güzel anlatır bizi bize
Hangisini sayayım destanlar dize dize
Demir dağı eritip, zincir vurduk denize
Bir dalda filizlenen iki şifalı meyve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

At üstünde geçerci ömrümüzün yarısı
Güneşin kavurduğu saçlar buğday sarısı
Yad edelim yeniden, başımıza darısı
Kımızdı içtiğimiz, bilmezdik acı kahve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

Kaç bin yıldır dolaşır Orta Asya'da gölgem
Adımızı yazıyor taştan kitabem, belgem
Sekiz olsun seninle, saydığım yedi bölgem
Zinciri vur yeniden garptaki azgın deve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

Biz yazarız tarihi, tarih de bizi yazar
Kim kazacakmış acep şanlı Türk'e kim mezar
Dili olsa konuşsa, şu Ege ile Hazar
Savaşsa mevzu bahis, onda da olduk zirve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

Yerlere çalacağız kötülüğün tacını
Görecek bütün dünya kardeşliğin gücünü
Alıpta da öleceğiz Hocalı'nın öcünü
Garbın köhne tahtını kemiriyor bir güve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

Ne et kemiksiz olur, ne de ruhtan ayrı can
Adın dilimde tespih, yüreğimde heyecan
Anam, babam, evladım; gardaşım Azerbaycan
Cihan yıkılsa düşmez bayrak çizdiğim söve
Selam olsun buradan büyük Türk dünyasına

● İbrahim Yusifoğlu

Şuşa

Dünyanın müqəddəs günüdür bu gün,
Xoş müjdə qəlbləri gətirib cuşa.
Gözlər bulaq kimi coşub-çağlayır
Bu gün anasına qovuşur Şuşa.

Daşını, adını Pənahxan qoyub,
Zirvəyə Qaranquş yuvası qonub,
Düşməni göynədən göz yaşı olub,
Neçə yol gəlibdi bəd gözlə tuşa,
Hər vaxt qalib çıxıb döyüşdə Şuşa.

Qoynu tapdaq oldu, inildəyibdi,
Yadlar rəqs eyləyib, dingildəyibdi,
Sərxoş qədəhləri cingildəyibdi,
Dönüb qəfəsdəki dərdli bir quşa,
Azadlıq eşqiylə yaşayıb Şuşa.

Talan eylədilər sərvət-varını,
Pərən-pərən gördü övladlarını,
Çəkmədi dağlardan duman, qarını,
Gözlədi qan-qada sülhə sovuşa,
Bu nəcib istəyə çatmadı Şuşa.

Yaman uzaq düşdü azan səsindən,
Cabbarın, Bülbülün gur nəfəsindən,
“İsa bulağı”nın zümzüməsindən,
Çırpınan köksünü döndərdi daşa,
Xilaskar oğlunu gözlədi Şuşa.

Nə qədər qəlbləri sevgisi varmış,
Ali baş komandan bəxtini yazmış,
Bütöv Azərbaycan Şuşaya yarmış,
Hamısı bir olub qalxdı vuruşa,
Vəhşi caynağından qurtuldu Şuşa.

Şuşa! – qeyrət, şərəf, qürur şəhəri,
Şəfəqdə dönəcək hər bir şəhəri,
Dünyaya səs salıb dönüş zəfəri,
Xoş müjdə qəlbləri gətirib cuşa,
Bu gün anasına qovuşur Şuşa.

● Halit Yıldırım

Karabağ

Kösler çalar yine bizim illerde
Karabağ yurdunda cengimiz vardır
Tekbirler dillerde, bayrak ellerde
Dağlarda cınlayan yankımız vardır

Karabağ bizimdir, bizim kalacak
Karabağ da artık huzur bulacak
Esir gardaşlarım azad olacak
Otuz yıldır süren yangımız vardır

Yiğitler ok gibi cepheye koşar
Çılgın akan ırmak misali coşar
Yol vermeyen haşin dağları aşar
Mermimiz biterse süngümüz vardır

Selam olsun sana mahzun Karabağ
Türküsü, ağıtı hazin Karabağ
Değişir bu kara yazın Karabağ
Dağında, taşında rengimiz vardır

Ebabiller uçar, görünmez olur
Düşmanı nereye saklansa bulur
Düşmanın korkudan içi burulur
Volkanlar püsküren tankımız vardır

Ruhumun özlemi, yâdı Karabağ
Kalpteki hasretin adı Karabağ
Aç bize bağrını haydi Karabağ
Destanın yazılı cönkümüz vardır

Ermeni'nin zulmü tam bir vahşetti
İnsanlık adına utanç, dehşetti
Rabbim bize nusret, zafer bahşetti
Şimdi Karabağ'a döngümüz vardır

● Musa Ələkbərli

Döyüş Qarabağdadı

Mərmı yağdırırsan hər gün başıma
Namərd, doy gələsi mərdim var sənə.
Sülh dedim yeddi şərt qoydun qarşıma,
İndi bircə dənə şərtim var sənə!

Rədd ol vətənimdən, çəkil yurdundan,
Daha izin-tozun burda qalmasın.
Zorla öz “pay”ını alma ordumdan,
Açma qapısını kədərin, yasın.

Şərəfi tapdayıb, namusu yeyib
Dünyayla bu qədər ara vurmusan.
Timsah gözyaşınla “soyqırım” deyib
Mənə Xocalı tək yara vurmusan!

Bir gün “yox” deyəcək, dünya sənə “yox”
Sağalar bu yara, səngiyər bu dərd.
Sən bu zərbələrlə təkcə mənə yox,
Bütün insanlığa yağısan, namərd!

Cəbhədən qaçırsan, aranda, dağda,
Bütün sərhədboyu cəbhə açırsan.
Döyüşü uduzub sən Qarabağda,
Gəncəyə, Tərtərə ölüm saçırısan!

Cavab alacaqsan bu barbarlığa,
Atdığın bu daşlar özünə dəyir.
Tanrı xainliyə, gözüdarlığa
Torlaşan göz verir işıq verməyir.

Çöküb yaddaşına qan qaralığı,
İlahi işıqdan mərhum olmusan.
Qaç get, çıxış yolu san qaranlığı
İndi bu qaçısa məhkum olmusan!

Əyləşib zamanla, döyüşüb haqla,
Bir alçaq, şərəfsiz “tarix” yazırısan.
Dinc kəndi, şəhəri bombalamaqla,
Qəbrini daha da dərin qazırısan.

Qələbə gözləyir xalqım haçandı,
Bu sözə köklənib doğması, yadı.
Yaxşı bil “Qarabağ Azərbaycandı!”,
Son, qəti döyüş də Qarabağdadı!

● Âdem Oğuz (Şeyranî)

Can Azerbaycan

Azerbaycan, yüce dağlar başısın,
Şehriyar'ın gözlerinin yaşısın.
Karabağ'ın otuz yıllık düşüsün,
Gör, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

“Kahraman evladın şanlı vatanı,”
Rahat uyut Hocalı'da yatanı.
Kubatlı'da, Laçın'daki sırtlanı,
Vur, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Karabağ'a azatlığı getirsen,
Ağdam'daki esareti bitirsen.
Fuzuli'nin kederini götürsen,
Sor, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Hudeferin köprüsünü paklayıp,
Cebraîl'de eşkıyayı haklayıp,
Kelbeçer'i kucağında saklayıp,
Sar, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Onca yıldır esaretin hak değil,
Zengihan'a ahde vefa çok değil.
Aliyev'in, Elçibey'in yok değil,
Ver, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Hazar gölü dalgalanmaz küskündür,
Aras nehri durgun akar, suskundur.
Genceli'm de vatanına düşkündür,
Sür, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Nahçıvan'ım şimşeklerin çakmasın,
Terter'imın gözyaşları akmasın.
Düşman bize yan göz ile bakmasın,
Dur, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

Dünya (!) seyrediyor sinsî vaziyet,
Malum şöhretiyle bildik meziyet.
Yere girsin mazlumlara eziyet,
Var, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

İki devlet bir milletin yüreği,
Daim olsun, bükülmesin bileği.
Laf anlamaz Şeyranî'nin dileği,
Gir, al Karabağ'ı Can Azerbaycan.

● Zərəngiz Mansurova

Qələbə Köynəyi

Şəhidlərimizin xatirəsinə

Bu ucalan bayrağım,
Qəlbimə qürur mənim!
Ana vətən eşqiylə,
Ürəyim vurur mənim!

Mavi mənim göyümdür,
Al qanım hər şeyimdir,
Yaşıl-cənnət torpağım,
Sabah orda toyumdur!

Vətən andı içməyim,
Varlığımdan keçməyim,
Şəhid yolu seçməyim,
Arzumdu, diləyimdir!

Yola çıxdım, uğura!
Qəhrəmanlar doğula!
Qələbəyə çağırın,
Əslim, köküm, soyumdur!

Dalğalan, uca bayraq!
Min yaşa, ana torpaq!
Səni qanla suvarmaq,
Sonunda ölməyimdi!

Ali baş komandanım!
O mənim şöhrət-şanım!
Səsi bayrağım kimi,
Ucadan gəlməyidir!

Vətən dedim, ünlədim!
Tarixləri dinlədim!
Sabaha qalan ömrüm,
Qələbə köynəyimdi!
Qələbə köynəyimdi!

● Lütfü Kılıç

Azerbaycan

Atadan, dededen Karabağ senin;
Düşmana dersini ver Azerbaycan.
Senden bunu bekler tarihin, dinin...
Topla kuvvetini, vur Azerbaycan!

Vur şu çeteleri, çapulcuları...
Vur, sahiplerinden kopsun yuları.
Vur, tarumar olsun kof orduları;
Zalimlerden hesap sor Azerbaycan.

Çıban ne deşilir, ne kabuk tutar;
Yıllardır yüreğin yangını tüter!
Gençlerin; kız, erkek cenge can atar.
Yüklen ki; çekilsin şer, Azerbaycan.

O dün kukla idi, bugün de kukla;
Onların işi yok hakla, hukukla...
Onlar zordan anlar; kökünden pakla,
Çıkar toprağından, sür Azerbaycan.

Onlar nankör kavim, onlar kalleşler...
Onlar yamyamlara, vampire eşler;
Onlar cinayeti kahpece işler!
Bilmez misin bunu yâr Azerbaycan?

Karşında bin türlü desise, hile...
Menzile varılmaz çekmeden çile.
Birikmiş kininle azmini bile;
Davran, emeline er Azerbaycan.

Yapacak işin var, yolundan kalma;
Dilsiz şeytanları nazara alma.
Yürü adım adım, sakın ha yılma;
Zaferle hedefen var Azerbaycan.

Lütfü der; biz bizden yardımını aldık,
Dar günde, zor günde biz bizi bulduk,
Çift devlet, tek millet, tek yürek olduk;
Türkiye seninle bir Azerbaycan.

● **Rovsen Guliyev**

Mübariz

Qüvvəti, qeyrəti cəddindən alıb,
Düşməni üzərinə getdi Mübariz.
Düşməni cəhənnəm oduna salıb,
Şəhidlik bədəsin içdi Mübariz.

Sönmüş ocaqların o, közü oldu.
Düşmüşdüm, əlimdən yapışan qoldu.
Qorxunu bizlərdən uzağa qovdu.
Düşməni zəmi tək biçdi Mübariz.

Göstərdi ölməyib vətən eşqimiz.
Düşmənlə bitməyib hələ işimiz
Əlimiz bağlısa, yetər dişimiz,
Deyərək, bu yolu seçdi Mübariz.

Torpaq işğal olub, illərdən bəri.
Savaşıq torpaqlar verilməz geri
Dərələr olacaq məzar yerləri,
Hayqırıb, hücumu keçdi Mübariz.

Ölmədin, öldürdün ümüdsizliyi.
Pozuldu qəflətin lal səssizliyi.
Ölməzlik yolunu-şəhidliliyi
Seçib, dünyamızdan köçdü Mübariz.

● Kənan Hacı

Şuşa

Şuşa! Ruh bədənə qovuşan kimi,
Vüsalın can verir Azərbaycana.
Səninçün köklənib qəlbimin simi,
Ruhlar müjdə verir Seyyidə, Xana.

Vaqif türbəsindən əl edir bizə,
Ruhu salamlayır igid əsgəri.
Xan qızı Natavan çıxıbdır düzə,
Köksünə sıxıbdır ər oğlu əri.

Uğrunda igidlər can fəda edir,
Silir torpağından düşmən izini.
Dikəlir vətənin qəddi, dikəlir,
Biz qanla yazırıq zəfər sözünü.

Ürəyim ağactək çiçək-çiçəkdi,
Bu payız çağında ey bahar Şuşam!
Baxma ki, yolların çəndi, çisəkdi,
Bu səhər bəxtinə gün doğar, Şuşam!

Bu gün təbiət də döyüşür orda,
Kəsir bənd-bərəni, bağlayır yolu.
Təpələr dumanı atır üstündən,
İgidlərin yolu aydınlıq olur.

Ömrün də dağı var, yal-yamacı var,
Vaxtın atları ilə həsrət düzündən
Keçdik, vüsalına yetdik, Qarabağ,
Öpdük hər çiçəyin, gülün üzündən.

Ali baş komandan xalqa üz tutub
Müqəddəs savaştan xəbərlər verir.
Onun hər sözündə qətiyyət, qürur,
Sənin haqqın idi bu zəfər! – deyir.

Gözün aydın olsun, Azərbaycanım,
Gözündə çağlayan sevinc yaşıdır.
Bu savaş yenilməz Azərbaycanın
Vətən savaşdır, haqq savaşdır!

Zəfər Şeiri

Qalx ayağa, qoca tarix,
Qalx ayağa, qarı düşmən.
Min illərin o başından
Bu dünyanın Türkü gəlir,
Əllərində qılınc-qalxan,
Dodağında türkü gəlir,
Ayağında dəmir çarığ,
Çiyində boz kürkü gəlir.

Qalx ayağa, haqsız dünya,
Gözün haqqı görsün bir də.
Bu zəfərin izi vardı
Sən gördüyün minillərdə.
Gündoğandan günbatana
Tappır-tappır gedən atlar,
Gumbur-gumbur gərənaqlar
Yadımdamı, qoca tarix.

Tanıdınmı, qoca tarix
Sənin hər səhifənə
Qırmızı hərflərlə
Müjdələr yazan Türkü
Bayrağının eşqinə
Yağıya qan udduran
Səfləri pozan Türkü
Qovğalarda qalib olan
Dinclikdə ozan Türkü.
İndi də çox gözəldi
“Dam-daram-dam” ritminin
Möhtəşəm sədaları.

Kəlbəcər də, Laçın da
Ağdərə də, Şuşa da
Bizimdir nidaları
Şəhidlər də, zəfər də
Bu sevinc də kədər də
Bizimkidir ana yurd

Biz kədərlə sevinci
Həmişə qoşa gördük
Əziz günümüzdə də
Verib baş-başa gördük
Sınmadıq əyilmədik
Çox şükür bu günü də
Gördük ey vətən yaşa gördük

● Cavanşir Abdullayev

Öpəcəm

Gözün aydın vətən, Şuşa alındı,
Bu gün sənın torpağından öpəcəm!
O torpaga qədəm qoyan əsgərin,
Əllərindən ayağından öpəcəm!

Əzəl gündən mən səs verdim savaşa,
Qoy mən ölüm, vətən sənı çox yaşa!
Diz çökəcəm, üz sürəcəm dağ-daşa,
Gül-çiçəyin yanağından öpəcəm!

Demirdimmi, hər zuluma dözəcəm,
Gün gələcək bu düyünü çözüəcəm.
Ətrafında kölgəsində gəzəcəm,
Hər gün şanlı bayrağından öpəcəm!

● Elbariz Məmmədli

Tutun Könlünüzü, Dağlara Sarı

Kimsə ürəyini sıxmasın, nahaq,
Bir teli qırılır, hər ahımızda.
Qoruyun, ürəklər gül açmalıdı,
Laçınlı, Şuşalı sabahımızda.

Orda yer titrədir, igid oğullar,
Bürüyüb dünyanı səsi, harayı,
Bizim nəyimiz var, Şuşadan gözəl?
Şuşanın kimi var, bizdən savayı?

Dağlar sıra- sıra kəsib yolları,
Keçilməz sədləri keçir, oğullar.
Nə vaxtsa bu tarix yazılacaqdır,
İndidən tarixə köçür oğullar.

Daşların üstündə lalə kimidi
Elə çiçəkləyib, şəhid qanları.
Mənim şəhidimin yerini verməz,
Tarixin ən böyük qəhrəmanları.

Bu da bir qismətdi, rast olub bizə,
Deme Türkün Türkten xəbəri yoxdu.
Eləsi qarşıma çəpər çəkir ki,
Kökündən, soyundan çəpəri yoxdu.

Neyniyək, keçərik bu, sınağı da,
Bu batman dərdi də atar, bu millət.
Bir ölən igidə, mini dirilər,
Çatar, getdiyinə çatar, bu millət.

Hələ qaranlıqlar tam budanmayıb,
Hələ bu yolların zülməti çoxdu,
Oyuncaq yerinə qoyulub, cahan,
Baxırsan, sevgidən nifrəti çoxdu.

Baxıb bu gərdisə, çox usanmayın,
Hələ çox ellərdə qurd davası var.
Tutun könlünüzü dağlara sarı,
Şuşa tərəflərdə yurd davası var.

●Rafail Tağızadə

Qazi Toyu

Bu gün toy qurulub, toy, Qarabağda,
Qol-qıçlar qışqırır, oy, Qarabağda.

Bu qazi toyunda, bu ər toyunda,
Rəqs meydanına nidalar qoyan
Tək qıçı üstündə oynayan oğlan,
Bu gecə tək qalan qıçın oynayır.

Oturub ortada qara ciyər bəy,
Sağdişi ayaqdı, soldişi qoldu,
Dağlara dırmanan uzanan yoldu,
Sürünə-sürünə barmaqlar gəlir,
Atlana-atlana pəncələr gəlir,
Qollar rəqs eləyir, qıç təpik çalır,
Oynayıb yorulan əl çəpik çalır.
Hərdən halay vurub yallı gedirlər,
Bir pəncə ortadan çıxmaq istəmir
Qalan barmağından süzülür təri,
Sevinc tər içində boğur kədəri...
Şəhid Qarabağda toydu bu gecə.

Bu qazi toyunda, bu ər toyunda,
Yerində oynayan süzənindən çox,
Yerdən təbrik edən gəzənindən çox,
Saqqallı gələni bəzənəndən çox.

Bu qazi toyunda, bu ər toyunda,
Tək əl ovcun döyür çəpik yerinə,
Çəliklər səs salır təpik yerinə.
Qazilər oynayır, qazilər indi-
Başları üstündə qoltuq ağacı,
Yellənir boş, qıçsız şalvar balağı.
Bu qazi toyunda, bu ər toyunda.

Bu gün bəy oturub bayrağın altda
Bu qazi toyunda, bu ər toyunda.
Bu qazi toyunda, bu ər toyunda
Qol qalxır, qıç qalxmır oynaya o da,
Ötən günlərini sala bir yada.
Dolaşan ruhlar da oynayır bu gün,
İtən arzular da oynayır bu gün,
Bu qazi toyunda, bu ər toyunda.

Bu qazi toyunda, bu ər toyunda,
Çəngəllər, bıçaqlar əllərdən artıq,
Susanı danışan dillərdən artıq. . .
Göylərə uçan tək qol oynayır
Yanında oynayan bir xəyal qolla,
Yol gedir, yol gedir bir kölgə yolla.
Ananın yol çəkən gözləridi bu,
Oğluna söz qoşan sözləridi bu.
Səngərdən dağlara uzanan ağ yol,
Sonunda qalıblar dayanan ağ yol,
Bu gecə yol gedən tək ayaqlılar
Döyüşə səsləyir ayaqlıları,
Bu qazi toyundan, bu ər toyundan.

Bu gün toy qurulub, toy, Qarabağda,
Qol-qıçlar qışqırır, oy, Qarabağda.

● Elman Tovuz

Qurbani Olduğum Əsgər

Qartal baxışıyla süzür ovunu,
Gözünün qurbani olduğum əsgər.
Göstərir dünyaya kim olduğunu,
Özünün qurbani olduğum əsgər.

Gedir kölgəsində uca bayrağın,
Açır düynünü aranın, dağın.
Güldürür üzünü ana torpağın,
Üzünün qurbani olduğum əsgər.

Gözündə intiqam şimşəyi çaxır,
Odur ki, düşmənin bağrını yaxır.
“Keçilməz” sədləri dağıdır, yıxır,
Dizinin qurbani olduğum əsgər.

Bu, haqlı savaşda aldığı qandır,
Verdiyi müqəddəs bir imtahandır.
Səslənir: -“Qarabağ Azərbaycandır!”
Sözünün qurbani olduğum əsgər.

Hər gün uğuruyla bir dastan yazır,
Bu yolda canından keçməyə hazır.
Vətən sərhədini qaniyla cızır,
Özünün qurbani olduğum əsgər!

● Aysel Xanlarqızı Səfərli

Səngər Vətən Qoxuyur

Söykəyib ümidini tüfəngin süngüsünə,
Başı üstə rəqs edən qəlpələrlə oynayır.
Torpağı ayaq altda qarış-qarış böyüdüb,
Bir komandir səbrini güllələrlə sınayır,
Mərmilər marş oxuyur...

Sus, danışma bağırır bütün atəşkəslərə,
Son damla qanınadək tarix yazır oğullar...
Qarabağda dua tək səslənir güllə səsi,
Qələbə arzusuyla gerçək olur nağıllar
Hücum əmri şığıyır...

Vur, götür Qarabağı, deyir şəhid qisası,
Gözlə qaş arasıtək həyat-ölüm çəkişir...
Oğlunun haq yolunda itirdiyi qolundan
xəbərsiz,
barmaqları ilmələrlə öpüşür,
Ana umid toxuyur,
Ana əlcək toxuyur...

Bayraq rəngli arzular qaçır səngərə doğru,
Bir əsgər nişan alır nifrəti, ora baxın...
Müharibə ətrini ciyərlərinə çəkib,
Eh, şəhid çiçəkləyir,
torpağı Qarabağın...
Səngər vətən qoxuyur...
Səngər vətən qoxuyur...

● Vahit Aslan

İndi

Mənə düşmənimdən “dost” düzəltdilər,
“Kırvəlik” adında “tost” düzəltdilər,
Axırda silsilə yas düzəltdilər,
Hisində boğulan çırağam, indi.

Çox yatdım, yad oldum təməlim ilə.
Sözüm uyuşmadı əməlim ilə.
Öz sözüm, öz qanım, öz əlim ilə
Yazılmaq istəyən varacağam, indi.

Şirin nağıllara uyan çağında,
Bükdülər belini Qarabağın da,..
Kəlbəcər adında, Laçın adında
Bağrı şaqqalanan torpağam, indi.

Gözəl Xocalını etdilər talan.
Dolandı boynuna bir əfi ilan.
Bulağı ağlayan, gülləri solan,
Elatdan ayrılan yaylağam, indi.

Qəzəbi çatlasın Türk oğlu, Türkün!
Gəlsin qisas adlı gözlədiyim gün!
Şuşa qalasına sancılmaq üçün
Şəhidlər suvaran, bayrağam, indi.

● Nazim Əhmədli

Laçına Məktub

Laçınım, otuz ildi,
Dilimdə bir söz qalıb;
Bir az da döz, əzizim,
Gəlirəm, lap az qalıb;

Yuxum qaçıb gözümdən,
Çox küsmüşəm özümdən;
Bilirəm, dərd üzündən,
Dağlar üzbə-üz qalıb

Həsrət düydüm üzümə,
Yollar dondu gözümdə;
Könlümün göyüzündə,
Buludlar bəyaz qalıb;

Gəlim, qapını açım,
Çəkilsin, ağrım-acım;
Baxma ki, qardı saçım,
Canımda bir yaz qalıb;

Tək sevgidi, var olan,
Gəlləm, sənə sarılam;
Yurd yerində qaralan,
Ocağımda köz qalıb.

● Mikayıl Bozalqanlı

Şuşam

Otuz illik ayrılığın başında,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.
Uşaq idim o vaxt, iki yaşında,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.

Bağrımda dünyanın qara daşı var,
Qisas həsrətimin otuz yaşı var,
İçimdə hönkürtü, bir göz yaşı var,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.

Şəhid-şəhid analarım ağlayıb,
Qız-gəlinlər qara örtük bağlayıb,
Bəd xəbərlər içimizi dağlayıb,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.

Çox can atdım bu günümə çatmağa,
Əlim gəlmir sənə doğru atmağa,
Sevincimi sevincinə qatmağa,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.

Bitməz olan arzuları birtirdim,
Bayrağımı başım üstə gətirdim,
Şükür olsun, ünvanına yetirdim,
Mənəm, Şuşam, aç qapını, gəlmişəm.

● Sehran Allahverdi

Şuşam

Şeirim, rəsmim, romanım,
Şahım, əsərim, Şuşam!
Atam, anam, qardaşım,
İtkin, əsirim Şuşam!

Uğurluq-ağırlığım,
Cəhiz, bazarlığım,
Şəhidlik məzarlığım,
Qapalım, sirrim, Şuşam.

Zamanım, ayım, günüm,
Qibləm, məzhəbim, dinim,
Ey Məkkəm, ey mədinəm,
Ocağım, pirim, Şuşam.

Torpaq, sərhəd, sınıırım,
Ən bərim, ən anırım,
Mən bəndənəm, ey Tanrım,
Ruhum, təsirim, Şuşam!

Ağım, qaram, kömürüm,
Dözüm, daşım, dəmirim,
Altımış il ömürüm,
Yarı kəsirim, Şuşam!

● Elvin Mütaliboğlu

Qarabağ Azərbaycandır!

Ana yurdum, ana vətən
Çox əzizsən, müqəddəssən
Şeir yazdım sənə şəxsən
Nəql edirəm nə zamandır.
Qarabağ Azərbaycandır!

Dağ-daşında bir iz yatar
Hər izi də tarix yazar
İgidlərlə şöhrət tapar.
Söykəndiyi dağ İlhamdır!
Qarabağ Azərbaycandır!

İgid oğlum! An yetişdi.
Səbr etməyin vaxtı keçdi
Əsgər zəfər andı içdi
Sən də durma, get amandır!
Qarabağ Azərbaycandır!

Vətəninə səndən alan
Düşmənidir, vermə aman
Yurdundakı dalğalanan,
Düşmən bayrağını yandır.
Qarabağ Azərbaycandır!

Azad elə bu torpağı
Səndən qorxub qaçsın yağı.
Vətəninə sanc bayrağı.
Var gücünlə durma, hayqır
Qarabağ Azərbaycandır!

● Ramiz Qusarçaylı

Çingiz

Milli qəhrəman Çingiz Qurbanovun xatirəsinə

Bir şəhid ruhu da ucaldı göylər,
Bir şəhid boyu da böyüdü torpaq.
İndi də baş-başa verib mələklər
Çingizin adını pıçıldayacaq...

Dolub bulud-bulud süzür bir ana,
Bir ata səşində nəmli sükût var.
Öyünə-öyünə basır bağrına
Qəhrəman oğlunu qəhrəman Qusar...

Şığıyır Şuşadan qisas küləyi,
Hayqırır Murovdan Şah Dağınacan.
Dolanır Çingizin cəsur ürəyi
Vətənin son qarış torpağınacan...

Dağ-dağ silkələyib qara layları,
Qonur bayrağımın hər rənginə o.
Oyadıb daşlaşan daş harayları
Qarışır himnimin ahənginə o...

Döyüşlər məktəbə dolacaq indi,
Açıq dərs olacaq yenə Qarabağ.
Hər uşaq qəhrəman olacaq indi,-
Şəklinin altına Çingiz yazacaq...

Bir eşq də göylərə uçdu beləcə,
Bir eşq də üzüldü könül barından...
Ağ atlı oğlana dönüb hər gecə
Keçəcək bir qızın yuxularından...

Bu il gül açmağa tələsdi bahar,
Gül açdı vətənin qışında Çingiz.
Burda hər igidin öz zirvəsi var,
Burda hər zirvənin başında Çingiz!

Bir şəhid ruhu da ucaldı göylər,
Bir şəhid boyu da böyüdü torpaq.
İndi də baş-başa verib mələklər
Çingizin adını pıçıldayacaq...

● Ayaz Arabaçı

Uca Zirvələrin Qayda Belədir

Başından min qədər-qəza keçəcək.
Bitəcək çəkilən hər acı həsrət,
Ağrı qurtaracaq, cəza keçəcək.
Bu il ömrümüzə qış olmayacaq,
Fəsilər payızdan yazıya keçəcək.
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib...

Alov yaddaşını təzələmişik,
Ocaq yerindəki soyumuş külün...
Şaxtalar, sazaqlar vecinə deyil,
Çiçəyi çırtlayıb xarı-bülbülün...
Doyunca sarılın bir-birinə,
Bir qucaq ağlayın, bir qucaq gülün.
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib..

Ay anam, ay bacım, don kimi durma,
Əlinə nə keçir o süfrəyə düz.
A, bala, əlini pişikmi yeyib,
Bir az əlli tərən, “əlli-əlli” süz...
Dərmanı, həkimi, resepti boş ver,
Ay avad, az mənim ürəyimi üz...
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib.

Gör necə qayıtdı qadir ayaqlar,
Çoxdan unudulmuş cığır, izə.
Dumanlı, çiskinli payız havası,
Yağ kimi yayılıb ürəyimizə.
Bax indi rahatdı şəhid ruhları,
Bax indi halaldı yaşamaq, bizə.
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib...

Silsilə romanlar yazılacaqdır,
Sabah bu qüvvətdən, sabah bu zordan...
Milli ordumuzun qadasın alım,
Hardan lazımdısa vurub düz ordan...
Hamı komandandan xəbər gözləyir,
Millət aralanmır televizordan.
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib...

Başımın tükləri ayaq üstədi,
Gah huşum azalır, gah ağlım çaşır...
Atıram özümü selin ağzına,
Küçələr adamnan qaynayır daşır...
Mən necə çatdırım sevinc hissimi?..
Ürəyim sinəmdə dombalaq aşır.
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib...

Cəbhədə üç igid oğul itirən,
Ananın gözündə qan-yaş oynayır...
Hərə bir tərəfdə havalanıbdır,
Ev-eşik oynayır, dam-daş oynayır...
Mən bu sərxoşluğa ad tapammıram,
İçimdə bir dənə əyyaş oynayır...
Şuşadan qələbə xəbəri gəlib...

● İlqar Türkoğlu

Qarabağ

Havalanmır Xanın səsi dağlardan,
Könlüm düşmür saz vaxtına, Qarabağ.
Xarı-bülbül incik düşüb bağlardan,
Çoxmu qalıb naz vaxtına, Qarabağ?

Sinəmdəki Xocalımın dağıdı,
Yağı elə həmin köhnə yağıdı.
Bu düyün də qara bəxtin bağdı,
Açanadək döz vaxtına, Qarabağ.

Çox sirr yatır qara yerin altında,
Yorulmadın dərdin- sərin altında,
İnildəyir xeyir şərin altında,
Heç düşmədi yaz vaxtına, Qarabağ.

Bir de görüm beləydikmi əzəllər,
Sağaltmayıb yaramızı qəzəllər...
Uzaq düşüb Murov Dağdan gözəllər,
Vüsal gəlmir düz vaxtına, Qarabağ

Şuşam incim, tacım olsun yenə də,
Gur ocağım, sacım olsun yenə də.
Qoy qələbəm Laçın olsun yenə də,
Çəksin elə söz vaxtına, Qarabağ!

● Cabbar Muhəmmədi

Qəzəl

Ay döyüş meydanlarında qan tökən əslan əskərlər
Siz vurun qoy udsun artıq erməniylər qan əskərlər

Qaldırın eşqin qılıncın ta köpəklər dönüb qaçsın
Düşmənin bağrın yararkən eyləyin tufan əskərlər

Qürtarın qəm taptağından siz bu günlər qarabağı
Qoy arazdan sevinc axsın ay usanmaz can əskərlər

El obanın intiqamın siz alın bu yad ellərdən
Ay qılıncı qızıl qandan sınmayan qalxan əskərlər

Çal zəfərdən xəbər gəlsin qoy Şuşa bir də dirçəlsin
Ay bu yurdun yaylasında yaylanan oğlan əskərlər

Eyləyin yalnız təvəkkül qanlı meydanda Allahə
Ay zəfər bayrağın hər gün dağlara sancan əskərlər

Düşmənin qarşında ancaq oldunuz bir dəmir yumruq
Söyləyir *Elyar* da candan can sizə qurban əskərlər

● Metin Özarslan

Karabağ Neşidesi

Kanında kıvılcım çaksın yeniden
Haydi, yiğit haydi durma sakın ha
Türk'ün tuğu yerden kalksın yeniden
Haydi, yiğit Karabağ'a akına

Düşman yüreğine korku sal gayrı
Yürü yiğit Karabağ'ı al gayrı
Alamazsan Karabağ'da öl gayrı
Kılıç kan görmeden girmeye kına

Silinsin gönlünden endişe, güman
Bugün değil ise ne gün, ne zaman
Bütün düşmanların dilesin aman
Analar bacılar yaksınlar kına

Kan ile almıştık toprak bizimdi
Yaz tekrar destanı cephede şimdi
Coğrafyayı vatan edenler kimdi
Duyur en uzağa, bellet yakına

Ezelden senindi bu yurt bu ocak
Rezil işgal, gücünle son bulacak
Karabağ senindi, senin kalacak
Yan bakmaya bütün gözler sakına

Haykır Fuzuli'ye de ki biz geldik
Cebrail'i ana bildik yâr bildik
Şuşa'da sancağı en yükseğe dik
Karabağ da zafer takı takına

Kurtar Kelbecer'i adaletinle
Mamur et Laçın'ı merhametinle
Bayrakla Ağdam'ı asaletinle
Dünya şaşkınlıkla dura bakına

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

71.on5ocak2021

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarıslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

haydarbey mh. 32077. sokak

armada/2 d blok nu: 6

kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

71 sayı 15 Ocak 2021

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- Muhsin İlyas Subaşı / Yağmur
- İbrahim Sağır/ Hayâl
- Hasan Nalçalı / Sakar Şair
- Erdoğan Erbay/ Elifname
- Kenan Erdoğan / Yakamozlar Eksik
Olmaz Yüzümden
- Üner Dilek / Bilemezsin
- Muhammed Bizar/ Aşıkâr Sebebim
- Yaşar Bayar / Zerefşân
- Mehmet Kurtoğlu / Şehr-i İstanbul
- Zekeriya Yılmaz / Aşkî İçinler
- Tacettin Şimşek / Vefa Perdesi 1,2,3
- Niyazi Karabulut / Dağlar
- Metin Mert / Alarga
- Ercan Haney / İki Akrostiş
- Nazire Güney / Zannettim
- Tayyib Atmaca / dOkunan Şiirler-21-
- Mehmet Durmaz / Yüreğe Sitem

● Muhsin İlyas Subaşı

Yağmur

Bu yağmur ıslatmaz beni nedense,
Bulutlar gönlümde bir derya deniz.
Bu yağmur umuda yağıyor dense,
Gözlerimden nasıl akar bilseniz.

Toprak tohumların sıcak kundağı,
Bulutların deli kırbacı Rüzgâr,
Döver acımadan ovayı dağı,
Kâinat yağmurla hayatı sağar.

Bazen duygumuza yağar bu yağmur,
Yıkar içimdeki fırtınaları.
Sokakları nura boyar bu yağmur,
Sevdasıyla sunar bize baharı.

Her damlasında bir kâinat gizli,
Düştüğü nesneye bir sır fısıldar.
Hem bereket, hem de rahmet benizli,
Yağmur düşlerimde gönlüme yağar.

Bakarsın yetimin hüznün çeşmesi,
Nice anaların gözyaşı olur.
Şimşegi göklerin çılgın bestesi,
Yağmur toprağında hayat doğurur.

Bu yağmur ıslatmaz beni nedense,
Bulutlar gönlümde bir derya deniz.
Bu yağmur umuda yağıyor dense,
Gözlerimden nasıl akar bilseniz!

● İbrahim Sağır

Hayâl

Hayâl sultanının mihmanı oldum
Burçlar arasında gezdim dün gece.
Çıktım doruklara, düşlere daldım,
Varlığın sırrını sezdim dün gece.

Döndürdüm zamanı bin asır geri,
Bugünden pek farklı görmedim yeri,
Kaldırdım zamandan mesafeleri,
Tarihi yeniden yazdım dün gece.

Ayın gözlerinden dünyaya baktım,
Şimşekle bir olup gürl dedim, çaktım,
Gönlüme darıldım, aklımı yaktım,
Zamanı zamandan süzdüm dün gece.

Mevsimleri dörtten kırka çıkardım,
Bir posttan, sayısız hırka çıkardım,
Birlikten yüzlerce fırka çıkardım,
Düzeni büsbütün bozdum dün gece.

Aynalar yolgeçen hanıydı sanki
Bakanın gördüğü sanıydı sanki
Geceye erdiğim öyle bir an ki,
Sırları sırlarla çözdüm dün gece.

Rüzgârla yarıştım, denizle coştum,
Gölgemin peşinden meçhule koştum,
Gece mi sarhoştum, ben mi sarhoştum,
Ruhumu sebepsiz üzdüm dün gece.

● Hasan Nalçacı

Sakar Şair

1.

Sakarlığım -yine sen- üzerimde bu akşam
Kalbini kırıyorum dokunduğum şeyhlerin
Farkında değilim ben siz de fark etmediniz
Kapıyı ayağımla kapatmışım örneğin

Selamsız oturduğum bu sofraya bu bereket
Yüzümüzden dökülen bu bağbozumu kimin
Kıyısında öylece umarsız kalakaldık
İçimizden çekilmiş eski bir hiç denizin

Uyandım kuş uykusundan üşümüş terli
Rüyasında kan/adı kırılan bir göğercin
Çiçekler ölmesinler şifalı ellerinde
Diye getirmediyim yâr sakın üzülmeysin

Bize her şeyi yanlış öğretmişler sevgilim
Kime zararı varmış sanayi devriminin
Kelebekler rengini yitirmemiş baksana
Sahibi yok kibirli kirli ellerimizin

Dilimizden dökülen susları toplayalım
Kıymeti yok duasız paslı dillerimizin

2.

Bir şiir yaz bana sevgili şair
Yaralarımızı iyileştirsin

Şiir yâre bıçak; keskin ve sıcak
Yaralarımızı iyice deşsin

● Erdoğan Erbay

Elifname

Öteden dünyaya göç eyleyli
Edanîye tabasbustan usandık
Bükülen belleri dal eyleyli
Fırsat bilip yüklenenden usandık.

Elif idik evvel her dem ayakta
Be gibi yığıldık sırlar sokakta
Zelin kafasına koyunca nokta
Ye misali kıvrılardan usandık.

Hayatta ilk adım safça, çocukça
Yürünür bedende takat buldukça
Seherin güneşi yola vurdukça
Yaban yüzlü haramiden usandık.

Mütevazı görüp aptal dediler
Muhabbet ehlini saf bellediler
Yetimin malını zevkle yediler
Kazan kepçe doymayandan usandık.

İnsanız diyerek ahkâm kesenler
Kar boran fırtına rüzgâr esenler
Kuzu postu giyip kurtla gezenler
Ruh tâciri bezirgândan usandık.

Selâm hürmet ile mime özendik
İki kapı bir noktayla bezendik
Nunun toprağında toza belendik
He misali göz açıktan usandık.

İnsan pazarında münafık palan
Nasipsiz sofrası yalanla dolan
Varlık süvariye hep yaya kalan
Yüz karası insanlıktan usandık.

Çocukken tutardı büyükler elden
Aman dikkat edin kırmayın belden
Büyüyüp aklımız erince birden
Sallanan bedenden, candan usandık.

Karşıda dikilip yüzüne gülen
Menfaat uğruna can feda eden
Bulmayınca para dostluğun silen
Vav misali baş eğenden usandık.

Alfabede lamdı dizleri kırık
Lam elif bastonlu göbeği çıkık
Şına benzer dişi, suratı sırtık
Gayn misali eğilenden usandık.

Te kadar hafifti medet umulur
Fe gibi sessizdi hikmet bulunur
Kaf gibi semirdi hiddet duyulur
Sat misali serilenden usandık.

Büyük kapıları ayn diye açan
Daima sır verip seriyle kaçan
Fesadın tohumunu âleme saçan
Cim misali çömelenden usandık.

Vur muradın yere gir bu meydana
Ruh ebedî hürdür vücut zindana
Yusuflar uğramaz artık Ken'an'a
Çâh u deşti konuşmaktan usandık.

● Kenan Erdoğan

Yakamozlar Eksik Olmaz Yüzümden

Yumşak bir su olsam da görünüşe aldanma
Kızdığım zamanları dilim pek dikenlidir

Acıtır, can yakarım, batırır kanatırım
Yolarım yaprağını, çıkma karşıma gülüm!

Ezerim sonra seni per perişan ederim
Bir Celal tecellisi bendeki görünenler

Kibrit olsa da cirmim koca orman yakarım
Bir öfke seliyimdir yakar yıkar geçerim

Sonra sakinleşir de yağmurca yaş dökerim
Işıl ışıl gün açar göğümde güneş birden

Açarım çiçek gibi; kuşlar gibi uçarım
Ansızın devir döner Cemalden Celal çıkar

Bir saba rüzgârından patlar da kasırgalar
Söner de yanan ocak, açılan çiçek solar

Halden hale girerim işte böyleyim dostlar!
Denizim dalgalıdır, çoğunluk sakın değil

Yine de yakamozlar eksik olmaz yüzümden
Dostum, böyle biriyim, bilmem ki anlar mısınız?

Bana katlanır mısınız, yoksa saklanır mısınız?
Denizde bir damla mı, havada buharlaşan

Yoksa koca derya mı rüzgârla coşup taşan
Bu birlik denizinde sahi dalga, deniz ne?

Dostum, yoksa sen de mi, görünüp kaybolursun,
Ben çözülmez bilmece, sahi sen de sır mısınız?

● Üner Dilek

Bilmezsın

Mecnun sanma Ferhat bilme kendini
Dağları tanımaz çölü bilmezsın
Dinlemeden aşkın kerem halini
Bülbülü, dikenî gülü bilmezsın

Aşk denmiş adına sevda diğeri
Bir kıvılcım düşse yakar ciğeri
Gönülde yakılan o türküleri
Nağmeyi, makamı teli bilmezsın

Vurgunu beterdir acısı derin
Tüketir ömrünü her bir seferin
Seyreyle hâlini, yıkık bentlerin
Dökülen yaşları seli bilmezsın

Meali farklıdır, tefsiri başka
Her âşık bir mana, yüklemiş aşka
Abdalın dünyası, hali bambaşka
Meçhulden uzanan eli bilmezsın

Yakacak evvela, ateşi hepten
Tutuştur gönlünü, kurtul gurbetten
Varlıkta yok olmak hep bu sebepten
Ateşte fani hal, külü bilmezsın

Yüklenmiş değilse sözüne mana
Kelam kudretiyle, gelmez yan yana
Lafzında derinlik var mı canana
Makama arzına dili bilmezsın

● Muhammed Bizar

Aşk Aşikâr Sebebim

Diken incitmez gülü, gül gocunmaz dikenden
Gül ve diken bahtiyar gül ağacı dikenden

Gencecik kız endamlı bahar demek okuna
Gülüşe esrar katar, hele değsem kokuna

Gül yanağın üstünde, nasıl durursa şebnem
Öyle güzel ve narin, öyle sıcak bir tanem

Sana kıymet biçmeyi, maharet bilse dilim
Bir bakışla eylerdi, Zülfikar dilim dilim

Seninle geçen ömrün yalansız yüzü vardır
Hece hece yaktığın ateşten közü vardır

Mevzu aşkınsa eğer, Yunus kadar haklıyım
Düşüp kalkıp yürüyen, yılmaz çocuk aklıyım

Kıramam gül boynunu, aşk aşikâr sebebim
Daha güzel sevmektir, aşka şikâr sebebim.

● Yaşar Bayar

Zerefşân

/içimiz çölse biri geçmiştir.../

Yüzün, bozkır ezgisi; esmâdan damıtık su
Merhamet ceylan gibi sığınmış gözlerine
Kök hatmisin, dal defne; göksofrası, bengisu
Görklü harfler oturmuş, fiyonklu sözlerine
Otağın; tiftik ehram, hilat'ın bir perdedir
Şahbaz bahar kuşları olduğun her yerededir

Eşiğinde Orhun'la, dolunaydır Zerefşân
Selenge; saçlarında deli taydır Zerefşân

Bir türlü çerçeveye sığmayan hayâlin ki
Tien-Şan'ın mor ipek gergefinde işlenir
Sensiz toy, nihân olur, tükenir diye belki
Bir kardelen yankıyla sessizlik bestelenir
Müjgân gölgenden uçar suzidil ışık-tozlar
Taç-neşide hâlini yansıtır yakamozlar

Çöllerde mensur olan bir gülzârsın Zerefşân
Fergana'nın kalbinde bergüzârsın Zerefşân

Aşk, münhasır sırrınmış, taşır terini rüzgâr
Gamzen, gül renkli bulut; hilâl desenli heybe
Her tebessüm vals'inde yaslı tar'ın sesi var
Fahr olur dudağında serv-i sîmin alfabe
Gaybölmuş ipek yolun, yalın kılıç uçurum
Düş/müş pâydâr cönke, ben o düş'te dururum

Gecenin çanağında, ay'ı emzir Zerefşân
Bir çerağ yak kalbime, bir med cezir Zerefşân
Dil kuru, gönül ıssız; gitmiş kapımdaki at
İdil'de gül kurutmuş İrtiş'te boşvermişim
Sanki göç hazırlığı daha çalmamış saat
Bu ıssız ajun'da ben, bir pejmürde dervişim
Zaman, kırık bir vitray ve madem uzaktasın
Bırak gökler gam tutsun, aynalar buğulansın

Gülşenim külhan oldu hep sam eser Zerefşân
K/asrın iskeletinden tayf gülümser Zerefşân

Parsellemiş bahçemi bed sesli bir kart kuzgun
Mazi sineme batar; mehil dolmuş, düş ölmüş
Çeyizler mühürlenmiş, sel almış Balasagun
Dehri tutmuş ankebut, guruba remil dökmüş
Med vakti ön-Asya'da vav sagu'lu bir figan
Bad-ı sabâ değilmiş leyl'miş kapımı çalan

Sen aşka beytü'l kasîd; kayıp remiz Zerefşân
Ben, çölde kırık fay'ım, bir soğuk iz Zerefşân

● Mehmet Kurtuğu

Şehr-i İstanbul

Âşık olmak için ölçü arama
Leyla'dan da güzel şehr-i İstanbul

Çiniler, çeşmeler, eşsiz camiler
Her mekânı özel şehr-i İstanbul

Şiirler, şarkılar, destanlar ne ki
Gönüllere gazel şehr-i İstanbul

Güzelden güzele iyi ki fark var
Görülmesi eftal şehr-i İstanbul

Hayale sığar mı sonsuz ihtişam
Ziyaret-i evvel şehr-i İstanbul

Paha biçilmez her taşı yakut
Değer yedi düvel şehr-i İstanbul

Günahtır, haramdır ağıtlar yakmak
Bir tek sana helal şehr-i İstanbul

Nebinin müjdesi asırlar önce
Haçı yıkan hilal şehr-i İstanbul

Sinan'ın dehası Süleymaniye
Mimaride celal şehr-i İstanbul

Bir şarkı, bir şiir, bir içli türkü
Gönüllerde melal şehr-i İstanbul

● Zekeriya Yılmaz

Aşkı İçenler

Aşkın membaından bir kez içenler
Bir daha susuzluk nedir bilmezler
Bir can için öz canından geçenler
Bin kere vurulur, ama ölmezler

Göl içinde gözyaşını görenler
Gerçek aşkın esrarına erenler
Destur alıp dost bağına girenler
Dünya malı bir pul olsa almazlar

Sığmaz aşk, yer ile gök arasına
Gizlenir bir küçük kalp yarasına
Düşenler sevdanın en karasına
Ağlar, ağlar gözyaşını silmezler

Bir halden bilmeze gönül bırakıp
Aşkı kurşun gibi göğsüne takıp
Her gece hasretle yollara bakıp
Bekleyenler şad olup da gülmezler

Her aşkın içinde olsa da çile
Güzeldir sevdanın çilesi bile
Bu yolda Mecnunun düştüğü çöle
Gidenler bir daha geri gelmezler

● Tacettin Şimşek

Vefa Perdesi/1

Vefatının 222. Yıl Dönümünde Şeyh Galib'in Gazel'ini Tahmis

Kararsızdır benim bahtım kararım varsa sendendir
Gönül derler muazzam bir diyarım varsa sendendir
Sığınmam varsa sendendir firarım varsa sendendir
Efendimsin cihanda itibarım varsa sendendir
Miyân-ı âşıkanda iştiharım varsa sendendir

Küçük bir fesleğendir varlığım sen bahçıvanımsın
Kışımsın sen yazımsın sen baharımsın hazanımsın
Ben öğrencin sayıldıysam sen eşsiz imtihanımsın
Benim feyz-i hayatım hâsılı rûh-ı revânımsın
Eğer sermaye-i ömrümde kârım varsa sendendir

Benim kalbim adanmıştır dilim sevdana düşkündür
Kapından bir sefer geçmek eğer bilsem ki mümkündür
Senin semtinde kalmışsam dakikam say ki bin gündür
Veren bu suret-i mevhuma revnâk reng-i hüsnündür
Gülistan-ı hayalim nevbaharım varsa sendendir

Durur kalbim şiirlerden gelen bir kutlu mevkide
Yolum geçmişse tarihten gözüm kalmışsa mazide
Sözüm sayende parlaktır düşüm hep laciverdide
Felekten zerre miktar olmadım devrinde rencide
Ger ey mihr-i münevver âh u zârım varsa sendendir

Sesim senden sözüm senden ne suskunluk ne feryatsın
Ya meltemsın ya yıldızsın ya poyrazsın ya imbatsın
Gözüm hülyanı seyretsın dilim sevdanı anlatsın
Senin pervane-i hicranınım sen şem'-i vuslatsın
Be-her şeb hâhiş-i bûs u kenarım varsa sendendir

Senin yağmurlarından beslenir gözden sızan şebnem
Ateşler yüklü aşkından kırılmıştır gönül teknem
Anılsın bence bundan sonra yüz bin yıllık efsanem
Şehîd-i aşkın oldum lâlezâr-ı dâğdır sînem
Çerâğ-ı türbetim şem'-i mezârım varsa sendendir

Nedensiz gölgelenmiştir benimdir sandığım şeyler
Dilersen parçalansın kalbe aydınlık döken meyle
İçim sevda için her gün tereddütsüz ömür peyle
Gören ser-geştelikte gird-bâd-ı deşt zanneyler
Fenâ-ender-fenâyım her ne varım varsa sendendir

Zaman gurbet gönül devlet rüya cennet hayal mesken
Sema eyler sabah akşam döner zümrüt döker gölgen
Benim rengim senin bahçende her mevsim açan gülden
Niçün âvâre kıldın gevher-i galtânın olmuşken
Gönül âyinesinde bir gubârım varsa sendendir

Evim barkım köyüm yaylam yerim yurdum hüvelbâkî
Söner yalnızlığın mehtabı göç vaktim gelir tâ ki
Benim özlemlerim bir karşılık beklerler illâ ki
Şafak-tâb eyledin peymânemi hûn-âb ile sâkî
Sabah-ı sohbet-i meyden humârım varsa sendendir

Koşulsuz kuşkusuz sevmek muhakkak en güzel imla
Güneşten yüz bulur aydan tebessüm beklerim hâlâ
Eğer fikrin senin sırrınsa Tacî söylemen evlâ
Sanadır ilticası Galib'in yâ Hazreti Molla
Başımda bir külâh-ı iftiharım varsa sendendir

(öl. 3 Ocak 1799)

● Tacettin Şimşek

Vefa Perdesi/2

*Vefatının 45. Yıl Dönümünde
Arif Nihat Asya'nın Şiirini Tahmis*

Vasiyet

Mümkünse beni unutun
Gölgesinde bir bulutun
Ötesinde her boyutun
*Derin kazın, geniş tutun;
Sağlam olsun, muhkem olsun.*

Davet edin dört dostumu
Çalın sabamı rastımı
Aşkla doldurun testimi
*Bırakın, yine üstümü
Örtecek el, annem olsun.*

Bilmem bu kaçınıcı durak
Yeşilimsi mavimtırak
Hem kaçarak hem koşarak
*Koynuna girdiğim toprak
Meleğim, melikem olsun.*

Geçerken dört bucağımdan
Ateş alın ocağımdan
Tane alın başağımdan
*Ey cemreler, toprağımdan
Bitirin bir çiğdem olsun!*

Benliğimiz dönme dolap
Ruhumuz bir kutlu kitap
Ötesi hep soru cevap
*Açılınca hata, sevap
Kurtlar, kuşlar hakem olsun!*

Ne varsa güzel ve iyi
Şiiri resmi müziği
Armağan saydım her şeyi
*Şu dünyada iyiliği
İncitmedi fiskem olsun.*

Beni benden alamazlar
Beni bensiz kılamazlar
Kayıtsız da kalamazlar
*Yalanımı bulamazlar
Ki alnımda lekem olsun.*

Vatan kıldım toprakları
Yakın ettim ırakları
Göge astım bayrakları
*Kitabımın yaprakları
Yuvam, yurdum, ülkem olsun.*

Unvanımı bilir zaman
Her yer gurbet her yer vatan
Yol aldım denizden dağdan
*Ben de "han"ım, ben de sultan...
Veliahdım, gölgem olsun.*

(öl. 5 Ocak 1975)

● Tacettin Şimşek

Vefa Perdesi/3

**Vefatının 21. Yıl Dönümünde
M. Âkif İnan'ın Şiirini Tahmis**

Mektup

Hangi yıldızlar seçti gölgeni
Hangi çöllere saçtı gölgeni
Hangi nehirler biçti gölgeni
Hangi denizler içti gölgeni
hangi göklerin kucaklarında

Hangi kuş dağıttı kafesini
Hangi gül kokladı nefesini
Dolaşıp ruhun dört köşesini
Hangi şarkılar öptü sesini
uyuyup kaldı dudaklarında

Hangi sabah kaçırdı uykunu
Hangi rüya emdi tutkunu
Hangi korku eritti coşkunu
Hangi hayaller sardı ufkunu
hangi günlerin şafaklarında

Hangi kaygıyla boşaldın doldun
Hangi özlemle sarardın soldun
Hangi vaatle teselli buldun
Hangi hülyanın konuğu oldun
hangi çiçeğin yapraklarında

Hangi masallar içirdi seni
Hangi şiirler uçurdu seni
Hangi imbikten geçirdi seni
Hangi rüyalar kaçırdı seni
hangi rüzgârdı ayaklarında

(öl. 6 Ocak 2000)

● Niyazi Karabulut

Dağlar

Dertlerimi toplayıp otağ kursam dağlara
Divane âşık olup kendim vursam dağlara

“Dağlar dağımdır benim, gam ortağımdır benim.”
Bir mahzun derviş gibi derdim döksem dağlara

Karşılacak beni renk renk çiçekleriyle
Ve bir çiçek hüznüyle boyun büksem dağlara

Dağlar kucaklar beni, en vefalı dost onlar
En yücesine çıkıp baş yaslasam dağlara

Dert etmişim kendime bir hasret türküsünü
Dağ gibi dertlerimi kıyaslasam dağlara

Ne aşılmaz bir dağdır içimdeki Kaf dağı
Zümrüdüanka olup varıp konsam dağlara

Bir küçücük tepede uyusam sonsuzluğa
Kabrim dağlara yapıp, yoldaş olsam dağlara

● Metin Mert

Alarga

Gözlerinde hüznün sergiler açsın
Nöbetlere kalsın yedi yirmi dört
Gecelerden ıssız hatıram geçsin
İstersen üşüyen gözlerimi ört
Gözlerinde hüznün sergiler açsın

Ben şarkısı biten bir göğüm şimdi
Ellerim cebimde poz vermeliyim
Maviler giyinmek benim işimdi
Boşlukta sallanan bir saz teliyim
Ben şarkısı biten bir göğüm şimdi

Bazen çiçeklenir sabırsız dallar
Ağaçlar aldanır bazen havaya
Her acı içinde bir umut da var
Türküler söyletir geceye aya
Bazen çiçeklenir sabırsız dallar

Gökte yıldızları baş başa sandım
Kalpten kalbe bir yol kaç ışık yılı
Alarga ettiğin sularda yandım
Açık denizlerde yitirdim yolu
Gökte yıldızları baş başa sandım

Yaslanacak bir dağ arar her yağmur
Masallar toplayıp dönsün rüzgârlar
Belki de gördüğü rüyadan soğur
Irmaklar zamanla kendine ağlar
Yaslanacak bir dağ arar her yağmur

Ardında yorulan şiirler dinsin
Öksüz ellerimde uyusun kuşlar
Senin gözlerine bulutlar insin
Benimse önümde bitsin yokuşlar
Dilimde yorulan şiirler dinsin

Gözlerinde hüznün sergiler açsın
Nöbetlere kalsın yedi yirmi dört
İssız gecelerden hatıram geçsin
İstersen üşüyen gözlerimi ört
Gözlerinde hüznün sergiler açsın

● Ercan Hanay

İki Akrostiş

Sonra

Kadir Taylan'a...

Kadrin elbet bilinir
Akıbet senden sonra

Düşlerin gerçekleşir
İmkân bulduktan sonra

Rahat huzur bulursun
Terk-i dünyadan sonra

Akıl hikmetle söyler
Yahşi olduktan sonra

Lisana gelir her şey
Âşık olduktan sonra

Nice solduktan sonra

Esin Perisi

Meral Mıhçıoğlu'na...

Muradına erenler
Eliyle bâdelenmiş

Rahatı kaçan güller
Aşkıyla tazelenmiş

Leyla mecnunum dermiş
Mecnun Mevla'ya ermiş

Islak düşüncelere
Hüzünlü bahçelere
Çil çil sevgiler sermiş

Işık saçan sözleri
Oğul vermiş bal vermiş

Gizini gökyüzüne
Leylaların düşüne
Ummanlara söylemiş

● Nazire Güney

Zannettim

Vakitsiz ayrılığın pençesinde kıvranıp
Yollar ardınca beni unutursun zannettim
Güzeller sofrasının buyruğuna sarılıp
Ahdimize bir kara getirirsin zannettim.

Etrafında cümbüşten nağmeler çalınırken
Aşk sazımın telini kırmışsındır zannettim
Raks eden bir ahunun şehveti dolanırken
Harmandalı sözlerin uçup gider zannettim.

Bedenler gurbet kalmış seneler akıyorken
C'an'nın hep benimlemiş hüzzamı nakşederken
Dualarım ardınca şükre selam verirken
Gözlerin niyetine kiblene zuhur ettim.

Otuz Beş Yaş

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder,
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz;
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız;
Hatırası bile, yabancı gelir.
Hayata beraber başladığımız
Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;
Gittikçe artıyor yalnızlığımız.

Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçınıcı bahçe gördüm tarumar?

N'eylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanamadın olacak.
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak.
Taht misali o musalla taşında.¹

On beş-otuz yaş arasına gençlik yaşı derler. İnsan kırkına girdiğinde kıyısını döven dev dalgalardan kurtularak sakın sakın kıyıların saçlarını okşamaya

başlar. Kırk yaş aynı zamanda artık gönlün toprağa basmaya başladığı zamandır. Bu yaşla birlikte insan, ömrün yazından sonbaharına adım atar. Bu yaş, insan hayatında önemli bir eşiktir. Yeni doğan bebeklere kırk günü dolduğunda “kırkını çakardı” derler ve bundan sonra başkaları tarafından da sevilmesine izin verilir.

Kırkına giren insana “ehli kâmil insan” derler. Üç ve yedinin diğer ayağı da kırktır. Bir fincan kahvenin hatırı, kırklara karışmak ve çile doldurmak da kırkın içine dâhildir. Bir de “Kırkından sonra azanı teneşir paklar.”, “Kırk yıllık Kani olur mu yani?” atasözleri de boşu boşuna söylenmemiştir.

Söz söylemek kadar, sözü gönül toprağından söküp dil altında pişirdikten sonra sunum yapmak önemlidir. Böyle düşününce de Cahit Sıtkı Tarancı üstadın *Otuz Beş Yaş* şiiri ile ilgili sunuma başlayabiliriz herhâlde. Bu şiir de artık “kırkını çıkarıldı” çünkü Bir insan yedisinde ne ise yetmişinde de odur. Ama şiir için böyle bir sabit duruş yoktur...

Ziya Osman Saba ile Cahit Sıtkı Tarancı akran şair oldukları kadar şiir ve duygu dünyası olarak birbirine akraba oldukları gibi birbirlerinin şiirlerini eleştirerek de besleyen iki dost şairdir.

Günümüzde eleştiri daha çok yergi anlamında algılanıyor. Kimse kimsenin şiiri hakkında bir şey söyleyemiyor. Hâlbuki yerginin de kendi içinde bir tutarlılığı var. En azından gereksiz yergideki tutarsızlık yazılıandan çok yazanın yanlı bir tutum takındığını gösterir. Kaç şair yazdıklarını bir şair arkadaşıyla paylaşıp kendi eksiklerinin başkaları tarafından görülüp üzerine “mum damlatılan” yerler üzerinde tekrar düşünme yoluna gider?

Şair, şairin şiirini besler. Onun şiirine yeni ufuklar açar. Birinin göremediğini diğeri görür, diğeri-nin doğru gördüğünü bir başkası anlamsız bulur.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın Ziya Osman Saba'ya yazdığı bir mektuptaki “Her mısraı ömrümün bir yılına bedel olacak bir şiir yazacağım. Son iki dizesini (Bir namazlık saltanatın olacak / Taht misali o musalla taşında) buldum. İlk otuz üç dizeyi arıyorum. Yazayım mı?” mealindeki sözleri de gösteriyor ki şair, bu şiiriyle uzunca bir süre yaşamış, bunu içsel bir yaşantıya dönüştürmüştü. Emek vermiş ve en önemlisi de kurgulamış. Dize dize yazıp bozup dil aramış, şiir aramış. Çünkü ona göre Türk olmak için Türkçeyle güzel şiirler yazmış olmak kâfidir.

¹ Cahit Sıtkı Tarancı, *Yaş Otuz Beş*, Varlık Yayınları 13. Baskı, İstanbul 1982.

Üstadın yaşadığı devirde bir insan ömrüne ortalama 70 yıl demişler. Şimdilerde o da bu ömrün ortasına geldiğinde birçoğumuzun bir bent de olsa hafızasında kalan meşhur *Otuz Beş Yaş* şiirini yazmış herhâlde.

Yazmış yazmasına da şiiri yazdıktan sonra kendi hesabıyla ölüm meleğinin hesabı tutmamış ve yazdıktan 11 yıl sonra dünyamızdan ayrılmış.

Şiirle ilgilenen ya da ilgilenmeyen hayat yolunda yürüyen her insanın bir şekilde kulağının aşına olduğu bu şiir neden bu kadar önemli olmuş, 35 yaşına gelen her insanı etkilemiş ve etkilemeye de devam edeceğe benziyor? Eskiden insanlar birbirlerine mektup yazarlardı. Bir de postaneye gidip o mektubu atarlardı. Şimdi birbirlerine eposta yolu ile bile yazmıyorlar. Yazmayınca söz uçuyor yazı da kalmıyor.

Ziya Osman Saba ile Cahit Sıtkı Tarancı iki iyi dost olmakla birlikte devamlı birbirlerine mektup yazan, birbirlerinin şiirlerini besleyen, şiirler üzerinde birlikte kafa yoran kişiler olmaları; günümüz şairleri için örnek alınacak bir davranış olmalı diye düşünüyorum.

Cahit Sıtkı Tarancı, yetmiş görememiş ama henüz lise çağında bir öğrenciyken büyük şair olma hayalleriyle donanmış bir delikanlıdır. Tarancı'nın *Ziya'ya Mektuplar* kitabında hem şiir serüveni hem de Ziya Osman Saba ile birbirlerini nasıl beslediklerinin belgesi niteliğindeki mektuplardan alıntılar yaparak sözümüzü sürdürelim:

"1929 yılında daha lise öğrencisi Cahit, herhâlde akşam mütalaası saatlerini söyle yapmış. "Babacığım hayatta muvaffakiyet yalnız aç kalmak değildir asıl muvaffakiyet göçüp gittikten sonra ardında bir eser bırakmaktır. Bu eseri meydana getirmek için sadeti memnu telakki etmeli. Benim de çizilmiş bir mefkûrem vardır. Ben her şeyden evvel yaşamış olduğuma delil olmak için bir eser meydana getireceğim"...

Ziyacığım şiirlerimin senin tarafından okşanmaya, hırpalanmaya azarlanmaya fakat herhâlde sevilme-ye ihtiyacı vardır. Mektubunda yalnız gönlünü değil kafanı ve şiir salahiyetini de konuşturmalısın. Bu kararlığı aydınlatmak için senin mehtabın şart. Hayatı sevmek ile geçiyor ömrüm, az daha geçti gençliğim diyecektim, gene de diyebilirim, zira yaş otuz oldu. Desene ki, Dante gibi ortasındayız ömrün. Fakat bu an ne güzel! Bu kahve, bu aperitif karşı, masada gülümseyen annem (görüyorsun ki sıra gözetmeden rastgele söylüyorum), sen, Beşiktaş'taki vefasız fakat gene de sevgili sevgilim, şiir iştahım ve daha da bir

sürü nimetler! Hakikaten Hâmit'in hakkı var: Nüsha-i saniyesi yoktur bu dünyanın!..

"Yoldaş" ve "Kış Güneşi" şiirleriyse "Ben Aşk Adamıyım" şiirinin zeylleri sayılır; Yaşar'a gönderirsem bu üçünü gene o mealde bir dördüncü şiir ilave ederek göndereceğim. Seninkilerden ikincisini çok sevdim ufak tefek tashihiyle muhtaç olduğu kaydıyla. Mesela "çaresiz" sıfatı fazla; "toprakta yatan annem" demek kâfi. "Öğle" kelimesi de tek başına olmuyor. Öğleüstü daha iyi mi? "Şu musalla taşında bir öğlen yatacağım" mısrası "Rabbim ben bu sabah da, Rabbim ben yine sağım" mısrası gibi harikulade güzel bir hissi söylemesine rağmen söyle hiç tatminkâr değil. Mesela haddim olmayarak "Ben de bir öğleüstü yatacağım/ Şu musalla taşında" filan gibi bir şey aklıma geldi. Tabi sen daha iyisini yaparsın. O zaman ondan evvelki mısra üzerinde biraz oynamak lazım. Herhâlde "musalla taşında" mısraının sonu olmalı. Bana öyle geliyor ki bu şekilde daha tesirli olur. Fakat "Eski bir evde olmak orada Eyüpsultan'da" diyebilirim ki şimdiye kadar yazdığın en derin en mü-kemmel mısralardan biri. Loti ve Haşim'den maada annen ve baban da -sahiden orada yatıyorsa bilmiyorum- sana ne kadar minnettar kalacaklar. Türkçenin ve şiir sevenlerin memnuniyetleri zaten sence malumdur! Sonra ne güzel ne taze bir 7+7 vezni! Var ol Ziyacığım yalnız Eyüp demeyip Eyüpsultan demen harikulade...

Şiirde formdan ne anladığımı da sırası gelmişken söyleyeyim. Söylemek istediğim şeyin -his hayal fikir İntiba... ilh.- nasıl söylemek istediğini sezerek keşfederek o şekilde söylemeye form diyorum. Tabii bunun için de ifade vasıtamız olan kelimelere gözümüz kulağımız elimiz ayağımızmışlar gibi muamele etmek, onları uzviyetimizin parçaları olarak kabul etmek lazımdır. Kelimeler bu kadar içli dışlı olduktan sonra, hangi ismin müphem söylenmesi, hangi fikrin kuvvetle ifade edilmesi, hangi hayalin kırık dökük anlatılması gerektiğini sezmek ve ona özlediği formu bahşetmek, biraz dikkate, biraz çalışmaya mütevakkıftır. Şiirde hiçbir vezinle hiçbir peşin hü-kümle eli kolu bağlı olmamak icap eder derken bu fikirle hareket etmekteyim...

İşte böyle Ziyacığım. Şunu da unutma ki bir şiirin kalabilmesi için samimiyetten, söyleyişten çok daha başka ve ancak sezilebilir meziyetler de vardır. Hakiki bir şair olman hasebiyle istikbale en güzel ümitlerle bakmaktan kendini bir anlık olsun fariğ tutma. Güzel bir şiirin nesini, neresini sevdiğimizi ekseriya bilemeyiz yahut ifade edemeyiz. Hakikaten de böyledir. Yalnız "dil işi", "kelime mimarisi" olduğunu hiç

hatırdan çıkarmamamız lazım! (s. 59, 225)²

İki akran şairin birbirlerinin şiirleri üzerine yazdıkları elbette bu kadar değil. Biz yine *Otuz Beş Yaş* şiirine dönelim.

Günümüzde şairim diyen ya da adı şaire çıkmış kaç şair bu şiirin bir hece şiiri olduğunun farkında olmuştur orasını bilmiyorum. Çünkü hece şiiri deyince akla “halk şiiri” gelmektedir. Halk şiiri deyince de belli kalıpları, ölçüsü, kafiyesi/ayağı olan hece ölçüsüyle yazılmış şiire “halk şiiri” denilince dolayısıyla bu tür şiir yazarlara da “halk şairi” denmeye devam ediliyor maalesef...

Ben şimdi hece ölçüsüyle yazılmış bu şiire “halk şiiri” desem birileri çıkıp ‘Dur bakalım arkadaş boyundan büyük laflar etme.’ der Gönümüz ‘modern şairler’ine desem onlar da ‘Cahit Sıtkı Tarancı’ya halk şairi diyemezsin, o modern bir şairdir.’ diyeceklerdir. O zaman da ayıkla ayıklayabilirsen pirinçin taşını.

Gayemiz elbette şiiri ayrıştırmak ya da ötekileştirmek değil, şiirin gönlümüzde karşılığı olup olmadığıdır. Şiir elbette farklı ölçü ya da kalıplarla yazılabilir. Ben şiirin şiir olup olmadığına bakarım gerisi şairin tercihini ve maharetini gösterir.

Peki, Tarancı’nın *Otuz Beş Yaş* şiiri neden bu kadar önemlidir? Bugüne kadar farklı pencereden bakarak bu şiir hakkında çok şeyler söylenmiştir. Ben de kendi penceremden bakarak tekrardan dikatini bu şiire çekmek istedim. Belki bu vesile ile hece şiirine karşı ön yargılı davrananlara yönelik bir duruş ortaya koyup şiirin toplam faydası üzerinde odaklanmanıza vesile olurum düşüncesinden hareketle vaktinize konuk oldum.

Tarancı usta “*Dante gibi ortasındayız ömrün*” derken neyi kastettiğini bilemiyoruz. Bildiğimiz *Dante* de ancak Tarancı’dan topu topu 8 yıl fazla yaşamış ve maalesef o da “*Uyudun uyanamadın olacak*” deyip “*İlahi Komedi*”yı yazarak göçüp gitmiş dünyadan.

Gelelim *Otuz Beş Yaş* şiirine. Bu şiir beşli bentlerle yazılmış bir şiir. Bentler ise *ababa / cdc...* şeklinde çapraz uyak düzeninde devam eder.

Şiir hecenin 11’li ölçüsü ile yazılmış ama 11’li hece ölçünün kalıpları olan 4+4+3=11 ya da 6+5=11 düzenine her ne kadar da uymamış görülse de neticede hece ölçüsüyle yazılmış bir şiirdir.

Şair hecenin kalıplarına illaki uyayım diye bir endişe gözetmemiş bilakis bazen bu kurallara uymak zorunda kalındığında kurala uyma baskısı altında

kalıp anlam zenginliğini katletmemiştir.

Klasik hece şiirinde ayaklar, şiir evinin temel direkleridir. Önce bu direkler dikilir ondan sonra da ara duvarlar örülür. Bu tür şiirde ayaklar ne kadar sağlam olursa şiir evi de o kadar dayanıklı olur.

Otuz Beş Yaş şiiri, şairin diğer şiirleri arasında özel bir yere sahiptir. Mesela şair, *Perişan Sofra* şiirinde günümüzde bazılarının adına “modern hece” dediği ve şairin Yahya Kemal’in *Sessiz Gemi* şiirine göndermede bulunduğu;

“Öldü, ne rüzgârlar girdi içeri,
Ne bir kuş havalandı pencereden
Öldü; kimse görmedi melekleri;
Sorma nasıl habersiz gitti giden.

Bir uzun sefere çıktı, diyorlar:
Gemiye gören var mı? Hani deniz?
Sen gittin, soframız oldu târumar;
Doğan günü yadırgıyor hâlimiz.” (s.12)³

Bu şiir de *Otuz Beş Yaş* şiirinin ön hazırlıkları diyebileceğimiz ve aynı zamanda bir hece şiiridir. Aslında her şairin bir ya da birkaç şiiri ile hatırlanmak için arada yazmış olduğu şiirleri şiir eskizleri gibidir. Bunu *Otuz Beş Yaş* şiirinin yazılmadan önce şairin iç dünyasındaki yolculuğundan anlıyoruz.

Beşli bentler hâlinde yazılan yedi bentlik şiirin dize sayısının da toplamı (5x7=35) eder. Bu bile başlı başına bu şiirin yaşanarak yazıldığını gösterir. Yaşanarak yazılmayan şiir hem yazana hem okuyana olumsuz manada dokunur. Ama bu şiir bize her yaşımızda ayrı dokunur. Olumlu dokunur.

Nasıl ki bir ateş bir kıvılcımdan başlayarak ateş yolculuğuna çıkıyorsa bu şiirin de yolculuğu aslında bir beyitten başlıyor. Eskilerin “Şah beyit” dedikleri o iki dizenin kıvılcımıyla şiir tutuşmaya başlıyor.

İşte Cahit Sıtkı Tarancı da

Bir namazlık saltanatın olacak.
Taht misali o musalla taşında

diyerek, bu iki dizeden geriye doğru bir yolculuk yaparak bizi hayatın koyaklarında dolaştırıyor.

Ne mutlu Ziya Osman Saba ile Cahit Sıtkı Tarancı’nın dostluğu ve arkadaşlığının izinde bir hayat sürdüren ve onlar gibi bir hoş seda bırakarak gidenler ve gitmek isteyenlere...

2 Cahit Sıtkı Tarancı, *Ziya’ya Mektuplar*, Can Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2016.

3 Cahit Sıtkı Tarancı, *Yaş Otuz Beş*, Varlık Yayınları 13. Baskı, İstanbul 1982.

● Mehmet Durmaz

Yüreğe Sitem

Her bahar açarken rengârenk çiçek
Gül diye dikene kondu yüreğim
Yaralandı kızıl kana boyandı
Vurulan bir kuşa döndü yüreğim

Çile yağmur oldu sevda dağında
Dolu vurdu aşkı çağla çağında
Güllerim kül oldu firkat bağında
Yaktığı ateşle yandı yüreğim

Aklımı kandırıp yanına kattı
Kar boran demedi yolları tuttu
Deli taylor gibi sırtından attı
Ne uslandı ne de sindi yüreğim

Yâri gördü hayalinde düşünce
Bir ömür harcadı vuslat peşinde
Tuz yok imiş ekmeğinde aşında
Vefa diye ölen candı yüreğim

Dizildi bağrıma dert sıra sıra
Gençlik geçti gitti geçmedi yara
Kıştayım bir daha çıkmam bahara
Çağlayan ırmaktı dondu yüreğim

Bağırdım çağırdım beni duymadı
Yandım dedim o yakmaya doymadı
Kaç kere sarsıldı yine caymadı
Volkandı patladı söndü yüreğim

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

72.on5şubat2021

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak fotoğrafı

yasın mortaş

muhabbet yeri

haydarbey mh. 32077. sokak
armada/2 d blok nu: 6
onikişubat / kahramanmaraş

0535 391 92 50

hecetaslaridergisi@gmail.com

72 sayı 15 Şubat 2021

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

● Tayyib Atmaca / Bu Yanaşık Hece

Burada Biter

● Muhammed Aşar / Türklük Destanı

● Muhammed Bizar/ Aşıkâr Sebebim

● İbrahim Eryiğit / Tabiat Güzellemesi

● Mehmet Bircan / Örü-Turun

● Mustafa Sade / Doğrudur

● Mehmet Osmanoğlu / Hafakan

● İbrahim Karalı Davutoğlu / Türkistan

● Hakan Hadi Kadioğlu/ Gönül Adamı

● Hatice Ayşe Hasan/ Edâmallah

● Ali Kemal Mutlu / Seni Sevmek

Benim ‘Ülkü’ym Sevdiğim

● Tacettin Şimşek / Günlük

Konuşmadan Aruza

● Sündüs Aslan Akça/ Son Beyan

● Mehmet Pektaş / Gülistanda Kış Fashı

(Divan Edebiyatında ‘Şitaiyye’ye Dair)

● Necibe Taşkın Çetinkaya / Üşüyorum

● Səxavət İzzəti / Gedirəm / Dolanır

● Metin Özarslan / Sınav

● Tayyib Atmaca

Bu Yanaşık Hece Burada Biter

Ana sütü gibi Türkçemiz vardı, pişirdiğimizde kaymak olurdu, arada bir dümen döndü herhâlde, tadı gönül soframızdan çekildi, dilimizi kaba sözler kuşattı, konuşarak anlaşmayı unuttuk, beyin dam demeden dil mertek dedi, sükût nerde durur söz nerde başlar, bahanesiz kimse kimseye gitmez, artık yaza yaza uzaklaşırız, kimi dünya etrafında dönüyor, kimi kendi ekseninde kaybolur, bütün yönler birbirine benziyor, nereye gidelim nasıl gidelim, biz gönül gütmeye yayla ararız, herkes yetkin söz peşinde dolaşır.

Bezirgânlar çarşısında çağ hasta, kimse bir şey söylemez bu hususta, kalfanın yüzüne bakmıyor usta, merhaba vurulmuş muhabbet yasta, kara cahillerden kurtulmak için, kim kendini okumaya başlasa, cik cik öter durur bühtan kuşları, her dergi sahibi bir kelle kesen, ayrı bir eyalet yayınevleri, para karşılığı kitap basarlar, kendisine yan bakan bir yazarı, sosyal medya meydanında asarlar, böyle böyle kötü şair yazarlar, poh poh ile günden güne azarlar, danışıklı dövüş tertip ederek, bir şekilde birbirini pazarlar.

Tanrı parpacığı haşa şairler, vadilerde şaşkın sarhoş gezerler, karın boşluğunda sözler dizerler, bir kere boş seda bırakmak için, kıvranır dururlar geceler boyu, bir at gibi kişner nefsi her sabah, yazdığı şiirler amuda kalkar, edebiyat tekelinde onların, yazdığı dergiler dünyada tekten, herkesin yazdığı kutsal metinler, dokunsan yanarsın dokunmasan da, kiminin burnunda bir uzun direk, kiminin gözünde bir nokta ağrı, hele bir de derya deniz olan var, sinirlendiğinde bir tsunami, önüne çıkanı boğup yutarlar.

Sözü tartıp söylemeye çalıştım, incindiğim incittiğim olmuştur, kime gül yerine bir taş attıysam, önüme düştüyse nefsim vay bana, edebiyat çarşısında gezerken, külhanbeylik yaptım ise mazluma, edepsizlik etti isem bilmeden, şanı büyük bağışlayan adına, yeryüzünde görüştüğüm yüz yüze, ya da gönlümüze gönlünü koyan, dostlarımız bizi bağışlasınlar, yarın yer altına kanat açarız, şeb-i yelda oldu bana her gece, *artık demir almak günü gelmişse*, bu limanda beni kimse tutamaz, burada bitsin bu yanaşık hece.

● Muhammed Avşar

Türklük Destanı

Ben Ural'dan Altay'a süzölüp inen rüzgâr
Sir Derya'dan Hazar'a yükselen bir dalgayım
Tanrı Dağı'ndan koşup Uyvar önüne kadar
Üç kıtaya vurulan yürekteki damgayım;

Doruklarda kartalım bozkırlarda gök böri;
Ötüken'den başlayan zaferin türküsüyüm;
Kılıçların kalkanı dövdüğü günden beri;
Tarihteki en cesur milletin ülküsüyüm;

Savaş meydanlarında kanla yazılan destan
Namertlerle yapılan delikanlı kavgayım
Güneşi bayrak yapan gök çadırı Oğuz Han
Kutlu Turan ellerde şanlı Alp Er Tunga'yım

Ey Türk! Yazan ölümsüz kitabeyim Orhun'da;
Kırk erle Çin'i basan Kürşatların soyuyum;
Candan canandan geçip Kızılelma uğrunda;
Ölümle güreş tutan ecdadın torunuyum;

Taşkent'te Alpamış'ım, Isık Gölde Er Manas;
Türkçenin surlarında ben Kaşgarlı Mahmut'um;
Bir ayağım Tuna'dır diğer ayağım Talas;
Ben kopuzun atası Bilge Dede Korkut'um;

Malazgirt'te Alparslan, Kudüs'te Selahaddin;
Zalimlerin korkusu mazlumların sesiyim;
Caber'de Süleyman Şah, Konya'da Alaaddin;
Kökleri üç bin yıllık bir çınar gölgesiyim;

Ben Yesi'de Ahmet'im, namım Pir-i Türkistan;
Rumeli'nde at süren Sarı Saltuk eriyim;
Kırşehir'de ahiyim, üstadım Ahi Evran
Nevşehir'de Pir Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yim;

Kıyamdaki dik duruş secdedeki duayım;
Bir bedende iki can Muhammed'le Ali'yim;
Aşka okunan ezan, arşa çıkan salayım;
Gönlü Yunus olanın Hak söyleyen diliyim;

Söğüt'te Osman Gazi, Haliç'te Sultan Mehmet;
Surlarda sırra eren Ulubatlı Hasan'ım;
Alçaklara cezayım gariplere merhamet;
Harpte kükremit aslan seviyorken insanım;

Kıtalar ötesinden at koşturup dörtünala,
Uğruna can verilen davanın neferiyim,
Cenkten cenge koşarken, ölüme ramak kala;
Cennete gülümseyen ordunun askeriyim;

Bakışım çelik hançer gözlerim keskin pusat;
Nevruzdaki dövülen demirlerin koruyum;
Nerde bir zulüm görsem kanımda kişner kırat;
Çamlıbel'den ses veren Koçyiğit Köroğlu'yum;

Kanla vurulan mühür, sözle atılan nakış
Can sağ iken düşmana yurt vermeyen şairim;
Kâğıda sızan feryat kalbe düşen haykırış;
Vatan için yazılmış en mukaddes şiirim;

Trablus'ta yarayım, Balkan Harbi'nde çile;
Serhatlerde sancağın döktüğü gözyaşıyım;
Cesaretin destana döndüğü Çanakkale;
Omuzunda vatanla ben Seyit Onbaşı'yım

Buz tutan hayallerin öldüğü kara kışta;
Umutlara sarılmış kar beyazı kefenim
Aralık geldiğinde her yıl Sarıkamış'ta;
Donan doksan bin şehit seksen milyon bedenim;

Afakın çizgisini karanlık günler sarsa;
Güneşin aydınlığa yeniden doğuşuyum;
Samsun'dan Amasya'ya Erzurum'dan Sivas'a;
Mavi gözlü bir kurdun heybetli duruşuyum

Bir yanım Dumlupınar, öbür yanım Sakarya;
Ankara'nın üstünde selam duran hilalim;
Sürüyle saldırırken üstüme bütün dünya;
Ben Kazım Karabekir, ben Mustafa Kemal'im

İzmir'de Hasan Tahsin, Maraş'ta Sütçü İmam,
En şerefli mermiyim mavzerin namlusunda;
Hürriyete esirim yanımda on bin adam;
Kuva-yı Milliye'yim mahşerin avlusunda;

Üsküp'teki hasretim, Kerkük'te yanan yürek;
Gurbet olmuş yurtların göğsündeki acıyım;
Şuşa'da harı bülbül, Urumçi'de son çiçek;
Yeşeren duaların kalpteki miracıyım;

Aytmatov'da toprağım, Cengiz Dağcı'da sürgün;
Hürriyete içilen er dolusu badeyim;
Başkaldıran diliyim Abdürrahim Ötkür'ün
Esarete kaşını çatan Vahapzade'yim;

Ben siperde Mehmet'im, alçakların korkusu,
Hıyanete düşenin cehennem ateşiyim;
Kandil'de askerimin "Memleketim" türküsü;
Gölbaşı'nda polisin şehadet güneşiyim;

Tankların karşısında saf imanla dururken;
Hakk'a teslim olanın gökte mezar taşıyım
15 Temmuz gecesi ruhundan vurulurken,
Can veren masumların özbeöz gardaşıyım;

Yedi devlet bir millet, tarihim şanla dolu;
Dilim Türkçe konuşur yurdumun adı Turan,
Gözlerim Türkistan'dır yüreğim Anadolu;
Beyanımdır cihana varsa adımı soran...

Hazreti Peygamber'in sevgili ümmetiyim;
Hakk'ı tutup kaldıran asil Türk milletiyim

● İbrahim Eryiğit

Tabiat Güzellemesi

Dolar insan ruhuna tabiatın neşesi
Buğday başaklarını sarıveren güneşi
Kırmızı sancağını yüceltirken gelincik
Açılır gözlerinde Cezayir menekşesi

Gece tavuğu kirpi sessiz gezer bahçede
Ağustos böcekleri meşk içinde cezbede
Bülbüller şakır durur ruh verir tabiata
Kokun kaplar her yeri tütsü olur gecede

Günebakanın yönü değişir gün boyunca
Yaprakların dansları rüzgârların huyunca
Yeşil renge boyalı tabiatın her yanı
Âşık kendinden geçer yâr sesini duyunca

Denizin dalgaları kumları öper gibi
Bazen de hırçınlaşır kendini döver gibi
Göle düşer akşamdan dolunayın ışığı
Hayale sarılı düş maşukun sırlı terkibi

Bilinmez dağın yası heybetli duruşundan
Kar bulut ve rüzgâr eksik olmaz başından
Sular kopar bağrından hayat verir doğaya
Âşık dağdır maşuka adını duyurmadan

● Mehmet Bircan

Örü-Turun

Türk dişine kan değende,
Türke düğün, toy kurulur...
Yağı Türke el değende,
Asena'yla soy kurulur...

Kağan, katun okur ili,
Turan için geç İtil'i,
Akın ister Türk'ün tili,
Kurultayda oy kurulur...

Motun bize olsa kağan,
Kanglı, Kalaç kursa tümen,
"Daha deniz daha müren",
Göge altın yay kurulur...

Dumrul kuru çaya dursa,
Oğuz oğlu taya dursa,
Kılca kopuz küye dursa,
Ak otağda boy kurulur...

Bayındır Han ülüş eyler,
Örü-turun, varın beyler,
Korkun bre tekfur, keyler,
Tacın, tahtın zay kurulur...

Tabgaç budun sabı süçig,
Yontmaz edgü bilge kişig,
Tinglamazsan bengü bitig,
Görklü suda Vey kurulur...

Bilge sözün duy, eşidgil!
Iduk yer-su toprağın il,
Ötüken Yış bırakma, bil:
Toprağında pay kurulur...

Sözün tutun *Targutay*'ın,
Adın anın Gök Kutay'ın,
Hem Ötüken hem Altay'ın,
Bozkırında Çuy kurulur!..

● Mustafa Sade

Doğrudur!

Doğrudur! Gam bana hüküm sayılır
Doğrudur! Ezelden köküm sayılır
Ruhumu sarmışken fikir çilesi
Doğrudur! Her şiir yüküm sayılır...

Çok görme be birader! Dert doluyken bedenim
Köhne zamandan keyfe an verdiğim doğrudur!
Bazen iki damla yaş intihara nedenim
Bazen bir yavru kedi yüreğime ağrıdır
Aldığım her nefeste can verdiğim doğrudur!

Doğrudur! Şebneme değsem nem yanar
Doğrudur! Bağrım da cehennem yanar
Olsaydı bağrına basardı elbet
Doğrudur! Yanarsa tek annem yanar...

Sevdiklerim diliyle bağrımı söktüğünde
Bulut yüklü bakışım arzumu döktüğünde
Sırtımdaki gam yükü belimi büktüğünde
İçimden bir ses der ki; eğilme ha, doğru dur!
Uykusuz, kaç geceye tan verdiğim doğrudur!

Doğrudur! Her zehrin badesi bende
Doğrudur! Her dehrin vadesi bende
Soluduğum hava efkâr damıtır
Doğrudur! Her kahrın Sade'si bende...

Hafakan

gün geceye sarılıp sessizce uyuyunca
depreşir sızıların gün kurusu suçlardan
yoldaşlık eder sana ıssızlığın boyunca
çıkıp gelen bir yangın şu kızıl yamaçlardan

bir dehşet kanatlanır içinde birdenbire
sükûtun çılgılığın kuş gibi ürperirsin
koyulursun sessizce bilinmez bir sefere
çapraşık kaygıların kısılcığında erirsin

yol uzun, yükün ağır, geçitte haramiler
ne mümkün firar etmek kuşkulu gölgelerden
bir bir demir almakta güvendiğin gemiler
yanıp sönen bir umut göz kırpsa da ilerden

her ne yana bakınsan bir heyula gölgesi
tenini tırmalarken demir tırnaklarıyla
çınlar kulaklarında hayaletlerin sesi
bu şehir ürkütüyor metruk sokaklarıyla

karanlık perde perde derinleşir kuytuda
devrilip bir köşeye biraz nefeslenirsin
tüm eşya esrârengiz, netâmeli, uykuda
şu önünde seğırtten serâba seslenirsin

sanrılarla örülü muhayyile gayyası
düşer kanatlarına zehrini zerkederek
tepişir üzerinde son nefes muamması
büyür hafakanların sol yanında giderek

hüzünler kan emerken yılgın gülüşlerinden
bir ilmek sarmalanır nefesinin boynuna
devrik hülyâlar geçer sancılı düşlerinden
bırakırsın kendini vehimlerin koynuna

dilinde, damağında burkuntulu saatler
köz olur bedeninde şu nedamet hırkası
içinde alacalı, şüpheli cinayetler
teninde raşelerin çekilmez fiyakası

titrer bakışlarında bulanık bir seğırtme
son sözün fısıldanır belki kulaklarına
savrulur zamanın dehlizlerinde yitme
bütün ömrün dolanır şimdi ayaklarına.

● İbrahim Karalı Davutoğlu

Türkistan

Altaylarda durur temelim, köküm
Benden ayrı kalan toprağım, mülküm
Gönlümde yaşayan en büyük ülküm
Her atışta sensin kalbimde atan
Hasretin acıdır canım Türkistan.

Benim ırkım bana basiret oldu
Aşiret kalmadı, hep devlet oldu
Ele âdet, Türkçe bed âdet oldu
Bizden şikâyetçi o cennet vatan
Fakat kurulacak güzel Türkistan.

Bir gün olur elbet çözülür buzlar
Gene eşkin eşkin çalar kopuzlar
Özbekler, Kırgızlar yiğit Oğuzlar
Biraz daha sabret, az kaldı dayan
Mutlak kurtulacak güzel Türkistan.

Uygurlar, Kazaklar inledi durdu
Zamanı bekleyip, dinledi durdu
Bütün Orta Asya hep Türkün yurdu
Kırımlı Nahcivan, Can Azerbaycan
Elbet kurtulacak güzel Türkistan.

Yetmiş milyon Türkün canım kardeşim
Kan kandan ayrılmaz kanım kardeşim
Âdetim, ananem şanım kardeşim
Atam, ecdadımdır orada yatan
Yeter kurulacak büyük Türkistan.
1968 Adana

Gönül Adamı*

●Hakan Hadi Kadioğlu

*“Toprak ol toprak ki, gül bitsin sende,
Topraktan başka yok, kavuşan güle”*

Başka dillerde olmayan bir sözcük; gönül. Sanırım bir Türk'ün beyninde oluşturduğu çağrışımları hissedebilmek için bir Türk'ün ömrünce geçirdiği dil dünyasının manevi atmosferini teneffüs etmek gerek. Bunu bilmek mümkün olabilir; hatta anlaşılabilir, lakin hissetmek ancak Türkçenin sinesinde soluklanıp, olgunlaşmakla olabilir.

Gönül kalp değildir, yürek değildir. Anlak, bellek hiç değildir. Görünmez ama görür, dokunmaz ama dokunur. Hiçbiri değil, belki hepsidir. Olgunlaşmış, noksanlarını tamamlamış bir bütün insandır belki.

Yine sadece Türkçemizde var olan ve irfanımızla, kültürümüzle hayatiyet kazanan terkiptir, gönül adamı. Kendisi, mefhumu muhalifi dahi uzun uzun, anlata anlata bitirilemeyen anlam, derinliği, söyleyiş güzelliği olan ifadedir. En menfi kişinin en saldırgan söylem ve eylemlerine dahi tahammül, sabır ve herhalde müspet duruş, tavır, davranış içinde olabilmektir. Bunu kazanabilmek bir ruhsal eğitim sürecinin mahsulüdür. Bu talim, terbiye zor yoldur; çileli, meşakkatli.

“Dilden gâmidûr eyle

Canınla huzur eyle

Tefviz-i umur eyle

Mevlâ görelim neyler

Neylerse güzel eyle”

Gönül adamı bütün bu anlam ve soyut zenginliğine rağmen bir an kaba ses şeklinde algılsa da mana ahengi kurtarıyor.

Gönül adamı sadece insanlarla ilişkilerinde bu engin, yüce ruh zenginliğini sergilemez. Onun kemali canlı cansız her yaratığa karşıdır. Yaratılmışların halini, dilini bilmek, hakikati, eşyanın hakikatini bilebilmek, anlayabilmek ilmüne sahiptir. Evet bu ilimdir, belki en hakikisinden, en faydalısından... canlı cansız tüm varlıkların maddi düzlemde do-

ğalarını, yapılarını, davranışlarını araştırmak, çö-zerek anlamak ki fen ilimlerinin işidir ve kavrayan fen sahibi olarak anılır. Bir de bunların varoluşla-rını ve aralarındaki ilişkilerin nedensellikleri ile sonuçlarını, ek olarak işleyişlerinde cereyan edeni keyfiyetin soyut tarafını kuralları ve maksatları ile öğrenmek çabası ve işi vardır. İşte bu sırrı arama, bulma ve bilme eylemidir ki ilim olarak adlandırılır.

Evreni bir eser kabul ederek onda var olan tüm yaratıkları kendi lisanlarıyla anlattıkları biçimde dinlemek, manalarını ve ne anlamda söylendiklerini düşünmek, bir adım ötesine geçerek müessirin söylediğini idrak etmek gerekir. Hal böyle olunca konuşan kim olursa olsun ve ne derse desin ister hal diliyle, ister sözle söylesinler denilenler hep ve sadece yaratanı anlatır. İyi ya da kötü, güzel yahut çirkin muhatap olunan, duyulan, karşılaşılan durumun nereden geldiğini idrak etmeyi icap ettirir.

Bu yolda ilim ve hilm ve tefviz kazanabilen kişi ancak gönül adamı vasfıyla adlandırılabilir. Gönül adamı iyinin de kötünün de gerçek kökenini derinlemesine bildiğinden yaşarken karşılaştığı, maruz kaldığı olumsuzluklara tahammül, sabır ve şükür ile karşılık verir. Aksine güzellik ve hoşluklarında kaynağını, kökenini bilir; takdir, tebrik, teşbih ve şükür ve hamd ile mukabele eder. Mihmandarı ilim, irfan, muhabbet ve inançtır.

Dingin ruhun, berrak zihnin, mutmain kalbin tecessüm ettiği kişidir, gönül adamı. Sığ ve kısa ömürlü dünyanın galeleri içerisinde bu yolu seçerek ilerlemek sınırlı ilimle uğraşan, aceleci, fevri, sabırsız ve tahammülsüz kişilerin boyunu da boyutunu da çok aşar. Ancak;

“Bil kâzi-i hâcâtı

Kıl âna münâcâtı

Terk eyle murâdâtı

Mevlâ görelim neyler

Neylerse güzel eyle”

“Geçmiş Zaman Karalamaları”ndan

● Hatice Ayşe Hasan

Edâmallah

Hâlâ es'ab-ı umur, hâlâ umudum Yüce
Yüsra'da derin sancı sancıma yâr adın yâr
Vâv'lığımla Vedûd'a boyun büktüğüm gece
Yok olmaya mahkûmken sen bana yâradın yâr
Yüsra'da derin sancı sancıma yâr adın yâr

Şükrümü tesbih ettim elhamdülillah doydum
Aciz kul dergâhında dilensin edâmallah
Kudretine başımı koç niyetine koydum
Hâksızlıklara dilim bilensin edâmallah
Aciz kul dergâhında dilensin edâmallah

“Sen”, ki yarattığını imtihân'dan geçiren
Yâr'e yârattığını kader şahit tutulur
En şiddetli acının şerbetinden içiren
Senin hatrına ya Rabb her zülüm unutulur
Yâr'e yârattığını kader şahit tutulur

Bismillâh dediğinle kible'ye doğrul hemen
Günâhın bilekleri birden bire bükülsün
En koyu hicrânlara kâfidir Rabbim demen
Yanan günâh sonrası kalan bir avuç külsün
Günâhın bilekleri birden bire bükülsün

● Ali Kemal Mutlu

Seni Sevmek Benim ‘Ülkü’ym Sevdiğim

Bâğ-ı iremde bir ağaç dalıdır
Kirpiğin ki salıncaklar kurarım

O kevserler kahve olur b/akışır
Hatırını gözlerinden sorarım

Her rüyamda tavus kuşu görürüm
Muştuları saçlarına yorarım

Bir şelale esintisi fısıldar
Omuzunda rüzgârları tararım

Albenisi uçurumdur burnunun
Dudağında abı hayat ararım

Göz arımın çiçeğidir konduğu
Ayva tüyün firdevslere firarım

Levh-i kalem mi çekmiş çizgisini
Huşu bulur kaşlarında ikrarım

Atlantis’in diplerinden seslensen
Ummanları ortasından yararım

Ve “Kurbanım ol!” dese bakışların
Korkuların kalemini kırarım

Sana vuslat hasretiyle üşürsem
Gülüşünü yorgan diye sararım

Nazarımın altındayken çırpınır
Gün yüzünü seyreylerken esrarım

Endamını servilerde unutma
Her serviye halef sanır ısrarım

Cennet senin cemalindir sevdiğim
Seyretmeyi ödül bilir tekrarım

Yedi iklim car köşeyi dolaşsam
Gerdanında eğlenmektir kararım

Markettesiniz. Önünüzden giden ailenin kadın ferdi, eşine raflardan birini gösteriyor ve “Çöp torbası alsak” diyor. Sesi duydunuz mu? *Tak tak ti ki tak tak*. Ya da şu: *Beş beş yedi beş beş*. Yetmediyse, başka söz dizileriyle de aynı sesi tekrarlamak mümkün: *Yüz yirmi sekiz bin, Cimbom yine galip, ben başbakan olsam, olmaz ki birader, yanlış yapıyorsun*.

Bir başka ritme bakalım!

Süpermarket, Bizim Bakkal, sizin dükkân...

Her tarafta koca koca afişler: *İndirim var, indirim var. Yüzde yetmiş indirim var*.

Aynı markettesiniz. Zeytin, peynir gibi kahvaltılık bir şeyler alacaksınız. Fiyatlara göz gezdiriyorsunuz. Dudağınız uçukluyor. Peynir mi, yoksa zeytin mi daha pahalı, merak ediyorsunuz. Ola ki birini diğerine tercih edebilirsiniz. Fiyat etiketlerine bakıyorsunuz. İçinizden bir ses: Peynir gibi zeytin de acayip pahalıymış. Oldu işte. Bakın siz de farkında olmadan bir ritim tutturdunuz.

Nasıldı? *Peynir gibi zeytin de acayip pahalıymış*. Yani tıpkı şu ses: *Yetmiş yedi milyon yedi yüz yirmi sekiz bin*. Ya da az önceki seslerle ifade edersek: *Tak tak ti ki tak tak ti ki tak tak ti ki tak tak*. Veya diler-seniz sayılarla tekrarlayalım: *Beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş*.

Yolda yürüyorsunuz. Karşı kaldırımında biraz iri kıyım bir çocuk muhtemelen kendisinden üç yaş küçük ve oldukça zayıf bir çocuğa tekme tokat giriyor. Dayanamıyor, gidip ayırıyor-sunuz. Kızıyor-sunuz: *Oğlum, niye dövdün çocuğu?* Alın işte, yine aruz. Yine aruzun sesiyle, ahengiyle, ritmiyle konuş-tunuz. Yani: *Beş beş / yedi beş beş / yedi beş*.

Çocuklar sokakta top oynuyorlar. Melik topu ortalıyor, Muhsin topa bir vole vuruyor; top gidip Müzeyyen halanın camını kırıyor. Muhsin’in ilk çılgılığı: *“Eyvah, camı kırdım.”* oluyor. Kaçıp köşeye saklanıyor. Müzeyyen hala topu vermemekte kararlı: *“Vermem, topu vermem.”* diyor. Alper’le Melik, Müzeyyen halaya yalvarıyorlar: *“N’olur topu versen.”* Bir yandan da Muhsin’e sesleniyorlar: *“Ma-dem topa vurdun. Git şimdi de sen al.”* Yani tıpkı şu ses: *Beş beş / yedi beş beş. Yüz yirmi dokuz bin. Cen-net gibi yurdum. İstanbul’u gördüm*.

“Geçen yaz ne yaptın?” sorusuna *“Almanya’ya git-tim.”* cevabını veren Vildan da; *“Ablam beni dövdü.”* cümlesiyle Vildan’ı babasına şikâyet eden Ahsen de; trafiğe kızdığı için burnundan soluyan ve *“Kan beynime çıktı.”* diyen Nurettin dayı da; her sezon başında Trabzon için *“Mümkünse bu yıl şampiyon olsak mı, ne dersin?”* diyen Said amca da müşteriye; *“Çok taze çayım var, buyur abi!”* diye bağırان genç garson da, eve geciken eşine kapı ağzında *“Nerde kaldın?”* diye çıkışan ev hanımı da aruzla konuşuyor.

Tekrarlayalım: *Eyvah camı kırdım. Almanya’ya gittim. N’olur topu versen. Ablam beni dövdü. Kan beynime çıktı. Yağmur yağacakmış. Bir kez daha anlat. Yüz yirmi sekiz bin*.

Şimdi de şu heceleri okuyalım: *Mef’ülü fe’ülün* Aynı ritim, aynı ses, değil mi?

Başına bir kaza gelip nasihatler duyan biri, *“Dam-dan düşenin hâlini damdan düşen anlar.”* diyorsa aruzla konuşuyor demektir.

Görüldüğü gibi, *Mef’ülü fe’ülün* kalıbı, bizim *“beş beş / yedi beş beş”* ya da *“Samsun Rize Batman”* kelimeleriyle kurduğumuz ses dizisinden farklı bir şey değil.

Zeyyat Selimoğlu

İlhan Demiraslan

Arif Nihat_Asyâ

Mahmut Hekimoğlu

Uzatalım söz dizisini:

Dün söylediğin neydi unuttum.

-Aslan mı cesur kurt mu cesurdur?

-Aslan da cesur kurt da cesurdur.

Beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş

Yârin dudağından getirilmiş

Bir katre alevdir bu karanfil (Ahmet Haşim, *Karanfil*)

Daha uzun birer cümle kuralım:

-Ceylan mı güzel, kuş mu güzel, at mı güzeldir?

-Ceylan da güzel, kuş da güzel, at da güzeldir.

Mef’ülü mefâ’ilü mefâ’î lü fe’ülün ya da fa’lün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün

Yetmiş yedi milyon yedi yüz yirmi sekiz bin

Yahya Kemal'in üç ayrı şiirinden alınmış mısralar okumaya sıra geldi mi acaba? Okuyalım bakalım:

Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik

Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik (Yahya Kemal, Akıncı)

Yani:

Tak tak ti ki tak tak ti ki tak tak ti ki tak tak

Tercih edilen vezin ve kalıbın işlenen tema ile çok yakın ilişkisi kurulabilir. Şair, hareketli bir sahneyi tasvir ederken, hecelerın ses değerlerinden faydalanmak ister. Vurgulu iki hece ileri atılışı sezdirir. Ardından gelen iki vurgusuz hece duraklama, sonra tekrar iki vurgulu hece, hareketin hızlanarak devamını düşündürür.

Artık demir almak günü gelmişse zamandan

Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan (Yahya Kemal, Sessiz Gemi)

Şiirin yolculuk/ölüm temi üzerine kurulduğunu hatırlayınız. Omuzlarda bir tabutu taşıyan insanların derin sessizliğine eşlik eden adımları hissedilmiyor, ayak sesleri duyulmuyor mu? İlk iki hece hareketin başladığını, tabutun musalladan omuzlara alındığını; takip eden iki hece, derin bir sessizlik içinde yol alan kalabalığın belli belirsiz ayak seslerini duyurur.

Körfezdeki dalgın suya bir bak göreceksin

Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde. (Yahya Kemal, Geçmiş Yaz)

Bu dizelerde de, canlı ve hareketli yaşanmış bir dönemin, hatıra düzleminde ifadesi var. Körfezdeki dalgın su dalgalanmaktadır. Dizedeki ilk iki vurgulu hece, bu dalgalanın sesini, takip eden iki vurgusuz hece de denizin durgunlaştığını duyurur gibidir. Önce dalgalı iken sonra durgunlaşan deniz, veznin duyurduğu sesle birlikte, hızlı yaşanmış bir aşk döneminden sonra durgun bir döneme girmiş insanın ruh hâlini de sezdirir.

Demek ki vurgulu hecelerle başlayan vezinler genellikle hareket, canlılık ve faaliyetle ilgili temaların işlenmesinde, yüksek perdeden seslenişlerde kullanılmaktadır. Mesela savaş sahnesini tasvir edecek şair, vurgulu hecelerle başlayan aruz kalıplarını kullanabilir. Dövünerek ağlayan biri için de pekâlâ bu ritimden yararlanılabilir. Ya da rüzgârlarla yarışırçasına koşan bir atı anlatırken söz konusu kalıplardan biri tercih edilebilir. Öyleyse bir

şiirde kullanılan vezin, rastlantı ile izah edilemez. O, şairin işlediği temaya en uygun sesi arama endişesinin bir sonucu olarak seçilmiş ve kullanılmıştır.

Şimdi biraz daha eskiye gidelim isterseniz. Adına divan edebiyatı, eski edebiyat ya da "klasik edebiyat" dediğimiz döneme ait örneklerle yaklaşmak için henüz erken mi? Hiç de değil. 13. yüzyıldan 19. yüzyıla yaklaşık 600 yıllık bir dönemi dolduran on binlerce örnekten ikisi:

Gönlüm açılır zülf-i perîşânını görgeç

Nutkum tutulur gonce-i handânını görgeç (Fuzulî, Gazel)

Dil-hastelerin bilmedi sıhhat neye derler

Dârû-yı ifâkatla inâyet neye derler (Koca Ragıp Paşa, Gazel)

Yani şu ritim:

Beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş.

Fa'lün feilâtün feilâtün feilâtün

Sesi duyabiliyorsak iyi yoldayız demektir. Fuzulî'nin örneği, sevgilinin dağınık zülfünü görünce gönlü açılan; gülen yüzünü görünce de dili tutulan "ben" in, kıvranışını hissettirmiyor mu? Bu içten içe değil, davranışlara da akseden bir kıvranmadır.

Koca Ragıp Paşa'nın beytinde de aynı kıvranma duygusunu sezmek mümkündür. Hastalık (aşk) sebebiyle yatağında bir o yana bir bu yana dönüp duran insanın kıvranışı. Bu hâli ifade etmek için şair, özellikle vurgulu hecelerle başlayan bu kalıbı tercih etmiştir.

Şiirin izniyle yine gündelik hayata dönelim. Gündelik hayatımızda, hazırlıksız pek çok konuşmamızda, kulak verilse birçok aruzlu örneğe rastlanır. Herkese dikkatini kendi konuşma diline çevirmesini tavsiye ederek, kendimizden birkaç örnek verelim.

Geçen yaz. Köydeyim. Bakıyorum bahçenin ortasında, diz boyu olmuş otlar arasında Mustafa amcam, örsün çatal uçlarını toprağa çakmış. Sağ elinde çekiç, tırpanın sapını omzuna dayayıp ağzını örsün üzerine yatırmış, küçük küçük çekiç darbeleriyle tırpanın ağzını dövmekte. Belli ki "Amcam yine tırpan vuracak."

Kızım Vildan elinde kalem kâğıt, kardeşine "Ah-sen, hadi mektup yazalım." diyor. Kardeşi cevap veriyor: "Ama ben yazmayı hiç bilmiyorum." Kulaklarıma inanamıyorum. Bu kızlar aruzla konuşuyorlar.

Yaylaya çıkıyoruz. Babaannem (yani o Osmanlı kadını, Ömer Ustanın Havva) sütü sağmış, kaynatmış, bize ne ikram edeceğini düşünüyor: “*Kaymak mı yedirsem size sütlaç mı yedirsem?*” diyor.

Hastalığımız sevgisizlik. Muhabbet fedaisi olmak kolay mı? Öyle ya! *Markette satılmaz ki muhabbet dediğin şey.*

Taze âşık sevdiğinden ayrı kaldığı zaman yaşadığı duygu hâlini ona anlatmak istiyor: *Sensiz ne kadar yalnızım anlatması çok zor.*

Merhum Bekir Sıtkı Erdoğan ustamızın uzun yıllar önce ortaokul öğrencilerine sayılarla aruz ritmini kavratmaya çalıştığı derste, bir öğrencinin kurduğu dizeyi hatırlayalım: *Sana dil dökmeyi bilmem ne olur anla beni.*

Hikâye okumak istiyorsunuz. Alın bir Mustafa Kutlu ve Türkçenin zevkine varın. Hangi kitabı mı? Mesela bir *Ya Tahammül Ya Sefer*.

Bakın!

Ya Tahammül Ya Sefer.

(Fe‘ilâtün fe‘ilün)

Mesela bir Ya Tahammül Ya Sefer.

(Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün)

Kutlu’nun başka kitapları da okunmak üzere sırada bekliyor:

Beyhûde Ömrüm (Müstef‘ilâtün)

Rüzgârlı Pazar (Mef‘ülü fe‘ül)

Dem Bu Demdir (Fâ‘ilâtün)

Ayna grubunun Ceylan şarkısına kulak verin.

Gurbette yorgun düştüm be ceylan

(Mef‘ülü fa‘lün mef‘ülü fa‘lün)

Hasret tüketti bittim be ceylan

(Mef‘ülü fa‘lün mef‘ülü fa‘lün)

Soner Arıca’nın “Kaç Kere şarkısını dinleyin!

“Kaç kere yıkılır? / Kaç kere bükülür? / Kaç kere ölür insan?// Ben bin kere, yüz bin kere / milyon kere öldüm”

Sanatçı son dizeyi “Ben bin keree yüz bin keree milyon keree öldüm” biçiminde seslendirip vezni bozmuş olsa da dize aruzun *Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün* ya da *fa‘lün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün* kalıbıyla yazılmıştır. Yani, *beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş / yedi beş beş*.

Şarkının melodisini bir kenara bırakıp dizeyi tekrarlar mısınız lütfen!

“Ben bin kere / yüz bin kere / milyon kere öldüm.”

Şarkıdaki prozodi hatası, sözün ritmiyle ezginin ritmini kaynaştıramamaktan doğuyor.

Atasözleri ve deyimlerden birkaç örnek: *Ya huyundan ya suyundan; hafta sekiz gün dokuz; hâline bakmaz da maymun oynatır; hapı yutmak; hayrette akıl, yolda selam, gamda teselli.*

Bir bilmece: *Dağdan gelir taştan gelir bir kükremiş arslan gelir.*

Örnekler kitaplık hacme ulaşacak kadar çoğaltılabilir.

Özetle, bir öğretmen öğrencisine “*Artist misin oğlum?*” diye takılırken; öğrenci kendisine kırık not veren öğretmenin arkasından “*Hoca, Allah sana insaf versin.*” diye sitem ederken; fanatik taraftar ezeli rakibin taraftarına “*Göreceksin yine biz şampiyonuz.*” diyerek onu kızdırırken; genç âşık sevgilisine “*Hayırsızsın, vefasızsın.*” diye sitem ederken; baba çocuğunu “*güzel yüzlüm, kömür gözlüm, şirin sözlüm, benim nazlım*” okşamalarıyla severken; anne televizyonla oynayan çocuğunu “*Televizyon bozulur yavrucuğum.*” cümlesiyle uyarırken; “*Bana bir baksana dostum.*” diyen arkadaşına “*Sana ben bakmıyorum zâbıta baksın kanka.*” diye cevap veren muzip kişi de gayriihtiyari aruza ait ahengi kullanmaktadır.

Görüyorsunuz ki, aruz çok da dışında olduğumuz bir konu değil. Biz sadece ona yaklaşmanın farklı bir yolunu açmak istedik.

● Sündüs Aslan Akça

Son Beyan

Bilmem farkında mısın biraz daha mesafe
Giriyor aramıza her geçen gün yeniden
Bekliyorum umutla gelir diye insafa
İçimde pırpır eder kelebekler aniden

Sana dair ne varsa paslanıyor zamanla
Hani kalay istiyor bilmem farkında mısın
Geçmiyor günler artık sazla, sözle, kemanla
Feleğin çemberinde yoksa çarkında mısın

Arada bir de olsa tatlı sözden taç yapıp
Hani bir de coşturup şımartsa alkışların
Şu çiçekçi amcadan bir buket gülü kapıp
Ayaklarımı yerden kesse şu bakışların

Yine göl kıyısında anılardan dem vursak
Hatıralar titretse gönlümün bam telini
Gelincikler içinde durup hayale dalsak
Koparsa içimdeki uzayan gam telini

Nedense hep geçmişte dolanıp duruyorum
Hangi günü kaldırısam altından çıkıyorsun
Gökkuşağı renginde hayaller kuruyorum
Gözlerimde çoğalıp, yolunca akıyorsun

Bilmem farkında mısın uzun süreden beri
Kelamın teknesi de su almaya başladı
Çırpınır yüreğimde laf anlamaz serseri
Boşa kürek çekmekten, yorulup yavaşladı

Artık eyvallahım yok çektim tüm perdeleri
Umarsız kahkahamla çınlıyor dört bir yanım
Geçmişe sünger çekip kuruttum dideleri
Bu da kapak namına olsun sana beyanım

Gülistanda Kış Fashı (Divan Edebiyatında ‘Şitaiyye’ye Dair)

● Mehmet Pektaş

Güçlü bir gelenekten beslenen ve sanat anlayışını buna göre şekillendiren divan şairi dış dünyayı geleneğin belirlediği bakış açısına göre algılar. Bu bakış açısı tabiatı mevcut görüntüsünden sıyrarak kısmen de olsa mücerret bir hale büründürür. Mücerret imgeler şairin zihin süzgecinden geçtikten sonra divan edebiyatının kendine özgü sanat telakkisi, söz varlığı ve üslup özellikleri çerçevesinde estetik bir ifadeye dönüşür. Bu süreçte şairin dış dünya ile kurduğu ilişki zaman zaman çok sınırlı bir düzeye inse de tam bir kopuştan söz edilemez. Böyle bir iddia sanatın doğasına da uygun değildir. Tabiat ve tabiat olayları geleneğin çizdiği sınırlar içerisinde şiirlere yansırken bahariyye, cemreviyye, temmuziye, hazaniyye, şitaiyye gibi edebi türler oluştuğu görülür.

Divan edebiyatında hâkim mevsim bahar olmakla birlikte İskender Pala'nın ifadesiyle “karda tavşan izi gibi seyrek” de olsa kış şiirlerine rastlanır (Pala 2002: 216). Şita kelimesinden gelen ‘şitaiyye’ye sözlükte “kış ile ilgili, kışlık” karşılığı verilir (Muallim Naci, 2006: 945). Edebiyat terimi olarak ise “Teşbib bölümünde kış ve kış hallerinden bahsedilen kaside.” şeklinde tanımlanır (Pala, 2009: 433; Olgun, 1973: 139). Oysa hem mesneviler içerisinde kış konulu bölümlere hem de diğer nazım şekillerinde yazılan soğuk ve kışa dair şiirlere rastlanır. Cemâlî'nin *Hümâ ve Hümâyûn*'unda, Fahrî'nin *Hüsrev ü Şîrin*'inde, Hassan'ın *Mihr ü Müşterî*'sinde Tacizâde Câfer Çelebi'nin *Hevesnâme*'sinde kış tasvirleri yer alır (Şentürk, 2002: 256-258). Şeyh Gâlib'in, *Hüsn ü Aşk* isimli eserinde Aşk, Hüsn'e kavuşmaya çalışırken aniden bastıran kış ve karanlığı da aşmak zorunda kalır (Doğan, 2006: 271- 285). Fuzûlî'nin *Leylâ ile Mecnûn*'unda Leylâ'nın Mecnûn'a kavuşamayacağını anlayarak canından ümidini kesmesi kış dekoru içerisinde anlatılır (Doğan, 2007: 503-508). 19. yy'da Tırnakçızâde Mehmed Said Zîver Bey tarafından mensur bir şitaiyye de

kaleme alınmıştır (Yekbaş, 2009: 148). Kış, ayrıca Lâmiî Çelebi'nin *Münâzara-i Bahâr u Şitâ* ve Sıdkî Paşa'nın *Berf ü Bahâr* adlı eserlerinde olduğu gibi, münazara türünde kaleme alınmış eserlere de konu olur. Hal böyle olunca kış ve soğuk tasvirine yer veren tüm metinlere “şitaiyye” demek daha kapsayıcı bir tanımlama olacaktır (Akkuş, 2007: 241, 242). Kar anlamına gelen “berf”le ilgili berfiyyelerle sonbahar temalı hazaniyyeler de şitaiyelere yakın türlerdir. Bu tarz şiirleri ayrı birer tür olarak kabul etmek mümkün olduğu gibi şitaiye içerisinde değerlendirmek de mümkündür (Gökâlp, 2009: 423). Karsız bir kış düşünmeyen şairler, şitaiyelerde karla ilgili söz oyunlarına sıkça başvururlar. Berfiyyelerle şitaiyyeler arasında kesin bir çizgi çekmek kolay değildir.

Şitaiyelerin en yaygın görüldüğü nazım şekli olan ve genellikle bir büyüğü övmek için yazılan kasideler belli bir kompozisyona göre tertip edilirdi. Buna göre kasidenin “nesib” veya “teşbib” olarak adlandırılan giriş bölümüne bir betimlemeyle başlanması âdettendi (Dilçin, 1999: 124). Kasideler ramazan ayının gelişi, bayram, bahar, yaz, kış gibi bir vesileyle din veya devlet büyüğüne sunulurdu. Kasideler nesib bölümünde işlenen konuya göre (ramazaniyye, ıydiyye, bahariyye, temmuziyye, şitaiyye), redif kelimelerine göre (gül, nergis, güneş, lal) veya kafiye mısrasının son harfine göre (raiyye, mi-miyye gibi) adlandırılırdı (Çavuşoğlu, 1986: 20).

Şitaiyyelerde kar, kış, soğuk ve buz kelimeleri etrafında zengin çağrışımlar uyanır. Tabiatın kar altındaki görüntüsü pek çok benzetmeye konu olur. Kış, mecazî olarak insan hayatının son dönemi ile özdeşleştirilir. Sonu, tükenmişliği, yaşlılığı ve ölümü temsil eder. Şair, kışın baharı özler, iç mekâna kapalı kalması, eğlence ve sohbet meclislerinden ayrı kalması onda olumsuz duygular uyandırır (Akkuş, 2007: 242). Diğer yandan sosyal hayat her şeye

rağmen devam eder. Açık havadaki sazlı sözlü eğlencelerin yerini helva sohbetleri alır. Uzun kış gecelerinde erkenden kapıları kapanan dergâhlarda ve konaklarda şiir ve musiki meclisleri kurulur. Sanat sosyal hayatın içerisinde farklı bir hal alarak varlığını sürdürür (Pala, 2002: 216-217).

Karın yağmasıyla birlikte yeryüzünün beyaz bir örtüyle kaplanması, soğğun dış dünyada meydana getirdiği doğa olayları, şairlerin hayal güçlerini harekete geçirir. Şairler kar, kış, soğuk ve buz etrafında ince hayaller, orijinal benzetmeler kurarlar. Necatî, aşağıdaki beyitte kışın gelmesinden duyduğu üzüntüyü karı çekirgeye sevincini ise bu çekirgeler tarafından istila edilen yeşil bir tarlaya benzeterek anlatır. Kar çekirgeleri gökten indi mi sevincin yeşil tarlasından ürün beklememek gerekir. Başka bir beyitte şair, karı pervane böceklerine benzetir. Kar pervanelerinin kaybolması için cihanı aydınlatan güneş mumu yanmalıdır. Nasıl ki pervaneler kendilerini mumun ateşine atıp yok ediyorlarsa, kar da güneşin ortaya çıkmasıyla kaybolacaktır (Kaside 14/3) Necatî'nin kullandığı bir başka hayal ise insanların kış geldiğinde çerağ yani mum yakmalarıdır. Diğer mevsimlerde çerağ sadece geceleyin aydınlanma amacıyla yakılacakken kışın hava kapalı olduğundan ve belki az da olsa ısısından yararlanmak için, gündüz vakti de yakılır. Şair bu realiteyi şairane bir sebebe bağlar güya insanlar çerağ yakarak güneşi aramaktadırlar. Yani güneşi mumla ararlar (Kaside 14/7).

Oldı çünküm melah-ı berf havadan nâzil
Mezra'-ı sebz-i tarabdan gönül umma hâsıl
Necatî (Kaside 14/1)

Cinânî, kış ve yazı birbirine düşman iki hükümdara benzetir. Kış şahı gökyüzüne askerlerini salınca korkuya kapılan doğu hükümdarı (güneş) görünmez olur. Sonraki beyitlerde şair, beyaza bürünen ağaçları kar askerinin ak çadırları olarak düşünür (Kaside 30/2). Kış askerinin hücumu ile bahar şahı kaçır; kış bu mücadeleden yüz akıyla çıkar (Kaside 30/3).

Sipihre şâh-ı şitâ 'arz idüp leşker
Görinmez oldu bu havf ile hüsrev-i hâver
Cinânî (Kaside 30/1)

Mesîhî, kışın güneşin bulutların arkasında görünmemesinden hareket ederek bulutu pamuğa, güneşi de pamuklara sarılmış ayva-ya benzetir. Felekse omzuna bulutlardan post vurmuş bir ihtiyardır. Şair başka bir beyitte, kışın suyun üzerinde buz tabakası oluşmasından hareket eder. Su, bu haliyle sırça saray içerisinde gizlenen gün görmedik bir sevgili gibidir (Kaside 11/4). Başka bir beyitte ise soğuk Nemrut'a benzetilir. Şair Hayy ve Kadir olan Allah'ın ateşi gülistana çevirmesine şükreder. Beyitte Hz. İbrahim'in ateşe atılması hatırlatılırken kıssadaki tersine bir durum söz konusu edilir. Soğuk Nemrut'u halkı öldürmeye kast ederken ateşin sayesinde ortalık gülistana döner (Kaside 11/5). Şair başka bir beyitte ise kışın suyun soğumasından yola çıkar. Güya, su tıpkı bir insan gibi kıştan soğumuştur. Bu tavrında da haksız değildir, kış onu buzdan bir kalede hapsedmektedir (Kaside 11/6). Başka bir beyitte ise şair, evlerden yükselen dumanların soğuktan perişan olan insanların ahlarının dumanı olduğunu söyler (Kaside 11/9). Nihayet sözü kendi durumuna getiren Mesîhî, Hasan Paşadan kendisi için bir kürk ister, soğuktan ancak kürkten hisara girerek kurtulabileceğini söyler (Kaside 11/33).

Mihr ayvasını kat kat penbeye sardı sehâb
Postın urındı eginine bulutdan çarh-ı pîr
Mesîhî (Kaside 11/2)

Gelibolulu Mustafa Âlî, soğğu kocakarıya benzetir. Gökyüzü ise aksakallı bir ihtiyardır. İnsanlar kar yağıyor sansa da aslında kocakarı, gökyüzünün sakalını yolmaktadır.

Karlar yağdı sanur halk velî berd-i 'acûz
Sakalın yolmadadır zâl-i sipihrün tel tel
Mustafa Âlî (Kaside 21/10)

Bâkî, yaşadığı ihtişam dolu devrin de etki-
siyle olsa gerek karı yeryüzüne bedavadan dö-

külen akçelere benzetir. Bu akçelerle ovaların eteği, dağların cepleri dolar.

Zemîne bâd-ı hevâdan çok akçe düştü yine
Pür itti dâmen-i sahrâyı toldı ceyb-i cibâl
Bâkî (Kaside 21/2)

Nev'î, kışın gelmesi ve ortalığın buz tutmasını, yeryüzünü yeşil sırçaya benzeterek anlatır. Kışın gelmesiyle yeşil sırça kırılmış ve her yer cam parçaları ile kaplanmış. Başka bir beyitte kar pamuğa, saba rüzgârı hallaca, servi ağacı ise yaya benzetilir (Kaside 20/7). Diğer bir beyitte yapraklarını döken ve üzerine kar yağan servi soğuk havadan etkilenmediğinden gömlekle gezen delikanlıya benzetilir (Kaside 20/8).

Şikest oldu meger mînâ-yı ahzar
Zemîn pür hurde mînâ ser-â-ser

Nev'î (Kaside 20/1)

Hasan Ziyâî, kar yağınca yeryüzünü ak bir deniz gibi görünür. Bir beyitte, karın yağması güneşin balık burcuna girmesi ile anlatılır. Güneş şubat ayında balık burcuna girerek onu avlamış olur. Kar gibi görünen güneşin yakaladığı bu balığın pullarını kazıyarak dökmesidir (Kaside 2/3). Başka bir beyitte karın yağışı felek değirmeninin un öğütmesi olarak düşünülür (Kaside 2/7). Felek yaz defterini yırtıp atmıştır, gökten dökülen kâğıt parçalarıdır (Kaside 2/10). Felek hallacı yay (kavs) burcunu eline almış, pamuk atmaktadır. Yeryüzüne kar olarak dökülen pamuk parçalarıdır (Kaside 2/11) Başka bir beyitte ise kaza mimarının viraneye dönen dünyayı tamir ettiği anlatılır. Dünyaya kar olarak yağansa bu tamirat sırasında kullanılan ve yere dökülen kireçten başka bir şey değildir (Kaside 2/12) Diğer bir beyitte ise dünya kocakarıya benzetilir. Kar olarak yağansa bu kocakarının saçlarıdır (Kaside 2/15).

Rûzgâr ile cihâna tağılup berf-i şitâ
Gösterür şimdi cihân sahnını bir ak deryâ
Hasan Ziyâî (Kaside 2/1)

KAYNAKÇA:

Ahmet Atillâ Şentürk, XVI. *Asra Kadar Anadolu Sahası Mesnevilerinde Edebi Tasvirler*, Kitabevi Yay., İstanbul, 2002.

Ali Nihat Tarlan, *Necatî Beg Divanı*, Akçağ Yay., Ankara, 1992.

Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay., Ankara, 1999.

Cihan Okuyucu, *Cinânî, Hayatı, Eserleri, Divanının Tenkidli Metni*, TDK Yay., Ankara, 1994.

Haluk Gökalp, "Eski Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi", *Başlangıçtan Günümüze Tür ve Şekil Bilgisi*, Kriter Yay., İstanbul, 2009, ss. 175-441.

Hakan Yekbaş, "Tırnakçı-zâde Mehmed Sa'îd Zîver Bey ve Mensur Şitâiyyesi", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, İstanbul 2009, ss. 147-184.

İskender Pala, *Şairlerin Dilinden*, L&M Yay., İstanbul, 2002.

....., *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul, 2009.

Kudret Altun, *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Divânı (Vâridâtü'l-enîka)*, Özlem Kitabevi, Niğde, 1999.

Mehmet Çavuşoğlu, "Divan Şiiri", *Divan Şiiri, Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, Sayı: 415-416-417, Temmuz, Ağustos, Eylül 1986, ss. 17-77.

Mertol Tulum ve Ali Tanyeri, *Nev'î Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1977.

Metin Akkuş, *Klâsik Türk Şiirinin Anlam Dünyası*, Fenomen Yay., Erzurum, 2007.

Mine Mengi, *Mesihî Divânı*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara, 1995.

Muallim Naci, *Lûgat-ı Nâci*, Çağrı Yay., İstanbul, 2006: 945

Muhammed Nur Doğan (Haz.), *Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk*, Yelkenli Yay., İstanbul, 2006.

....., *Fuzuli, Leyla ve Mecnun*, YKY Yay., İstanbul, 2007.

Müberra Güngendereli, *Hasan Ziyâî Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Divanı (İnceleme-Metin)*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2002.

Sabahattin Küçük, *Bâkî Divânı*, TDK Yay., Ankara, 1994.

Tahir'ül Mevlevi (Olgun), *Edebiyat Lügatı*, Endurun Kitabevi, İstanbul, 1973.

● Necibe Taşkın Çetinkaya

Üşüyorum Ben

Avuçlar semada kalbim niyazda,
Gönlümde mahşeri yaşıyorum ben,
Âhir olan sen.
Titriyor bedenim sanki ayazda,
Aşkın ateşinde üşüyorum ben,
Zâhir olan sen.

Düşen yaprağıma dönüp bakmadım.
Hayat ağacıma çivi çakmadım.
Her gün eyvah! diye ağıt yakmadım.
Şimdi şu halime şaşıyorum ben,
Kâdir olan sen.

Ruhumu ezip de çekmedim cefa.
Cananımdan başka görmedim vefa.
Dünya mezrasında sürerken sefa,
Gayya kuyusuna düşüyorum ben,
Hâbir olan sen.

Bu dünya bizlere Rab'den hediye.
Lâyıkıyla kulluk etmezsin niye?
Günahı, sevabı bilirim diye,
Galiba haddimi aşıyorum ben,
Kebir olan sen.

● Səxavət İzzəti

Gedirəm

Gəldim günəşli bir gündə,
Dumanda, çəndə gedirəm.
İzimi görənlər bilər,
Nə halda, gündə gedirəm.

Gedən dostlarıma deyin;
Bu qədər yeyin getməyin,
Siz Allah məni gözləyin,
Dayanın, mən də gedirəm.

Eh dünya, nə sən unutma,
Çöp olub gözümə batma,
Qəbirlə məni qorxutma,
Mən ora gündə gedirəm.

Dolanır

İlin günün harasıdır,
Gözümdə yağış dolanır.
Ürəyim yanır, yaxılır,
Başımda qar-qış dolanır.

Nə imiş dərdi fikrimin,
Dərdi göyərdi fikrimin,
Dağılıb yurdu fikrimin,
Çöl gəzir, örüş dolanır.

Dinir bir qız ürəyimdə
Gülür bir göz ürəyimdə
Gecə-gündüz ürəyimdə
Bir əziz görüş dolanır.

Əndəlib əmtotdu dolu
İtirdim çəmənini, gülü.
Könlümün sarı bülbülü,
Yerində bayquş dulanır.

● Metin Özarslan

Sınav

Öğrenenlere ve öğretenlere

Hayatın kendisi sınav esasen
Bunu bil girmeden zor deme sakın
Yapabildiğini işaretle sen
Ne siteme yönel ne de dert yakın

Soru türlü türlü hallerde gelir
Bilip bilmediğin dillerde gelir
Zamansızca çalan ziller de gelir
Şaşıрма kâğıda dikkatle bakın

Bilgi ver kraldan kralcı olma
İnisiyatif al kuralcı olma
Hayal satıcısı bir falcı olma
Esasında neysen o tavrı takın

Herkes kendi sınavının derdinde
Cevabı al madem soru sordun da
Dürüst geçen her imtihan ardında
Yüksek notla mezuniyet pek yakın

[ikmal endişesi]

HECE TAŞLARI 6. YIL FİHRİSTİ

15 MART 2020-15 ŞUBAT 2021

ABDULLA, Süleyman 64/13 Kirpiyimdən, 70/20 Zəfər Türküsü;
Bir Fəssilli Qarabağ

ABDULLAYEV, Cavanşir 70/68 Öpəcəm

AĞAHÜSEYNQIZI, Əzizə 70/35 Ağdam

AKBAŞ, Ali 70/9 Göygöl

AKÇA, Sündüs Arslan 62/13 Yazboz Tahtası, 66/21 Ahvalım,
72/18 Son Beyan

ALİOĞLU, Hacer 60/19 Senem Ayşe

ALLAHVERDİ, Sehran 70/76 Şuşam

ALTUN, Ferhat 60/15 Yar Elinden

ALTUN, Kadir 60/14 İmkənsiz

ARABAÇI, Ayaz 0/79 Uca Zirvələrin Qayda Belədir

ARAZ, Məmməd 70/13 Qarabağ Düzü

ARİFQIZI, Təranə 70/57 Əziz Şuşa, Biz Qayıtdıq

ASLAN, Vahid 66/23 İndi, 68/17 İndi, 70/73 İndi

Əşik Cəmal Divanî 67/17 Haber Vermeden, 70/40 Karabağ
Üzerine Deyişmə

Əşik Yaşar Reyhanî 62/4 Ters Ayak Deyişmə

ATILGAN, Halil 65/12 "İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım"

ATMACA, Tayyib 60/2 Hangi Ağıt Söndürür Bu Acıyı; 60/21 Yan-
sıma, 61/3 Atmaca Şiir, 61/22 dOkunan Şiirler -17-, 62/3
Allah'a Her Şeyi Anlatacağım, 63/22 dOkunan Şiirler -18-,
64/3 Herkes Kendi İçinde Kaçak Kazı Yapıyor, 65/22 dO-
kunan Şiirler -19-, 67/3 Biz Bize Biz Gibi Batar Dururuz,
67/22 dOkunan Şiirler-19-, 68/3 Ruh Yarası, 69/22 dOku-
nan Şiirler-20-, 70/3 Kanımızda Deli Taylar, Karabağ'da
Toynak Vurur, 71/21 dOkunan Şiirler -21-, 72/3 Bu Yanaşık
Hece Burada Biter

AVŞAR, Mehmet 60/19 Bizi Unuttuk

AVŞAR, Muhammed 70/21 Karabağın Destanı, 72/4 Türklük
Destanı

AVŞARBƏY, Aslan 63/6 Dağlarda Baharı Sordum, 66/20 Kaygı
Duruşu

AY, Arif 67/6 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmi beş

AYDEMİR, Süleyman 68/18 Şair Ölümlüdür

AYDIN, Rukiye 61/12 Hicran Güncəsi

AYDOST, İsmail 66/19 Kara Gözlü Bir Adam

AYVALI, Mustafa 61/13 Gül Dalı

BAKİLER, Yavuz Bülent 70/12 Azərbaycan Yüregimə Bir Şahda-
mardır

BAŞ, Mehmet 61/17 Dua, 68/21 Dağlar

BAYAR, Yaşar 60/6 Leylâk Kokulu Şehnaz Dîvan, 65/5 Hû, 71/10
Zerefşan

BAZ, İbrahim 62/11 Bilmez

BERDELİ, Bəsti 70/27 Qarabağım; Qarabağ Türkündü

BƏRQİ, Lüfəli 70/45 Qarabağda Olaydım

BİLGİN, Arif 64/22 Aşk Kokusu; Sevgili

BİRCAN, Mehmet 72/8 Örü-turun

BİZAR, Muhammed 71/9 Aşk Aşıkâr Sebebi

BOZALQANLI, Mikayıl 70/75 Şuşam

CAN, Cahit 64/11 Bizdedir

CENGİZ, Köksal 65/19 Sen Varsın

CESUR, Hasan Hüseyin 65/11 Kayıp Şehrin Masalı

COŞKUN, İlkey 62/22 Sanırım

ÇAKMAK, Turan 68/12 Canın İsterse

ÇAMURCU, Erhan 64/17 Münacaat, 68/14 Korkuyorum Allah'ım

ÇAPRAZ, Erhan 70/54 Karabağ

ÇARBOĞA, Kenan 70/2 Karabağ'a Azadlık Çağırısı

ÇETİNKAYA, Necibe Tşkın 61/6 Keşke, 72/22 Üşüyorum Ben
ÇOBAN, Ertuğrul 64/6Kolay Değilmiş, 67/15 Tövbekâr Dizeler
DAŞGIN, Ali 64/23 Bana Giden Gölge, 70/53 Doğma Qardaşım,
Qarabağ Şəhidi

DAVUTOĞLU, İbrahim Karalı 72/11 Türkistan

DEDEKURT, Temur Melik 65/4 Gençlişe Veda

DİLEK, Üner 71/8 Bilmezsən

DOĞAN, Avni 67/5 Düşer

DOĞAR, Abdulkadir 65/20 Öğretmen

DUMAN, Ədalət 70/39 Bəs Nə olaydım?

DURALİ, Bünyamin 6/16 Şiir Heveslilerine Mektuplar/ Bireyci
Şiir Başka, Bireysel Şiir Başka, 63/17 Heveslilerine Mektup-
lar/Şiir İş İşlerden Herhangi Bir İş Değildir

DURBİLMEZ, Bayram 70/26 Azərbaycan'ın Şahlanış Dastanı!

DURMAZ, Mehmet 60/10 Arpacım Zamansız Gitti, 64/7 Musibət
Çağı, 66/3 Razi Değilim, 68/6 Aşk Taşkınlı, 70/17 Karabah-
tın Ağ Olsun, 71/24 Yüreğe Sitem

DURMUŞ, Hayrettin 608 Sevdə Irmağında Türküler

ECE, Hüseyin K. 64/18 Bir Kapı Önünde Düş Görmek

ƏHMƏDLİ, Nazim 70/74 Laçına Məktub

ƏLƏKBƏRLİ, Musa 70/61 Döyüş Qarabağdadı

ELİTAŞ, Hikmet 60/5 Şiir

ELOĞLU, Famil 70/48 Şuşa

ELŞƏN, Aledin Seyidzadə 70/50 Qarabağ'da

EMİNOĞLU, Sıtkı 70/40 Karabağ Üzerine Deyişmə

EMRE, Ali 63/8 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmi beş

ƏNBAZ, Aliriza 70/47 Qarabağ

ƏNDELİB, Səvavət İzzəti 67/13 Bəlkə də Ölülər Bizə Güllürlər

ERBAY, Erdoğan 62/8 Kalemın Kasemindən Kelâmın Kemaline:
Tayyib Atmaca Şiiri, 69/12 Muhsin İlyas Subaşı Şiiri İçin,
70/24 Karabağın Ağ Bahtına, 71/6 Elifname

ERDOĞAN, Kenan 71/7 Yakamozlar Eksik Olmaz Yüzümdən

ERYİĞİT, İbrahim 72/7 Tabiat Güzellemesi

EŞQİN, Məmmədov 62/23 Son Ümid

FERMANOĞLU, Osman 62/14 Çakirəm, 63/4 Deyişmə Məni/
Beni, 70/18 Gəlirəm; Teyfur Çələbinin Zəngilani

GÖREN, İbrahim Ethem 60/12 Mehmet Şeker'in "Dem Dem
Demokrasi'si

GÖRGÜN, Fikret 60/14 Gönüller Sırrına Eren Olmalı

GÖRKAS, İrfan 67/18 Germiyanogulları Şair-Düşünürü Kadı
Ahmet Dâi'nin Poetik Hikmeti

GÖZÜKARA, Mehmet 60/20 Düştü, 64/12 Hüzün

GULİYEV, Rovsen 70/65 Mübariz

GÜLCƏMAL, Abdullah 63/16 Ağustosta Yüreğime Kar Düşer

GÜNAY, Turgut (Yetik Ozan, Firkati) 61/5 Sadık Kemal Turhal
(Kemaloğlu) Turgut Günay (Yetik Ozan) Deyişmesi, 62/4
Ters Ayak Deyişmə

GÜNDÖĞAN, Cemalettin 68/7 Gizlidir

GÜNEY, Nazire 62/19 Alfabe; Zihdan-ı Hece, 71/20 Zannettim

HACI, Kenan 70/66 Şuşa

HACİ, Ekrem 70/41 Karabağ

HALİS, Ömer Mücahit 65/17 Yanar Gaye; Ahitap

HANAY, Ercan 71/19 Sonra; Esin Perisi

HASAN, Hatice Ayşe 63/20 Yeşil Gözlerin, 68/13 Fütâde, 72/13
Emâdallah

İSMAYİL, Mehmet 70/11 Laçın'ım

İŞİK, Mustafa 65/21 En Güzel Masal

İZZƏTİ, Səxavət 70/25 Uşaqlar Məsum, 72/23 Gidirəm; Dolanır

İMAMVERDİYEV, İlgar 60/11 Bana Başsağlığı Verin, 66/22 Bağışla Məni, 70/55 Azərbaycan Əsgəri
KADIOĞLU, Hakan Hadi 65/10 Yol, 67/12 Aşıkların Gözü: Çeşme, 69/8 Siz 'O'sunuz, 'O' Sizsiniz 72/12 Gönül Adamı
KALENDER, Haşim 70/36 Karabağ'ım Ak Bağla
KANDEMİR, Fatih 63/21 Nəyleyim, 68/22 Yunus Çeşmesine Susamış Gönüllere
KARABULUT, Niyazi 61/20 İhanət; Zamansız Gurup, 71/17 Dağlar
KARADAŞ, Sebahatin 66/14 Dört Cinas, 69/21 Görürsün
KARAKOÇ, Abdurrahim 70/5 Karabağ'a Mektup
KARAKOÇ, Bahaettin 60/3 Şimşek Parıltısında Çektim Bu Fotoğrafi ve Sana İmzaladım
KARAKURT, Halil 65/8 Deyişme
KARALI, İbrahim 65/8 Deyişme
KARAMAN, Kadir 68/16 Türküm, Dilim Türkçe Benim
KARSAVAN, Cemal 69/9 Mutluluk Bir Parça Ekmek Arası
KAŞIKÇI, Ali Rıza 61/15 Vuslat Mektubu
KAYA, Doğan 70/51 Azərbaycan-Türkiyə Sövdəsi
KAYA, Hüseyin 64/24 Kıyısız Bir Denizin Küçük Masalı
KAYACAN, Bircan 64/20 Şuurun Demi Şiir ve Aczin Sultanı Şair
KEKEÇ, Ali İhsan 61/18 Bir Mürüvvetsiz Güzele Gazel, 66/13 Memleket Düşleri
KEREM, Ramiz 70/67 Zəfər Şeiri
KILIÇ, Lütfü 70/64 Azərbaycan
KOCA, Erol 60/7 Kibleğâhım
KOCADAĞ, İzzet 69/20 O Şiir
KORKUT, Şenol 63/5 Er Meydanı
KÖKSAL, M. Fatih 60/4 Helezon, 69/3 Muharremiye
KURTOĞLU, Mehmet 71/11 Şehr-i İstanbul
KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Asım 69/24 Dedim Dedi
KÜTÜKÇÜ, Mustafa 69/10 Diyemedim, 70/46 Karabağ
MALKOÇ, M. Nihat 61/19 Yorgun Düş(ünce)ler, 70/44 Şuşa Muştusu
MANSUROVA, Zərəngiz 70/63 Qələbə Köynəyi
MƏMMƏDLİ, Elbariz 70/69 Tutun Könlünüzü, Dağlara Sarı
MENGÜŞOĞLU, Metin Önal 64/4 Son Şahit, 65/3 Temmuz Meydanı
MERT, Metin 61/21 Dil ve Gönül Ustası: Yunus, 63/15 Gizli Dil, 67/16 Güz Yağmuru, 71/18 Alarga
MİCİNGİRT, Ömer İkinci 62/21 Hicaz Mevsimi
MORTAŞ, Yasin 67/24 Kepenek, 70/14 Azərbaycan Mahnısı
MUHƏMMƏDİ, Cabbar 70/81 Qəzəl
MUTLU, Ali Kemal 62/7 Gölgeden Bir İzdir Aşk, 67/14 Bir Perinin Esiriyim Çok Zaman, 72/14 Seni Sevmek Benim 'Ülkü'm Sevdiğim
MUTTALİPOĞLU, Elvin 60/15 Sonbahar, 70/77 Qarabağ Azərbaycanıdır!
NALÇACI, Hasan 72/5 Sakar Şair 1-2
NAYIR, Nafiz 70/42 Karabağ'ı Düşününce
OĞUZ, Âdem (Şeyrani) 70/62 Can Azərbaycan
OSMANOĞLU, Mehmet 61/24 Sonsuzluk Sevdalı 67/21 Döngü, 70/56 Karabağ Destanı, 72/10 Hafakan
OSMANOV, Vaqif 70/23 Qisas Günü
Ozan Arif 70/7 Ya Karabağ ya Ölüm
ÖKSÜZ, Yılmaz 65/12 Len Terâni
ÖZALP, İsmail Kutlu 60/20 Düştü (Yedekli Koşma)
ÖZARSLAN, Metin 62/24 Karamsar, 63/4 Deyişme Məni/Beni, 65/24 Resim, 67/4 Terbi, 68/24 İnatçı Şiir, 70/82 Karabağ Neşidesi, 72/24 Sınav
ÖZÇELİK, Mustafa 68/8 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ yirmidokuz

ÖZDEMİR, Ertan 60/7 Uçurtma, 63/7 Kalmışım
ÖZDEMİR, Mehmet Toygar 66/4 Beni
ÖZTÜRK, Hüseyin Emin 70/49 Âzâd Karabağ
QAYALI, Zərəngiz Dəmirçi 68/20 Qarşıla
QUSARÇAYLI, Ramiz 70/78 Çingiz
PARLAK, Ali 69/4 Bir Garibin Arzuhalı
PEKTAŞ, Mehmet 72/19 Gülistanda Kış Faslı (Divan Edebiyatında 'Şitaiyye'ye Dair
RZA, Əjdər Yunus 70/43 Qarabağ Bayatıları
SADE, Mustafa 63/24 Bir Hicran Senfonisi, 67/11 Aşk Makamı, 72/9 Doğrudur!
SAĞIR, İbrahim 61/7 Gazel, 66/24 Anafor Sağanağı (Tecnis), 71/4 Hayâl
SARI, Mustafa 63/14 Gazel
SAVAŞ, Emine 62/12 Kader
SƏFƏRLİ, Aysel Xanlarqızı 70/72 Səngər Vətən Qoxuyur
SIKTAŞ, Emir 70/38 Elim Ne Haldedi?
SÖVDƏYAR, Muradov 70/33 Göyçə
SUBAŞI, Muhsin İlyas 71/3 Yağmur
ŞAHİN, Mücahit 67/10 Âbıhayat
ŞEHSUVAROĞLU, Lütfi 65/18 Rubailer/1, 67/20 Gazel
ŞƏMŞİR, Dədə 68/5 Altındayam
ŞEN, Recep 60/16 Dağ Çiçeklerine Ninniler Biriktiren Şair: Mustafa Pınarbaşı, 62/16 Hecenin Virtüözü: Ahmet Hamdi Tanpınar, 62/14 Faruk Nafiz Çamlıbel'in Şiirlerinde Memleket Kokusu, 66/16 Beyaz Şiirlerin Şairi: Ziya Osman Saba, 69/6 Bir Üslup Ustası: Yusuf Ziya Ortaç
ŞİMŞEK, Tacettin 60/4 Nazir Akalın'ın Şiirini Tahmis, 61/8 Aruz Az mı Çok mu Lazım?, 62/6 Tayyib Atmaca'nın Gelirim Redifli ŞiiriniT ahmis, 63/3 Vefa Perdesi, 64/8 Ritim de Bir Taklittir, 66/5 Vezn-i Âher Ne Ola ki?, 68/4 Işığa Güzellemle, 70/19 Bağlama, 71/13 Vefa Perdesi 1-2-3, 72/15 Günlük Konuşmadan Aruza
TAĞIZADƏ, Rafail 70/70 Qazi Toyu
TAHİR, Nemət 60/13 Buz ve Atəş, 70/31 Qisas
TEKTAŞ, Musa 70/52 Karabağ'ın Kurtuluşu
TOVUZ, Elman 70/71 Qurbani Olduğum Əsgər
TURAL, Sadık Kemal 61/5 Sadık Kemal Turhal (Kemaloğlu) Turgut Günay (Yetik Ozan) Deyişmesi
TÜRK, Yılmaz 70/32 Karabağ'da Bir Çocuk
TÜRKOĞLU, İlqar 70/80 Qarabağ
UÇAR, Mukadder 62/10 Ah
USLU, Muzaffer 61/4Yetmedi mi?
VAHABZADƏ, Bəxtiyar 70/4 Gülistan-Qarabağ
VURĞUN, Səməd 70/6 Şuşa
XASAYOĞLU, Rövşən 70/29 İt Aslanla Döyüşməz ki
XİYAVİ, Səhər 70/37 Yaylıqlımla Baylayayım Yaranı
YAQUB, Zəlimxan 70/15 Məmləkətim
YARGICI, Hümeyra 62/5 Bahar
YAVUZ, Mevlüt 64/19 Liza
YAZGAN, Bestami 60/5 Bizim Güzelliklerimiz
YILDIRIM, Halit 61/14 Şimdi, 69/11 Nasihat, 70/60 Karabağ
YILDIRIMTEPE, Ahmet 65/16 Mısrarlarda Gizli Adım, 69/5 Uzak-taki Sevdam, 70/58 İki Beden Tek Ruh
YILMAZ, Nedim 70/30 Şerâre
YILMAZ, Zekeriya 71/12 Aşkı İçenler
YUSİFOĞLU, İbrahim 70/59 Şuşa
YÜCEL, Nihat 62/20 Rubailer
YÜRÜR, Ulvi 70/34 Karabağ
ZARAR, Hüseyin 68/15 Suskun
ZENGİZURLU, Pervane 66/15 Dünya
ZƏNGİLANLI, Səvdəyar 62/15 Olaydım

